ספר

אוהב ישראל

הן הנה אמרות טהורות. עינים מאירות.
שיצאו מפה קדוש פום ממלל רברבן מקור
מים חיים כבוד אדומו"ר גאון תפארת ישראל
הרב הצדיק המפורסם אוהב נאמן לבית
ישראל איש אלהים קדוש רשכבה"ג שלשלת
היוחסין מדורי דורות כקש"ת נודע בשער בת
רבים מהור"ר **אברהם יהושע העשיל**
זצוקללה"ה אב"ד דק"ק **אפטא**. ולסוף ימיו
תקע אהלו של תורה בק"ק **מעזיבוז** יצ"ו:

ווארשא

בשנת תרמא לפ"ק

ОГЕВЪ ИЗРАИЛЪ

т. е. Другъ Израилевъ, съ изданія 1875 г.

ВАРШАВА 1881.

Дозволено Цензурою

Вильна 12 Февраля 1881 года.

Въ Типографіи Н. Шрифтгиссера Налевки 13

שמחו החכמים ויגילו הנבונים בראותם אור גדול זורח ובא להאיר לארץ ולדרים בה הנה דברי אלהים חיים הנבעים ממקור חיים כבוד אבי אבא . אדמו"ר גאון תפארת ישראל . צדקתו כהררי אל . הרב אב בחכמה ראש העדה מנהיג ישראל המשפיע וממשיך שפע עליונה המעתיר בעבור שארית ישראל להושיעם . הגדול המפורסם בכל קצוי ארץ בוצינא קדישא חסידא ופרישא נ"י ע"ה פ"ה שלשלת היחוס והקדושה איש אלהים קדוש הוא כקש"ת מוה' אברהם יהושע העשיל . ותהי ראשית ממלכתו בכתר הרבנות בק' קאלביסוב ואח"ז נתקבל לאב"ד לעיר מלאה סופרים ומעוטרה ק"ק אפטא . והעיר הזאת היתה חביבה עליו מאד . אולם מסיבות שונות . הוכרח לעקור דירתו משם ולמען אהבתם הבטיחם שיקרא תמיד בשמם . וכן היה ורגיל בפי כל הרב מאפטא . ונתקבל לק' יאסי . ומשם תקע אהלו של תורה בק' מעזיבוז ושם מנוחתו כבוד . והנה מי יוכל לספר שבח קדושתו וחכמתו אשר מילא פני העולם תבונה ותנובה . אילנא רברבא די תמוהים תטלל וכו' רבים הלכו לאורו לקבל ברכותיו ולהקשיב אמרותיו ואפי' שיחת חולין וכו' ומכש"כ בחידושי תורה אשר דרש בפיו קדשו ולוהב בינתו מידי שבת בשבתו וחודש בחדשו וימים טובים . ודבר בעתו מטייל בפרד"ס דבריו כגחלי אש ומעוררים לבב בני ישראל ליראת ה' ולאהבתו . אמנם מועטים הם הדברים הנחקקים בעט סופר לזכרון כי אם בקאלביסוב הי' איש אחד מיוחד והם בידיעת זקני זללה"ה . ובק"ק יאסי הי' ג"כ איש אחד שרשם מעט ולסוף ימיו קם בנו הוא אבי אדומו"ר הרב המפורסם חסידא קדישא כש"ת מוה' יצחק מאיר זלה"ה בראותו כי רבו המעתיקים כל אחד לפי דעתו והשם מפני השמועין ואח"ז יהלו בוקי סריקי באילנא רברבא ע"כ בחר באיש אחד חריף ומופלג בתורה ספרא רבא ומינה אותו לרשום הדברים הקדושים היוצאים מפיו הק' . ואחר כל שבת ומועד הועלה לפני עיני קדשו של זקני זצוקלל"ה ולפרקים תיקן כפי הנוכן ויגמר כאשר ישר בעיניו . ויהי אחרי מות אברהם וס' ברך את יצחק בנו יתפאר צדקת חמלת קדושתו ממפיך אל ישראל רחמים ה"נ כבוד אבי אדמו"ר הרב המפורסם מוה' יצחק מאיר הנ"ל למלאות מקום אביו לכהן תחתיו גדול בדורו . רבים באו לאורו . והנה בכל לבבו הטהור חפץ להעלות דברי אביו על מכבש הדפוס למזכרת אהבת ישראל אשר בער בלבו וקשורה בשלהבת בגחלת ונתן נפשו עליהם כנודע לכל . אמנם לא עלתה בידו מטעמים נגלים ונסתרים . וכמו שתי שנים קודם הסתלקותו פקד עלי לקבל לביתי איש אחד מופלג בתורה ויראה זקן ורגיל במלאכת הכתיבה לסדר הכתבים כל אחד על מכונו. גם אנכי הייתי לעזר בזה . והדבר הקשה הביאנו לפני עיני קדשו של אבא מארי ותיקן המעוות כאשר היה בזכרון קדשו כנודע שהיתה נפשו קשורה בנפש אביו כמעט לא זזה ידו מתוך ידו יומם ולילה . אמנם לא היה הזמ"ג להדפיסם בחייו . ובה"ס אשר מקום הניחו לי אבותי להתגדר בהם . וגם אחי אבי הצעיר הוא דודי הרב היקר המפורסם וכו' מהו' יוסף משה זללה"ה . בן המחבר הק' הנ"ל שבק לן חיי ונתאזרתי כגבר חלצי וקניתי חלקם ויופי זכותם הי' לבני דודי הרב הנ"ל ע"פ ב"ד חשוב וע"פ דתוה"ק וכרצונם הטוב בכסף מלא כפי הכתבים שת"י ובה"ה סדרנו הדברים כ"א על דגלו והדברים אשר הגיעו אלי מפיהו ומפי כתבים של אנשים נאמנים . אולם לא היו למראה עיני קדשו של זקני הרב וכו' זללה"ה ואבא מארי זללה"ה . אכ"ז אמרתי המכסה אני מאוהבי והאהבתים לבדנה . והנה נודע לכל המסתופפים בצל קדושתו אשר כד הווינא טליא הייתי אצלו בשעשועים . ויאהבני אהבת אמת . ברוך ה' אשר גלגל זכות זה ע"י להוציא לאור תעלומת הספר היקר הלז וקראתיו בשם אוהב ישראל יען כי הוי מרגלא בפומי דרב אשר במדה זאת יוכל להתפאר אפי' לפני ב"ד של מעלה אשר אהבת ישראל תקועה בלבו . וטרם הלקח ארון אלקים צוה לבניו שלא ירשמו על מצבת אבן שיציינו על בנין הנפש שלו שום שבח רק אוהב ישראל . וכן רשם . ולסימנא א"והב י"שראל ר"ת א"י כמו ר"ת של א"ברהם י"הושע . אוהב ישראל בגימטריא תקנ"ה כי בשנ"ה היא תקנת נשמות ישראל להתקרב לדרך ה' כל אחד לפי דרכיו : ועתה אשא אל שמים ידי אלקים אשר התהלכו אבותי לפניו הוא ינחני בדרך אמת . ותהיה תורה מהדרת על אכסניא שלה ונהיה אנחנו וצאצאינו וכו' יודעי שמך ולומדי תורה לשמה :

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים שזכות זקני המחבר הק' הלז וכל אבותינו הקדושים יגן עלינו ועל כל ישראל אחינו למהר ישועתינו ונזכה להודות לה' על גאולתנו ופדות נפשנו . בעש"ק יום א' י"ג ימים לחודש ניסן בתר"א לאורייתא לפ"ק :

נאום הק' משולם זוסיא בהאמו"ר הרב מוה' יצחק מאיר זללה"ה חונה פ"ק זינקוב יצ"ו :

שיר לכבוד המחבר

ויהי בראותי כי יצא לאור מחשבתי, למלאות תשוקות בני ישראל , להדפיס ספר היקר הלז , אמרתי אפתחה פי בשיר וקול תודה : שיר מיוסד רמוז בו עשר ספירות הק' , וכל שורה שלשה חרוזים , (א) ראשי תיבות שם המחבר הק' . (ב) ראשי תיבות שם אבי הק' . (ג) ראשי תיבות שם הספר הק' וסופי תיבות שמו , ושורת עשירית מסיימת בכל חרוז חזק ע"ד בעלי השיר הקודש :

אור ״יפלא ומכוסה מוצנע ונעל	מ־יוצא אל הגלוי מן ההעל	מ־אורו המאיר לכל באי עול	ם
בעוז ״חכמתו ימצאו מרגוע ונופ	ש־צרי ומרפא להוציא מטיט ורפ	ש־ולהחיות בהם נשמה ורוח ונפ	ש
רוחב ״בינתו מי יוכל למל	ל־חכמתו וצדקתו בפי כל יהול	ל־הלא כי בזאת יתהלל המתהל	ל
הזוכר ״חסדי אבות ומטיב לזרע	ם־קרננו למעלה מהרה ישא וירו	ם־בזכותם יזריח ה' אור לישרי	ם
מוכתר ״בגבורה ונאדר בכל עו	ז־ממרום הנחילנו ספר היקר הל	ז־יקר מפנינים ונחמד מזהב ומפ	ז
יעדתיו ״לתפארת והדרת עם קדש	ו־את הספר הזה עטרה לראשנ	ו־שמו הטוב יהיה נקרא עלינ	ו
הן ״לנצח לב האבן להמי	ס־יראת ה' לשאת ועלינו לעמו	ס־רחש שפתינו כביר לא ימא	ס
ואתן ״הוד והדר בכל לבב	י־רנן ושבח ארומם אלקי אב	י־אשר גלגל הזכות על יד	י
שמחו ״צדיקים ופיהם שחוק ימל	א־זמירות ותשבחות שפתי לא אכל	א־לאל נורא תהלות עושה פל	א
על ״מלכותו נקבל עלינו ונת	חזק־לדבקה בו בקשר אמיץ ו	חזק־תחזינה עינינו בביאת גואל	חזק

הנה עשר שורות וסדרתי למעלה שהר צדיקים לאייר היא דיוזלה , זכותם יגן עלינו אמן סלה :

חה החלי בעזר צורי וגואלי

בראשית ויקרא אלהים ליבשה ארץ. הנה אנו רואין מדבר הרגיל אצל האדם שמידיות אינו תענוג. ועיקר תענוג האדם הוא כשיוכל להשפיע לזולתו לאחר כי אדם ויוכלו ליהנות ממנו. כמ"כ בבורא כל העולמות ב"ה מהוא א"ס וא"ת וכל הדברים הנאצלים ממנו הם ג"כ בב"ת ואין מגיע כ"כ מזה תענוג לו ית'. אמנם עיקר תענוג הש"י הוא מה שמצמצם כוחו מן ההתפשטות אל תוך הקוין כדי שיוכלו הנבראים ליהנות ממנו ולקבל שפעו אשר עבור זה השעשוע עלה ברצונו ית' לברוא כל העולמות להטיב לברואיו. וזה"ש ויקרא אלהים ליבשה מה שנתהוה היבשה שבני האדם הולכין עליו ונהנין ממנו זה קרא ארץ ר"ל ארץ החפץ שמזה נהנה הש"י כדרכו להיטיב. ולמקוה המים. ר"ל לאותו בחי' של הבנה אשר ע"י החסד נכנס לתוך הקוין כדי שיוכלו הנבראי' לקבל שפעו וטובו זהו עיקר תענוג כביכול. קרא לשון קריאה מורה ע"ז חיבה. ימים ר"ל הוא יש עילאה הכוללת רצונו ית' בכל הנבראים להיות זה הצמצום הנעשה ע"י הקוין והבן:

ויאמר אלהים תדשא הארץ גו' עץ פרי גו' ותוצא הארץ גו' עץ עושה פרי גו'. ופירש"י ז"ל עץ פרי שיהא טעם העץ כטעם הפרי והיא לא עשתה כן אלא ותוצא הארץ גו' ועץ עושה פרי לפיכך כשנתקלל אדם נפקדה גם היא על חטאה עכ"ל. וכבר צווחו בזה קמאי דהאי לפיכך שהביא רש"י ז"ל אין לו שייכות וקשר להקודם גם מה שייכות יש לחטא האדם עם חטא הארץ. ונראה ליישב דברי רש"י ז"ל בטוב טעם ובזה יבוארו כמה כתובים על נכון דלכאורה יפלא מאוד מאין בא זה שחטאת הארץ נגד יוצרה וקונה ית'. בשלמא מין האדם שהוא ב"ו שייך שפיר לפעמים שיחטא מפני היצה"ר השוכן בקרבו ומטהו בכל עת מדרך הטוב והישר ח"ו ומאתו ית' נהגה הבחירה חפשית להאדם לעשות כרצונו וחפצו ולילך בדרך אשר יבחר לעצמו לטוב או כו'. אך שאר הנמצאים הנאצלים והנבראים והיצורים והנעשים כולם כאחד ששים ושמחים לעשות רצון קונם באין מונע כי אין להם יצה"ר אשר ע"כ מאין בא להארץ זה הרצון לחטוא ועוד לה יותר שתפגום מעלתה בזה שהקב"ה פקד עליה למובחה שזה העץ שתוציא יהא ג"כ טוב למאכל כמו הפרי עצמו והיא קלקלה ונתנה טעם לפגם: ובהעיר לב י"ל הנה באמת הארץ לא חטאה כלל ואדרבה עשתה עבודה גדול ומס"נ בזה ולא חסה על קלקולה וכבודה וכמאחז"ל גדולה עבירה לשמה. דהנה הארץ. היינו סוד ארץ עליונה השכלית המשכלת והבינה והיא בריאת אלהים כל מעב"ר כי נורא הוא כל מיני פלאים מראשי' הנקודה כל השתלשלות העולמות עד תהום ארעא אשר כמה מיני נמצאים דוממים וצומחי' ח'. וחכמות אלהות והם נפלאות וחכמות הבורא ית'. ועל כולם השליט את האדם אשר נחלק גופו מן העפר מהאדמה ונשמתו היא מאוצר הנשמות החצובות מתחת כסא כבודו ית' והכל בידי האדם ותלוין במעשיו אם ילך בדרך הטוב והישר אז יהיה עליה לכל העולמות ולכל הנמצאים ואם ח"ו יקלקל מעשיו יפגום הכל ח"ו וירד למטה כל הנבראי' הרוחניים והגשמיים בבחי' התחתונ' אז התייבשה הארץ בלבה ואמרה כיון שהאדם קרוב לחטוא מחמת יצרו הרע ואז יבא פגם גדול בשורש נשמתו ולא יועיל לו שום תיקון ותשובה. אשר לזאת התחכמה האדמה ושינתה תחילה ציווי הבורא ית' כדי שאח"כ כשיחטא האדם ח"ו יהא לו אמתלא נכונה ושוא מפני שמורש גופו הוא מן האדמה ששינתה מכבר רצון הבורא ית' ותולין הקלקלה במקולקל ולא יתלו החסרון והסרחון בנשמה הרוחנית וחסה הארץ על כבוד שמים ועל האדם להקל מעליה עונש החטא מחמת שורש האד' אשר נלקח משם הוא האדמה הרע את מעשיו ואח"כ אין חטא האדם גדול כ"כ ונמצא שעשתה בזה הארץ עבודה גדולה ולש"ש נתכוונה. ועכ"ל לא נענשה הארץ היכף כי קמי שמיא גליא כוונתה הרצויה שהיתה רק לכבוד יוצרה ולטובת האדם. אך כשחטא האדם אז נפקדה על חטאה כדי להוציא רצון הארץ מכח אל הפועל דאם לא נתן לה הש"י עונש כלל אז לא היה נודע הדבר שחטאה כלל והיה א"כ חטא האדם קשה מאוד ולא היה נשלם רצון הארץ אשר עיקר כוונתה בחטאה היה רק עבור זה שיתלו חטא האדם בה. וז"ש רש"י ז"ל לפיכך אז כשנתקלל אדם על חטאו נפקדה גם הארץ על חטאה כדי להוציא רצון הארץ מכח אל הפועל ולהקל מעל האדם עונשו. מאחר שנלקח גופו מהאדמה אשר חטאה תחלה ונמשך האדם בטבעו אחר שורשו. והבן היטב: ועפ"ז הבין דברי קדשו של שהמע"ה בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו ולכאורה יפלא למה ייחס הטוב והשמחה להאב והרע והתוגה להאם. ולדרכינו יבואר על נכון דהנה עינינו רואות כשהאדם הולך בדרך הטוב והישר בעיני אלהים ואדם אז כל רואיו יאמרו כמה גדלה נשמתו של זה האיש ומייחסין הטוב אל הנשמה ואם ח"ו הולך אדם בדרך לא טוב אז מרגלא בפומייהו דאינשי כמה חומרו עכור ותולין הקלקלה בחומר המגושם היינו האדמה שהוא בא ממנה. וכ"ז פעלה האדמה במעשי' של הפעולות הרעות אשר יעשה האדם יתייחס אליה דהיא האם והשורש לגוף החומר אבל מעשה הטוב יתייחס אל האב שהיא הנשמה אשר שורשו הוא חכמה עילאה. וז"ש בן חכם ישמח אב כשהבן הוא חכם והולך בדרך הטוב והישר אז ישמח אב"א שהוא הנשמה הבאה מחכמה עילאה המכונה בשם א"ב. אבל בן כסיל בהופך הולך ומקלקל מעשיו תוגת אמו. היא האדמה אשר היא האם והשורש שהולידה את הגוף ותולין הקלקלה בה והבן זה: ועפ"ז תבין דברי הכתוב וזכרתי את בריתי יעקב וגו' והארץ אזכור. דבשלמא זכירת האבות ניחא דבזכותם יגן עלינו אבל מה אהני לן זכירת הארץ אך לדרכינו ניחא ר"ל דאזכור את הארץ אשר חטאה וממנה נלקח האדם והארץ גרמה שקילקל האדם וילך אחר חומרו הרע אבל מצד נשמתו לא היה חטא כלל כמש"ל באריכות: ובזה י"ל פי' הפסוק בפ' קדושים וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל. דהאי כל אינו מובן. ולדרכינו יבואר על נכון דכיון שהארץ כיוונה לטובתינו וקלקלה א"ע שלא

לשום

להיות טעם עץ ופרי שוין רק עושה פרי וקבלה עונשה עבורינו לכן מוטל עלינו וראוי ונכון לתקן את פגמה וכגמול ידיה נשיב לה . וכי נבוא אל הארץ מחויבים אנחנו לתקן פגם האדמה . וזש"ה ונטעתם כל עץ מאכל היינו שכל העץ יהא ראוי למאכל ולא הפרי לבד אלא יהא טעם עצו ופריו שוים . והבן כ"ז היטב . והמשכיל יעיין בדברי האריז"ל בפע"ח בשער ק"ש שעל המטה וימצא קצת מדברינו אלה :

ויברך אלהים את יום השביעי וגו'. במדרש ר' ישמעאל אומר ברכו במן וקדשו במן . ברכו במן שכל ימי השבוע היה יורד בכל יום עומר אחד . ובע"ש שני עומרים . וקדשו במן . שלא ירד בשבת כל עיקר . ע"כ . ולכאורה יפלא דבשלמא ברכו במן ניחא היינו שבע"ש ירד שני עומרים . כדי להכין עבור שבת מה שהיו צריכין בנ"י לסעודות שבת וזהו ברכה באמת . אמנם וקדשו במן שלא ירד בו כל עיקר הוא פלא מהו קדושה זאת . דלכאורה הוא להיפך דמצד קדושת וטהור ורוחני כאשר היה המן מהראוי היה לירד בשבת קודש דוקא . ואז יהיה קדושתו במן שמזון עליון רוחני וקדוש ירד בו דוקא . אבל כשלא ירד בו מהו הקדושה :

אכן בהעיר לב ושום שכל יש לפרש . דהנה כתיב כי ששת ימים עשה גו' ואת הארץ . היינו בבריאת העולם מתחלהו לא היה רק על ששת ימים ולא יותר . רק בשבת ש"ק אזי נתחדש מחדש מעשה בראשית עוד על ששת ימים . וכל הוא"ו ימים כלולים בשבת קודש . וכל ההשפעות והברכות והחסדים אשר צריכים הוא"ו ימים קבלו הכל משבת קודש . שהכל כלול בו . היינו שבשבת קודש נתעורר עוד מחדש מוח החכמה והזכרון ומשח רבות עילאה קדישא מן י"ג נהרות המושכין שמן אפרסמון ונאחז על מעמדו כל המעב"ר . והוא"ו ימים מקבלין שפע קודש להשפיע מידי יום ביומו לפי מה שהוא צריך . וזהו זכרון למעשה בראשית . כמבואר . והנה אצלינו ואצל עולמות התחתונים היא קדושה גדולה ונפלאה איך שאנו מקבלין שפע עליונה וטהורה ממקום גבוה בשבת קדש . אחר דחיין דכולא ביה אשתכח כמ"ש החכמה תחי' בעלי' אבל אצל השפע עצמה הוא ירידה כביכול מעולמות עליונים וקדושים לעולמות התחתונים . ואם הי' ירידת השפע בשבת קודש עצמו היה זה כביכול ירידה אצל השפע עצמה . ולזה קדשו במן שלא ירד בו כל עיקר . ר"ל בשבת עצמו אינו ירידת השפע רק כל יום ויום מוריד השפע ביומו לפי מה שהיה כלול בשבת קודש וכפי שהיה כלול בשבת קודש ככה משפיע ביומו . וזהו שאנו אומרים בכל יום היום יום פלוני בשבת . אבל בשבת אין בו שום ירידה לכל דבר שבעולם . וזהו וקדשו במן שלא ירד בו כל עיקר . והבן :

עוד במדרש פרשה הנ"ל . ר' יוחנן בשם ר"י בן חלפתא אומר . אברהם שאין כתוב בו שמירת שבת ירש העולם במדה שנ' קום התהלך בארץ לארכה גו' אבל יעקב שכתוב בו שמירת שבת שנא' ויחן את פני העיר שנכנס עם דמדומי חמה וקבע תחומין מבעוד יום ירש העולם שלא במדה שנ' ופרצת ימה וקדמה וגו' ע"כ . והוא פלאי הלא ידוע דרשת חז"ל ע"פ עקב אשר שמע אברהם בקולי גו' שקיים אאע"ה כל התורה עד שלא ניתנה ואפי' עירובי תבשילין . ומסתמא קיים כל מצות שבת בהלכתן כללותיהן ופרטיהן ודקדוקיהן . ואיך אפשר לומר שלא קיים מצות שמירת שבת ח"ו . ואם מפני שלא כתיב בו בהדיא בהתורה שקיים מצוה שמירת שבת כמו ביעקב זה אינו מובן כלל כיון שבאמת קיים כל מצות השבת בהלכתו כמו יעקב אע"ה וכי מפני שלא כתבה התורה עליו בפירוש שקיים כמו שכתבה על יעקב מחמת זה לא יזכה ח"ו לנחלה בלי מצרים ולא יירש העולם רק במדה . אכן בשום לב י"ל בזה ודאי אמת נכון שאבותינו הק' קיימו כל מצות התורה עד שלא ניתנה כללותיהן ופרטיהן ודקדוקיהן אך כיון שלא ניתנה עדיין התוה"ק ע"כ היו יכולין לקיים מצות התורה שלא ע"י לבושים של עכשיו הכתובים בתוה"ק ולהבין זה . דהנה כל מצות התורה הם אורות עליונים וקדושים אשר אנחנו ישראל בני אל חי צריכים בעשיית כל מצוה לקשר ולייחד אורות עליונים ומצוחצחים היינו בעשותינו כל מצוה בדו"ר ובכוונה קדושה אזי מייחדים ומקשרים כביכול אורות עליונים הטהורים והקדושים אשר כל מצוה נמשך מהם . אך א"א לייחד ולקשר ולקיים אורות עליונים רק ע"י לבושי התורה דוקא , כגון מצות ציצית ותפילין סוכה לולב וכדומה . ובלא הלבושים הכתובים בתורה א"א לנו לייחד ולזווג אורות העליונים . אבל האבות הק' כיון שאז עדיין לא ניתנה התורה היו יכולים לייחד ולקיים ולזווג האורות העליונים בשאר דברים שעשו כדאי' בכהאר"י הק' ז"ל שיעאע"ה קיים מצות תפילין במקלות שהציג ברהטים . ברהיטא דמותא ע"ש דבריו הק' . וע"כ נשא יעקב אע"ה שתי אחיות הגם שקיים התורה כולה עכ"ז נשא שתי אחיות כיון שראה טוב הנמשך מזה שיוליד מהם י"ב שבטי יה . לכן נשא ב' אחיות וקיים מצוה זו ע"י איזה דבר אחר . וייחד וקשר אורות העליונים אשר נמשכו מזו המצוה כיון שעדיין לא ניתנו לבושי התורה בזה העולם והבן . וכן הוא ממש אצל אאע"ה הגם שקיים התורה כולה ובפרט מצות שבת שקולה ככל מצות התורה עכ"ז כיון שלא כתוב בתורה שקיים מצות שמירת שבת בפירוש . אפשר שלא קיים מצות שמירת שבת ע"י לבושי התורה שלנו רק שקיים מצות שמירת שבת באורות עליונים ע"י שאר דברים וכנ"ל . אבל יעאע"ה כיון שכתוב בתורה שקיים מצות שמירת שבת ע"י לבושי התורה כמו שהוא עתה אחר נתינתה . והנה שבת הכתוב בתורה הוא עלמא דחיי עלמא דחירו ולית בה מדה ושיעור כלל . ולכן ירש יעאע"ה נחל' בלי מצרים ושיעור וגבול והמשכיל יבין כ"ז :

ונהר יוצא מעדן . ר"ל מכח שענוג הנק' עדן כשיש לו ורודף עוד אחרי התענוגים אזי הבהירות יוצא ממנו אחרי שנקר' התענוג לחוצות הנהר שמתרחב על כל . היינו כיון שבא לתענוג אז אוהב אפי' מה שהיה שונא אותו מכבר . כדאי' בזוה"ק למה וחסידיך ירננו ולא לוייך ירננו כי זה דרכם . אך כשיש לו תענוג אוהב אפי' מה שאינו בטבע . ופעם א' שמעתי מאדמו"ר שעיקר תענוג הוא ממה שנשתנה הדבר מטבעו ד"מ בא שמחה לבני אדם ממה שמשנין מלבושי אש לאבל ומאבל להיפ

ויעד

ועוד אמר שבעליית השתלמו' עולם העשי' לעולם היציר'. היצירה לבריאה. נמצא שפנימית יצירה מתלבש בלבושי אותיות העשיה. והבריאה באותיות היצירה. ומהמת שינוי הלבושים באה שמחה להשתלמות. והנה בה' בראם בה' מוצאות הפה ויפח באפיו נשמת חיי' נופח מתוכו נופח. נמצא שהבל האותיות מגיע עד שורשו כי שורש החיונית עולה למעלה תמיד עד שורשו כי כן הוא תמיד בסוד מטי ולא מטי. ובזה הדיבור כשבא לשורשו שעושה גוונין היינו שוכן לתתא מספרא דיליה, ואף בלמעלה לא יש גוונין מכ"מ מספרא דיליה גוונין. וכן המחשבה הוא באותיות והולכת למעלה. וכן במעשה יש אותיות. כי כח הפעל בנפעל היינו החכמה שבו כמבואר. וזהו שלשה ספרים נפתחים. ומחשבה דיבור מעשה. שאלו עושין רוש' למעל' לכן נאמר בס"י המליך אות יו"ד במעשה כי כן כח הפעל החכמה שהיא אות יו"ד במעשה. ועיקר התגלות במעש' כי סייג לחכמה שתיקה. ומחשב' זו מתייחדת תחל' באות ה' ובגב וממנו בא ההבל ואותיות להון ואז נופל בושה ויראה עליו. כי כן באות יו"ד מתגלה היראה ואז מתגלה הניקוד קמץ (כי כן כשיש לו תענוג מגודל החדוה והשמחה נפתחים לו אורות הרבה) כי כן בקי"ם היה להם תענוג כשנגאלו בגאולה שלמה וכן כשהתינוק בא לאביו אז מגודל התענוג התחברותו אל אביו נפתחו לו מקורות הרבה. ואחר קי"ם היה להם מ"מ שיצאו נשמתן וזהו רמז שיון כשבא לאביו נפתחו לו מקורות והוא פתח. המקור שנפתח הוא רקיע שנתגלה העיקר והוא ניצן ורקיע נקוד קמץ נתגלה עי"ז. והנה נאמר ואאלפך חכמה ואאלפך בינה אל"ף בינ' כשלומד מבין נמצא האלף נתגל' במחשבה קוד' הה' מוצאו' הפה שבקול לא נתגלו עדיין המוצאו' ואעפ"כ היא באל"ף. וזאת האל"ף היא הולכת עם כל שמבטאו' כי כן הוא שאין שום אות שלא יחובר בה האל"ף כי האל"ף היא חברת האותיות. אמנם זו האלף שנסתרת היא בקמץ והגלות במבטאות שבתוך האותיות אחה"ע היא בפתח שכן אלפנו וה"א בעצמה היא בניקוד קמץ. והקול הולך על שית ענפי הריאה כי הן חמש נגד ה' מוצאות הפה והששית נגד ה"א. וזהו לית אתר פנוי מיניה. במחשבה אותיות ואח"כ נעלם. כי אח"כ בא לקול ונעלם בלא אותיות. כי קול הוא בלא אותיות ואח"כ העולם נבנה מבנין אב כי בחכמה נבראו העולמות ואית חכמה עילאה וחכמה תתאה כי כן אברהם היה בתחלה עובד לחמה ומזלות. וכי אאע"ה בתחלה עבד ע"ז. אלא דתחלה הכיר בוראו וכותו מכח הנבראים ואח"כ הכירו מכח עצמותו י"ת. לכן וירא אליו ה'. שהם הוי"ה בהקב"ה הוא עצמותו י"ת. מה שזולת הנבראים וזהו חכמ' עילאה וחכמה תתאה. וזהו יהב חכמתא לחכימין. וזהו שק' חכמת שלמה חכמ' תתאה שראה חכמה בהנבראי'. וידע כח הבורא מהם. אמנם לחכמה עילאה לא השיג. כי היה מלך ומלך שמחל על כבודו כו' ולזה אינו יכול להיות עניו והחכמה מאין תמצא. ולמה אין המלך יכול למחול כי מלכותא לאו דילי' כי עבדיו המליכו אותו. וגם אבא יסד ברתא יה' בחכמ' יסד ארץ ונמצא קיבל בחכמ':

הסר

ויקרא האדם שם אשתו חוה וגו' אם כל חי. ופירש"י ז"ל כי הוא לשון נופל על לשון: ולכאור' יפלא מאוד למה קרא שמה חוה בוא"ו ולא חיה ביו"ד. כי היא אם כל חי. ובשום לב ועיון הישב יתואר על נכון. דהנה כמה מיני חיות יש בעול'. יש חיות טוב כמו מעל' הצדיקי' ההולכים תמיד בתורת ה'. דהתוה"ק היא השורש והחיו' לכל העולמות דע"י התורה נבראו מציאות כל העולמות. וא"כ הצדיקים אינם הולכים חוץ מגדר התורה והמצות והתוה"ק היא אצלם מרכז אמצעי אשר ע"ז סובב והולך כל מיני עסקיהם כמו הדיבור והשמיעה והראיה וההליכה הכל הוא ע"י דרכי התור' ואז הם דבוקים בחי' העולמי'. וזהו בחי' מלאפום וּ שהנקודה היא באמצע האות. ר"ל שהם דבוקי' במרכז האמצעי שהיא התור' אשר היא נקוד' פנימית וחיות לכל העולמות. אך נמצאים כמה בני אדם שמורידים חיות זו מן העולמות למטה וח"ו עד עפר ישפילנה מחמת שהם יוצאים חוץ מגדר התורה והמצות וא"כ אין אפשר להם להיות דבוק בחי' העולמים כיון שכל חיות העולמות הוא ע"י התורה והמצות והם נפסקו מגדר התורה ושורש המצות. ומעתה מאין יבוא עזרם וחיותם מחמת שהם הורידו החיות תחת העולמות וזהו בחי' חירק ִ שהנקודה היא תחת האות והאות רוכב על הנקודה' דבאמת הנקודה היא חיות של האות ומשגת את האות. וכשהאדם משפיל החיות של כל המדות הק' אז הוא משפיל הנקודה תחת האות וא"כ אין תקנה לאנשים כאלו ח"ו לחזור לשורשם. כ"א כשישים ללבו באמת ותשו' איך הוא נפסק משורש החיות של כל העולמות ושאך הוא למטה מכל הנמצאים שבעולם ואין לו על מי לסמוך כ"א על רחמי וחסדי השי"ת בהקב"ה מרצון מחשבתו הקדומה לבריאת העולם. וכמהז"ל כשרצה הש"י לברוא את העולם אמרה התורה לפניו והלא עתיד למחטי קמך. והשיב לה הש"י וכי למגנא אתקרינא ארך אפים וא"כ התשובה קדמה לעולם דהוא ית' היה צופה ומביט מיד כשעלה ברצונו לברוא העולמות עד סוף כל הדורו' ותמכן שבתו השגיח איך שיהיה נמצא בעולם כמה בני אד' שיהיו נפסקים מחיות העולמות ויצאו מגדר התורה. והקדים הש"י רפואה למכתם כשיחזרו בתשובה שלימה לפניו וישובו לשורשם אז יקבלם הש"ת. וא"כ במחשבה זו של עולם התשובה שם יש לו מציאות. ע"כ כשהאדם רוצה לשוב ולתקן את אשר עיוות צריך להתבונן בשכלו היאך הוא מרוחק מכל חיות העולמות ואין לו שום תקנה במציאות רק במחשבה הקדומה אשר קדמה לכל העולמות והוא השורש והחיות של כל העולמות וכל האותיות ושם יש לו מציאות. וא"כ הוא דבוק בבחי' עליונה דהיא השם והשורש של חיות כל העולמות שהיא תשובה עילאה. וזהו נקודת חולם שהנקודה הוא למעלה מן האות ֹ ונמצא מה שהי' מקודם בבחי' תחתונה למטה מהעולמות והאותיות דהוא בחי' חיר"ק נתעלה עכשיו למעלה להיות הנקודה עולה ויושב בראש האות וזהו בחי' חול"ם ומזה נתהפך נעשה מוח"ל ונעשה ממשיך מחילה על כל חטאיו: וזהו כוונת רז"ל שאמרו מקום שבע"ת עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד. כי מעלת השב בתשובה הוא רב ונשא ממעלת הצדיק כי איך יוכל הצדיק לעמוד על בחי' זו מחמת שלא טעם טעמא דאיסורא מעולם ולא יצא

חוץ

יתן מגדל העולם והמטה רק הוא תמיד דבוק וקשור בחיות העולמות והמדות אשר שם הוא חיות העולמות משא"כ השב מהעליון שאין לו מקום בהיות העולמות וצריך לחזק א"ע ולהדביק נפשו במחשבה ורצון הקדוש שהוא עולם התשובה. אך מכ"מ הגם שהוא דבוק שם בעולם המחשבה כיון שהוא למטה בעולם המעשיות צריך להמשיך לעצמו חיים ממקור החיות ושורש השרשים לתוך העולמו'. וזהו בחי' קו הוא ו' המור' על המשכה מנקוד' היו"ד רצון העליון נמשך דרך קו וא"ו חיות לתוך העולמו' והבן: ועפ"ז יש לכוין הפי' מהפלוגתא של האמוראים בגמ' ר"ה ח"א נושא. וח"א כותב. והוא אחד דמא"מ ומא"מ ול"פ. דחד מדבר מבחי' השב איך שהוא בא לדביקו' עליון אל המחשבה עילא' וזהו בחי' נושא שהקב"ה וב"ש מסתכל בכח מעשה התשובה הנולד מענין זה היינו ע"י שחטא ושב ע"ז בא לידי מעלה גבוה ונדבק בעולם העליון שורש השבו' שהוא למעל' מחיות העולמות. וזהו הפי' של נושא עון שע"י העון בא התנשאות לאדם שנדבק בה' עילאה בחי' תשובה תשוב ה'. וח"א כותב זה מדבר מבחי' המשכה' למטה אח"כ מדביקו' העליון לתוך מציאו' העולמות הורד' השפע למטה. וזהו תענוג עליון שהשי"ת משפיע. וזהו כותב ע"ד יכתוב עוונותינו. ר"ל שע"י שעבירה בא כתיבת השפע למטה. והבן היטב: והנה קודם שפתתה חוה והחטיאה את אדם אז היו דבוקים בשני העולמים במרכז האמצעי באותיות התורה. משא"כ לאחר שחטאו ועשו תשובה אז נדבקו בעולם העליון רצון הקדוש שהוא שורש מחיות כל העולמות. ולזה קרא אדם שם אשתו חוה היינו שנעשה' מן יו"ד וא"ו ע"י שהמשיכו חיות מעולם המחשבה הקדומה לתוך עולם התחתון לכך קראה חוה. כי היא היתה אם כל חי ר"ל שע"י החטא שעשתה והוצרכה לשוב ע"ז נדבקה באם והשורש שלכל חי והמשכיל יבין את כ"ז:

נח

אלה תולדות נח וגו'. בדורותיו. ופירש"י ז"ל יש מרבותינו דורשין אותו לשבח ויש דורשין אותו לגנאי כו'. ולכאורה יפלא למה ידרשו לגנאי. מאחר שאפשר לדורשו לשבח להיות צדיק תמים כזה. אכן י"ל דשניהם אמת וכאו"א דורש טובו ושבחו של נח הצדיק. לדרשה ראשונה הוא כפשוטו דמכש"כ אילו היה בדורו של אברהם היה צדיק ביותר שאת. ויש דורשין לגנאי ר"ל שעיקר השבח שהעידה התורה עליו הוא זה שלא הי' נחשב בעיניו לכלום. וכל עבודתו וצדקתו וזכיות אשר עשה לא הי' כ"כ נחשב בעיניו. כי אמר בלבו בדור הזה שהם רשעים אז אני נחשב לצדיק נגד אנשי דורי, כי השי"ת רואה מעשיהם הרעים ולכך מחשב אותי לצדיק נגדם אבל אלו הייתי בדור של צדיקים כמו אברהם וכדומה לא היו מעשיי וצדקותי נחשב לכלום ולמאומה נגד מעשיה' וצדקותיהם של אותם הצדיקים כי עדיין לא עשיתי כלום וזהו עיקר השבח שהעידה עליו תורתנו הק' צדיק תמים היה בדורותיו ר"ל שנח היה סובר כן במחשבתו שהוא רק צדיק נגד אנשי דורו מחמת שהיה שפל ונבזה בעיניו למאוד. ונמצא ששתי הפירושים דורשין שבחו וטובתו ושניהם צדקו יחדיו והבן:

בשם הרב ס' י"ם מ"ם טולאטשוב

ויבא נח וגו' מפני מי המבול. ופירש"י ז"ל אף נח מקטני אמנה הי' מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול עד שדחקוהו המים עכ"ל. והלא פלא גדול להשית את נח הצדיק שהיה מקטני אמנה בהשי"ת ח"ו. וי"ל דהנה תיבת אמונה יש לו שני פירושים. א'. כפשוטו האמנת הדבר שבודאי יהיה כך. ועי"ל אמונה מלשון ויהי אומן את הדסה והוא לשון המשכה וגידול כי באמונה יש כח זה שע"י האמונה יומשך הדבר הזה ממקורו ויבוא. היינו ע"י שהוא מאמין בהש"י ובוטח בו באמונה שלימה על שום איזה דבר אז נמשך הדבר ההוא ובא בשלימות. והנה נח הצדיק בוודאי האמין בשלימות בכל אשר דיבר אליו השי"ת בכל לבבו ובכל נפשו בתמימות כדרכו הטוב מאז ומקדם. אך בדבר זה היה ירא להאמין באמונה שלימה בכל לבבו כי אולי יהיה הוא הגורם להבאת המבול היינו ע"י שלימות אמונתו יומשך בוודאי מזה הבאת המבול. ולא הי' יודע איך ליתן עצות בנפשו מה לעשות. וזהו שפירש"י ז"ל מקטני אמנה היה מאמין ואינו מאמין. ר"ל באמת היה מאמין רק שירא להאמין בשלימות שהשי"ת יביא המבול כי אולי יהיה הוא הגורם לזה וכנ"ל. עד שדחקוהו המים כו' והבן היטב. ודפח"ח עכ"ל בשם הרב ז"ל:

ולשם יולד גם הוא גו'. הנה לכאורה יפלא מאוד לשון גם הוא כאילו ח"ו תולדותיו של שם הצדיק הם טפלים לההולדות של חם ויפת שהם המה העיקר. והלא ידוע מהזוה"ק שכל עיקר בריאת העולמות וכל הנבראים אשר בהם לא היה רק עבור שם הצדיק ותולדותיו כיוצא בו. צדיקים כמוהו. ומה גם השתלשלות הקדושה הנפלאה שיצא ממנו היינו אברהם ידיד ה' וזרעיו הק' שהם המה באמת קיום כל העולמות וכל אשר בהם. ואיך יתכן לומר עליהם גם הוא שמשמעותו לשון טפל להקודם לו. גם צריך לדעת ולהבין לשון אבי כל בני עבר והוא אך למותר לכאורה. גם צריך לדעת למה מייחסו כאן אחר אחיו באמרו אחי יפת הגדול. אמנם בהעיר לב ושום שכל י"ל דהנה יש שני מיני תולדות א' תולדה הגשמי מעשי החומר. ועוד ישנו תולדה רוחני אשר הצדיקים מולידים בעולמות העליונים הקדושים יחוד וקישור והשפעת שפע רב וכל חידו ע"י טהרת וקדושת מחשבתם בעת הזיווג והולדה זו הוא בחי' נסתר שאות הולדת השפעה רבה לכל העולמות כולם על ידי טהרתם וקדושתם בעת ההוא. והנה חם ויפת הולידו תולדות גשמיות לבד מעשי חומר וגויות אבל ולשם יולד גם הוא ר"ל הוא נקרא עולם הנסתר עלמא סתימאה דעתיקא קדישא סתימא דכולא. והיינו ע"י טהרתו וקדושת וזכות מחשבתו בעת ההוא הוליד ג"כ יחוד וקיבו' והשפע' רבה לכל העולמות עליונים ותחתונים. ומפרש והולך אבי כל בני עבר ר"ל הוא אב לכל העברים שצריכים לעשות כן בעת זיווגם לזכך ולטהר רעיוניהם ולייחד ולקשר

לקשר כנ"ל. אחי לשון דביקות וחיבור. יפת הגדול. יפת הוא ר"ת תפארת ישראל. הגדול הוא סוד גדולה וחסד והמשכיל יבין כ"ז:

בפרשה הנ"ל בפסוק אבי כל בני עבר. י"ל ע"ד רמז כי אז היו בני דורו מכחישים באמונה והיו אומרים על העולם שהוא קדמון ואין עולם אלא זו. אבל שם היה המאמין בהש"י והיה אבי כל בני עבר. ר"ל שהוא היה אב לכל בנים המאמינים בהש"י ויודעים שהעולם הזה הוא עולם עובר. אחי יפת הגדול ע"י שנדבק בתענוג ויופי הגדול העליון סוד תפארת ישראל. וזהו שמכנה בכאן שם הוליד את ארפכשד. ויש שם אותיות פ"ר וש"ך. וא' בראש וד' בסוף והוא מספר ה'. והנה יש עולם עליון הקדוש הנק' עולם הבינה והוא כולו רחמים אך הדינין מתערין מינה כי שם יש ה' אותיות מנצפך שהם ה' שערים כוללים ומאחר שיש שם כביכול בחי' שערים הוא בחי' צמצום כביכול ודינין מינה מתערין וחמשה אותיות מנצפ"ך מספרם ש"ך והמתקתם הוא ע"י ה"א והיינו להמשיך ה"א אלופו של עולם לכל שער ונעשה פרס ועי"ז נמתקו הש"ך דינין. ועוד איתא בש"ס בשלשים ושתים נתיבות וכו'. והן הם הל"ב אלהים הכתובים במעשה בראשית והנה בודאי שנקרא בשם נתיבות מן הסתם הם בבחי' צמצום כביכול וכ"א כלול מעשר נמצא מספרם ש"ך והמתקתן הוא ג"כ ע"י אות ה' וזהו המתקת הדינין בשורשן וזהו שם הוליד את ארפכשד היינו ע"י קדושתו וטהרתו הוליד הולדה קדושה כזו להמתיק הש"ך וש"ך דינים באות ה'. כנ"ל:

או י"ל שם הוליד את ארפכשד כי עיקר תולדתו של שם הוא אותו שיצא ממנו השתלשלו' הקדושה אברהם וזרעו וזהו שם הוליד את ארפכשד דהיינו שהוליד הולדה קדוש' שיצא מארץ כשדי' וזהו ארפכשד אותיות אפ"ר כש"ד והוא אאע"ה. ועי"ז נתפרסם אלהותו ית' לכל באי עולם וארפכשד הוליד את שלח היינו כי ארפכשד הצדיק הוליד הולדה קדוש' שיוכל לבוא לידי התפשטו' הגשמיו' כי של"ח הוא לשון הפשטה. ושלח הוליד את עבר היינו שהוליד הולדה כזו שיוכל לבוא לידי עבר השני הוא עולם הבא כמש"כ כי ביה ה' צור עולמים וכמו שאמרו חז"ל ביו"ד עולם הבא ובה' העולם הזה והבן:

ולעבר יולד שני בנים כו'. הנה יש לפרש גם כאן כנ"ל ע"ד הסוד כי עבר הצדיק ע"י טהרתו וקדושתו אז בעת זווגו הוליד נשמה קדושה והוא יקט"ן היינו יו"ד קט"ן ר"ל הגם שאות יו"ד הוא קטן בתמידות בכתיבתו כי היא רק נקוד' קטנ' אך בכאן הי' יו"ד קט"ן היינו שהקטין א"ע עד מאד והמשיך שפע רבה עילאה מעולם העליון בחי' יו"ד שהיא על כל העולמות התחתונים וכפירש"י ז"ל ע"י שהי' עניו ומקטין א"ע זכה לכל המשפחות הללו ע"כ. ויקטן ילד כו'. והם י"ג משפחות היינו שיהיה שהנהגות העולמות ע"י י"ג מכילן דרחמי: ויהי מושבם ממשא גו'. אי' בס"י ג' אמות הם אמ"ש היינו נוטריקון אויר מים אש והם בחי' ג' מדות של אברהם יצחק ויעקב אברהם מדתו חסד שהוא מי"ם יצחק מדתו גבורה ופחד שהיא בחי' א"ש יעקב הוא קו האמצע מדת רחמים הוא סוד האוי"ר ויש כמה צירופים בסוד אמ"ש לדכורא ולנוקבא ועיקר כוח צירוף של הרחמים והמתקת הדינין היא מש"א ר"ל בחי' מי"ם בתחילה ובחי' אוי"ר קו הרחמים בסוף ובחי' אש באמצע כדי להמתיקו ויהי' כולו רחמים. ועוד אי' בס"י בל"ב נתיבות פליאות חכמה חקק וברא כו' בספ"ר וספר וסיפו"ר. וזהו ויהי מושבם ר"ל של הי"ג מכילן דרחמי והנהגתן. מש"א. כנ"ל. בסוד הרחמים והמתקת הדינין. בואכה ספרה. היינו עד בחי' ספ"ר. הר הקדם. אין הרים אלא אבות והיינו להמשיך לבחי' ספ"ר מבחי' ה"ר שהוא אבות. הקדם היא מבחי' ימי קדם בסוד אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם. והמשכיל יבין כ"ז כי קצרתי:

לך

ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך כו'. ופירש"י ז"ל להנאתך ולטובתך. ואעשך לגוי גדול. כאן אי אתה זוכה לבנים כו' ואברכך בממון ואגדלה שמך שאודיע שבחך בעולם. והיה ברכה הברכות יהיו מסורים בידך ד"א ואעשך לגוי גדול זהו שאומרים אלהי אברהם כו' עיי"ש. ואח"כ מציין רש"י ז"ל מארצך והלא כבר יצא משם כו'. ולכאורה קשה למה היפך רש"י הסדר לפרש על מארצך המוקדם בפסוק ראשון. מאוחר מהפירושים שפי' על ואעשך כו'. גם הד"א שהביא רש"י ז"ל הוא אך למותר דזאת ידוע אם היה רוצה רש"י ז"ל להביא כל הפירושים שהובאו במדרשים ע"כ פסוק תקצר היריעה מהכיל אך אינו מביא רק שצריך לפשוטו של מקרא או שהוקשה לו איזו קושיא לכן מביא בכ"מ הד"א כדי שיתורץ בזה וכאן לכאורה הוא שפת יתר. ונראה כוונתו עפ"י דאי' במדרש נסיון ראשון בלך לך היינו כאן ונסיון האחרון בלך לך היינו בהר המוריה והנה מאוד יפלא מהו הנסיון הלזו שה כ"כ גדול בלכתו מארצו שהכתוב משבחו באמרו וילך אברם כאשר דבר אליו ה'. וכי יעלה על לב איזו בריה שלא לציית לדבר ה' ח"ו אף פחות' ערך הרב' בכמ' מדרגו' מאברהם אע"ה אם היו זוכין לשמוע דבר ה' מפיו ית' אפילו שילך מסוף העולם עד סופו ובודאי מי הוא פתי אשר לא ישמע אל דברי אלהים חיים המדבר אתו עמו וא"כ מהו שבחו של אאע"ה. וביותר תימה מהו הנסיון הלא שכרו בצדו שהש"י הבטיחו שע"י הליכה זו ירויח כל כך טובות והברכות לו ולזרעו אחריו עד סוף כל הדורות. אכן שורש הדבר הוא כך. דודאי עיקר עשיית איזה מצוה או איזה עובדא היא שלא יעשנה האדם לשום איזה פניה לטובת עצמו ח"ו. רק שיהא במחשבה זכה טהורה ונקיה לקיים דבר המלך מלכו של עולם. יהא מה שיהיה ואחר כוונת הלב הן הן הדברים. ועיקר הנסיון של אאע"ה היה שמחשבתו היתה זכה ונקיה וטהורה בלי שום סיג ופסולת ח"ו לכוין בהליכה זו שום דבר לטובתו ולהנאתו הגם שידע באמת שיצמח לו מזה כל טוב כמו ששמע מפי הש"י. עכ"ז לא השגיח על זה והסיח דעתו לדבר אחר היינו רק לקיי' דבר ה'. ולעשות נ"ר ליוצרו שיתגדל ויתפרסם אלהותו ית' לעיני כל הברואים בכל מקום בואו זהו עיקר כוונתו בהליכתו זאת. והנה כל דברי נבואה שנאמרו מפיו הקדוש ית' וית' לאיזה נביא וודאי לא נאמרו לו פירושי הדברים של הנבואה על פשוטם רק נאמר לו צירופי האותיות

תוה"ק בלשון הקודש ושגיאת הבוא מתלבש ברוה"ק ויודע אז איך לצרף האותיות לתיבות ומתוך זה יבואר לו ענין הנבואה וכוונתה על אמיתתה. ע"כ משתמש הי' דיבורי השי"ת לאברהם ג"כ בדרך זה. והנה כל דיבור של הש"י סובל כמה פירושים ויוכל כאו"א לפרשו כפי נטיית מחשבתו לרצונו. והנה בעת שנאמר לאברהם נבואה זו לך לך מארצך כו' אז תיכף ומיד עמד לנגדו היצה"ר על ימינו לשטנו. וחיזק אותו לילך בזריזות לקיים מצות הש"י ובפרט שיצמח לו מזו טובות הרבה כמובן מדבר ה'. כי הסביר לו הדברים על אופן זה רק להנאתו ולטובתו. כפי' א' של רש"י ז"ל כאן אי אתה זוכה לבנים כו'. ובוודאי מהראוי לקיים מצות הליכה זו מארצו עבור טובה זאת שיזכה לבנים תוך שארי טובות היינו ואברכך בממון ואודיע שבעך בעולם ויתפרסם שמך הטוב בעולם. ויתמסרו הברכות בידך ולברך את כל אשר תחפוץ. והכניס בלבבו ומחשבתו חמדת טובות עוה"ז הנצמח לו מזה וזה ידוע גודל שהאוה ותאוה של בני אדם בדרכים הללו. אמנם אאע"ה לגודל צדקתו ומחשבתו זכה ונקיה הבין שלא זהו דרך הטוב והישר בעיני אלהים לעבות צווי ופקודתו עבור מצפוני הטובות שיבוא לו מהעבודה הזאת. כי זה אינו נק' עובד את הש"י רק עובד לעצמו עבור טובתו. וכשהתבונן בדבר נתוודע לו בבירור שהוא מפיתויי היצר הרע. ומיד התחיל ונות דבר אחר והיפך במחשבתו פירוש דברי השי"ת לרצונו ית' ולכבודו ית' רק לעשות בזה נ"ר ליוצרו ולא השן ליצר אפילו במחשבתו רק על כוונה אחרת הראויה להיות דרכו והלוכו בקדושה היינו ואעשך לגוי גדול זהו שאומרים אלהי אברהם ר"ל שיתגלה ויתפרסם אלהותו ית' בכל העולם ע"י מדת החסד של אאע"ה ואברכך זהו שאומרי' אלהי יצחק ר"ל שיתפרסם אלהותו ית' ע"י מדת היראה והפחד שהוא מדתו של יצחק וכן ע"י מדתו של יעקב. וזהו באמת נסיון גדול שהיה יכול לקיים מצות ה' בהליכה זו הגם אם היתה כוונתו לטובת עצמו ולהנאתו ג"כ. ועכ"ז לא עירב במחשבתו שום פסולת וסיג מפיתויי היצה"ר. רק מחשבתו היתה זכה ברורה ונקיה רק שיתגלה מזו ההליכה כבודו ית' לעיני כל באי עולם ומחשבתו הטהורה בזה לא היה עולה לשום בריה רק לפניו ית' אשר לו גלוי כל תעלומות. ידע באמת לבו הזך והמצוחצח שלא עשה זאת לשום הנאת עצמו זולת לכבודו ית'. וזש"ה ומצאת את לבבו נאמן לפניך דייקא והבן. וזהו שהתוה"ק מעידה עליו וילך אברם כאשר דיבר אליו ה'. ר"ל במחשבה זכה וטהורה ובהתלהבות גדול רק לקיים דבר ה'. ולא לשום דבר להנאת עצמו. אך לפרסם אלהותו ית' וית' בכל העולם. וכן יזכה הש"י להיות מעובדי שמו ית' באמת ובתמים אכי"ר: וזהו כוונת רש"י ז"ל שהוקשה לו ג"כ מהו הנסיון כנ"ל. לכן מקודם הביא פיתויי היצה"ר שהכניס במחשבתו שילך לטובתו ואח"כ פירש כד"א שהוא באמת מחשבתו של אאע"ה. ובסוף התחיל לפ' הפסוק מארצך לפי פשוטו. כדרכו הטוב. והבן כל זה היטב:

ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו וגו' ויעתק משם ההרה וגו'. עד הלוך ונסוע הנגבה. הדקדוקי' המה רבים בהכתובים. כי צריך להבין ולדעת שלכאורה תיבת שם מיותר גם שני התיבות הנראה אליו. כי סימנא לי"ל. גם מהו הלשון ויעתק היה לו לומר וילך גם עוד דקדוקים ידועים למבין וכאשר נבאר אי"ה. וי"ל בשום שכל ודעת אחרי אשר חנן ה' ברחמיו. כי התוה"ק מרמזת לנו בזה גודל עבודות ה' בהתלהבות רב להשפיע הבורא ב"ה וב"ש הנכבד והנורא וייחוד וקישור העולמו'. אשר פעל ועש' בזה אאע"ה סבא קדישא בנסיעותיו ובבנין המזבחות. ובוודאי אין מקרא יוצא מידי פשוטו. שנסיעתו היו במקומות ההם ובנה שם מזבחות. אמנם כוונתו ברצוי' והקדוש' היה רק לייחדא שכינתא בדרועא ימינא בחי' חסד מדתו של אאע"ה. והמשיך אליה אורות והשפעו' קדושות ועלמין עילאין קדישין. והנה מזבח נק' בחי' המלכו' הקדושה שכינא קדישא בסוד מדבחא דלעילא אשר מיכאל כהנא רבא דלעילא מקריב עליה קרבנין דנשמתין דצדיקייא עובדין שבין דידהו וכמבואר בזוה"ק כמה פעמים ורצה אאע"ה לייחדא שכינתא ולקרבה בבחי' מידתו מדת הסד לאברהם ובבואו למקו' שכם. שכ"ם הוא מנין ש"ס כמנין ה"פ הסד. סוד. ה' חסדים. ושם בנה וערך קומת השכינה וייחדה וקרבה בבחי' הוי"ה במדתו מדת החסד. וזהו ויבן שם מזבח. שם ויבן את הצלע וש"ס דייקא כנ"ל. לה' הנראה אליו היינו לבחי' הוי"ה ומדת החסד הנראה ורצוי אליו. ויעתק משם היינו משם העלה את השכינה הק' ברום המעלות לבחי' עתיקא דעתיקין סתימא דכל סתימין רותא דכל רותין. ההרה. ידוע מאחז"ל אין הרים אלא אבות היינו אברהם יצחק ויעקב סוד חג"ת ואם היה נכתב הרה היה פירושו מקור ושורש של האבות הקדושי' סוד חב"ד וההרה פירושו מקור ושורש כל השרשים עיקרא ושרשא דכל עלמין. רותא דכל רותין. מקדם לבית אל ידוע מכ' קודש האריז"ל. ה' מלך גאות לבש. היינו כי קודם שהאציל וברא ויצר ועשה הבורא ב"ה וב"ש הנכבד והנורא את העולמות היו כל הכוחות הקדושים וכל התוארים והמדו' כלולים בעצמותו ית' וית'. בסוד ימי קדם. ועיקר הרצון שעלה לפניו ית"ש להאציל ולברוא את העולמות היה מחמ' תואר מלכות כי אין מלך בלא עם וזהו גרם הרצון לפניו ב"ה וב"ש להאציל ולברוא את העולמות. וזהו ה' מלך גאות לבש. היינו להיות שעלה ברצונו הפשוט המצוחצח והזך להיות לו תואר מלכות ואין מלך בלא עם לזאת לבש לבוש הגאות. גאו"ת עולה מספר ת"י נימין קדישין וברא את העולמות וזהו סוד שיסד הפייטן ביום אחרון של פסח בסוף השירה מלכות עד לא קדם קדומה ר"ל כי בחי' מלכות עלה ברצונו הפשוט סוד א"ס האחדות הפשוט האמיתי. עד לא קדם קדומה וכנ"ל. ואאע"ה המשיך משם מימי קדם לבחי' המלוכה שכינתא קדישא וזהו מקד' לבית אל השכינה נק' בית אל כנודע. ויט אהלה היינו אה"ל. ה'. ה'. תתאה. בית אל נים. מי"ם מרמז לתרין עלמין קדישין שכינתא עילאה אימא קדישא הנק' מ"י עלמא דקיימא לשאלה. ושכינתא תתאה הנק' י"ם. וכמבוא' בזוה"ק בפ' א בפסוק ויהי בימי אמרפל ושעי מקד' ע"י מלשון עיי העברים. לשון תוסף. כי לסיותו מופלג מהשגת האנושי ומכל הנבראים אפילו שמלאכין

קדיבין

קדישין ע"כ נק' כן היום שאין יכולין לסנות מאורו הקדוש ע"ד יוצר אור ובורא חושך כמבואר בכהאריז"ל . וזהו והעי מקדם . ושם נטה אהלה של השכינה . ויבן שם מזבח לה'. היינו עד בחי' קדושה רוש המעלות האלו ייחד וקשר השכינה הק'. והמשיך אליה אורות השפעות כל חידו וכל טיבו וכל נהורין עילאין קדישין ובוצינין טבין . ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה . היינו לדרום סוד הימין דרועא ימינא לקבלא לשכינתא לבחינתו מדת חסד ולבל תעדי מיני' לעלמין . רק לעולם יומשך אלי' חסדים טובים ורחמים גדולים וכל טוב ולהשפיע להכנ"י כל טיבו וכל הדו ובני חיי ומזוני וכל המצטרך אליהם . וכי"ר עד יערה עלינו רוח ממרום וישלח לנו משיח צדקנו בב"א. ועיין בזוה"ק בפ' זו בפ' ויעבר אברם בארץ . ובפ' ויעתק משם . ובפ' ויטה בפ' ויבן שם מזבח . ותמצא שם קצת מדברינו הנ"ל והמשכיל יבין את כל זאת. ואם שגיתי ח"ו . השי"ת יכפר:

ויראו המצרים את האשה . ר"ת שם אהו"ה שלא כסדרן . את האשה כי יפה היא . ר"ת שם אהי"ה . ויראו אותה שרי פרעה ס"ת ידו"ד שלא כסדרן. שרי פרעה ויהללו אותה ס"ת שם ידו"ד כסדרן והענין הוא כי באלו השמות נתהב את שרה אמנו בירידת' למצרים שלא ישלוט בה פרעה:

ויצא מלך סדום לקראתו גו' . אל עמק שוה גו' . הנה ידוע מכהאריז"ל ע"פ ה' מלך גאות לבש ר"ל כשעלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא את העולמות כדי להיות לו תואר מלכות . כי אין מלך בלא עם . אז כביכול נתלבש בלבוש ג' אות מספר ת"י נימין קדישין וכמבואר לעיל בסמוך עיי"ש. והנה הי' יו"ד קוין גאות ירדו לעולם : תשעה נטלו עילם כו'. והנה כדרלעמר היה מלכו של עולם ונתגאה בגאותו ואמר שהעולם הוא קדמון בעצמו ואמר בלבו אין אלהים לית דין ולית דיין כדברי שאר כל האפיקורסים ולכן שמו כדרלעמר. היינו כדו"ר לעומר . ר"ל שעשה כדור לעומר הוא עשירית האיפה שהוא המלוכה הק' של מלך מה"מ הקדוש ב"ה. והוא עשה כדור ר"ל שהכחיש כביכול במלכו של עולם ואמר שהעולם הוא קדמון . גם התרגום יב"ע דרשו לשני היבות כדו"ר לעומר . אך לפי דרכו וזהו היה מלחמת אאע"ה אתו כדי לפרסם אלוהותו ית"ש ולהתוודע ולהגלות כי הוא מלך על כל הארץ . והוא האציל וברא ויצרם ועשאם ואין זולתו . והנה כשהכה אברהם אע"ה את כדרלעמר והמלכים אשר אתו שהיו גבורים גדולים וחזקים והוא הי' במתי מעט ואעפ"כ נצחם . אז נתוודע ונתגלה לכל כי יש מנהיג ושולט ומולך על כל העולם כולו ומנהיג אותם כרצונו . ולכן כתיב ויצא מלך סדום לקראתו אחרי שובו כו' אל עמק שוה. שו"ה הוא נוטריקון שאמר והיה העולם ר"ל שנתאספו כולם כאחד והודו שיש משגיח ושליט בעולם. שאמר וברא העולם והוא מלך על כל העולם כולו . וזה עמק המלך . והבן היטב :

וירא

בשם הרב ר' משה מפשעווירסק

וירא אליו ה' באלוני ממרא. פי' שכ"כ היה אאע"ה שפל בעיני עצמו עד שחשב בלבו שהוא אינו ראוי להשראת השכינה רק ממרא הוא הצדיק העובד השי"ת ואצלו הוא השראת שכינתו ית'. אבל הוא עדיין לא הגיע למדריגה זו. וזהו וירא אליו. ר"ל שכך היה נראה לו בלבו ומחשבתו תמיד . ה' באלוני ממרא . שה' הוא באלוני ממרא . היינו שהשראת שכינתו ית' אינו רק אצל ממרא מפני שהוא צדיק ועובד הש"י באמת . אבל הוא עדיין מבחוץ שלא נכנס להקדושה . וזהו והוא יושב פתח האהל . שחושב במחשבתו שהוא עדיין בפתח אהל של הקדושה וכן הוא דרך הצדיקים הגם שעובדים את ה' כל ימיהם עכ"ז נדמה להם בלבם ומחשבתם באמת שעדיין לא התחילו כלום לעבוד את הש"י והם עדיין מחוץ לאוהל הקדושה רק עומדים בפתח האוהל . ודפח"ח . ויתורץ בזה קושיית האוה"ח עיי"ש : או יאמר דהנה ידוע שכל ההשתדלות עבודתו של אאע"ה וכל מגמתו הי' רק שיתגלה ויתפרסם אלוהותו ית"ש ע"י מדתו מדת החסד כמ"ש הלוך ונסוע הנגבה לדרו' שהוא ימין מדת החסד ועיקר עבודתו הי' שכל העולמו' יתפרנסו ויתנהגו ע"י מדתו החסד ושימתקו כל הדינין בשורשם ויהיו נעשים חסדים גמורי'. והנה ממר"א מספרו רפ"א היינו ר"ל דינין והמתקתם ע"י א' . ר"ל אלופו של עולם . ועפ"ז יש לפרש הפסוק . וירא אליו ר"ל שנתגלה אליו . ה' הוא החסדים כנודע. באלוני לשון חוזק כמו ואת אילי הארץ לקח . ממר"א ר"ל בתוקף וחוזק הדינין נתגלו אליו החסדים . היינו שנמתקו הדינין בשורשן ע"י עבודתו שהמשיך רק חסדים טובים לכל העולם . והמשכיל יבין . ובזה ג"כ יתורץ קושיית האוה"ח למה הקדים תיבת אליו לתיבת ה' ועפ"ד דברינו הנ"ל יבואר על נכון : עוד י"ל בפסוק הנ"ל דהנה לא נאמר כאן שום דיבור ואמירה לאאע"ה בהתגלות ה' אליו. ודרשת חז"ל ידוע ועוד יש לאלוה מילין אחרי אשר תנן ס' ברהמיו. דהנה למעלה בפ' הקודמת כתיב מילת אאע"ה . וזה ידוע שע"י העברת בשר הערלה נתגלה רב טוב הצפון לצדיקי' . כי בהעברת הערלה מעבירין כל המסכים המבדילין והקליפות החיצונים ונעשה אך טוב לישראל . וע"כ אנו אומרים בעת המילה . הודו לה' כי טוב כי ע"י זה נתגלה הטוב הצפון ואיהו כביכול גושפנקא דמלכא דבה חתים שמיא וארעא . הרמוז בר"ת של א"ת ה"שמים ו"את ה"ארץ שהוא מספר טוב וע"י המילה נעשה המתקת הדינין בכל העולמות ומתנהגין ברחמים טובים. ועפ"ז י"ל וירא אליו ה'. ר"ת עולה מנין טו"ב וכנ"ל שע"י העברת בשר הערלה נתגלה אליו הטוב . באלוני ממרא . אלוני מספרו צ"א סוד יחוד הקדוש הוי"ה אד"ני. כי ממר"א עולה רפ"א היינו פ"ר דינין . וא' הוא המתקתן . והיינו שנמתקו הדינין אז ע"י המילה . ונעשה יחוד אמיתי . והוא יושב פתח האהל כחם היום . והוא ר"ל עולם הנסתר עתיקא קדישא סתימא דכולא . ונק' ג"כ כביכול בבחי' פתח האוהל . כי הוא פתח ומפתח לכל העולמות . וזהו והוא יושב כו' ע"ד דאיתא ועתיק יומין יתיב לכפייא שבינין דנורא . היינו לכפיא את הדינין ולהמתיקן ולהעשות הכל רחמים . כחום היום . ר"ל בהתחממות הדינין כ"ל . אז ועתיק יומין יתיב לכפייא שבינין דנורא את הדינין ולהמתיקן . וכ"ז נעשה ע"י המילה:

השמים. וישא עיניו וירא וכו' כי כל ימיו היה מתנהג ע"פ ע"ד מאמרז"ל עיניו למטה ולבו למעלה. לכן כתיב כאן וישא עיניו וירא. והנה שלשה אנשים. אינון תלת מוחין קדישין חב"ד. נצבי' עליו. וירא וירץ לקראת' מפתח האהל וישתחו ארצה. היינו כשהבין זאת וירץ לקראתם להמשיכן מפתח האוהל וישתחו ארצה שהשתחויה הוא ל' המשכ' היינו להמשיכן ולייחדן כביכול בהמלוכ' העליונ'. או לקראתם לשון קבלה כמו וקרא זה אל זה ותרגום ומקבלין דין מן דין. ויאמר אדני אל נא תעבור מעל עבדך. ר"ל שביקש מאת היראה והמלוכה העליונה הק' שרמוז בשם אדני. אל נא תעבור מעל עבדך. הגם שהוא ייחד תמיד העולמות העליונים הק' וכנ"ל. עכ"ז ביקש מהיראה והמלוכה הק' העליונה דלא תעדי שינה לעלם ולעלמי עלמין. ולפי שהרגילות והתמדת הדבר מבטל השעשועים והתענוג כי תענוג תמידי אינו תענוג. ובתוה"ק איתא בכל יום יהיו בעיניך כחדשים לכך אמר יוקח נא מעט מים היינו התורה ורחצו רגליכם היינו לרחוץ ולהסיר הרגליות מאז והשענו תחת העץ הוא עץ החיים. והמשכיל יבין כ"ז:

וה' אמר המכסה אני מאברהם גו' כי ידעתיו למען גו' למען הביא גו'. הנה שני פעמים למען הכתובים כאן אין לה' שום פי'. כמובן מעצמו. ועוד כמ' דקדוקי', ונראה דהכתוב מדבר בשבחו וצדקתו של אאע"ה. דפורש הדבר הוא שכל העבודות ומע"ט שעשה אאע"ה ועבד את השי"ת בשכלו הזך והטהור ובאהבה רבה הכל היה בעיניו מעט ואינם נחשבים בעיניו לכלום נגד חסדי השי"ת והנסים שעשה עמו ולכך לא היה די בעיניו ואמר בלבו הגם שאתקן עצמי בכל מיני עובדות טובים מה אני עבור זאת התיישב בדעתו שאין זה מספיק מה שאני בעצמי מקיים מצות השי"ת וחוקיו בשכל גדול לכן פעל והכנים עוד כוונה אחרת במחשבתו הזכה בקיומו המצות לעשות בשם כל ישראל דהנה כל זרע ישראל היו אז כלולין במוחו ומחשבתו של אאע"ה. כי הבן הוא כגוש בנעת האב נמצא שנשמות של אאע"ה הי' השורש של כל נשמות ישראל וזרע אברהם הבאים אחריו עד סוף כל הדורות עקבות משיחא. וא"כ כשעשה איזה מצות עשה בשביל כל ישראל היינו עם כל הכוחות שלו ועם כל הענפים העתידים להתפשט ממנו. והרי הוא נחשב כאלו עשה המצוה עמה' ממש. ומזה הגיע לזרעו אחריו שני טובות א'. כיון שהוא קיים כל מצות התור' ודיקדוקי מצוה ואף ע"ח א"כ כשעש' בשם כל ישראל והי' עבוד' דרבים א"כ כל או"א מישראל הבאים אחריו קיים כל התרי"ג מצות ומצות דרבנן. אף עדיין היה בכח. ועוד נצמח מעבדות זה טובה גדולה לזרעו אחריו עבור שעשה דרך ומסלול להם שיוכלו להשיג שכליות המצות ולקיים אותן כתקנן מאחר שכבר קיימו את כל המצות פעם א' בכח עם אאע"ה וא"כ בנקל יוכל כאו"א מישראל להוציא הדבר מכח אל הפועל ולקיים המצות בפועל ממש. כיון שנפתח השער להם מימות אאע"ה. ועפי"ז י"ל פי' שגמרא חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבות. ולכאורה יפלא איך יוכל כ"א לבוא למדריגת אאע"ה והשגתו שהוא מרכבה לימין. אכן באמת אין הכוונה שיגיע למעשי אברהם בעצמו. רק למעשיו של אותו האדם עצמו שעשה בעודו כאן וכמוס בעצמותו של אאע"ה לפי שהי' אז כלול שם במוחו נמצא שהוא בנקל לכל אדם כיון שכל אדם עשה כבר כל המצות כשהיה עדיין בכוחו של אאע"ה א"כ א"צ רק לשוב לשורשו ולכוחו של אאע"ה כדי להוציא הדבר מכח אל הפועל ואז יוכל להשיג בחי' של עשיית המצות שעשה אז כשהיה בכחו ועצמותו של אאע"ה וז"ש למעשי אברהם ר"ל למעשי עצמותו שעשה בעודו כלול וכמוס בתוך אברהם במוחו ועצמותו. וזש"ה כי ידעתיו לשון אהבה וחיבה. ר"ל אני אוהבו ומתחיל לספר בשבחיו במעלת קיום מצותיו. למען אשר יצוה לשון צוותא וחיבור היינו שמכוין בעשיית כל מצוה לייחד ולחבר עצמו את בניו וביתו אחריו עד סוף כל הדורות ועושה המצוה עמהם. וז"ש ושמרו לשון עבר שהרי הוא נחשב כאלו כבר עשו בעצמם כל המצות ונמצא שכבר שמרו דרך ה'. אף שעדיין היה בכח וגם עשה דרך סלולה לזרעו אחריו שיהא בנקל אח"כ להם לעשות צדקה ומשפט. ועוד היתה כוונתו למען הביא ה' על אברהם שיהי' התנהגות העולמות והשפעתם ע"י שרשי הוי"ה במדת אברהם. היינו שיתנהג הבורא יס' ויתע' בחסד עם כל העולמות. כמו שהוא מתנהג בעצמו עם כל באי העולם. וזהו את אשר דיבר עליו. דיבור הוא לשון הנהגה היינו שההנהגה העליונה יהיה ע"פ מדתו חסד להשפיע שפע טובה וברכה ורחמים וחסדים טובים לכל זרע ישראל כיר"א. והבן היטב: והנה הדברים אלה כהווייתן הנה כתובים בס' קדושת לוי עכ"ז הראתים הנה מפני ששמעתי מאדמו"ר הרב הק' שיחי' שאמר בהיות הרב הק' כו' מבארדיטשוב אצלו בקהלנבסוב ביקש להראות לו איזה מכתבי קודש של אדמו"ר וכן עשה והראה לו כמה קונטרסים ומגודל עוצם קדושתו והשתוקקותו בעבודתו ית' נשארו המכתבי' אצלו מפני ששכח להחזירם לאדמו"ר ואחר זמן רב מצאום בין כתביו וסברו שגם אלו הם משלו והדפיסו אות' על שמו:

וה' פקד את שרה וגו'. מדרש הה"ד לעולם ה' דברך נצב בשמים וגו' אלא דברים שאמרת לאברהם בהשמים. ולכאורה תמוה. מה בא הכתוב להשמיענו שה' פקד את שרה כאשר אמר. דודאי הקב"ה מקיים דברו הוא אמר ולא יעשה כו'. וכי בן אדם הוא ויתנחם. והלא אחז"ל כל דיבור שיצא מפי הקב"ה לטובה אפי' על תנאי אינו חוזר. אכן הענין כך הוא שיש חילוק בין פקידה לזכירה: דאי' בזוה"ק דפקידה הוא לנוקבא. וזכירה הוא לדכורא. דהלשון פקידה הוא על איזה דבר שמקבל מאיזו בחי' הקודם לו. ושורש הדבר הוא דודאי כל ההבטחות שהבטיח השי"ת לישראל אנו בטוחי' שיקיי' אותם לנו ולא יפיל מדבריו ארצה ח"ו. רק ישפיע לנו כל הטובות והברכות כדרכו להטיב אך כשהשי"ת מבטיח לעשות איזה דבר טובה. אז ודאי כשהטובה קבורה אצלו בכח אין חילוק בין עבר להוה ועתיד אך אצל המקבלים הדבר ההוא אז צריכים להוציא דבר זה מכח אל הפועל להביא אותו אל ההתגלות שיהא במהר' כי כשהוא עדיין נעלם במחשבה הוא באיתכסיא והוא בעלמא דאתי שעתיד להתגלות למ אך לע"ע עדיין הדבר בהעלם. והמשכת דבר שהוא מן העתיד אל ההוה

שוא באמונה ר"ל כיון שהצדיק מאמין בדבר שבודאי יקיים השי"ת הבטחתו ומצפה ומייחל ומחכה בכל עת ובכל שעה שיבוא הדבר ומתלהב בלבו שיתקיים הדבר ההוא . אז אותו התשוקה והתלהבות והציפוי של הצדיק שבא ע"י האמונה לבוא אותו הדבר אהבר המחשבה העליונה של ההבטחה וממשיכו להאמונ' וזהו פי' הפסוק לעולם ה' דברך נצב בשמים . ר"ל שדיבור של הבטחה טובה כשהוא עדיין ברוחניות הוא באתכסייא ועומד בשמים . אך ע"י שלדור ודור אמונתך . ר"ל ע"י האמונה כוננת ארץ . ר"ל עשית ותקנת כלי ונוק' להתגלות הדבר . ומצינו באברהם אמירה ודיבור אמירה הוא בחשאי כ"ז שהוא בדקות באתכסייא . ודיבור הוא באתגלייא וז"ש רש"י ז"ל במתק לשונו . כאשר אמר בהריון . ר"ל שהיו אצל שרה ב' דברים . הריון . היינו כשהי' הדבר עדיין במחשבה באתכסייא להמשיך רק הריון . שהוא ג"כ באתכסייא . וזהו בחי' אמירה בחשאי . אבל ויעש ה' לשרה . ר"ל . היקנה ועשאה כלי לקבל הדבר ויבוא להתגלות וזהו בחי' דיבור ומזה בא הלידה . והבן כ"ז :

ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק וגו' .

הנה הקדושים קדמונינו ז"ל אמרו שאאע"ה הי' בסוד נשמה לנשמה לכל העולמות . ומקור ושורש נשמתו הי' מחכמה עילאה קדישא כביכול . וכן אי' בזוה"ק . אברהם הוא אותיות . אב"ר . מ"ה . והוא מספר רחם שהוא מקור הרחמים . והחסדים בסוד שם ה קדוש ע"ב שהוא הוי"ה במילוי יודי"ן . ושרה אמנו ע"ה היתה בסוד נשמה לכל העולמות . ואיהי בסוד שם הק' ס"ג והוא בסוד עלמא דבינה כביכול דבמקורו הוא כולו חסד ורחמ יש אך דמינה דינין מתערין ואיהו סוד שם הק' אלהים וזהו . ש' . מן שרה . עולה כמנין אלהי"ם במילואו. ואות . ר' . עולה כמנין אלהי"ם ברינוע . ואות ה' הוא ה' אותיות אלהי"ם . ויצחק אע"ה סוד שורש נשמתו בא מעלמא דבינה . ויצחק הוא בסוד נפש של כל העולמות . דאיהו שם הק' ב"ן . דאיהו סוד הנפש של כל העולמות אבי"ע . וד' פעמים ב"ן עולה ר"ח מנין יצחק . ויעקב אע"ה הי' בסוד רוח של כל העולמות ואיהו סוד אוי"ר מג' אמות שהם אמ"ש . ר"ת . אויר . מים . א"ש . ואיהו בסוד רוח האדם העולה למעלה . ועוד אמרו קדמונינו ז"ל שיצחק אע"ה באה נשמתו מעלמא דנוק' ולא היה ראוי להוליד עד העקידה שאז ניתן לו נשמה מעלמא דדכורא . והיינו כי סוד שורש נשמתו היה מעלמא דבינה והיה מדתו מדת הפחד והגבורה . ולא היה ראוי להוליד עד העקידה כי אז ע"י מס"נ להשי"ת בלב תמים וע"י עבודת הקודש של אאע"ה שכלנו היה להמתיקו ויוכלל בימין סוד חסד לאברהם . וע"י"ז המשיך אליו נשמה מעלמא דדכורא כביכול סוד ד' יודי"ן משם ע"ב הק' . וד' יודין . מספרן מ"ם ועם כ"ח מנין יצח"ק עולה רפ"ח שהוא רחם ולזה הי' מאז והלאה ראוי להוליד . וזהו ותאמר שרה צחוק עשה לי אלהים כל השומע יצחק לי' כידוע דרחז"ל על שם יצח"ק שיוד יו"ד מורה על יו"ד נסיונו' שנתנסה אאע"ה . צ' מורה על שהיתה שרה בת תשעים שנה כשילדתו . ח' מורה על שנימול לשמונה ימים . ק' מורה על זאברהם שהיה

בשעה שנולד יצחק בן מאה שנה . והנה עד העקידה לא נשלמו עדיין היו"ד נסיונות . וזהו צחוק עשה לי אלהים . אבל כל השומע יצחק לי . היינו בשעת העקידה שנשלמו אז היו"ד נסיונות . וגם נמשך לו בסוד ד' יודי"ן דע"ב . מספר ל"י ואז נכלל בימין ג"כ סוד החסד והרחמים . וכנ"ל . וזהו סוד וילכו שניהם יחדו שהיו שניהם כלולים זה בזה . והנה סוד שורש נשמתו של אאע"ה הוא מבחי' נוצר חסד שהוא מזלא עילאה קדישא סוד ג' הויו"ת . עולים מנין ע"ח גימ' . מזל"א . וכל ימיו הי' עבודתו עבודת הקודש להמשיך ולהשפיע מבחינתו שהוא חסד לכל העולמות ולהמתיק את הדינין . וזהו ויעש אברהם משתה גדול היינו משתה ושמחה וחדוה . ביום . הוא לשון בהירות ואור . הגמ"ל . גימ' מזל"א . היינו כשהמשיך מבחינתו ומדתו הוא מזל"א עילאה קדישא למדת יצחק והמתיקו וכללו במדתו . והמשכיל יבין כ"ז : או יאמר הגמל את יצחק . כי החסד המתפשט למטה כביכול . הוא בשוה לרעים ולטובים . ואם הי' מתפשט מעצמו למטה כביכול אז הי' נעשה כביכול בסוד סיגי כסף סוד מותר הבריאה . ויש בו פסולת כביכול ומדתו של יצחק הוא גומל חסדים טובים שלא יתפשטו יותר מדאי . כי גומל הוא לשון הפרשה היינו שמפרש וגומל החסדים לסיותם טובים אהובי' ומהוגנים . וזהו שעשה אברהם שמחה וחדוה לכל העולמות . ביום הגמ"ל . הוא לשון הפרשה . את יצחק היינו עם יצחק וכנ"ל . והמשכיל יבין : ועפ"י הנ"ל יבואר מ"ש במד"ר צחק עשה לי אלהים ר' לוי אמר הוסיפה על המאורו' כו' . וגם יובן מה דאי' במד"ר . משתה גדול . גדול עולמים הי' שם . והבן :

ויהי בעת ההוא וגו' פיכול וגו' השבעה לי וגו' .

יש לרמז בפ' זו סודות נפלאים . ויבואר בזה ג"כ מ"ש מקודם לבדהן . היינו ה' קודם לנו"ן . ושנו"ן הוא פשוטה . ואח"כ כתיב לבדנ"ה בנון כפופה . והיא קודמת לה' . ובהעיר לב ונפש שכל י"ל אחרי אשר חנן אל דעות ה' . שמרומז כאן סוד המתקת הדינין . כי אבימלך נק' בחי' חכמה עילאה קדישא סוד אב"א ובאב"א יסד ברתא . סוד המלוכה הקודם . וכמ"ש בזוה"ק ובתיקונים בסוד אם אית בישראל מאינון מסכילים דידעין לזרקא אבנא לאתר דאתגזרת מתמן . היינו להעלות המלוכ' הק' . סוד אבן דאתגזרת די לא בידין ממדריגה למדריגה עד רום המעלות לחכמה בעילאה קדישא . אשר משם נחצבה אבן ספיר דמות כסא כרסייא יקירא קדישא . ולזה נק' בחי' חכמה עילאה בשם אבימלך . ופיכול שר צבאו היא בחי' יסוד צדיק חי עולמים המקשר ומייחד כל עלמין . ואיהו המקור המשפיך השפעה העליונה לכל העולמות ולכל המדות ומקשרן ומייחדן וזהו . פ"י . כ"ל . והוא כביכול בחי' שר צבא למדת החכמה הזן ומפרנס לכל העולמות לעילא ותתא ומחי' את כולם בסוד והחכמה תחיה . אברה הוא מדה החסד כנודע : וזהו ויאמר אב"י מל"ך ופ"י כ"ל שר צבאו אל אברהם שהוא מדת החסד המלובן ומגוהנא . אלהים עמך וגו' היינו אנו רואים אשר המדה"ד נמתק על ידך ושם אלהי"ם שהוא בחי' מדת הדין עמך הייג שהיהשהוא מסכים על ידך בכל אשר אתה עושה לפ כדמך

בשהוא

שפות חסד. ועתה השבעה לי בו' השבועה לשון שבעה. ר"ל שתראה שכל ז' מדות הק' יתנהגו ע"י מדתך מדת החסד ולהמתיק דינים היונקים משם אלהים. ושיהי' בכל הז' מדות התנהגות הרחמים והחסד. אם תשקור לי ולניני ולנכדי. היינו לבטל כל הדינים לבל יהי' להם שום שליטה ואחיזה בהג' עולמות בריאה יצירה עשיה. רק כולם יתנהגו בחסד ורחמים. כחסד אשר עשיתי עמך. כי השורש חסד לאברהם הוא חכמה עילאה קדישא כמבואר למעלה. ובסוד אלהי אברהם וכן תעשה עמדי ועם הארץ גו'. הוא ארץ חפץ הוא סוד מלוכה הק' העליונה אשר מחכמה אתגזרת וכנ"ל. ויאמר אברהם אנכי אשבע היינו כן אתנהג במדת החסד בכל הז' מדות ויצב [illegible] אברהם את שבע כבשות הצאן לבדהן. כבשות הצאן היינו כבישת והמתקת הדינין. לבדה"ן מספר נ"ח סוד יחוד אמיתי. הוי"ה. אדנ"י. והמתקת הדינין הוא ע"י ה' עילאה סוד עלמא דבינה וע"י נו"ן שערים פשוטה בסוד נש"ב. והוא סוד המתקת הדינים בשורשם כנודע ויאמר אבימלך גו' הנה לבדנ"ה. היינו כי במלכות הק' יש ג"כ נו"ן שערים בסוד נו"ן כפופה. שהיא מקבלת משנו"ן פשוטה נש"ב שערים. והוא בסוד ה' תתאה משם הק' הוי"ה. וגם שאר הדינים להמתיק ולהעלותן בשורשם. ויאמר כי את שבע כבשות תקח מידי. ר"ל ע"י מדתי מדת החסד בעבור תהיה לי לעד"ה לשון וועד ואסיפה וייחוד וקישור לכל העולמות. כי אנכי חפרתי גו' באר שבע. באר חפרוה שרים. והיינו הבאר הזאת זא"ת הוא מדת המלכות הק' והכל יתאחד ע"י מדתי מדת החסד והרחמים להשפיע כל טוב וכל ברכאין שנין וכל חדו להכ"י לעילא ותתא. והמשכיל יבין כ"ז והשם הטוב יכפר. ולרמז זה הספר קורין פ' צ' בר"ה. לאשר פרשה זו הוא סוד המתקת הדינין בשורשם. ודבר בעתו מה טוב:

בשם הרב הגאון הגדול מוה' בצלאל דודו

ויאמר יצחק אל אברהם גו' ואיה השה גו' אלהים יראה גו'. להבין מה התירוץ על קושייתו של יצחק שכ"ז הי' לו ליקח שה מביתו. גם קשה למה לא הוקשה ליצחק בעת לכתם מביתם תכף כשלא ראה שה עמם. אמנם י"ל דהנה איתא בפסחים גבי ע"פ שחל להיות בשבת נידון שחיטת הפסח. שכח ולא הביא סכין מעע"ש מהו. א"ל הנח להם לישראל אם אינם נביאים בני נביאים הם. למחר מי שפסחו טלה תוחבו בין צמרו. מי שפסחו גדי תוחבו בין קרניו. ומקשה הגמ' הא קעביד עבודה בקדשים. ומתרץ כהלל. דתניא מימיו לא מעל אדם בעולתו אלא מביאה חולין לעזרה ושם הוא מקדישה. וסומך ידיו עליו כו' עכ"ל הגמרא. ועפ"ז יש לומר דזה היה כוונת יצחק שלא שאל על השה לעולה היכן הוא מעת צאתם מביתם תכף. מחמת שמתחלה סבר בדעתו שהוא בעצמו יהיה העולה וכך הי' רצונו באמת ותמים להיות נקרב ע"ג המזבח לעולה לרצון לפני השי"ת אך אח"כ כשראה יצחק ששם אביו עליו עצי העולה להיות נושאם על כתפו. אז הבין והכריע בדעתו ושכלו שא"א שיהא הוא בעצמו הקרבן עולה. מאחר שהוא עושה עבודה זו שנושא את עצי העולה. והא אסור לעבוד עבודה בקדשים כקושיית הגמ' לעיל שאלו אז ואיה השה לעולה ואביו השיבו כתרוצה של הגמ' היינו כהלל. ר"ל שאינו מקדישו עד שמביאו לעזרה. כדי שלא יבא לידי מעילה. וזהו אלהים יראה לו השה. כשירצה שאקריב שה לעולה ואם לאו. בני. וגם אקדישך. ונמצא לע"ע אין שם קדושת מזבח עליך. ודפח"ח:

מצאתי בקובץ ישן

ופילגשו כו' תחש ואת מעכה. תח"ש ר"ת תקעו חודש שופר. מעכ"ה ר"ת. מלך על כל העולם. ולרמז זה קורין פ' זו בר"ה יום ב'. והמשכיל יבין את כל זאת:

חיי שרה

ואברהם זקן וגו' וה' ברך וגו'. הנה כתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. א"ת בהבראם אלא באברהם הנה כשעלה ברצון האחדות הפשוט להאציל ולברוא את כל העולמות. לא היה ח"ו מוכרח לזה לברוא העולמות חלילה וחלילה מלהעלות על מחשבתנו זאת וכיוצא. כי כבר הוא אדון עולם אשר מלך בטרם כל יציר נברא. רק מגודל התענוגים והשעשועים שעלו לפניו ית"ש כביכול ממעשי הצדיקים העתידין להיות בעולם אשר על ידם יתגדל ויתפרסם אלהותו וקדושת שמו הנכבד הגדול והנורא לכל באי העולם. ויכירו וידעו כולם כאחד כי הוא לבדו הבורא את הכל ומחיה את כולם ואין בלתו. ומבלעדי שפעו וחיותו וטובו וחסדו השופע בכל עת ורגע ע"כ העולמות ואשר בהם. אז כאפס ואין נחשבו. ויתוודע לכל חסדו הגדול וטובו ונפלאותיו ונוראותיו. ומגודל התענוג והשעשועים שראה הש"י והסתכל והבין במעשי הצדיקים שעתידין לבא לעולם. אז עלה ברצונו האחדות הפשוט האמיתי הקדוש. להאציל ולברוא את העולמות. והנה כתיב עולם חסד יבנה. היינו כשהסתכל והבין כביכול הבורא ב"ה וב"ש הנכבד והנורא שיהי' א"א בעולם שכל ימי חייו יעשה טוב וחסד לכל באי העולם. ויפרסם ויודיע לכל העולם את חסדי הש"י וגדולתו ורוממותו. ולגודל התענוג והשעשועים שעלה לפניו ית"ש אז כביכול ברצון הקדוש מהחסד לאברהם האציל עולם החסד. ובחי' זו נקרא חסדא דעתיקא קדישא. כי עתי"ק הוא מלשון ויעתק משם. היינו ע"י השעשועים שעלו לפניו ית"ש כביכול מהחסד הגדול שיעשה אברהם בעולם. כביכול העתיק מאורו הגדול שהוא א"ס וא"ת. והניח מקום ברכה להאציל עולם החסד ולהתפשט בכל ז' יומין עילאין קדישין. ז' ימי בראשית. וזהו ואברהם זקן היינו חסדא דעתיקא כביכול שהוא נק' אברה"ם זק"ן. בא בימים. בז' יומין עילאין קדישין. ז' ימי בראשית. (הגם שכל מדה מהז' מדות הק' נאצלו ג"כ ממעשי הצדיקים שיהיו לעתיד בעולם. כמו מדת הפחד והגבורה נאצלה

שעשועי מעשי יצחק אע"ה. ומדת האמת והרחמים נאצלה משעשועי מעשי יעקב אע"ה. כמבואר בסה"ק. שע"ז לאמר עולם חסד יבנה שמתפשט מדת החסד בכל ז' יומין עילאין קדישין להתנהג הכל בחסד. בפרט בחסדי עתיקא קדישא כביכול שתימא דכולא) וה'. הוא וב"ד. ברך את אברהם היינו עם מדת החסד. בכל. בכ"ל עולה נ"ב כמספר שם הק' ב"ן. שהוא בעולם העשיה. ר"ל שבלך עם החסד הגדול את נשמות ישראל שהם בעולם העשיה להעלות מעשיהם הטובים לפניו י"ת וי"ש. בסוד מ"נ ולהמשיך ולהשפיע לכל העולמות ולהכנ"י לעילא ותתא כל הדו וכל זיוו וכל נהורין עילאין ובוצינין קדישין ולהשפיע כל מיני ברכות וטובות וכל מיני חסדים ורחמים לכל זרע ישראל בכלל ובפרט. כירא"ה והמשכיל יבין כל זה:

ויצחק בא מבוא באר לחי רואי וגו'. עד סוף הענין י"ל דרך רמז. והוא דהנה כל העובדו' של הצדיקים אינו רק שיבוא מזה תענוג להבורא כל העולמים ב"ה שישמח בעולמו. ויהא לו שעשוע גדול ושעשועים מכל הנבראים. ועי"ז רצון הצדיק הוא ותשוקתו תמיד שיבא לכל זרע ישראל שפע ברכות וכל טוב. ולא יהא לכנ"י חן בכלל חן בפרט שום איזה צער. וחסרון איזה דבר טוב ח"ו. מכמה טעמים. א'. מחמת שהוא מ"ע לאהוב את כאו"א מישראל. ועוד שאהבת ישראל נקשרת עם אהבת הש"י. ושניהם הם אחד. כי מי שאוהב את הש"י אוהב ג"כ את ישראל עמו. כמ"ש בתוה"ק ואהבת לרעך כמוך. ואהבת את ה' אלהיך. ואנשי כנה"ג סמכו את שני האהבות הנ"ל ברוח קדשם. הבוחר בעמו ישראל באהבה. באהבה גימ' אח"ד. ותיכף אחריו שמע ישראל כו' אחד. שהוא אחדות ואהבת השי"ת. והצדיק מייחד ומקשר השני אהבות הנ"ל. א' לזו. מפני שכל מגמתו וחפצו ורצונו אינו אלא לשמח הבורא ב"ה ולעשות נ"ר ליוצרו. והצדיק יודע שכביכול בכל צרתם לו צר. ועי"ז שממשיך שפע כל טוב לכל זרע ישראל ופותח עולם השמח' והחדו'. בא מזה תענוג גדול להש"י שהוא שש ושמח עם עולמו ועם כל ברואיו. ובזה נעשה ייחוד אהבת השי"ת עם אהבת ישראל. וז"ש בזוה"ק שאותיות א"ח מן אח"ד. מצטרפות עם ש"מ מן שמ"ע ונעשה הצירוף אשמ"ח. וזה בא מחמת שהצדיק מייחד ומקשר שני האהבות ע"י שפותח עולם השמחה והחדוה ומביא תענוג גדול להשי"ת כנלא שהצדיק הוא מקושר תמיד בעולם השמחה מפני שרצונו בכל עת להשפיע כל טוב לכל זרע ישראל. והנה ידוע דבא"ר נקרא הכנ"י שהם כמעין הנובע. היינו שע"י נשמות ישראל נמשך שפע רב ומימי החסדים לכל העולמות. והם הצינורות של כל ההשפעות. ועד"ז נאמר תהום אל תהום קורא לקול צנוריך. ר"ל שע"י ישראל יתמשך מתהום התחתון להעליון והנה לח"י רא"י נק' החיות הבא מהשגחת השי"ת כי בכ"מ שהשי"ת משגיח ורואה כביכול שם הברכה מצויה והוא החיות שלו. וידוע ג"כ מאחז"ל מתחלה עלה במחשבה לברוא העולם במה"ד. וראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר. ולכאורה אינו מובן. דהאיך שייך אצל השי"ת שום שינוי רצון ח"ו. הלא כתיב אני ה' לא שניתי. אך שורש הדבר הוא כך. דקודם בריאת העולם היו כל הנאצלים והנבראים והיצורים והנעשים. כלולים וכמוסים בעצמותו י"ת וקשורים בו כשלהבת הקשורה בגחלת. והנה מיד כשעלה ברצונו הפשוט להוציא כל הדברים הנעלמים בכוחו וכמוסים בהיכל הקודש פנימה. ויביאו להתגלות ובאמת הוא ירידה להם. וזהו הצמצום בעצמו לירד ממקום גבוה למטה. אך במה שהש"י מסתכל ומשגיח בכל דבר בראיה זו ממשיך להם קו החיות. כי במקום השגחתו שם הוא חיותו של הדבר ההוא. ועי"ז נתקיים הבריאה מכח החיות שבא לכל הנבראים מהשגחתו י"ת. וזהו ראה שאין העולם מתקיים. ר"ל שע"י הצמצום והדין של הבריאה לא היה קיום לעולם. אך במה שראה ושם עין השגחתו ע"כ דבר מזה היה קיומו. וזהו שיתף עמו מדה"ר. והנה ע"י שהצדיק הוא כרסור ושושבין המקדש הבאר הוא הכנ"י אל חיות הקודש הבא מהשגחת הבורא ית"ש ומקשר אותם ונעשה ייחוד גמור. מזה בא השמחה לעולם מחמת שהוא פותח מקור השמחה והחדוה לכל העולמות שמשפיע להם כל שפע הטוב ולהכנ"י ומביא תענוג גדול ושעשועים להבורא ית"ש. וזה שאמר הכתוב ויצחק בא ר"ל השמחה והחדוה בא. מבא באר. מחמת שהצדיק מביא ומקרב הבאר שהוא כנ"י לחי רואי להמקור החיות הבא מהשגחת הבורא ית' וראייתו. והנה יצחק השתכל והבין במדריגה זו ר"ל שיכול הצדיק להביא שמחה וחדוה לכל העולמות ע"י קישור וקירוב הכנ"י להשגחה העליונה. אבל והוא יושב בארץ הנגב ע"ד ארץ הנגב נתתני שהוא מנוגב מכל טוב. כך היה יצחק בעיני עצמו שהוא עדיין בחי' זו. ובאמת צריך הצדיק לקרב ולייחד בחי' תחתונה לעליונה. והיא גולת התחית לגולת עליות: או י"ל והוא לשון נסתר ר"ל הקב"ה שיושב בסתר ונעלם מעין כל יושב בארץ הנגב. היינו ע"י שהצדיק מקרב הכנ"י להשגחה עליונה מתנהג השי"ת במדת החסד דרועא ימינא ונגב הוא דרום ע"ד הרוצה להחכים ידרים שחסד הוא ענף החכמה וע"י השמחה והחדוה שמעורר הצדיק במה שמייחד ומקשר הכנ"י לצדיק חי עלמין משפיע הש"י בחסדו הגדול כל מיני טובות ישועות ונחמות לכל זרע ישראל: או י"ל והוא בחי' עתיקא קדישא כמבואר כמה פעמים. יושב בארץ הנגב לשון יובש הדין החזק. ע"ד ועתיק יומין יתיב שאמרו בזוה"ק לכפייא שבילין דטלא. היינו להמתיק כל הדינים. ולהשפיע כל מיני חסדים טובים ע"כ זרע ישראל כירא"ה והבן:

ויצא יצחק לשוח בשדה וגו'. י"ל דזה ידוע שמדתו של יצחק הוא מדת הפחד והגבורה. וערב הוא ג"כ מדת הדינין ויצחק הצדיק רצה לתקן בחינתו ולסלק ולפנות הדינים הקשים מעל ישראל בניו. וזהו ויצא יצחק לשוח בשדה ע"ד יצח"ק קראו שדה ובשהסתכל בחורבן הבית ציין שדה תחרש. התפלל על דבר זה וזהו לשוח בשדה להתפלל בחקל תפוחין קדישין. ולפנות הערב ר"ל לסלק כל הדינים מעל הכנ"י לעילא ותתא ובפרט בעת שהם מפוזר ומפורד בין העמים. וירא והנה גמלים באים ר"ל ראה הגמול הטוב שיצמח מזה לזרע ישראל לעת"ל עבור גודל ורבות הצרות והיסורין שקבלו ע"ע וסבלו

בעת

בעת הגלות ואף עפ"כ היו עונדים את השם יתברך ושומרים התורה והמצות וכו ברכה זה הגמול הטוב אז נח דעתיה בזה והסכים על הדבר. ותשא רבקה היא השכינה את עיניה ותרא את יצחק. ר"ל כשראתה ג"כ את הצרות והיסורין שיעברו על ישראל בעת הגלות ונכמרו רחמיה מאוד והמו מעיה על בניה. ותפול מעל הגמל ר"ל שנפלה מעל הגמול הטוב שיצמח לזרע ישראל מזה לע"ל ולא נתקררה דעתה בזאת. ולזה לא רצתה להסכים ע"ז היינו שיהיה להם צרות ויסורין כ"כ אין לשער. הגם שאח"כ יוכפל שכרן כופלים והצלחתם בלי שיעור וגבול. ע"ד לא הן ולא שכרן. ותאמר אל העבד מי האיש הלזה כו' שיצחק מורה על מדתו מדת הדין וזהו לקראתינו היינו שהוא התנגדות לנו שהיא לא רצתה להסכים בדבר זה. ויאמר הוא אדוני זה מדת יצחק שהוא מדת גבורה. ותקח הצעיף ותתכס היינו כשהשכינה רוא' כביכול שהכנ"י הם בצר וגלות אז היא מתלבשת ג"כ בכמה לבושין ומשתתפת עמהם בצרתם ואי"ה בעת וזמן הגאולה אז יגלה כבוד ה' ותפשוט עצמה מהלבושין ויתגלה מלכותו עלינו. כמש"כ והיו עיניך רואות את מוריך. עוד הצעיף גימ' רנה היינו שהועילה הצדקת רבקה אמנו ע"ה בהצלחה שע"י רנה וזמרה של פסוקי דזמרה בכוונה שלימה ביראה ואהבה יוכלו להתכסות מהדינין וגם לבטלם מעליה' ולהגן בעדם. גם זמירות היא לשון זמיר עריצים היינו שע"י בזמירות בשלימה ויראה ואהבה באמת ותמים יוכל לזמר ולהכרית כל המשטינים והמקטריגים ולבטל כל הדינים תעלוליה׳ וכל היסורין ולהמתיקם בשורשם. ובזה יושפע להם כל טוב כיר"א והבן. או י"ל וישא עיניו וירא והנה גמלים באים. דהנה אמרינן בגמ' הרואה גמל בחלום מיתה נגזרה עליו וניצל ממנה והענין הוא דאותיות גמל מספרו הכיתה אך כשהתמתקה באה בצירוף גמל אז היה מורה על מיתה ח"ו וזהו וירא והנה גמלים באים דהיינו כשיצחק יצא לשדה חקל תפוחין קדישין לפנות ולבער את צר ב ואז ראה צירוף גמל עם השכינה והוא יצא לפנות ולבער שקליפין יהדיב' שמהם בא מיתה ח"ו ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק שראתה את יצחק שהוא יוצא לבער הדינים ותפול מעל הגמל ר"ל שנפלה מן צירוף גמל ונעשה חכמה מצירוף גמל. והבן:

תולדות

אלה תולדות יצחק בן אברהם וגו'. הנה הגם לפי ראות עינינו בתוה"ק ובדחז"ל ובספרי חכמי האמת דמידת אברהם הוא אהבה וחסד שהיה מדתו תמיד לקרב כל בני האדם לעבודת הש"י ולגמול חסד עם כאו"א בגופו ובממונו והיה מרכבה לימין. ובזה פתח שער החסד העליון בעולם וביצחק אבינו מצינו שמדתו היתה פחד וגבורה היינו להודיע ולפרסם בעולם אלהותו ית' ויה' ע"י שיש דין ויש דיין וליראה ולפחוד מפניו ית' שלא יענש ח"ו כי אינו נושא פנים לשום אדם בעולם קטן וגדול שם הוא לשלם לו כמפעלו ומעלליו וכמו שמצינו בתוה"ק שיצחק אבינו ע"ה לא חלק כבוד אף להמלכות שאמר לאבימלך ומשכהו מדוע באתם אלי שלכאורה אינו מדרך המוסר לדבר עם המלך דברים כאלו. אך כ"ז היה מפני שמדתו היתה הפחד וגבורה החזקה. אבל באמת תולדותיו של יצחק ושורשו הם חסדים גדולים אך שאורות החסדים הללו המה גנוזים ומכוסים ונעלמים במדת זו השמאלית. והשתגלות ממדה זו הוא רק דינין וגבורות וזש"כ מה רב טובך אשר צפנת ליראיך ר"ל שמדת יראה שהיא בחי' צפון לצד שמאל במדה זו עלמה צפון וגנוז וטמון רב טוב וחסד. ובזה שבין מה שאנו רואין שהזהב הוא חשוב בעולם יותר מכסף הגם שהכסף הוא בחי' חסד. וגוונו מורה לזה שהוא לבן. וזהב שהוא בחי' דין נוטה לאדמומית אעפ"כ וודאי שבתוך בחי' הזהב נעלם וגנוז חסדים טובים ויקרים ונפלאים ואורות גדולים. אך חיצונות הזהב הם בחי' הסיגים הנק' היתוכא דדהבא. והנה כעת אנחנו בגלות ואין בנו כח לינק ממדה זו ולהמשיך השפע מהאורות והחסדים טובים הצפונים וגנוזים בה מחמת שכעת הוא שליטת החיצונים והתפשטות מדת השמאלית גוברת בעולם ח"ו ולכן צריכין אנחנו להמשיך החיות ושפע הקודש רק מן הימין הפשוט ומחסדי אברהם המגולים עד ביאת משיח צדקינו בב"א. ואז יסלק הבורא ית' כל החיצונים והקליפות מכל העולמות ונגלה כבוד הש"י ויתגלו פנימיות האורות מכל המדות ויתגבר ויתגלה האור בעולם וימתקו כל הדינין והגבורות ויתאחדו כל המדות. אך לע"ע אין בכוחינו להמשיך כל צרכינו ממדה זו. כמו שפירש"י ז"ל ע"פ ויתן אותם כו' להאיר על הארץ בזה האור הנזכר ה"פ במעשה"ב גנזו הקב"ה לצדיקים לע"ל ואף זה האור הנמצא בעולם הוא ג"כ ברקיע השני כדי שיוכלו הנבראים לקבל ממנו וליהנות מזה האור עד עת הגאולה שיסיר המסך ויוציא הקב"ה חמה מנרתיקה אבל באמת גם במדת הגבורה כמוס וכלול שורש החסדים והימין שהוא מדתו של אאע"ה הוא חסד נכלל בשמאל וכנ"ל. וזש"ה ואלה תולדות יצחק. ר"ל התולדות וכח הכמות במדת יצחק כמו בן שמושרש בהטיפה הבאה מהמות של האב הוא באמת מברהם מדת החסד. וז"ש בן אברהם וכח האב נכלל בכח הבן והבן. ועפ"ז יבואר דברי הכתוב ויבואו עבדי יצחק גו' הבאר אשר חפרו גו'. דהנה הבורא ית' השפיע בהכנ"י בכלל ובפרט בכאו"א מישראל שיהא בו מעין נובע מים חיים נביעו חכמה בינה ודעת ותורה והכמות אלקות ושאר מדות העליונים. אך שהמעין הוא סתום משפריות החומר ותאוות הגשמיות הסותם המעין ההוא ומעכב נביעתו. וצריך כ"א לחפור הבאר ההוא ולהסיר משם כל הדברים המעכבים ומונעים הנביעו. ויש צדיק אשר הש"י מתנהג עמו בחסדים מגולים שע"י אור התורה והמצות שבו פותח מקור הנביעו של מים חיים ונדבק א"ע להש"י. אך יש ב"א שיש להם מסכים גדולים שמעכבים נביעתו. ואז צריך הש"י כביכול לסבב סיבות לגלגל עליהם ע"י מדת הגבורה כדי להסיר מהם החשך המסך המבדיל ואז יתגלה מקור נביעתו של המעין ונפתח אליהם לבוא מים חיים. ר"ל מ"כ אתער את מתתא לעילא ע"י התורה ומצות. ובחי' זו נק' עבדי יצחק היינו שהם נצלחים ממדתו של יצחק שהוא דין שהש"י מסבב ומגלגל על האדם כדי שיפתח ויתגלה נביעת המעין. ואז יסיר מעליו ויסלק כל הסיבות והדינין

והדינין הנ״ל וכל הגבורות נמתקין כיון שהכר עשו שליהותן וע״י נתפעל רצון הש״י. וז״ש ויבואו עבדי יצחק ר״ל שלוחי מדה״ד כשנגמרו שליחותן ונעשה פעולתם שבשבילו נתלתו ונפתח המעיין. אז נמתקין הגבורות ונהפכו לסניגורים ולפרקליטין גדולים. וז״ש ויגידו לו. ע״ד ממגד תבואות שמש שהוא לשון מתוק. היינו שהכר נמתקין ע״י שהפכו השאר והסירו ממנו מה שהי׳ סותמו ויאמרו לו מצאנו מים היוצא מכתו״ה מישראל כשנפתח אור נשמתו ומתחיל לסתנוצץ בו אור שהכמה והתורה והמצות ונמשכים מ״נ לכל העולמות וכל הדינים מתהפכי׳ לרחמים וחסדים גדולים וטובים כיה״ר אמן :

ויעתר יצחק לה׳ לנכח אשתו גו׳. הנה ידוע כשיבוא לאדם איזה צרה או יסורין ח״ו. אז ישכיל ויבין בדעתו שבודאי יש צער גדול להשכינה הק׳ כביכול. כי בכל צרתם לו צר כביכול. לכן כשהאדם ישר עשן אל לבו להתפלל להש״י על איזה דבר צריך להיות עיקר כוונתו ורצונו בתפלתו עבור שימלא החסרון שיש בהשכינה מזה כביכול. ע״ד קלני מראשי כו׳ וכשיתוקן שם הפגם והחסרון אז ממילא יתוקן ג״כ חסרונו ויגאל מצרתו. וכן יצחק אע״ה שהיה כל מגמתו ורצונו ידי״ רק למלאות החסרון בהשכינה הק׳ כביכול. וזהו ויעתר יצחק לה׳. לנכח אשתו. היינו עבור השכינה שהיא לנכח אשתו. כי עקרה היא דייקא. ואז ממילא וכוונתו נפקדה ג״כ רבקה אשתו. והבן :

ויעתר לו ה׳. ופירש״י ז״ל לו ולא לה. לפי שאינו דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע. לפיכך לו ולא לה עכ״ל. האי לפיכך כו׳ לכאורה הוא מיותר. וכבר צווחו ביה קמאי. וי״ל ע״פ פשוטו. דהיה קשה לרש״י הגם שתפלת צדיק בן צדיק אינו דומה לתפלת צדיק בן רשע עכ״ז גם תפלת צדיק בן רשע חשובה בעיניו יתברך. כי הוא שונה לכל אשר יקראוהו באמת אף שהוא צ״ר. ולמה לא נעתר הש״ית גם לרבקה הצדקת. כי בודאי גם תפלתה עלתה לרצון לפניו ית׳. ועל זה מתרץ רש״י לפי שהיה כאן גם תפלת צדיק בן צדיק לזה לא נחשבה כ״כ תפלת צדיק בן רשע לפיכך ויעתר לו ה׳. אבל באמת אם לא היה כאן רק תפלת צדיק בן רשע אז ודאי היתה חשובה לפניו ית׳ להתקבל ולעשות כתפל׳ ורצונה רק מפני שהיו כאן שניהם יחד. אז תפלת צדיק בן צדיק חשובה יותר. וז״ש רש״י ויעתר לו ה׳, לו ולא לה ולמה לא נתקבלה תפלתה ג״כ. לז״א שאינו דומה כו׳ היינו כשהם שניהם כאחד אז אינה חשובה כ״כ תפלת צב״ר נגד תפלת צב״צ לפיכך לו ולא לה. וק״ל :

ויתרוצצו הבנים בקרבה וגו׳ למה זה אנכי גו׳. ופירש״י ז״ל א״כ גדול צער העיבור למה זה אנכי מתאווה ומתפללה על הריון וזה פלא בגוד שצדקת כרבקה לא חשבה שיהיו לה בני׳ לגודל צער העיבור ובפרט שמכבר ידעה ודאי מצער העיבור מפי השמועה. ועכ״ז התפללה שיהיה לה בנים לגודל האושר השוב הנצחי המקווה. ועוד מהו התירוץ שני גוים בבטנך. וכי מפני זה יוסר ממנה הצער והכאב שיש לה. אכן י״ל דהנה רבקה אמנו הצדקת ע״ה כשראתה גודל הכאב והצער שיש לה מעיבורה אין להעריך ומעולם לא שמעה כזאת. והבינה מזה שבודאי העובר שבבטנה יהי׳ מוכן להיות רשע אין כמוהו בתכלית הרשע. ומכף רגל ועד ראש אין בו מתום. ודנה בעצמה מאין נמשך בחי׳ רשע כזה אין זה כ״א מפורשה שהי׳ בת בתואל ובפרט שאחי׳ הי׳ לבן מפורסם ברשעתו. ורוב בנים הולכין אחר אחי האם. אמנם עכ״ז היה לפלא בעיני׳ למה יהיה שהעובר שבמעי׳ כ״כ בתמימות הרשע הלא שאב מזריע שלובן והעינים כו׳ כמחז״ל. ומהראוי היה להיות עכ״פ בהעובר ג״כ איזה מדות טובות וישרות מבחי׳ אביו שהיה צב״צ ולא ידעה כי התומים בבטנה. והבינה מגודל צערה שיהא העובר מוחלט ברשע בתכלית הרשע שאין כמוהו. ותאמר א״כ הוא כמו שאני דן בעצמי שהעובר יהא רשע מצד בחי׳ משפחתי ומהצדי הלא עכ פ הראוי הוא שיהיה בו ג״כ מדות ישרות מצד אביו הצדיק. למה זה אנכי. ר״ל שיהא כולו אנכי כמו בחינתי ומצדי ולא יהי׳ בו שום מדה טובה וישרה מצד אביו הצדיק ג״כ. ולזה ותלך לדרוש את ה׳. ויאמר ה׳ לה. שני גוים בבטנך. ואחד יהא בתמימות צדקות. והב׳ יהיה רשע גמור בתכלית הרשע. וגם זה אינו מהמת רוע תכונת מהצדדך כי אם צדקת באמת. ולכן בבטנך המה שניהם צדיקים. רק ממעיך יפרדו מצד הבחירה אשר ישה כ״א לבבו לרצונו ולבחירתו. וסוד הדבר הנמשך שיולד רשע כזה מצדיקים אלו הוא מהמת שיצחק אע״ה הרהר אז בסוכפיתה דדהבא בחי׳ זוהם הזהב ומזה נמשך בחי׳ א וכמבואר בזוה״ק. והבן זה :

ואחרי כן יצא אחיו גו׳ בעקב עשו גו׳. הנה ידוע שהוא״ו הוא קו האמת בחי׳ מדתו של יעקב אע״ה. ע״ד תתן אמת ליעקב. ועשו מקורו ושורשו כולו שקר. ואין לו רגלים וקיום ושום מעמד ומצב בעולם. אבן עיקר היותו והווייתו בזה העולם הוא ע״י הוא״ו שבסוף שמו. וזהו וידו אוחזת בעקב עשו. ר״ל בסוף של עשו שהוא הו״ו. ויקח ממנו הוא״ו שהיא גזולה בידו. ונשאר ע״ש כבגד אכלו ע״ש. וזה יסי׳ בעקבות משיחא שאז יסי׳ יעקוב מלא בוא״ו. ויקרא שמו יעקב. היינו יו״ד עק״ב היינו שהמשיך וקישר וייחד את היו״ד משם הוי״ה בהוב״ש הוא חכמה עילאה קדישא עם יו״ד משם אד״ני שהיא בחי׳ חכמה תתאה בחי׳ עק״ב. ע״ד עקב ענוה יראת ה׳. והוא ייחד הכל ע״י הוא״ו. סוד האמת. והבן :

עקב אשר שמע אברהם בקולי. מדרש. רבי ברכי׳ אומר בשם ר׳ יהודה. אין לך כל יום ויום שאין הקב״ה מחדש הלכה בב״ד שלמעלה. מ״ט דכתיב והגא מפיו יצא. ואין הגא אלא תורה שנאמר והגית בו יומם ולילה. ואפילו אותן הלכות היה אברהם יודע שנאמר ותורותי ע״כ. ולהבין זה י״ל. דהנה אנו אומרים ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעב״ר. וידוע דבאורייתא ברא קוב״ה עלמא. וכיון שבריאת העולם היה על ידי התורה ע״כ מוכרח שהחידוש של מעב״ר בכל יום הוא ג״כ ע״י שהתחדשות בהתורה והלכו׳ שמתחדשין הצדיקים שבכל דור ודור בכל יום ויום. היינו ע״י שעוסקים בתורה ובמצות ה׳. באמת ותמים ביראה ואהבה

אהבה כל היום. אז השי"ת משפיע להם שכל ישר ובינה אדם להבין דבר מתוך דבר וטעמי תורה והמצות. ובזה מחדשים הלכות חדשות בכל יום. וזהו דברי המדרש שהקב"ה מחדש בכל יום ר"ל שהשי"ת משפיע ומופיע שכל זך ובינה יתרה לת"ח העוסקים בתורה ומצות לשמה. ולזה המה מחדשים בכל יום הלכות ועי"ז מתחדש בכל יום תמיד מעב"ר. ועפ"ז יש לפרש מאחז"ל כל השונה הלכות בכ"י מובטח לו שהוא בן העוה"ב שנאמר הליכות עולם לו א"ת הליכות אלא הלכות ע"כ. כי בהשתנות טעמו של דבר ההלכה. מתחדש ההלכה. כנודע לכל מבין מדעתו. וזהו כל השונה הלכות בכ"י היינו שלומד לשמה ומכניס ראשו ורובו וכל איבריו ותוכיו להבין טעמי התורה ומצותיה ומשנה בכ"י טעמי ההלכות. ונמצא שנתחדש ע"י בכ"י הלכות חדשות. מהשתנות הטעמים של ההלכות. ומזה בא התחדשות מעב"ר וחידוש בריאת העולמות וייחוד וקישור העולמות מובטח לו שהוא בן עוה"ב. היינו אותו עולם שבא ונתחדש ביום ההוא במעב"ר. וע"י נעשה חידוש זה. שנאמר הליכות עולם לו. א"ת הליכות אלא הלכות. היינו ע"י חידוש ההלכות נעשה עולם שלו זה שנתחדש באותו יום. כי הוא גרם חידושו: או י"ל בן עוה"ב. הוא עלמא דבינה שנקרא בסוד עלמא דאתי. והוא מקור התורה. והבן. והנה כתיב אלה תולדות כו' בהבראם. ודרז"ל באברהם בראם. רצה לומר באברהם שהוא מדת החסד ברא העולם. עולם חסד יבנה וכנ"ל. וכיון שאברהם ברא העולם. ועוד ארז"ל שבאורייתא ברא קוב"ה עלמא כנ"ל. מוכרחים אנו להאמין שהיה כלול באאע"ה התורה כולה וידע כל התורה ומצותיה כלליה ופרטיה ודקדוקיה. אשר ע"כ החידוש במעב"ר שבכ"י ע"י התורה כנ"ל. הוא ג"כ ע"י אברהם. כי עולם חסד יבנה. א"כ ע"כ שהיו כלולים בו ג"כ אותן חידושי התורה המתחדשין בכ"י וידע אותן. ומזה הוכחת המדרש וכמבואר וזש"ה ותורותי. היינו כל חידושי התורה המתחדשים בכ"י ויום עד עולם. והבן:

ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא וגו'. ידוע מחז"ל אברהם קראו הר. יצחק קראו שדה. שהוא מקום ראוי ונכון לזריעה. יעקב קראו בית. ואלו הדברים נאמרו על השכינה ויצחק קראו שדה. חקל תפוחין קדישין. שהוא מקום טוב לזריעה. היינו זריעת ונתינת ההשפעה טובה לעולמות התחתונים הוא על ידם. וג"כ ידוע לכל שכל העובדות ומע"ט של אבותינו הק' ז"ל היה הכל להמשיך הנהגה ושפע טובה להשכינה הק' ולכל העולמות ע"י מדותיהם הק' כאו"א לפי בחינתו ושורש מדתו ולייחד ולקשר העולמות העליונים והי' בס"י בל"ב נתיבות פליאות חכמה חקק וברא ויצר את עולמו. וראשית הקבלה הוא ע"י הבינה כנודע. ובינה ליבא ובה הלב מבין. וידוע דה' עילאה הוא עלמא דבינה סוד ה'. אותיות מנצפ"ך הפשוטים. וה' חומשי בינה והם ה' שערים כוללים אשר כ"א כלול מעשר ונעשים חמשים שערי בינה ומשם השכל יוצא ע"י שית תיקון דיקנא אל ה' מוצאות הפה. סוד ה' תתאה: בסוד מלכות פה ותורה שבע"פ קרינן לה. וגם הם ה' שערים כוללים ונעשים חמשים כנ"ל ומבואר למעלה דשורש בחי' נשמת יצחק אע"ה הוא מעלמא דבינה. וזהו ויזרע יצחק בארץ ההוא. ר"ל בארץ הק' סוד שדה תפוחין קדישין מלכותא קדישא. וימצא מאה שערים שחיבר וייחד וקישר אלו נ' שערים העליונים עם הנו"ן שערים דה' תתאה ולזה ויברכהו ה' שנתהווה ברכת ה' וכל טובו והדו בכל העולמות. והמשכיל יבין. ועפ"ז דברינו אלה יש לכוין דברי המד"ר אומד זה למעשרות היה עיי"ש. והבן:

עוד בפסוק הנ"ל. וימצא וגו' מאה שערים וגו'. ופירש רש"י ז"ל ואומד זה למעשרות היה. וי"ל דרש"י ז"ל בא להרץ. דהלא אחז"ל דאין הברכה מצויה בדבר הנמדד. וכאן היה מדה וגבול שהוצרך ליתן מעשר ממש לא פחות ולא יותר. ואיך נשתלח בו הברכה. לכן פי' רש"י דאומד זה הי' למעשרות. דהטעם שאין הברכה מצויה בדבר הנמדד הוא משום שהאדם מקפיד למנות ונותן בו מדה וגבול א"א שיתברך. ולזה פירש"י שהיה זה האומד והמנין עבור מצות מעשר. שהוא דבר שבקדושה. קדושת מעשר וכיון שהשרה על התבואה חיות רוחניות של הקדושה וטבע דבר הרוחני להתפשט ולהתרחב בלי שיעור וגבול. ועי"כ ויברכהו ה':

או י"ל דבדבר הגשמי. המקום מקיף ומגביל הדבר ההוא וא"א ליכנס לתוכו יותר מהחלל של הכלי או מקום המקיפו אשר לא כן ברוחניות שאין מקום יוכל להקיפו והוא מתפשט עד אין שיעור וערך. והנה אחז"ל חמשים ש"ב נבראו בעולם. וכולם היו ידועים למשה רק אחד לא השיג שנא' ותחסרהו מעט מאלהים. ואלו הנש"ב הם בכל חלקי הבריאה ואפילו בדוממים בכל א' כמות כח ושכל רוחני מכל הנש"ב ואולי שעבו' זה שיעור תרומה גדולה הוא הרי ממאה היינו א' מחמשים כמו בנו"ן ש"ב העליונים הרוחנים יש שער א' שאינו מתגלה לשום א' מבני אדם ואפילו לרע"ה רבן של כל הנביאים כמ"כ בכל הדברים אשר כמוס בהם כוחות מכל הנש"ב כמו תבואה וכדומה. לזה אמרה התורה להפריש חלק א' מהחמשים ויהיה קודש לה' דוגמת שער החמשים אשר הוא קודש קדשים. וסמיר ונעלם וגנוז מבני אדם. וזהו נק' תרומה גדולה שהוא א' מנש"ב נגד נו"ן גדולה של נוצר חסד שהוא מסטרא דבינה. ושם הם אתוון רברבן כנודע. וא"כ בכל דבר שהצדיק עושה למטה הוא דוגמת הקדושה למעלה. ופותח איזה דרך ושביל לכנוס אל הנו"ן ש"ב כנ"ל. אז נעשה מעובדא זו ג"כ שער א'. כיון שהוא דוגמא שלמעלה. ונחשב כאלו הם כפולים. ונמצא ע"י עובדות ופעולות הצדיק המה מאה שערים. כיון שמייחד ומקשר הגשמי עם הרוחני והוא עושה עובדא למטה ומעורר בזה שורשו למעלה המרומז עד זה שלמטה. ואז שורה על העובדא זו רוחניות הקדושה וממילא חל על הדבר ההוא ברכת ה'. וזש"ה ויזרע יצחק בארץ ההוא שהיה מקום מוגבל ארץ זו ושנה זו. והי' מוגבל במקום ובזמן. אך ע"י שהמציא מאה שערים שהתעורר במעשיו את הנו"ן ש"ב העליונים וקשר אותם במעשה של מטה. וכללם יחד הגשמי עם הרוחני ונעשו מאה שערים. ועי"ז השרה הברכה על הזריעה

זו . וזש"ה ויברכהו ה' . והבן :

וילך משם יצחק ויחן בנחל גרר וגו' שמות כשמות גו'. יש להבין מאי משמיענו בזה תוה"ק שקרא להן שמות כשמות שקרא להן אביו. והנראה לנו י"ל. דידוע שכוונת אבותינו הק' ז"ל בחפירות הבארות היה רק להמשיך התגלות אלהותו ית"ב ברב טוב ושפע טובה ורחבה והנהגה יפה בכל העולמות ע"י חסדים טובים ורחמים רבים מים זכים ונובעים חכמות נפלאות. והנה אאע"ה פעל ועשה בחפירות הבארות המשכות והתגלות אלהותו ית'. ע"י מדתו מדת החסד. גם המשיך רב חסד ורחמים רבים לכל העולמות ע"י צירופי אותיות התורה והם הם השמות אשר קרא להבארות. ויצחק אע"ה חפר ג"כ הבארות להמשיך התגלות אלהותו ית"ב וחסדים טובים ע"י מדתו מדת הצמצום כנודע. להיות בסוד גומל חסדים טובים. כמבואר למעלה פ' וירא. והם הי' קורא להבארות שמות אחרים ע"י צירופי אותיות אחרים היו אז מתנהגים ע"י מדתו מדת הגבורה בעצמותה לבדה. אשר לזה התחכם וקרא להם שמות באופן הצירופי אותיות ממש שקרא להן אביו. היינו שיהיו בחי' כלים להמשיך רב חסד ורחמים רבים וגדולים ויוכלו לקבל ע"י מדתו מדת הצמצום בסוד גומל חסדים טובים. היינו להיותם טובים והבן :

ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו וגו'. יש לרמוז כאן סוד עמיק. דהנה ידוע שיש נחל עליון ונחל תחתון. נחל עליון הוא בסוד ר"ת נ"וצר ח"סד ל"אלפים. סוד מזלא עילאה קדישא. ונחל התחתון הוא בסוד בחי' נ"פשנו ח"כתה ל"ה'. היינו ע"י שנפשות ישראל משתוקקים בתשוקה רבה ודביקות גדול להש"י ב"ה וב"ש אזי מאתערותא דלתתא זו מעוררים עליהם הנחל העליון בחי' נ"וצר ח"סד ל"אלפים להשפיע להם רב טוב וברכות ישועו' והשפעות עליונים. וזהו כנחלים נטיו. היינו שהם נוטים זה לזה. והם בסוד תרין מזלין נוצר ונקה. והבן. ועפ"ז י"ל ויחפרו עבדי יצחק בנחל. ר"ל בחי' נ"פשנו ח"כתה ל"ה' שהוא מיין נוקבין אתערותא דלתתא. וימצאו שם. היינו שישו מציאות והנהגה שם. בא"ר מ"י"ם ח"י"ים. ר"ת גימ' נו"ן. ר"ל נש"ב. אותיות האמצעים הם ג' יודין וא' מספר א"ל ושמה ג' יודין וא' של שם הק' ס"ג. שהוא הנשמה לכל העולמות. ר"ל שהפרו ופעלו התגלות אלהותו ית' בבחי' נחל התחתון ע"י נש"ב. ושם הק' א"ל שבשם הק' ס"ג. ועל ידי זה להמתיק הש"ה של הג' תיבות. בא"ר מ"ים ח"יים. הנ"ל שהוא מספר פ"ר דינין. וכ"ז הוא ע"י עבדי יצחק כדי להמתיק דינין בשורשם. והמשכיל יבין כל זה :

ורבקה אמרה גו' בנה לאמר גו' שמעתי גו' אחיך לאמר. להבין כוונת השני פעמים לאמר שבפסוק זה. ושמעתי בשם הרב הקדוש א[illegible]קי"ל מ' נחמן קסאוויר זללה"ה. דהנה משמחא דיבורים של יעקב אע"ה ואמירותיו היו תמיד בלשון רכה כדרכן של צדיקים. דברי חכמים בנחת נשמעים. ודיבוריו ואמירותיו של עשו היה משמחא בלשון מדברת גדולות כדרך דברי עתק בגאוה ובוז. והנה עשו בודאי היה מתירא מפני יעקב אע"ה שלא יעשה איזה תחבולה

בחכמתו כדי שהוא יטול הברכות מאביו הצדיק. וג' התחכם יצחק והשיא לעשו עצה הוגנת וטובה לפניו שלא יוכל יעקב לבא בערמתו וחכמתו וליטול מאביו הברכות. היינו בעת שיבוא לפניו עם הצידה ידבר עמו בלשון רכה ותחנונים ידבר בלשון יעקב. וזה יהיה סי' מובהק ליצחק לידע שעשו הוא המדבר. דמסתמא כשיבוא יעקב בתחבולותיו לפניו עם צידתו ולדבר עמו כאלו הוא עשו. ישנה טעמו ודיבורו לדבר גדולות בלשון עשו כדי שלא יבין אביו שהוא יעקב וידמה לו שהוא עשו ממש באמת. ועכשיו שמסר סימן זה לעשו שידבר דוקא בלשון רכה. יהוודע ליצחק בבירור מי הוא המדבר. אמנם רבקה אמנו ע"ה ידעה מסימן זה שמסר יצחק לעשו. לזה אמרה אל יעקב בנה לאמר. היינו כשיבוא אל אביו לדבר עמו אז ידבר עמו רכה ותחנונים בלשון עשו כמאז וקדם. וטעמו של דבר. היות שמעתי את אביך גו' לאמר היינו שפקד עליו שכשבואו לפניו עם צידתו ידבר עמו בלשון רכה שיהא לו ליצחק בזה סימן מובהק לידע מי הוא המדבר. ולזה תדבר גם אתה בלשון רכה ויסבור אביך שעשו הוא המדבר. כדי שתקבל ממנו הברכות. עכ"ל הזהב של מוהרנ"ק ז"ל הנ"ל ודפח"ח ושימד"כ :

עוד י"ל שמרמז כאן על עם קדוש בני אל חי כשרואין ח"ו שיצא עליהם גזירות רעות מהמשטינים ומקטריגים. אל יתייאשו מלהתאמן בהם ה' כי ודאי יש יכולת בידם ע"י תפלתם להשי"ת לבטל מעליהם כל הגזירות אשר לא טובים הנה. ויהפך השי"ת בלבם עלינו לטובה. וזהו ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמר. היינו שיתפללו ויתחננו להש"י שירחם עליהם ועי"ז יוכלו לבטל מעל עצמם כל הגזירות רעות ויהפך לבבם של המשטינים ומקטריגים עליהם לטוב. כי הנה שמעתי גו' מדבר גו' עשו אחיך לאמר. מדבר הוא לשון הנהגה וממשלה היינו מה שנתן לו הש"י כח וממשלה לעשות כרצונו. הוא רק לאמר. היינו אמירה להוד. שיאמרו לגזור עלינו גזירות לא טובים. אבל לא שיעשו בפועל ממש כי מה שנתן הש"י בלבם לגזור עלינו הוא רק לחייב עלינו ולהפחיד אותנו כדי לשבור לבנו הזונה ונשוב אל הש"י בתשובה שלימה באמת בכל לב ונפש ולהתפלל לפניו ית' באמת בלב זך ונקי והקב"ה הכן ומשתוקק לתפלתן של ישראל. ובודאי יקבל תפלתן ותחינתן ברחמה וממילא יתבטלו הגזירות. כי הש"י יתן בלבם לרחם עלינו ולהיטיב עמנו בכל מיני טובות. כי לב מלך ושרים הוא ביד ה' לכל אשר יחפוץ יטנו. ונמצא שכל הגזירות הם רק באמירה ולא בעשיה בפועל ממש ח"ו. כי אין שום אמירה בעולם שהיא נחשב' כעשייה ממש. זולת אמרותיו של הש"י וית'. אמרת ה' צרופה. כי הוא אומר ועושה ומדבר ומקיים וכל דבריו אמת וצדק. והיכף בשעת אמרותיו הק' מיד נחשב האמירה למעשה וכאלו כ[illegible] עשאה וכאשר אמרתי נכרת מה דאי' במדרש ועבדום ועינו אותם ד' מאות שנה. ההוא אמר ולא יעשה ואח"כ יצאו ברכוש גדול. ודבר ולא יקימנה ע"כ ופירשו בו המפרשים דהוא אמר ולא יעשה. הוא בניחותא. היינו הגם שאמר ועינו אותם ד' מאות שנה.

עכ"ז לא עשה כך דבאמת לא היו ישראל במצרים רק רד"ו שנה . ודיבר ולא יקימנה . הוא בלשון תמיה ר"ל מה שדבר ואח"כ יצא ברכוש גדול . ולא יקימנה בתמי' . הרשוי ונכון להש"י שמבטיח לאברהם אוהבו על זרעו לעשות עמהם איזה טובה ולא יקימנה ח"ו . כך פירשו המפרשים . וזהו תמוה . דראשית דברי המדרש יהא בניחותא . וסופן יהא בלשון תמיה . אכן יבואר על נכון . דכל דברי קדשו של המדרש כאן הוא בלשון תמיה . וזהו פירושו . ועבדום וענו אותם ת' שנה . ההוא אמר ולא יעשה ר"ל וכי אמרותיו הק' של הש"י אינם נחשבים כמעשה . הלא היכף ומיד כשיצאו הדברים מפיו הק' כביכול נחשב כאלו כבר נעשים . וא"כ כבר התחיל השיעבוד משעת האמירה בברית בין הבתרים . ולכן לא הוצרכו ישראל לסבול גלות מצרים כ"א מנין רד"ו שנה . וכפי שעלה החשבון לדק בפירש"י ושאר מפרשים . ובודאי לא נשתנו דיבורי הש"י"ת רק מיד משעת האמירה התחיל השיעבוד וכנ"ל . וכמו כן ודיבר ולא יקימנה . בלשון תמיה . בסגנון אחד :

ויצא

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה . עד סוף הפרשה . חנוכה הוא לשון חינוך שמחנכין איזה דבר כמו שמצינו בחינוך הבגדים של כה"ג בעבודתן . שנ' נמלא בם את ידם לכהן לי גו' . דכל דבר שנעשה ונתייחד להשראת קדושה עליונה צריכים מקודם לעשות כלי והכנה ובית קיבול שיהא מקום לקדושה הבאה אח"כ לשרות על הדבר ההוא . וזה נק' חינוך כמו שמחנכין הנער במצות שיהא כלי מוכשר לקבל השרה והשראת הקדושה אח"כ בעת שיגדל : והנה יעקב אע"ה השכיל ביחוד עליון בראשית המחשב' וראה שיסוד כל העולמות הם הכנ"י כמהז"ל ישראל עלו במחשבה תחלה . בראשית ברא אלהים בשביל ישראל שנק' ראשית . והם נק' אבן שראשה שממנו הושתת העולם . כי הם סוד כל העולמות עליונים ותחתונים . והם במחשבה נק' אבן בלשון יחידי כי שם בראשית הדבר נאחדו כללות ישראל באחדות האמיתי במזל העליון . והנה יעקב אע"ה נתן שכלו ומחשבתו על זה הענין שמשתוקק להוציא הדבר מכח אל הפועל מהשורש אשר משם רועה אבן ישראל אל ההשפעות לנסוע כנ"י בנין שלם בכל הפנינים בשנים עשר שבטי י"ה . המכוונים נגד י"ב גבולי אלכסון . ולשום המרכבה שלימה מס"ר ישראל כמחז"ל אין השכינה שורה על פחות מס"ר . ולהיות קומה שלימה מכמה מיני איברים ופרקים . ולהיות שכל מכוון נגד עולמות עליונים וצורות הק' . ולהוציא זה האבן מן הכלל אל הפרט . על כל זאת הניח יעקב ראשו ומוחו ומחשבתו וזה שהכתוב מכנה שהניח יעקב ראשו על אבן ממש זהו כינוי ודוגמא בעלמא . ור"ל שהניח מחשבתו ועיון שכלו בדביקת הקדושה העליונה על אבן הראשה הנ"ל . הגם שאין מקרא יוצא מידי פשוטו שבודאי שכב יעקב אז על אבן ממש ויצק שמן על ראש האבן כמבואר בפסוק . עכ"ז רמז יעקב בזה במחשבתו וכיוון בכל מעשי ידיו על דבר רוחני . אבן הוא ראשית המחשבה פינת יסוד כל העולמות . להיות דבוק ומקושר בראשית עליון אל בחי' התחתונים הוא המעשה בכל ענפיו ובכל פרטיו להיות בנין מצוייר מפלטרין וחדרים ע מאו שונים . להיות בעולם כמה מיני צדיקים וכ"א אינו דומה לחבירו . וכ"א ממונה של איזה דבר . יש צדיק ממונה למשוך חכמה לעולם . חיות לעולם . וזה למשוך חסדים טובים לעולם . וזה למשוך גבורה לעולם . וזה ניצוח לעולם . בכל מילי השפעות הנמשכות מכל מדה ומדה . זהו הי' העובדא של יעקב אע"ה שעשה הכל למטה וכיוון לעורר כנגדו השורש הרוחני למעלה . והשתכל באחדות כנ"י עד סוף כל הדורות עד ביאת משיחנו . ואח"כ ראה יעקב אע"ה ברוה"ק ההירוס והחורבן של הכנ"י כדאי' במד"ר על פסוק ויקח מאבני המקום שראה חורבן בהמ"ק וגודל החרון אף והדינים ח"ו אשר יעברו על ישראל בגלותן : וזש"ה ויצא יעקב מבאר שבע . ר"ל שיצא מאותו ההשכלות של יחוד עליון שמשם נובע השפע לכל הז' מדות המכונים בשם באר שבע . וילך חרנה . היינו שבין והשתכל בתוהו בחי' של החרון אשר יהיה ח"ו על ישראל . והיה לו מזה צער גדול מאוד בהרגישו גודל הצרות אשר יסבלו זרעו בהגלות ויהא להם ירידה ח"ו . ויפגע במקום ר"ל לבד מזה הצער שהיה לו עבור זרעו פגע מיד והרגיש בצערו של מקום כביכול מקומו של עולם . אשר בכל צרתם לו צר ותשש יעקב מאוד על צער השכינה כביכול . וז"ש וילן שם כי בא השמש . ר"ל שנהפך לו שם האור מחמת גודל צער השכינה כביכול וצער ישראל . ועי"ז נפסק מהדביקות עליון . ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו . הניח מוחו ומחשבתו רק על דבר זה . ולזה כתיב מאבני לשון רבים . כי זה קאי על ההירוס והחורבן של הכנ"י שנפרדו . ויחלום לשון חיזוק . היינו שנתחזק יעקב מאוד בלבו על דבר ההירוס הנ"ל באמת שהדבר הזה הוא גדול בכמות שנוגע ג"כ למעלה . הגם שלעיני בשר נראה בהגלות אינו אלא למטה . אך באמת מגיע הדבר לרום המעלות כנ"ל ולזה היה קשה עליו להאמינו והוצרך להתחזק א"ע . וזש"ה והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה . ר"ל שהגם בהגלות אינו נראה בחוש רק למטה בארץ אך באמת שורש הגלות מגיע לרום שמים העליונים . כי בעת הגלות יש תשות כח למעלה ופגם ח"ו בשפע העליונה : והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו . ר"ל שבאמת ע"י יסורי הגלות יש עליה לכמה ניצוצות הק' הנק' מלאכי אלהים שעולים מעומקא דתהומא רבא . ולא גלו ישראל אלא כדי שיתוספו עליהם גרים היינו הנ"ק המובלעים בחיצונים והם שם גרים כמחז"ל . אבל מחמת ירידת ישראל ממעלתם הרמה בקידש אז יש חס ושלום ירידה גם כן לכמה ניצוצות הקדושים . אך יעקב אבינו עליו השלום נתיישב בדעתו ושכלו ועלה בזכרונו . והנה ה' נצב עליו ר"ל שכ"מ שגלו ישראל שכינה עמהם . כמ"ש עמו אנכי בצרה . וא"כ הוי שמירה בבעלים . ולא נשאר לנו כ"א צער השכינה כביכול ח"ו . וכשראה השי"ת

שיעקב

ביעקב הפסיק מחשבתו מהייחוד עליון מגודל צער השכינה וזרע ישראל אז ניחם אותו והפסיקו אני אלהי אברהם אביך גו' לך אתננה. היינו כל מה שאתה שוכב ודופק עליו בודאי לך ולזרעך אתננה. אנכי עמך ושמרתיך גו'. ר"ל אף בהיותם בגלות אנכי אהיה עמהם ואשמרם. והשבותיך אל האדמה. ר"ל אשיב את שבותם ואקבץ נדחיהם מקצה שמים. עד אם גו'. דברתי לך. וייקץ יעקב משנתו. ר"ל מבחי' השינה שהוא הסתלקות המוחין מגודל הצער כנ"ל. ותיזק א"ע אמר אכן יש גו' לא ידעתי. ר"ל שדמיתי במחשבתי שאין הש"י יעזבם שם בהגלות ויהיו הלילה בהסתר פנים מהשגחתו ית'. אך באמת עתה אני רואה שגם השכינה עזו היא עמהם בגלות ובודאי לא יכיר עין השגחתו מהם. אין זה כ"א בית אלהים. מפני שהשכינה ג"כ עמהם ובודאי יחזרם למוטב ויגאלם. ואז חזר יעקב למחשבתו ודביקותו הראשונה. ויקח את האבן. ר"ל זה היסוד שהניח מחשבתו עליו. וישם אותה מצבה שפעל והעמידו קומה שלימה. ויצוק שמן על ראשה. היינו שהשפיך על מעשה ופעולה זו שמן הוא חכמה עליונה. ומשם משך שפע היום וקדושה וייחוד המחשבה הוא חכמה עילאה להכנ"י אשר היא אבן פינה יסוד מוצק ונעשה מזה בנין שלם בכל איבריו וגרמיו וחדריו המפוארים והוא מדור להשכינה כביכול. וייחוד להמקום בקוב"ה לשיקבה"ו. וזש"ה ויקרא שם המקום בית אל שהוא בית ומדור להשכינה הנק' אל. ואולם לוז שם העיר לראשונה. דבאמת גם קודם עשייתו של יעקב היו ג"כ כל הדברים בכח ביחוד העליון כי הוא ראשית המחשבה ושורש הכנ"י דור ודור עד עקבות משיחא אך היתה בבחי' לו"ז היינו שאבר אחד יש באדם שמו לו"ז והוא נקרא נסכא וממנו נבנה האדם כולו וגם לע"ל יצא התחי' ממנו כי אינו נרקב. וא"כ ודאי יש בו כח והיום של רמ"ח איברים ושס"ה גידים, והיא בחי' היולי הכלול מכל הצורות רק שאינם נגלים. כמ"כ היה אז האבן הראשה ראשית המחשבה הכולל' ומקפת הכל מה שהיה ומה שיהיה רק שהיה עדיין בכח. ויעקב פעל שיצא מכח אל הפועל ולכך קראו בי"ת שנגלה לעין כל: או י"ל ויקח מאבני המקום. הנה אחז"ל עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים לע"ל. וכאו"א מראה באצבעו הנה אלהינו כו'. להבינך ענין זה המחול מהו. דהנה אחז"ל כ"א נכוה מחופתו של חבירו. ולכאורה יפלא מהו הגמול והתענוג כיון שאינו יכול ליכנס במחיצתו של חבירו והנה שם אין בו לא קנאה כו' אבל מ"מ אין זה שלימות האמיתי כיון שלכ"א חסר ממנו התענוג שיש לחבירו ושלימותו. אך ידוע דמחול הוא בעיגול ע"ד נקבה תסובב גבר. ובעיגול אז כל החלקים שוים ואין שם שום חלק שיהא ניכר חשיבתו מחבירו. כמו כן באותיות התורה באמת כשהם ביושר היינו כסדר הא"ב אז ודאי הא' קודמת לתי"ו בכ"ב דרגין. אבל אם תסדרם בעגולה אז כולם שוים הא' עם תי"ו. כי הם עומדים זה אצל זה. וזהו בחי' א"ת ב"ש שהא' סמוכה להתי"ו. וזהו שהקב"ה יעשה מחול כו' היינו שלע"ל יתנשאו כל העולמות וכל המדות ולא יהא שום מיעוט בשום דבר. אור הלבנה כאור החמה. ואז לא יהיה קנאה בשום דבר. כי הש"י ישפיע אור זה ובהיר אשר ממנו יתנוצץ אור לכל העולמות בשוה. וכל הצדיקים ירגישו זה התענוג בשוה. כי לע"ל יתאחדו האותיות ריש דרגין הוא אל"ף. עד סוף דרגין היא תי"ו. ואז יהיה האור מופיע ומקיף את כל מכל צד בשוה. וזהו כמו מחול. והנה באמת יעקב אע"ה היה עובד הש"י בדביקות גדול והלך במחשבתו עד שהגיע לרום עולמות העליונים לאין קץ. שהם גבוהים מהכ"ב אתוון ופגע ביחוד עליון מקומו ש"ע. ועל זה נאמר במופלא ממך אל תדרוש. וזש"ה ויצא יעקב מבאר שבע. שיצא מבחי' הז' מדות וילך חרנה. היינו לעלמא דחירו ונדבק לייחוד עליון. ויפגע במקום מקומו ש"ע כביכול באור האחדות. וילן שם כי בא השמש. מחמת האור הגדול המכהה אור עינו של האדם. חזר אז למחשבתו הראשונה לתוך המדות בחי' הכ"ב אתוון. והתחיל לעבוד הש"י בבחי' אור תשר"ק דרך א"ת ב"ש מסוף דרגין הוא תי"ו הלך לריש דרגין. וזשחז"ל עשאו כמרזב לשמרו בזה מחיות לשות. ר"ל מחיות ודביקות אשר הוא רע. וישם מראשותיו. ר"ל הוא נוטרי' ראש תי"ו. היינו שהתחיל בראש מן התי"ו. וזש"ה ויקח מאבני המקום. מאותיות התורה שנקרא אבנים. ע"ד שכ' בס"י שתי אבנים בונות שני בתים. וישכב במקום ההוא ע"ד שכ' בזוה"ק וי"ש כ"ב. ר"ל כיון שכל אות כלול מחבירו וכל הדברים כלולין בכ"ב אתוון א"כ אין מוקדם ומאוחר. ואין חילוק בין כשדרך למפרע והכל הולך למקום אחד. והבן: או יאמר הנה ידוע דחמש' חומשי תורה הם ה' שערים כוללים. וכ"א כלול מעשר והם בסוד נ"ש וספר במדבר נחלק לג' ספרים. כי ויהי בנסוע ספר בפ"ע. ונמצא שהם שבעים שערים. ומהם נמשך ע' אנפין לאורייתא אך בכללותן המה שבעה. והוא בבחי' האדרה כוללת ותורה שבע"פ מתורה שבכתב נפקת ושם יש ג"כ ז' שערים כוללים וכ"א כלול מעשר והם שבעים דינים לתורה: ובכללותן הם ג"כ שבע'. והכל נק' בבחי' באר שבע. והנה עיקר עבודת הקודש של עם ה' בני אל חי. כל ימיהם לעולם צ"ל ע"ד טוב אחרית דבר מראשיתו. וצריך לדעת ולהבין זה. דנודע דחכמה עילאה קדישא הוא בחי' יו"ד משם הק' הוי"ה ונק' בחי' ראשית חכמה (יראת ה') וחכמה תתאה ג"כ בבחי' יו"ד משם הקדוש אדנ"י והוא בחי' יראת ה'. ונק' מחי' ע"ד עקב ענוה יראת ה'. ועיקר עבודתינו בתורה ובתפלה הוא להעלות את היו"ד שהוא בחי' עקב וסוף כביכול ולייחדה ולקשרה בראשית המחשבה שהוא חכמה עילאה. וזהו סוף מעשה במחשבה תחלה. וזהו ג"כ ראשית חכמה יראת ה'. שיהיו דבוקים ומתייחדים זה בזה בסוד דידעין לזרקא אבנא לאתר דאתגזרת מתמן. וכמבואר לעיל. וזהו ג"כ טוב אחרית דבר מראשיתו ר"ל אחרית דבר הוא טוב כשהוא בודק בראשיתו. וידוע דאורייתא מחכמה נפקת כמבואר בזוה"ק ועיקר עבודתינו ולימוד תוה"ק צ"ל ע"ד וכוונה הנ"ל. ביראה ואהבה להעלות היו"ד שהוא בבחי' עק"ב לשורשה

שרשה בקודש. ועפ"ז י"ל ויצא יעקב מבאר שבע. היינו שבעת שישראל בני אל חי מוציאין ומקשרין ומייחדין את היו"ד עקב לשורשו שרשה בקודש. מבאר שבע. היינו ע"י התורה שנק' בחי' באר שבע וכנ"ל. אז וילך חרנה היינו שמסתלקין ומתבטלין אז כל החרון אף וכל המשטינים ומקטריגים וקליפות החיצונים מעליהם. ואז ויפגע במקום. שפוגע בהש"י לבדו שהוא מקומו של עולם. גם מקו"ם הוא ממש מספר שם הק' הוי"ה ב"ה וב"ש כזה יו"ד פ' יו"ד עולה ק' ה' פעמים ה' עולה כ"ה ו' פ' ו' עולה ל"ו ה' פ' ה' עולה כ"ה ס"ה עולה קפ"ו מספר מקו"ם: וילן שם כי בא השמש. ע"ד דאיתא במדרש כי בא השמש היינו בעת אשר נתכבה ונסתלקו אלו המוחין קדישין ואז צריך לבחי' לינה ותקנה שלו הוא להתאמץ בתפלה ווידויים ובאותיו' הק"ש ולדבק א"ע באלו האותיות. וזהו ויקח מאבני המקום וישם וגו'. כי אבנים הם אותיות כנודע. וישכב במקום ההוא. היינו כשהאדם מתנהג עצמו ע"ד הנ"ל ביום וגם בעת לינה ושכיבה ג"כ כנ"ל. אז יוכל לזכות ולבוא לחלום טוב כמו יעאע"ה. והבן: או יאמר ע"פ מה שפירשתי הפסוק זכר עשה לנפלאותיו חנון ורחום ה' כי אבותינו הק' והנביאים הק' ע"ה כשהיו צריכין לאיזה נס ופלא אשר הוא איננו ע"ד הטבע היה כח בידם ע"י טהרתם וקדושתם והתדבקות' בהש"י להמשיך נביעו שפע אלהות מהעולמות ומקורין עילאין קדישין כי ע"י אהבה שלהם להש"י ודביקותם ומס"נ להש"י באמת ותמים באו למדריגת אי"ן כביכול אשר שם שוין דבר והפוכו. ועי"ז היה יכולה בידם לשנות דרכי הטבעי ולעשות להם פלא וגם מפורסם כפי המצטרך להם לשעתם לפקוד עקרות או להחיות מתים וכדומה. אך עתה בדורות הללו אין אתנו יודע עד מה ואין בכחינו והשגתינו להגיע לבחי' גדולה כזאת רום המעלות. לחפור ולפתוח נביעו מקורות עליונים הקדושים. אמנם זהו מחסדי הא-ל ית' אשר עשה עמנו ברוב רחמיו והשאיר ברכה שאותן השערים ונביעות אשר נפתחו פעם א' ע"י אבותינו הק' נשאר הרשימו מהנביעו ההוא לדורי דורות בכל עת שיצטרך שיוכל השער והנביעו הזה להשפיע דוגמתו גם עתה בעת הזאת כפי המצטרך לב"י עם ה' לחסד א-ל ית' להושעות להם איזה דבר פלא בדרך טבעי. וכשאנו צריכין לפקוד עקרות אז אנו קורים פ' וה' פקד את שרה ג' ובזה אנו מעוררים הנביעו שנפתח ע"י קדושת אאע"ה. והשי"ת ברוב רחמיו וחסדיו משפיע עלינו זהו חסד ונביעו מעלמין עילאין קדישין כמו שנעשה לאאע"ה. וכן הוא בכל הנסים והנפלאות ועפ"ז אנו אומרים מי שענה לכל א' מאבותינו יענה גם אותנו. כלל הדבר באותן מקורים אשר נפתחו נביעתן ע"י אבותינו הק' המה חיים וקיימים לדורי דורות לכל עת אשר יצטרך דוגמתו. ולהבין טעם ויסוד של דברים אלו. י"ל ע"פ דאי' בכ' האריז"ל. כי יסוד אבא הוא ארי"ך ויסוד אימא הוא קצר כביכול ע"כ. וביאור דברי קדשו הוא. כי אבא ואימא הם סוד י"ה משם הקדוש הוי"ה ב"ה סוד חכמ' ובינ' והחכמ' מאין תמצא היינו מבחי' אי"ן דאיהו לעילא לעילא.

ואבותינו הק' ע"י רוב טהרתם וקדושתם ומס"נ הגיעו עד למדריגת אי"ן כביכול סוד כתר עליון הק' ומשם היו ממשיכין השפע ונביעו דחיי לפי שהיה מצטרך להם וכנ"ל ולאשר השפע ההוא רבה למאוד אין ערך לה וא"ס. והחכמה מאי"ן תמצא כנ"ל הוא בחי' אב"א. לזה יסוד אב"א הוא ארי"ך. אמנם יסוד אימא שהיא הכלי לקבל' כביכול אינה מקבלת כ"א המצטרך בעת זו לצורך הנהגת העולמות ולפעול החסד המצטרך לפי שעה. ואינה מקבלת שפע הרב וטובו וחסד עליון המאיר ובא מיסוד אב"א. ולזה נשאר רשימות הנביעו והחסד ההוא לדורי דורות. והבן: ועפ"ז יבואר היטב הפסוק זכר עשה לנפלאותיו היינו שהבורא ית' עשה לנפלאותיו בבחי' זכר ומשפיע שיוכל להשפיע ממש אותן הנסים והנפלאות שנעשו כבר אה"כ בכל דור ודור בעת המצטרך להם. כי חנון ורחום ה' ושפה והביע שיבואו דורות שלא יהא בהם כח ויכולת בצדקתם וקדושתם לפתוח את הנביעו דחיי ממקורי עולמות העליונים בעצמם כמו אבותינו הק'. ולזה ריחם השי"ת על ב"י עם קרובו ועשה לנפלאותיו בבחי' זכר ומשפיע כדי שהם בעצמם יוכלו להשפיע לזרע ישראל דוגמת' לעת שיצטרך להם ואנו שואבים מהנביעו דחיי ההוא שנפתח ע"י אבותינו הק': ועפ"ז נפרש הפסוק ורדפתם את אויביכם ונפלו לפניכם לחרב דלכאורה הא' לחרב הוא מיותר אך לדברינו הנ"ל יבואר ע"נ וכאשר יבואר אי"ה לפנינו במקומו בפ' בחוקותי. יעו"ש ולדרכינו הנ"ל יבואר ג"כ. ויצא יעקב מבאר שבע. כי אותו הנביעו והחסד אשר נחפר ממקורות עילאין קדישין מקור מים חיים מבאר להשפיע דוגמתו בעת הזאת המצטרך לדורות הבאים הוא בבחי' יו"ד עקב. כי יו"ד הוא בבחי' חכמה עילאה קדישא כנ"ל. ויסוד אב"א המאיר ובא להז' יומין עילאין קדישין. עד אשר מתגלה לעשות הנסים והנפלאות בזה העולם נק' בבחי' יעקב יו"ד עק"ב. וזהו ויצא יעקב מבאר שבע. היינו כשיוצא יו"ד עק"ב. וימשיך ע"י הז' יומין קדישין היינו מבאר שבע. אז וילך חרנ"ה. נסתלק כל החרון אף והקליפות החיצונים. והרי הם בטלין ומבוטלין. כיר"א. והבן היטב כ"ז:

תוכחת מוסר גדול יוכל כל איש ישראלי ליקח לעצמו מזאת הפרשה. ולשום מחשבתו מהבלי הזמן המדומ'. ולדבק באהבת הש"י בהוב"ש ולעבדו בתורה ובתפלה ובמע"ט בשכל אמת וזך. ועיקר שכל מעשי האדם היינו הילוך. דיבור. שמיעה. ראיה. שכיבה וקימה וכדומה. בכל דבר יהא מעוסק בתורה שכל אמת וזך לעבודת הש"י בלי שום סיג ופסולת ח"ו. וזה ולמד מאבותינו הק' ולך בעקבותיהם. פקח עיניך וראה איך ממעשה גשמית של אבותינו הק' נארג ונעשה מהם תורה הקדושה. ואיך התורה מספרת לנו הליכת יעקב מבאר שבע ובאיזה מקום ישן והדיבורים שדיבר עם רחל בת זוגו ואיך שנשק אותה ואיך שהיה רועה את צאן לבן. והתבוננותיו שעשה המקלות. וכיוצא באלו. הלא מזה מוכח שכל מעשיהם מקטן ועד גדול היה הכל רק בהשכל ודיעה מיושבת בחכמת אלהות.

שסילק רמז שכל עניניהם לדברים עליונים נפלאים ונוראים. וכשיסתכל ויתבונן האדם בזה היטב. ראוי לו להתלבש בבושה ועניה גדולה איך הוא נבער מדעת ולא בינת אדם לו. וכגם שהוא מהלל ולומד הוא בלא שכל ודעת ותשוקה רק כאיש חולם. והלואי שיחלום לנו בהקיץ כחלומו של יעקב. וגם צריך האדם לצייר בשכלו ומחשבתו וידמה לו ממש שהאדם הוא סולם מוצב ארצה בתוך ארציות וגשמיות. אך וראשו מגיע השמימה. היינו שכלו ושורש נשמתו הוא דבוק למעלה בשמים. והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו. ר"ל כשהאדם מגביה את לבו ומוחו לעבודת הש"י אז מעלה כל המלאכים לרום שמים העליונים ומשפיע להם חיות הקודש. ובאם לאו ח"ו. אז יורדים בו. שיש להם ירידה ע"י כמחז"ל מטיטין כחו שלמעלה ח"ו. גם זאת צריך האדם להיות תמיד במחשבתו איך שכל שכוונות כולם העליונים כולם כאחד תלויים במעשה האדם הן להעלותם או להיפך ח"ו. והנה ה' נצב עליו. שצריך האדם לחשוב בכל עת איך שהש"י עומד לנגדו ומבינו ורואה במעשיו ויודע כל תעלומות. ומזה יבוא לו פחד ויראה גדולה. והלואי היינו כחולמים חלומו של יעקב. ועיקר צריך האדם לקשר ולקדש איבריו ותושיו להיותם כולם כאחד ראוים ומוכנים למרכבה לשכינה. וזה אינו תלוי באמירה לחוד. רק בעשיה בפועל ממש באמת. בלי שום סיג ופסולת ח"ו. ושיהיו כל איבריו וחושיו שלימים בלי שום פגם וחסרון הלילה. ואז קדוש יאמר לו ולשעבד רצונו ודעתו לרצון ודעת העליון ולייחד נפשו רוחו ונשמתו בשם הקדוש והטהור הוי"ה ב"ה וב"ש בייחוד אמיתי. ואז יוכל להמשיך שכל אמת לעבודת הבורא ית"ש. לתורה ולתפלה. ויה"ר שנקיים כל זאת באמת ותמים אמן. וסבן היטב:

ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו גו'. במדרש. ר' יהודה ור' נחמיה ורבנן. רי"א י"ב אבנים נטל כך גזר הקב"ה שהוא מעמיד י"ב שבטים. אברהם לא העמידן יצחק לא העמידן. אני אם מתאחות הן האבנים זו לזו יודע אני שאני מעמיד י"ב שבטים. כיון שנתאחו האבנים ידע שהוא מעמיד י"ב שבטים. רנ"א ג' אבנים נטל. אמר אברהם ייחד הקב"ה שמו עליו. יצחק ייחד הקב"ה שמו עליו. ואני אם מתאחות הן האבנים זו לזו אני יודע שהקב"ה מייחד שמו עלי. כיון שנתאחו זו לזו ידע שהקב"ה מייחד שמו עליו. רבנן אמרי מיעוט אבנים שנים. אברהם יצא ממנו פסולת ישמעאל וכל בני קטורה. יצחק יצא ממנו עשו ואלופיו. אני אם מתאחות הן האבנים יודע אני שלא יצא פסול משתי. כיון שנתאחו זו לזו ידע שלא יצא ממנו פסולת. ויהי' מטתו שלימה. עכ"ל המדרש:

הנה לבאר ולהבין את דברי חז"ל וחידושם י"ל בהעיר לב ושום שכל. ע"ד מח"ח ומה"ש ול"פ. רק כאו"א מהאבות הק' השיג ההבנה לפי שורש נשמתו הטהורה בכוונה יעקב אע"ה. דעיקר עבודת הקודש של אבותינו הק' אברהם יצחק ויעקב היה כל מגמתם ותפלתם וכוונתם להמשיך כביכול כל הכוחות הק' מעלמא דאצילותא קדישא ומאילנא דבריאה ויצירה לעולם העשיה. כדי לפרסם אלהותו ית' ויתו' לכל באי העולם כ"א לפי בחי' ומדתו הק'. כי קודם שהיו האבות בעולם היתה הארץ תוהו ובוהו בדור אנוש והפלגה ודור המבול. עד שבא אאע"ה לעולם ואז ויאמר אלהים יהי אור זה אברהם כי ע"י נתפרסם גדולת הבורא בהוב"ה הנכבד והנורא וחסדו הגדול וטובו לכל באי העולם. ואז ידעו והכירו כל באי עולם אשר מבלעדי שפעו היותו חסדו וטובו התמידית. אז כאפס ואין נחשבו. וכן ע"י יצחק אע"ה נתפרסם מדת הפחד והיראה מלפניו ית' וית' לכל באי העולם. וע"י יעקב אע"ה נתפרסם מדת הרחמים שהוא קו האמצעי מדת האמת שזו היתה בחינתו ומדתו. ואלו ג' אבות הק'. הם סוד אמ"ש. ר"ת אויר מים אש. ולפי' בס"י ג' אמות הן והן אמ"ש וגם י"ב פשוטות היינו אותיות פשוטות שאינן כפולות. כמו בג"ד כפר"ת וי"ב פשוטות הן כנגד י"ב גבולי אלכסון. והנה כל אות מאותיות התורה שהם כ"ב אותיות אשר המה נראים קטנים בכתיבתן אכן בשורשם הרמה בקודש אין לשער ולהעריך גודל מהותם ואיכותם של כל אות והם עולמות הק' והטהורי'. ובכל אות יש אלפי אלפים רבבות נשמות אשר כ"א וא' בסוד נפשין רוחין ונשמתין. וע"י היו הקדמונים הק' משתמשים בשמות הק' בקדושה ובטהרה. כי היו מדבקין א"ע להאותיות הק' בסוד נפשין בנפשין. רוחין ברוחין. ונשמתין בנשמתין. ועי"ז היו יכולים לפעול להמשיך הדבר אשר היו צריכין. וכ"ז היה בקדושה ובטהרה ובכוונה שלימה באימה וביראה והנה יעקב אע"ה היה מדתו מדת האמת ומקור ושורש האמת הוא שם הק'. אהי"ה. כי אהי"ה פעמים אהי"ה. עולה במכוון מספר אמ"ת. וגם שורש הכ"ב אותיות הוא האל"ף משם הק' אהי"ה. כי אהי"ה מספרו כ"א. ועם המקור והשורש שהוא סוד אל"ף פלא עליון היא כ"ב. וגם יעקב אע"ה הוא סוד אל"ף כי הוא סוד הוא"ו קו האמצעי מאות א והנה יעקב אע"ה ידע ברוה"ק שעתיד הבורא בהוב"ה הנכבד והנורא להעמיד בעוה"ז עולם העשיה י"ב שבטי י"ה דוגמת הי"ב גבולי אלכסון. סוד י"ב אותיות הפשוטים. והי' משתוקק מאוד שהוא יעמיד אותם ולקשר אותם במדתו מדת האמת. ולזה נטל י"ב אבנים להשים מראשותיו לסימן כפשוטו. אכן כוונתו הטהורה והקדושה היתה לדבק א"ע בהי"ב אותיות הפשוטים כי אבנים הם לשון אותיות כ..ובא מכבר כמה פעמים בשם ס"י. והי' מדבק א"ע בהאותיות הנ"ל בקדושה ובטהרה בסוד נפשין בנפשין. רוחין ברוחין. נשמתין בנשמתין. וישם ממ.ג.ותיו. היינו ששם אותה במוחין שלו הקדושים שהוא סוד השמת אשר מקורו ושורשו משם הק' אהי"ה. ומאות אל"ף כנ"ל. ועי"ז יוכלו להתאחד ולהתקשר הי"ב אותיות וכוונתו היתה לייחד ולקשר ולהמשיך הי"ב צירופי הוי"ה הקדושים שהם סוד חיוון פנימאין. אל הי"ב אותיות משם הק' אדנ"י במילואו דאינון בסוד החיות נושאי הכסא ולייחד ולקשר הכל ולהמשיך מהי"ג תיקוני דיקנא קדישא כי וא"ו במילואו עולה י"ג. ויעקב היה סוד הוא"ו והשני ווי"ן הם י"ב ואל"ף באמצע המייחדן.

וכוונתו

וכוונתו היה להמשיך ולהשפיע מאלו הבחי' הנ"ל אל זה העולם השפל. ולהעמיד י"ב שבטי י"ה בזה העולם ג"כ. ועשה לעצמו סימן זה בהאבנים אשר שם מראשו' שאם יתייחדו אלו האבנים עתה ע"י מחשבותיו הק'. יוכל להעמיד הי"ב שבטים בזה העולם. והסכים הבורא בהוב"ה הנכבד והנורא ע"י ונעשה מאלו י"ב אבנים אבן אחד כדכתיב ויקח את האבן אשר שם מראשותיו כו'. והעמיד י"ב שבטי יה. כי לו יאתה מלוכה זו. כי יעא"ע"ה הוא בחי' גופא דאילנא והשבטים הם בחי' ענפי' שבט. הוא מלשון שרביט וענף. וייחד וקישר אותם במדתו מדת האמת. וזאת י"ל בכוונת מאמרו של ר"י אשר שטתו היתה בכוונת יעא"ע"ה. לפי שורש נשמתו הטהורה והקדושה כי שמו של האדם מורה על שורש נשמתו. ע"ד וכל אשר יקרא לו נפש חיה הוא שמו ובשמו הק' של רבי יהודה. יש שם הק' הוי"ה. וד' בהיא סוד קשר של תפילין. קשר של ד'. בסוד וראית את אחורי זהו קשר של תפילין. וקשר של ד' איהו ד' אותיות משם הק' אדנ"י. וי"ב אותיות אדנ"י. במילואו הם בסוד חיות נושאי המרכבה. וסי"ב צרופי הוי"ה הם בסוד חיוון פנימאין וצריך לייחדם ולקשרם. והם סוד התפילין. ולזה השיג התנא ר' יהודה הק' השגה זו בכוונתו של יעא"ע"ה כנ"ל. והבן כ"ז היטב: ר' נחמי' אומר. ג' אבנים נטל. י"ל ג"כ דהנה עינינו רואות כד' יסודות שבעוה"ז שהם. אויר. מים. אש. עפר. אלו הג' יסודו' אמ"ש הם העיקר שהם בחי' דכר ומשפיעים ביסוד העפר והיא המקבלת מהם. ככה באלף אלפים ורבבות הבדלות בהמקורות שרשיים העליונים הקדושים הוא ג"כ כביכול בבחי' זו. שהג' אותיות ראשונים משם הוי"ה ב"ה וב"ש. הם משפיעים לה' אחרונה. והנה אאע"ה מקור שורש נשמתו היתה מבחי' יו"ד משם הק' הוי"ה ב"ה סוד אלה"י אברהם סוד החכמה. ויצחק אע"ה היה מקור שורש נשמתו מבחי' ה' ראשונה משם הק' הוי"ה ב"ה וב"ש. ויעקב אע"ה היה מקור שורש נשמתו מבחי' וא"ו משם הק' הוי"ה בהוב"ה. והוא"ו הוא בחי' המשכה להמשיך ולהשפיע כל אידו וכל טיבו וכל נהורין עילאין קדישין ובוצינין שבין משני אותיות י"ה. דאינון סוד מוחין עילאין קדישין אל ה' אחרונה דא הו סוד המלוכה הק' העליונה. סוד שם אדנ"י הק'. והנה אברהם ייחד הקב"ה שמו עליו. אלהי אברהם. וכן אלהי יצחק. ויעא"ע"ה ראה והבין ברוח קדשו שהם בבחי' שני אותיות ראשונות כביכול כנ"ל. והיה משתוקק מאוד שהקב"ה ייחד שמו עליו ג"כ. ושהוא יהיה בבחי' וא"ו להמשיך הרבה שפע וחסדים טובי' אל ה' אחרונה. ולזה נטל ג' אבנים לסימן. ור"נ לא פליג על ר"י שאומר שנטל י"ב אבנים רק כוונת ר"נ שגם זה כיוון אז יעא"ע"ה בג' אבנים היינו לג' אותיות ראשונות משם הק' הוי"ה בהוב"ה והדביק מחשבתו הטהורה בהם ואם יתייחדו האבנים כולם כאחד ידע שהקב"ה ייחד שמו עליו ג"כ. וע"י מדתו ובחינתו יהיה המשכת ההשפעה ממוחין עילאין קדישין אל ה' אחרונה. והוא יהיה סוד הוא"ו סוד רגלא תליתאה דכורסייא קדישא. וכאשר נתייחדו האבנים א לזו ידע מזה

שהקב"ה ייחד שמו עליו ג"כ. והוא ויקח את האבן. הוא אבן שתיה. אשר שם מראשותיו. היינו במוחו הק' וישם אותה מצב"ה (ראיתי בס' אחד קדוש מדבר מצב"ה הוא מספר שם ע"ב ושם אדנ"י הקדושים) היינו שהמשיך השפעות טובות ורחמים וחסדים משם ע"ב הק'. אל שם אדנ"י הק'. ויצק שמן על ראשה. היינו שמן משחת קודש משח רבות עילאה קדישא דאיהו סוד מוחין עילאין קדישין, והנה זו השיג ר"נ בכוונת יעא"ע"ה לפי שורש נשמתו ששמו מוכיח עליו ג"כ כי אותיות נחמי"ה הוא נחם י"ה. נחם הוא לשון הנהגה כמו ולא נחם אלהים דרך כו'. וכמבואר שהנהיג והמשיך מאותיות י"ה שהם סוד מוחין עילאין קדישין. לה' אחרונה והבן: ורבנן אמרי. ב' אבנים נטל כו'. ונבין דבריהם ג"כ. הנה אאע"ה הי' בסוד חסד עליון שהוא זך ומצוחצח ומלובן אך בהתפשטותו למטה בעולמות התחתונים כביכול טוב לרעים ולטובים. ויש בו ג"כ כביכול בחי' פסולת כמו סיגי כסף ונמצא בו ג"כ בחי' מוץ ותבן וקליפות כביכול. וכן מדתו של יצחק אבינו ע"ה מדת הפחד והגבורה יש בו ג"כ כביכול בחי' סיגים וזוהם הזהב וקליפות מוץ ותבן. אך מדתו של יעא"ע ע"ה. הוא מדת האמת. הנה דבר שהוא אמת הוא כולו אמת ואין בו שום מוץ ותבן ושום איזה תערובות מדבר אחר מחמת שהוא אמת. לכך מאברהם ויצחק יצאו ישמעאל ועשו שהם בחי' קליפות מוץ ותבן כדי להתברר ולהתלבן שישארו אורות זכים ומצוחצחים. נשמת יעקב היתה זכה ומצוחצחת מאחר שכבר נתברר ונפרש הסיגים ומוץ ותבן ומדתו מדת האמת. ולכך לא יצא ממנו שום פסולת חלילה. רק י"ב שבטי י"ה. והיתה מטתו שלימה. וזה הי' עיקר עבודתו של יעקב אע"ה להנהיג ולהמשיך מדתו האמת לכל העולמות גם לנטוע ולהנהיג מדתו בעוה"ז להיות בבחי' אמת מארץ תצמח. ולכך נטל ב' אבנים לעיקר הסימן אם תשלם כוונתו היינו שנתדבק במחשבתו הטהורה והקדושה אל השני אותיות אחרונות משם הק' הוי"ה בהוב"ה שהם וא"ו ה"א והמשיך בחי' הוא"ו שהוא סוד האמת אל ה' אחרונה שיתנהג הכל במדת האמת כל העולמות הנאצלי"ם והנבראי"ם היצורי"ם והנעשי"ם. ולהיות אמת מארץ תצמח. וישם מראשותיו. היינו במוחין דיליה. ואם יתאחו האבנים ידע בזה שתשלם כוונתו ומחשבתו שיתנהג הכל במדת האמת שלא יצא ממנו שום פסולת וכן הי' שנתקיימה מחשבתו הרצויה. ולרמז זה הראו לו מן השמים בחלומו הזך והטהור והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. היינו שהוא בעצמו הוא הסולם מוצב ארצה ע"ד אמת מארץ תצמח. וראשו מגיע לרום שמים העליונים כי הוא מרכז אמצעי לכל העולמות. וכן השמימ"ה. הוא ה' בראש ה' בסוף. בסוד ה' עילאה וה' תתאה. ושמים באמצע. שהוא אש ומים יחד מעורבים בחי' קו הרחמים והאמת. והיינו שכל העולמות ינהגו ע"י מדת האמת והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו. הכל הוא בו. ועמו. ועל ידו. והיינו ייחוד וקישור עולם עשיה ביצירה. ושניהם לבריאה. ושלשתן לאצילות הק' וזהו עולים עליית

בעולמות . ויורדים היינו ירידת השפע לעולמות התחתונים הכל הוא בו וע"י : עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך . היינו ההבטחה שלא ימלא הכל בזרעו והוא מטתו שלימה . וכפירש"י בפ' והיה ה' לי לאלהים עיי"ש . כך נ"ל לפרש דברי המדרש והמשכיל יבין כל הנ"ל כי דברים עמוקים הם . ובזכות יעקב אבינו ע"ה ישפיע הבורא ב"ה וב"ש לנו השפעות טובות ורחמים טובים . ונהיה מעושי רצונו באמת ותמים עד יערה עלינו רוח ממרום ויכון מלכות ב"ד על מכונו ע"י משיח צדקנו ביאה בב"א . כיה"ר :

עוד י"ל אני זוכר כ"א ראשי פרקים . והוא ויצא יעקב מבאר שבע . ר"ל כשיצאה נשמת יעקב אבינו ע"ה בהיר האבות מעולם הנשמות הנק' בחי' באר שבע כנודע אשר צורתו של יעקב חקוקה בכה"כ ית' . אז וילך חרנה . שברתו כל חרון אף וכל המשטינים והמקטריגים וחיצונים לעמקי שאול התחתון : ויפגע במקום וילן שם . שבא למקום כזה אשר היה צריך לבוא שם לבחי' גינה זדורמיטא : כי בא השמש . ע"ד דאי' במדרש אתא שמשא כי יעקב אבינו ע"ה הוא בסוד שמשא עילאה סוד הת"ת כנודע: ויקח מאבני המקום. היינו מאותיות התורה: ויעכ"ב במקום ההוא ע"ד דאיתא בזוה"ק ויש כ"ב אותיות במקום ההוא . ויחלום היינו שבא לבחי' חול"ם סוד הוי"ה בניקוד חול"ם. והנה סולם מוצב ארצה כו' כמבואר לעיל בביאור דברי המדרש בסופו. והנה ה' נצב עליו היינו שכל הייחוד נצב עליו ויאמר גו' אנכי עמך היינו מה שאני אנכי ומאמר א"ע כביכול בבחי' אדם מספר שם מ"ה הק' . הוא עמך ע"י בהינסך . ושמרתיך גו' דברתי לך . היינו שכל ההתנהגות יהיו על ידך . וייקץ יעקב משנתו ויאמר גו' לא ידעתי . היינו מה שאני אנכי לא ידעתי אין זה המקום כ"א בית אלהים והיה צריך להיות סוד נסירה כביכול . וזה שער השמים שכל התפלות נכנסים בו . והמשכיל יבין כל זה ויבין דבר מתוך דבר .

שייך ג"ב לפסח

עוד ויקח מאבני המקום וגו' במדרש יש דיעות שונות כמה אבנים נטל . ר"י סובר י"ב אבנים נטל . ור"נ סובר ג' אבנים נטל . ורבנן סברי ב' אבנים נטל . והוא מבואר למעלה כיד ה' הטובה עלינו . ועוד יש לאלוש מלין . וי"ל כי מא"ח ומה"ת ול"פ . דהנה ידוע שיש בעולם . ג' יסודות . והם אש רוח . מים . ונק' בס"י אמ"ש . מ"ם דוממות . שי"ן שורקת : אל"ף רוח מכריע ביניהם . ר"ל שיסוד הרוח הוא כלול מאש ומים והנה יסוד האש הוא חם וממנו התעוררות הכעס שהוא מדה רעה . ויסוד הרוח הוא קר . וממנו נתעורר העצלות ג"כ מדה רעה . ויסוד המים הוא לח וממנו נתעורר תאוות רעות ושתענוגים כמו ניאוף ר"ל . והנה כתיב כי חלק ה' עמו . חל"ק נוט ריקון . ח"ם . ל"ח ק"ר . היינו שצריך אים הישראלי להפוך יסודות הנ"ל אל עבודת השי"ת ולא ישתמש עמהם לפי טבעם . היינו ביסוד האש ירצה לעבוד את השי"ת באהבה גדול בתפלה או בלימוד תורה לשמה . וביסוד הרוח להתעצל מן התאוות הגופניות . ושלא להמרות עיני כבודו . וביסוד המים שהוא לח . להתענג על ה' ולאהוב אותו . וזהו ענין קדושת שבת היינו עליות כל הג' יסודות לה' כי כתיב לא תבערו אש גו' . וזה מורה שצריך לאחוז ביסוד הקר ולהתצלותו ובשבת צריך כ"א מישראל להיות מתלהב לבו לעבודתו ית' . ובזה מעלה יסוד האש . וע"י הטבילה במקוה הוא מעלה יסוד המים שהוא לח . וע"ד כלל הוא להעלות כל הג' יסודות אש רוח מים . אל הקדושת שבת . ולכן נק' סעודת ליל שבת חקל תפוחין קדישין כי חק"ל . נוטריקון ח"ם . ק"ר . ל"ח . ואנו מעלין אותן אל הקדושה . להיות הכל משועבד לעבודתו ית' . ובשאנו מעלין הג' יסודות הנ"ל צריכין אנו להעלות עם יסוד העפר וזהו על חן לרצות ארצך . הוא בחי' חם . קר . לח . הם א"ן . רוח . מים . בחי' יש"ו משם הק' הוי"ה משם מ"ה הק' שהם ג' אותיות הראשונות הם בי' ס"ל . וצריך לייחדם עם יסוד העפר בחי' ה' האחרונה משם הק' הוי"ה במילוי אלפי"ן שם מ"ה הק' . כי עפר לית לה מגרמה כלום כ"א מה שנותנים לה הג' יסודות הנ"ל . ויסוד העפר מורכב מהג' יסודות . וכן אנו צריכין להתדמות לה . כמה שכתוב ונפשי כעפר לכל תהיה היינו כמו שיסוד העפר לית לה מגרמה כלום כן נדע שאין אנו בעצמותי כלום רק אור שכינתו יתברך התופף עלינו תמיד : ועפ"ז יבואר דברי המדרש על נכון . ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו . היינו שמשם דבר זה במחשבתו להעלות הג' יסודות . אש רוח מים ולייחדם עם יסוד העפר . וז"ש וישכב במקום ההוא ר"ל שייחד אותם עם הארץ שהוא בחי' יסוד העפר . ואחר הייחוד הזה אז ויחלום הראה לו השי"י . סל"ם גימ' ק"ל . והוא מנין שם מ"ה הק' כפול ומשולש ומרובע . וזהו בחי' ייחוד הד' יסודות ארמ"ע . מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה . ייחוד ארץ ושמים . והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו . ר"ל היסודות שמתאחדין בו . והנה ה' נצב גו' אנכי עמך . היינו תנכ"י גימ' כסא הוא עמך . ומעתה הג' דיעות שבמדרש כולם לדבר א' נתכוונו כי ר"י שאומר י"ב אבנים מדבר מזה שנטל אחר העלותו יסוד העפר וייחדו עם הג' יסודות הנז' . ויסוד העפר הוא בחי' שם הק' אדנ"י והוא במילואו י"ב אותיות וזהו י"ב אבנים. ור"נ א' ג' אבנים מדבר בעת שהתחיל לייחד לקח ג' אבנים היינו ג' יסודות לייחדם עם יסוד הד' . ורבנן אמרי ב' אבנים מפני שיסוד הרוח הוא כלול מאש וממים . ולכן הם מחשבין . ג' יסודות הנ"ל לב' . ורצה יעקב אבינו ע"ה שיהאחו האבנים זו לזו היינו שיתאחדו הד' יסודות הנ"ל . והנה התוה"ק שנבראו בה כל העולמות יש בה ג"כ הד' יסודות . כי האותיות הם בחי' יסוד העפר דלית לה מגרמה כלום כך הם מעצמם אין להם שום תנועה רק ע"י הנקודות הם מתנענעי' ופ"י הטעמים והתגין הם מתנהגים . ושנ"ת הם בחי' אר"מ וזהו שרצה יעקב אבינו ע"ה . אחר ייחוד הד' יסודות . והאם באר בשדה . בא"ר נק' התורה בשדה הוא אותיות שהם בחי' יסוד העפר . וג' עדרי צאן רובצים עליה הם שנ"ת בסוד על חן לרצות ארצך . ובעת עליית יסוד העפר להג' יסודות הנ"ל נעשה אז יסוד העפר למעלה בחי' א"ח עטרת בעלה וזהו ענין מוריד הטל . ר"ל אות ה' שהיא בחי' יסוד העפר קודמת לט"ל בחי' ג' יסודות כנ"ל

וכנ"ל: והנה הר"ת של א"ש. ק"ר. ל"א. גימ' תמ"ץ וזהו אור לי"ד בודקין את החמץ לאור הנר. כי בניסן בא השתדלות לעולם ואז נעשים ישראל כקטן בנולד שאין היצה"ט בא אליו עד אחר י"ג שנים. כמ"כ אנו בודקין את החמץ אחר י"ג לילות לאור הנר נר מצוה דוגמת הקטן שנעשה בר מצוה אחר י"ג שנים ואז צריכין אנו לבער מכל וכל כל המדות רעות המתהוים מהג' יסודות הרמוזים במספר המ"ץ וכנ"ל. ומוהקים ח'. של המן. ונעשה ה'. הוא מצ"ה ואז עולה מספרו פחות ג' ממנין חמ"ץ. והיינו שצריך לבטל הרע המתעורר מהג' יסודות. ואוכלין מצה בליל ט"ו. כי ליל ט"ו הוא רומזת לשם י"ה בחי' חכמה: ובינה. שם. ע"ב. ס"ג. גימ' מצה: ואוכלין ג' זתים דווקא לרמז ג' שמות הנ"ל. וביחד דוקא לרמז לאבני יעקב שנה אתו ונעשה מהם אחד. וכשאנחנו נוטלין קדושה עליונה כזאת ואוכלין אותה והיא נותנת חיות לכל איברי הגוף ונתחזק הגוף ממנו. אז נתקדש הגוף בקדושה עליונה וכל היסודות נתייחדו להש"י ונדחה הרע מהם ובזה אנו מעלין כל ימי החורף כי למ"ד יום קודם החג שואלין ודורשין בהלכות הפסח. והם שייכים לפסח. ומחג הסוכות עד חנוכה הם ס"ג ימים. ומן אחר ימי חנוכה עד פורים הם ע"ב ימים. ואנו מעלים אותם באכילת מצה שהוא מנין ע"ב ס"ג. והנה המן הוא שאור. ומצה יש בה ה' בחיא פתוחה. רמז שהש"י פותח שער לדופקי בתשובה. כי קודם ביעור המן בפועל ממש צריך לעשות תשובה שלימה ולקבל ע"ע שלא ישוב עוד לכסל' ח"ו. היינו שלא יעשה עוד מאז והלאה כמעשיו הראשונים אשר לא טובים היו. ואז נתבטל הרמז בסוד נקודת מצה שהוא המבטל. והעיקר היא ע"י שם הק' הכ"ה. שהוא המכה ומבטל את כל הקליפות. וזה השם הק' יוצא מהפסוק ואהבת את ה' אלהיך. ס"ת הכ"ה. ואת לרבות ת"ח היינו ע"י שידבק האדם א"ע להצדיק בזה יכול לדחות מעצמו כל הקליפות. וזהו כל הנשמה תהלל יה. ר"ת הכ"ה. המבער החמץ. ואח"כ י"ה היינו ענין מצ"ה. בליל ט"ו. גימ' ע"ב ס"ג. חכמה ובינה והבן כ"ז: היוצא לנו מזה הוכחת מוסר גדול שיש לכל אדם לחשוב בלבו באמת בעת בדיקת חמץ וידע שהגיע העת בדיקת החמץ בפועל ממש ולכן יכוין בלבו אז לבדוק כל המדות שלו אם יש בהם איזה חימוץ היינו איזה מדה רעה ח"ו. ובעת שריפת החמץ יכוין ג"כ לבער ממנו את המדות הרעות מכל וכל כי תיכף בואתו מרחם אמו נכנס בו היצר הרע ומיפה אליו כל הבלי העוה"ז. והולך אחר עצתו כי אין לו עדיין יצה"ט שישאלנו עצה הוגנת לו עד כלות הי"ג שנים ואז נכנס היצה"ט בו ומשכילו ואז מבין מדעתו שכל מה שעשה עד הנה הי' הכל שוא והבל ותוהו. ומתחרט בלב שלם ובודק בחורין ובסדקין בכ"מ שדרכו להכניס שם החמץ הוא שאור שבעיסה תאוות החומר המגושם וזהו אור לי"ד: לאור הנר הוא נשמתו. ע"ד נר ה' נשמת אדם. וזמן שהוא רומז על כל ימי חלדו של האדם. כי אז יצא מכל הבלתו וטומאתו והגשמיית. ויתחיל לדבק א"ע באור התורה והמצוה: עי"ל ע"ד פנימי כי בעת שהוא התחיל מוחין דגדלות להאיר בהעולמות ובנר אלהים נשמת אדם. ואז נסתלקו מוחין דקטנות והוא אז יציאת מצרים. וענין זה משתעורר בכל שנה. ולהבין ענין זה אומר. הלא ידוע כי שמו ית"ש הנכבד והנורא הוא נותן כח וחיות לכל הנאצלים מאתו ית'. בבהירות ואו"ם כ"ה וב"ש. וזה התענוג גדול לפניו ית'. והוא מגודל הדביקות שיש להכנ"י עם אביהם שבשמים ומטהרים רעיוניהם ומשעבדים גופם להיות מרכבה להשכינה הק'. וזה גורם שמחה עצומה לפניו ית'. וכל טובו וכל הודו. ואז מאיר באורו הזך והבהיר לכל העולמות ונתעלו בסוד אני לדודי ודודי לי להשפיע שפע רב טוב מחכמה עילאה קדישא. וזהו בחי' מוחין דגדלות רעיונים רוחניים ונעלמים המתגלים ע"י עוז ותעצומות אלהים אשר על ישראל. אך כאשר נפסק ח"ו ישראל משורש חיותם ויאכלו מזבחי מתים הם התאוות רעות ומגבירים התאוות של השכל ואז כביכול אין שמחה וחדוה לפניו ונסתם המאור העליון להאיר בהעולמות חס ושלום. אך אעפ"כ עולם כמנהגו נוהג ובמה הי' מתקיים העולם אם היה השי"ת מסיר השגחתו מהם אפילו רגע אחד היו בטלים כלא היו. אשר ע"כ הוא מאיר להם אור קטן דרך החלונות ומסכים רק להחיות אותם לפי שעה דרך הכרח כביכול וזהו בחי' מוחין עצבות כביכול. אך הוא דק מאוד וכולו קודש. רק שבזה הכח הם נאחזים הקליפות כי הוא שורש העצבות והמרה שחורה להבדיל באלף הבדלות. וזהו בחי' מוחין דקטנות עד עת בא דברו הטוב ויערה עלינו רוח ממרום לעורר את לבבינו כמאז וקדם. ולהסיר ממנו מסכים המבדילין ואז יחזרו המוחין למקומם. וזהו בעת שבודקין את החמץ הרומז להנ"ל כשר אלהים ומפשפש במעשיו ומסיר מעצמו כל הרע והמסכים המבדילין ומטהר ומייחד א"ע רק לשמו ית'. ואז חוזרין המוחין דגדלות. והשורש מאיר להענף וזהו ענין מה שאנו נכנסים בעת הזאת תחת סוג הגדלות ויצה"ר שנדחה הרע ממנו מכל וכל בכלל ופרט. ויאיר השי"ת נשמתינו בהמוחין דגדלות ויקוים בנו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות ובימינו תושע יהודה וירושלים ויקבץ נדחנו מארבע כנפות הארץ ע"י משיח צדקנו שיבא במהרה בימינו אמן. וזכור כל זה היטב:

ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' וגו'. במדרש ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי נטל הקב"ה שיחתן של אבות ועשאן מפתח לגאולתן של בנים. א"ל הקב"ה חייך כל הטובות וברכות ונחמות שאני נותן לבניך איני נותן אלא בלשון הזה. שנ' והיה ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול והיה ביום ההוא יטפו ההרים עסיס ע"כ דברי המדרש: לבאר דבריו הקדושים בשום שכל והערה לב. נקדים מה דאי' בגמרא ובמדרשים אין והיה אלא לשון שמחה ויש להבין השמחה מה זה שיש בתיבת והי"ה וי"ל דהנה כתיב כי ביה ה' צור עולמים ביו"ד עוה"ב ובה' עוה"ז ואלו השני אותיות הם בחי' אבא ואימא סוד חכמה ובינה תרין ריעין דלא מתפרשין. וההשפעה וההתגלות העולמות היה ע"י סוד הוא"ו שבשם הק' הוי"ה וההתגלות בפועל היה ע"י ה' אחרונה שבשם הוי"ה

בהוב"ש

בטוב"ט . וכשני אותיות וא"ו ה"א שה בבחי' בנים כביכול והנה כתיב עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם . היינו כאשר האב רואה מהבנים דבר חכמה נפלאה ומקבל תענוג ושעשועים מהדבר חכמה אזי שהם אשו עטרה לראשו לגודל האהבה והתענוג שקיבל ממנו . וכן הוא כביכול בהבורא בהוב"ה הנכבד והנורא כאשר איש הישראלי מתעורר ביראה ובאהבה ובתשוקה גדולה אליו יתברך ומבין ויודע שאינו כדאי להטובות והחסדים אשר הקב"ה עושה עמו בכל עת ורגע ומרוב אהבה ותשוקה הנכבדה הוא בטל במציאות וכאפס ואין נחשב בעיניו ומיד הוא נתעורר בתשובה ומע"ע ביתר שאת ובמס"נ לה"י אז עי"ז נתעורר לו מדת ובחי' אין עלמא קדישא עילאה וממשיך משם החסדים העליונים מעותקים להשפיע ולהשקות ולרוות את למאן כל העולמות העליונים ותחתונים. וזהו מאי"ן יבא עזרי היינו ממדת אי"ן יבוא עזרי . והנה כאשר האדם זוכה לבוא לבחי' גדולה כזו אין ערוך אליו אזי מקבל הבורא בהוב"ה מזה תענוג גדול וחדו' ושעשועי' ושמחה כביכול . ואז מזה נתעורר שמחה וחדוה לכל העולמות וכל חדו וברכאין שבין . והנה אדם כזה אשר זכה לבוא לבחי' אמדריגת אי"ן . אזי הוא כביכול לעילא מבחי' אב"א ואימ"א שהם חכמה ובינה כי החכמה מאין תבא ותמצא ומקור שרשה הוא מאי"ן . והאדם הקדום הזה הוא כביכול בבחי' ומדריגת אי"ן . ואז השני אותיות וא"ו ה"א . שהם בבחי' בנים כביכול לעילא מהאותיות י"ה . בסוד עטרה לראשו . וממילא אז נעשה צירוף והי"ה ו"ה קודם לי"ה . ואז שמחה וששון ליהודים ולכל העולמות. והנה אצל יעקב אע"ה כתיב ויחלום . היינו שבא לבחי' חולם . שהוא הנקודה למעלה מהאותיות והוא מחמת שעלה במדריגתו לבחי' אי"ן . והנה סולם מוצב ארצה גו' השמימה . היינו לשמי השמים העליונים הק' . וזהו ג"כ שאמר יעקב אע"ה ושבתי בשלום אל בית אבי . היינו לפנימיות ומקורא דאב"א שהוא בחי' אי"ן . ואז והיה ה' היינו שנעשה הצירוף והי"ה . ועי"ז נמשך לי לאלהים . ר"ל מן ד' יודי"ן דשם הק' ע"ב דחכמה מנין ל"י . יהיה נמשך לאלהים . אז והאבן הזאת הוא אבן שתיה אשר שמתי מצבה כנ"ל . מצבה עולה מספר ע"ב ואדנ"י הק' . יהיה בית אלהים . היינו שנמתקו כל הדינין . והבן זה :

והנה כבר ביארנו לעיל ביאור הפ' זכר עשה לנפלאותיו וגו' . היינו מעשה הש"י הנביעות אשר פתחו ונבעו אבותינו הקדושים מהמקורות עליונים על ידי מעשיהם הק' ומס"נ להש"י עד שבאו למדריגת אי"ן . עשה אותם הש"י בבחי' דכר שיוכלו אח"כ להשפיע אותן הנסים והנפלאות ממש בעת שיצטרך לבנ"י עם קרובו וכבר נתבאר למעלה טעמם ויסודם של הדברים שהוא מחמת שיסודו אב"א הוא אריך ויסוד אימ"א הוא קצר . לקבל ההשפעה כולו בעת המשכתו ולכך נשארו החפירו והנביעו ויתר ההשפעה לדורי דורות . וכמו שנתבאר הכל כבר באריכות . ועפ"ד הנ"ל יבוארו דברי המדרש על נכון . נטל הקב"ה שיחתן של אבות שיח"ן הוא לשון בור שיח ומערה . היינו לשון חפירה (א"ה אפשר דנקט המדרש לשון שי"ח לרמז בזה סוד אריך וקצר המבואר לעיל . וכפירש"י והרמ"ב ז"ל שית הוא ארוך וקצר . ע"ש והבן) . והיינו שנטל הקב"ה החפירו והנביעו דחסד עליון שנפתחו ע"י אבותינו הק' . ועשאן מפתח לגאולתן של בנים היינו שיפתח ויתגלה זה השער חסד העליון ושפע השובה בכל עת אשר יצטרכו בני אל חי . עבור אל חנון ורחום ה' וכנ"ל . והנה יעא"עה פתח בכאן שער חסד גדול ונביעו קדישא מעולם האי"ן . וכמבואר לעיל בתיבת והי"ה . ולזה הבטיחו הש"י שכל הטובות והנחמות יהיו במפתח הזה ובלשון הזה וכמ"ש והיה ביום ההוא וגו' והמשכיל יבין כ"ז . וכיה"ר מלפני הש"י בהוב"ה שנזכה לעסוק בתורתו ומצותיו ועבודתו ביראה ואהבה ובתשוקה נכבדת כדי שיקבל השי"ת שמחה ותענוג מעבודתינו . וכאשר עשה לאבותינו הק' נסים ונפלאות כמ"כ יעשה עמנו . ויקוים בנו במהרה מקרא שכתוב . והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול גו' ב"ב אמן:

וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם וגו'. יש לרמז בזה סודות נפלאים אחרי אשר חנן ה' בדיעה והשכל . והוא כי ידוע שהאדם הוא עולם קטן בחי' קומה שלימה וכמ"כ כל העולמות הנבראים היצורים והנעשים כולם הם בחי' קומה שלימה . ויש עולמות ק' שהם בבחי' ראש ויש שנקרא בבחי' מו"ח . והוט"ס ועיני"ם ואזני"ם וידי"ן ורגלי"ן . וכן בבחי' כל האיברים כביכול ובכל עולם ועולם יש אלפי אלפים עולמות עד אין מספר . ובאותן עולמות הנק' ידי"ן ורגלי"ן יש בהן אחיזה ויניקה להחיצונים ר"ל בסוד טופרין דידי"ן ובפרט טופרין דרגלי"ן . והכל כפי אשר עלה במחשבתו יתברך ובחכמתו להצטרכות העולם . ויעאע"ה הוא בחי' כסא לכבודו יתברך כנודע . ואית כסא לכסא אלפי אלפים מדריגות . ויש בחי' כסא רם ונשא . והוא היה כביכול ממש בחי' כסא ומרכבה עילאה לכבודו ית' וית' . כי מדתו מדת האמת שהוא מרכז לכל העולמו' הק' העליוני'. וכמ"ש לו הש"י והנה אנכ"י עמך אנכי גימ' כסא . כי סבורא בהוב"ה לית מחשבה ורעיון תפיסא ביה כלל . ואיך יוכל להתאר בבחי' אנכ"י . וז"ש הש"י ליעקב שם שאנכי מתאר את עצמי כביכול בבחי' אנכ"י שהוא הבחי' הראשונה הוא עמך . היינו ע"י מדתך ובחינתך . כי אנכ"י מספר כסא ואיברין הק' של יעאע"ה היו כולם כאחד מזוככים ומוטהרים וקדושים בבחי' מרכבה לעלמין עילאין קדישין . והנה בעת שנצרך ללכת לארץ דרך ארצה בני קדם . אשר המה מעוננים וקוסמים וקליפות חיצונים כמ"ש רז"ל ע"פ ולבני הפילגשים גו' מתנות וישלחם גו' ארץ קדם עיי"ש והיה מתירא שלא יהיה להחיצונים איזה יניקה ח"ו מגופו הק' והטהור בדרך הילוכו שם . ובפרט מבחי' רגלין וטופרין דרגלין וכנ"ל . ולזאת התחכם יעאע"ה . וישא את רגליו . היינו שהעלה לקשר אפילו עלמא דרגלין לעילא לעילא . ושאם וכללם בהאיברין דלעילא מנהון . לבל יהיה להם עוד שום שליט' ואחיזה בהם כלל . ואז נעשה מוכשר כלבו לילך ארצה בני קדם . וכאשר עשה חכמה וייחוד הלזה אז וירא והנה באר בשדה . באר הוא בחי' תורה שבכתב . בשדה הוא בחי' חקל תפוחין קדישין . והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה . דידוע שיש ד' בחי' שעה"ס . נקודו"ת.

השי"ן. אותיו"ת. והש. בסוד נפש רוח נשמה ונשמה לנשמה. והוא סדרן מתתא לעילא. אתג"ש. ואלו ג' בחי' שנ"ת. המה מוליכין ומפרשין ומפסיקין פסקי טעמי' של האותיות וזהו בבחי' ג' עדרי צאן. שיש ג' בחי' אלו שנ"ת. הם רובצים על אותו באר מים חיים בחי' אותיות התורה. כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים. הג' בחי' הנ"ל לכל העולמות. כי עכ"ז עיקר המשכה והשפעה לכל העולמות הוא ע"י אותיות התורה. והאבן גדולה ע"פ הבאר. אותיות נק' אבנים כנודע מס"י ויש א"ב בהתורה מאותיות גדולים. ויש א"ב מאותיות קטנים כנמסר לנו במסורה. והא"ב הגדול הוא מבחי' חכמה ובינה. וזהו אב"ן. א"ב הוא בחי' אב"א חכמה עילאה קדישא. ונו"ן שערי בינה. וזהו והאבן גדולה ע"פ הבאר. ר"ל תורה שבע"פ שגם היא נק' בא"ר וכמבואר אצלינו לעיל. ונאספו שמה כל העדרים. היינו כל העולמות וגללו את האבן מע"פ הבאר. ואחר כך והשקו את הצאן. יוכלו להשקות הצאן קדשים כי מקודם לא יוכלו ליהנות ולקבל מאור הבהיר בשחקים משפע חכמה ובינה לרוב בהירותו. ואח"כ והשיבו את האבן למקומה הראוי לה. ויאמר להם יעקב אחי והלא כולכם מאי"ן אתם כי כולם בחכמה עשית. והחכמה מאין תמצא ועל מה זה השתנות המדריגות. ויאמרו מחרן אנחנו. חר"ן הוא מספר ג' שמות אלהי"ם. שהם מוחין דקטנות בחינות דינים אשר עשה וצמצם הבורא בהוב"ש לצורך העולמות כאשר עלה ברצונו הפשוט ית'. ולזה הוא השתנות הבחי' והמדריגות ויאמר הידעתם את לבן בן נחור. היינו אם יש לכם ידיעה בגודל הלבנוני' והחסדים אשר יוכל להתמשך מבחי' נהו"ר מוחין דקטנות בחי' דינים. ויאמרו ידענו. והמשכיל יבין כ"ז:

וירא ה' כי שנואה לאה ויפתח וגו'. בגמ' ובמדרש אי' שניאה לאה. היינו שמעשה עשו שנואה בעיניה. י"ל ע"פ פשוטו דודאי יעאע"ה לא היה שונאה. וכן משמע בקרא כי עתה יאהבני אישי דמשמע דמעיקרא לא היה שונאה רק היתה מובדלת מאהבה. ועל ידי הבן יוולד אהבה ביניהם. א"כ למה קורא הכתוב אותה שנואה. אע"כ משום דמעשה עשו היה שנואה בעיניה. והיתה שוה ליעקב במדה זו שהיה ג"כ שונא מעשה עשו ומפני שהיו שניהם שוים במדה זו זכתה להוליד: ועי"ל בדרך רמז. שנואה מעשה עשו בעיניה. ר"ל שיעקב הכיר והבין בעיניה שלה שסונאת מעשה עשו כדהז"ל ע"פ ועיני לאה רכות היינו שסברה לעלות בגורלו של עשו שהיו הכל אומרים ב' בנים לרבקה ושתי בנות ללבן הגדולה לגדול והקטנה לקטן. ולכך היתה בוכה תמיד ומקוננת ומזה נעשים עיניה רכות:

והנה י"ל דבאמת יעקב ראה בנבוא' שרחל היא בת זוגו לזה אהב את רחל והראה לה חיבה יתירה. אבל של לאה לא עלה בדעתו שתהיה ג"כ בת זוגו והיה סבור ג"כ שתפלה בגורלו של עשו לכך לא היה אוהב אותה כי איך יאהב אשה נכרית אשר אין לה שייכות עמו אבל מ"מ לא היה שונאה כי לא ראה ממנה שום דבר לא טוב. אבל ע"כ פתח הש"י את רחמה והולידה ממנו הבנים קודם רחל. ואז הבין כי היא ג"כ בת זוגו. וזהו ותקרא שמו ראובן. ר"ל ראו בן. היינו ע"י הבן שילדתי ראו ותדעו שאני בת זוגו. ועי"ז יאהבני אישי כי ידע באמת שהוא בעלי ויאהוב אותי וכנ"ל. וק"ל:

ויזכור אלהים את רחל וגו'. יש לרמוז בזה ע"פ דאי' בס"י. בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה חקק וברא ויצר כו'. והנה הל"ב אלהי"ם הנז' במעשב"ר הם הם הל"ב נתיבות. וגם יש יו"ד מאמרות. ובראשית נמי מאמר הוא כמאחז"ל. והוא מאמר כללי כי ראשית הוא חכמה כידוע וכולם בחכמה עשית. אך שנתגלו ע"י ל"ב אלהי"ם שהם סוד ל"ב נתיבות. אל עולם הבינה סוד ה' עילאה. ועכ"ז ההתגלות לא היה עדיין כ"א בכח ולא בפועל והתגלות בפועל ממש היה ע"י ה' אחרונה משם הק' הוי"ה הוא מדת מלכות והוא ג"כ בחי' רחל כנודע מספ"ק. והנה כתיב כי ששת ימים עשה ה' גו' הארץ וכאשר בא שבת קודש נתעורר עוד מחדש מוח החכמה וזכרון הק'. וכל מעב"ר עולים למוח החכמה והזכרון. ועי' ל"ב נתיבות. וכנ"ל ניתוסף מחדש שפע רב טוב וברכאין שבין על כל מעב"ר. וזהו שאנו אומרים בקידוש ליל שבת. זכרון למעשה בראשית. וכמבואר אצלינו לעיל בפ' בראשית: ועפ"ז יש לפרש ויזכור אלהים את רחל היינו בחי' רח"ל שהוא השכינה עלתה למעלה למוח החכמה והזכרון. וקבלה השפעת רב טוב ע"י ל"ב אלהי"ם. שהם נתיבות החכמה. וישמע אליה אלהים ויפתח גו' והמשכיל יבין. ותאמר אסף אלהים את חרפתי ותקרא שמו יוסף. זהו משיח בן אפרים לאמר יוסף ה' לי בן אחר. זהו משיח בן דוד. והבן כ"ז:

בשם הרב מקאזיניץ

ויחר אף יעקב ברחל וגו' התחת אלהים אני וגו'. והיתה בתרגום המיני את בעיא הלא מן קדם ה' תיבעון. והוא פלא לעיני כל יודע דעת. וי"ל דידוע ששם אלהי"ם הוא גימ' הטב"ע. והאותיות המאוחרות משם אלהי"ם. הוא במוכ"ן שהכל מוכן ומזומן עפ"י הטבע. והנה רחל אמנו לא היתה ראויה להוליד ע"פ הטבע. ולזה כשאמרה ליעקב הבה לי בנים כאלו היה מוכן לה. לזה ויחר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלהים אני ר"ל וכי ע"פ הטבע מאותיות במוכ"ן שהם תחת אותיות אלהים. אתה רוצה שיהיה לך בנים. הלא מן קדם ה' תיבעון. היינו מהאותיות הקודמות לשם הוי"ה בהוב"ש היינו טדה"ד. משם אתה צריך להמשיך לך בנים מפני שזה השם כולו רחמים גמורים וחסדים גדולים והוא קודם שהיה הוי"ה בעולם. והוא בגימ' כ"ב אותיות התורה. ועפ"ד בני חיי ומזוני במזל"א תליין. והמשכיל יבין:

וישלח

וישלח יעקב מלאכים לפניו. ר"ת וימ"ל. ר"ל שיעאע"ה מל וחתך את ערלת לבב אחיו. והנה וימל הוא גימ' אלהי"ם שהוא בחי' דינין והוצרך להמתיקו וכן עשה והמתיקן בסר"ת של אל עשו אחיו גימ' שם הק' ע"ב. מקור החסד והרחמים:

ועפ"ז י"ל הפסוק ויאמר מי אלה לך כי היה גדול מאוד מספרא דיליה. ושאל אותו מי אלה. היינו שאם ה

רוצה

זוגם לקשר וליחד אלו השני שמות מ"י אלה. ולעשות שהם הצירוף אלהים וכמבואר בזוה"ק פ' בראשית ולזה היינו יעקב אע"ה לא כמו שאתה סובר כי הצירוף אלהי"ם נעשה כבר. רק שאני ממתיקו ועושה אותו הגון. וזהו הילדים אשר חנן אלהי"ם את עבדך. והבן:

אך תיבת לפניו אינו מובן לכאורה. וכבר הרגישו בו מפרשי התורה. ואענה גם אני חלקי עמהם. דהנה יעקב אע"ה שהוא שורש של הכנס"י מכ"ד הדורות עד עקבות משיחא אז מסתמא כל המעשים והדיבורים שלו שנכתבו בתורתינו הקדושה היינו הדיבורים שדיבר עם בת זוגו. ודברי פיוס וריצוי וההכנעה שעשה נגד אחיו. והשליחות ששלח. וסדר הדברים ששם בפי שלוחיו לא זו בלבד היה זה עבור תיקון עצמו לזרעו ולצורך בניו שבטי י"ה. אלא אף גם כיון יעקב בכל זאת לתקן כל הענינים והשפעות שיעברו על זרעו בכל דור ודור עד סוף כל הדורות. ד"ת זה הענין מהשליחות לאחיו ומה שפייסו וכפר פניו במנחה. בזה הועיל ג"כ לדורי דורות בכל עת כשעומדים עלינו המצירים ומעיקים אז ג"כ נתעוררו המלאכים ממש ששלח יעקב לאחיו ונאמנים הם בשליחותם. לילך תמיד בשליחות יעקב בעת המצטרך לפייס את אחיו ולהשקיטו מכעסו וחמתו ולהשבית מעלינו כל המקטריגים ומשטיני'. וז"ש הכ' לפניו. ר"ל שמסר להם שליחו' זו על העתי' ג"כ שילכו תמיד בכל עת הצורךכשיצט' להיזר לזרע ישראל אז יפייסו אותו וישקיטו אותו. כיון שכל הכנ"י הם מכוחו וכלולים בו הגם שלא יצאו עדיין מכח אל הפועל. והיה אז דבר שלא בא לעולם עכ"ז זיכה להם שלא בפניהם. וזהו לפניו. ר"ל לפני הדבר שהוא הגם שעדיין לא היו הדורות הללו בעולם. הקדים רפואה להשבית מעליהם כל מיני משטינים ומקטריגים שיעמדו עליהם בכל דור ודור היינו שילכו המלאכים הנ"ל בשליחותם זו להיטיב לזרעו. ולזה נכתב זה בזוה"ק שהיא גלוית. וזש"ה אל עשו אחיו. ר"ל אז נתן הכתוב סימן איזה עשו. היינו שהוא אח ליעקב. אבל באמת גם לנו פעל ועשה כל זאת בכל עת שיצטרך ועדיין הם הולכים בשליחות זו. שדה אדום. אשר משם נשפעים הדינים. והמקטריגים המכונים בשם שעיר ואדום להשקיטם מכעסם ולהפך לבבם אלינו לטוב. עד ביאת צדקנו בב"א:

ויעבר את מעבר יבק וגו' ויותר יעקב לבדו וגו' ויאבק איש עמו וגו'. ופירש"י ז"ל שכח פכים קטנים. וי"ל בזה ע"ד רמז דעיקר עבודת הק' של יעקב אע"ה כל ימיו וכל מחשבותיו הק' עם מגמותיו הי' רק להעלות כל המדריגות התחתונים מעולם לעולם עד א"ס ב"ה ולהשפיע שפע רב טוב וחסד עליון ע"כ הנבראים היצורים והנעשים מעלמין עילאין קדישא וליחדם ולקשרם ולזה ויעבר את מעבר יב"ק. יב"ק הוא גימטריא שמות הק'. אהי"ה. הוי"ה. אדנ"י. וגם גימ' הוי"ה. אלהים. ויעבירם את הנחל בסוד נחל עליון מזלא עילאה קדישא סוד נ"וצר ח"סד ל"אלפים. ויעבר את כל אשר לו. היינו כל הכוחות שלו העוברים דרך אותן העולמות ייחדם וזיווגם וקשרם יחד בקשר אמת. שאם ידוע שה' אותיות מנצפ"ך הם הה' קדושות ואותיות נפ"ך אינם כ"כ גבורות חזקות. כי נפ"ך הוא מלשון נופת צופים. לשון מתוק. רק מ"ם וצ"ן הם גבורות יותר חזקות. ולזה יעקב אע"ה בעת שהעלה והמתיק של העולמות שכח להעלות ולהמתיק את הפ' ואת הך' מפני שאינם חזקות כ"כ וזהו שכח פכי"ם קטנים. ר"ל אות פ' ואות כ' להיות קטנים בחוזק כנ"ל. אכן רצון הבורא ב"ה היה שיעלה גם אותם ולהמתיקן אז נרמה מחשבתו ורצונו ית' וית'. שנפל יעקב אע"ה לבחי' קטנות המוחין שעי"ז יוכל ג"כ להעלותן בעת עלייתו למוחין דגדלות. וזה ויותר יעקב לבדו. היינו שנפל בבחי' יעקב לבד שהוא סוד מוחין דקטנות ולא בשם ישראל שהוא סוד מוחין דגדלות. בסוד ישראל אותיות ל"י ראש ואז כשנפל לבחי' מוחין דקטנות אז ויאבק איש עמו וגו'. והנה יעקב אע"ה היה בבחי' קומה שלימה וכל העולמות וכל המלאכים היו כלולים בו וגם שר של עשו שהוא ס"מ היה כלול בו וכלעומתו היה בדרך של יעקב אע"ה והיה דבוק בקדושה העליונה וירא כי לא יכול לו. אז ויגע בכף ירכו ר"ל בבחי' התמכין ומחזיקי אורייתא היינו באותן המחזיקים ידי לומדי תורה ושם היה לו קצת אחיזה וכדאיתא בזה"ק ותקע כף ירך יעקב ר"ל שס"מ נתקעקע ממקום קדושה שהיה דבוק בבחי' קומתו של יעקב אע"ה וע"כ לא יאכלו ב"י את גיד הנשה לאמר זהו בחי' של ס"מ והוא נתקעקע ממקום הקדושה מכל וכל והמשכיל יבין כ"ז:

עוד י"ל באופן אחר דלכאורה הוא תמוה מנ"ל לחז"ל זה ששכח פכים קטנים דוקא. אך י"ל לפרש דרך רמז דהנה יעקב אע"ה יראתו מעשו היה מפני שני דברים אחד שלא יזיקנו בגופו או בממונו ובניו וב"ב הב'. מפני שהיה ממש הפכו וירא שלא יתדבק ח"ו בזרעו וילמדו ממנו מעשיו הרעים. אשר ע"כ שם יעקב עצות בנפשו ואז התיישב בדעתו ושכלו ובינתו דבאמת הוא שורש כל העולמות עליונים ותחתונים והוא בריח התיכון המבריח מקצה אל הקצה כי מדת האמת חותמו של הקב"ה ובחותם הזה נטבעו שמים וארץ וכל צבאם כמחז"ל בראשי"ת ברא אלהי"ם ס"ת אמת. וא"כ שהוא כלול מכל העולמות והוא מרכבה שלימה אשר ע"כ הסתכל בשכלו הזך שבודאי בעולם התחתון עולם עשיה שיש בו לחיצונים שליטה ואחיזה יש לירא ממנו שלא ידבק בו ח"ו אבל בהעולמות העליונים הרוחנים הגבוהים אין שם אחיזה להחיצונים כלל וכלל אשר ע"כ העתיק יעקב מחשבתו למקום גבוה ועשה א"ע מרכבה לכל העולמות וצייר במחשבתו ושיעבד את כל אשר לו נפשו ובניו ומשפחותיו לקדושה העליונה והמשיך ע"כ א' מהם רוחניות מעולם העליון ועשה א"ע מרכבה למדת האמת לדבק א"ע למקום שורשו שחקוקה בכסא כבודו ית' ואת נשיו המה רחל ולאה המרמזים לשתי עולמות עליונות וכן בניו י"ב שבטי י"ה המכוונים נגד י"ב גבולי אלכסון והמשיך ע"כ או"א רוחניות הקדושה מכל עולם ועולם אשר הם מכוונים ורומזים לזה. ויעבר את כל אשר לו מעולם התחתון למקום גבוה וקדושה עליונה. ושם היה בטוח שלא יוכל ליגע בו ובכל אשר לו. וזש"ה ויקחם ויעבירם וגו' כנודע ליו"ח שיב"ק הוא שם הק' העולה מנין ג' שמות. אהי"ה. הוי"ה. אדנ"י. שהיה רומז לעולם

המחשבה הנעלם מכל. הוי"ה רומז לעולם האמת מדתו של יעקב הוא עומד בתווך בין שלש שמחשבה לשם אדנ"י שהוא עולם התחתון שלם המעשה וקישר שם יעקב א"ע בראשית המחשבה דרך השתלשלות העולמות עד סוף המדות וזהו כוונת הכ' ויקחם ויעבירם את הנחל אל נחל עליון ויעבר את אשר לו ושיעבד כל הכוחות התחתונים והעביר אותן ממקום התחתון אל רוחניות וקדושה העליונה וזאת ידוע דכמו שהכנס"י נחלקה לשני כיתות יעקב וישראל היינו המון עם מכונים בשם יעקב וחכמי העדה מכונים בשם ישראל כמ"כ בהצדיק גופא יש בו ג"כ שני בחי' הנ"ל. היינו כשהוא דבוק במחשבתו לקדושה העליונה ומוחין שלו דבוקים בעולמות העליונים אז הוא מכונה בשם ישראל ר"ל לי ראש ואך כשהוא ח"ו נופל ממחשבתו הקדושה הנ"ל והוא בעולמות התחתונים אז מכונה בשם יעקב. והנה ע"י שהיה יעקב מדבק מחשבתו למקום העולמות הרמים והנשאים אז נשארו עולמות הקטנים התחתונים בלי המשכת שפע כי סילק יעקב מחשבתו ומוחין שלו מהם מפני יראת בליעת ואחיזת החיצונים ח"ו ואז הוצרך לסבב סיבות שיפול יעקב [מ]ממחשבתו במקום הגבוה. ואז בא לעולמות התחתונים להשפיע להם שפע עכ"פ בבחי' יעקב. וזש"ה ויותר יעקב לבדו ר"ל שבתחלה היה מכונה בשם ישראל ע"ש שהיה דבוק במוחין עליונים הגדולים ועכשיו נשאר יעקב לבדו. בבחי' יעקב לבדו. ולזה דרשו חז"ל סיבת הנפילה זו היתה בשביל שכח פכים קטנים. ר"ל עולמות תחתונים המכונים בשם כלים קטנים. היינו שסילק מחשבתו מהם ודביקותו. לזה הוצרך [ל]ליפול ממדריגתו למדריגה תחתונה המכונה יעקב. אך מיד כיון שדבק מחשבתו לעולם עשיה. אז נתעוררו כוחות עשו וזהו שאמר ויאבק איש עמו הוא שרו של עשו ודרשו רז"ל מלמד שהעלו אבק רגליהם עד כה"כ כי יעקב אף שהיה בקטנות בבחי' אבק מכ"מ גם אבק רגליו דהיינו קטנות שלו היה ג"כ מגיע עד כה"כ ולכך וירא כי לא יכול לו ר"ל שלא יוכל לעשות ליעקב שום דבר רע. מחמת עוצם קדושתו. עכ"ז פעל זאת בהאבקו עמו ותקע כף וגו' דהנה באמת [ב]יעקב היו בו שורש וכללות העולמות הקדושה. והיו בו כח והוויות כל הנמצאים. וא"כ גם כח מציאות שורש הרע הי' כמוס בו כיון שהוא היה קומה שלימה ברמ"ח איברים ושס"ה גידים מכל עניני מציאות שבעולם הגם שהוא עצם הטוב עכ"ז צריך להמציא בו כח ושורש אשר משם יתפשט הכל ואפילו הרע. אך שהיה נכלל בתחלה בקדושת יעקב. וזהו מכונה בשם גיד הנשה כי שם מקומו אבל כשהיה מקודם נכלל בעצמותו של יעקב עצם הקדושה אז היה כשר וטהור בכל איברים וגידים. ולכך לא נאסר גיד הנשה עד יעקב. מפני שהפסיק עצמו מדביקות יעקב מחיבור הקדושה. יצא מהכלל לשורשו ואז שלט בו הרע לגמרי ולכן נאסר מאז והלאה וזש"ה ותקע כף ירך יעקב ר"ל שנעתק ונפסק ממקום קדושתו של יעקב בהאבקו עמו. ויעקב נשאר בקדושתו. והבן: עוד בפסוק הנ"ל. במדרש ר' ברכיה אומר אין כאל ישורון. אין כאל. ומי כאל ישורון. ישראל סבא. מה הקב"ה כתיב בו ונשגב ה' לבדו ביום ההוא. כך יעקב ויותר יעקב לבדו. ע"כ. ולהבין את דבר קדשו. י"ל דהנה כבר נודע ומבואר אצלינו מכבר שיעא"ה הוא מרכבה וכסא לכבודו ית' וית'. וכל ימיו הי' עבודתו קודם לחקור ולידע כל כוחות אלהות ומדותיו של הקב"ה עד מקום שיד שכלו וכוחו מגעת כדי להיות כביכול מרכב' לכל הכוחות הק' הנוראים והנפלאים וכל מה שחקר וידע והבין ביותר שיש כח עליון. אז ראה להתאמץ בעבודתו קודם שיהי' כסא ומרכבה לכח ההוא והנה כתיב תנו עוז לאלהים היינו כאשר עם ה' בני אל חי מטיבים ומיישרים דרכם בקודש בתורה ועשיית מע"ט אזי כביכול מוסיפים כח בפמליא של מעלה ומייחדים ומקשרי' כל העולמות וממשיכים חסד עליון ומשח רבות עילאה קדישא וכל חדו וכל שיבו ונהורין עילאין לכל העולמות הנבראים היצורים והנעשים וזהו תנו עוז לאלהים שבאתערותא דלתתא מעוררים כביכול לעילא על כל העולמות ועל נפשם ורוחם ונשמתם. אך לע"ל כתיב ונשגב ה' לבדו ביום ההוא היינו שלא יהיה צריך כלל לאתערותא דלתתא רק ונשגב ה' לבדו להשפיע רב טוב וחסד עליון והנה כשהבין ונתוודע ליעא"ה זה הכח העליון אשר יהיה עת וזמן שיהיה כח כזה בעולם אז הי' לו תשוקה גדולה להיות מרכבה וכסא גם לבחי' זו ולזה ויותר יעקב לבדו וכנ"ל היינו במוחין דקטנות ולא במוחין דגדלות ועכ"ז גלה הוא את השר הנ"ל בלי שום סיוע מאבותיו ועבדיו ואז נעשה כסא ומרכבה גם לכח הזה ולבחי' זו והבן: על כן לא יאכלו בנ"י את גיד הנשה. א"ת ר"ת תשעה אב רמז שלא יאכלו בנ"י בתשעה באב והוא נוגע על ירכו רמז לגלות ויזרח לו השמש וגו' פי' רש"י לרפאותו מהרה לזרוח בשבילו פי' תיכף הי' רפואה ליעקב בהתנוצצות השמש קודם עת נא"ה כן שקודם שיבוא הגואל ב"ב יתרפאו כל נפשות ישראל. במהרה בימינו אמן:

וישב

וישב יעקב בארץ מגורי אביו וגו'. ר"ת ויב"ם. היינו שבזה קיים יעא"ה מצות יבום וסודה. דהנה סוד היבום אי' בכהאריז"ל ובזה"ק בסוד הפסוק אם ישים אליו נפשו רוחו ונשמתו אליו יאסוף היינו כי בהיות שנשאר רוחא דשדי בה בעלה וכשהיבם מטין בשעת היבום לשם מצוה ומטהר ומקדש נפשו ומכוין להיות ניצוצי הקדושה הנשארים מאחיו אז רוחו ונשמתו אליו יאסוף היינו שהוא נותן חיות להניצוצות הק' שנשארו מאחיו ומחי' אותן ולכן נק' הבן ע"ש אחיו המת כי שלו הם הניצוצים האלו אשר נטעו חיים. והנה הב"י בטוב"ם ברא את העולם כדי להשרות שכינתו בעוה"ת עולם התחתון ומלא כל הארץ כבודו אך הרשעים שהיו אז בעולם כדור אנוש והפלגה והמבול עשו וגרמו כביכול הסתלקות השכינה מעולם הזה התחתון אך עדיין נשאר כביכול קוסטא דחיותא ובפרט מה שצריך להנהגת העולם אבל יעא"ה ע"י עבודתו עבודת הקודש פעל וישב וישב יעקב בארץ היינו עשה ישיבה בארץ בעולם התחתון מגורי אביו שבשמים והמשיך הקדושה לזה העולם וזהו

הוי' כל הניצוצין קדישין שנשארו בבחי' קיסטא דחיותא ובפרט בארץ כנען הוא ארץ ישראל הקדושה והחי' בזה כל הניצוצים הקדושים ובזה קיים מצות וסוד היבום הרמוז בפ"ת של וישב יעקב בארץ מגורי גו' וכנ"ל והבן:

וילכו אחיו לרעות את צאן אביהם בשכם. ופירש"י ז"ל שדרשו חז"ל במדרש נקוד על את שלא הלכו אלא לרעות א"ע ופי' המתנות כהונה כאלו הצאן רועים אותם ט' ר"ל שהלכו שמה לאכול ולשתות ע"כ. ולכאורה יפלא לומר דבר כזה על זרע קודש שבטי י"ה שהלכו אחר תאוות לבם ח"ו והנה לפי פשוטו י"ל דכוונת חז"ל הוא להיות כי ע"י מעשה הלזו כמבואר בהפרשה נתגלגל הדבר שירדו אבותינו למצרים ויוסף זן ופרנס אותם וכלכלם במצרים לפי הטף בשני רעבון. וזהו שרמזה לנו התוה"ק בהנקוד' של תיבת א"ת שלא הלכו אלא לרעות א"ע היינו בשני הרעב זהו כפשוטו:

ועוד יש לאלוה מילין לבאר פסוקים אלו ע"פ רמז וסוד ובזה יתבאר ג"כ מה דאי' במ' נסעו מזה ממדותיו של מקום ובודאי לכאורה אינו מובן לפי פשוטו לומר כן על שבטי י"ה בני א-ל חי שטעו לספיק ממדותיו של הקב"ה ח"ו והלא כתיב ובו תדבק ופי' חז"ל הדבק במדותיו של מקו' ועוד יתבאר כמה דקדוקי' אשר המה בכתובי' ובהשי' לב י"ל. כי נודע מסה"ק כי הי"ב שבטים הם מרכבה להשכינה הק' ומקור מחצבתם ושורשם הרמה הוא מי"ב צירופי הוי"ה הק' סוד י"ב גבולי אלכסון. והי' רצונם של השבטי י"ה לייחד ולקשר כל המדות הק' ושרשי בחי' נשמותיהם ולייחדם ביחוד' וחיבורא חדא ברזא דאחד עם השכינה הק' סוד המלכו' הק'. וזהו פי' הפסוק שהלכו לרעות. הוא לשון ריעות והתחברות. וצאן הוא מרמז ליחודים הק' כנודע מסה"ק. היינו שהלכו ע"י עבודתם עבודת הקודש. לרעות ולחבר את צאן אביהם שבשמים יחודים הק' בחי' שרשי נשמותיהם שהם הי"ב צירופי הוי"ה וכנ"ל. בשכם. נוטרי' ברוך שם כבוד מלכותו סוד מלכותא קדישא ובזה יתבאר דברי המדרש ופירש"י שלא הלכו אלא לרעות א"ע. היינו כנ"ל שכל כוונת' הי' רק לייחד ולקשר את בחינותי' שרשי נשמותיהם עם המלוכה הק'. ועי"ז יתרבה ויתוסף כל חדו וכל ברכאן טבין ונהורין עילאין לכל העולמות הק'. אמנם עיקר התקשרות והיחודים של המדות הק' הוא רק ע"י מדת יוסף הצדיק חי עולמים. דהוא עיקרא ושרשא דיחודא וחיבורא ואתקשרותא דכולא. וכמו שפירשתי הפסוק השמר לך פן תעזוב את הלוי כל ימיך על אדמתך. והיינו כאשר תרצה לייחד ולחבר המדות הק'. השמר לבל תעזוב את הלוי לשון חיבור כמו לוית חן. והיינו הבחי' צדיק חי עלמין. כי הוא הוא המייחד ומקשר. כל ימיך. ר"ל כל יומין עילאין קדישין. על אדמתך אדמת הקודש: וזולת מדה זו א"א לעשות שום ייחוד והתקשרו' המדות. ולאשר לא הי' עמהם מדתו של יוסף הצדיק לא היו יכולים לעשות היחודים הק' שעלו במחשבתם וכוונתם. ובזה ויאמר ישראל אל יוסף הלא אחיך רועים בשכם שרוצים להתייחד ולהתחבר ועדיין המה בשכם. מל' שכם אחד על אחיך. ל' חלוקה ופירוד כי אינם יכולים לעשות דבר עד שהלך שמה להיות עמהם. לזאת לכה ואשלחך אליהם ויאמר לו לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן. היינו השים עין השגחתך על התקשרות ויחודים של מדות הק' של אחיך. ואת שלום הצאן על התקשרות שאר היחודים הק' על כולם ספרוש שלומך הטוב בסוד בחי' שלו"ם כנודע. ובזה יובנו דברי המדרש על ואת שלום הצאן. הדא אמר צריך אדם לשאול בשלום דבר שיש בו הנייה. היינו ע"י היחודים הק' והתקשרות המדות הק' מתברכים כל העולמות בכל מיני השפעות טובות וברכות וישועות וכל נהורין ובוצינין עילאין קדישין משפיעים שפע ברכה והצלחה להכנ"י לעילא ותתא. וישלחהו מעמק חברון. עמ"ק הוא גימ' יו"ד פ' שם הק' אהיה. חברו"ן חסר וא"ו. הוא גימ' יוד פ' שם הק' הוי"ה. והוא"ו הוא בחי' מדת יוסף הצדיק והיינו ששלחו מעולמות עליונים הק': שע"י מדתו יתאחדו ויתקשרו כל המדות הק' ברוב בהירות. ורצונו של יעאע"ה היה בזה כי בהיות כן אז לא יצטרכו לילך למצרים ולקבל עליהם עול הגלות. אמנם לא כן גזרה חכמתו ית' וית' כי רצון הש"י הי' שירדו ב"י למצרים להיות שמה מנין רד"ו שנה מנין יו"ד פ' אהי"ה וכמבואר בכה"ק האריז"ל. ושע"י קושי השיעבוד דוקא יתבררו ויתלבנו כצרוף את הכסף ואח"כ יקבלו את התורה הק'. ואז כשעמדו ישראל על הר סיני פסקה זוהמתן. והיה קישור וייחוד ובהירות זכים ומצוחצחים לכל העולמות ע"י התורה שבכתב ושבע"פ אמנם קודם גלות מצרים לא היה כן ולזה ויבוא שכמה. לשון חילוק כנ"ל. וימצאהו איש והנה תועה בשדה. בחי' חקל תפוחין קדישין וישאלהו איש וגו' את אחי אנכי מבקש. היינו אני מבקש הדבקות ויחודים שלי. הגידה נא לי איפה הם רעים ומתחברים. ויאמר האיש. הוא גבריאל כמאחז"ל נסעו מזה. היינו בעת הזאת נסעו מהייחודים וההתקשרות כי עדיין אין הזמן גרמא בשלמות. כ"א אחר הגלות וכנ"ל. וזהו מזה. ר"ל ז"ה מנינו י"ב. בחי' י"ב צירופי הוי"ה שרצו לייחדם ולחברם ואין עתה עת רצון לזה. וזהו פי' המדרש נסעו מזה ממדותיו של מקום. ואז הורהו האיש גבריאל סדר הייחודים שיהיו אח"כ ע"י תוה"ק תורה שבכתב ושבע"פ. להבררם ולייחדם ברזא דאחד. וזהו כי שמעתי אומרים מעולמות עליונים נלכה דתינה שני תורות מלשון דת. ולזה חסר וא"ו אחר הד'. וילך יוסף אחר אחיו היינו כשהצדיק הולך אחר הדביקות שלו יוכל למצוא אותם בהתוה"ק. וזהו וימצאם בדת"ן. ובפרט מי שמייחד ומחבר תורה שבכתב ושבע"פ. בחבורא וייחודא חדא. אז עי"ז נשפעים כל מיני טובות וברכות וישועות לעילא ותתא לזרע ישראל וכיה"ר בב"א. והמשכיל יבין כ"ז:

ויאמר וגו' הלא אחיך רועים בשכם. במדרש הה"ד לדור ודור נגיד גדלך ולנצח נצחים קדושתך נקדיש ושבחך אלהינו מפינו לא ימוש לעולם ועד והוא פלאי וע"כ אמר דרשוני וחיו ובהעיר לב ושום שכל. י"ל כי הנה איתא בגמרא מ"ש גבי ישעיה הנביא כתיב שש כנפים לאחד וגבי יחזקאל הנביא כתיב וארבע כנפים לאחת ומשני הגמרא כאן בזמן שבהמ"ק קיים וכאן בזמן

שאין בהמ"ק קיים היינו בימי ישעיה היה עדיין בהמ"ק קיים אז היו שש כנפים לאחת ובימי יחזקאל כבר נחרב שבהמ"ק לזה כתיב שם רק ארבע כנפים נמלא כי בזה"ז היינו אחר חורבן הבהמ"ק נחסרו ב' כנפים והנה אי' בכתאר"י זללה"ה . ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אינון שית תיבין עד שית גדפין . נמלא בזה"ז שחסר ב' גדפין כנ"ל חסר ג"כ ב' תיבין מאלו ששה תיבות בשכמל"ו הנ"ל ואמר מורי הרב הקדוש כו' מ' אלימלך זללה"ה שמני תיבות החסרים הם כבוד מלכותו . ולזה אנחנו מבקשים ומתפללים להש"י בתפלת מוספים של י"ט גלה כבוד מלכותך עלינו ע"כ דברי קדשו ואני אומר שהשני תיבות אשר הם חסרים מזמן החורבן בהמ"ק הם לעולם ועד . דהנה איתא בגמרא עתידין הצדיקים שיקראו קדוש כי השתא נקרא הקב"ה קדוש ולעתיד יהיו נק' כל הצדיקים בשם קדוש ומקשה הגמרא היאך יהיה נקרא הקב"ה לעתיד ומשני שם שהקב"ה יהיה נקרא לעתיד קדוש לעולם ועד ומעתה יתפרש המדרש על נכון והוא מרומז בפסוק הנ"ל . הלא אחיך רועים בשכם . רומז על זמן שיהיה בנ"י בגלות וזהו אחיך הם בנ"י רועים היינו בזמן הגלות . (ע"ד לאי לך כו' משכנות הרועים) ונחרב הבהמ"ק . וחסר ב' גדפין ולזה נחסר ג"כ ב' תיבות מהשש' תיבות הנ"ל . היינו לעולם ועד . ונשאר רק ד' תיבות . היינו ברוך שם כבוד מלכותו שהר"ת שלהם הוא . בשכ"ם . ועל זה קאמר המדרש הה"ד לדו"ד נגיד גדלך . היינו בזה"ז . אבל ולנלח נלחים היינו לעתיד . קדושתך נקדיש היינו מה שאתה נקרא קדוש בזה"ז ולעתיד נהיה אנחנו נקראים בשם קדוש באותו השם שאתה נקרא בזה"ז . והוקשה להמדרש קושיית הגמרא א"כ באיזה שם יהיה נקרא הקב"ה לעתיד על זה מסיים המדרש . ושבחך אלהינו מפינו לא ימוש לעול"ם וע"ד ר"ל שהקב"ה יהיה נקרא לעתיד בשם קדוש לעולם ועד . כי לע"ע בזמן החורבן חסרים אלו השני תיבות לעולם ועד אבל לעתיד יתמלאו השני תיבות למקומן ולכן יהיה נקרא הקב"ה אז קדוש לעולם ועד כתירוץ הגמרא הנ"ל ויה"ר שנזכה לזה ב"ב ע"י משיח לדקינו שיבוא ב"ב אמן :

בשם הרב ר"ם טואלטשוב

ויתנכלו אותו להמיתו . ופרש"י ז"ל אותו כמו אתו עמו כלומר אליו וכבר נוותו בזה קמאי דקמאי להבין דברי קדשו של רש"י ז"ל בזה . ולי נראה לפרש דהנה רש"י ז"ל רמז כאן סוד עמיק . והוא דידוע שהי"ב שבטי י"ה היה שורש בחי' נשמתם בסוד י"ב גבולי אלכסון וכמבואר לעיל וכדאיתא בכה"ק האריז"ל שראובן היה בחי' חום הראיה . ושמעון בחי' חום השמיעה וכל שאר שבטי ישורון כ"א לפי בחי' ומדתו . ויוסף הלדיק היה בחי' גמר וסוף כל המדות והתקשרותא דכולא להוליא כל מדה ומדה מהכח אל הפועל ומהעלם אל גילוי והנה כשרלו לפעול שום איזה מדה ואיזה דבר שיהיה אינו באפשרי להיעשות בלתי מדת יוסף הלדיק והנה בהקרב יוסף אל אחיו ונכלו אז במחשבת' להמיתו לא היה אפשר להם לגמור הדבר בפועל ממש ח"ו בלתי מדת יוסף הלדיק ולא היה להם יכולת לקרב אליו וללקחו להמיתו ולהוליא מהמחשבה מהכח אל הפועל וזהו ויתנכלו אותו ולכאורה תיבת אות"ו מיותר והל"ל ויתנכלו להמיתו אכן ר"ל שנתייחדו בבחי' מדתו כדי שיעלה בידם ויוכלו להוליא מחשבתם זו מכח אל הפועל וזו שרמז לנו רש"י ז"ל במתק לשונו אותו כמו אתו אך תיבת את"ו יתפרש ג"כ לפעמים כמו תיבת אות"ו לכן פירש"י עמו היינו עם בחינתו אך למה לא כתוב בפירוש בהתורה עמו לכן פיר'ש"י כלומר אליו ר"ל שלא היו עמו ממש בפועל רק שנתייחדו אז עם בחינתו אליו כדי לקרב אליו ודפח"ח ושמד"ג . והמשכיל יבין כי עמוק הוא :

חנוכה

להבין ענין נס חנוכה מהו . ולמה קבעו חז"ל הנס דוקא על הנס שנעשה בהשמן ולא על נילוח המלחמה אשר הוא באמת פלא גדול וגבורה נפלאה מפורסמת ונס יותר גדול מנס הנעשה בשמן לכאורה גם להבין מאחז"ל שאמרו אז רשעי האומה לישראל כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלהי ישראל למה דוקא על קרן השור ועוד יתבאר בזה כמה דברים נפלאים ונסתרים וי"ל אחר אשר חנן ה' אל דעה ברחמיו וחלק לנו מבינתו והוא דהנה בצלאל עשה המשכן והארון וכל כלי הקודש בשלימות התיארים כמו שהראה לו הש"י למרע"ה בהר אך עכ"ז לא נגמרה עדיין המלאכה בהכלית כוונת תוכן הדברים ועניניהם ההמה כי לא היה להם עדיין חיות כמלטרך אליהם לרלון הבורא ית"ש עד אשר משח אותם מרע"ה בשמן המשח' ואז בא להם חיות ממש והיו אז הכלים כמו חייה וכמו שמלינו בהכרובים כמאחז"ל והיינו ע"י שמן המשחה המשיך ע"כ הכלים חיות עליון ושפע קדושה ומשח רבות עילאה קדישא נמנות החכמה כי החכמה תחיה . וזה היה סוד שמן המשחה ועי"ז השמן היו ממש כמו חיים כי שמן משחת קודש עליהם והנה כתוב כשמן הטוב יורד על הזקן זקן אהרן שיורד על פי מדותיו . והשמן הוא החכמה היינו שפע וחיות החכמה אשר משם נמשך השפע וחיות הקודש לכל המדות הק' ולכל העולמות וזאת ידוע שהכל הוא ע"י ישראל עם ה' בני אל חי . אשר כל עסקיהם וכל עבודתם עבודת הקדש ומגמתם הוא תמיד להמשיך שפע חיות החכמה ולהגביר כח הימין בעולם והשמאל חכלל בהימין ומשם ירד שפע וחיות הקודש לכל העולמות ולכל המדות ומלכות הרשעה רלו להגביר כח השמאלי בעולם לאשר משם הוא שורש אחיזתם ויניקתם ובזה רלו לשמאות כל השמנים ח"ו . היינו כל ההשפעות הקדושות הנק' בשם שמן וכנ"ל . וג"כ ידוע שארי"ה מימין ושו"ר משמאל ומשם הוא מקור תוקפו של כח השמאלי וזהו שאמרו לישראל כתבו לכם על קרן השור היינו על תוקף וחוזק קרן השור שהוא כח השמאלי ור"ל שישראל יסכימו על כח השמאלי בהנהגתו העולם כי אין לכם חלק באלהי ישראל ח"ו זה היה רלון הרשעים הקליפות והנה שירידת השפע עליונה הק' הוא באם השפע

שפסק מי"ג נהרות המושכין שמן אפרסמון עד בחי' זין וירושלים בסוד יסו"ד ומלכו"ת אז ניזונים כל העולמו' ברכות שפע עילאה וכל חדו וכל טיבו וכל נהורין עילאין קדישין אכן מלכות הרשעה עשו י"ג פרצות בהיכל כמאחז"ל שפרצו י"ג פרצות בחומת העזרה ובזה טמאו השמנים כולם וכל השפעות הק' וכשראה והבין זה מתתיהו הכהן נתקנא מאוד קנאת ה' צבאות ותיקן כביכול ההו"ד לבוש מלכו' ע"י שתיקן הי"ג מדות והנהרו' המושכין שמן אפרסמון עד מדה השמינית שהוא נוצר חסד היד מזלא עילאה קדישא שמשם נמשך כל השפעות קדושות וברכות וכל טיבו וחדו לכל העולמות ולכך עושים ח' ימי חנוכה לרמז תיקון הגדול שנתקן על ידי כהני חשמונאי הק' עד מדה השמינית וכנ"ל ולהבין ע"י מה בא התיקון הגדול הזה י"ל דהנה אחז"ל דיהודה מכב"י בנו של מתתיהו הכהן לבש קנאת ה' צבאות בסוד מכב"י הוא נוטריקון מי כמכה באלים ה' וקפץ לתוך המחנה הרב של האומה זאת שהיו לאלפים ולרבבות במס"נ ונוח ואמר חרב לה' ונלחם והרגם והיינו ע"י מס"נ לה' באמת ובדביקות גדול על כבוד התורה וקדושת שמו ית' ולגודל מס"נ לה' באמת אז כאפס ואין נחשבו בעיניהם ועי"ז באו למדריגת ובחי' אי"ן וזה היה בסוד מ"נ היינו שמסרו נפשם לה' באמת וזכו לבוא למדרגה ובחי' עלמא עלאה קדישא הנקרא אי"ן סוף כתרא עילאה קדישא וכיון שבאו לבחי' אי"ן שם דבר והיפוכו שוים ויוכל להתהפך ולהפך כל דבר מאשר היה מקודם ואז ממילא נהפך הדבר עליהם לטוב והתחילו להמשיך ולתקן כביכול הי"ג נהרות המושכין שמן אפרסמון . ומדה ראשונה הוא אל שהוא לשון כח וחוזק כמו ואת אילי הארץ לקח היינו שמזה השם ומבחי' זו נמשכים כל הכחות ובזה היה להם כח לנצח את אויבי הש"י וכן תקנו עד מדה השמינית כנ"ל ובזה תיקן ג"כ ההוד לבוש מלכות אשר היה פגום כביכול ע"י שרו של עשו בסוד ויגע בכף ירכו והם תקנו מדה זו בעת הזאת ע"י נצוח המלחמה שעשו כנ"ל כי כל נצוחי מלחמה הם על ידי מדה ההו"ד שהוא בסוד הגבורה . וזהו חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך . והנה יש להבין וליתן טעם שלא המה היו כהנים אנשי חסד כנודע ואיך באו לבחי' זו סוד הגבורה אך הנה נודע מזוה"ק בכמה מקומו' דאהרן הכהן הוא בבחי' הו"ד וכמו שהוא נחשב בין הז' הצדיקים והם אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף דוד הרי הוא נחשב לחמישי שהוא בחי' הו"ד . ועוד אמרו בזוה"ק דבחי' אהרן הכהן הוא בחסד ובהעיר לב י"ל דהנה כל הספירות ומדות עליונות קדושות הם מקבלין דין מן דין בסוד ישר ולפעמים בסוד אלכסון וכשעלה הרצון לפני בורא כל העולמים בהוב"ש להשפיע חסדים טובים לישראל עם קרובו ולהושיעם מאויביהם ולנקום נקמותיהם וע"י נצחון המלחמה יבוא רב טוב וחסד לכל ישראל אזי משפיע החסד עליון אל כלי הגבורה בסוד אלכסון כביכול ומקודם נכלל שמאלא בימינא ומשם בא לכלי הגבורה לבחי' הו"ד ומזה בא החסד והישועה לישראל ומתגברין לנצח ולהנקם מאויביהם . וזהו דאהרן הכהן היה בחי' חסד וגם בחי' הו"ד היינו לפי העת

אשר ינשך החסד להתלבש בכלי הגבורה וכנ"ל ועל בחי' זו הי' ג"כ הנס בימי מתתיהו ובניו הכהנים בבחי' גבורה שבחסד כי היו כהנים ועשו גבורה גדולה ומפורסמת ע"י כלי הגבורה בחי' הוד לבוש מלכות ואז נכלל שמאל בימין כראוי ונכון לעבודת ישראל בני אל חי לאכללא שמאלא בימינא . ובזה הגבירו כח הימין בעולם ופסרו כל ההשפעות הקדושות וכל השמנים משם רעוא עילאה קדישא לכל העולמות . ולכן עיקר הנס יקבע ע"ש השמן שהוא ריבוי השפע שהמשיכו כהני חשמונאי ברוב טהרת' וקדוש' כמבואר וגם נצוח המלחמה היה בא ממילא ולכך תקנו חז"ל אז י"ג השתחוואות בעזרה נגד י"ג פרצות שעשו אנשי האומה הזאת בחומת העזרה כנ"ל כי השתחוי' מורה על המשכת השפע מעילא לתתא והמשכיל יבין כל זה :

שבת פ"ב **ת"ר** מצות חנוכה נר איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד . והמהדרין מן המהדרין בש"א ליל ראשון מדליק שמנה מכאן ואילך פוחת והולך ובה"א ליל ראשון מדליק א' מכאן ואילך מוסיף והולך. ופליגי בה תרי אמוראי ר"י בר אבין ור' יוסי בר זבידא ח"א טעמא דב"ש נגד ימים הנכנסים וטעמא דב"ה נגד ימים היוצאים וח"א טעמא דב"ש נגד פרי החג וטעמא דב"ה מעלין בקודש ולא מורידין . עכ"ל הגמרא . ראשונה יש להבין אליבא דמ"ד נגד ימים הנכנסין והיוצאין עכ"ז באיזה סברא פליגי ב"ש וב"ה . וי"ל ע"פ פשוטו דידוע קושית הפוסקים למה אנו עושים ח' ימים חנוכה הלא הנס בשמן לא היה רק ז' ימים כי על לילה אחת היה שמן בהפך כשיעור להדליק ועי"ש שתירצו כל אחד לפי דרכו הב"י והט"ז ז"ל ושאר הפוסקים ז"ל והנה לכל התירוצים היה הנס של ז' ימים כלול בשמן אשר היה בפך ללילה הראשונה ונמצא דביו' הראשון היה עיקר גודל ותוקף הנס על כל ח' ימי חנוכה וביום הב' לא היה הנס גדול כ"כ כי לא היה כ"א על ז' ימים וכן ביום הג' לא היה הנס כ"א על ו' ימים וכן כולם ולכן ס"ל לב"ש דביו' א' מדליק שמנה נגד ימים הנכנסין כיון שאז היה כלול בשמן גודל ותוקפו של הנס על כל ח' ימי חנוכה ומכאן ואילך פוחת והולך כמו שהנס היה אז פוחת והולך ונתמעט מידי יום ביומו כנ"ל . וב"ה ס"ל כיון דאגן פירסומי ניסא בעינן להראות לכל באי העולם גודל תוקפו של הנס כדי להודות ולהלל להשי"ת ע"כ הטוב אשר גמלנו ברחמיו ומאחר שבכל יום ויום נתוודע ונגלה לנו ולעין כל הנס יותר ויותר הנס שהכל היה כלול ביום הראשון עכ"ז היה כמוס ונעל' ולא היה נודע וניכר עדיין עד שראו בכל יום ויום גודל הנס יותר ויותר ומפני שהעיקר הוא לפרסם הנס לכל לזה ס"ל לב"ה דמוסיף והולך בכל יום נגד ימים היוצאין כדי לפרסם בכל יום כמה ימים היה הנס ובליל שמיני מדליק שמנה להגלות לעין כל שהנס הגדול היה על ח' ימים כמו שנתוודע לנו אז בכל יום ויום הנס הגדול יותר ויותר וק"ל : אמנם כן יש להבין דברי מ"ד השני האומר טעמא דב"ש נגד פרי החג וטעמא דב"ה משום מעלין בקודש ולא מורידין . ולכאורה אינ [illegible] שהו ענין חנוכה אצל פרי החג ועוד לטעמא דב"ה

דמעלין

דמעלין בקודש א״כ למה בפרי החג פוחתין והולכין . ובהעיר לב י״ל דהנ׳ בז׳ ימי החג היו ישראל מקריבים בבהמ״ק ע׳ פרים נגד שבעים אומות שריהם כדי להמשיך שפע גם עליהם כי שבורא כל העולמים ב״ה וב״ש ברא הכל לכבודו ולצורך קיום העולם ועכ״ז היה פוחת והולך בכל יום פרי החג להכניע כח הקליפות החיצונים ולהמעיטן והנה מיו׳ ז׳ של סוכות עד יום אחרון של חנוכה הוא שבעים יום . דוק ותשכח שאשר נחשוב החדשים כסדרן אחד מלא וא׳ חסר . וביום א׳ דחנוכה הוא כ״ה כסליו הוא ס״ג יום כי אז מתחיל להעיר שם הק׳ ס״ג שהוא הנשמה לכל העולמות וזהו הנוכ״ה חנ״ה כ״ו כדאית׳ בכה״ק האריז״ל והגל הע׳ אומות נתהפך להיות כולו סג יחדיו נאלהו ולכך שברי ב״ש דפוחת והולך גם נרות דחנוכה כמו בפרי החג שכוונה א׳ לשניהם כי גם אלו השבעים יום הם נגד ע׳ שרי האומות וב״ה סברי מעלין בקודש ולא מורידין דר״ל שאין כוונתינו בחנוכה כלל להוריד ולהשפיל שרי האומות רק להעלו׳ בקודש היינו אנו רוצין אז להמשי׳ שפע משם רבו׳ עילאה קדישא לכל העולמות מן י״ג תיקוני דיקנא עילאה קדישא ושיתוסף שפע החכמה עילאה בכל העולמות ואדלקא בוצינין קדישין ונהורין עילאין כמבוא׳ לעיל ולכך מוסיף והולך בכל לילה דמעלין בקודש והבן זה ודברינו אלה אינם סותרים דברי קדשו של האריז״ל בסוד נר חנוכה מצותה למשה מיו״ד טפחים כמבואר לכל מבין : למה לא נשנית נ״ח במשנה דהוי להעיר לב ע״ז למה לא נשנית מצות נ״ח בשום משנה סדר הדינים ומצותיו ופרטיו כמו שאר ההלכות כ״א בברייתו׳ ובדברי האמוראי׳ והלא ב״ש וב״ה היו זמן רב קודם סדר המשנה ולא הזכירו שום דבר מדיני מצות נ״ח בשום משנה רק בדרך העברה בעלמא בב״ק בפ״ב ר״י אמר בנ״ח פטור וא״ת מפני שהי׳ מצוה דרבנן לכך לא נשנית במשנה והלא נשנו במשניות כמה מצות שהם מדרבנן כמו תפלה ומגילה ועירובין וכדומה אך בהעיר לב ובום שכל י״ל דהנה ידוע מסה״ק אשר פורים וחנוכה הם בסוד ירכין דקשוט היינו פורים הוא בנצ״ח וחנוכה בהו״ד ונצח והוד הם בבחי׳ לבר מגופא כנודע והנה תנ״ך ומשנה הם בבחי׳ גופי התור״ה ולזה לא נשנו הלכות חנוכה במשנה לאשר הוא בבחי׳ לבר מגופא ולכן נשנו דיניה והלכותיה בברייתות והבן זה. אך לפ״ז למה נשנו דיני והלכות פורים במשנה והלא גם פורים הוא בבחי׳ לבר מגופא י״ל דבאמת כל דיני הלכות פורים שמחה ומשתה ומשלוח מנות ומתנות לאביונים ג״כ לא נשנו במשנה כ״א בברייתות ובדברי האמוראים זולת הלכות קריאה דמגילה ודינה נשנו במשנה והטעם לדבר נשכיל ונאמר ע״פ דאי׳ בכהאריז״ל כי בפורים ע״י קריאת המגילה נתגלה אז הארת יסוד אבא שהוא בסוד מרדכ״י עיי״ש דברי קדשו וידוע דאורייתא מחכמה נפקת תורה שבכתב ושבע״פ ומאחר שע״י קריאת המגיל׳ נתגל׳ הארי׳ יסוד אב״א שהוא סוד החכמה הנק׳ אב״א כנודע. אשר שם הוא מקור ושורש כל התורה כולה . לזה גם דיני מגילה והלכותי׳ נשנו במשנה והם גופי תורה כמו המשנ׳

אבל שאר דיני הלכות פורים וגם דיני הלכות חנוכ׳ לא נשנו במשנ׳ לאשר הם בבחי׳ לבר מגופא והמשכיל יבין כ״ז: ענין כוונת ג׳ יחודים בתיב׳ כ״ר המבוא׳ בכ״ק האר״י ז״ל שהם הוי״ה. אהי״ה. הוי״ה. אלהי״ם. הוי״ה. אדנ״י העולים יחדיו מספר כ״ר. י״ל דכאשר האדם מזכך ומטהר את מחשבתו לקשר אותה בלתי לה׳ לבדו . ומקבל ע״ע לעבוד את השי״ת באמת ובאהבה ובחשוק׳ רבה כל ימי חייו זהו בחי׳ אהי״ה היינו לעתיד ומקשר עצמו בהוי״ה אמיתית זהו בחי׳ יחוד הוי״ה אהי״ה. וכשהאדם מזכך ומטהר א״ע שכל פעולותיו ועשיותיו לא יהיו כ״א לכבוד שמו ית׳ וית׳ ומייחד מעשיו וכחותיו בהוי״ה אמיתית זהו בחי׳ ייחוד הוי״ה אלהי״ם . וכשהאדם מקבל עליו עמ״ש וממליך הבורא ב״ה וב״ש ע״כ איבריו ועביד ליה דירה נאה בלביה ובאיברין דילי׳ לשמור פיו ולשונו מלדב׳ דברי הבאי ועתק ח״ו כ״ש תמיד יהגה בתורת ה׳ זהו בחי׳ יחוד הוי״ה אדנ״י . והבן : בעל הנסי׳ אנו אומרי׳ רבת את ריבם דנת את דינם כו׳ גבורים ביד חלשים כו׳ וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים כו׳ והנה מה שאנו אומרים ונותנים שבח והודיה להש״י על גודל הנס הנפלא שעשה עמנו ומסר גבורים ביד חלשים ורבי׳ ביד מעטים הוא ראוי ונכון מפני שזהו אינו ע״פ הטבע רק דרך נס ופלא אבל וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים אין זה פלאי ונסיי כ״א באמת ראוי ונכון להיות כן שימסרו הטמאים ביד טהורים והרשעים ביד הצדיקים . אכן י״ל כי מן רבת את ריבם כו׳ עד ביד מעטים מונה והולך חמשה דברים שגמל הש״י חסדו וטובו עמנו ומן טמאים כו׳ עד תשועה גדולה הם ג״כ חמשה דברים וחמשה דברים ראשונים הם נגד ה׳ גבורות קדושות ולכך הם נסים ונפלאות גדולים וגבורות גדולות ונוראות מיוצר בראשית . וה׳ דברים האחרונים הם נגד ה׳ חסדים היינו שהם באים מצד החסד כנ״ל שהנס חנוכה היה בבחי׳ גבורה שבחסד כי מתתיהו הכהן שהיה איש חסד עשה גבורה גדולה כזו והיינו ע״י שנכלל השמאל בהימין ובזה הגביר כח הימין בעולם . ולזה אנו אומרים בזמירות ליל שבת קדש משוך חסדך ליודעיך אל קנא ונוקם . דהנה יש ה״ח . וה״ג . ה׳ פעמים ח׳ . עולה מ״ם . ה׳ פעמים ס׳ עולה ש׳ . ה׳ פעמים ד׳ עול׳ כ׳ . שהם אותיות מש״ך חסדך . ה׳ ח׳. היינו כשתכפול ה״פ חסד יהיו אותיות מש״ך . קנא ונוקם ר״ל שיהא החסד בבחי׳ קנא ונוקם שיהיו הגבורות כלולות בהחסדים . והבן . יש לרמז במלילת חז״ל שאמרו בגמרא ב״מ פ׳ הזהב איתתך גוצא גחין ולחיש לה שהוא סוד כוונת הדלקת נר חנוכה והמשכיל יבין זה עפ״י מה דאי׳ בכ׳ האר״י הק׳ זלה״ה והשל״ה הק׳ בסוד מצות חנוכה למט׳ מי׳ טפחי׳ עיי״ש והבן:

מקץ

וילבש אותו בגדי שש . ר״ל שרומז בזה שהקב״ה הלבים את יוסף בוא״ו מדות הק׳ דכוא אתקשרותא דכולא כנ״ל וירכב אותו במרכבת המשנה ר״ל בשית סדרי משנה סוד כללות התורה שבע״פ והבן :

ויאמר אליהם ישראל אביהם אם כן איפוא זאת עשו קחו מזמרת הארץ בכליכם גו' מנחה מעט צרי ומעט דבש גו' ושקדים. ותרגם אונקלוס על מזמרת הארץ. מדמשבח בארעא. וי"ל דרך רמז דהנה כתיב מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק. שגם הארץ נותנת שירות ותשבחות להש"י דהיא יודעת באמת שכל ההשפעות שמשפיעין לה מן השמים הכל בא ע"י מעשה הצדיק שהצדיק ממשיך שפע טוב לכל העולמות והנבראים וע"י פעולותיו הקדושים הוא מעורר מתתא לעילא ומשם בא השפע בשם מטר וגשם. כמ"ש ואדם אין גו' כי לא המטיר. וכיון שהארץ מבינה שהמשכת השפע הוא ע"י הצדיק לכן היא נותנת שיר ושבח להשי"ת ומבקשת מהשי"ת שיתן צבי תפארה להצדיקו של עול' היינו שיתפאר בו ויהיו לו ממנו שעשועים רבים. וגם צבי הוא לשון תאוה כמו צבי תמיד ורגיג היינו שהארץ מתאוה ומשתוקק' להדבק בבחי' צדיק חי עלמין. וכמאחז"ל שפסוק זה בר העולם אמרו יעקב נגלה בו רוח הקודש היינו שמה שהקב"ה מגלגל עליהם יסורין על השבטי י"ה. הכל היה רק עבור זילזולם בכבוד יוסף צדיקו של עולם. על מכרם בכסף צדיק כו' בעבור נעלים ועל דברם על צדיק עתק. ופגמו במדת הצדיק. ולזה אמר להם זאת עשו. הוא לשון תיקון. ר"ל שתתקנו זאת שהוא מדת המלכות הק' ארץ הקדושה. וקחו מזמרת הארץ. היינו מה שהיא מתאוה ומצפה ומייחלת להדבק בצדיק חי עלמין. ומבקשה שיתרומם קרנו ויהי' לו להש"י שעשועים גדולים והתפארות ממנו. בכליכם. הוא לשון מחשבה כמו אשר נכלו. ר"ל שתקחו כל זאת במחשבתכם. ולתקן מה שפגמתם. ולהתאחד ולהתקשר מהיום והלאה במדת צדיק חי עלמין. והורידו לאיש מנחה כו' הזכיר כאן ששה מינים מתנות לאיש הלזה. רמז להם בזה שיתקנו הוא"ו מדות התלויים במדת צדיק שהוא בחי' וא"ו. וליחדם עמו. ואל שדי יתן לכם רחמים. הזכיר כאן זה השם ע"ש שאמר לעולמו די. בחי' הסתפקות הוא מדת צדיק. וזה השם יתן לכם רחמים שע"י מדת צדיק יושפע לכם כל ההשפעות טובות וחסדים טובים וישועות ולכל זרע ישראל כיה"ר אמן:

ויגש

ויגש אליו יהודה וגו' בי אדני וגו'. י"ל בדרך רמז. דהנה הי"ב שבטי י"ה. היו בעלי רוה"ק יהודה ראה והבין ברוח קדשו כי לו יאתה המלוכה ויכון כסאו עד עולם. וכמ"ש לא יסור שבט מיהודה. וידע והבין ג"כ שהמלכות והאדנות בזה העולם נמשך מהמלוכה עליונה הק'. והי"ב שבטי י"ה. הם כולם בבחי' מרכבה להמלוכה הק' בסוד י"ב אותיות משם הק' אדנ"י במילואו. וכמבואר למעלה אמנם יסוד המרכבה להמלוכ' הק' הוא שבט יהודה ולזה לא יסור שבט מיהודה עד עולם. ובבחי' המלוכה אשר בשבטו של יהודה. נמשך ונתפשט אדנות ומלוכה לשאר בחי' עולם. וגם ההיות האדנות ומלוכה חיצונית ר"ל. כי הוא מקור ושורש של בחי' אדנות ומלוכה בזה העולם. ויהודה הבין שיוסף רוצה להשתרר עליו ולהיות לו למושל ואדון. לזה ויגש אליו יהודה ויאמר הלא בי אדני. ר"ל בי הוא עיקר ושורש האדנות והמלוכה. או יאמר בי ר"ל עמי ועם בהיותי רוצה להיות אדני. אדון שלי. והלא אני הוא עיקר ושורש להאדנות והמלוכה לדור דורים והבן. כיה"ר אמן: או יאמר "ויגש "אליו "יהודה גו'. ר"ת גימ' טו"ב. ואיהו מנין שם הק' אהו"ה. היוצא מפסוק שר"ת של א"ת ה"שמים ו"את ה"ארץ דאיהו גושפנקא דמלכא דבה חתים קוב"ה שמיא וארעא. והוא שם הדעת עליון הק'. שמשם יונקים הח' והג' וזהו את השמים ואת הארץ. כי שמים נק' בחי' חס"ד. וארץ נק' בחי' גבור"ה. ור"ת של ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני עולה מנין שם הק' הוי"ה ב"ה וב"ש. ויש להבין על מה ולמה בא הרמז כאן בר"ת אלו לשני שמות הקדושים הללו. וי"ל דהנה יהודה ראה שהוא בעת צרה והדינין שורים עליו ורצה למתקן בשורשם וסוד המתקת הדינים הוא ע"י דעת עליון הק' וכמ"ש ובדעת חדרים ימלאו. ואמרו קדמונינו ז"ל כי מלת חדר נוטריקון חסד דין רחמים. כי ע"י הדעת הוא המתקת הדינין. אך ע"י מה יוכל לבוא לבחי' דעת עליון ע"י בחי' צדיק חי עלמין כי הצדיק מייחד ומקשר א"ע ע"י חוליות שבשדרה בסוד חי עלמין. ועולה עד הדעת ומקבל טיפי מוחין ומוליך ומביא השפע טובה וכל טיבו והדו אל הכל"י לעילא ותתא וזהו בסוד ו"ה. כי וא"ו הוא בחי' צדיק חי עלמין. וה' אחרונה הוא בסוד המלוכה הק'. והוא"ו מקבלת השפע וכל ברכאין שבין מו"ה דאינון חכמה ובינה תרין רעין דלא מתפרשין. ומשפיע לה' אחרונה. וזהו סוד ש"ק. וכמו שאנו אומרים בווי"ן תתקשר וזינין דכנישין והיינו כי אז הצדיק עולה ומקשר א"ע בוא"ו מדות ומייחד א"ע ע"י ח"י חוליות שבשדרה בסוד ח"י עלמין. ועולה עד הדעת ומייחד ומקשר עצמו עם ה' אחרונה סוד המלכות הק' מדה השביעי' והה' אחרונ' עולה ומתעטרת על ראש הוא"ו בסוד אשת חיל עטרת בעלה ונעשה בחי' זיי"ן. וזהו בווי"ן תתקשר. בוא"ו ישנו בני ווי"ן. וא"ו ראשונה הוא סוד מדתו של יעקב סוד הת"ת גם בסוד וא"ו מדות. והוא"ו השני' הוא המילוי. והוא בבחי' יוסף הצדיק יסוד ח"י עלמין. וזהו בווי"ן תתקשר. המלכות הקדושה. וזינין דכנישין. היינו זייני"ן דכניש בגווייהו כל טיבו וכל ברכאין ונהורין עילאין קדישין. והנה בשם הק' הוי"ה מספרו כ"ו. והמילוי של כ"ף הוא פ' ומילוי של ו"ו הוא ו'. עולה המילוי מספר אלהי"ם. וזהו ג"כ סוד המתקת הדינין. כי כ"ו במילואו עולה מנין הוי"ה אלהים בכללו. והנה יוסף הצדיק הוא בחי' וא"ו. סוד יסוד צדיק ויהודה הוא בחי' המלוכה הקדושה סוד ה' אחרונה. והגם שיהודה לא ידע עדיין שהוא יוסף. עכ"ז לרוב טהרתו וקדושתו רוח ה' דיבר בו ורוה"ק שורה עליו ורצה להמתיק הדינין מעליו ע"י שם הדעת הק' שמספרו טו"ב כרמוז בר"ת של ויגש אליו יהודה. ונתייחד ונתקשר עם הצדיק (וזהו ג"כ סוד הגשת המנחה על המזבח לכוונה זו). ויאמר בי אדני. היינו תתייחד ותתקשר עמי וע"י שתקשרוהו עם הצדיק היה היכולת בידו לעלות עד הדעת ולהמשיך מחכמה ובינה שהם

בוד י"ס . ע"י הוא"ו ולהשפיע לה' אחרונה סוד שם הק' אדנ"י בחי' ומדת יהודה . וזהו ג"כ פי' בי אדנ"י . ולזה ג"כ עולה הר"ת מספר כ"ו . לרמז שייחד וקישר שם הוי"ה הק' להמתיק הדינים מעליו וכאשר נתבאר . והמשכיל יבין כ"ז כי עמוק הוא :

ולאביו שלח כזאת וגו'. ופירש"י ז"ל מצינו בגמרא ששלח לו יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו . ומדרש אגדה גריסין של פול . להבין דברי חכמים וחידותם . י"ל בהעיר לב ושום שכל . דידוע מאמר חז"ל שהביא רש"י ז"ל בפסוק וירא את העגלות אשר שלח יוסף . סימן מסר להם שכשפירש מאביו היה עוסק עמו בפ' של עגלה ערופה וכו' עיי"ש ומזה נראה שכל מה ששלח לאביו היה רק לסימן ולכוונה גדולה . הגם שאין מקרא יוצא מידי פשוטו שכ"ז רמז לו ג"כ בכל דבר אשר שלח רמזים גדולים ונפלאים . והוא שרמז לו בעשרה חמורים נושאים מטוב מצרים . כי שבין יוסף שיעקב אביו יירא לירד למצרים מקור הינונים והקליפות לזה שלח לו לסימן מטוב מצרים . היינו שיש שם ג"כ חלקי הטוב ניצוצין קדישין אשר נפלו ממקור הטוב וצריך להעלותם לשורשם . ולרמז זה אמרו בגמ' ששלח לו יין ישן כי יי"ן הוא סוד גבורות ודינין . אכן יש יין ישן , יי"ן עתיק והם גבורות קדושות סוד י"ג תיקוני דיקנא עילאה קדישא ועל ידם נמתקין הגבורות והדינין . בסוד ועתיק יומין יתיב על כורסיה.לכפייא שבינין דגולא וזהו ששלח לו יין ישן לסימן יין עתיק שדעת זקנים הוא חכמה ובינה נוחה הימנו . והיינו שרמז לאביו שיוכל לברר חלקי הטוב ולהמתיק הדינין ע"י היין ישן וכנ"ל. והמדרש אגדה שאמרו ששלח לאביו גריסין של פול . והוא ג"כ לסימן . שטבע גידולו של פול המצרי (הוא פאסולי בלע"ז) והוא קליפה דבוקה סביב הפרי עצמו . ובהסיר הקליפ' ע"י רחיים של גרוסות ונחלק הפרי לשני חצאין רק שקליפ' היא המחברת אותם . וזהו ששלח לאביו כי חלקי הטוב הניצוצין קדישין שנפלו ממקום הקדושה והמה משוקעים בתוך הקליפות וחיצונים והמה מעורבים טוב ברע ח"ו . ר"ל הוא רק ע"י הקליפה הקשה המחברם . אכן בהסיר הקליפה יתחלקו לשנים . הטוב לבד והרעה לבד . ובזה תוכל לברר חלקי הטוב בנקל . ולהוציא בולעם מפיהם ע"י העברת הקליפה החיצונית הקשה . ואז יתבררו ויתלבנו חלקי הקדושה להעלותן למקורן ולשורשן הרמה בקודש . והבן :

ויסע ישראל וכל אשר לו וגו'. במדרש להיכן הלך . רב נחמן אמר לקצץ ארזים שנטע אברהם זקנו הלך המד"א ויטע . אשל בבאר שבע . והבריח התיכון בתוך הקרשים מבריח מן הקצה אל הקצה . א"ר לוי הבריח התיכון שנים ושלשים אמות היה ומהיכן היה להם לשעה . אלא שהיו מוצנעים עמהם מימות יעקב אבינו עליו השלום . הה"ד וכל אשר נמצא אתו עצי שטים הביאו אשר ימצא אתו אין כתיב כאן אלא אשר נמצא אתו שהיה מוצנע מימות יעקב אביהם ע"כ דברי המדרש . ולהבין דבריו הק' . י"ל דהנה כתיב ישבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע שם צפרים יקננו . נטע . י"ל דהנה כתיב ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם גו' את האדם גו' ויצמח גו' כל עץ נחמד גו'. והוא גן הקדוש אשר בו שתל ונטע בורא כל העולמים בהוב"ש הנכבד והנורא . את נשמת הצדיקים וכל הנשמות הקדושים וכמו שיש אילנות טובים אשר מצמיחים פירות טובים ומתוקים כמ"כ יש שם נשמות טובות וקדושות שמעלין כל מיני ריחין טבין ובוסמין טבין ומתוקים וזהו ע"י מעשיהם הטובים . והנה כתיב צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה שתולים גו' בחצרות גו' כי כמו עצי לולבי התמר אשר טבע גידולם הוא בחבור שנים כאחד בסוד דכר ונוקבא וראשי העלים עולים למעלה . כך הוא דרכן של צדיקים שמקשר עצמו ע"י ח"י תוליות שבשדרה בסוד חי עלמין ועולה עד למעלה בסוד הדעת ומוחין עילאין קדישין עד בחי' א"ס כביכול , וממשיך השפעת טובות וכל טיבו וחדו וכל נהורין עלאין קדישין לכל העולמות העליונים עד שממשיך משם כל ברכאין טבין וחסדים ורחמים אל הכנ"י לעילא ותתא : כארז בלבנון ישגה . היינו שאינו באפשרי לקבל השפעת אור הא"ס כביכול מחמת שה"א בבחי' א"ס עד שהולך לבוא לבחי' צמצום כביכול הוא בחי' מדת יצחק שעולה מספרו ר"ח מנין אר"ז כנודע ולבנון הוא ל"ב נתיבות פליאות החכמה. ונ' שערי בינה . וזהו ל"ב נו"ן . וגם שם הוא בבחי' צמצום . אך הם צמצומים קדושים בסוד המתקת הדינין בשרשה כידוע למביני מדע . וזהו כאר"ז אשר בל"ב נו"ן . כן ישגה ויתגדל הצדיק ויתרבה. שתולים בבית ה' היינו שיהיה נשתל ונטוע אלו הבחי' ויהיו מושרשים בבית ה' היינו סוד המלכות הק' . בחי' ה' האחרונה ונק' בחי' בית ה' . כמאחז"ל כיעקב שקראו בית אל והוא בחי' יראת ה'. והיינו ג"כ כשהאדם הישראלי מצמצם א"ע מחמת יראת ה'. רוממות גדולת הבורא י"ת מפחד ה' ומהדר גאונו ומצמצם לנקודה קטנה ומקבל עליו עומ"ש באימה ויראה ובהכנעה גדולה ועביד ליה דירה נאה בלבים ובאיברי' דילי' אזי הוא זוכה להיות נטוע ונשתל ושרש באלו מדריגות של צדיק כנ"ל ויוכל לקבל השפע רב טוב ההיא ע"י בחי' צימצום אשר צימצם א"ע כנ"ל ועפ"ז יבואר פי' הפ' הנ"ל ישבעו עצי ה'. ארזי לבנון אשר נטע . היינו שהתפלל דהמע"ה בשירותיו הק' שישבעו ויתברכו ויתמלאו כל טיבו וכל ברכאין וחסדים טובים . עצי ה' . וארזי הלבנון . היינו נשמת הצדיקים וכנ"ל אשר נטע הבורא בהוב"ש הנכבד והנורא בגן הק' אשר שם ציפרים יקננו ציפרים נקראו ג"כ נשמות קדושות בסוד נשמתין קדישין דמתהדשין כציפרין ומשבחין ומצלאין על עמא קדישא ישראל. גם י"ל כי צפר גימ' ש"ע נהורין עילאין קדישין כי בנשמות קדושות של הצדיקים מקנין הש"ע נהורין עילאין דאורייתא . וזה היה ג"כ כוונת אאע"ה בנטיעת האשל בבאר שבע . כי באר שבע היא סוד המלוכה הקדושה דהיא בארה דכולא בה . שמקבלת כל השפעות הטובות והחסדים והרחמים ומזון דכולא בה והוא הבחי' גן הק' . ונטע שם אש"ל . ר"ל המשיך הא' אלופו של עולם לאות ש' ג'

ולדעת ולהבין מה הנה אלה עצי ה' וארזי לבנון אשרלאפין . רומז לג' אבהן חב"ד . ומשם לאות למ"ד . ג'

קוץ. ואאע"ה בעת נטיעתו הארזים ממש. כי אין מקרא יוצא מידי פשוטו. עכ"ז כוונתו הק' היה עד"ה הדבק במדותיו. לנטוע נשמת הצדיקים בגן הק'. כמו שנתבאר וידוע בזה"ק כי הצדיקים נק' מחצדי חקלא. כי לפעמים בעת אשר יצטרך בכל דור ודור יהי' ביניהם נשמות קדושו' ומסורות כמו נשמת תנאים והאמוראים ונשמות צדיקי יסודי עולם כדי להגן בעדם מכל צרה שלא תבוא או לאיזה סיבה מאשר סיבות. וכשהצדיקים רואים ומשימים לבם שעבור להכין זה. אז קוצרים וממשיכין נשמות קדושות מהגן הק' ומחקל תפוחין קדישין. אשר שם היא מקור שרשם ומחצבתם וכנ"ל ומביאין אותן הנשמות אל זה העול' ולכן נק' בשם מחצדי חקלא כי הם קוצרים וממשיכין הנשמות קדושות מחקל תפוחין קדישין. והנה יעאע"ה כשהוצרך לרדת מצרימה ולקבל ע"ע עול הגלות ועל בניו. והבין שהשעה צריכה לכך להיות ביניהם בהגלות נשמות קדושו' צדיקי יסודי עולם כדי לסגן בעדם ולזה הלך לקצץ את הארזים שנטע אברהם זקנו בבאר שבע כפשוטו. כי ראה שבניו יצטרכו לעשות משכן במדבר ויצטרכו לארזים אך כוונתו הק' היתה לקצור ולהמשיך נשמות קדושות מהגן הק' כי מעובדא דלתתא איתער לעילא. והמשיכם מאותן הארזים שנטע אברהם זקינו היינו אברהם זקן סבא קדישא סוד בחי' חסדא דעתיקא קדישא וכנ"ל בפ' ואברהם זקן בא בימים עיי"ש. והלך לקצץ ארזים ר"ל ארזים ונשמות קדושות אשר נטע שם אברהם הזקן בבאר שבע סוד המלכות הגן הק' כנ"ל כדי שיוכלו להגן בעד בניו בהיותם בגלות זה. ביאור המאמר של רב נחמן והבן כ"ז היטב:

ועתה נבאר יתר דברי המדרש. והבריח התיכון בתוך הקרשים כו'. א"ר לוי ל"ב אמות כו' ולכאורה אין לו ביאור כלל ה י ל"ב אמות מאי עבידתייהו הכא אם ר"ל שהיה מבריח הבריח התיכון מכל ג' צדדי המשכן הול"ל ע"ב אמו' וכדאי הא בתרגום יב"ע. ואם ר"ל שהיה מבריח רק מצד אחד לא היה לו לפסוק ולמתני ל"ב אמות כי אין כל הצדדים שוים. כי צד המערב אינו מחזיק רק י"ב אמות עם עובי הקרשים כמצד דרום וצפון. ובהעיר לב ושום שכל יש לפרש כי יעאע"ה היה בחי' קו ומרכז האמצעי לכל העולמות עליונים ותחתונים כי מדתו מדת האמת. ואמת. אל"ף שבראש התיבה מרמז הוא ראשון לכל האותיות. ותי"ו שבסוף התיבה מרמז שהיא סוף לכל האותיות. ומ"ם שבאמצע התיבה רומז לידע ולהודיע כי הכל תלוי באמת. והוא הוא הקיום לכל העולמות. ואמ"ת הוא סוד התוה"ק בסוד תורת אמת. ובאורייתא ברא קוב"ה עלמא. ואי' בס"י בל"ב נתיבות פליאות חכמה כו'. והם סוד ל"ב אלהים הכתובים במעב"ר והתוה"ק מתחלת באות ב' ומסי' מ' באות למ"ד שהוא בסוד הל"ב נתיבות ויעאע"ה סוד מרכז האמצעי סוד אמת וסוד התורה. הוא מבריח מן הקצה אל הקצה מן הב' של בראשית אל הלמ"ד של לעיני כל ישראל וזהו ביאור מאמרו של ר' לוי שהבריח התיכון בחי' מדתו של יעקב היה ל"ב אמה. וכשהוצרך לירד מצרימה והלך לקצץ ארזים וכנ"ל. אז קצץ והמשיך ג"כ בחי' מדתו הבריח התיכון של ל"ב אמה. כמו שנתבאר כדי להגן בעדם בעת הגלות. וכי"ר להגן עלינו זכות יעאע"ה בעת גליותינו זה ג"כ להצילנו מכל צרה וצוק'. עד יערה עלינו רוח ממרום וישלח לנו משיח צדקנו במהרה בימינו אמן והמשכיל יבין כ"ז:

או יבואר ע"פ דכתיב קול ה' שובר ארזים. וישבר ה' את ארזי הלבנון. ר"ל שיש ארזים שהם נטועים במקום אשר ויקו לעשות ענבים ויעש באושים. והארזים האלו הם נשמות ישראל שנפלו במקום שעושים באושים. ולכן קול ה' שובר אותן ארזים ממקום הזה כי כן ואולי המקום גורם. ואז נוטלם ונוטעם במקום אחר ושם הם עושים פרי הטוב כדרכם הטוב ולזאת הכוונה הלך ג"כ יעאע"ה לבאר שבע כדי לקצץ אותן הארזים שנטע אברהם שם. היינו שנטע אברהם נשמות ישראל ויעקב הלך לקצץ אותם ולהביא אותם למצרים. כדי שיצליחו ויעשו פרי הטוב להם ולישראל בעת הגלות להיות לעזר ולסעד ולהעלות כל ניצוצין קדישין שנפלו בהקליפה ולכן תיקן יעקב ג"כ אותן הנשמות ונטעם במקום עליון כדי שיוכלו לצאת ממצרים אח"כ בעת הגאולה. ולבנות המשכן ולהיות להם מדריגת בריח התיכון וכנ"ל:

עי"ל בפסוק הנ"ל בשעיר לב אחרי אשר חנן ה' דעה והשכל והוא כי יעאע"ה נק' בעלה דמטרוניתא כמדע מזוה"ק בחי' יעאע"ה ובחי' מרע"ה ובאר שבע הוא סוד מלוכה הק' כמבואר כמה פעמים והן עתה כשהוצרך לירד למצרים ולקבל ע"ע ועל בניו עול הגלות זה ויבוא בארה שבע דהיינו שבא אל הבאר ששם נכללו שבעה יומין עילאין ז' מדות עליונות ז' ימי הבנין כמש"ה לך ה' הגדול' והגבור' והתפאר' והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך ה' הממלכה והעלה את השבעה מידות ז' ימי הבנין: ועוד י"ל ע"ד שאחז"ל חייב אדם לפקד כו' שיוצא לדרך וכשהי' השעה צריכה לכך לירד מצרימה לקבל ע"ע ועל בניו עול הגלות והשיעבוד כדי להעלות משם כל חלקי הנ"ק ולברר וללבן שיהיה אך טוב לישראל ולהעלותם לשורשם הרמה בקודש לזה קבל ע"ע מקודם עול מ"ש באימה וביראה והכנעה וקיבל וייחד עצמו בהמלוכה הק' ולסוד זה נק' כאן עדיין בשם ישראל סוד מוחין דגדלות היינו ישרא"ל ל"י רא"ש. ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק ר"ל שרצונו היה אז להמתיק הדינין בשורשן. כי סוד אשי יצחק הוא עלמא דבינה. אשר שם הוא המתקת הדינין בשורשם. ויאמר אלהים לישראל במראות הלילה היינו במראה הגלות. ויאמר יעקב יעקב. היינו שהי' בחי' יעקב ולא בבחי' ישראל. כי הוא בחי' מדריגה התחתונה בסוד יו"ד עק"ב. ויאמר הנני מוכן ומזומן לקבל ע"ע עול הגלות ועול מ"ש. ומאחר שקבל עליו עול הגלות ועול מ"ש באימה ויראה. אז ויאמר אנכי האל אלהי אביך אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם. היינו בירור וליבון הניצוצי קדושה שנפלו ממקור הק'. והוא יעלה אותם ע"י עול הגלות והשיעבוד. ויהי' אז לגוי גדול. אנכי ארד עמך מצרימה. כי כאשר ירד יעקב אבינו עליו השלום למצרים ירדה עמו כביכול גם השכינה הק' עם כל הכוחות המרכבה הק'. אנכי הוא בגימ' כס"א. ואנכי אעלך גם עלה. היינו עליה אחר

עליה מסגולות הקבה. וגם אח"כ באו למדריגת עליה שגדולה ר"ל קבלת התורה בהר סיני. או ירמוז אעלך גם עלה. כי זולת העליה שהאדם מעלה א"ע בעבודתו עבודת הקודש. עוד הש"י מעלה אותו יתר ברום המעלות. עוד ירמוז גם עלה. היינו חוץ מה שהעלה הש"י אותנו ממצרים עוד יעלה אותנו הבורא ב"ה וב"ש עליה הגדולה הנצחיית לעולמי עד וכאשר אנו מצפים ומייחלים לביאת משיח צדקינו שיבוא בב"א:

ויחי

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה גו'. הנה כבר רמזנו למעלה ע"פ וישב יעקב בארץ מגורי גו' שקיים יעקב אע"ה בזה סוד מצות ייבום. עיי"ש. וגם כאן מרומז בהר"ת של ויחי יעקב בארץ מצרים. ויב"ם. ר"ל שגם בזה קיים סוד מצות היבום. והוא קצת בבחי' היפך משה בפ' וישב. אך עכ"ז הכל הולך אל מקום אחד. והוא כי בביאת יעאע"ה למצרים אשר צורתו חקוקה בכסא כבודו ית'. בזה העלה כל הנ"ק שנפלו ממקום גבוה כביכול למקום טומאה בארץ מצרים. וכל בחי' טוב אשר נפל משם משורשו הרמה שהיא בחי' שבע עשרה מנין טו"ב גושפנקא דמלכא כמבואר למעלה. וכל בחי' טוב נמשך ממנו. גם הטוב המאושר אשר גנוז וצפון להצדיקים לע"ל. הכל צפון וגנוז שם. ואותן הניצוצין שנפלו משם כביכול. אז בבוא יעאע"ה למצרים החיה אותם והעלה את הכל לשורשם הרמה בקודש. ובזה קיים סוד יבום כדלעיל עיי"ש ותבין. ויהיו ימי יעקב שני חייו. היינו שכל יום ויום מימיו של יעאע"ה הי' נחשב לשנה. ר"ל כי פעל ועבד יום אחד עבודתו קודש כ"כ כמו שצריך איש אחר לעבוד עבודה כזו בשנה שלימה. וזהו ימי יעקב שני חייו. שבע שנים וארבעים ומאת שנה. י"ל דהנה כתיב ויבנהו שבע שני'. ונראה לפרש שרומז בזה. כי אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות ואז הוא עובר עבירה ר"ל. ע"י הכוחות אשר שורשם בכוחות עליונות נשגבות. היינו אהבה זרה ויראה חיצונית והתפארות וכדומה לזה בשאר המדות וכוחות משבע מדות. והוא מפני שע"י רוח שטות שנכנס בו הפיל והוריד אלו הכוחות ר"ל. מהז' ימי הבנין. ז' מדות עליונות. אמנם כאשר האדם חוזר בתשובה ובא להבנה. ומבין ומביט מאין באו לו אלו הכוחות הלא מלעילא אתיין. ומונע א"ע מהעבירה מאז והלאה ומדביק אותן הכוחות לשורשן הרמה בקודש. אז מייחד ומקשר ז' ימי הבנין. בשורשן הרמה בקודש. שהוא עולם הבינה. וזהו פי' הפסוק ויבנהו שבע שנים. היינו שנתן הבינה להשבעה מדות וכחות ומעלה אותן לשורשן לעולם הבינה. והש"י עושה בחכמתו הק' כזאת לכל צדיק שיהא לו ירידה לצורך עלייה. כי ע"י שנפל ממדריגתו הרמה והנשאה ואח"כ מיד כשחוזר בתשובה עילאה ומעלה א"ע ומדותיו לשורש הקדושה. עי"ז מעלה אתו עמו ג"כ כל הנ"ק שנפלו מז' ימי הבנין להחיצונים ר"ל. והצדיק מעלה אותם לשורשן. וזהו סוד כי שבע יפול צדיק וקם. היינו מה שהצדיק נופל לפעמים ממדריגתו ע"י השבעה כוחות ומדות שלו הוא כדי וקם. היינו ירידה לצורך עלייה להעלות עמו בעלייתו גם הנ"ק שנפלו משם לשורשם הרמה: ועפ"ז יש לפרש ג"כ כאן שרומז לנו איך דעבודתו של יעאע"ה הי' שבע שנים. היינו בשבעה מדות וכנ"ל. וארבעים ומאת שנה הוא מספר. ק"ם. והבן זה היטב. או יאמר דהנה ידוע מדחז"ל כי עיקר שנות חיים בשמחה ובטוב שהי' ליעאע"ה הי' רק בשעת אשר הי' ביחד עם יוסף הצדיק. וקודם שירד יוסף למצרים הי' אצל אביו ג"כ שבע עשרה שנה. כמ"ש יוסף בן שבע עשרה שנה הי' רועה גו'. וגם כשירד יעאע"ה למצרים הי' כמו כן עם יוסף ביחד שבע עשרה שנה וצריך לדעת ולהבין על מה ולמה הוכפלו שנות יעקב בטוב ובשמחה לבב שני פעמים שבע עשרה שנה דוקא אך י"ל כי יעאע"ה הוא בחי' ומדת יום השלישי מז' ימי הבנין וביום הג' הוכפל בו כי טוב. טו"ב הוא גימ' י"ז. ולזה הוכפלו שנותיו בטוב ובחדוה ורעותא דלבא. שני פעמים י"ז שנה. אמנם כן להבין תוכן הענין. ויסוד של הדברים על מכונם. י"ל בהעיר לב ונפש. שכל כי הנה יעאע"ה עלה מדתו בשורשו למעלה לבחי' מקור דעת עליון הקדוש. כדאי' בזה"ק שיעקב אע"ה ומשרע"ה עלו למעלה לבחי' דעת הקדוש. אך יעקב מלבר ומשה מלגאו והנה השם הק' של מקור הדעת הוא יוצא מר"ת של "את "השמים "ואת "הארץ שעולה מספר טו"ב. ושם הוא הטוב הגנוז לצדיקים לע"ל. וכמבואר למעלה. ובדעת הוא כלול. ה' חסדים וה' גבורות וכמ"ש לעיל מזה. בסוד את השמים ואת הארץ והדינין נמתקים ע"י השם הק' הנ"ל. ודעת העליון הק' הוא בבחי' ומדת וא"ו כ..דע מסה"ק. ויעאע"ה הוא ג"כ בבחי' וא"ו והוא קו האמצעי סוד הת"ת. ועולה למעלה בדעת בסוד ישראל. לי רא"ש. לקבל מוחין קדישין למקור הדעה וממשיך הדעת משורשו ומקורו אל הוא"ו קצוות. וכמ"ש ובדעת חדרים ימלאו. ואז הוא בסוד אל דעות ה' דעות כתיב לשון רבים. כי משורש הדעת נמשך אל הוא"ו קצוות. ונתמלאו מהדעת וזהו סוד ו"ו במילואה שני ווין. כי וא"ו הוא בסוד הדעת במקורו ובשורשו. וגם בחי' הוא"ו מדות נתמלאו מהדעת ולזה הוא וא"ו כפולה. וה"א הוא בחי' אמת קו אמצעי. ואז מלאים הוא"ו קצוות מטוב העליון המאיר ובא משם הק' של הדעת שעולה מספרו טוב וכנ"ל ולאשר יעאע"ה היה בסוד הדעת סוד וא"ו כפולה לזה הוכפלו שנותיו בטוב וברעותא דלבא. ב"פ שבע עשרה שנה והמשכיל יבין כ"ז:

ויברך את יוסף ויאמר האלהים הרועה גו' המלאך הגואל גו'. בילקוט סמך גאולה לפרנסה ופרנסה לגאולה. לומר לך מה פרנסה בכל יום. אף גאולה בכל יום. ומה גאולה הוא פלא. אף פרנסה הוא פלא. רשב"נ אומר הפרנסה גדולה מן הגאולה דאלו גבי גאולה כתיב המלאך גו' ואלו גבי פרנסה כתיב פותח את ידך גו' הכוונה דהתחיל בברכת יוסף ולא סיים כלום הברכה שבירך את יוסף בעצמו. רק מה שבירך את בניו. אך דהאמת הוא דזהו עיקר ברכת הצדיק המכונה בשם יוסף. והוא בחי' המשביר ומשפיע לכל העולמות כפי מה שצריך להם וכשהצדיק רואה שנשפע מלמעלה שפע

טוב

טוב וישועה וכל הצטרכותם. אז יש לו להצדיק הענוג ושעשועים גדולים מזה אין לשער כי זהו עיקר מגמתו ורצונו הק' בעבודתו קודם לעורר מתתא לעילא להשפיע כל טיבו וחדו וכל ברכאין שבין להכנ"י לעילא ותתא. ונמצא שהברכה שבירך יעקב אבינו ע"ה לבני יוסף הוא ממש ברכת יוסף עצמו וכנ"ל. וזהו הברכה שברכם ושם שורש לכל הכנסת ישראל והתפלל עליהם שני דברים. וזהו שרמז אותם במה שסמך בברכתו גאולה לפרנסה לומר מה פרנסה בכל יום היינו שאנו רואים שהכנ"י צריכין פרנסה בכל יום היינו השפעות טובות מכל הצורך. והקב"ה זן ומפרנס כל הברואים מקרני ראמי' עד ביצי כני'. ואילמלי הי' נסתם ח"ו הצינור משפעו ית' מאתנו אפי' רק יום אחד אז לא היה קיום להנבראים שבעולם. כמו כן צריך האדם לקרב את הגאולה בכל יום. היינו לצאת בכל יום מהגלות שלו ומשיעבוד היצה"ר ולהשליך מעליו כל חלקי הרע. ולהשלים נפשו בכל חלקי הטוב ולהדבקה ולקשרה בשורש האמת הגם שהגאולה אמיתית בכלל הכנ"י עדיין מכוסה ונעלם מאתנו על כל זה צריך כל איש ישר' לתקן נפשו ולהוציאה מגלות הפרטי שהוא משיעבוד היצה"ר ויקבל ע"ע באמת עול התורה והמצות כנתינתה בהר סיני. ובזה יצא לחירות כידוע. וזה"ש דהע"ה קרבה אל נפשי גאלה. ר"ל שצריך לקרב לנפשו הגאולה בתורה ובתפלה ובמע"ט להעלות כל ניצוצי הקדושה שנפלו ולייחדם אל הקדושה שנפלו משם. ולי יחדם כנ"ל מידי יום ביומו. ואין עליית יום אחד דומה לחבירו. וזהו גאולה בכל יום בפרטיות. עד שיתקן כאו"א חלקו ואז אחד באחד יוגשו ויתקרבו ויהיו לאחדי' ותהיה הגאול' השלימ' בכללית הכנ"י אשר אנו עם ה' בני אל חי מצפים ומקוי' ומייחלים לה. עוד ברכם והתפלל עליהם בבחי' שניה. וסמיך פרנסה לגאולה. לומר לך מה גאולה פלא. ר"ל דתיבת גאולה מורה שהקב"ה מעורר רחמיו עלינו וגואל אותנו הגם שאין אנו ראויים מצד מעשינו הטובים וכמו שסדרו לנו אכה"ג בתפלת י"ח: ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה. ר"ל הגם שאין אנו ראויים מצד מעשינו הטובים עכ"ז מעורר הש"י רחמיו עלינו וחסדים עליונים מעולמות הגנוזים ונפלאים פלא עליון אשר שם הוא החירות האמתי מכל. ואין שם שום רמז דין וקיטרוג כלל לשקול הדבר במאזני צדק אם ראוי לרחם על איזה איש או על הכלל. רק מצד החסד והרחמים הפשוטים אשר טבעם ודרכם להיטיב לכל בלי שום טעם. וכמו שהיה אז בעת יציאת מצרים. שנא' או הנסה אלהים גו' גוי מקרב גוי ר"ל הגם שהיו אז ישראל בבחי' השתוות עם המצרים ר"ל. כמאחז"ל בקיטרוג השר של ים הללו עע"ז והללו עע"ז. אעפ"כ גאל אותם ונס"ה לשון הרמה כמו הרימו נס היינו שהרים הש"י מעלתם וחיבתם לעיני כל. והתפלל יעקב אבינו שגם פרנסה שהכנ"י צריכין יהיה ג"כ עד"ז להיות משפע עלינו כל טוב מפלא העליון. הגם שאין אנו ראויים מצד כשרון מעשינו. רק מצד החסד והרחמים הפשוטים ישפיע הש"י על הכנ"י כל הצטרכותם בשלימות ויפתח לנו אוצרו הטוב ולהוריק לנו ברכה וישועה עד בלי די. ע"י חסדיו הגדולים מעולמות עליונים הגנוזים הקדושים. ולא יהיה שום קיטרוג ח"ו ושטן שוטף והוא שיותר צריכה רחמים הפרנסה מן הגאולה כי הגאולה היא ע"י שליח. אמנם הפרנסה צריך הקב"ה בעצמו כביכול להתיר התירה מתחת כסא כבודו יתברך. ולהשפיע לנו מעולמות העליונים הגנוזים והנפלאים אשר מפתח של פרנסה אינו אלא בידו של הקב"ה בעצמו כביכול כמ"ש פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. כן יה"ר אמן:

ויקרא יעקב אל בניו וגו'. יש לרמז בכאן בהעיר לב ושום שכל. הנה ידוע דה' הוא בינה ובינה לבא ובה הלב מבין. ומשם השכל יוצא דרך שית עזקין דקנה אל ה' מוצאות הפה שהוא בחי' ה' תתאה. בסוד מלכות פה ותורה שבע"פ קרינן לה. וכשאחד מישראל פוגם ח"ו בה' מוצאות הפה היינו ע"י לה"ר ורכילות ושאר דיבורים לא טובים ר"ל. אזי מזה נמשך כל הרעות וכל הצרות ותולשות ר"ל. וכמ"ש בזוה"ק ע"פ נצור לשונך מרע. ודרים מרע לשון מרעין בישין יעו"ש וגולא הוא בגין דה' תתאה הוא כביכול בפרודא מבעלה. וה' עילאה אינה משפעת משפעה אליה. ומזה נמשך כל הרעות ר"ל. וגם הפגם של ברית המעור בא מפגם ברית הלשון עפ"י הרוב ר"ל. ועל פגם הברית תקנו קדמונינו ז"ל להתענות ולעשות תשובה בימי פרשיות של שובבי"ם כידוע מספה"ק. והנה הגם שנתמעטו כעת כח הדורות בעוה"ר ואינם יכולים לעשות סיגופים ותעניות כראוי עכ"ז מי שנוגע יראת ה' בלבבו צריך להתאמץ בכל יכולתו ולעשות תשובה על זה החטא כי גדול הוא מנשוא. ובפרט בימי פרשיות של שובבי"ם המסוגלים לכך ומהראוי לומר ברכת תקע בשופר גדול בכוונות הראויים כמבואר בסידור האריז"ל. גם היה"ר הכתוב שם קודם חתימת הברכה. והכל ביראת ה' וברעותא דלבא ועיקר התשובה הוא ע"י תורה ותפלה וצדקה. כאו"א לפי יכולתו ובפרט בלימוד תורה שבע"פ ולברר הלכה בליבון ובירור יפה בזה הוא מקבץ חלקי הטוב והניצוצין קדישין מברר אותן מתוך הקליפות לסוגית בולע' מפיה'. בסוד חיל בלע ויקיאנו וזה עיקר התיקון של פגם הברית. כי לימוד תורה שבע"פ בכוונת הלב וביראת שמו ית' הנכבד והנורא. וכש"כ מי שזוכה ללמוד תורה לשמה ממש וע"י התשובה כראוי מאסף ומייחד כל חלקי הטוב והניצוצין קדישין למקורן ולשורשן לה' תתאה. ומייחד אותה בבעלה. ולאשר שאחר כוונת הלב הן הן הדברים לזה מייחד לבא לפומא. היינו ה' עילאה לה' תתאה שהם בחי' לב ופה כביכול: ועפ"ז יש לפרש ולרמז כאן. האספו היינו ה' אספו שתייחדו ותקשרו הה' וכנ"ל. אזי ואגידה לכם. מלשון אגד וקשר היינו שאקשר ואגין עליכם מכל הגזירות קשות ר"ל. אשר יקרא גו' אקשור ואסתום לבל יצאו עליכם כלל. ואפילו אם יצאו ח"ו לא יוכלו להזיק ולהרע לכם כלל. ובפרט כי יצאע"ס הוא בע"ה דמטרוניתא שהיא ה' תתאה והבן:

אפי

פסחים פ' מקום שנהגו

אנשי יריחו היו כורכין את שמע כיצד שהיו אומרים שמע ישראל ה' ולא היו מפסיקין דר"מ ר"י אומר מפסיקין היו אלא שלא אמרו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ואנן מ"ט אמרינן ליה כדדריש לקיש דדריש ויקרא יעקב אל בניו גו' ביקש לגלות את הקץ ונסתלקה שכינה הימנו ואמר שמא ח"ו יש פסול במטתי. א"ל בניו שמע ישראל גו'. כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד. באותה שעה פתח יעאע"ה ואמר בשכמל"ו. אמרו רבנן היכי נעביד. נאמרוהו לא אמרו משה. לא נאמרוהו אמרו יעקב. התקינו שיהיו אומרים אותו בחשאי. א"ר יצחק אמרו דבי רבי ימאי משל לבת מלך שהריחה ציקי קדירה. תאמר יש לה גנאי לא תאמר יש לה צער. התחילו עבדיה להביא לה בחשאי. עכ"ל הגמרא: להבין תוכן יסודן של דחז"ל והידותם משל ומליצה. וגם מהו לשון כורכין את שמע. ועוד שאר דברים נפלאים וי"ל בהעיר לב דהנה כתיב והיה ביום ההוא נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים ונשא מגבעות. ונראה פי' הפסוק אחרי אשר הנך ה' בדעה והשכל. והוא כי כמו שיש ד' יסודות בזה העולם והם מים רוח אש ויסוד העפר היא מקבלת מהם ככה הוא בחלף אלפי אלפים הבדלות בעולמות עליונים הק'. כי האבות אבהן קדישין שהם בבחי' אברהם. יצחק. יעקב. סוד חג"ת. הם בסוד מים. אש. אויר. והוא בחי' רוח. וסוד המלכות הק' שהוא רזא דדוד מלכא. היא מקבלת השפעות החסדים טובים והרחמים מתלת אבהן קדישין. כי היא לית לה מגרמה כלום. בסוד וילון אינו משמש כלום. כ"א מה שמקבלת מהאבהן קדישין ולאשר דהמע"ה הי' בסוד בחי' המלוכה הק' לזה מלך תחילה בחברון ז' שנים ואח"כ בירושלים ל"ג שנים כי לא היה יכול לקבל המלוכה עד שמלך מקודם בחברון לייחדא ולקשרא בהאבהן קדישין. ומלך ז' שנים לרמז ז' ימי הבנין עד דאתקשר ואתייחד בכל המדות. ואח"כ היה היכולת בידו לכונן מלכותו עדי עד והנה תכלית ברצון הבורא ב"ה וב"ש הקדוש שאחדות האמיתי והפשוט הנכבד והנורא להאצי"ל ולברו"א וליצ"ר ולעשו"ת את העולמות. עיקר כוונת הבריאה מבואר בכתבי האר"י הק' ז"ל. שהיתה ע"י הרצון מתואר המלכות. כי כל המדות והתוארים היו כלולים בעצמותו ית' וית' בסוד כל יציר נברא. אמנם כן לאשר היה רצון הבורא ב"ה וב"ש הנכבד והנורא להיות מתואר בתואר מלכות. ואין מלך בלא עם. לזה הסכים רצון הפשוט והאחדות האמיתי ית' וית' להאציל ולברוא את העולמות. כי ע"י שיכירו וידעו כל באי העולם כי הוא לבדו מלך עכ"ה. ואז יתגלה ויתפרסם כבוד מלכותו עליהם ויקבלו עולה של מלכותו באהבה. עי"ז תוכל לבוא ולעלות המלוכה הקדושה אל הרצון הקדוש הפשוט להתגלף שם כביכול וכאשר נתגלפו שם כביכול כל הכוחות הקדושות. חג"ת. נה"י. כמ"כ תוכל לבא גם המלוכה הק' אל הרצון הקדוש הפשוט העליון ואז תגמר כוונת הבריאה. כאשר יהיה אור הלבנה כאור החמה. וזה יהי' על ידי אשר עם ה' בני אל חי שבשבילי' נברא העולם כמחז"ל והם סבלו

עול הצרות והיסורין הקשים בזמני הגלות. ועי"ז הם מבררים ומלבנים ומלקטים הניצוצין הקדושין שנפלו כביכול בין הקליפות החיצונים והם מוציאים בולעם מפיהם. ומעלין כל הניצוצין הק' לפורטן הרמה בקודש. ועי"י מס"נ על קדושת שמו ית' וית' באמת ובתמים ובאהבה גמורה ומקבלים עליהם עול מ"ש באהבה ובאימה וביראה והכנעה עי"ז תעלה המלוכה הק' העליונה אשר משם הוא מקור מחצב נשמות ישראל למעלה למעלה אל הרצון הקדוש. וזה יהי' לעלמא דאתי. ואז תהי' המלוכה הק' בראש הרים ואין הרים אלא אבות. כי אז תהי' למעלה מהאבהן קדישין. לאשר תתעלה לרצון הקדוש בסוד מלכות עד לא קדם קדומה. כמבואר למעלה בפ' לך לך. וזהו ביאור הפסוק. והיה ביום ההוא. יום הוא לשון בהירות האור. והיינו לע"ל. נכון יהיה הר בית ה'. היינו המלוכה הק' הנקרא בית ה'. תהיה נכון ותעלה מעלה מעלה עד לראש ההרים לריתא ולעילא מתלת אבהן קדישין. תיבת נכון מרמז לשם הק' אד"ני. סוד המלכו"ת. כי נכו"ן עולה מניינו קכ"ו והוא מספר שם הק' אד"ני ברבוע כזה. א'. א"ד. אד"נ. אד"ני. וזהו ג"כ ביאור הפסוק. עטרת זקנים בני בנים. היינו ע"י מעשיהם הטובים וצדקתם של עם ה'. בני אל חי. ועי"י מס"נ על קדושת שמו ית' וית'. באמת ובאהבה. ועי"י קבלתם עליהם עול מ"ש ביראה ובאהבה ועוד קבלו עליהם עול הגלות וגודל היסורין מזה שיודעים באמת כי כביכול גם השכינה עמהם בהגלות. ע"ד בכל צרתם לו צר כביכול. עי"ז תעלה המלוכה הק' למעלה למעלה ואז נעשית בבחי' עטרת זקנים. הם בחי' אב"א ואימ"א חכמה ובינה. וזהו ג"כ ביאור מאחז"ל לע"ל הצדיקי' יושבים ועטרותיה' בראשיה' ונהנין מזיו השכינה. והבן היטב כ"ז. וכ"ז יהיה אי"ה באחרית הימים לע"ל לעלמא דאתי. ועד"ז יש לפרש ג"כ כאן. בפסוק ויאמר האספו. היינו כי הי"ב שבטי י"ה. היו בבחי' מרכבה להשכינה הק'. כמבואר כמה פעמים בביאור היטב. וצוה עליהם יעקב אע"ה שיאספו א"ע ומחשבותיהם בשלימות טהרה וקדושה בלתי לה' לבדו. וקבלו עליכם עול מלכות שמים באהבה ויראה. ואז ואגידה לכם: היינו אייחד ואקשר. (מלשון אגודה) את אשר יקרא אתכם באחרית הימים. מה שראוי לקרוא לכם אז באחרית הימים. יהא יכול הכל להיות כמו כן בעת הזאת. והיינו שתעלה המלוכה הק' העליונה אל הרצון העליון הקדוש הפשוט. כמו שיהיה אי"ה באחרית ימים בב"א וכנ"ל. ואח"כ ביאר ביותר דבריו הק': ואמר הקבצו בני יעקב. יעק"ב נק' בחי' המלוכה הק' יו"ד. עק"ב. ר"ל שתתייחדו ותקבצו הגופים הק' והקבלו עליכם המלוכה הק'. ושמעו. הוא ג"כ לשון קיבוץ. כמו וישמע שאול את העם. אך כאן הוא קיבוץ רוחני. היינו שמעו ואספו וקשרו את מחשבותיכם הק' אל ישראל אביכם. סוד הדעת עליון הק' בסוד ישראל. ל"י. רא"ש. ואז תעלה המלוכה הק' העליונה על ידיכם בראש ההרים כמו שיהיה באחרית הימים. וזהו ביאור מאמחז"ל ביקש יעאע"ה לגלות את הקץ סימין. היינו שרצה ללמד את בניו היחודים הק' לגל

יגמרשו

ימהרו לסבול של הגלות רק שיהיה תיכף ומיד כמו שעתיד להיות באחרית הימים . ואז נסתלקה הימנו השכינה . כי כך הוא רצון הבורא כל העולמים בהוב"ה הנכבד והנורא שתהי' העלייה הק' זו דוקא ע"י קבלת עול הגלות . וסבלות היסורין באהבה וע"י בירור הניצוצין הק' ע"י הגלות והצרות והיסורין . וע"י מס"נ על קדושת שמו ית' וית' . ומזה יבואו למדריגת ובחי' אי"ן . ואז תעלה המלוכה הקדושה בראש השרים ויושלם כוונת הבריאה : והנה אחז"ל ישראל מונין ללבנה . כי הלבנה היא דוגמה ובחי' [illegible] סיהרא עילאה קדישא סוד המלכות הק' ועפ"ז כל הנ"ל נבוא אל ביאור דברי הגמ' . אנשי ירחו . היינו האנשים שמקבלים עליהם עול מ"ש באמת סוד סיהרא עילאה וכנ"ל . היו כורכין את שמע . היינו שהיו כורכין ומקשרין ומייחדין את המלוכה הק' . את שמ"ע . ר"ל עם שמ"ע שהוא גימ' ת"י נימין עילאין קדישין דאריך . בסוד ד' יודי"ן דשם ע"ב הק' . כמבואר בכהאר"י ז"ל הק' . בסוד הפ' ה' מלך גאות לבש . גאו"ת הוא ג"כ מספר ת"י נימין קדישין . וזהו ג"כ סוד מספר קדו"ש שעולה ג"כ ת"י . והיינו שהיו מייחדין ומקשרין המלוכה הק' עם הת"י נימין קדישין ולא היו מפסיקין רק היו משפיעין השפעות קדושות וטובות וכל טיבו וכל הדו ונהורין עילאין קדישין לכל העולמות ע"י הת"י נימין קדישין בעצמם . ולא היו עושין שום הפסק כלל . וזהו דברי ר"מ . ורי"א מפסיקין היו . אלא שלא היו אומרים בשכמל"ו . והיינו שר"י סובר שלא היו ממשיכין מן הת"י נימין קדישין בעצמם לכל העולמות . כי מאחר שירידת השפע הוא ע"ד עולמות הנפרדים בריאה יצירה ועשיה לזאת צריך להפסיק קצת שהמשכת שפע הק' של הת"י נימין קדישין בעצמם לבל יהנו מהם החיצונים ח"ו מפני שאחיזתם הוא בעולמות נפרדים כידוע . רק שלא היו מפסיקין בדיבור לבל יפסק ח"ו ההשפעה וההמשכה . כ"א לבד בהמחשבה היו מפסיקים הפסקה דקה מאוד. וכמובא בהפוסקים ובש"ע או"ח שיש להפסיק מעט בין אחד לברוך והיינו ג"כ טעם וסוד זה . כי אי אפשר להמשיך השפע מן הת"י נימין קדישין בעצמם ע"י עולמות הנפרדים וכנ"ל . רק שמלכותא קדישא דאצילותא קדישא היא מקבלת ההשפעה מן הת"י נימין קדישין . והיא נותנת מזון וטרף רוחניי והשפעות טובות לכל העולמות עד בחי' כנס"י לעילא ותתא . רק שר"י סובר שלא היו אומרים כלל ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד . ובזה לית הלכתא כוותי' . ואנן אמרינן לי' וכמובא בגמרא המשל לזה . וסוד הדבר הוא כי אנחנו בגלותינו אין לנו זה הכח לייחד ולקשר המלכות הק' עם הת"י נימין קדישין כמו אנשי ירחו . רק שהמלכות הק' מקבלת שעשועים ותענוג מהריחין ובוסמין שבין של מעשי הצדיקים . וגם מריח מס"נ על קדושת שמו ית' וית' באמת ותמים בעת הגלות . ועי"ז התענוג היא מקבלת ריח טוב ויפה מהדעת העליון הק' אשר שם הוא הת' והס' כמבואר לעיל . ושם מתלבשים בעשר פעמים שם אהי"ה שעולה מנין ר"י . וזהו המשל והמליצה שהביאו חז"ל לבת מלך שהריחה ציקי קדרה . צ"יקי הוא גימ' ר"י . עשר שמות אהי"ה . כמבואר בכהאר"י ז"ל ולזה אנו אומרים בשכמל"ו רק בחשאי כי אנו צריכין להמשיך מן שמ"ע סוד ת"י נימין קדישין אל הוא"ו קצוות הם הוא"ו תיבין שבפסוק שמע ישראל וגו' . ומשם אל הוא"ו קצוות דמלכותא קדישא . הם שית תיבין בשכמל"ו . ואנחנו צריכין להביא לה בחשאי . ע"ד תאמר יש לה גנאי וכנ"ל שאין הכח בידינו כעת בזמן הגלות לקשרה ולייחדה עם הת"י נימין קדישין בעצמם . וגם לבל יהנו מהם החיצונים ח"ו . ולכך אנו מפסיקין מעט במחשבה וכנ"ל ואומרים בשכמל"ו בחשאי שאינו נשמע רק אל הלב והמשכיל יבין כ"ז . כי דברים עמוקים הם . ויה"ר מלפני הש"י שכן יקוים בנו בב"א שיהי' נכון הר בית ה' בהר מרום הרים ע"י משיח צדקנו שיבוא בב"א :

בעזר בורא כל הנשמות : אתחיל ספר שמות

פרשת בראשית

לקוטים וחדשים אשר נודע לי מאנשים אשר כדאי לסמוך עליהם ששמעו מפיו הק' של המחבר זצלה"ה :

במדרש רבה זה ספר תולדות אדם . בן עזאי אומר זה כלל גדול בתורה ר' עקיבא אומר ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה עכ"ל . נראה דהנה סיפא דקרא זה ספר תולדות אדם ביום ברוא אלהים את האדם בצלם אלהים ברא את האדם . ובא להורות אותנו שהאדם נברא בצלם אלהים ומהו הצלם הוא תקונין קדישין ואורות עליונים אורות מקיפין הנמצאים מן שמעשים ישרים ותורה ומצות שהאדם עוסק בהם באהבה ויראה והנה הצלם הזה מה מאוד צריך לשמור אותו לבלתי יסתלק וילך לו ע"י רוח שטות שיכנס בהאדם כי אמרו חז"ל אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות והטעם הוא כי באמת קשה על האדם הנברא בצלם אלהי' ואורות עליונים מקיפין אותו איך יכול לעשות עבירה בפועל לכך אמר אין אדם עושה עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות וכשנכנס רוח שטות לתוך איבריו יסתלק הצלם מעליו ח"ו ואז יכול לעשות עביר' בפועל לכן צריך לשמור א"ע לבלתי יכנס רוח שטות לתוך מוחו ולבו ועיניו ואזניו ודבוריו בזה יהיה צלם אלהים חופף עליו כל היום וכל איש הישראלי צריך להתבונן על זה אם הצלם עודנו עליו או לא ח"ו והסימן הוא כי הצלם בעודנו על האדם נמשך לב שהאדם אחר עבודתו ית' ורצונו תמיד לעסוק בתורה ובמצות באהבה ויראה ולהיפך ח"ו נמשך לבו אחר התאוות רעות ועי"ז אמר בן עזאי שזה כלל גדול בתורה והיינו שבכל עת יעיין האדם בעצמו אם הצלם עודנו עליו וכנ"ל

וכנ"ל: ובענין הזה פירשנו דברי הגמרא . כל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה והדר בא"י דומה כמי שיש לו אלוה והוא תמוה מ"ש דומה כמי שיש לו ומשמע שח"ו שאמת הוא שאין לו אלוה וח"ו על חכמינו לומר כל זה אבל הענין הוא כמו שאמרנו כי האדם נברא בצלם וכמו שאמר הכתוב אך בצלם יתהלך איש והנה יש כמה מדריגות בהצלם כי אות צ' הוא בחי' צלם ואות ל' הוא בחי' צלם ואות מ' הוא ג"כ בחי' צלם ויש עוד בחי' אחת והיא בחי' דמות כמש"ה ודמות אדם להנה והחילוק שבין בחי' צלם לבחי' דמות היא שצלם הוא דכר בחי' אדם היושב מלמעלה ובחי' דמות הוא נוקבא וזה הדר בח"ל דומה היינו אף מי שזוכה לבחי' דמות הוא ג"כ כמו שאין לו אלוה כי בח"ל צריכין אנחנו לבחי' צלם דווקא אבל הדר בא"י דומה היינו מי שזוכה רק לבחי' דמות הוא ג"כ כמי שיש לו אלוה אבל העיקר הוא שצריך להשתדל לזכות לבחי' צלם . והבן: או יתבאר דברי בן עזאי והוא ע"פ המשנה דפ' שלישי דאבות דאיתא החנות פתוחה וכו' ועוד בפ"ב דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים . והנה מהות הספר הזה הוא אוירין קדישין שבג"ע כוד ג' ספרים הנפתחין בר"ה כידוע כי כשהאדם עושה דבר טוב אז נרשם ונחקק הדבר ההוא על אוירין קדישין שבג"ע ולהיפך ח"ו הוא נרשם ונחקק על אוירין טמאין דסט"א . והנה תולדותיהם של צדיקים הם מעשיהם הטובים כמ"ש רש"י ע"פ אלה תולדות נח וכן להיפך תולדותיהן של רשעים הם מעשיהם הרעים וזהו זה ספר תולדות אדם היינו כל הולדה ותולדה שאדם מוליד הן לטוב הן להיפך הכל נכתב על הספר הכוב והמצוה שאדם עושה הוא נכתב על ס' קדוש וכן להיפך ח"ו כנ"ל וע"ז אמר בן עזאי שזה כלל גדול בתורה היינו שכל איש הישראלי יזכור תמיד איך שכל מעשיו ותולדותיו ותנועותיו המה נכתבים על הספר ויהיה זה נגד פניו ובוודאי כלל גדול הוא כנ"ל . ומעתה נבוא לבאר דברי ר' עקיבא שאמר ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה . הנה חוץ מה שהפשוטו ג"כ כלל גדול שצריך לאהוב את חבירו כגופו אבל יש לפרש עוד בדרך אחר כי הבורא ית"ש נקרא ריע כמש"ה רעך ורע אביך אל תעזוב וזהו ואהבת לרעך כמוך פי' כשבא לאדם ח"ו איזה תאוה רעה מהתאוות הגופנית יזכור אהבת הבורא לאהבה אותו יותר מגופו ואז לא יעשה תאותו וח"ש ר"ע שזה כלל גדול בתורה כשבא לאדם איזה הרהור או מחשבה רעה שהוא דבר גופני יאהוב את הבורא יותר מגופו ויתבטל אהבת הגוף מפני אהבת הבורא ית"ש וכי"ר:

פרשת נח

ותבא אליו היונה וגו' . פרש"י טרף לשון מאמר יהיו מזונותי וכו' ביאור דברי רש"י ז"ל ר"ל כי הקב"ה לא נתן בעופות כח הדבור זולת שהעלה זית שלקחה היונה לפיה היה מליץ המשמיע כי כן עלה ברעיוני' מה שבחרה עשב המר מכל העשבים וזהו אמרה ר"ל כאלו אמרה בפועל ויש להסמיך ע"ז מה דאמרי אינשי על האדם פשוט הבלתי שומר פיו מלדבר הרבה זה אינו צריך עלה לפני פיו ר"ל שמוציא רעיוניו ומחשבותיו מכח אל הפועל בפיו ואינו צריך לרמז בעלה כמו שעשתה היונה ודוק והבן:

בילקוט את האלהים התהלך נח . ר' יהודה אומר למלך שהיו לו שני בנים אחד גדול ואחד קטן ואמר לקטן הלוך עמי ולגדול אמר הלוך לפני כך אברהם שהי' כחו יפה . התהלך לפני והיה תמים . אבל נח שהי' כחו רע את האלהים התהלך . ר' נחמיה אומר לאוהבו של מלך שהי' משתקע בטיט הציץ המלך וראה אותו אמר לו עד שאתה משתקע בוא והלוך עמי הה"ד את האלקים התהלך נח . ולמה אברהם דומה לאוהבו של מלך שראה את המלך מהלך במבואות האפילו' והתחיל מאיר לו דרך החלון אמר לו עד שאתה מאיר לי דרך החלון בוא והאיר לפני עכ"ל . והנה מן הדרש הזה יכול אדם להבין גודל מעלת אאע"ה שהיה כחו יפה וגם לר"כ שמשלו עליו את המשל הזה . והענין הוא כי הנה נזכר חמשה פעמים אור במעב"ר והוא נגד ה' חסדים . ועד אברהם לא היה אדם שיתגלה ע"י החסד בעולם ומשבא אברהם ואחז במדת חסד התחיל מאיר להקב"ה דרך החלון באור החסד אמר לו הקב"ה עד שאתה מאיר לי דרך החלון בוא והאיר לפני והכוונה שעשה אותו מרכבה שיתגלה ע"י החסד בעולם :

ותוכחת מוסר שיצא לנו מזה המדרש הוא כי צריך אדם להתדמות לאבותיו והנה בפ' זו מתחלת התורה לספר גודל מעלת אאע"ה וכן בכל פרשה שמדברת מן מעלת האבות הקדושים חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב . כי הענף חייב להתדמות לשורשו ובחינת האבות הקדושים המה השורש והתחלה לנשמות ישראל אשר המה הענפים המסתעפים מן השורש הזה לכן חייבים הם להתדמות לשורשן בכל דרכם ועניינם כי כל מה שיש בכלל יש בפרט ולכן יתבונן האדם בפרשה כשרואה מעשה אבות הקדושים איך שהם עבדו הש"י בשכל עליון וקדוש לומר מתי אעשה כן גם אני ויתשוקק מאוד לזה ואז יהיה מתחיל לעבוד את הש"י באהבה עזה ויראה שזה היה מדת האבות הק' ובפרט בש"ק כי שבת מורה שכנ"י המה דבוקים באבות וכן אי' בתקוני זוה"ק שבת דא ש' ב"ת . והענין הוא כי שבת מורה על המשכת ברכאין לכנס"י כי השי"ן שלשבת יש לה שלשה ראשין הם בחי' שלשה אבות וב"ת רומז לכנס"י כמ"ש חז"ל על פ' וה' ברך את אברהם בכל בת היה לאברהם אבינו ובכל שמה ובתו של אברהם אבינו הוא כנס"י כנודע . וכ"ז היא כי בשבת נעשה הכנס"י מדובק ומיוחד באבות והנה האבות הק' הם מקבלים ממקורות עליונים מקור האבות חכמה ובינה ודעת . וזהו פי' וקראת לשבת עונג כמ"ש בזוה"ק כי ענ"ג היא ר"ת עדן נהר גן . והענין הוא כי נהר יוצא מעדן היינו ממקורות עליונים שהנהר הזה היינו האבות מקבלים משם . והנהר הוא יוצא ומשקה את הגן ששם נטועים כל נשמות ישראל . והנה כשאנחנו אומרים מתי יגיעו מעשי למעשי אבותינו בהשתוקקות גדול להשוות את עצמנו בכל מדות טובות כהאבות הק' והם המה המקבלין ממקורין עילאין סוד ציר"ף עונג וכנ"ל . ובזה אנו מעוררין

את

את צירוף עונג בשבת וכנ"ל וזהו אודה ה' בכל לבב בסוד ישרים ועדה. בסוד הוא לשון יחוד ודיבוק והיינו שאנו מייחדים את האבות שנקראים ישרים כמ"ש רש"י ז"ל ע"פ מישרים אהבוך ועדה הוא כנ"י. וכיה"ר שנתייחד ונתדבק באמת בשרשינו ונהיו דבוקים באבותינו אמן:

פ' לך

בפסוק ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו וגו'. אפשר לפרש ע"ז רמז כי נודע שהשכינ' הק' היא נקודה קטנה וכל כוונת הצדיק בתפלתו ובתורתו ועבודתו ית"ש היא כדי לבנותה ולעשות' בנין שלם. וזהו ויבן שם מזבח לה' דהיינו כשבא לא"י בנה את השכינה שתהיה קומה שלימה. ויעתק משם ההרה דהיינו שבא כבר לשלש ראשונות. מקדם לבית אל. היינו שהמדרגה הזאת הוא קדמוני ויותר גבוה ממדריגת בית אל. ביתאל מים והעי מקדם י"ל ע"פ מה ששמעתי מהרב הק' אבד"ק באַרדיטשוב זללה"ה שיש שני עולמות אשר שמה נקראים הלל ושמאי הלל הוא לשון הארה ושם זה מורה שיש שם השגה. אבל שמאי הוא לשון שממה והוא מורה שהוא עולם עליון מאוד מופלא משום השגה. ואין אנו משיגים רק שם עולם כזו וזהו בית אל מים דהיינו שבית אל נק' יש כידוע. והעי מקדם היא לשון שממה עולם שמאי מופלא מהשגה. מקדם היינו שהיא עליונה ויותר גבוה מאוד. ויבן שם מזבח דהיינו שבנה שם בנין השכינה להיות בבחי' קומה שלימה והבן:

במדרש רבה ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך. ר' יצחק פתח שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום וראה בירה אחת דולקת אמר תאמר שהבירה הזא' בלי מנהיג הציץ עליו בעל הבירה אמר לו אני בעל הבירה כך לפי שהיה א"א אומר תאמר שהעה"ז היא בלא מנהיג הציץ עליו הקב"ה אמר לו אני בעל העולם עכ"ל. הנה לכאורה דברי המדרש הזה אין לו קישור. וכדי להבין קצת דבריהם נראה דהיה קשה לר' יצחק דהנה בכל הנביאים כתיב בתחלה מדריגת ראייה ואחר כך מדריגת שמיעה כשה"כ וראה את ה' גו' ואשמע. כי באמת מדריגת ראייה היא יותר גבוה ממדריגת שמיעה. ומי שזוכה למדריגת ראייה בוודאי יש לו כבר מדריגת שמיעה וכאן כתיב להיפך בתחילה ויאמר ה' שהיא מדריגה שמיעה. ואח"כ ויבן מזבח לה' הנראה אליו. והיא מדריגת ראייה. לכן מביא הפסוק שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך וביה אביך ונזכר בפסוק הזה ג"כ בתחלה שמיעה ואח"כ ראייה ודרש הפסוק זה על אאע"ה לפי שהוא היה הראשון השוכח עמו ובית אביו ודבק בה' והיה הולך ממדריגה למדריגה מתחת לעילא לכך פגע תחלה במדרגת שמיעה ואח"כ במדרגת ראייה אבל הנביאים שהיו כבר נביאים והיה להם התוה"ק מכבר עליהם נאמר בתחלה בחי' ראייה שהיא המדרגה היותר גבוה ואחר כך מדריגת שמיעה ולכך מביא עליו המשל הזה שהיה אאע"ה אומר תאמר שהעה"ז היה בלא מנהיג ורוצה ר"י לומר שהתורה מדברת כאן מהשגה שהשיג אאע"ה בהתחלה מתחת לעילא והבן: עוד שם במדרש רבה ויאמר לאברם ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם. ידוע שאני מפזרן תדע שאני מכנסן. ידוע שאני ממשכנן תדע שאני פורקן. ידוע שאני משעבדן תדע שאני גואלן עכ"ל. מה שדרש שלשה דברים הללו והוא פיזור ומשכון ושיעבוד דרש זה משלשה מיני לשונות הנאמרים בפ'. כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם זה הוא פיזור. ועבדום. הוא ענין המשכון כי המלוה משתמש במשכון. ועינו אותם שזו היא עבודה קשה והוא ענין השיעבוד הנאמר במדרש. וגם מה שאמר ידוע תדע שהוא כפל לשון דרשו מזה ידוע שאני מפזרן תדע שאני מכנסן. כי הפיזור הוא סימן על הכינוס ואין כינוס בלא פיזור לפי שנשמות ישראל צריכין להיות מזוקקות ככסף כמו שאמר הכתוב כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתים. והנה כאשר הבורא ב"ה שישראל חטאו ונפלו הנ"ק בהקליפות וצריכים לכינוס לזה מפזר אותם והפיזור הוא סימן על הכינוס. וכמו הצורף שנותן את הכסף בכור הב:ז! הוא סימן שהכסף יהיה מזוקק כענין הזה הוא בנשמות ישראל ג"כ שכבר נמשלו לכסף וכנ"ל והפיזור הוא גלות פרטי חוץ מהשיעבוד שאוה"ע משעבדין בהם בישראל. כי כתיב ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ אבל בחוץ בין הקליפות אינם נקראים גוי אחד. וזה הוא גלות מיוחד. והבן. והכינוס יהי' ע"י שישראל יהיו באחדות גמור והעיקר הוא שכ"א מישראל יהי' אצל עצמו ובלבו אחד. כי מי שאינו מייחד המדה שלו להבורא ב"ה הנה הוא נפרד לחלקים רבים כי אהבתו הוא אהבה זרה ויראתו פונה לדבר אחר גשמיי וכן חשקו ותאוותו אינם באחדות כי בכל עת הוא חושק ומתאוה לדבר זר מיוחד פעם חושק לדבר זה ופעם מתאווה לדבר אחר כידוע. אבל כשהוא מבטל א"ע וכל איבריו כולם לעבודתו ית"ש אז הוא בוודאי בבחי' אחד כי אהבתו ויראתו וכחותיו האלהות אשר יש בקרבו כולם פונים לעבודת הבורא ב"ה שהוא אחד כמו אחד וא"כ גם כחות אדם הם בבחי' אחד. והנה כאשר כללות ישראל הם בבחי' אחד כנ"ל אזי יכולין להתייחד רוחין ברוחין נפשין בנפשין נשמתין בנשמתין ונעשים כללות נשמות ישראל בבחי' אחד כי כל רצונם וכחותם פונים כולם לעבודתו ית"ש נמצא שהם בבחי' אחת וביחוד נפלא וזהו ענין מה דאיתא בזוה"ק קוב"ה אחד לעילא לא יתיב על כורסייא דיקריה עד דאתעבידת ברזא דאחד כו' והיינו כי נשמות ישראל נקרא כסא הכבוד וקב"ה שוכן בתוכם ממש. לא יתיב על כורסייא דיקריה היינו נשמות ישראל עד דאתעבידת ברזא דאחד דהיינו שמתייחדים כל הנשמות ונעשים בבחי' אחד ע"י שכ"א מישראל מייחד כל המדות שלו להבורא ב"ה וזה הוא ענין ג"כ מה דאי' שם בזוה"ק צלותא דמעלי שבתא דהא אתאחדת כורסייא יקירא קדישא ברזא דאחד. כי ע"י סוד השבת וגודל מעלתו הרמה אז בנקל יכולין כללות נשמות ישראל להתייחד כ"א מדותיו להבורא ב"ה ולהעשות בבחי' אחד. ולכך בוודאי צלותא דמעלי שבתא אז אתאחדת כורסייא יקירא קדישא ר"ל נשמות ישראל ברזא דאחד כנ"ל וזהו ענין הכינוס שנזכר במדרש הנ"ל.

ומ"ש ידוע שאני ממשכנן תדע שאני פורקן כי ראה הבורא ב"ה שישראל חטאו וחטאם הוא גדול כ"כ עד שלא יועיל להם הפיזור ועי"ז לא יפלטו הנ"ק כ"א ע"י שיפזרן וגם ממשכנן דהיינו שיעבדו בהם אוה"ע כמו המלוה שמשתמש בהמשכון ועי"ז יטלו הקליפות חלקם ויפלטו הנצוצות קדושות ויפרד הקדושה מהקליפה וזהו שאמר המדרש ידוע שאני ממשכנן תדע שאני פורקן והיינו כי המשכון הוא סימן על הפירוק כנ"ל ופירוק הוא מלשון מפרק הרים והיינו כי ישראל חטאו כ"כ ונתגברה הקליפה עד שיצטרך הבוב"ה לברר את הניצו' קדושו' בחזקה כביכול ולפרק אותן. ומ"ש ידוע שאני משעבדן תדע שאני גואלם. הוא כי ראה השי"ת שגם למשכן אותם לא יועיל מחמת התגברות הקליפות מאוד על ידי חטאתם עד שהוכרח השי"ת כביכול לשעבדם והוא עבודה קשה והוא סימן על הגאולה שיהיה ב"ב כי יותר ממה שהצורף נותן את הכסף בכור הוא סי' ועדות שהכסף יהי' יותר מזוקק שבעתים. והבן: עוד במדרש וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי. ר' אלעזר בשם ר' יוסי בן זמרא בשתי אותיות הללו הבטיח הקב"ה לא"א שהוא גואל אותם. ואם יעשו תשובה הוא גואל אותם בשבעים ושתים אותיות ר' אבין אומר בשמו גואלם שמו של הקב"ה שבעים ושתים אותיות עכ"ל. ונראה דהנה כי אע"פ שישראל הם בגלות אעפ"כ הם מקבלים עליהם עול מלכות שמים שחרית וערבית נמצא איש הישראלי שהוא בגלות אזי עול מלכות שמים שהוא מקבל ע"ע בכל יום הוא בגלות עמו וזה סוד גלות השכינה מלכותא קדישא ומלכות נקרא בשם אדנ"י לשון אדנות ומלוכה נמצא בשם אדנ"י הוא בגלות עם כל איש הישראלי והנה האות אל"ף של שם אדנ"י אינו בגלות כי האות הזה מורה על אלופו של עולם ויחודו של עולם והאות י' משם אדנ"י ג"כ אינו בגלות כי היא נקשרת עם היוד עילאה של שם הוי"ה ב"ה רק אותיות ד"ן הם בגלות וזהו מ"ש ר"א בשם ר"י בן זמרא שבשתי אותיות הללו שהם אותיות ד"ן סוד גלות השכינה הבטיחן לאא"ע ואם יעשו תשובה הוא גואל אותם בשבעים ושתים אותיות פי' כי השתי' הראשונה שאמר ר' אלעזר תהיה הגאולה משתי' דין. אותיות ד"ן לזה אחר שהם יעשו תשובה ואז תהיה הגאולה מצד הרחמנות שירחם הקב"ה על ישראל כרחם אב על בנים. אז הוא גואל אות' בשבעים ושתים אותיות פי' הוא מדת חסדו ית' שם ע"ב הקדוש. ר' אבין אומר בשמו גואלם וכו' ר' אבין ג"כ נתכוין לזה רק מה שזה כיסה זה מגלה. זה פותח וזה נועל. והבן:

פרשה וירא

יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם. כי הנה א"א ראה השלשה מלאכים המה המרכבה העליונה והנה בהשתלשלות העולמות יש מרכבה למרכבה וגם יש רגלין למרכבה אבל שם יש אחיזת החיצונים והם נקראים עולמות הנפרדים וזהו ורחצו רגליכם דהיינו שתרחצו רגליכם מן האבק ר"ל שלא יהי' בכם שום אחיזת החיצוני' לא שום ענין אבק הרגלים והבן: או יאמר וירא אליו ה' באלוני ממרא כי א"א ראה והשיג מה שיש אלקית גם בעולמות הנפרדים וזהו וירא אליו באלוני ממרא דהיינו שראה הכל והשיג מה שיש אלקות גם באלוני ממרא. והבן. כחום היום כ"ף הדמיון פי' לעתיד לבוא והיינו כמו שיהיה לעתיד שהקב"ה יוציא החמה מנרתיקה ואז תבער את הרשעים ולצדיקים יהיה החמה רפואה. כמ"כ היה בשלשה המלאכים שנשלחו לאברהם שהיו לו לרפואה ונתבשר על הבנים ולאנשי סדום היה למפלה גדולה ונעקרו מן העולם ע"י. והבן:

ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני. וקשה כפל הלשון אביו ויאמר אבי והענין הוא כי אברהם היה מרכבה למדת החסד ובוודאי לא היה זה ממדתו לשחוט את בנו כי זה הוא ממדת הגבורה וזהו ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי היינו ששאל אותו הלא אתה אבי ומדתך חסד והיך תוכל עשות זאת הלא אינו ממדתך. והשיב לו הנני בני פי' תעשה צריך אני להיות במדתך ר"ל גבורה כדי שאוכל לעשות רצון קוני וכבר דברנו מזה בדרוש לפורים על פי' משנכנס אדר מרבין בשמחה ע"ש:

פרשה חיי שרה

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל. איתא בתנא דבי אליהו בא בימים של אברהם הכתוב מדבר אלא בימים מן העולם הבא ולעתיד לבא אמר הקב"ה באו עשרה דורות מאדם ועד נח והחריבו את עולמי ואחר כך באו עשרה דורות מנח עד אברהם וסידרתי מן העולם מה שהעליתי בעולם. כיון שבא אברהם היה לבי ועיני על עולמי שנאמר לבבתני אחותי כלה לבבתני באחת מעיניך באחד ענק מצורניך משל למלך וכו' ועוד במדרש רבה ואברהם זקן בא בימים אמר ר' שמואל בר יצחק אמר לו הקב"ה אני אומנותי גמילות חסדים תפסת אומנותי בוא ולבוש לבושי הדא הוא דכתיב ואברהם זקן בא בימים עכ"ל. ולהבינך זה דע כי הספרים כתבו כי יש מלבוש הנק' אור פני אל כמספר מלבוש והנה המלבוש הזה נעשה מאותיות התורה שהם חיים וקיימים אורות עליונים רוחנים וקדושים מאוד כמשה"כ הוד והדר לבשת עוטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה ואמר זה על התורה הקדושה הם אורות עליונים רוחנים כשלומד אותם אדם לשמה אז נתהוה ונרקם ונעשה מהם המלבוש הזה. והנה כתיב ועתיק יומין יתיב ולבושיה כתלג חיור דהיינו לבוש החסד והי' בזוה"ק יתיב לכפי' שביבין דנורא דיליה וזהו חסד דעתיק דנק' אברהם זקן חסד דעתיקא וזהו ואברהם זקן בא בימים היינו שאברהם זקן חסד דעתיקא נתלבש ובא ביומין עילאין קדישין שהם ששה שמות הוי"ה ב"ה וששה שמות יהו"ה במילואו הם ששה פ' ס"ג והוא מספר מלבוש מספר או"ר פנ"י א"ל כנ"ל וה' ברך את אברהם בכל ודרשי' בגמ' בת היה לאברהם אבינו ובכל שמה בת היא כנס"י ונקראת בכל לפי שהי' ניבוקה בשתי' כל ויובן מה שאנו מברכין ומפליא לעשות דהיינו שהוא פלא מה שהקב"ה קושר הגוף עם הנשמה דבר

גשמי ברוחני והוא פלא גדול עי' בש"ע א"ח סי' וא"ו בהג"ה וכמ"כ יש בעולמות העליונים מדריגה שהוא קושר דבר גשמי ברוחני ואף שהגשם הזה הוא ג"כ אור עליון רוחני אעפ"כ נקרא גשם לעומת העולם שלמעלה הימנו שנק' שמים ושנק' בבחי' ארץ השייך ואנו רואין שהארץ הוא גשם לעומת השמים הנראי' לנו וכמ"כ הארץ העליונה הוא בבחי' לעומת השמים העליונים ועל המדרגה הזאת אמר הכתוב כי כל בשמים ובארץ ומתרגמינן דאחיד בשמיא ובארעא כי המדריגה הזאת אוחז בשמים ובארץ רוחני וגשמי ומקשרם יחד ולכך היא נקראת בכל להיות שהיא דבוקה במדריגת כל שמקשר אותם אל השמים. ובכ"ל הוא מספר שם ב"ן וגם זה הוא מורה על העלאת מ"נ והענין הוא כי כשישראל שמים אל לבם אהבת השוב"ה ומשתוקקים מאוד לעבדו בתורה ומצות באהבה ויראה כדי לעשות נחת רוח לפניו ית"ש זהו העלאת מיין נוקבין שמעלות נשמות ישראל לאביהם שבשמים מה שהם משתוקקים לדבק באהבת השוב"ה וברוך שמו והנה התחלת מחשבת' שנותנים אל לבם לשוב להשי"ת ומאין נמצא דבר בודאי הוא מאתו ית' שמולא להם המחשבה הזאת. וזהו סוד רוחא דשביק בה בעלה. ומעתה יובן דברי המדרש מאליו. ר"ש לא בימים של אברהם הכתוב מדבר אלא בימים מן העה"ב ולעתיד לבוא והיינו כמו שכתבנו שהכתוב מדבר ביומין עילאין שאברהם זקן מתלבש בהם אמר הקב"ה באו עשרה דורות מנח עד אברהם והחריבו את עולמי ר"ל שלא היו מאמינים במלכות שמים שנק' עולם של הקב"ה כיון שבא אברהם היה לבי על עולמי היינו שאברהם הי' התחלה כנ"ל וזה מדויק בדברי הפסוק וה' ברך את אברהם בכל כנ"ל ומ"ש תפסת את אומנותי בוא ולבוש לבושי הוא מבואר כי ששת ימים עשה ה' וגו' ונקרא מלבוש וכמבואר לעיל הכל על נכון והבן:

פרשת תולדות

ותאמר א"כ למה זה אנכי. ע"ד מש שמבואר לעיל במקומו דהיינו שהיא סברה שהיא מעוברת מאחד והנה כשעברה ע"פ ע"ז עשו מפרכס לצאת וכשהיתה עוברת ע"פ בהמ"ד יעקב מפרכס לצאת. ולכן היה קשה לה היכן הוא הבחירה מהעובר זה שהקב"ה נתן הבחירה ביד האדם לבחור בטוב או ברע איזה שירצה ובהעובר הזה אין בו שום בחירה כי הוא רוצה בשתיהן כנ"ל וזהו פי' הפ' למה זה אנכי היינו היכן היא הבחירה מזה המכונה בשם אנכי ור"ל שאדם אומר על עצמו אנכי והיינו שאעשה כרצוני מלד הבחירה ואבחור בא' מהדרכים ועובר זה אין לו בחי' זאת והוא בוחר בשתיהן ולעומת זה השיבו לה שם ועבר שני גוים בבטנך אחד בוחר בטוב וא' ברע ושני לאומים וגו' יתבאר ע"פ שאחז"ל ע"פ לפתח חטאת רובץ היינו שהיצה"ר בא לאדם משעת לידה וזהו ממעיך יפרדו היינו אחר ההולדה אז יבוא היצה"ר לשם ואז יהיה הא' רשע גמור והשני יהיה צדיק גמור ויפרידו זה מזה כי עד עתה הם מתדבקים והבן:

ויהי כי ארכו לו שם הימים וישקף אבימלך וגו'. דהנה כתיב ויהיו שניהם ערומי' האדם ואשתו ולא יתבוששו כי יש עולמות עליונים שאין בהם שום דין וקישוי כלל ולא שום תערובות רע וממילא אין שם שום בושה כי הבושה היא מבחי' הרע ולכך אדה"ר קודם החטא לא היה לו שום בושה כי לא היה בו שום רע עדיין ולכך ולא יתבוששו אבל אחר החטא אז וידעו כי עירומים הם וזה ויהי כי ארכו לו שם הימים דהיינו שבא לאריכות ימים והענין הוא שנעשה מרכבה לעולם ארוך והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו דהיינו שבא להורות שלא היה בבחי' בושה כי לא היה בו רע כמו שהיה אדה"ר קודם החטא כנ"ל והבן:

פרשת ויצא

וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך. נראה לפרש ע"פ מה ששמעתי מן המ"מ דק"ק זלאטשוב פי' הפסוק ויתן לו אברהם מעשר מכל דהיינו שנתן אברהם המעשר מן מספר כל והוא אות ה' ע"כ והנה כתיב וימצא מאה שערים וכבר פירשנו בפ' תולדות דהיינו חמשים שערי בינה עילאין וחמשים שערי בינה תתאין וזהו וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך דהיינו שנזכר בכאן כ"ל ול"ך והוא מספר מאה בחי' נ' ש"ב עילאין ונ' ש"ב תתאין ולכך עשר אעשרנו לך ר"ל מעשר מן כ"ל ול"ך. ה' עילאה וה' תתאה:

וישכב במקום ההוא וגו' ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי. י"ל כי אותן י"ד שנים שהיה נטמן בבהמ"ד של שם ועבר לא שכב יעקב רק היה לומד ועבד את השי"ת בלמודו. אבל בשינה לא היה יודע שאפשר לעבוד את השי"י וכאשר בא אל המקום ההוא. וישכב ויחלום וגו' אז ראה יעקב אע"ה אשר בשינה ג"כ יכולת לעבוד את השי"י וזהו ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה פי' רואה אנכי היום שיש ה' ג"כ בשינה ויכולים לעבוד את עבוה"ק בשינה ואנכי לא ידעתי פי' מזה לא ידעתי עד הנה. והבן:

פרשת וישלח

במדרש ויאמר שלחני וגו'. ר' מאיר אומר מי גדול השומר או הנשמר מן מה דכתיב כי מלאכיו יצוה לך לשמרך הוי הנשמר גדול. ר' יהודה אומר מי גדול הנושא או הנישא מן מה דכתיב על כפים ישאונך הוי הנישא גדול ר' שמעון אומר מן מה דכתיב ויאמר שלחני הוי המשלח גדול מן המשתלח עכ"ל. והנה לשבין מהות החילוק ביניהם נראה כי דברו בכאן נגד ג' כחות לדיקים הא' הוא כי יש לדיק העובד את השי"י בבחי' נפש דהיינו שהוא משתוקק כ"כ לאהבת הבורא ב"ה וב"ש עד שהוא מואס בכל תאוות העוה"ז ומוסר נפשו אליו ית"ש ומהלדיק הזה דיבר ר"מ ואומר שהוא יותר גדול מן המלאכים בבחי' שהם משמרים אותו ויש לדיק שהוא עובד את השי"ת כמש"ה רוח ה' דיבר בי ומלתו

ומלאו על לשוני ומהצדיק הזה דיבר ר' יהודה. ואמר שהוא יותר גדול מן המלאכים בבחי' שהם נושאי' אותו ועוד יש צדיק שעובד את השי"ת בבחי' נשמה כמש"ה ונשמת שדי תבינם ונגד הצדיק הזה אמר ר' שמעון שהוא יותר גדול מן המלאכי' בבחינה הזאת שהוא המש"ח והבן:

וישב יעקב וגו'. בפסוק הזה יש כ"ח אותיות חוץ מאות וא"ו של מגורי אביו שהיה יכול לכתוב מגורי חסר ו' והאות ו' הזאת רומזת אל יעקב אבינו שהאות הזאת מתיחסת לו כמבואר במ"א והכ"ח אותיות הם כמנין אותיות פסוק ראשון בראשית וגו' ובא להורות שעד יעקב לא היה בריאת העולם בשלימות עד שבא ונתיישבה העולם בשלימות גדול:

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען. נראה לפרש וישב יעקב ר"ל שיעקב רצה שיהיה התיישבות בארץ מגורי אביו שרצה להמשיך מגורי אביו שבשמים גם בארץ כנען בין החיצונים ויתגלה ע"י אלקותו ית' ושיהיה ממשלו בכל אכן רצונו ית' לא היה כן אלא עד ביאת משיחנו ב"ב שאז יתגלה מלכותו ית' בעולם ולכך פגע בו הצרה של יוסף וזהו מה שפי' רש"י ז"ל צדיקים מבקשים לישב בשלוה בעוה"ז אמר הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעוה"ב ר"ל דלעתיד לבוא שיבער הקב"ה את רוח הטומאה מן הארץ אלא שמבקשי' לישב בשלום בעוה"ז שרוצי' להמשיך מלכותו ית' גם בעת הזאת כנ"ל וזה אי אפשר כי עדיין צריך להיות בחירה ורצון וכנ"ל והבן:

לחנוכה

להבין פלוגתייהו דב"ש וב"ה. דב"ש סברי פוחת והולך וב"ה סברי מוסיף והולך ומפרשי' בגמ' במאי קא מיפלגי וכו' ח"א טעמא דב"ש כנגד ימים הנכנסין וטעמא דב"ה כנגד ימים היוצאין וח"א טעמא דב"ש כנגד פרי החג וטעמא דב"ה משום מעלין בקודש ואין מורידין. להבין כ"ז מהו כוונת ב"ש דאמרו כנגד ימי' הנכנסין וגם כוונת הב"ה דפליגי עלייהו וגם מה ענין פרי החג אצל נר חנוכה וגו'. לפרש דהנה כתיב אל מול ארון העדות יערוך אותו אהרן ודרשי' בגמ' עדו' הוא לכל באי עולם שהשכינה שרוי' בתוכן וזה נר מערבי שבו היה מתחיל ובו היה מסיים שנה חז"ל דרשו ממלא עדות שזה נר מערבי דייקא בהיות מושפע עליו שמן משאר קודם משפע האלקי עד שהיה דולק יותר הרבה מחבירו וזה היה עדות שיש לכנס"י דהיינו נשמות ישראל חיבור אל אלהות ית' כי נשמות ישראל המה נשפעי' רק מאתו ית' והנה היוונים רצו לבטל עדות זה שלא יהיה נשמות ישראל מקבלי' מאתו ית' ולכך אמרי' בגמ' שטמאו כל השמנים כי השמן הוא כינוי אל השפעת החכמה העליונה והם טמאו כל החכמות דהיינו שהריקו השפעות העליונות אל החיצונים ואמרי' בגמ' שאמרו היוונים לישראל כתבו לכם על קרן שור שאין לכם חלק באלהי ישראל והוא מאמר תמוה מה זה דווקא על קרן שור אבל הענין הוא כמו שכתבנו כי היוונים רצו להמשיך את השפע דרך הגבורות קו השמאלי ואז ימשך הוא למטה ויתגברו הקליפות ח"ו. והנה שור הוא בחי' שמאל כמש"ה ופני שור משמאל וזהו שאמרו לישראל כתבו לכם על קרן שור דייקא בחי' שמאל שאין לכם חלק באלהי ישראל היינו שכוונו בזה שלא יהיה השפע הולכת דרך בחי' ישראל שהוא קו דעת והוא קו האמצעי ואז יהיה ממותק מחסד וגבורה ונחלת יעקב נחלה בלי מצרים ואין להחיצונים חלק בזה רק שיהיה השפע הולכת דרך בחי' שור קו השמאל כנ"ל. ולכך גזרו על כל המצות כי בחי' המצות הוא רק להמשיך חסדים לישראל ולהשפיע שפע העליונה עליהם ולבער קוצים מהכרם. והם גזרו על זה ורצו להריק השפעה אל החיצונים ושלא יהיו נשמות ישראל יונקים מהשי"ת כמש"ה כי חלק ה' עמו רק שיהיו תחת יד החיצונים שישראל יקבלו מאת' ח"ו. והנה החכמ' מלאה שמלא ואין הוא בדיוקנא עילאה קדישא שבה מאירין י"ג מכילין דרחמי. והם טמאו כל השמנים שמן משחת קדש שפע החכמה ונסתלקו י"ג מכילין דרחמי וזהו פי' מ"ש בגמ' כשנכנסו יוונים לירושלים פרצו בה י"ג פרצות דהיינו שמנעו מלהאיר י"ג מכילין דרחמי ולכך אמרי' בגמ' ג"כ כשגברו בית חשמונאי תקנו כנגדן י"ג השתחוואות כי בכל השתחוואה היו ממשיכין מדה אחת מן י"ג מדות העליונות להאיר בעולם והבן. והנה אמרי' עוד בגמ' כשגברו בית חשמונאי לא מצאו אלא פך אחד שמן שהיה חתום בחותמו של כ"ג ולא היה בו כדי להדליק אלא לילה א' ונעשה נס ודלקו ממנו שמונה לילות ובודאי הפשוט ג"כ אמת. אבל יש לבאר עוד פנימית הדבר והוא כי הכהנים הק' אשר הם ממדת החסד ע"י מ"כ פעלו להגביר החסדים והרחמים בעולם והמשיכו הי"ג מכילין דרחמי עד מדה השמינית נוצר חסד מזלא עילאה דכולהו כלילן בי' ונקרא זקן אהרן הכהן הגדול ונקרא גם כן בשם שמן כמש"ה כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן והם המשיכו ומצאו את הפך שמן משחת קדש הוא השמן בחותמו של כ"ג היינו מדת נוצר חסד כנ"ל ודלקו ממנו שמונה לילות כנגד שמנה מדות העליונות. וזהו מ"ש האר"י ז"ל לכוון בכל לילה מדה אחת מי"ג מדות כי הפך שמן שהיה דולק ח' ימים מורה שהמשיכו הח' יומין עילאין עד היום הח' נוצר חסד כנ"ל ובכל שנה בחנוכה נתעורר הדבר ויש בנו כח להמשיך ח' מדות ע"י הדלקת הנרות וברכותיהן ולכן רמז האר"י ז"ל לכוין בכל יום למדה אחת והבן:

ומעתה נבאר פלוגתא דב"ש וב"ה. דב"ש סברי פוחת והולך כנגד ימים הנכנסין פי' כי היקף בלילה הראשונה נכנס השפעה תמה אל כל הח' ימים אלא שלא היה בהתגלות עד לילה האחרונה לכך סברי בית שמאי פוחת והולך כנגד יומין עילאין הנכנסין והיינו כנגד ח' מדות העליונות שכבר נכנסו בהעלם בלילה הראשונה והיה אז הח' מדות בהעלם. לכן מדליקין ח' נרות. אבל בלילה השני' שכבר יצא מדה א' מן העלם אל הגלוי בלילה הראשונה ולא נשאר כ"א שבעה יצא מן הכח אל הפועל. לכן מדליקין שבעה נרות וכן בכל לילה פוחת והולך כנגד מדות שנשארו עדיין בהעלם. וזהו כוונת ב"ש. וב"ה סברי מה

לנו להדליק כנגד שהוא בהעלם רק שיש לנו להדליק כנגד מה שיצא כבר אל הגלוי לכך סברי דמוסיף והולך כנגד ימים היוצאים הייני יומין עילאין היוצאים מן הכח אל הפועל ובלילה הא' אין לנו להדליק אלא א' כי עדיין לא נתגלה שעתיד להדליק ח' לילות הכל בלילה הח' יש לנו להדליק שמונה כי אז ראו מעשי ה' כי נורא הוא שהי' בו להדליק ח' ימים ויצאו מן הכח אל הפועל שמונה יומין עילאין תקוני דדיקנא עתיקא קדישא . ומכל דברינו מתורץ שפיר קושית הב"י מה שהבית הט"ז שהקשה דהלא הנס לא היה אלא על ז' ימים עיי"ש כי העיקר הוא מה שהמשיכו הח' מדות העליונות והתחיל להאיר החכמה העליונה שהוא חיות כל העולמות כמו שמצינו אצל כלי המשכן אף שעשה בצלאל כבר את המשכן והארון וכל כליו כאשר הראה הקב"ה למשה בהר עכ"ז לא היה עדיין חיות עד אחר שמשח' בשמן המשחה' והיינו שהשפיע עליהם שמן משחת קדש נושפע החכמה העליונה והיו הכלים ממש כמו חיים וכמו שאי' בגמ' ובזוה"ק אצל הכרובים וכ"ז היה מחמת שהמשיך עליהם היות מתוך החכמה ע"י שמן המשחה והבן . ומעתה נבוא לבאר גם דברי המ"ד שאמר טעמא דב"ש נגד פרי החג כי הימים שבין החג לחנוכה הם ס"ג ימים נגד שם ס"ג יהו"ה במילואו והימים האלה מסוגלים הם למעט את החיצונים ורמז כתיב כלו ס"ג יחדיו נאלחו וגם שבע ימים של חנוכה הם שבעים יום וכתיב והמים היו הלוך וחסור עד החדש העשירי הוא חדש טבת לכך סברי ב"ש שצריך למעט את הנרות ופוחת והולך כדי למעט שבעים אומות והלוך וחסור עד החדש העשירי ועד בכלל עד שבעים יום לאחר החג . וב"ה סברי אין כוונתינו עתה למעט את השרים החיצונים רק להעלות בקדש להעלות מתחת לעילא להוריד שפע מעילא לתתא בכל העולמות וממילא יוכנעו החיצונים. וכן יסד האר"י ז"ל בניקוד השמות לברכת נר חנוכה שבני הבי"ן הם הנוקדות לעולם הם בניקוד שורק כמבואר שם י"ו בברכה הראשונה בלילה הראשונה הם בניקוד סגול ובלילה השניה הם בניקוד שבא ובלילה שלישית הם בניקוד חולם וכן כולם הם בניקוד להוריד שפע מעילא לתתא ובברכה השניה בלילה הראשונה הוא בניקוד לבהות וכן כל הלילות השמות הם בניקוד להעלות מתחת לעילא יעי"ש ע"ד שכתבנו בטעמא דב"ה והבן :

פרשת מקץ

ופרעה חלם . הנה חלם יש בו ג' צרופים וזה חלם לחם מלח והענין הוא דהנה האותיות הם כמו גופים והנקודות הם בבחי' חיות המניעה את האותיות ונקודת חלם היינו כשהנקודה עומדת על האותיות אז הוא נק' חלם וכשהוא עומדת תחת האותיות היא נקראת חורק וכשהיא עומדת באמצע האותיות אז היא נק' מלופם ולעומת זה יש ג' בחי' בכנס"י הא' הוא כשהקב"ה מכתיר א"ע כביכול בכנס"י ונעשה עטרה על ראשו והוא כמש"ה א"ח עטרת בעלה זה היא בחי' חלם שהנקודה הזאת הוא למעלה מהאות ולפעמים שכנסת ישראל הוא בחי' והארץ הדום רגלי דהיינו שהיא בבחי' חירק שהיא תחת האותיות בבחי' צירוף מלח ופעמים שהיא מזדווגת עמו פה אל פה והיא בחי' מלופ"ם בחי' לחם והנו ופרעה חלם דהיינו בבחי' חלם מדריגה גבוה מאוד ונעשה פרעה בבחי' הגבוה הזאת הכל שיבוא יוסף הצדיק ויהיה משנה למלך והבן :

וירא יעקב כי יש שבר במצרים וגו' עד רדו שמה ונחיה ולא נמות. אפשר לפרש ע"ד רמז דהנה כתיב לעיל מיניה ויצבור יוסף בר והיינו כי נודע אשר רפ"ח נצוצות נפלו בקליפה בעת מעשה בראשית כדי לסיום בחירה ורצון ויוסף שהיה במצרים ואסף תבואות לרוב כוונתו היה כדי לשבר את הקליפות ולהעלות את הנ"ק וכן היה שהעלה ר"ב נ"ק סוד ויצבור יוסף ב"ר ור"ל רב נצוצות כנ"ל . והנה יעקב אף שנסתלק ממנו רוה"ק היינו שלא הסתכל באספקלריא המאירה מ"מ היה יודע מה שנעשה בעולם . והסתכל וראה שיש שבר במצרים דהיינו שיש אדם שמשבר את הקליפות בחי' מצרים וכן משברין והולכין . ויאמר יעקב לבניו למה תתראו ותרגם יונתן למה תדחלון והיינו שאמר להם למה תיראו מלירד מצרימה כיון שיש שם אדם שמשבר את הקליפות רדו שברו לנו משם אוכל ונחיה ולא נמות . היינו שנחיה את הנ"ק . ולא נמות ר"ל שלא נהיה בהקליפה בחי' עלמא דמותא . והבן :

ויזכור יוסף את החלומות אשר חלם להם ויאמר אליהם מרגלים אתם וגו' עד ויעשו כן . כדי לבאר שדברי יוסף אל אחיו היה ברוה"ק ולא היה אתו לשון שקר חלילה לומר אליהם מרגלים אתם והוא בעצמו ידע שאינם מרגלים . נאמר שדברי יוסף היה באופן שיהי' במשמעותם שני פנים אחד בפשוטות כדי להפחיד את אחיו והשני שהיה לו כוונה אחרת ברוה"ק : (מכאן עד יצאה נשמתו באחד כמדומה שהוא הרב בעה"ס שמשון מאוסטרפאליא) :

והנה נודע מעשרה הרוגי מלכות שנהרגו והרמז מהתורה הוא בפסוק וכל מעשר בקר וצאן גו' מעש"ר נוטרי' מית"ה עקיב"א שהי"ה רוע"ה בקר וצאן כל אשר יעבר תחת השבט . היינו כולם שעברו מן העולם ונהרגו על קדושת שמו יתברך היה תחת השבט היינו תחת א' מהשבטים אמנם העשירי שהוא מיתת ר"ע יהיה קודש לה' וזהו סוד שיצאה נשמתו בא' . והבן מאוד . וזהו ויאמר אליהם מרגלים אתם דהיינו שאתם תהיו בגלות הרגלין וגם תקבלו משפטיכם על אודות מכירתי . לראות את ערות הארץ באתם דהיינו שאתם רוצים לראות ולקחת נצוצות מערות הארץ בחי' הקליפות . ואחי יוסף לפיום שבדעתם היה שהוא איש מצרי שפטו את הדבר כפשוטו והתגלי לפניו בכל עת כמפורש בקרא ואמרו אנחנו בני איש אחד וגו' והאחד איננו ולזה ויאמר אליהם הוא אשר דברתי אליכם מרגלים אתם עיין ברש"י שע"פ פשוטו הוא תמוה אכן ע"פ דברינו יובן כי אמר אליהם כלא מזה שאמרתם בעצמיכם האחד איננו מחמת זה בעצמו אמרתי מרגלים אתם כי בשביל חטא זה תהיו נהרגין בגלות הרגלין ותהיו שם בגלות בזאת שבחטא דהיינו עם מדריגה זא"ת שכינתא קדישא שבחנו בגלות חי פרעה אם תצאו מזה ר"ל מן הגלות כ"א בבוא אחיכם הקטן הנה דהיינו כשיבוא משיח בן דוד שנקרא קטן כמש"ה ודוד הוא הקטן . שלחו מכם אחד דהיינו שתוציאו מכם ייחוד שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד . כנודע מכוונת האר"י ז"ל עד כמה הייחוד הזה מגיע בעולמות העליונים הקדושים ואז בזכות זה ויקחו את אחיכם . ר"ל שיבוא משיח בן דוד ואתם האסרו ויבחנו דבריכם כו' ר"ל כנ"ל שתהיו בגלות . כי מרגלים אתם שתהיו בגלות הרגילין : כנ"ל ויאסוף אותם וגו' אם כנים אתם אחיכם אחד יאסר בבית משמרכם . דהיינו שמשיח הוא מדוכא בעוננו . והוא עמנו בגלות . ואתם לכו הביאו שבר רעבון בתיכם . דהיינו להיות שמשיח סובל עונותינו בזכות זה יכולין אנו להביא שבר רעבון בתינו גם בזמן הגלות . ואת אחיכם הקטון תביאו אלי . דהיינו כשיבוא משיח לדקע ב"ב אז ויאמנו דבריכם . ויעשו כן היינו שהכתוב בא להורות לנו שבסוף כל סוף יהיו ישראל מוכרחי' לעשות כן כמו שאמר יוסף . והאלו כבר עשו . ולזה כתיב לשון עבר ויעשו כן . והבן :

ואלה שמות בני ישראל וגו'. יעקב איש וביתו באו. י"ל ביאור הפסוק הוא כך. דהנה כתיב כולם בחכמה עשית כי בריאת כל העולמות היה ע"י החכמה עילאה קדישא בחי' ראשית המחשב'. וזהו סוד בראשית ברא גו'. ותרגם ירושלמי בחוכמת'. וחכמה הוא בחי' יו"ד: ונצטייר בהבנה בחי' ה' עילאה עלמא דבינה והם הם המוחין והחיות של כל העולמות כי החכמה תחי' ועיקר בחי' הגלו' הי' הסתלקות המוחין וכמובא בספרי המקובלים. ע"פ נאלמתי דומיה גו' היינו כי נעשה כביכול משם הק' אלהים. אל"ם לבד. והטעם דומי"ה. חס. י"ה. שנסתלקו המוחין קדישין כביכול ע"י גלות השכינה כביכול, וזהו ג"כ סוד הגלות והיסורין של כל אדם בפרטו' ובכל זמן כשנופל ממדריגתו הוא רק מחמת הסתלקות המוחין ממנו אך הוא ירידה לצורך עליה והיינו הגם שנסתלקו המוחין ממנו. עכ"ז עדיין נשאר אצלו נקודה א' פנימית בחי' יו"ד תתאה. סוד יו"ד. עק"ב. והוא בחי' יו"ד משם הק' אד"ני סוד המלכות הק'. כי עדיין בכל זאת שמך לא שכחנו ועול מ"ש על האדם. ובזו הנקודה יוכל האדם לחזור למדריגתו ביתר שאת ורוב המעלות. והיינו ע"י שמקבל עליו עול מ"ש ביראה ואהבה והכנעה ומבין ומביט באיזה מדרגה התחתונה הוא בעת הזאת. וצועק במר נפשו אל הש"י שיושיע אותו מצרתו ומדחקו ועושה תשובה שלימה. אזי חוזרין אליו המוחין. ויגאל מצרתו ומדחקו. והירידה זו הוא לצורך עליה. כי הש"י עוש' זאת להאד' בכוונ' מכוונ' כדי שבעת חזרתו למדריג' ראשונה יהיה ג"כ אז הניצוצין קדישין ויעל אותן לשורשן הרמה בקודש. ועי"ז נתעלה אז האדם במדריגה יותר עליונה מקדם והכל הוא ע"י הנקודה שהוא היו"ד שנשארה אצלו כנ"ל. ועד"ז הוא ג"כ גלות הכללי בכלל ישראל. והבן: והנה אי' בכה"ש שמות בני ישראל הבאים. ר"ת הוא שבי"ה. היינו שאז באו לשבי'. ולדרכינו הנ"ל שהוא ר"ת ש"ב. י"ה. והיינו כי התוה"ק מרמזת לנו שתיכף ומיד בעת ביאת אבותינו הק' למצרים לסבול עול הגלות. והגלות הוא הסתלקות המוחין וכנ"ל. בזה מרמז ומגלה לנו התוה"ק איך ומה יהי' הגאולה שהוא החזרת המוחין. וזהו שבי"ה. ר"ת מן. ואלה שמו' בני ישראל הבאים. לקבל עליהם עול הגלות. את יעקב. היינו עם יעק"ב. סוד יו"ד עקב שהוא בחי' מוחין דקטנות כמבואר לעיל כמה פעמי' היינו הגם שהיו אז בבחי' מוחין דקטנות ובבחי' עק"ב. עכ"ז לאשר עדיין נשאר אצלם הנקוד' שהוא היו"ד עק"ב. בחי' חכמה תתאה. ועי"ז יהיה בירור ניצוצין הק' והחזרת המוחין והגאולה וזהו וש"ב י"ה וכנ"ל. איש וביתו באו. בי"ת הוא לשון פנימית. היינו שכ"א בא עם בחי' נקוד' הפנימי' שנשאר אצלו. ומזו הנקודה יוכלו לחזור למדריגתן ויותר. ויזכו לגאולה. והבן זה: ועפ"ז י"ל ג"כ הפסוק בהפטרה מפ' זו. הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל. ר"ל עם ה' בני אל חי הבאים לקבל עליהם עול הגלות באהבה ושמחה מאחר שהוא גזירת המלך מלכו של עולם שכן גזר ופקד וצוה הבורא בהוב"ה. ישרש יעקב היינו שעושים שרש בבחי' יו"ד עקב. כי הגם שהם בגלות גדולה ובבחי' עק"ב. ובפרט בעקבות משיחא. עכ"ז עדיין נשאר אצלם נקודה הפנימית. שהוא. יו"ד עק"ב וכנ"ל. ומזה השורש יציץ ופרח ישראל. היינו בחי' מוחין דגדלות שהוא ישראל. לי ראש. וזהו החזרת המוחין סוד הגאולה וכנ"ל. גם ס"ת מן ישרש יעקב יציץ ישראל. הם ד' יודין סוד ד' יודין דשם הק' ע"ב. בחי' מוחין דגדלות ומאלו הד' יודין נמשך ג"כ. יגל יעקב ישמח ישראל. ב"ב אמן והבן כ"ז:

עוד בפסוק הנ"ל. הלא ידוע ומפורסם משה"ק כי שם ישראל מורה על גודל השבח והמעלות והמוחין קדישין שהי' לו אז מעולמות העליונים ושם יעקב מורה על בחי' קטנות הקדושה בלא מוחין עילאין וא"כ לכאורה יפלא בעיני כל בר שכל על מה ולמה שינה כאן את שמו במקרא א' שבתחלה אמר ואלה שמות בני ישראל. ואח"כ מסיים הבאים מצרימה את יעקב. וביותר יפלא בעיני הקורא את ההפטרה. מפ' זו שאמר הנביא ישעיה הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל גו'. שמשמעו היפך ממ"ש כאן בתוה"ק ואלה שמות בני ישראל הבאים גו'. היינו שאותן השבטים נפש שבאו למצרים היו בבחי' ישראל. כמו שאנו רואין באמת שבא לשם יעקב ובניו הק' שהם י"ב שבטי י"ה וכל השבעים נפש שהיו אז כולם נשמות קדושות מעולמות העליונים אשר בלתי אפשר לשער גודל קדושתם וצדקתם כמבואר בספה"ק. וא"כ איך אמר הנביא הבאים ישרש יעקב. שמשמעו שאותן שבאו למצרים היו בבחי' קטנות הנשמות שמורה על זה שם יעקב. רק שאח"כ יציץ ופרח ישראל מהם. ובאמת לא כן הי'. אמנם אחר העיון בדברי חז"ל שאמרו כ"ז שאחד מן השבטים הי' קיים לא הי' השיעבוד הגלות על ישראל. הטעם מובן מאליו לפי שהיו גדולים כ"כ במעלות הקדושה עד שלא הי' באפשרי לשום קליפה וחילין לשלוט עליהם ח"ו. מפני שהי' להם כח ויכולת בנשמתם הק' לשרוף את כל הקליפות לבל יגשו אליהם רק בניהם שהולידו אח"כ בבואם למצרים. הגם שמצד התולדה היו זרע כשר. עכ"ז לא הי' להם מוחין קדישין כמו שהיו אבותיהם. וע"כ הי' כח ביד המצריי' לשלוט בהם. ולפ"ז אתי שפיר והשתא שני הכתובים באים כאחד. ושניהם לדבר א' נתכוונו. אלא כאן בתוה"ק מיירי מאותן אנשים ונפשות הקדושות שבאו תחלה למצרים והם עדיין לא סבלו עול גלות הם היו במדריגת ישראל. לכך נאמר ואלה שמות ב"י הבאים מצריםה. אבל הנביא מיירי מהבנים שסבלו עול הגלות והם לא היו רק בבחי' יעקב. וזהו שדייק בלשונו הזהב ואומר הבאים ישרש יעקב. ר"ל אותן הנשמות ונפשות ישראל הבאים. הניחו אחריהם שורש וענף בנים שהיו בבחי' יעקב. יציץ ופרח ישראל. היינו שאח"כ פרח גם מאותן נפשות שהם בבחי' יעק"ב. נשמות קדושות מאוד המכונים בשם ישראל. והם משה אהרן ומרים. וע' זקנים. וכדומה. שהם מלאו פני תבל תנובה. ר"ל שמלאו את העולם מכל טוב. שע"י נתן לנו התוה"ק ותרי"ג מצות אשר הם חיינו ואורך ימינו. ונעשה לנו ג"כ נסים ונפלאות גדולים בזכותן. אך נשאר לנו לדעת טעם נכון למה באמת באו למצרי' הנשמות הק' של השבטי י"ה וע' נפש מהראוי הי' שלא יבואו שמה. רק

אותן הנשמות שהם בבחי' יעק"ב . אשר עליהם היה מוטל לסבול עול הגלות. ומצאתי אין לי טעם לשבח מדברי חז"ל שאמרו . כ"מ שגלו ישראל שכינה עמהם כו' שנ' עמו אנכי בצרה ולולא זאת לא הי' תקומה כו' ח"ו לזרע ישראל בארץ אויביהם . כמ"ש לולי ה' שהי' לנו גו' אזי חיים בלעונו גו' . רק הש"י ברוב רחמיו וחסדיו עומד תמיד לימין צדקינו ומשגיח עלינו בעינא פקיחא לבל ידח ממנו נדח ח"ו . מתוך זה נוכל להבין שאם השכינה הק' מקדמת לבוא להגלות בשביל ישראל להגן עליהם . אז בודאי גם המרכבה הק' וכל הפמליא של מעלה וכל הנלוים אליה . היינו כל הנשמות הצדיקים המדובקים בה באו ג"כ עמה להגלות כדי ללמדם תורה ומצות חוקי' ומשפטים שלא ישתכח ח"ו אמונת אלקי עולם מלבם מחמת טורח ויסורי הגלות. ולזה הטעם ירד ג"כ יעקב ובניו הק' למצרים . כדי להיות לעזר ולסעד לבניהם שיצאו מהם . שלא יתערבו בגוים וילמדו מעשיהם ח"ו. ומעתה י"ל שזהו משמעות הכתוב באמרו ואלה שמות ב"י הבאים גו' . ר"ל אלה שמות הקדושים המבוארים כאן שהם בחי' ישראל באו למצרים . את יעקב. ר"ל שמצד עצמן לפי ערך קדושתם לא היו ראויים לבוא למצרים ארץ הטמאה . רק שבאו עם יעקב . היינו עם אותן הנשמות שהם בבחי' יעקב להיות עמם לסעד ולעזר . והטעם לזה כי איש וביתו באו . ר"ל לפי שראו את הקב"ה שנק' איש מלחמה . וביתו . זה השכינה והפמליא של מעלה . באו למצרים . בשביל ישראל . כמ"ש אנכי ארד עמך גו' לכך עלו גם הם עמהם . ובעת הגאולה עלתה השכינה כביכול . והפמליא של מעלה עלו ג"כ עמהם . כמ"ש ואנכי אעלך גם עלה . וכיה"ר שיקים בנו מהרה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות . ב"ב ע"י משיח צדקנו שיבוא ב"ב. אמן :

ותתצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו .

במדרש א"ר עמרם בשם ר"י בשעה שנתנבאת' מרים ואמרה עתידה אמי להוליד בן שיושיע את ישראל. וכשנולד נתמלא כל הבית כולו אורה . עמד אביה ונשק' על ראשה . ואמר לה בתי נתקיימה נבואתך . ואח"כ כשהשליכוהו ליאור כו' . רבנן אמרי כו' . כי אל דעות ה' עכ"ל. הנה מה טוב ומה נעים דהז"ל שנתנו עיניהם הק' בתוה"ק לראות במאמרים אפילו במקום שי"ל אין מקרא יוצא מידי פשוטו . כי גם שם גדולים מעשי ה' . ובכל ענין ותיבה ואות ונקודה כו' טמיר וגניז מופלא ומכוסה סודות נפלאים ונוראים . כי נודע להעומדים בסוד ה' ליראיו . וכמו שדרש רע"ק ע"כ קוץ וקוץ כו' . אשר ע"כ התבוננו וראו ברוח קדשם את מעשי ה'. ונפלאותיו הגדולים הרמוזים כאן . להודיע בזה לנו כמה מעלות טובות ושבחו של מרע"ה אשר עבור זה הי' הש"י עמו מיום שנולד מבטן אמו לשמרו ולהצילו מכל רע . וזש"ה במתק לשונם וצחות דיבורם . ותתצב . כד"א ויתיצב ה' עליו . רמזו לנו בזה איך שהש"י הי' עיקר מעמדו ומצבו עליו מיום שנולד . ולזה הביאו ראיה מהפסוק הנא' אצל שמואל הנביא ע"ה . שגם הוא הי' קדוש מבטן . אחותו. כד"א אמר לחכמה אחותי את . רמזו לנו בזה שידע מרע"ה כל החכמות הק' הצפונים בתוה"ק אשר עליה נאמר אמור לחכמה אחותי את. מרחוק. כד"א מרחוק ה' נראה לי . ר"ל שאפילו מתוך ההתרחקות שהקב"ה מרחיק ממנו את ישראל ח"ו . ונותן אותם ביד האומות אז גם שם נראה רחמיו וחסדיו הגדולים עם ישראל עם קרובו וסגולתו . כמאחז"ל איך שה אחד יוכל לעמוד בין שבעים זאבים . וכמבואר בזוה"ק ע"פ והסנה איננו אוכל . לדעה מה יעשה לו . כמד"א כי אל דעות ה' גם בזה רמזו לנו דברים נפלאים ונוראים העומדים ברומו של עולם . והוא ע"פ אשר מבואר אצלינו בפ' ויחי כי משרע"ה היה דבוק במדת הדעת הק' . ומשם המשיך את התורה לישראל בסוד וא"ו והוא הדעת האמיתי שקבלו ישראל ע"י התורה . וזהו סוד כי אל דעות ה' . וידוע כי אור היוצא מדעת עליון הק' נמשך דרך הג' קוי"ן ח' ג' ת' והם בסוד השי"ן של משה : ועם שם מ"ה הק' השופע עליו נעשה משה . וזה"ש לדע"ה מ"ה יעשה לו . ר"ל אל השי"ן שבא מבחי' הדעת נעשה לו עוד שם מ"ה . כדי שיהא שמו משה , ושפיר הביאו ראיה לדבריהם הק' מהפסוק כי אל דעות ה' לרמז לנו שהיה בסוד וא"ו הק' הנמשך מדעת העליון . והבן זה היטב :

וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה וגו' .

במדרש הה"ד אני ישנה ולבי ער . אני ישנה מן המצות ולבי ער לעשותן . פתחי לי גו' תמתי שנתממו עמי בסיני שאמרו כל ישראל אז כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע . ובהעיר לב אחרי אשר חנן ה' בדיעה והשכל . י"ל דשורש הדבר כך . כי מי יוכל לשער גודל האהבה והשעשוע' שנכבדת שיש להבורא כל העולמי' בהוב"ש לכנ"י זרע אברהם אוהבו אשר בשבילם נבראו כל העולמות עליונים ותחתונים וכל האצילים והברואים והיצורים והנעשים הכל פעל ה' . למען ישראל עם קדושו . ועבורם נבראו כל מיני השפעות טובות ומיני חסדים טובים . כי הם עיקר ושורש של הבריאה . והם כלולים ברצונו הפשוט במחשבה הקדומה לכל הקדומים . וראשון לכל הסיבות ותחלה לכל הויות והנמצאים שבעול'. שבשביל מחשבה זו שעלה ברצונו הפשוט האחדות האמיתי להיטיב לברואיו ברא וסדר כל מעב"ר ועבורם נאצלו כל העולמות כדי להוציא מחשבה זו מכח אל הפועל. וזה"ש בזוה"ק. ע"פ ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם . דהנה עיקר העבודות של זרע ישראל בקיום התורה והמצות צריך שיהא כדי להוציא מן הנקודה טמירא ומן הרצון הקדוש מכח אל הפועל . לבוא הדבר אל התגלות ולעורר הרצון של ההשגה עליונה . ולהמשיך משם דרך השתלשלות כל העולמות שפע רצון ממקור החכמה עילאה להשפיע אל חכמה תתאה . ומשם בא לנו שפע ברכה וכל טוב וכל מיני חסדים טובים וכל מיני ישועות וחיים ושלום בעולם וכל מיני גבורות קדושות . להיות כח ביד כ"א מישראל להתגבר על יצרו ולהכניע כל חלקי הרע תחת הטוב . וכשישראל זוכין לבחי' זו והשיגה ידם לפתוח נקודה זאת וממשיכין מראשית חכמה מן הסתום אל הגלוי . אז יש תענוג גדול להבורא כל העולם בהוב"ש . ועי"ז

והגדל

מגדל מחשבתו אשר חשב על היהודים להיטיב להם . דכל זמן שהוא עדיין בהעלם כמוסה אז הוא בחי' קטנות . סייע שאין אנו יכולים להשיג רצון העליון . אלא כשלא אז תענוג להבורא בשוב"ש ברוצה בכל עת להשפיע . רק צריך מקודם אתערותא דלתתא . ולכן כשישראל עושים רצונו ופותחין המקור של הנביעו עליונה . ובזה נשלם רצון העליון ומחשבתו הקדומה . ובחי' זו נק' גדלות המוחין . היינו שהחכמה ומחשבה סתימאה נתרבה ונתגדל . וזהו ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם . היינו החכמה של המלך שהשלום שלו נתרבה ונתגדל מהוות שקיא . וזהו בא ממחשבה הקדומה כנ"ל והבן זה : ועפ"ז תבין מ"ש בזוה"ק במקום אחר ע"פ פתחי לי אחותי . פתחי לי באת ב' . דהנה ב' מבראשית אית נקודה בהיכליה דהוא מרמז על המחשבה סתימאה לומר דכל מעב"ר אשר נבראו הכל הוא בשביל מחשבה זו ונקודה הזאת . והכל הוא כלול בראשית וגניז וסתיר בתוך נקודה פנימי' של הב' שהוא רצון הקדוש אשר היה גורם לכל מעב"ר . וזהו שארז"ל בשביל ישראל שנק' ראשית . ר"ל שהם נכללו בבחי' בראשית ובנקודה זו שבראשית המחשבה היה בשביל להיטיב לישראל ועבורם ברא כל העולמות האלו כדי לשלוח הטבה זו מן הראשית ולפתו' זו הנקוד' להביא זה הראשי' אל הגילוי להשפיע לזרע ישראל כל הצטרכותם וזהו שהבורא כל העולמים ב"ה וב"ש מבקש להכנ"י דרך חיבה ואהבה . פתחי לי . ר"ל פתחי ליו"ד . ר"ל שהיו"ד היא כנקודה . ומרמז לחכמה סתימאה . וז"ש באת ב' היינו שאת הכנ"י תראה לפתוח הב' ולהוציא מן הנקודה הפנימית כל הטובות הגנוזי' שמה ולהוציא אות' מהכלל הנקודה עמירה . פלא עליון אל המעשה להתגלו' הדבר . וזהו הרמז בר"ת של פ'תחי ל'י א'חותי הוא פל"א שרומז להנ"ל . והבן : והנה בתיבת בראשי' יש בו וא"ו אותיות נגד שית"מ והנקודה שבתוך הב'. הוא מכוון נגד יום השבת שהוא הפנימית והשורש של כל וא"ו ימי המעשה דמשבת בא חיות ומזון לכל הוא"ו ימים וכל הוא"ו ימים הם כלולים ביום השבת שהוא הנקודה שלהם . וז"ש בתיקוני זוה"ק פתחי לי ביומא קדמאה כו' שראשי נמלא טל דא יומא שביעאה והכל הולך אל כוונה אחת כמש"ל שצריך לפתוח המחשבה קדומ' ולהמשיך משם שפע לכל הז' מדות . דרך השתלשלו' העולמות עד סוף המעשה כמבואר למעלה באריכות מזה : וז"ש במדרש וירא מלאך ה' אליו בלבת אש . כי קוב"ה וכנ"י הם כביכול בבחי' ודוגמא של איש ואשה שבשם בני אש ושם י"ה המחבר אותם . והנה היו"ד הוא דבר והוא המחבר ונק' לב שהוא שורש לכל עולמו' כמו שהלב הוא שורש לכל האיברים . כמ"כ היו"ד הוא נקודה ומזו הנקודה נתהווה כל האותיות היינו כל אות שהצורה לצייר צריך אדם מקודם להתחיל בנקודת היו"ד ולמשוך מהנקודה שהיא היו"ד כל אות שהצורה לכתוב . ואם כן יו"ד כמו כן הוא שורש לכל האותיות והוא בראשית בבחי' ל"ב . ולזה מצינו במקרא שמכונה להש"י בבחי' ל"ב . ע"ד שאמר דהמע"ה צור לבבי כו' וזהו שנתראה הש"י למשה בתוך לבת אש . ר"ל מתוך הלב של אש מן המחשבה ונקודה סתימאה שמשם בא כל מיני טובות לזרע ישראל . והיה צריך משה לפתוח בחי' זו מרצון העליון אשר היה בשביל ישראל להיטיב להם ובזה גאל אותם מפרע"ה ע"י שהמשיך עליהם שפע רחמים מנקודה ומחשבה סתימאה עליונה מפלא עליון כמבואר למטה בסמוך ע"פ כי אהי"ה עמך . עיי"ש : וז"ש במדרש אני ישנה מן המצות . היינו אעפ"י שהכנ"י הם בבחי' שינה שאינם עושים בכוונה לעורר שורש העליון . מכ"מ ולבי הוא הקב"ה שהוא המדת לבי הוא ער לעשותן . מעורר אותי מן השינה ואראה לעשותן . שחפצו ורצונו מאוד שהכנ"י תפתח את הנקודה ולפתוח הלב ולהמשיך מראשית המחשבה אל המעשה . וידוע שהכל נברא בדיבור שנ' בדבר ה' שמים נעשו . ואנו צריכין לקיים דבר הקב"ה שיצא מפיו כביכול להביאו אל המעשה בפרטות לקיים התורה והמצוה ולעורר רצון העליון . והנה באמת שאנו קבלנו בכללות ישראל את התורה מפי הגבורה והסכמנו יחד בלב שלם לומר כל אשר דבר ה' נעשה . ועי"ז שקבלנו עליהם לקיים דבר ה' . ולהביא הדיבור של המעשה . היה תענוג גדול מזה להבורא ב"ה וב"ש . שנשלם מחשבתו ורצונו . וז"ש במדרש פתחי לי כו' תמתי שנתאממו עמי בסיני היינו שנשלמו עמי אז שנגמר הרצון של הבורא ב"ה במה שהבטיחו להביא הדיבור של השורש אל המעשה וזהו דבריו הנ"ל שלבי מעורר אותנו לעשותן . והואיל שאנו קבלנו עלינו דרך כלל ולעשות כל אשר דיבר ה' . יש לנו לאמת דיבורנו ולהוציא מן הכלל אל הפרט ולקיים התורה והמצות ואז יפתחו לנו שערים הגנוזים בפלא העליון ויתמשך עלינו ממחשבה קדומה ונקודה וסתימא דרך השתלשלות כל העולמות כל מיני הטבה וכל מיני חסדים וחיים טובים וישועה וברכה ושלום ע"כ זרע ישראל בכלל ובפרט כיהר"א :

ויאמר וגו' ראה ראיתי וגו' נוגשיו וגו' ידעתי את מכאוביו וגו' . רבו כאן הדקדוקים אין צורך לפורטם כידוע לכל מבין . וכבר עמדו עליהם מפרשי התורה . אכן תוכן הענין הוא . דהנה באמת זרע ישראל כשהיו במצרים היו במדריגה תחתונה מאוד כי לא היו בני תורה ולא היה להם במה להתקדש א"ע . והגם שהיה בהם אנשים צדיקים וטובים . זה היה מצד נשמתם שהיו להם נשמות גדולות ויקרות והיו עובדים את הש"י מצד שכלם הזך והישר כמו אבותינו הק' אברהם יצחק ויעקב . ומי שהיה לו נשמה קדושה הלך בעקבות אבותיו . וכמו שבט לוי שהיו טובים מצד עצם קדושתם . אך שאר המון העם לא היה להם במה לעבוד את הש"י . ובאמת זהו פלא גדול אף שלא היה עדיין תורה ומצות מכ"מ היה בהם מדות טובות שהיו פרושין וגדורין מן העריות וכמחז"ל אחת היתה ופרסמה הכתוב . וכן לא שינו את שמם ולשונם . עכ"ז היו ערומים מהתורה והמצות כמ"ש ואת ערום ועריה כו' וע"ז הסתכל מפרע"ה בשפלות של ישראל שאינם כדאי ליעשות להם נסים ולגאול אותם . לזה אמר לו הש"י ראה ראיתי את עני עמי . כמ"ש בתורה עני הכוונ' אמיתית הוא על מי שהוא עני בדעת בתורה ובמצות . וז"ש לו הש"י אתה רואה בשפלו' ודלות ישראל . אבל לא השגחת עליהם בשלימות . ואני

ראה

ראה ראיתי ראיה כפולה. א'. בעניות של עמי. והב' ראיתי שהעניות זו באה להם. אשר במצרים ר"ל מפני שהם מעורבים בין אומה מצרית הללו שהם שורש הרע. וא"כ אין לדונם כ"כ על חסרונם. להיותם משוקעים בין גילולי תועבות מצרים. ואת צעקתם שמעתי מפני נוגשיו. ר"ל הנה יש להם שיעבוד גופם וגם שיעבוד נשמתם. אעפ"כ עיקר צעקתם הוא מפני נוגשיו דייקא כביכול שהשכינה עמהם בגלות ר"ל שהמצרים נוגשים אותו כביכול. כי ידעתי את מכאוביו ידיעה הוא לשון חיבור כמו והאדם ידע כו'. ר"ל הם צועקים על מה שאני מחובר ומשותף עמהם בהמכאוב ועמו אנכי בצרה ולכך דיבר עם משה מתוך הסנה כמובא במדרש. ועבור כל הנ"ל וארד להצילו. צריך אני כביכול בעצמי להצילם ולהפרידם מהשיעבוד והגלות: והנה יש ג' מיני כתות בישראל צדיקים. בינונים. פחותים וכנגדם מזכיר הכתוב ג' מיני עליות. הא' בחינות נגד הטובים אמר להעלותם כו' אל ארץ טובה ורחבה. היינו שצריך להעלותם אל ארץ רחבה שיש ארץ העליונה רחובות הנהר נחלי אמונה. ונגד הבינונים אמר אל ארץ זבת חלב ודבש שהיא ג"כ הארץ הרוחני מלאה השפעות טובות המכונים בשם חלב ודבש. אך לא כארץ העליונה. ונגד הפחותים שבהם אמר אל מקום הכנעני כו' היינו עכ"פ יעלו אל ארץ ישראל התחתון אשר שם מקום הכנעני. ועתה ר"ל הנה כעת בתוך אלו הדברים אשר הקב"ה נושא ונותן עמו. אמר לו הש"י הנה צעקת ב"י באה אלי כידוע מזוה"ק ע"ש ואלה שמות בנ"י. כ"מ שנזכר ב"י. מרמז על רתיכא קדישא ושפליא של מעלה שירדו עם יעקב למצרים. וגם להם היה קשה מאוד גלות מצרים. וזה"ש צעקת ב"י באה אלי מאותן הצבא מרום אשר עם ישראל בתוך הגלות. וגם ראיתי את הלחץ גו' זה קאי ג"כ על המלאכים הקדושים אשר היה שמה. וז"ש השי"ת למשה. ועתה לכה ואשלחך. הזכיר כאן שני ענינים הליכה ושליחות. כי משרע"ה צריך לפעול בשליחותו. ב' דברים. א'. גאולה נגלית להוציא זרע ישראל מכור הברזל מעבודה קשה. וזהו שיעבוד וגלות הנגלה. וגם עוד גאולה נסתרת. הוא הגאולה שניה להוציא חיילות הקדושה מלאכי מעלה אשר היו ג"כ בשיעבוד וגלות הנעלם. וז"ש לכה מצד גלות הנסתר. ואשלחך אל פרעה. פרעה הוא לשון התגלות. כמו ופרע את ראש גו' היינו שאני משלחך אל גלות ושיעבוד הנגלה. באמת כוונתי הוא להוציא את עמי בנ"י ממצרים. היינו צבאותי העליונים ג"כ. ולזה היה מתיירא משה מאוד מסיבת שני דברים הא' מגודל איכות פעולה הגבוהה שיוצאים ע"י שליחות' זו היינו שצריך להוציא המלאכים הקדושים מהגלות. וגם ראה והתבונן פחיתות ערכו לשליחות גדול כזאת וז"ש מי אנכי כי אלך אל פרעה. ר"ל אף גאולה הנגלית קשה עלי מאוד למיעוט ערכי ואף גם כי אוציא את ב"י היודעים כנ"ל מכש"כ להוציא הקדושה מתוקף הגלות של החיצונים. ועל זה השיב לו הש"י הגם שהוא שליחות גדול ורב הערך ועבדות כזה להוציא גוי ואלהיו מהגלות כביכול. אעפ"כ אל תירא כי יש בחי' גבוה' וכח גדול הנעלם ונסתר המסייע לך. והוא כי אהי"ה עמך. ר"ל השם הק' אהי"ה והוא שם נסתר ונעלם כנודע. ומפלאת עליון תעשה להם נפלאות כיר"א:

אלה הדברים אשר דיבר הש"י אל משה. ואח"כ כשבא משה וסיפר להם לישראל את דברי הש"י הנכבד והנורא כתיב בסוף הפרשה ויאמן העם ר"ל שהאמינו בלבם אמונ' שלימ' ושמחו מאוד על השני שמועו' ובשורות טובות ששמעו מפי משה נביאו נאמן ביתו. וזהו וישמעו כי פקד ה' את ב"י ר"ל השמועה הא' הוא מה שפקד אותם הש"י לגאלם מיד מצרים להפרישן מן הטומאה ולהעלותן אל הקדושה. והשנית הוא וכי ראה את עניים. היינו שגם על זה נתנו שמחה בלבם על מה ששמעו שהקב"ה ראה את עניים. היינו שעיקר העוני שלהם הוא רק על כבוד השכינה הקדושה. ולא בשביל כבוד עצמן. לכך נא' ויקדו וישתחוו בכפל לשון. ר"ל ויקדו על בשורת הפקידה וישתחוו על הבשורה שרואה הש"י את עניה שהם אינם מצטערין כלל על עצמן רק על גלות השכינה כביכול. ומצד זה היו ראויים להגאל ג"כ וכנ"ל. וכיה"ר לגאול אותנו בקרוב ע"י משיח צדקנו בינא בב"א:

וארא

וידבר אלהים גו' ויאמר גו' ה'. ופירש"י ז"ל דבר אתו קשות. לכאורה דיוקו של רש"י ממה שהוזכר כאן לשון וידבר אלהים. כי דיבור הוא לשון קשה. וגם שם אלהים מורה על דין וגבורה ותוקף ובעל היכולת ליפרע מעוברי רצונו כנודע. וא"כ קשיא סוף הפסוק של' ויאמר אליו אני ה'. שזה מורה על רחמים גמורים. כי ויאמר הוא לשון רך. וגם שם הוי"ה ב"ה. הוא כולו רחמים. ואיך דייק רש"י מכאן שדיבר אתו קשות ונראה דרש"י אזיל לשיטתו שפי' בסוף הפרשה שלמעלה מזו. ע"פ עתה תראה אשר אעשה גו' עתה תראה גו' אבל במלחמת ל"א מלכים לא תראה. וזה הדבר היה בודאי קשה בעיני משה שלא יזכה לראות את הארץ הקדושה. לזה דייק רש"י שפיר שמה שהתחיל כאן וידבר אלהים על שדיבר אתו קשות ובסוף הפסוק מרמז שגם זה לא היה מצד הדין רק אדרבה זה היה מצד הרחמים ואהבה גמורה וחיבה יתירה נודעת לו. ר"ל שהש"י הודיעו אז הטובה הגדולה שיגיע לישראל מזה כמאחז"ל ע"פ מזמור לאסף כו' קינה מבע"ל אלא לפי ששפך הקב"ה את חמתו של העצים ועל האבנים. אבל אם משרע"ה היה מכניס את ישראל לא"י. אז היו כל אויביו נופלים לפניו והיו כלא היו. והיתה הארץ כבושה לפני ב"י באין פוצה פה. ואז היה משרע"ה בונה הבהמ"ק בעצמו. כמ"ש בפ' ראה. והניח לכם מכל אויביכם מסביב גו' והיה המקום ולזה לא היה באפשרי אז להחריב את הבהמ"ק שהיה מעשה ידי משה. והיה מוכרח כביכול לשפוך חמתו על שונאי ישראל ונמצא שזה הדבר היה באמת טובה גדולה בעיני משרע"ה שיציל במיתתו את כל ישראל. וזאת היתה מדתו מעולם למסור נפשו עבור ב"י. מעתה מתוך דברים אלו הנראים צרים לעין הרואה נתגלה למשה גודל האהבה והחסד

והרחמים גמורים הנלמדים מזה לכל ישראל. וזהו ע״ד הפשוט. ויש עוד טובות פנימיות כמוסים ונעלמים בזה כמבואר בספה״ק. וזה״ש שהמע״ה. טובה תוכחת מגולה גו׳. אשר ע״כ חייב אדם לברך על כו׳ כשם שהוא מברך על הטובות. וכנ״ל. והנה כתיב מפי עליון לא תצא הרעות והטוב. היינו כאשר בא אל האדם איזה סיבה לא טובה וצרה ודחקות ח״ו. הכל הוא לטוב לו. אך טובי׳ גנוז בגויה. וכל איש מזרע ישראל מחויב להאמין בזה שהכל הוא לטובתו מאת הש״י ית׳. אשר דרכו להטיב לברואיו ובפרט לזרע ישראל עם סגולתו. אך כעת הזאת עדיין לא נתגלה שטובה והחסד ההוא. והוא טמיר וגנוז מחמת שהאיש הלזה עדיין אינו ראוי לטוב זה. וכאשר יגיע האדם לשכל והאמונה כזו בלב שלם. אז היה יכול להמתיק מעליו הדינין באמונתו השלימה כזו. והיה מבין ומביט וצופה את הטוב והחסד אשר עשה אתו הבורא ית׳ ויתב׳ בזה. וזהו טובה תוכחת מגולה שבאה מאהבה מסותרת ר״ל מחמת שהאהבה והחסד מסותרת וגנוזה בתוכה כנ״ל שבאמת הכל הוא לטובתו: או י״ל עז״ה. טובה תוכחת מגולה היינו שיכול האדם לעשות מהתוכחת מגולה טובה ולהמתיק מעליו הדינים ע״י האהבה מסותרת. ר״ל ע״י שמאמין באמונה שלימה כי הטוב והחסד טמיר וגנוז בגויה. ומאתו לא תצא הרעות רק הכל הוא לטובתו. ובזה מבטל וממתק הדינים מעליו. ותפקחנה עיניו והיה רואה ומבין לפעמים הטוב וגודל החסד שימשך לו מזה. והנה הבורא ב״ה וב״ש דיבר קשות עם משרע״ה בתוכחת מגולה על אשר אמר ומאז באתי אל פרעה הרע לעם הזה ולזה אמר לו הש״י עתה תראה כו׳ ודחז״ל אבל במלחמות ל״א מלכים לא תראה עיי״ש. ולזה ירמוז הכתוב. וידבר אלהים אל משה. היינו שדיבר אליו קשות כנ״ל. מכ״מ ויאמר אליו אני ה׳. הוא שם הרחמים והחסדים היינו שא״ל הש״י הגם שדברתי אליך דברים נראים זרים לנגדך. עכ״ז תדע שאני ה׳. היינו כי האהבה והחסד והרחמים גמורים מוסתרים וגנוזים בתוכו. והבן:

וארא אל אברהם אל יצחק וגו׳. ופירש״י ז״ל אל האבות ככר נותו ביה קמאי דקמאי מאי חידש רש״י בזה שאינו מפרש הפ׳ עצמו אך בהעיר לבוש שכל. י״ל. דרש״י ז״ל רימז לנו בזה דבר גדול. דהנה לכאורה קשה דהו׳ לו לומר וארא אל אברהם יצחק ויעקב. ובכי שני תיבות אל אל. שמה אך למותר. אכן י״ל דהנה הש״י אמר למשה שנתראה ונתגל׳ אל המקור ושורש של אברהם ושל יצחק ושל יעקב. בעולמות העליונים הק׳. ולהמקור מחלב נשמותיהם ואצילותם לשם היה שלם הקב״ה וב״ש. באל שדי סוד המלוכה הק׳. ולזה כתיב אל בכל פעם לרמז דבר זה. וזהו ג״כ כוונת רש״י ז״ל במתק לשונו הטהור. וארא אל האבות היינו אל המקור ושורש העליון הקדוש שהוא בהי׳ אבות של אברהם יצחק ויעקב והמשכיל יבין כ״ז:

וגם אני שמעתי וגו׳ מצרים מעבידים וגו׳. הנה לכאורה תיבת אני הוא מיותר. ועוד אינו מובן לשון מעבידים. שהוא מפעיל. הול״ל עובדים אתם. אכן י״ל. דהנה כאשר זעקו בנ״י על ה׳ ובקש׳

ולחנן על נפשם מאת הש״י ויתב׳ להושיעם מן העבודה הקשה גם להצילם מצער גופם. בתוך הזעקה הפיש מעלמם כדעתם ושכלם בגם הנשמות הם בהגלות. ויופר מזה יש לזעוק על שיעבוד הקדושה שמזה באו לביטול עבודות הש״י ואז נתיישבו בלבם ושכלם הזך. על מה עשה ה׳ כך לנו הלא בודאי הוא עבור גודל הטאינו ופשעינו נגדו ית׳. והתחילו לעשות תשובה שלימה ולתקן נשמותיהם. ושוב בתוך כך נתיישבו יותר בדעתם ושכלם מעלמם וזעקו על ד״ז יותר ויותר במר נפשם וכאב לב אוי נא לנו כי נוחלנו אשר היינו ממתינים מלשוב בתשובה עד שבאו עלינו יסורין גדולים ושיעבוד גדול מהמצריים ואז נתעורר לבבינו לשוב אליו ית׳. וכי פרעה הקריב את לבבינו אל אבינו שבשמים הראוי ונכון לבני אברהם יצחק ויעקב כמונו היום לעשות כזאת. וזעקו על דבר זה במר נפשם יותר ויותר ממה שזעקו מקודם. לגודל הבושה שלא עשו תשובה לתקן פגם נשמותיהם עד הנה כ״א עכשיו ע״י המצירים ומעיקי׳ אותם. וזו הנאקה והצעקה היתה מכאב לבם באמת גמור וזה לא היה גלוי לשום בריה בלתי לה׳ לבדו. וזהו ביאור הפסוק וגם אני שמעתי. ר״ל אני בעצמי שמעתי את נאקת וגו׳ היינו עם הנאקה שהם צועקים על צער הגלות והשיעבוד שומע אני עוד צעקה אחרת. אשר מצרים מעבידים אותם. ר״ל שצועקים ביותר על זה שהמצריים המצירים ומעיקים להם יהיו מפעילים ומעבידים אותם עבודת הש״י ולקרב לבבם אל הש״י ולמה לא עשו זאת מאליהם. ולזה ואזכור את בריתי היינו עי״ז ראוי ונכון שאזכור להם הברית והדביקות שהיה לאבותיהם הק׳ עמי ולגאלם. כיה״ר לגאול אותנו בב״א:

ויאמר ה׳ אל משה ראה נתתיך אלהים לפרעה וגו׳ במדרש הה״ד שאו שערים ראשיכם גו׳ למה נק׳ שמו מלך הכבוד שחלק מכבודו ליראיו. מלך ב״ו אינם נק׳ בשמו אבל הקב״ה קרא למשה אלהים בשמו שנ׳ נתתיך אלהי׳ לפרע׳. מי הוא זה מלך הכבוד ה׳ צבאו׳ הוא מלך הכבוד סלה למה קרא דהמע״ה להקב״ה מלך הכבוד. שהוא חולק כבוד ליראיו כיצד מלך ב״ו אין משתמשין בשרביטו והקב״ה מסר את שרביטו למשה שנ׳ ויקח משה את מטה האלהים בידו. מלך ב״ו אין לובשין עטרה שלו והקב״ה עתיד להלבים עטרה שלו למלך המשיח ומהו העטרה של הקב״ה כתם פז שנ׳ ראשו כתם פז וכתיב השית לראשו עטרת פז עכ״ל המדרש: כבר אנו מוזהרים מקדמונינו ז״ל שלא נחשוב בדעתנו ח״ו שום דמיון או ציור או שום תפיסה באלהותו ית׳. ושורש הדברים הוא כך דהשערים והפתחים של העולם הן השמה אנכי מעמ׳ דודאי א״א לנו ולשום נברא להשיג בדעתו את יוצרנו ובוראנו ית׳ מצד מהותו ועצמותו כי הוא מובדל מכל מין השגה ולית מחשבה תפיסא ביה כלל כמ״ש ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו ומה שאנו מהללים ומשבחי׳ ומפארי׳ אותו בפרטות מדותיו הק׳ הוא רק בדרך שאלה ומשל ממה שאנו רואים הנהגותיו הק׳ וחסדיו וגבורותיו ומצד פעולותיו הגדולים והנוראים מזה יכולים להכיר קצת ממעלת יקר תפארת מלכותו כבודו הק׳ והוא ע״ד משל כמו שהנשמה שבגוף האדם

אבר

אמר בלתי אפשר להשיג ולדעת מהותה כלל לאשר היא שכל רוחני שאין מורגש בחושים רק אחר שהיא משתלשלת ברוח ורוח בנפש ונפש בנפש החיוני המקושר בגוף האדם אז ע"י שאנו רואים פעולת הנפש בהגוף מזה יכולים לשער קצת גודל מעלת קדושת הנשמה כמ"כ בביכול הוא ית' כשעלה ברצונו ית' לגלות את כבוד מלכותו וכחותיו הק' בעולמות התחתונים אז האציל מאורו הא"ס ב"ה וב"ש העולמות העליונים הק' הנעלמי' ועוד משם מדריגה אחר מדריגה בסוד מאנין ולבושין עד שהגיע אורו הק' להשכינה הק' ומשם מתפשט עוד ע"י לבושים הק' עד שמגיע לראש צדיק ונביא אשר עליו שורה השכינה ומשפעת עליו מאורות העליונים הק' שיהא הצדיק מושל ביראת אלהים. והיא בחי' מלכות שיכול לעשות הכל כרצונו ע"י כחותיו ית' כמ"ש ותגזור אומר ויקם לך. ועי"ז ניכר גדולת הבורא ב"ה וב"ש. והכל יודעים אז שיש משגיח ושופט בארץ והצדיקים המה פותחים פתחים ושערים העליונים להריק שפע טובה וברכה ע"י השערים והפתחים להכנ"י לעילא ותתא. והצדיקים גמורים נקראו שערים והינם גמורים נקראו פתחי עולם והקב"ה נתן מכחו ליראיו וחלק מכבודו להם מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות אחז"ל למה נק' שמו צבאות כי אות הוא בצבא דילי' ר"ל הגם שהקב"ה נותן להצדיקים כח וגדולה אעפ"כ הם מייחסים אותו הכח והגדולה לשמו ית' ויודעים שאין זה כחם רק של הש"י. אבל האומות עכו"ם כשנותן הש"י להם איזה כבוד אז הם מכחישין כח וגבורה של מעלה ואומרים כחי ועוצם ידי כו' אבל בצבא דיליה הוא אות. היינו בצבאות ישראל הוא אות אמת שהוא הוא המלך הכבוד. הגם שחלק להם מכבודו ועוד נתרבה ונתגדל קדושת ורוממות האל ית' ממה שאנו רואין הנהגת הצדיק הקדוש הזה. אז יכולים לשער קצת כמה גדולים מעשה ה' ונפלאותיו ונוראותיו איך הוא יחיד ושליט בכל העולמות העליונים והתחתונים. וזה היה בחי' משרע"ה שנתן לו השי"ת הכח והממשלה מכחותיו הק' שיהא כסא ומרכבה קדושה למלכותו ית': ועפ"ז יובנו דחז"ל שהקשו למה קרא דהמע"ה להקב"ה מלך הכבוד. ר"ל איך אפשר להשיג את מהות כבוד מלכותו ית' שאפילו מלאכיו ומשרתיו הק' שואלים איה מקום כבודו וא"כ היאך הוא באפשרי לקרותו מלך הכבוד ותירוצם על זה הוא לפי שחלק מכבודו ליראיו ר"ל ע"י שאנו רואים הכבוד שהוא חולק להצדיקים מזה יוכל להכיר ולהבין קצת מכבוד מלכותו ית' וית'. כיצד מלך ב"ו אין משתמשין בשרביטו. והקב"ה מסר שרביטו למשה כו'. היינו הכוחות הק' שהוא ית' כביכול משתמש בהם. כמ"ש ויקח משה את מטה האלהים בידו. ר"ל המטי' של הנהגת מלכותו ית' הי' בידו ובכחו של משה שהי' יכול להטות בשכלו הק' כל הכוחות הק' שבו אל אשר יחפוץ ועוד מלך ב"ו אין לובשין העטרה שלו כו'. הנה ידוע כי אותיות כת"ר הם נוטריקון כהונה תורה מלכות והן המה הג' כתרים הבאים מהג' קוין הק'. הנ"ת כי מדת החסד נכונה בשם כהן כידוע. התורה הקדושה היא מצד קו האמצעי שהוא תורת אמת ומלכות היא מצד הגבורה כמ"ש מלך במשפט יעמיד ארץ. ואלו הג' קוין הק' הם מלובשים באותיות התוה"ק שהם גופי תורה. ושאור הק' השופע עליהם נ"ל שהם הוא אור הזך מא"ס ב"ה וב"ש והוא המאיר על האותיות והם נק' כתרי אותיות המרומזים בטעמים נקודות תגין. והם בחי' רא"ש כי כמו שהראש הוא למעל' מכל איברי הגוף כן כביכול האור הנה הזה מהרצון העליון הוא מאיר על האותיות התורה שבכתב ומחיה אותם בכח שם הק' מ"ה. שהוא סוד אד"ם וכשמתקשר תורה שבכתב עם תורה שבע"פ ע"י שם הק' מ"ב. שהם ג' ידות. יד הגדולה. יד החזקה. יד הרמה. שג"פ י"ד עולה גימ' מ"ב. אז שני שמות הק' האלה ביחד עולים מנין פ"ז. וזהו שאמר ראשו כתם פ"ז. המה השלשה אורות הקדושים המאירים על תוה"ק מהא"ס ב"ה וב"ש. והיא העטרה הק' הנתונה בראש ממה"מ הקב"ה. ועתידה העטרה לחזור ליושנה בביאת משיח צדקנו ב"ב כי עליו נאמר ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה כו' שיבין וישכיל כל סודות התורה וישיג כל האורות הק' הכלולים בה. וזה"ש חז"ל מלך ב"ו כו' אבל הקב"ה ילבש את העטרה שלו. ר"ל התוה"ק והאורות הקדושים יתן אותם בראש מלך המשיח צדקנו. ושפיר הביאו ראיה מזה שכתוב ראשו כתם פ"ז. הרומז על אורות הק' העליונים. וכנ"ל. וכתיב נמי במלך המשיח השית לראשו עטרת פ"ז. וכיה"ר שנזכה ב"ב בזכות התוה"ק לביאת הגואל האמיתי אמן:

ויאמר ה' וגו' ידבר אליכם פרעה וגו' לכם מופת וגו'. הנה תיבת לכם הוא לכאורה מיותר ושמעתי משם לדומו"ר הרב הקדוש כו' מוהר"ר אלימלך ז"ל. כי הנה מעשה כשפים. הוא דבר חידוש ופלא בעיני מי שאין לו היכולת לעשות כזאת. אבל בעיני המכשפים בעצמם אין הדבר לפלא כידוע. אבל הנסים והנפלאות הנעשים ע"י הנביאים אז הוא בעיניהם עצמם ג"כ לפלא ומופת גדול. ולזה כי יאמר פרעה תנו לכם מופת. היינו כשתעשו דבר כזה שיהיו בעיני עצמיכ' ג"כ למופת ופלא ובזה אדע כי הוא דבר ניסי ומכחות אלהות ודפח"ח ושימד"כ: ולי נראה עוד דהנה כתיב מפי עליון לא תצא הרעות. כ"א כל מיני טובות והברכות וחסדים גדולים לכל הנבראים כולם. אך בבחי' המקבלים יש השתנות לפי ערך בחי' כל א"א. אצל זה הוא לטוב ואצל זה להיפך ח"ו. עד"מ זריחת השמש שזורחת לכל העולם בשוה. ועכ"ז חלב נימס מפני חום השמש. ושעוה הדבש נתקשה יותר מחום השמש. גם פשתן כשמכבסין אותו מתלבן מחום השמש. ושאר דברים נשחרין מחום השמש כמ"ש אל תראוני שאני שחרחורת ששזפתני השמש. והשמש מאירה לכל בשוה. ואין בה שום שינוי כלל מדבר זה לזה. ועכ"ז יתראה בכל דבר איזה שינוי מצד המקבלים. וכמו כן הוא כביכול אצל הטוב והחסד. אשר הש"י מטיב לברואיו ומשפיע לכהו"ה שפע הטוב בכל עת ורגע בלי הפסק כלל. ומכ"מ ישתנה בכל אחד ואחד לפי ערך המקבלים לטוב או כו' לפי מעשיהם. והנה הש"י פקד וצוה למשה ואהרן לגלות ולפרסם אלהותו ית' לפרעה ולמצרים ולהודיעם אשר הוא עיקרא ושרשא דכל עלמין. והוא הזן ומחיה את כולם.

זמבלעדי שפעו והיותו כאפס והוהו נחשבו ובאמת דרכו להטיב לכל ברואי עולם ומה גם לבנ"י עם קרובו וסגולתו. ורצונו להוציאם ממצרים ביד חזקה גם להכות פרעה ועמו במכות גדולות ונפלאי'. ואותן המכות בעצמ' יהיו טובות לישראל. חוץ טובות ההירות משיעבוד לגאולה. וכמו שמצינו בדחז"ל כי ממכות דם נתעשרו בנ"י כי המצריים קנו מהם מים לשתות. גם מכת חושך היה טובה גדולה לישראל כי אז חפשו כל המטמוניות של המצריים והאוצרות הצפונים והגנוזים וכל מיני כלים היקרים והטובים ואחר כך בעת צאתם ממצרים הוכרחו להשאילם ולא יכלו להעלימם מהם. וכן משהמא היו כל המכות בעצמם טובות לישראל. ונמצא הגם שמאתו ית' לא תצא כ"א טוב. עכ"ז נתהפך הדבר לרע לפרעה ולהמצריים. והוא באמת פלא גדול שדבר אחד יהיה טוב לזה ורע לזה. ובודאי שיפאל ע"ז מופת ממשה ואהרן כדי שידע שיוכל להיות דבר כזה להשתנות בעצמו מזה לזה. ועוד שיה הידוש נפלא בעיני פרעה ועמו על שמעו אפיהם שרצון הש"י לגאול את בנ"י מתחת הגלות מצרים. הגם כי המה ג"כ משוקעים בתוך גילולי מצרים ותועבותיהם. ועדיין אין להם שום מצוה ואיזה זכות עצמן. וא"כ מה נשתנו אלו מאלו. וממילא ישאל גם לזה מופת כדי שיתאמת אלו דיבורם של משה ואהרן. ככל אשר יצא מפיהם כן יקום ולא יפול מדבריהם ארצה. וזהו כי ידבר אליכם פרעה וגו' תנו לכם מופת. היינו לידע אם אמת הדבר שאתם ראוים להגאל הגם שאתם כמ"כ משוקעים כנ"ל. גם מופת על השתנות הדבר אחד לזה טוב וכו'. הגם שמאתו ית' לא תצא רק טוב. וכנ"ל. אז ואמרת אל אהרן. קח את מטך שהוא קדוש כנודע. והשלך אותו לפני פרעה הרשע ויהי לתנין. היינו שיתראה אצל פרעה ועבדיו דבר קדוש כזה ויתהפך לתנין ולנחש וזהו ודאי מופת. הוסף על השנות דבר אחד לפי ערך המקבלים וכנ"ל. וכן בזה יתורץ ג"כ קושייתו על מה הם ראוים להגאל. כי בנ"י זרע אבותינו הק' הם שורש ומקור הטוב. עכ"ז בהיותם בין המצריים ותחת שיעבודם בהם בחי' הרע גמור אז ויתערבו בגוים וילמדו מעשיה'. ולזה הם כעת משוקעים בגילולי מצרים ותועבותיהם אבל לא מצד טבעם ומזגם ותולדותם. ובאמת כשיגאלו מהש"י עול גלותם ושיעבודם ישליכו מהם כל בחי' הרע שהיו בו מקדם, ויטהרו ויקדשו א"ע בכל האפשרי כדרכם הטוב. ובזה הם ראוים להגאל. ויבלע מטה אהרן את מטותם הגם שכבר נעשה המט' לתנין לפני פרעה ועמו. עכ"ז מלכותו בכל משלה אפילו בבחי' קליפות וחיצוניות. ולזה ויבלע מטה אהרן את מטותם. להוציא בולעם מפיהם ולברר ולהעלות כל הניצוצין קדישין לשורשם הטוב הרמה בקודש: אי יאמר ויובן בזה ג"כ למה בחר הש"י דוקא המטה והמופת יהי' להתהפך לנח"ש. ודאי היא בכוונה מכוונת. והוא שרמז בזה הקב"ה. מ"ש שהמע"ה יש אדם שלים באדם לרע לו. כדי שלא יגבה לב פרעה בראותו כח ממשלתו שהוא מושל כעת על בני ישראל ומשעבד בהם כרצונו. ויחשוב בדעתו כי לעולם הוסן ומלכותו עליהם לעד תיכון. לו ולזרעו אחריו ובאמת לא כן הוא. רק לפי שהשעה משחקת לו כח השומא"ה גדול מאוד. וניצוצי הק' מובלעי' ומשוקעים במצרים עד עת קן. אבל הוא גורם בזה השיעבוד והגלות רע לעצמו לאין שיעור. שעיקר הגלות והשיעבוד של מצרים היה רק שבנ"י יבררו ויוציאו כל הנ"ק המובלעים שם, ע"ד חיל בלע ויקיאנו. ופתאום יבוא אידם בבוא הזמן והעת שיתבררו כל הנ"ק משם ויעלו לשורשם. ואז ישארו פרעה וכל עמו והרצו כמצולה שאין בו דגים כו'. ריקם מכל. וילכו לאבדון. ע"כ פקד וצוה הש"י ליקח את המטה של אהרן שהיה קדוש מאוד כמ"ש והנה פרח מטה אהרן כו' שהי' רומז לגודל קדושת משפחת אהרן כי מטה הוא לשון משפחה כמ"ש אלה ראשי המטות. ואם המטה הזה רומז על קדושת משפחת אהרן שהוא המובחר מכל משפחות ישראל. ודאי ידוע שהי' בהמטה הזה קדושה רבה ויתירה למאוד. ובזה הראה לו הש"י כמה גדול כוחו והתגברות הקליפ' כעת. היינו שאפילו על קדושה גדולה כזו יכול לשלוט שע"י ראייתו בעיניו הטמאים בזה יתהפך המטה לנח"ש. וזה"ש השלך לפני פרעה דייקא שיהא רואה אותו. ויהיה תיכף לתנין מגודל כח הטומאה שיש בו בראייתו. ואח"כ אחז בזנבו ונתהפך למטה בכפו. בזה רמז לו שעתידה הקדושה לעלות למקומה. והקליפות והחיצוני' כעשן יכלו כמו שהמטה הזה חזר לקדושתו ובלע את כל מטותם. כמ"כ ע"י קדושת ישראל יכרעו ויפולו. הם וכל המשפחות שלה ם המרומז במטותם כנ"ל. ולא יהי' להם עוד שום ממשלה כזו לעולם. כן יאבדו כו' וכיה"ר שיקוים בנו במהרה בימינו בימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות אמן:

ויאמר משה וגו' התפאר עלי וגו' למחר וגו'. ופירש"י ז"ל התפלל היום שיכרתו למחר.

ולכאורה מנ"ל לרש"י זה. עוד מאי נפקא מינה מזה לפרעה אם היום יתפלל או למחר. הגם שלשון למתי אעתיר, מורה לזה. עכ"ז קשה על פרעה עצמו שם ראה שקיבל ע"ע להיות מעונה ביסורין עוד יום אחד. וכי לא הי' טוב לו יותר שתיכף יסורו ממנו. ובודאי לא לחנם עשה זאת: אכן י"ל בהעיר לב דבאמת לא האמין פרעה בנבואת משרע"ה והשב בדעתו שמשה עצמו אומר כל הדברים הללו. לכך רצה משרע"ה להראות לו שהוא נביא ה' ונאמן ביתו. והן הן בעצמן הדברים שיצאו מפי הש"י. וממילא יקיים הש"י ככל אשר יצא מפי משה למלאות חפצו ורצונו. כראוי להוהב נאמן אמיתי כמוהו. וזה"ש משה לפרעה. התפאר עלי. ר"ל בחנוני נא. בהיז' דבר שתוכל אח"כ להתפאר עלי ולומר שלא נתקיימו דברי. וע"כ זהו שהתחכם פרעה ובחר לעצמו זמן הסרתם ביום מחר. וזהו באמת התפארות גדול למשה היינו מה שיתפלל היום שיכרתו למחר. דהנה כל איש מזרע ישראל אשר הוא לפעמים באיזה צרה ח"ו. אז כשמתפלל להש"י ומעורר עליו רחמיו אז תיכף ומיד הוא נחלץ מהצרה. כיון שהרחמים גוברים עליו. ואז ממילא הדינין נמתקין. והיסורין מסתלקין. וא"א להם להתעכב עוד. וזהו הרמז לו משה במתק לשונו. במה שהש"י יסיר הצפרדעים מפרעה ומעמו אינו נגזר שתתמלא עליו רחמים. דבאמת באבוד כשעים רגה. רק הוא

מפני שהש"י עושה חפצו ורצונו של משה שהתפלל עליו ולא ישוב תפלתו ריקם מלפניו. וז"ש משה. כדברך. שיהא אתפלל היום ואקבע הזמן שלא יכרתו עד למחר. ובזה תראה האמת שהש"י עושה רצוני ולא יסירם עד למחר כדי לאמת דברי ובזה יגלה ויפורסם לכל שאני נביא באמת ונאמן ביתו. והיא ודאי תפארת למשה שבזה הנסיון שנסהו יתי' ניכר חשיבותו לפני השי"ת. ועיין באוה"ח קצת מזה. והבן זה:

בא

ויאמר וגו' בא אל פרעה וגו'. בזוה"ק כאן רמז לו מכת ארבה. וי"ל כי הרמז הוא עד"ז. דהנה שכל האותיות שהם ממוצא אחד הם מתחלפים לפעמים. נמצא שאות ב'. מתחלף עם אות פ'. שהמה באחד ממוצא השפתים. שהם אותיות בומ"ף. וכמ"כ אות א'. מתחלף עם אות ע'. שהם ג"כ ממוצא אחד. שהמה אותיות אחה"ע. היוצאים מן הגרון. וז"ש הש"י למשה. בא אל פרעה ר"ל שתקח אותיו' בא. ותכנים אותם אל תיבת פרע"ה בחילוף אותיות פ"ע מתיבת פרעה. וכנ"ל ואזי יהיה מזה תיבת ארבה. כידוע לכל. וק"ל:

ויאמר ה' וגו' הכבדתי את לבו וגו' שתי אותותי וגו'. יש לרמז בזה. ידוע כי עיקר הגלות הוא גלות הדעת. וכמבואר למעלה והוא ע"ד דעה קנית מה חסרת. דעה חסרת מה קנית. כי כשבא אל האדם יסורים וצרות ח"ו. אז אם דעתו ושכלו מיושבין עליו אינם נחשבין היסורין בעיניו לכלום. כי יודע ומאמין באמת שהכל הוא טובות מאתו ית' וית'. וגם כי לפעמים יראה בעיניו הטוב שימשך לו מזה לאחר זמן כנודע. והובא בספה"ק כמה מעשיות על זה. ועיקר היסורין והגלות אשר להאדם הוא כשדעתו אינה מיושבת עליו. אזי הוא מרגיש בנפשו גודל הצרות והיסורין כי אין לו במה להתחזק וליתן עצות בנפשו איך ומה לעשות. וכאשר צועק במר נפשו להש"י והוא מרחם עליו. ושולח לו דעה מיושבת ובא להבנה אז תיכף ומיד נגאל מצרתו ודוחקו. ועד"ז הוא ג"כ גלות הכללי והבן: והנה בזוהר הקדוש אי' פ' בראשית. עה"פ שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. כי תיבת מ"י הוא עלמא דקיימא לשאלה. והוא עולם הבינה. גם תיבת מ"י עולה מספר נ"ן שערי בינה. מי ברא אלה היינו התגלות הכחות הק' העליונים בהוא"ו קצוות. ומשם הדינים נמשכין כנ"ל. רק שבמקורם ושורשם שהוא עולם הבינה והדעת הם ממותקים ורחמים גמורים. ומינה דינין מתערין. וכאשר נתעלו הוא"ו קצוות למקורן ולשורשן ברמה בקודש. אז נמתקו הדינין. והנה גלות מצרים הי' ג"כ גלות הדעת ובבוא עת הגאולה נתגלה אז הדעת. ונמתקו הדינין בשורשן. כי אז הי' עליה להוא"ו קצוות ונמתקו הדינין במקורן בעולם הבינה והדעת. והדינין והיסורין נהפכו על פרעה ועל מצרים מבחי' אלה שהוא בחי' התגלות הוא"ו קצוות כי כ"א כלול מכולם. וששה פעמים שש עולה מנין אל"ה: ועפ"ז יש לפרש הפסוק ויאמר ה' אל משה. כי ידוע במצרים הוא סוד הדעת העליון הקדוש. בא אל פרעה. היינו פרעה הוא לשון התגלות. ר"ל שהבשורה בשוב"ם אמר להדעת שיתגלה כי בא עת הגאולה. כי אני הכבדתי גו' למען שתי אותותי אל"ה היינו לשום האותיות אלה שהם התגלות הוא"ו קצוות כנ"ל. ומשם נמשכו כל הדינין. בקרבו דייקא. שהדינין יתהפכו על פרעה ועבדיו ועמו. ולמען תספר באזני בנך כו' התעללתי במצרים היינו השחוק והביטול אשר עשיתי בהם. ואת מופתי אשר שמתי בם דייקא. אבל אתם בנ"י זרע קודש וידעתם כי אני ה'. המרחם עליכם ובזה תהי' הגאולה. ויה"ר לפני הש"י שנזכה להגאולה אשר אנו מצפים ומיחלים לה'. בב"א ע"י משיח צדקנו גואל האמיתי אמן:

החדש הזה לכם וגו'. במדרש הה"ד כי מלכים ימלכו הנה אחז"ל דניסן הוא ר"ה למלכים. ופריך בגמרא למאי הלכתא. א"ר לשטרות. דתנן שטרי חוב המוקדמין פסולין. והמאוחרין כשרין. ובאמת למלכי ישראל מניסן מנינן. וצריך להבין ולדעת מהו זה שנק' מלכי ישראל הלא באמת הש"י הוא מלך ישראל וגואלו והאומה הישראלית אינו מושל עליהם שום שר ומזל משרי מעלה. בלתי הש"י לבדו. אכן הענין כך הוא כל עולמות העליונים מכירים מהמלוכ' העליונה וכולם יחד מכירים מלכותו ואדנותו כי בכל עולם ועולם אדנותו ומלכותו בכל משלה. וכולם מקבלים ע"ע עול מלכותו ונרתעים מפחדו והדר גאון עוזו רק בעוה"ר היות העוה"ז עלמא דשיקרא ומלא השמות מהקליפות החיצונים לא היו יודעים ממלכותו ואדנותו ית' וית' ואת תפארת גדולתו ולא הכירו ולא היה אז בעולם מי שעל ידו יתגלה ויתפרסם מלכות שמים עד שבא אברהם אבינו ע"ה והכיר את בוראו ית' והשליך א"ע לכבשן האש באור כשדי' על קדושת שמו ית' וית'. ובזה פירסם והודיע לכל באי העולם. כי ה' הוא האלהים. ואין זולתו. ומושל בכל. והוא היה הראשון שקבל ע"ע עמ"ש במס"נ לפרסם אלהותו ית'. ואחריו החזיק בנו ידידו יצחק אע"ה שמס"נ ג"כ בעקידה על קדושת שמו ית'. וע"י היה קצת פירסום. והעיקר היה כשבא יעקב אע"ה והוליד י"ב שבטי י"ה שהם נגד ד' חיות הקודש הנושאות את הכסא כי ד' פנים להם ואחד מהם פני אדם נמצא שהיה לד' החיות י"ב פנים זולת פני אדם. נגד י"ב שבטי י"ה. וזה היה פירסום גדול למלכותו ית'. שהם היו מרכבה להמלוכה עליונה הק'. ואח"כ כשירדו למצרים ע' נפש. וסבלו עול קשה משיעבוד וגלות מצרים. עד שעלה זכרונם לפני הש"י ועשה עמהם כמה נסים ונפלאות גדולות והוציאם בידו הגדולה והחזקה ס"ר נשמות ישראל שהם היו בחי' קומה שלימה. ואז נודע לכל באי העולם כי הוא לבדו מלך על כל הארץ כמ"ש אז נבהלו אלופי אדום והתחיל להכיר המלוכה עליונה בעוה"ז בפירסום רב. ובפרט במעמד הנבחר הזה בהר סיני. ואז הכנס"י ובפרט משרע"ה. היו כסא ומרכבה למלוכה העליונה והמליכו את הבורא ב"ה וב"ש על זה העולם ג"כ וזהו ענין מלך ישראל וגואלו שהיו כסא ומרכבה להמלוכה העליונה וע"י מרע"ה וכללות ישראל נתגלה ונתפרסם מלכותו בזה

העולם

בעולם. וזהו ענין מלכות ב״ד שהוא בחינת רגל ד׳ בהמרכבה וסוא כסא ומרכבה למלוכ׳ הק׳ מלכות שמים. וזהו וישב שלמה על כסא ה׳ למלך על ישראל. כי הכינו ה׳ למלך היינו שהמשיך את המלוכה עליונה להאיר בעה״ז סוד שישב על כסא ה׳ למלך. וזה הענין למלכי ישראל מניסן מנין. היינו שהם היו סוד כסא ומרכבה להמלוכ׳ עליונה. ולכבודו ית׳ וית׳ מניסן מנין שהוא עת צאת ב״י ממצרים ע״י נסים ונפלאות מאז נתגלה מלכותו גם בתחתונים. כי בכל שנה כשבא חודש ניסן נתעורר דבר זה ומתחיל להתחדש ולהאיר המלוכה העליונה כמו שהיה אז. והשתא יתפרש המשנה בא׳ בניסן ר״ה למלכים היינו שמתחלת אדנותו ומלכותו ית׳ סוד מלכות שמים להאיר בזה העולם מחדש וכאלו היום נברא העולם דבאמת בניסן נברא העולם בפועל ולכן בא אז התחדשות לכל דבר שבעולם. והימים הראשונים יפלו ומעתה מתחיל העולם מחדש להתנהג ופריך למאי הלכתא ר״ל מאי נ״מ ומה נרווח בזה שמאז הוא התנהגות חדש. א״ר חסדא היינו המדה של רב חסדא אומרת לשטרות. כדתנן שטרי חוב המוקדמין פסולין. כיון דמניסן נתחדש התנהגות העולם ומה שהיה מקודם עד ניסן הוא נחשב הכל כאפס ותוהו וא״כ כל השט״ח שהיו ח״ו על ישראל הן הנגזר עליהם מלמעלה על כלל ישראל או על איזה יחיד והן בעולם התחתון מאת שונאי ישראל. אשר נכתב ונחתם בטבעתם להרע על זרע ישראל ח״ו. הכל בטל ומבוטל. ואין בהם ממש. כיון דהעולם הוא מעכשיו כמו חדש. ומה שעבר אין. וכל שום איזה שטר שהוא חוב על איזה איש ישראל הוא מוקדם מניסן הכל פסול ובטל כנ״ל. והמאוחרין. ר״ל השטרות שיצאו על זרע ישראל מר״ח ניסן והלאה יהיו כשרין לטובתם משום שאז הוא עת רצון ורחמים גוברים. להיות הכל יוצא מכשרות. היינו להטיב להם ולהשפיע להם כל מיני טובות וישועות. (ואנ״ל שלא יענשו על מה שעשו וקלקלו עד ניסן כי היו אז מעולם התוהו ואין מהראוי לענשם על זה). וכעת באו לכלל עולם התיקון והתחדשות. ובודאי צריך כאו״א לתקן כל מה שפגם עד הנה. אבל מעונשי׳ נפטרין. ואדרבה ונהפוך הוא שאז הם י״ר ימי גאולה והוא ית׳ משפיע לזרע ישראל כל מיני ישועות וחסדים טובים כיה״ר אמן. וזהו פי׳ המדרש בי מלכים ימלכו, היינו מניסן מתחלת מלוכה העליונה להתחדש ולהאיר בכל העולמות. והימים הראשונים היו מעולם התוהו. אך מכאן והלאה יתחדש על זרע ישראל בכלל ובפרט כל גזירות טובות ישועות ונחמות אמן:

עוד בפסוק הנ״ל. במדרש משל למלך שקידש אשה וכתב לה מתנה מועטת כיון שלקחה כתב לה מתנה מרובה כך עוה״ז הוא אירוסין שנא׳ וארשתיך לי לעולם לא מסר להם אלא סוד הלבנה שנא׳ החודש הזה לכם אבל לימות המשיח יהיו נשואין שנא׳ כי בועליך עושיך. באות׳ שעה הוא מוסר להם את הכל שנא׳ והמשכילי׳ יזהירו גו׳ ככוכבים לעו״ל עכ״ל. להבין מהו הענין שלעתיד ימסור לנו הכוכבים והמזלות. אם לקדשם כמו שמקדשין בזה״ז הלבנה זה אינו. כי בשלמא קידוש הלבנה בזה״ז יש בזה נפקותא להלבנה מפני שהיא משתנית כמאחז״ל פעמים שהיא באה בארוכה ופעמים שהיא באה בקצרה. היינו לפעמי׳ בא מולד הלבנה מרוב רחמיו. וזה בארוכ׳. ולפעמי׳ מולד הלבנה היא מז״א. וזהו בקצרה. היינו ברוב דינין. והכל תלוי רק בגו שרק אנו יודעים ממנה ומקדשין אותה כי בין שבאה בארוכ״ה ובין בקצר״ה אינו ראוי לגלות לחיצונים. כשהיא באה בארוכ״ה כדי שלא יתקנאו בה. וכשהיא באה בקצרה. כדי שלא יתאחזו בה. וזהו ענין פי׳ הכתוב אין אסתר מגדת את עמה ואת מולדתה. כי הלבנה נק׳ בלשון יון אסתהר כמ״ש בגמ׳ וזהו אין אסתר מגדת היינו אין הלבנה מגדת ואומרת המולד שלה לחיצונים. כי מרדכי הוא צדיק יסוד עולם גם עליה אמר לא תגיד. וכ״ז הוא בהלבנה אבל בשאר מזלות וכוכבים כיון שאינם משתנים ואינם באים פעמי׳ בארוכ׳ ופעמי׳ בקצרה א״כ לא״ז שעם יהיו נמסרי׳ בידינו לעתיד:

אבן כ״ל שלע״ל יהא נמסר לנו פעולת השמש ושאר המזלו׳ והכוכבים. כי לע״ע הנה כל כוכב הוא פועל פעולתו שהוטבע בו. אבל לעתיד יהא הכל מסור ביד הכנ״י. בבחי׳ א״ח עטרת בעלה. היינו שיכתיר את עצמו כביכול הש״י בהכנ״י ויהיה הכנ״י אז בבחי׳ כתר שהוא יותר גבוה מכל העולמות ויהיו כל העולמות עליונים ותחתוני׳ מתנהגי׳ על ידינו. וזה יומשך ממה שישראל ימליכו את הש״י ע״ע ויקבלו עמ״ש באה״ר. ולעיין ולהשגיח ע״כ עובדא אם הוא רצון המלך יעשה אותה. וא״ל יתאמן בכל כחו ועוז לקיים גזירותיו ועי״ז הוא מקשר חכמה עילאה בחכמה תתאה ועפ״ז יתבאר מ״ש בתיקוני זוה״ק וז״ל והמשכילי׳ יזהירו כו׳ כד אית משכילי׳ בישראל דידעין לזרקא אבנא לאתר דאתגזרת מתמן. וידוע שכל התוארי׳ והשמות והכינוי׳ היו להבורא ב״ה וב״ש עד שלא נברא העולם זולת תואר מלך. כי אין מלך בלא עם ולהיות רצון הקדו׳ השם היה להתאר בתואר מלך. לכך עלה במחשבה לפניו ית׳ להאציל העולמות כדי שי תגל׳ ויוכר מלכותו בעולם. ונמצא שמלכות עלה במחשב׳ תחל׳. וזהו שיסד הפייט מלכות עד לא קדם קדומה. וזהו אבן שתיה שממנה הושתת העולם. כולו כנזכר בגמרא היינו השכינה נק׳. אבן משם רועה אבן ישראל. וזהו אבן שתיה. כי עבור שהיה רצון המאציל לתואר מלוכה. היינו סיבה אמיתית שהושתת העולם והנה כשהאדם ממליך את הש״י ע״כ אבר׳ ואבר ובזה עושה רצון הבורא ית׳ שיהיה לו תואר מלך. אז האיש הלזה מעלה מלוכה הק׳ עד מחשבה עליונה כמו שהיתה מימי קדם. כשעלו כל העולמות במחשבה לפניו ית׳. וזהו ענין קישור חכמה תתאה בחכמה עילאה וזהו ג״כ פי׳ דברי התקו״ז דידעין לזרקא אבנא היינו אבן שתיה בחי׳ מלכותא קדישא לאתר דאיתגזרת מיניה. היינו לשורשה ולמקורה. הוא מחשבה הקדושה הקדומה שעלתה לפניו ית׳ לבריאת העולם. וכשיזכה איש ישראלי לבחי׳ ז להעלות המלוכה הק׳ למחשבה עליונה הקדומה אז מתנהגים כל העולמות ע״י המלכות הק׳ וז״ש המדרש שלע״ל יהי׳ הכנ״י בבחי׳ ז להעלות הכנ״י סוד מלוכה הקדושה להיות עטרת בעלה וכנ״ל ואז יהיה נמסר בידה הכל. ומביא ראיה מהפסוק והמשכילים יזהירו גו׳

שרקיע. כמאן דנהיר ברקיע: ועפ"ז י"ל הפסוק ויקח את האבן. היינו השכינה הק'. אשר שם היינו המאציל מראשותיו לשון ראשון ר"ל שלקח יעקב את המלוכה הק' שעלת' לפניו ית' במחשבה ראשונה מכ"ע כנ"ל. וישם אותה מצבה. היינו שהמשיך לה מוחין קדישין עילאין. (ממוחין די"ס. ויצק עליו שמן שהמשיך לה מוחין מחכמה עילאה ונעשה יסוד ח"ס בח"ע) נ"ל בח"ח ב"ש. הם. י"ס. היינו המוחין שהמשיך להשכינה הק' היא מלכה. פי' מ"ל בה היינו ששב בה מוחין קדישין מוחין די"ס. כנ"ל. וכל הנ"ל יהא אי"ה בביאת משיח צדקינו שאז יכתיר את עצמו כביכול הקב"ה בהכנ"י וכתיב שמיה לראשו עטרת פ"ז. שהקב"ה יכתיר את משיח צדקינו בעטרה של פ"ז הוא מנין לבנ"ה היינו מילוי דמילוי של שם הק' מ"ה שיש בו מ"ב אותיות והוא הנק' פ"ב דמ"ה שהוא מספר פ"ז והוא הכת' שאנו עושין כשאנו מתחילין לילך מעשיה ליצירה ואומרי' ב"ש שיש בו פ"ז תיבות כמבואר. וכן יה"ר מלפניו ית' שיבא כל הטוב הנ"ל במהרה בימינו אמן:

דבר אל כל עדת ישראל גו' בעשור גו' אבות שה לבית. במדרש הה"ד אלהים יראה לו השה לעולה בני. ובהעיר לב י"ל ע"פ פשוטו הנה יש כמה ב"א שעושין מצוה אחת ואין שוה ומחשבה של אדם זה בעשייתו המצוה כשעה ומחשבה של אדם הזה בעשייתו מצוה זו גופה. דעיקר הכוונה זכה ורצויה בעשייתה ר"ל כשהאדם עושה מצוה יהא בכל לבו ונפשו ומאודו בדו"ר ולמסור נפשו עליו מחמת שבוער בלבו אהבת ה' מאוד כמ"ש אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו ויהיה מתוק לו עשיית המצוה יותר ויותר מכל מיני מתיקות שבעולם ויהא שש ושמח כמוצא שלל רב ויותר. ועי"ז עושה אותה במס"נ ולא יבוש מהמלעיגים עליו. וכמ"כ במצות קרבן פסח שצוה השי"ת שיקחו להם בעשור לחודש שה ויקשרו אותו בכרעי המטה ולהיות מוכן לשחטו בע"פ והנה היו ביניהם כמה אנשים מן הע"ר וכדומה שלא היו מאמינים בדבר זה שיגאלו. והיו מתלוצצים מזה. אמנם הכשירים שבישראל בני אברהם יצחק ויעקב. תפסו אומנות אבותיהם הק' בידיהם ומס"נ להשי"ת לקיים מצותו וקשרו השה בכרעי המטה הגם שהיו תועבות מצרים כמ"ש הן נזבח את תועבת מצרים גו' עכ"ז לא חששו לזה וקיימו פקודת מלכנו כולם כאחד במס"נ באמת ותמים. א' מחמת גודל האמונה שהאמינו בנ"י בהשי"ת ובמשה עבדו שבודאי יהי' הגאולה. והב' מחמת שהשי"ת צוה לעשות כן משום פקודתו ית' לקיים מצותו במס"נ. כמו יצחק אע"ה בעת העקידה שמסר נפשו לקיים דבר ה' ולא חששו לדברי הלועגים והליצנים. כמו שרי ועבדי פרעה אשר יראו זאת וישחקו עליהם. וזש"ה דברו אל עדת בנ"י הם הכשירים כנודע בכ"מ שנתאר אותם בשם בנ"י. הם ישראל ממש. בעשור לחודש ויקחו להם שה היינו שכל איש ואיש יקיים מצוה זו. שה לבית אבות. ביאור השה כזה נלקח על בחי' ושונה שהי' השה של אבות בעקידת יצחק אע"ה וכנ"ל. וזה"ש המדרש הה"ד אלהים יראה לו השה לעולה בני כמו שמס"נ אברהם ויצחק עבור אהבת השי"ת ובזו הבחי' ממש יקיימו ג"כ לקיחת השה בעשור לחודש. והוא ע"ס פשוט: עו"ל באופן אחר הנה ידוע שהכנ"י נמשלה לשה כמ"ש שה פזורה ישראל. וכמאחז"ל צדקה פזרנו בישראל צדקה גדולה עשה הקב"ה עם הכנ"י שפיזר אותם בין האומות כדי שיתוספו עליהם גרים. היינו דעיקר כוונת הגלות אף שהוא בדרך עונש אך עכ"ז היא לטובתינו. דהשי"ת חס על נשמות ישראל. והנ"ק המפוזרים בד' כנפות הארץ. ואילו היו זוכים ישראל ועושים רצונו של מקום היו יכולין לישב על אדמתן אדמת הקודש. בהשקט ובטח. וכל הנ"ק בכל מקומות מושבותיהם היו נמשכים מאליהם אל הכנ"י ולא היו נצרכים לטרוח אחריהם. כי היה הענף נמשך אחר השורש אך בעוה"ר שקלקלו מעשיהם ואין בהם שום כח זה. ומעפ"כ השי"ת חס עליהם לבל ידח מהם שום נדח ח"ו. והוצרך לפזר את ישראל בין האומות כדי שילקטו כל הנ"ק אשר הם מפוזרים כמו שהיו בגלות מצרים כמאחז"ל ע"פ וינצלו את מצרים שעשאוה כמצולה שאין בה דגים ר"ל שלקטו כל הנ"ק שהיו מובלעי' בהם והוציאו בולעם מפיהם ולכך נא' לא תוסיפו לראותם עוד כנודע ליו"ח. מחמת שלא השאירו שום ניצוץ הקדוש. וגמרו מלאכתן מלאכת הקודש וזהו הגלות. ר"ל שהעיקר והשורש מוכרח להיות נע ונד ממקומו ולילך בגולה ללקט הענפים היינו כל הנ"ק שלו ולאספם אל השורש. ועל פי זה יש לכוין דברי המדרש גלתה יהודה מעוני מלמד שגלו על שאכלו חמץ בפסח ר"ל לומר לא שאכלו חמץ בפסח ממש כפשוטו. אכן נודע דתחילת גאולה שאדם יוצא ממצרים מיצר י"ס. היינו מעמקי הקליפות והסיגים ומביא האסורין של היצה"ר אל החירות אז מיד נכנס למקום קדושה דאמונה הנק' פסח והוא אור רוחני מאד ובחי' זו נק' אמונה. שהאדם משליך מעליו כל אהבות זרות ונכנס תחת האמונה הק' להיות לו דיעה ישרה וכוונה בלתי למען שמו ית'. וזהו בחי' מצה הנק' בזוה"ק מהימנותא קדישא. והאדם צריך לשמור בחי' זו מאוד מכל מיני מחשבות רעות ודעות כוזבות ח"ו ואפילו משהו חמץ או שאור הוא מעכב שהוא היצה"ר רק נ"ל האמונה זכה ונקי' מכל נדנוד רע וחימוץ וזה היה בעת יציאת מצרים שזכו לגאולה ע"י האמונה שלימה שהיו להם אז כמ"ש ויאמן העם. ודבקו באהבת ה' משארותם צרורות בשמלותם על שכמם מגודל האמונה והבטחון שהיה להם אז. אבל ח"ו כשאבדה האמונה מן הארץ ונתערבו בדיעות כוזבות ובאמונות זרות. אז ח"ו הכניסו חימוץ להקדושה ולא היו דבוקים בשורש הקדושה ויסוד האמונה אשר עבור זה היו כל הענפים נמשכים אל מקורן ושרשן. ועי"ז שנתקלקלה האמונה בידם ואז הוכרחו לנוד ממקומם ולילך בגלות ללקט את הענפים לאסוף אותן למקורן ולשורשן וזש"ה שכן ארץ ורעה אמונה ר"ל שיש יכולת בידך את הכנ"י לשכון בארצך א"י הק' ולא תצטרך ללכת בגולה אחר הנ"ק שנתפזרו. כי הם מאליהם יתקבצו אליך. אך העיקר שתהיה דבוק וקשור ביסוד ושורש. וזה"ש ורעה אמונה לשון התחברות היינו שתתחבר ע"ע באמונה בקשר חזק ואמיץ וזה"ש גלתה יהודה מעוני ר"ל מה שהוצרכו לגלות

ממקומם

יתקומם ולהיות מפוזר בין העמים זה בא מעוני מחמת שאכלו חמץ בפסח. היינו שאבדו האמונה. ונפרדו משורשם ונתבלבלו בדעות זרות וכוזבות המחמיצים לבו של אדם ר"ל וזש"ה דברו אל כל עדת בנ"י גו' שה לבית אבות. היינו שכל איש יקח ויברור לעצמו דרך ישרה. שיהי' השה לבית אבות ר"ל השה פזורה שהיו מפוזרים עד הנה בין המצרים והשורש נגלה ממקומו ללקט הענפים ובאמת מהראוי והנכון שיהא דבוק לבית אבות היינו שיהיו דבוקים בשורשם. ויהיה להם אמונה שלימה וזכה וברורה בלי שום סיג ח"ו. שה לבית ר"ל שהגיע העת והזמן שיהי' השה נאסף אל הבית. ולא להיות נע ונד ממקומו לפרוח אחר הנ"ק לאספם ולקבצם. והש"י יזכנו להיות מן המאמינים בו באמת ובלב שלם ויקבץ נדחנו הנפזרים מד' כנפות הארץ אל מקורן ושורשן ויקוים בנו במהרה כימי צאתך מא"מ אראנו נפלאות כן יהי רצון אמן:

קדש לי כל בכור. במדרש רבי נתן אומר אמר הקב"ה למשה כשם שעשיתי יעקב בכור שנ' בני בכורי ישראל כך אני עושה למלך המשיח בכור שנ' אף אני בכור אתנהו. עליון לכל מלכי ארץ. לכך קדש לי כל בכור. עכ"ל המדרש. להבין דברי המדרש האלו גם לבאר טעם וענין קדושת בכור גם למה היתה יציאת מצרים ע"י מכות בכורות דוקא. ובהעיר נב י"ל כי הנה ידוע כי יש צירופי אותיות שהא"ב משולשים בסוד אי"ק. בכ"ר. גל"ש. דמ"ת. הנ"ך. וס"ם. זע"ן. חפ"ף. טצ"ץ. ואות ראשון מכל צירוף הוא יחידית ואות השני הוא עשירית ואות שלישי הוא מאות. כי ה' אותיות מנצפ"ך הם נחשבים אחר כלות הא"ב היינו אחר תי"ו כהוים האותיות כמנצפ"ך נמצא תי"ו הוא ד' מאות. וך' פשוטה הוא ה' מאות ומ"ם סתומה הוא ו"ו מאות. ונו"ן פשוטה. היא ז' מאות. וף' פשוטה הוא ח' מאות וץ' פשוטה הוא ט' מאות. והנה אי"ק מספרו אל"ף. במילואו שעולה מנין קי"א וכן בכ"ר הוא מספר שני אלפי"ן וגל"ש הוא מספר ג' אלפי"ן ודמ"ת הוא מספר ד' אלפי"ן והנ"ך הוא מספר ה' אלפי"ן כי ך' פשוטה נחשבת לה' מאות כנ"ל. ועד"ז הם כל הצירופים מא"ב הנ"ל. וכן אי"ק בחילופי אותיות מצירוף א"ת ב"ש הוא דמ"ת ועולה מספר ד' אלפי"ן. וכן בכ"ר בא"ת ב"ש הוא גל"ש ועולה מנינו ג' אלפין. והכל הוא לידע ולהודיע שכל הכחות שישנם בעולם הם כולם דביקים באלופו של עולם ובאחדות הפשוט. והוא ממלא כל עלמין. ולית אתר פנוי מיניה. ואם יצוייר ח"ו שיופרד ויופרש איזה כח משרשו ומאחדותו אזי כאפס ותוהו נחשב. והנה הצירוף של בכ"ר הוא אותיות שניות היינו ב' שני' לאות א'. שהוא תחלת יחידית. כ' הוא שני' לאות יו"ד שהוא התחלת העשיריות ר' היא שניה לאות ק' שהוא תחלת המאות. והגם שהם אותיות שניות עכ"ז המה דבוקים בשורשם ואחדותם באלופו של עולם וכנ"ל. והנה פרעה הרשע היה מכחיש ולא היה מאמין באלופו של עולם ואמר מי ה' אשר אשמע בקולו והיה דבוק בשניות לבד שמשם מתחילין כחות נפרדים. ועי"ז היפך עליו מענ"ג לנג"ע ע"ד אין למעלה מענ"ג. ואין למטה מנג"ע. והפך מדת הדין על עצמו ועל עבדיו והביא עליו ועל עבדיו נגע מאחד אחדות הפשוט כי הרשעים מהפכין מדה"ר למדה"ד: ועפ"ז יש לפרש הפסוק עוד נגע אחד אביא גו' היינו מאחד אחדות הפשוט האמיתי. אביא על פרעה נגע. כיון שהיה דבוק רק בכוחות השניות הנפרדים ולא היה מאמין באחדות אמיתי הפשוט. ולזה היה יציאת מצרים ע"י מכת בכורות כמ"ש והכיתי כל בכור היינו שאכה ואשחית כל הדבוקים בכוחות השניות הנפרדים ואינם דבוקים כלל באחדות. אכן ב"י עם ה'. נק' בני בכורי ישראל. כיון שהם דבוקים בהאחד אחדות הפשוט ומאמינים בשלימות שהוא לבדו הוא ואין בלתו. וכל הכוחות והויות שישנם בעולם הכל הוא תחתו י"ת וי"ת דאיהו חד ולא בחושבן וכד איהו אסתלק מינייהו אשתארן כולהון כגופה בלא נשמתא. ויעאע"ה קרא הקב"ה בני בכורי ישראל. לאשר הוא בבחי' כוחו וראשית אונו כביכול כי הוא בבחי' כח ראשון שהיה גורם לבריאת העולמות. ע"ד ישראל עלה תחלה במחשב' להבראות. ויעקב הוא בחי' אמ"ת אשר היה מרכז האמצעי לכל העולמות. והוא הקיום והעמדה לכל העולמות. וא' ראש האותיות הוא בראש התיבה. ותי"ו שהוא סוף האותיות הוא בסוף התיבה. ומ"ם שהוא אמצע האותיות הוא באמצע התיבה. וזהו הוא הכח בבחי' בכ"ר וראשית אונו. והוא דבוק באחדות אמיתי הפשוט. וידוע שעיקר אצילות ובריאת כל העולמות היה כדי שיתגלה ויתפרסם אלוהו ית' לכל באי העולם. ויכירו כח מלכותו ית'. ע"ד אין מלך בלא עם וידעו כל באי עולם כי הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד מלבדו. ומלכותו בכל משלה. והוא האצי"ל ובר"א ויצ"ר ועש"ה את כל הכוחות והויות הנמצאים בכל העולמות. ולמען זה נלקו המצריים במכות גדולות נוראים ונפלאים בכמה כוחות שונים כדי שעי"ז יתגלה ויתפרסם מלכותו ית' וכוחותיו הנפלאים לידע שהוא כח כל הכוחות כולם ולו הממשלה בשמים ובארץ ובכל אשר בהם. בהמאורות ורוח סערה עושה דברו. ומזה הקים על כולם. וזש"ה ולמען תספר באזני בנך גו' וידעתם כי אני ה'. שעי"ז נתגלה ונתוודע מלכותו י"ת וכוחותיו הנפלאים לבנ"י עם סגולתו וקלא נתגלה ונתפרסם ג"כ בעולם אשר שמע את הנפלאות הגדולים ההם ומזה נתוודע להם כי הוא לבדו מלך ומושל בכל הכוחות הנמצאים בעולם וכולם דבוקים באחדות האמיתי. ונמצא ראשית התגלות אלהותו ומלכותו ית' בעולם אשר זהו תכלית כוונת בריאת העולמות נתגלה ע"י ישראל ביציאתם ממצרים. ולזה נק' בני בכרי ישראל בבחי' ראשית אונו כביכול וכנ"ל. אכן עדיין לא נשלם כוונת הבריאה בתכלית השלימות. כי לא נתגלו עדיין כל כוחות הק' של המלוכה עליונה הק'. רק קצת כוחות נתגלו. וגם כי לא נתפרסם אז בכל העולם כולו מקצהו עד קצהו. אמנם כן בביאת משיח צדקנו ב"ב אז יתוודעו ויתפרסמו ויתגלו כוחות חדשים מהמלוכה הק' שלא נתגלו עדיין ואז יתוקן העולם במלכות שד"י. וכל ב"ב יקראו

בשמו

בשמו של הקב"ה. ויכירו וידעו כל יושבי תבל כי לו יאתה המלוכה. וראו כח כל הכוחות והויות שבעולם ומלכותו בכל משלה. וזה יהיה ע"י משיח צדקנו שיבוא בב"א: וז"ש הכתוב כימי צאתך מאמ"ץ אראנו נפלאות. ולזה נק' מלך המשיח ג"כ בבחי' בכ"ר. כי ע"י יתגלו כוחות חדשים נוראים ונפלאים לכל העולם וידעו כולם שהכל דבוק באחדות הפשוט. וזהו אף אני בכ"ר אתנהו עליון למלכי ארץ. היינו כי הוא יקרא ג"כ בבחי' בכ"ר וראשית לו כביכול שע"י יתגלו כוחות חדשים. ויתפרסם שהשי"ת לבדו הוא מלך עליון ע"כ מלכי הארץ. מקצה הארץ ועד קצהו. אז שולם כוונת הבריאה ותעלה המלוכה הק' אל הרצון הקדום. ואז יהיה הר בית ה' נכון בראש ההרים וכאשר מבואר לעיל פ' ויחי. ורמז זה צוה השי"ת קדש לי כל בכ"ר היינו לקדש ולהעלו' ולדבק ולייחד כל בחי' בכ"ר שלהם בחי' שניות כנ"ל. באחדות אמיתי הפשוט. ולהעלותם לבחי' חכמה קדימאה. שהוא בחי' קודש ישראל לה'. ראשית תבואתו. והמשכיל יבין כ"ז. וכיה"ר שיתגלה ויתפרסם מלכותו ואלהותו ית' וית' לכל באי העולם ע"י משיח צדקנו שיבוא במהרה בימינו אמן. עוד בפסוק הנ"ל. במדרש א"ר יוסי כשם שקידשתי את יעקב וקראתיו בני בכורי. כך עתיד אני כו' בכור אתנהו כו' שצויתי את ישראל לזכור את מעב"ר כו' יצאתם ממצרים. עכ"ל. כל מי שיש לו לב לדעת ועינים לראות יוכל לראות בעיני שכלו כמה גדולים יקרים ונפלאים דברי הרה"ק המתוקים מדבש ונופת צופים אשר ממנה טעמו חז"ל והאירו עיני ג"כ לראות את דרך עץ החיים. כי בראש פרשה זו כתיב ולמען תספר באזני בנך גו' וידעתם כי אני ה'. ולכאורה הפסוק הזה כולו מיותר. אך הרה"ק מכה בזה את לב השואל שלא יקשה לו למה היה לו להשי"ת להאריך כ"כ עם אותו הרשע להביא עליו עשר מכות ולהתרותו קודם כל מכה. הלא היה יכול להוציאם משם בכחו הגדול היינו שיביא מורך בלבב פרעה ועבדיו ועמו ויפול עליהם אימה ופחד שישלחו תיכף ומיד את ישראל ממצרים בלי שום עיכוב כלל. לזאת הודיענו הכתוב במה שאמר את אשר התעללתי במצרים. שנדע הטעם מה שהביא הקב"ה אותנו להגלות ולהיות משועבדים ת"י אומה השפלה כי מאתו לא תצא רעה ח"ו. רק לפי שהחטא גורם על מה שאנו הולכים אחר עצת יצה"ר. ונמשכים אחר תאוות עוה"ז. ולכן הוא ית' מצרף אותנו כצרוף את הכסף. ע"י שיעבוד הגלות כדי שנשוב אליו באמת ובלב שלם. אבל אח"כ כשאנו עושים רצונו של מקום אז הוא ית' נוקם את נקמתינו מאומה הרשעה ונופלים כקש נדף. כדרך המצרף כסף שנשאר הכסף מזוקק. ואז הסיגים נופלים מאליהם. וזה"ה ולמען תספר גו' אשר התעללתי במצרים. ועוד שנית וידעתם כי אני ה'. היינו ע"י שנראה המופתים הגדולים ואותות הנוראים אז יתגלה לנו אלהותו ית'. ותקבע האמונה בלבנו שהבורא ב"ה וב"ש הוא לבד מנהיג כל הברואים הוא לבדו אלהינו עשה כל העולמות עליונים ותחתונים כל אשר בהם ובידו הכח והממשלה לעשות הכל כרצונו. וז"ש ועברתי באמ"ץ. ר"ל שיתגלה אלהותו ית' ושהוא מלך ע"כ הארץ. ועפ"ז ומת כל בכור באמ"ץ. ולהבין זאת צריך להבין ולבאר ענין בכ"ר מה שצוה השי"ת לקדש כל בכור באדם ובבהמה. ואפילו בפירות צוה להביא בכורים מפירות שמתבשלין בראשונה. ונראה הטעם כי שם בכור על הולדה הראשון הנולד מן האב. והאותיות של בכ"ר מוכיחות על זה. כי אות א' הוא אות הראשון של מספר היחידות. ותיכף אחר הא' בא אות ב'. ונמצא הא' הוא האב של המספר וה ב' הוא המקור הראשון הנולד מהאב. וכן האב של מספר העשירית הוא יו"ד. ותיכף אחר היו"ד בא אות כ'. שהוא מקור ראשון הנולד מהאב. וכן האב של מספר המאות הוא ק'. ותכף אחר הק' בא אות ר' נמצא שאותיות אי"ק הם האבות. למספר יחידים עשירית מאות. והאותיות בכ"ר הם המקור הראשון היוצא מהאבו' ואות הא' לפי שהוא האות הראשון מכל האותיות הוא כולל את כולם. כי אלף גימ' קי"א אותיות אי"ק עד"ז היה ג"כ בבריאת העולם כשרצה הקב"ה ברצונו הפשוט לברוא את העולם עבור ישראל שעלו במחשבה תחלה כדי שיתגלה אלהותו עליהם ע"י כחותיו הק' והנוראים ויקבלו כולם את עול מלכותו עליהם והיה ה' למלך ע"כ הארץ כי אין מלך בלא עם. אשר ע"כ האציל השי"ת את כחותיו הק' והנוראים הנעלמים ממקורות העליונים שהם חב"ד דרך הג' קוין היינו דרך קו ימין האציל את מדת החסד לאברהם שהוא הודיע לכל באי העולם את החסד הגדול ית' לעורר את לבבם לאהבת השי"ת וע"י קו שמאל האציל את כח גבורותיו הק' שהוא פחד יצחק שהוא הודיע בעולם גבורות השי"ת. ואיך יש ליראה מהשי"ת הנכבד והנורא. וע"י קו אמצעי שהוא יעקב אע"ה האציל מדת האמת שהוא התענוג האמיתי והוא המרכז האמצעי לכל העולמו' מה שאין בהם שום נקודה של שקר ח"ו. רק הכל אמת צלול וברור. ואחר שנשלם הקו שליש"י כמ"ש תתן אמת ליעקב היה הוא ההולדה הראשון של רצונו ית' שע"י נתגלה אלהותו ית'. להתולדות שיצאו ממנו שהם י"ב שבטי י"ה. נגד י"ב גבולי אלכסון וע' נפשות הק' שהם נגד ע' אנפין לאורייתא ואח"כ יצאו מהם ס"ר מישראל שהם ס"ר נשמות קדושות מאוד שכל אחד היה אילן בפ"ע ואז נעשה עולם מלא שקבלו כולם את עול מלכותו עליהם ולפי שיעקב אע"ה היה המקור הראשון להשגת אלהותו ית' לזה קראו השי"ת בשם בכ"ר כנ"ל. כמ"ש בני בכורי ישראל. ולפ"ז נוכל להבין גם בצאת ישראל ממצרים שהראה השי"ת נסים ונפלאות גדולות מאוד אשר עדיין לא היו בעולם ונעשה אז התגלות אלהותו ית' מחדש ע"י מראו הכוחות הק' וקבלו עול מלכותו עליהם באמת ובלב שלם אז בודאי שייך להם משפט הבכורה וזש"ה ועברתי באמ"ץ ר"ל שיתגלה אלהותו ית' וית'. והשאר

חסר אבל על דאבדין כו':

ראוי להם לב למה בכור לנחלה ירש הם אביו תלוי באב
שהוא ראשית אונו. וכמ"ש כי הוא ראשית אונו לו
משפט הבכורה. וקדושת בכור באדם ובבהמה לקדושו
מלתא דאוה"ק בספר רחם לאמו:

וי"ל כי הנה בן מאבא ירים לאשר היה כלול בכות האב ובמחשבתו

ובמחשבתו . והב"א הוא חכמה ושם הוא העיקר בחי' ראשית אות וכנ"ל . בבחי' קודש ישראל לה' . ראשית תבואתו . ולזה לו משפט הבכורה לירש את אביו . אמנם קדושת הבכור השונה הוא כמבואר למעלה בסמוך להעלות הכוונות השייכות ולדבקם ולייחדם למדת קודש ולאחדות השמות . והנה שורש הבניות שורשן מאימא קאתיין שהוא בחי' בינה אשר משם דינין מתערין. והבורא ב"ה וב"ש נוה לקדשם ולהעלותם לשורשם לעונג העליון שאחדות לזה תלוי בספר רחם לאמו . פתיחת הרחמים והחסדים. והמשכיל יבין כ"ז וידום. ואם יש שגיאה בהעתק ח"ו הש"י יכפר :

בשלח

וחמשים עלו בני ישראל וגו'. עצמות יוסף עמו. ופירש"י ז"ל אין חמושים אלא מזויינים כו' עיי"ש . יש לרמז בזה בהעיר לב . כי הנה נודע בספה"ק אשר בנ"י בעת גלות מצרים נכנסו ונשקעו במ"ט שערי טומאה על ידי גילולי מצרים ותועבותיהם שהוא מקום תכלית הטומאה . ואילו ח"ו היו נכנסין לשער הנו"ן משערי הטומאה אזי אנו ובנינו ובני בנינו היינו משועבדים לפרעה במצרים אך שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו וגאלם קודם שנכנסו . וסוד הגאולה היה ע"י שער הנ"ן מן נש"ב הקדושים. וגם נתגלה סוד הדעת העליון הקדוש . ועי"ז עלו בנ"י ממצרים מתוך המ"ט שערי טומאה . ונכנסו למ"ט שערי בינה עד שעלו גם לשער הנו"ן מנש"ב בסוד גדלות המוחין שהם בחינת י"ה . חכמה ובינה . שהוא סוד הגאולה בתמידית . וכמבואר אצלינו לעיל כמה פעמים . והנה נודע מספה"ק כי סוד עליית כל העולמות הוא סוד מ"ב הק' . ושם זה ישנו בכל עולם ועולם . בעשיה ויצירה ובריאה ובאצילות הקדוש כל עולם ועולם לפי בחי' קדושתו . וכאשר יבואר אצלינו אי"ה בס' משפטי באריכות . והנה סוד מ"ב שבעולם העשיה הוא סוד האותיות היוצאים מר"ת של תפלת רנבה"ק כנודע שהוא אנ"א ב"כח ג"דולת י"מינך ת"תיר צ"רורה אבג"ית שלו אב"ג ית"ץ וכן ישנו שבעה פסוקים בסוד ז' קולות שבמזמור הבו לה' בני אלים והז' שמות שבכל שם וה"ו אותיות . עולים יחד למנין מ"ב . אמנם בכל אחד מהז' שמות שיש בו וה"ו אותיות ישנו עוד בחי' הארה הכוללת המעלים לשבע ועולים מ"ט . כנודע בסוד הספירה . ועי"י כח זה השם הקדוש יצאו בנ"י ממצרים. כי הוא סוד העליות הנצוצות להוציא בולעם מפיהם ולהעלותן למקורן ולשורשן הרמה בקודש . וזהו שפירש"י ז"ל אין חמושים אלא מזויינים . היינו סוד זיינין שהם זפ"ז עולם מ"ט ש"ב . רק שער הנו"ן שהוא בסוד מוחין דגדלות נגלה עליהם לשעתן לגודל ההצטרכות בעת ההיא וכנודע מספה"ק. והוא ג"כ סוד בווי"ן שמתקשר היינו כי כל שם הז' שמות הוא רק וא"ו אותיות . והיינו שסוד מלוכה הק' בש"ק מתקשרת ומתקשרת בוי"ן וכנ"ל . וגם נעשה זיין דכניפין . דכנש בגווייהו כל זינו וכל ברכאין ומזונין עילאין בסוד הארה כוללת וכנ"ל . וכמבואר אצלינו

פ' ויגש ג"כ . והבן כ"ז :

ויקח משה את עצמות יוסף עמו . ידוע שמרע"ה היה סוד הדעת העליון הק'. ויוסף הצדיק היה בחי' יסוד צדיק חי עלמין . שמתייחד ומתקשר בסוד ח"י חוליות שבשדרה . ועולה למעלה לבחי' מוח החכמה עילאה קדישא . ומשם משפיע שפע קדושה וחיות הקדוש לכל העולמות. והוא אתקשרות' דכולהו עלמין ומקשר עלמין בכל בחי' שביעית שבכל העולמות סוד המלכות הקדוש . וזהו ויקח משה את עצמות יוסף . עצמות הוא ל' כעצם השמים לטוהר . לשון בהירות ואור . היינו שמשה סוד הדעת לקח עם בחינתו ג"כ את הבהירות ומקור שורשו של יוסף הצדיק ח"י עלמין שהוא בהירות אור החכמה . כי השבע השביע את בנ"י . היינו כי הוא קשרם וייחדם כל הבחי' בבחי' שבע להיות מזויינים וכנ"ל . והמשכיל יבין כל זה . ויבין דבר מתוך דבר :

דבר אל בנ"י וישובו ויחנו לפני פי החירות וגו' . י"ל דהתוה"ק מרמזת ומורה לנו בזה דרך טובה וישרה בההנהגות האדם בעת לימוד התורה ובעת התפלה שיהיה שיתיישב בדעתו ושכלו קודם הלימוד או התפלה . לפני מי הוא עומד . ע"ד דע לפני מי אתה עומד . וכמו שהחסידים הראשונים היו שוהים שעה א' קודם התפלה כדי שיכוונו את לבם למקום . וזהו וישובו ויחנו . ר"ל שיתיישבו ביישוב הדעת ויעשו חניה. לפני פי החירות קודם שעושים חירות . בחי' בן חורין לפיהם :

או יאמר שישובו בתשובה שלימה לפני וקודם שעושים חירות לפיהם . ובזה ויחנו יתנו חן לדיבורם בקודש . בין מגדול היינו תפלה כמ"ש מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. ובין הים היינו לימוד תורה ע"ד הנק' ים התלמוד . לפני בעל צפן. היינו שישכילו ויבינו כ"ז . היינו שישכילו ויבינו לפני מי הם עובדים עבודתם ולפני מי הם עומדים . הלא לפני ממ"ה הקב"ה אשר כל הצפונות והנסתרות הוא יודע . ולפניו נגלו כל תעלומות לב . ומחשבות האדם ותחבולותיו . נכחו תחנו על הים . יש לרמז בזה ע"ד שפכי כמים לבך נכח פני ה' . ופי' בספה"ק כי נכ"ח הוא מספר מזל"א עילאה קדישא בסוד מנין ג' הויו"ת . וזהו נכ"ח פני ה'. וזהו יש לרמז ג"כ כאן . נכחו . ר"ל הנכח פני ה' . תחנו על הים . תעשו חנייה על ים התלמוד. סוד תורה שבע"פ בחי' מלוכה הק'. והיינו להמשיך אליו מבחי' מזל"א עילאה קדישא ע"י י"ג נהרות המושכין שמן האפרסמון. ואמר פרעה לבנ"י . ר"ל האנשים אשר הם בהתגלות העוה"ז נק' בשם פרעה . וכאשר הם רואים התנהגות הצדיקים והחסידים אשר בתורת ה' חפצים בדיבורי תורה ותפלה . ביישוב הדעת גדול וכנ"ל . אז הם מתלוננים עליהם ואומרים נבוכים הם בארץ סגר עליהם המדבר היינו שסגר עליהם בחי' הדיבור וכי אין יכולת בידם לדבר בחיים מהר לא במתינות ובישוב הדעת אין זה כ"א נבוכים הם וסגר עליהם בחי' הדיבור . וחזקתי את לבם ורדף אחריהם . אמנם כן ואכבדה בפרעה ובכל חילו. היינו באנשים האלו שהם בהתגלות העוה"ז ובכל כחותם . וידעו כל המצירים והמעיקים לתלמידי חכמים והצדיקים כי אני ה'. והבן :

יפעני

ויאמרו מה זאת עשינו וגו' ישראל מעבדנו. יש לדעת ולהבין דלכאורה תיבת זאת הוא מיותר. כי היה די לומר מה עשינו: אכן בהעיר לב י"ל אחרי אשר חק ה' בדעה והשכל כי כבר נתבאר כמה פעמי' אשר עיקר הרצון הקודש אשר עלה במחשבה לפניו ית' ויש' להאציל ולברוא וליצור ולעשות את כל העולמות היה רק כדי שיתגלה ויתפרסם מלכותו ואלהותו ית' לכל באי העולם. ויכירו וידעו כי לו הכח והממשלה ומלכותו בכל משלה. ושיתפרסם כל כחותיו הנפלאים ונוראים לכל באי העולם. והנה בנ"י עם ה', הם נק' בני בכורי. כי ישראל עלו אז תחלה במחשבה להבראות. והם בסוד ראשית אונו כביכול. וכמבואר לעיל פ' בא. ויעקב"ה היה בבחי' מדת אמת שהוא מרכז אמצעי לכל העולמות וכנ"ל. והיא ג"כ בבחי' ראשית אונו כי הוא הכח הראשון אשר בא קצה לראשית התגלות. והוא בסוד שם מ"ה הקדוש מספר אד"ם כביכול בסוד אד"ם יושב על כסא רם ונשא. אכן עדיין אין שם השגה בשלימות. ע"ד מ"ה שפשפת מ"ה מלאת. אכן עיקר ההתגלות הוא כאשר נתפשטו הכוחות ע"י הוא"ו קצוות אל המלוכה הק' הנק' בבחי' זאת כנודע אז נתגלו ונתפרסמו כל הכוחות הק' הנוראים והנפלאים. והנה ע"י יציאת מצרים נתגלו ונתפרסמו כחותיו ית' ויש'. כי לו הכח והממשלה בשמים ובארץ ובכל אשר בהם ובד' רוחות העולם ולו יאתה המלוכה והוא מלך על כל הארץ. וזהו פי' הפסוק שאמר פרעה לעבדיו מה זא"ת עשינו. ר"ל מבחי' מ"ה שהוא בחי' ראשית ההתגלות השגה אלהות. אבל לא השגה נגלית בשלימות וכנ"ל. ואנחנו תיקננו מבחי' מ"ה את בחי' זא"ת שהוא בחי' התגלות בשלימות. וזהו נעשה ע"י כי שלחנו את ישראל מעבדנו עי"ז נתגלה המלכות הק' בחי' ומדה זא"ת בתכלית התגלות והפירסום. והבן:

ופרעה הקריב וגו' אין קברים וגו' ונעבדה את מצרים וגו'. והנה לכאורה הם דברים זרים מאוד אינם ראוים למי שאמרם חלילה שיאמרו דברים כאלו מפי קדושים בנ"י עם ה' בני אל חי:

אכן בהעיר לב י"ל. דכוונו לדבר טוב ונפלא והוא דהנה בנ"י כשראו שהם במיצר גדול וצריכים לרחמים מרובים ולעשות להם נסים גדולים. א' שינצלו מאויביהם מכל צרותיהם וילכו בתוך הים בשלום. וגם שיעשה השי"ת נקמה בשונאיהם. והבינו בעצמם שאינם אז כדאי לנסים גדולים כאלו. ואין להם במה לעבוד את ה' ביתר שאת על כל הטוב אשר יעשה עמהם. כי האהבה והיראה' שהיה להם אז זוטרתי הוא לגבי כל הטובות הללו שהם צריכים שיגמול עמהם השי"ת. ושיגו בשכלם שלא יצוייר להם שום עבודה שיספיק להיות כגמול ע"כ החסד והטוב והרחמים מאת השי"ת עליהם. זולת מס"נ להשי"ת באמת ובשמים על קדושת שמו ית' ויש' והם שיערו בעצמם שעדיין לא הגיעו למדריגה זו ולהכח הזה שיוכלו לעבוד את השי"ת במס"נ באמת, לכך וייראו מאד כי חשבו בלבם שח"ו בין כך ובין כך אבדה תקותם והם בסכנה גדולה. לכך הוקשה להם פרידתם ממצרים. מפני שבמצרים היה קל להם לעבוד את השי"ת בעבודה לפי ערכם וכוחם. ולא הוצרכו למסור נפשם. כי לא היה להם אז נסים גדולים כ"כ. משא"כ לעת הזאת שהם בצרה גדולה ודוחק רב מכל ד' רוחותיהם. כמאחז"ל השונא מאחריה' ונחשים ועקרבי' משני צדדיהם ולפניהם הים סוף. ולא היה להם שום בית מנוס ע"פ הטבע ולכן הם מוכרחים לשנות את טבעם ג"כ ולעבוד את השי"ת במס"נ באמת בלב שלם כדי שיזכו לעשות להם איזה נס ופלא גדול: וז"ש מה זאת גו' להוציאנו ממצרים גו' חדל ממנו ונעבדה את מצרים. ר"ל שנעבוד את השי"ת את מצרים. עם מצרים. היינו עם הטוב שהיה לנו במצרים ולעומת זה היה כח וסיפוק בידינו לעבוד את ה' כי טוב לנו עבוד את מצרים. ר"ל לעבוד את ה'. בבחי' שהיה לנו במצרים שהוא עבודה קלה לפי ערכנו. ממותנו במדבר. היינו משנהיה במדבר ונהיה צריכין להמית עצמינו ולעבוד את השי"ת במס"נ בלב שלם. וזה אין כח וסיפוק בידנו עדיין. ועל זה השיב להם מרע"ה אל תיראו התיצבו וראו את ישועת ה' ר"ל שפיים אותם. ורמז להם שבודאי יעזור להם השי"ת שיבואו למדריגה זו של מס"נ באמת ובתמים. וכן היה באמת. שקפץ נחשון בן עמינדב נשיא משבט יהודה לתוך הים בראשונה. והיתה יהודה לקדשו. ואז היה קידוש שמו ית' ביותר. ועי"ז נגלו. והבן:

וישב הים לפנות בקר לאיתנו וגו'. ואחז"ל לתנאו הראשון. שהתנה הקב"ה עם הים בעת שבראו שיתבקע מפני ב"י. והקשה האוה"ח הק' ז"ל. הלא זה אינו מקום קיום התנאי שאז שבו המים לתקפם לילך כדרכם הטבעי. ועיקר התנאי היה שיקרע לפני ב"י וילכו בתוכו ביבשה. ומהראוי הי' לרמז קיום התנאי אצל הבקיעה. עוד הקשה מהו גודל הנס והפלא שנתבקע לפני כללות ישראל והלא מצינו כמה פעמי' שנ' בקעו המי' ונפלגו ליחידי סגולה. וכגון רפב"י וגינאי והנלוה אליו עיי"ש ע"כ קושיות האוה"ח ז"ל: עוד צריך להבין ולדעת מהו זה שכתבה התוה"ק ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים גו' חומה גו'. אחר שכבר כתוב לפני זה ששבו המים להילוכן כדרכן ויכסו לכל חיל פרעה גו' לא נשאר בהם עד אחד. ומה גם שכבר הודיעה לנו תוה"ק כ"ז מקודם. גם לכאורה אינו מובן מה שכתבה תוה"ק בסוף השירה כי בא סוס פרעה גו' ובני ישראל הלכו ביבשה גו'. כי כבר כתוב הכל לפני זה:

אכן י"ל בהעיר לב דהנה קריעת י"ס היה כמין קשת ובאותו צד שנכנסו בו בנ"י משפת הים. באותו צד עצמו יצאו ג"כ מן הים רק שנקרע להם כמין קשת וכאשר נכנסו ב"י בתוך הים נבקעו המים ונצבו כמו נד עד שנכנסו כולם. וגם פרעה וחילו הבאים אחריהם בים היו קרובים להם ממש בתוך בקיעת הים. ואז כשהיו ישראל וגם המצרים בעת וזמן אחד בתוך הים. והיה עליהם קיטרוג גדול כמאחז"ל מה נשתנו אלו מאלו. ועכ"ז התחיל הים להשיב את מימיו על המצריים ויכסו מים צריהם ולפני ב"י נבקע הים ונקרע להלן עד שיצאו מתוך הים לחוץ. וזה היה עיקר הנס והתנאי עמו במעב"ל. היינו שבאותו העת וזמן עצמו שישובו המים

על

של המצריים יהיה נבקע ונקרע לפני ב"י וילכו בתוכו ביבשה . וזה היה לפנות בקר אשר היו כולם כאחד ישראל והמצריים אז בתוך הים זא"ז ממש . ולכך כתיב כאן זה הרמז לאיתנו היינו לתגאו . מפני שזהו עיקר ההצלה ולזה הודיענו תוה"ק פעם שנית היינו שבעת שבו המים על המצריים באותו רגע עצמו היה בבקיעתו לפני ב"י . וזהו פי' הפסוק כי בא סוס פרעה גו' היינו באותו העת ממש כאשר בא סוס פרעה גו' בתוך הים והשיב הים עליהם את מימיו . אז ובני ישראל הלכו ביבשה . וכנ"ל כדי שיוכלו לראות חולה על שפתו . וזה היה עיקר הנס . וסוד הדבר כי ענין קי"ס היה בסוד גבורה שבחסד ונבדלו ונפרדו הגבורות להמצריים לבדם . והחסדים לישראל לבדם . והבן כ"ז היטב :

אז ישיר משה ובנ"י וגו' . במדרש הה"ד נכון כסאך מאז מעולם אתה . א"ר ברכיה בשם ר' אבהו אע"פ שמעולם אתה לא נתיישבה כסאך ולא נודעת בעולמך עד שאמרו בניך שירה על הים . משל למלך שעשה מלחמה ועשו אותו אגוסטוס . א"ל עד שלא נצחת המלחמה היית מלך . עכשיו עשינוך אגוסטוס . מה חילוק בין מלך לאגוסטוס מלך עומד על הלוח. ואגוסטוס יושב . כך אמרו ישראל לפני הקב"ה באמת עד שלא בראת עולמך היית אתה ומשבראת עולמך אתה הוא . אלא כביכול בבחי' עומד שנ' עמד וימודד ארץ אבל משעמדת על הים ואמרנו שירה לפניך באז נתיישבה מלכותך וכסאך נכון הוי נכון כסאך מאז . מאז ישיר עכ"ל המדרש : להבין דברי המדרש . וביותר צריך להבין ולדעת איך שייך אצל הבורא בהשי"ת לשון עמידה וישיבה ח"ו : אכן בהעיר לב י"ל דהנה כתיב תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם וכבר מבואר אצלינו כי קודם בריאת כל העולמות היו כל הכחות הק' וכל המדות והתוארים כביכול כלולים בעצמותו ית"ש . והעיקר אשר ע"י הסבים רצון הבורא בהשי"ת האצלות הפשוט להאציל ולברוא את העולמות הי' רק מחמה תואר מלך כי אין מלך בלא עם . וכמ בואר אצלינו כמה פעמים בשם כהאריז"ל עפ"פ ה' מלך גאות לבש . לאשר היה עולה ברצונו הקדוש הפשוט להיות לו תואר מלך לזה לבש גאו"ת הוא מספר ת"י נימין קדישין ועי"ז האציל וברא ויצר ועשה עולמות עליונים הקדושים ועולמות התחתונים . והכל כדי לידע ולהודיע ולהגלות כי הוא לבדו מלך ע"כ העולם כולו בכבודו . והוא המנהיג כל העולמות ומבלעדי שפעו והיותו בכל רגע אז כאפס ואין ותוהו היו נחשבים . ושיתגלו ויתפרסמו כל הכוחות והמדות הק' לכל באי העולם ויכירו וידעו כי לה' המלוכ' ומלכותו בכל משלה . והנה מדת החסד היה כלול בעצמותו ית' קודם בריאת העולמות וכנ"ל . אמנם כבר נתבאר שעיקר רצון הבורא בהשי"ת הנכבד והנורא היה רק שיתפרסמו כל הכוחות והמדות הק' ושיבואו מההעלם אל הגילוי . ואז עדיין לא נתפרסם מדת החסד עד שבא אאע"ה להעולם שהוא האיש החסד וכל ימיו עסק במדה זו . וכמ"ש ע"פ הלוך ונסוע הנגבה . אל הדרום בחי' הימין מדת החסד . ועסק באהבת הש"י ובמס"נ באמונת קדושת שמו ית' וית' ועסק בג"ח כל ימי חייו . וע"י נתגלה מדת החסד בעולם בפירסום רב . וע"י בא מדת החסד מבחי' כמוסות שהיה כלול בעצמותו ית"ש . בבחי' ימי קדם קדמונו של עולם . קודם בריאת העולמות וע"י בא מההעלם אל הגילוי : ועפ"ז נשכיל ונבין מה דאיתא בס' הבהיר המדפס בסוף חלק ראשון מס' הזוה"ק וז"ל עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי מאי משמרתי אמר מדת החסד כל ימי היות אברהם בעולם לא הוצרכתי לעבו' מלאכתי שהרי אברהם עמד שם במקומי. וישמור משמרתי במדה זו היתה מלאכתי לזכות ועכשיו אברהם הוא המזכה וכו' עיי"ש . וכוונתו כי עינינו רואות שקודם היות אברהם בעולם לא היה קיום להדורות ההם בעולם . כדור אנוש והפלגה ודור המבול . הגם כי עולם חסד יבנה עכ"ז לאשר לא היה עדיין אתערותא דלתתא לעורר ולפרסם המדה הזאת ועדיין היה מדת החסד כלול בכמוסותו ובהעלמו והוא נק' אז עדיין בבחי' עומד היינו עומד במקומו כי לא היה עדיין כלי לקבל המדה והכח ההוא כי לא היה אז אתערותא דלתתא שהוא בבחי' כסא להמדה ההוא כדי שתשרה ותשב עליו המדה ההוא בקיום הראוי להשלי' כוונת ותכלית הבריאה. ומדת החסד לא היתה משפעת אז כ"א ליחידי סגולה שהיו בכל דור ודור כמו למתושלח וחנוך ונח ושם ודומיהם . אבל לא הי' קיום להדורות ההם בתכלית השלימות עד אשר בא אאע"ה בעולם ופירסם גדולתו וחסדו ית"ש לכל באי עולם . ועורר המדה ההוא ועסק בה כל ימי חייו . אז ע"י נעשה בחי' כסא לישב עליו כביכול המדה זו הק' מדת החסד לעורר חסד העליון על כל העולמות שיתנהגו בחסד וברחמים וזהו פירוש דברי ס' הבהיר כל ימי היות אברהם בעולם לא הוצרכתי לעשות מלאכתי שהרי אברהם עמד שם במקומי . ועשה מבחי' עמידה כביכול שהי' מקודם בבחי' כמוסות והעלם . והוא במדתו קודם פירסם וגילה עד שנעשה כביכול בחי' ישיבה וכסא למדה ההוא ע"י אתערותא דלתתא שלו שעשה משמרתי כי מדה זו היתה מלאכתי לזכות ליחידי סגולה ועכשיו אברהם הוא המזכה לכל באי העולם כי פירסם וגילה מדת החסד מהעלם אל הגילוי . ע"י מעשיו הק' כאשר היה זה תכלית כוונת הבריאה לגלות ולפרסם הכוחות הלוהות הק' . וכן יצחק אע"ה נעשה ע"י מעשיו הק' בחי' כסא וישיבה למדת וכח הפחד והגבורה . להתעוררותו לבאי העולם לירא מפחד ה' והדר גאונו וע"י פעולותיו הק' פירסם כח המדה ההוא והוציאה מהעלם אל הגילוי . וכן יעאע"ה אחז במדתו מדת האמת שהוא מרכז אמצעי לכל העולמות וכנודע בסוד ז' הבלים שאמר שהמע"ה וכמבואר בזוה"ק שהז' הבלים המה הקיום לכל העולמות . והבל הוא מספר במלוי של שם ס"ג הק' . שהוא הנשמה לכל העולמות . וז"ש ס"ג . עולה מנין אמ"ת . גם אהי"ה . פעמים אהי"ה . עולה מספר אמ"ת . כי בחי' אמת הוא מרכז קוטב אמצעי לכל העולמות . ויעאע"ה ע"י עסקו במדה זו כל ימי חייו במעשיו הק' פירסם וגילה המדה ההוא מבחי' כמוסות שהיתה המדה בימי קדם ונגלה מהעלם אל הגילוי. וע"י התערות' דלתתא שלו נעש' כביכול בבחי' כסא וגרם כביכול ישיבה וקיום למדה זו בעולם . וזהו פי' [illegible]

אזן אמת ליעקב חסד לאברהם. היינו שהם גילו ופירסמו כ"א המד' לפי בחינתו ושורשו הרמ'. אשר נשבע' לאבותינו מימי קדם. היינו שהיו כמוסים ונעלמים בבחי' ימי קדם. ועל ידיהם נתגלו בעולם. וכן משה אהרן יוסף ודוד ע"י מעשיהם הק' נעשו בבחי' כסא כ"א לפי מדריגתו ובחינתו ושורשו ונעשה להמדה השוא בחי' ישיבה כביכול מאחר שישנו לכסא ע"י אתערותא דלתתא ע"י מעשיהם הטובים שעשה כ"א לפי מדתו. והנה כל הכוחות והמדות צריך להעלותם ולייחדם ולקשרם לבחי' ראש. היינו אל הבחי' הראשונה. שהיו אז כל הכוחות והמדות בבחי' כמוסות העלם ברצונו ית"ש האחדות הפשוט. וכמ"ש דוד המלך ע"ה לך ה' הגדולה והגבורה גו' כל בשמים ובארץ. וזהו מדת יסוד צדיק ח"י עלמין. דאחיד בשמיא ובארעא כתרגומו. והמתנשא לכל לראש. היינו שצריך להתנשא ולרומם כל הכוחות הק' והמדות הק' לבחי' רא"ש. ועי"ז מנשיכין משם כל חדו וכל שיבו וכל נהורין עילאין וברכאין קדישין לכל העולמות העליונים הק'. ולעשר כהות דמלאכייא עד הכנ"י לעילא ותתא:

והנה כשיצאו ישראל ממצרים ועמהם משרע"ה וקרע להם את הים ועשה להם נסים נוראים גדולים ונפלאים אז נתגלה ונתפרסם אלהותו ומלכותו ית' בכל העולם שהוא מושל ושליט בים וביבשה ובד' רוחות העולם. ובמאורות ובשמים וארץ. ואז באו כל הכוחות והמדות מבחי' כמוסות והעלם אל הגילוי ובפרט בשעה שאמרו משה ובנ"י שירה על הים בחשק ובדביקות גדול באהבה שלימה אז מחמת גודל האתערותא דלתתא שלהם נעשו כליה לקבל כל הכוחות והמדות הק'. ונעשה בחי' כסא לכל המדות והי' אז הכסא שלם קודם מלחמת עמלק הרשע כי אז נשלמו כל הכוחות ע"י ס"ר נשמות ישראל שהם בחי' קומה שלימה שהמה כלולים מכל המדות כנודע. והמדות הם בכללותם בבחי' ז' מדות. והכ"ד המה בבחי' וסוד אל"ף סוד האחדות האמיתי בסוד פל"א העליון. ולאשר צריך להתנשאות לכל המדות בחי' רא"ש וכמבואר לזה נעשה צירוף א"ז. והבן:

ועפ"ז יבוארו דברי המדרש הנ"ל. אע"פ שמעולם אתה היית שהגם שכל הכוחות היו כלולין ברצון הקדום עד שלא נברא העולם היית אתה אעפ"כ לא היו כ"א בבחי' שומד לכל הכוחות לאשר לא הי' עדיין אתערותא דלתתא. אבל משעמדת על הים ואמרו ישראל שירה לפניך בגודל אתערותא דלתתא נעשה בחי' כסא לכל הכוחות כולם ואז נתיישבה מלכותך. וכוונת המדרש ואמרנו שירה לפניך בא"ז. מבואר ג"כ עפ"ש הנ"ל. שאל"ף הוא בסוד פל"א עליון. וז' מורה על ז' מדות ובהתייחדם יחד נעשה צירוף א"ז. הוי נכון כסאך מא"ז מאז ישיר. גם תיבת נכו"ן הוא מרמז על המשכות והתגלות הכוחות והמדות היינו מהנו"ן פשוטה שבתיבת נכו"ן בסוד נו"ן ש"ב. ע"י כ"ו. וכ"ו במילואו כזה כ"ף. וי"ו. עולה מנין שם יב"ק שמספרו ג' שמות. אהי"ה. הוי"ה. אדנ"י. שהם בחי' עדן נהר גן ונמשך משם התגלות לנו"ן כפופה שבתיבת נכו"ן. שהוא בחי' מלוכה הק'. גם תיבת נכו"ן עולה מספר שם אדנ"י בריבוע כזה. א'. א"ד. אד"נ. אדנ"י. והיינו לגלות ולפרסם ולהמשיך כל הכוחות והמדות מהעלם אל הגילוי. ולפרסם כי מלכותו בכל משלה. ובמהרה יתגלה הקב"ה עם הכנ"י ויערה עלינו רוח ממרום לשום הכסא שלם והשם שלם. ע"י משיח צדקנו שיבא בב"א. והמשכיל יבין כ"ז:

עוד בפסוק הנ"ל. ילקוט א"ר עקיבא בשעה שאמרו ישראל שירה על הים. לבש הקב"ה חלוק של תפארת והי' חקוק בו כל אז שבתורה. אז תשמח בתולה במחול גו'. אז תפקחנה עיני עורים גו'. אז הלאי ונסלח גו'. אז ידבר יהושע גו'. ורבנן אמרי כל פרקמטיא של משה בא"ז. הלא נפשו בא"ז. אז אמרה חתן דמים למולת. קטורו בא"ז. ומאז באתי אל פרעה גו'. שירתו בא"ז. אז ישיר משה. וכן הפרשת ערים בא"ז. אז יבדיל משה גו'. ע"כ לשון הילקוט. ועיי"ש שמדרש הזה אומר דרשוני וחיו. כמבואר לכל מבין שהוא כולו פלא. ובהעיר לב י"ל דהנה כתיב. ה' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז. גם כתיב נכון כסאך מאז. לבאר הפסוקים האלה. י"ל דהנה תכלית ההנהגות עבודת האדם הוא מתחלה צריך לשעבד כל חלקי הגוף והנפש וכל התאוות והחילוניות שלו אל השכל שהוא במוח הראש. והשכל ימשול על הכל. ומאז יעשה כל דבר ודבר בדעה והשכל. ע"פ דרכי נועם וחכמות התורה למנוע ממה שאסור לעשות. ולעשות כמצוה. ולהתישב היטב בהמותר לעשות. ובהרגלו בזה בעשייתו כנ"ל. וכל כוחות הגוף והנפש יתבטלו נגד השכל וחכמות התורה. עד שיהיו כל כוחות הגוף והנפש כסא ומרכבה להשכל וחכמה של התורה. ואז יהיו כל התאוות רעות ובפרט העבירות נבזים ונמאסים בעיניו כאלו הי' זה נטבע בטבעו מעת שנולד ושלא יהי' באפשרי לנטות אחר הרע ח"ו כלל בשום פעם בעולם. ואז יהא צריך לילך למדרגה גדולה ממנה. והוא שיהיו כל מחשבותיו וכוונותיו בתורה ובמצות ובתפלה רק לקיים מצות בוראו ית' לבד. היינו לא לבד מחמת שהשכל והחכמה מחייב לזה לשנוא את הרע ולבחור בטוב. רק להיות הכוונה לעשות רצונו של הבורא ית' וית'. וזהו כוונת מאחז"ל אל יאמר קצה נפשי בבשר חזיר רק אפשי ומה אעשה שאבי שבשמים גזר עלי. וכאשר יעשה כל עשיותיו בדרך זה. אז נעשה שכלו שהוא הנשמה מרכבה וכסא לבחי' שלמעלה ממנה היינו בחי' חי"ה. וכן צריך לילך ממדריגה למדריגה עד שיתעלו כל כוחות הנפש והנשמה לבחי' ביטול מציאות לגמרי נגד כבוד השי"ת. והוא בחי' אי"ן. וכן הי' כביכול כאשר עלה במחשבה לפניו ית"ש לברוא את העולם. כי מתחלה היו כל העולמות וכל הכוחות כלולים וכמוסים בעצמותו ית'. והיו כולם בבחי' העלם. רק אח"כ יצאו מהעלם אל הגילוי כביכול וכאשר יצאו אל הגילוי נק' בחי' יש. וזהו שאמרו בזוה"ק ע"פ על נסותם את ה'. היש ה' בקרבנו אם אין היינו בחי' אי"ן שהיו במחשבה קדומה לכל הקדומים. והנה הז' מדות התחתונים נק' בחי' י"ש. מחמת שהוא קצת גילוי מהאי"ן. אמנם הג"ר נק' בחי' אי"ן כנודע. שהנו"ן רומז לנ"ב. והיו"ד לחכמה. והאל"ף לכתרא עילאה קדישא. ושני בחי' מהג"ר שהם תו"ב נק' כ"א

שהם בחי' י"ם לבחי' שלמעלה הימנה. אבל בהי' הראשונה שהוא כ"ע הוא רק רצון פשוט לית מחשבה תפיסא ביה כלל ולית שום הכרעה ולא שום שכר ועונש. רק מעולם הבינה משם דינין מתערין. וה"א ג"כ בבחי' העלם עד ז' מדות התחתונים ששם יש כביכול בחי' קו הימין וקו השמאל וקו ההכרעה והנ"ר נק' שכל. והז"ת נק' בחי' מדות. נזאת כאשר האדם הולך ממדריגה למדריגה ומעלה מהמדות להשכל. ומהשכל תמדה למדס עד שמעלה הכל להמדה העליונה שהוא בחי' אי"ן. בחי' עתיקא קדישא. שם אין כ"א רק רצון בלי שום הכרעה ולזאת הוא בא לכלל ביטול מציאות לגמרי למקורו ושרשו כמו שהי' מקודם במחשבה הקדומה לכל הקדומים שלא הי' אז שום מציאות ישות. והנה בהמחשבה הקדומה לכל הקדומים הי' אז כל המדות בבחי' א"ז. דהאל"ף רומז אל הנ"ר. והז' לז' תחתונים. והי' הכל בבחי' העלם כלול בעצמותו ית'. רק אח"כ יצאו מהכח אל הפועל. ונעשה מן האל"ף נ"ר. ומן הז' ז' התחתונים. וכשיצאו להגילוי נעשה הכל כסא ומרכבה להש"י וכמבואר אצלינו בדרוש הקדום. היינו הגילוי שיצא לפועל נעשה כסא ומרכבה לבחי' העלם שהי' בבחי' א"ז. בכמוסית העלם. ובחי' העלם נעשה כסא כביכול לעצמותו ית':

והנה התוה"ק הי' ג"כ בבחי' העלם במחשבה הקדומה כמאחז"ל כביכול הסתכל הקב"ה בהתורה וברא העולם. וא"כ נעשה התורה שהי' בבחי' העלם במחשבה הקדומה כסא לעצמותו ית"ש וזש"ה ה' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז ר"ל בעוד הי' הדבר בבחי' קד"ם ובחי' א"ז. וזש"ה נכון כסאך מא"ז. ר"ל שאל תחשוב שלא הי' הכסא ומרכבה עד אחר שיצאו להגילוי לז"א דאינו כן אלא כסאך נכון מא"ז. בעוד היותו בבחי' א"ז ג"כ הי' נכון כסאך והיא בחי' זו בנק' אז בבחי' כסא כנ"ל אך עדיין הי' בבחי' העלם ולא בבחי' גילוי עד שבאו אבות הק' ופרסמו וגילו מלכותו ואלהותו ית' וית' לכל באי עולם וכנ"ל בביאור דברי המדרש הקדוש:

ועפ"ז נבוא לבאר דברי הילקוט הנ"ל ע"נ. ונקדים דברי קדוש האריז"ל שביאר בכוונת ויושע ה' ביום ההוא דהכוונה הוא על עתיקא קדישא דגלי רצון דיליה. והיינו דכל"י היו אז בבחי' זו מהמת שהלכו אל תוך הים ומס"נ ובטלו כל גופם ונפשם ובכלם נגד השי"ם. ובאו לכלל ביטול מציאות לגמרי. ובאו לבחי' אי"ן שהוא עתיקא קדישא. ובמדה שאדם מודד מודדין לו. ועי"ז היה יכולת להיות הנהגה זו קי"ם לפניהם אע"פ שע"פ דין והכרעה היה קיטרוג שר של מצרים שטען הללו עע"ז והללו כו' רק לאשר שהיו ישראל באותו שעה בבחי' האי"ן. לכן היה יכול להיות ההנהגה זו בבחי' ע"ק. ששם הוא רצון פשוט להיטיב לכל גם נגד שורת הדין והבן: (א"ה. ועפ"ז נוכל להשכיל ולהבין בדברי זוה"ק מה תצעק אלי. בעתיקא תליא. היינו לפי שורת הדין אין הם ראויים לקרוע להם הים כ"א דבר אל בנ"י ויסעו במס"נ להש"י אל תוך הים ועי"ז יבואו אל בחי' אי"ן שהוא ע"ק. ואז עתיקא קדישא יגלה רצון דיליה וכנ"ל והבן): וידוע דעיקר בריאת כל העולמו' היה בשביל ישראל שיקבלו עליהם עול מלכותו ואלהותו ית"ש ושיהיה השי"ת מלך עליהם וכמבואר כמה פעמים גם שיתעלו בכח עבודתם להעלות כל המדות ממטה למעלה עד שיהיה הכל נכלל במקורן ושרשן. וזה יוכל כל איש ישראל לעשות כי הוא בחי' מוצב ארצה וראשו גו' וכאשר יתנהגו ישראל בזה כנ"ל אז עליהם נאמר ישראל אשר בך אתפאר. כי זהו גורם תענוגים ושעשועי' כביכול לפניו ית'. וזהו שאמר רע"ק בשעה שי' ישראל בירה על הים לבש הקב"ה חלוק של תפאר"ת. היינו שנעשה מזה כביכול לבוש לעצמותו ית' והוא המחשבה קדומה לכל הקדומים שישראל עלו במחשבה לפניו ית' כך ונק' לבוש של תפארה ע"ד ישראל אשר בך אתפאר. והיה תקוקבו אז השי"ת בתולה במחול דהוא לעתיד שיהי' ג"כ בבחי' א"ז. והוא נק' בבחי' בתולה ואיש לא ידעה. דשם אין שום נדנוד רע כלל. ועז"נ לא יגורך רע והמרז במחול הוא ע"ד מאחז"ל עתיד הקב"ה לעשות מחול להצדיקים ואז ידלג כאיל פסח ואז תפקחנה עיני עורים. הכל בדרך הנ"ל דלא יהיה שום מום בגוף והעיקר הכוונה בבחי' נפש ונשמה. ואז תראי ונהרת ג"כ הכוונה לעתיד כמש"כ ופחד ורחב לבבך ויהפך לך חיל ים וחיל גוים יבואו לך. רק שלא עמדו ישראל במדריגה זו ונפלו ממדריגתם וכמ"ש בזוה"ק ע"פ על נסותם את ה' היש ה' בקרבנו אם אי"ן: וז"ש המדרש ועתיד הקב"ה להחזירו לנו לע"ל. שנא' אז ימלא שחוק פינו: ורבנן אמרי כל פרקמטיא של משה בא"ז. דהנה מרע"ה היה תמיד במדריגה הלזו בבחי' אי"ן כאומרו ונחנו מה. וה"ש המדרש הצלת נפשו בא"ז היינו ע"י שהי' בבחי' א"ז. ניצול מן הסכנה. קטורו בא"ז. ר"ל משרע"ה כשהיה תמיד במדריגת ובחי' א"ז שהוא אי"ן והיה ממשיך משם הנהגתו לישראל ולפ"ז אפילו לא היו ישראל ראויים וכדאים להגאולה היה ג"כ מוכרחי שיגאלו כי שם אין הכרעת דין כלל רק חסדים ורחמים גמורים. וזהו שהקפה משה רבינו עליו השלום ואמר ומאז באתי היינו שאני בא תמיד ממדת א"ז וממשיך אני משם ההנהגה. וא"כ איך הרע פרעה לעם הזה. שירתא בא"ז כמבואר וכנ"ל. הפרשת ערים בא"ז. י"ל בדרך אפשרי ע"פ אשר יבואר אצלינו בפ' משפטי. אשר סוד הפרשת ערי מקלט שהם רומזים אל ההוצאה בשגגה שינוס אל השמה תבין שמע ישראל גו' היינו שיקבל עליו עמ"ש באהבה ויפקיר כל גופו ונפשו במס"נ להש"י ואז הוא בא לכלל ביטול מציאות שהוא בחי' א"ז כנ"ל. רק שא"א לעמוד בבחי' זו לעולם ועכ"פ צריך להיות בבחי' אהבת ויראת ה' וזהו פי' ואהבת שיש בה מ"ב תיבות כידוע ועי"ז הוא ניצול מכל רע ויתקן נפשו. וזהבה"כ ועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר. והנה אחז"ל דהג' ערים שהפרים משה לא היו קולטין עד שהפרים יהושע הג' ערים שבא"י ולכאורה י"ל טעם הדבר הוא לפי הקדמה הנ"ל דהוא"ו עמ"ק הם נגד הוא"ו תיבות שבפסוק שמע ישראל גו'. מעילא הג' שבעבר הירדן הם נגד ג' תיבות ראשונות שהם שמע ישראל ה'. ועדיין לא נעשה יחוד האמיתי דהוא אלהינו ה' אחד. דידוע מאחז"ל כל הדר בח"ל דומה כמי שאין לו אלוה. מש"ה כ"ז שלא באו לא"י לא היה עדיין

בחי' אלהינו וכיון שלא נגמר בסוד הפנימי מש"ה לא היו קולטין. משא"כ אח"כ כשהספרים יהושע הנ' ע"מ שבא"י אז נעשה בחי' אלהינו ה' אחד דהדר בא"י דומה כמי שיש לו אלוה והבן. והיוצא לנו מזה דעיקר הפרשת הערים הוא בבחי' הנ"ל שבחי' נפשו ונשמתו יעשו של תוך הוא"ו תיבות שבפסוק שמע. ויפקיר את גופו וגשמתו למקורו ושורשו שיתבטלו כל חושיו והשגותיו שלו ויהי' רק לה' לבדו. כמו שהיה בתחלת הבריאה. שהיה הכל בבחי' א"ז. וזהו כוונת המדרש וגם הפרשת עריה בא"ז. כנ"ל והבן היטב:

כי בא סוס פרעה וגו' ובנ"י הלכו ביבשה וגו':

הנה ידוע שבשעת קי"ס היה קטרוג גדול מהשר של ים. מה נשתנו אלו מאלו. אך הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו פתח להם עולמות העליונים הגנוזים הנעלמים במחשבה הקדומה ומשם המשיך חסדים ורחמים על בנ"י וגבורה ודינין על מרכבות פרעה וחילו. דבאמת כל הדינין נמתקים בשורשן היינו ע"י שמראין להם המקור והשורש ושם אין שום דין רק טוב ולכן הם נמתקין. וכן הרע שמראין לו השורש ושם אין לו מציאות כלל. וממילא כל הטוב עולה למעלה להדבק בשורשו ומקורו ואז הרע מוכרח להיות נופל ומתבטל ויתפרדו כל פועלי און ולזה בעת קי"ס הגביה הש"י כל המרכבות ופרשיו וחילו של פרעה אל הים העליון שהוא המקור והשורש דמיניה דינין מתערין ושם נמתקו ונפלו. כי שם בהשורש לא יגורך רע ואין לו שום מציאות כלל. אבל זה היה מצד הנס ופלא גדול. היינו הנס ששם אין שום דין וקיטרוג והוא עלמא דחירו והרע נופל ומתבטל. עכ"ז היה גם לזרע ישראל שהיו אז בבחי' השוות עם המצריים ע"פ הקטרוג מהשר של ים ואעפ"כ ניצולו מחמת שהתנהג הש"י עמהם במדת החסד והרחמים וזה"ש כי בא סוס פרעה גו' תוך הים: ר"ל כשבאו פרעה וחילו השורש שלהם שהוליכם הש"י שם היינו ים עילאה אז וישב עליהם את מי הים היינו בזה השורש טוב עצמו שנתגלה להם בזה נטבעו. אך ובנ"י שהם בעצמם מקור הטוב הלכו בתוך הים ביבשה. ר"ל להם היה הליכה בתוך הים העליון שמשם נמשך להם החירות וכן יזכנו הש"י לראות את גאולתנו ופדות נפשנו במהרה בימינו: וכימי צאתנו מארץ מצרים יראינו נפלאות. ויקבץ נדחינו ע"י משיח צדקנו שיבא בב"א:

ויאמר אם שמוע וגו' לקול ה' אלהיך וגו'. יש לרמז בזה דהנה כתיב קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם רואים זולתי קול. כי הדיבורים של האדם מתהוים ע"י אותיות וע"י ה' מוצאות הפה. ועל ידי אותיות הדיבורים הם נפרדים אבל כשהם עדיין בדיבוקם של הקול הם אז בבחי' אחדות השלמות ועיקר עבודתנו עם ה' בני של חי הוא לייחד ולקשר הדיבור אל הקול שיהיה באחדות גמור כל האותיות. כמו שהיו באחדותם בהקול. וכנודע מספה"ק סוד בחי' קו"ל ובחי' דיבו"ר וזהו פי' הפ' ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. היינו מלאכים הם בחי' הצדיקים שהם גבורי כח ומתגבר על יצרם בכוחו של הקב"ה שאלמלא עוזרו לא היה יכול לו. וזהו גבורי כח עושי דברו. מקיימים דיבוריו ומצותיו של הקב"ה. וכל עיקר עבודתם הוא לשמוע לשון אסיפה כמו וישמע שאול את העם. היינו לאסוף בבחי' קו"ל את דברו סוד הדיבור היינו לייחד ולחבר הדיבור בהקול ברזא דאחד וכאשר הי' במתן תורה. קול דברים אתם שומעים היינו הקול של דברים אתם שומעים וזולתי קול. וזש"ה קול גדול ולא יסף כי בחי' הקול הזה הוא חי וקים לעד ולעולמי עולמים. ולזה הסוד היו חז"ל משתמשין בבת קול כי הקול של מתן תורה הוא בבחי' ולא יסף. והבן. וזהו הפסוק ויאמר אם שמוע תשמע. היינו כאשר תהיה בבחי' שמוע כפשוטו לשמוע ולקיים מצותיו ית' ולעבדו בכל לבבך ובכל נפשך אז תוכל לבוא לבחי' השמע לקול ה' אלהיך. לאסוף ולייחד כל הדיבורים לבחי' קול ה' אלהיך. והמשכיל יבין דבר מתוך דבר:

הנני ממטיר לכם וגו' יום ביומו. הנה ידוע מזוה"ק שיש ג' מיני השפעות. א' מזון הגשמי אשר ממנו ניזון גוף האדם וכח החיוני. והב' הוא מזון הנק' לחם מן השמים שהוא מזין מחיות התורה והוא רוחני היורד מן השמים דהוא מרמז לת"ת. וזהו לחם אבירים שנבלע באיברים. ויש עוד שפע עליונה שהוא דקה מן הדקה אשר האדם מקבל שפע מן המקור של חכמה עילאה מחשבה סתימאה. והנה אי' בגמ' תד"א כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העוה"ב שנ' הליכות עולם לו. א"ת הליכות אלא הלכות. שורש הדבר הוא דכשהאדם רוצה לידע היאך להתנהג בכל יום איזה מצוה יעשה או איזה הנהגה טובה והיאך ידבר ויעשה כל הענינים. יוכל להבין כשיסתכל בששת ימי בראשית בכל יום המעשה שנעשה בו וכל אשר נברא ונמצא ביום זה. מזה יוכל האדם להתבונן בדעתו ושכלו איך יתנהג באותו יום שלכל יום יש התנהגות אחר ההנהגות זה ליום א' של שבת. וזה ליום ב'. וכן כולם. והנה ידוע שהקב"ה צפה והסתכל בהתורה ובה ברא העולמות כולן. וא"כ בכל יום נגמר יצירתו בשכל התורה ואם כן גם מן התורה שהאדם לומד בכל יום אז בודאי זה האדם שדבק בקונו ולומד לשמה יוכל להסתכל בהתורה שלומד בכל יום ולהתבונן ממנה לידע ההנהגות השייך לאותו יום כיון שהכל כלול בהתורה כל מיני התנהגות של כל יום ויום. איזה התנהגות והליכות של אותו היום. בודאי הוא דבוק ברוחניות של התורה ובעולם עליון הק' הרוחני אשר משם שלא תורה ובזה יוכל לידע כל דברים העתידים וכל הבא עליו. וא"כ כיון שהוא דבוק בעולם עליון הק'. אז מובטח לו שהוא בן העוה"ב. וזהו פי' הגמ' כל השונה הלכות בכ"י. ר"ל שלומד התורה בבחי' זו שיודע ומסתכל בהתורה התנהגות של כל יום ויום אז ודאי הוא קשור ברוחניות התורה. ולכן הוא מובטח שהוא בן העוה"ב. שנ' הליכות עולם לו. א"ת הליכות אלא הלכות היינו שא"א לאדם לידע הליכות והתנהגות השלמות אם לא ע"י הלכות התורה שמקשר א"ע ברוחניות התורה ועי"ז ידע איך להתנהג. וזש"ה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים אשפיע לכם לחם ומזון ושפע רוחני שיהא נפשכם ניזון מחיות התורה ורוחניות

שיורד מן השמים כנ"ל ועי"ז שאחם תהיו קשורים דבוקים ברוחניות התורה. וילא העם ולקטו דבר יום ביומו. היינו שע"י התורה ידעו איך להתנהג בכל יום כמעשה למעלה והבן כ"ז היטב:

ויבא עמלק גו' ברפידים גו' וידי משה גו' וישימו תחתיו וגו'. הנה כתיב בס' עשרה מאמרות אילו לא חטאו ישראל אל משה קרב אתה ושמע כו' כו' גו' והיו שומעים הי"ד דברות מפי הש"י בעצמו כביכול אז לא היו צריכין ישראל ללוחות האבנים. רק שהיה הש"י משפיע להם שכל גדול וזך והשג גדולה כ"כ עד שהידים של משרע"ה בעצמם היו נעשים כשני לוחות ויו"ד האצבעות שלו. ה' מימין וה' משמאל. היו מאירים לישראל ושם היו יכולים להשיג התורה כולה אך מחמת שדחו בידים ורצו שם ע"י סרסור לכך נתמעט מהם ההשגה והוצרכו לב' לוחות אבנים: והנה בגמ' יליף מכאן שכל המשתתף ב צער של צבור זוכה ורואה בנחמתן דכתיב וידי משה כבדים ויקחו אבן וישימו תחתיו דנשתתף בצערן של ישראל. ולכאורה הוא שנוי במאי קמיירי אי באדם שיש לו שייכות בצער הציבור וה גו מצטער א"ע עמהם. השו בשופטני עסקינן. ומי הוא אשר ירצה א"ע בצרתו ולא יתעורר לשום אל לבו. ומאי אירייא עם הצבור. א"כ דמיירי הגמ' באדם שלא נגעה אליו הרעה והצרה שהצבור הם בה. ואין לו שייכות כלל שיצטער מזה ואעפ"כ הוא צריך להשתתף בצערן. וא"כ קשה מהו הראיה שמביא ממשה שנשתתף בצערן של ישראל הלא כאן במלחמת עמלק עיקר הדבר היה תלוי במשה. כמ"ש לו הש"י לא הלחם בעמלק. אך י"ל דהנה אחז"ל וימשו מרפידים ויבא עמלק על שריפו ידיהם מד"ת עי"ז ויבא עמלק. והנה ישראל שריפו ידיהם מלשמוע מפי הש"י עצמו רק ע"י סרסור ונתמעט השגתם בזה לכך בא עמלק עליהם. אבל משרע"ה לא ירד כלל ממדריגתו עבור זה. וא"כ עיקר המלחמה היה בשביל ישראל ואפ"ה היה מצער עצמו בצערן. וע"כ שפיר יליף הגמ' שמחויב כל אדם לצער א"ע בצער הצבור: ולפ"ז י"ל פי' הכתובים וידי משה כבדים. ר"ל שהכניסו ישראל משאוי וכבדות בהידים של משה ע"י שלא רצו לשמוע מפיו יתב'. היינו דאם היו שומעים מפי השי"ת בעצמו אז היו הידים של משה מאירות להם כנ"ל ועכשיו שמיאנו בדבר אז הכניסו כובד בידים של משה והוצרכו אז לשני לוחות אבנים. וז"ש ויקחו אבן ר"ל לוחות האבן. וישימו תחתיו. תחת הידים ובמקומם כנ"ל וזהו הפי' שריפו ידיהם מד"ת ר"ל שריפו הידים של משה רבן מד"ת שהיו יכולים להשיג ד"ת מהידים שלו. אבל אהרן וחור שהם לא חטאו זה כי אהרן היה עם משה בהר. והם לא נפלו ממדריגתן כשאר ישראל. והי' השגתם גדול והיו מאירים להם הידים של משה. וזש"ה תמכו בידיו מזה אחד גו' שבאלו היו משיגים מהיד יש של משה בעצמם. וכל יד היתה כלות אחד ויהי ידיו אמונה עד בוא השמש. ר"ל שידיו היו מאירים להם עד שכבה שמשו היינו עד שנסתלקו מזה העולם. כי הוא נמ ל להשמש. כמאחז"ל פני משה כפני חמה. והבי' היטב:

ר"ח שבט וט"ו בו

בעשתי עשר חודש באחד לחודש גו' התורה באר היטב. ולהבין ולהשכיל טעם למה דוקא בחודש זה התחיל לבאר את התורה. י"ל דהנה ידוע דשם ב"ן הק' הוא בחי' נשמה לכל העולמות העליונים הק' והמילוי משם ס"ג הוא ל"ז היינו ג' יודי"ן ס'. וא"ו הוא מספר הכל הק' המחיה כל עלמין ומאחר בשבט עד י' אדר שהוא זמן הפלאה משרע"ה השמימה. הוא ל"ז יפים. ומאחר בשבט התחיל משרע"ה לייחד ולקשר א"ע נשמתו בהעולמות העליונים הק'. ובההכל הק' המחיה כל עלמין עילאין קדישין. עד אשר בא לבחי' ואתר לעילא עילא לאתר דלא ידיע ולא אשתמודע ואז אסתלק רעותא מהימנא קדישא. והבן: והנה הקדמונים ז"ל דרשו בזה הפסוק באר היטב. שמרע"ס כתב וביאר התוה"ק שבעים לשון כמנין היט"ב בריבוע כזה. ה' . הי' הי"ט. היט"ב עולה הכל במספר שבעים. ולכאורה יפלא למה עשה משרע"ה התורה כביכול בתוה"ק ולהחליפה ולהעתיקה על לשונות אחרים הלא כתיב בקדש ולא יחליפנו ולא ימיר אותו וכגם כי עיקר שם התורה אינו אלא שאומר זו תחת זו עכ"ז לאיזה כוונה עשה שום דבור תמורה. ומה גם שלא מצינו שצוה אותו הש"י על זה. וגם למה עשה דבר זה בר"ח שבט בדוקא. והכל צריך טעם ושימת לב לדבר: ובהעיר לב י"ל כי בדעת מיושבת ובכוונה גדולה עשה זה משרע"ה רבן של כל הנביאים דהנה י"ב חדשי השנה, הם נגד י"ב צירופי הוי"ה הק' כנודע מספה"ק. וכל צירוף יוצא מפסוק שר"ת או מס"ת. וכל צירוף הק' שהיו"ד קודמה לה' וכן הוא"ו קודם לה'. או החסדים והרחמים גוברים בהחודש ההוא ואם ח"ו להיפך שהשני ההי"ן קודמים אל י"ו. אזי תגבורת הדינין ר"ל. וכמבואר בתזוה"ק והצירוף של חודש שבט. יוצא מפסוק של גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו. מהס"ת. ואז ההי"ן קודמים אל י"ו. ולכך אז תגבורת הדינין ר"ל. וכמבואר בזוה"ק בסוד ותלפנהו שלשה ירחים. וצירוף של חודש שבט יוצא מפסוק ואם ה"מר י"מירנו ו"היה הוא ותמורתו יהיה קודש. מהר"ת. ומחמשה עשר בשבט מתחיל להאיר יה. כסדרן. ומאז אין תגבורתו הדינין. והנה השבעים אומות. וע' לשון עיקר היותן הוא בסוד הניצוצין קדישין שנפלו משורשן הרמה בקודש ונבלעין בהם ומזה הוא היותן. ועיקר היותן ואחיזתם הוא באותיות התורה שנזכרו שמותיהם כמו פלשתים וכשורים ויון ואדום ודומיהם וכשאנו עם ה' קורין בפרשיות התורה ומזכירים שמותיהם בזה אנו משפיעים להם שפע היותם. ועיקר אחיזתם ומקור שרשיהן היא בסוד תמורות האותיות וכנודע והנ"ק מחמת שנפלו משורשם בקודש נעשו קליפות. ולכך רצה משרע"ה להעלות אותן הנ"ק למקורם ושורשן ולהמתיקן כדי שלא יוכלו להרע לזרע ישראל ולכוונה זו העתיק את התורה בע' לשון. להעלות אותן הניצוצין למקור אותיות התורה ולהמתיקן בשורשן כדי שיהיה הוא ותמורתו קודש. בסוד המתקת הדינין בשרשם בסוד קודש שהוא עילאה קדישא בסוד קודש ישראל לה' ראשית תבואתו כל אוכליו יאשמו:

ולהבין ולדעת מהיכן למד מרע"ה ע' לשון של שבעים אומות היינו שנתן לו הש"י לב חכם ונבון לדעת את התורה כולה ומצפוניה וסתריה וכל רז לא אניס ליה, וגם המקור של כל אות ואות מתוה"ק ושם כמה בעין שכלו את מקורם של כל אומה ואומה מהע' אומות. ומשם הבין ג"כ בשכלו הזך את כתבם ולשונם. מדינה ומדינה ככתבה. ועם ועם כלשונו שמצינו ביוסף הצדיק ע"ה ששלח הקב"ה את גבריאל ולימד אותו כל הע' לשון היינו ג"כ שגילה לו את המקור של כל אומה ואומה בתוה"ק מהיכן הוא מקור חיותן. ומשם הבין ג"כ את כתבם ולשונם. וז"ש חז"ל כשלמד יוסף הע' לשון. הוסיף לו הקב"ה ה' על שמו. כמש"כ עדות ביהוסף שמו ר"ל שגילה לו רזי תורה שהוא בסוד ה'. לפי שיש בה חמשה ספרים. וגם היא נדרשת ע"י ה' מוצאות הפה וממש הבין בשכלו הקדוש גם הלשון של כל אומה ואומה ולפי שרצה משה רבינו עליו השלום להכניע הכנעה בלב השבעים שרים העליונים שידעו מעשי ה' הגדולים שבתוה"ק ואשר בידו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו ובלעדו אין אלהים. לזה פירשה בע' לשון. והן הם הצירופים של הא"ב ביתו"ת. וחלופי אותיות ותמורת אותיות לכל אומה כפי ענינה ומקורה. אך היה מיראה מפרע"ה שלא יהא יניקה ח"ו להחיצונים מאור קדושת התוה"ק על שפירש לפניהם תמורת האותיות של תוה"ק לכך כוון במחשבתו הטהורה והקדושה את השם הק' הוי"ה היוצא מהפסוק של ואם ה"מר י"מירנו ו"היה הוא כדי שיהא למחסה ולמסתור אל הק' שלא יצא לחוץ ח"ו. רק אדרבה להוציא מהם כל ניצוצי הקדושה כמ"ש הכתוב ואם המר ימירנו והיה הוא ותמורתו יהיה קודש כנ"ל: עוד נ"ל טעם אחר. כי ידוע שמחדש הבוון מתחילין הימים להיות קצרי' שמורים על בחי' דין ולכן גם הצירופים של ג' חדשים הללו מתחילין שלא כסדרן. אבל חודש שבט אינו כן כי מחצי החודש שהוא ט"ו בשבט מתחילין ימי רחמים כידוע. ולכן חצי ראשון של הצירוף משם הוי"ה הק' הוא בהיפך היינו. ה"י. חצי השני הוא כסדר היינו ו"ה. להורות כי אז מתחילין ימי הרצון והרחמים וישועה קרובה לנו ע"י משיח צדקנו שיבא בב"א ולכך עשה זה הדבר באחד בשבט דוקא כי אז הוא זה הצירוף שאמר ובא לזה החודש יוצא מהפסוק ואם ה"מר י"מירנו ו"היה ה"וא ותמורתו יהיה קודש ולהשאר כל ענפי הקדושה בהתוה"ק. והבן כ"ז היטב:

ענין ט"ו בשבט. צריך להבין ולדעת למה אז דוקא ר"ה לאילן כדברי ב"ה ולדברי ב"ש באחד בשבט גם להבין הלשון ר"ה לאילן מהראוי היה לומר ר"ה לאילנות. ובהעיר לב ושום שכל. י"ל דהנה כתיב כי האדם עץ השדה. היינו כמו שיש באילן שרשין וענפין ושרשין ופירות. כמ"כ ישנו ג"כ באיש הישראלי ע"י מעשיו הטובים. ומאין נמשך זה להאדם מפורש שרשי נשמו' ישראל שהוא האילן הק' אילנא דחיי אשר תחותוהי תטלל חיות ברא ועופי שמיא. וסוא אילן המשבך שכל נטיעותיו יהיו כמוהו. ואילן הוא מספר הוי"ה אדנ"י בסוד צדיק כתמר יפרח מה תמר עולה דכר ונוקב' אף צדיק עולה דו"נ והנה אמז"ל בגמ' פלוגתא דר"א ור"י ר"א בניסן נברא העולם ור"י בתשרי נברא העולם ואלו ואלו דברי אלהים חיים ותוס' אמר.כי בתשרי עלה במחשבה לפניו ית' ויח' להאציל ולברוא את העולם וכמו שיסד הפייט בר"ה היום הרת עולם לשון הריון כביכול. וכמ"ש בספה"ק והבריאה בפועל היה בניסן והנה מחמשה עשר בשבט עד ר"ח ניסן שבו היה בריאת האדם הוא מ"ה נגד שם מ"ה הק' דאיהו בחי' מקורא ושרשא דאילנא ומאחד בשבט עד ט"ו בו. הוא ט"ו יום נגד שם י"ה שתי אותיות י"ה הם בסוד מוחין עילאין קדישין ובסוד עלא דכולא מעתיקא קדישא לאילנא קדישא ולכל העולמות והם בבחי' שרף האילן כביכול. ולכך ביאר אז מרע"ה בא' בשבט את תוה"ק באר היטב בשבעים אנפין כי מהמוחין עילאין קדישין דאינון י"ה. נמשך הארות קדושות להתוה"ק ועיקר ההנהגה של נשמות ישראל תלוי ברוב במי שנה. ולכן אין מעשרין משנה זו על שנה אחרת כי בכל שנה ושנה נתחדש חידושין דאורייתא בהארות והשפעות קדושות שונות זו מזו לפי המצטרך לשנה ההוא. כי הבורא ברוב"ה מחדש בכל יום תמיד מעב"ר ע"י חידושי התורה והלכות בנתחדש בכל יום כי באורייתא ברא קוב"ה עלמא וכנ"ל בפ' תולדות. ובפרט בראשית השנה על כלל השנה ולכן אין מעשרין משנה זו על שנה זו והבן זה. ופירות האילן הם מצות ומע"ט שהאדם עושה וצריך להתחדש בכל שנה ושנה להתחזק ביותר מאת ועוז אך ביראת ה' כל היום. ומעתה נבין הטעם מהפלוגתא של ב"ש וב"ה. כי שניהם אמת לדקו יחדיו רק דברי ב"ש. הם בסוד עלמין עילאין קדישין דלית מחשבה תפיסא בהו כלל שהם י"ה. חכמה ובינה. ולז"א בא' בשבט ר"ה לאילן כי הוא בחי' שלא עילאה ושרף האילן ושמם מוכיח על זה. כי שמאי הוא לשון שומא. כי אין שום השגה בשם רק בבחי' שומא כי לא באו להתגלות כנודע ודברי ב"ש הם מהעולמות אשר באו לידי התגלות ואשר ניתן לנו רשות לדבר בהם. לצורך הנהגות העוה"ז ולכך לענין דינא והנהגות העוה"ז הלכה כב"ה. והלל הוא מלשון הארה כמו הילל בן שחר. והמשכיל יבין כל זה היטב:

יתרו

בשם הרב מקאזיניץ זי"ע

ויבא אהרן וגו' לאכול לחם וגו' חותן משה לפני האלהים. והקשו חז"ל וכי לפני אלהים אכלו והלא לפני משה אכלו אלא מכאן שההנהגה מסעודה שת"ח מסובין בה כאלו נהנה מזיו השכינה. ושאלתי את פי הרב הק' המנוח מ"מ דק"ק קאזיניץ מה זה שהוקשה כ"כ לחז"ל וכי לפני אלהים אכלו. הלא שויתי ה' לנגדי תמיד וכל תנועותיו ומעשיו של אדם צ"ל כאלו עומד לפני המלך כידוע וא"כ לכך כתיב לאכול לחם כדרכן של צדיקים לפני אלהים. והשיב לי עפ"י מה דאי' בגמ' אסור להתפלל אחורי רבו והטעם לזה כי נראה כבך כמורא שמים וכשעושה שיש לו מורא רבו א"א לסיות עליו מורא שמים ההמוני להתפלה מחמת

שיש עליו מורא ויראה אחרת וזהו שפי' [illegible] א"ל זכי לפני אלהים אכלו. לפני משה אכלו והי' עליהם אז מורא לכן והיאך הי' באפשר להיות עליהם מורא שמים ומה זאת לפני אלהים. אלא מכאן שכל הנהנה כו' וזהו בעצמו מורא שמים ודא ודא אחד הוא. ודפח"ח:

בחודש השלישי לצאת וגו' מדבר סיני. י"ל בדרך רמז דהנה ידוע דרב יוסף היה קורא אותו סיני ע"ש שהיה בקי בהלכות והיה כולל כל השמעתות ומימרות כמו שנמסרו לו בסיני ולכן כינו אותו בשם סיני. הרי חזינן דתיבת סינ"י מורה על כללות הכל לפי שבהר זה נכללו כל התורה וכל הדיבורים והנה ידוע דקול הוא ג"כ בחי' כוללת דבקול נכללו כמה בחי'. אש. רוח. ומים. והנה אפי' הדיבור של אלהים אין לשער מה שיוכל לכלול. דאצלו ית' אין חילוק בין קול לדיבור. כי הוא ית' יכול לכלול בדיבורו כל הענינים. כמש"כ בדבר ה' שמים נעשו. בדיבור נעשו שמים שהיא מדה כוללת כנודע. וכמו ששמענו בהר סיני שתים מפי הגבורה אנכי ולא יהי' לך. ובו נכללו כל המצות שבתורה מה שאין הפה יכול לדבר כו'. אבל בדבור הגשמי א"א לכלול בו זולת אותו הדיבור אמנם כשהאדם מאמין שכל ההבלים והדבורים היוצאים מפיו הכל הוא כח וחיות מהבורא ית"ש ורוח ה' דיבר בו. ואז כשמקשר הדיבור בקול. וקול במחשבה בשורש הרוחנית והיות אלהות. אז אע"פ שאין הדיבור יכול לכלול כמה דיבורים אבל מכ"מ הוא כלול מכמה ענינים וכמה שכליים והדיבור מתפוצץ לכמה חלקים כיון שהוא דיבור אלהים וכמו שאנו רואין בתוה"ק כל דיבור של משה שכתוב בתורה הוא כלול מכמה ענינים גדולים ונפרש לכמה גוונין וכן דברי התנאים והאמוראים כל דיבור ודיבור כלול מכמה ענינים וסובל כמה פירושים מחמת שהיה דבור' נקשר בשורש החיות ורוחניות הקדושה:

והנה כתיב ירושלים הרים סביב. וה' סביב לעמו. דירושלים הוא הכנ"י שבה נכללו כל הדברים והיא מסובבת מן ההרים. ואין הרים אלא האבות. בשורש הקדושה ברוחני בעולם העליון השרשים הללו הם מסבבים הכנ"י וכ"א מישראל צריך לראות שיהא דבוק בהשורש ויהיה השורש מאיר להענף בלי שום מסך והבדל ובלי שום תערובות רע ח"ו. דהנה באמת צריך האדם לדבק במדותיו הק' ולילך בעקבות אבותינו הק'. ושורש הרוחניות בעולמות העליונים להיות מרכבה לחסד וצריך האדם להיות עושה חסד בעולם. אך שעיקר שיהא מחסדים טובים שיאירו החסדים שיהיה השורש טוב ויהיה נקשר בשורש הרוחניות של חסד עליון ולא יהיה בו שום חלק רע ח"ו. כי אע"פ שהחסד הוא טוב מכ"מ כיון שנתערב בו קצת רע ח"ו כמאחז"ל כל שנעשה רחמן על האכזרים כו'. וצ"ל החסד שלו טוב. וזהו שאנו אומרים גומל חסדים טובים. ר"ל מלשון ויגדל הילד ויגמל. שהקב"ה גומל ומפריד החסדים מחלקי הרע. שיהיו רק חסדים טובים. וכמ"כ במדת הגבורה מה שצריך האדם להתנהג במדה זו להתגבר על יצרו ולהכניע כל חלקי הרע ולשעבדו תחת הטוב. ואז כשהאדם מדבק א"ע במדות האלו ובא לידי עבודת אמיתי ומדביק עצמו בשורשם. שהם כלול כל הגוונין ואדם צריך לראות שכל המדות שבג' היינו החסד והגבורה והרחמנות שלו יהא הכל באמת. ויהיה זך וצלול בלי שום תערובת סיג ופסולת ח"ו. רק אמת השפע שהוא הכולל של הג' קוין. כי במדה אמת כלול הכל וזהו בחי' שי"ן אמר בו ג' קוי"ן. וזהו בחודש השלישי שהוא בחי' אמ"ת שהוא השי"ן. וזה חודש השלישי המתדבקות הכלול משלשה מחסד וגבורה והתפארות. לכן כשמגיע האדם למדה האמת אז הוא יוצא מכל חלקי הרע. ומכל המצירים אותו. וז"ש לצאת בנ"י ממצרים. ר"ל ממיצ"ר י"ם. שהם מצירים להקדושה אמנם כשהוא דבוק במדת האמת אז הוא יוצא מכל חלקי הרע ומהמצירים אותו. וכולם נכנעים תחת הטוב והאמת וש"ה ביום הזה. ר"ל בבהירות ואור של המתדבקות השלישי הזה. שהוא עלה הקדושה. באו למדבר סיני עי"ז יכולים לבוא לבחי' הדיבור של סיני. שהוא כולל כל הדיבורים וכל הענינים. וכמו שהאדם מדבק א"ע במדה הכוללת כנ"ל הדיבור שלו נעשה סיני. וכולל הכל ויכול לפעול בדיבורו כל מיני השפעות טובות להכנ"י כל מיני חסדים טובים וישועות ונחמות לזרע ישראל כיה"ר אמן: ועפ"ז תבין מ"ש בזוה"ק ע"פ לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם. אר"י אע"ג דכתיב לי הכסף ולי הזהב לא תעשון אתי. ר"ל לא תעשון אותי. א"ר יצחק כתיב גדול אתה. היינו לי הכסף. וגדול שמך בגבורה. היינו לי הזהב וכולהו גוונין לא מתחזיין אלא בישראל. הה"ד ישראל אשר בך אתפאר. דהנה באמת דמדות וספירות הק' אף שהם רמים ונשאים מאוד והם אורות רוחניים נפלאים ונעלמים. אעפ"כ אסור להתפלל לכן לבדן ח"ו. כי ה"ז מקצץ בנטיעות ומפריד ח"ו שמחזיק אותן לאלוהות ח"ו. אם לא שמדביק לבורא האחדות השפע א"ס ב"ה השופע לתוכן ומחיה אותן. וכדאיתא בזוה"ק וכד אנת הסתלק מינייהו אשתארן כולהון כגופא בלא נשמתא והחסדים וגבורות מרמזים לגוונין חיוור וסומק שהם בחי' כסף וזהב. וז"ש אע"ג דלי הכסף והזהב שיש לי מדות קדושים הנאצלים ממני. מכ"מ אל תפרידו אותם מהבורא ולא תכללו אלו המדות כ"א בשורש של ישראל שהם ממוזגים המדות וכלול מכל הגוונין והוא מדות התפארות כמש"כ ישראל אשר בך אתפאר. והבן. וכיה"ר שיקוים בנו ברכה זו בב"א:

וישב משה את דברי העם אל ה'. עיין בזוה"ח הק' ז"ל שפי' ח"ו לא בדרך תשובה החזיר משה את דברי העם אל הש"י. כי הוא ית' א"צ לתשובתו שלא לפניו גלוי כל מחשבות בני האדם, רק משה סיפר דברי ישראל לפני הש"י כדי לחבבן לפני המקום. במה שהשיבו כהוגן והקדימו נעשה לנשמע עיי"ש: ועי"ל דמשה הסתכל והתבונן בתשובה ישראל שהקדימו נעש' לנשמע. וזהו דבר פלא שאין שום ב"א יכול להשיגו שלא כח אלהות. כדאי' במדרש מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו דכתיב ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. מעיקרא עושי והדר לשמוע. והם כוונו למשה ג"כ דברים אלו. והבין משה שאין זה דיבורי עצמם אלא בחירתם הטוב. אלא רוח ה'

דיבר

דיבר בה. והופיע עליהם רוח קודשה מלמעלה ושכינה מדברת מתוך גרונם של כאו"א מישראל. התשובה זו נעשה ונשמע. וזש"ה ויגד משה את דברי העם היינו נעשה ונשמע. אל ה' ר"ל שיחסם לה' היינו רוח ה' דיבר בם ולא מצד עצמם. רק מהשי"ת הוא המענה לשון. ודו"ק:

משה ידבר והאלהים יעננו בקול. מכילתא. א"ר אלעזר מנין אתה אומר שאין הקב"ה מדבר עד שמשה אמר דבר. שכבר קבלו עליהם בניך לכך נאמר משה ידבר (כי מהראוי היה לו לומר משה דיבר. מהו ידבר לשון יפעיל שעשה פעולה שידבר אלהים כביכול). א"ל רע"ק בודאי כן הוא הדבר. אלא מת"ל משה ידבר מלמד שנתן הקב"ה כח וגבורה במשה והיה הקב"ה מסייעו ובקול ובנעימה שהיה שומע משה כן היה משמיע לישראל לכך נאמר והאלהים יעננו בקול עכ"ל המכילתא והדבר הוא לפלא בעיני כל רואיו. ובפרט דברי רע"ק שאמר כן הוא הדבר והודה לדבריו וא"כ חזר והקשה מת"ל משה ידבר זה אינו מובן כלל:

אמנם י"ל דהנה כתיב ואד יעלה מן הארץ גו' ואדם אין לעבוד את האדמה. והענין הוא כי בתחלת הבריאה היה אז אתערותא מיניה וביה. ואחר הבריאה צריך אתערותא דלתתא. והוא כי עיקר כוונת ותכלית הבריאה היה כדי להיטיב לכל הנבראים ולהפיק רצונם של כאו"א. ועי"ז שנתעורר הרצון מלתתא ושפלים בו עם ה'. נתעורר ג"כ רצון העליון כביכול להשפיע ולהיטיב לעמו ישראל. אמנם דבר שאין בו צורך לעולם. אין ההשפעה באה מאתו ית"ש להעולם כמאן כאן כי ביקבל דבר זה כי לא על מגן גו' רק כשיש הכנת המקבל עי"ז נתעורר רצון הטוב להיטיב. והנה כל תכלית הבריאה היה בשביל התורה כמאז"ל בראשית בשביל התורה שנקראת ראשית כו'. אך מחמת שלא היה דור כזה אשר יהיה להם הכנה ורצון לקבל את התורה כמו דור המדבר לכן לא נתן את התורה לדורות הקודמים. עד שבאו דור המדבר שהיו להם הכנה טובה והרצון גמור לקבל את התורה. ואמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע. אז ע"י הרצון והאתערותא שלהם נעשה אתערותא דלעילא ונתן השי"י להם התורה. ומעתה נבין דברי המכילתא. א"ר מנין שאין הקב"ה מדבר עד שא"ל משה דבר כי כבר קבלו עליהם בניך. היינו כנ"ל שאחר שהיה להם הכנה ורצון טוב לקבל התורה ועי"ז גרמו שנעשה רצון מלעילא דבר ויתן להם את התורה לכך נאמר משה ידבר ר"ל
דבר ויתן להם את התורה לכך נאמר משה ידבר ר"ל
שבעו"ה עשה פעולה זו שהקב"ה כביכול ידבר. ע"י שהודיעו כי כבר היה להם אתערותא דלתתא. והכנעה ורצון לדבר ההוא. וא"ל רע"ק בודאי כן הוא הדבר. פי' שדבר הזה כן הוא האמת ויציב שלא היה באפשרי ליתן להם את התורה עד שהיה להם לישראל רצון ואתערותא דלתתא וכנ"ל וזה הדבר מוכרע ומוכרח וידוע. ומכיון שזה הדבר גלוי ומפורסם א"כ עדיין הקושיא במקומה עומדת ומת"ל משה ידבר. דלדרשא דר"א קרא צ"ל הלא כבר מוכרע ומפורסם זה הדבר. (בפרט מקרא הנ"ל ואדם אין לעבוד את האדמה) ולזה קאמר רבי עקיבא דרשא אחריתא. מלמד שנתן הקב"ה כח

ע"י פנ

למשה ט' והבן:

וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק גו'. כי נלאו' רומז למדריגה גבוה. והאות שראשי ישראל נקי' עיני העדה וזהו וירא העם בהשתכלותם והביטו איך שמעלות הם גדולים והזקים ומי יוכל לעמוד בהם וינועו לבבם ויעמדו מרחוק פי' נתנו עצה והתבולה להעמיד הד"ת והמצות ע"י סייגים והרחקות שעשו רז"ל כגון שניות לעריות וכזו ויעמדו. עשו העמדה למצות. ע"י מרחוק פי' ע"י ההרחקות והסייגים שגדרו רז"ל:

אנכי ה' אלהיך. במדרש זש"ה אני עשיתי ואני אשא גו' אני עשיתי את האדם ואני אשא ויקח את האדם ויניחהו בג"ע ד"א אני עשיתי את ישראל כמש"כ הוא עשך גו' ואני אשא ואשא אתכם על כנפי נשרים אני אסבול כשחטאו בעגל. ואני אמלט כמה שנא' ויאמר ה' סלחתי כדבריך עכ"ל המדרש: הנה להבין דברי המדרש. י"ל דהנה כתיב מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי גו' וכן כתיב אליך ה' נפשי אשא והענין הוא שצריך האדם לישא את נפשו ולהעלותו למקורו ושורשו בפרט הבעל תשובה שהיה מקדם נפשו בשאול תחתית ר"ל וצריך להוציאה משם ולהעלותה ממדריגה למדריגה עד השי"י. ואמנם הגם שיכול להיות להאדם נשיאות נפשו לה' בפעם א' עד מדריגה העליונה ע"י החרטה והתשובה שבלב באמת. עכ"ז א"א להתקיים כך לעולם. והוא נופל ממדריגה זו מחמת שעדיין לא עשה תשובה גמורה. ועדיין אינו נקי מהעבירות שבידו מקודם. ולזאת אע"פ שעולה בפעם א' ונושא נפשו לה'. מכ"מ לא יקום שם כי יפול ממדריגה זו כנ"ל, וזש"ה מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו, ר"ל שאינו שואל על העלי' לבד כי זה הוא בנקל כנ"ל. אך עיקר שאלתו הוא על התקומה שלא יפול ממדריגתו לעולם רק כיתד תקוע במקום נאמן בל ימוט. ועל זה תשובתו בצדו נקי כפים כנ"ל שעשה תשובה כראוי וכבר הוא נקי מכל הרעות שעשה כי זיכך נפשו מכל וכל ובר לבב ר"ל שלבו ברור ומנוקה מכל סיג רע. אשר לא נשא לשוא נפשו ר"ל שאין נשיאת נפשו להשי"י לדברי שוא והבלי העוה"ז בלתי לה' לבדו ולא נשבע למרמה ע"ד כי לך תכרע כו' תשבע כל לשון היינו שמשביעין הנשמה קודם שבאה להעוה"ז. ישא ברכה מאת ה' כו'. דהנה כל אדם אשר עיני שכל לו הוא מבין מדעתו שאינו מגיע לו שום שכר מאתו ית' כיהוא נער וריק מכל טוב ואין בידו שום תורה
מאתו ית' כי הוא נער וריק מכל טוב ואין בידו שום מע"ט ומעט דמגני עליו רק כל הטוב ההיא אשר היטיב השי"ת עמו הוא בדרך צדקה וחסד וכאשר נותן ע"ז שבח והודאה להשי"י שגמלו רב טוב ברוב רחמיו וחסדיו אז הוא גורם גודל התענוג והשפעות טובות מהשי"ת על זרע ישראל ג"כ בדרך צדקה וחסד ע"ד בין כך ובין כך קרויים לך בנים. וזהו פי' הפ' ישא ברכה מאת ה'. היינו שנושא הברכה מאת ה' והטוב והחסד שבא עליו הוא מעלה לאותו הכל לה' באומרו מאת ה' הוא בדרך צדקה שהטיב עמדי ולא כגמול ידי וכפעלי ישלם לי כי אינני כדאי לתגמול זה והטוב אז ממשיך עי"ז צדקה

וזהו

וחסד מאלקי ישעו על כל ישראל ורחמים גדולים וחסדים טובים:

אמנם כן. כל נפש ישראלי בעוד שיש לה מצירים ומעיקים והוא מונח בשפלות העוה"ז ר"ל אז א"א לה מצד עצמה להשתוקק ולכסוף לעלות למקור מחצבתה ושורשה ולזה צריך לה סיוע מאת השי"ת היינו שהשי"ת שולח לה הארה מזיו כבודו ית' להנפש הישראלי כשמגיע הארה זו אל האדם מתחיל הנפש להשתוקק ולכסוף לשרשו והוא ע"ד שמבואר אצלינו ע"פ רבבה כצמח השדה נתתיך עיי"ש ותבין שזהו מחסדי השי"ת הוא שלא לגלות מזיו כבודו ית' לכל איש ישראלי כי אם לפי כחו שיוכל לסבול. וכפי מדרגתו שהוא אז כי הוא בלתי אפשרי להכיל זיו כבודו ית' כי היה בטל במציאות. וכן בבריאת העולמות הי' בדרך זה וכמ"ש מי שקל בשלש הרים גו' כשעלה ברצונו ית' לברוא את העולמות אז היה כביכול מזעיר גרמי' לפי ערך כח כל עולם ועולם ע"י צמצומים רבים כנודע. וכן כשהקב"ה מגלה זיו כבודו להאדם הוא ג"כ בדרך זה שכאשר האדם עומד במדריגה התחתונה מאוד. אז גילוי זיו כבודו ית' ג"כ מעט וכשהולך למדרגה יותר גדולה אז נתגלה אליו יותר זיו כבודו ית'. והתשוקה של האדם הוא אז ג"כ יותר גדולה. וכן ממדרגה למדריגה עד שיוכל לבוא למדרגה גדולה מאוד. כביכול לבחי' אצילות דאצילות ומשם עוד למדרגה יותר גדולה עד שהוא מתקרב כביכול אל עצמותו ית' וזה הכל מחסדי השי"ת וית'. וזהו שאמר הכתוב אנכי ה' אלקיך בלשון יחיד לא אלקיכם. היינו כי לכאו"א היה אומר לפי כחו ומדרגתו שיוכל לסבול. והבן: ולפ"ז כל המצות והתורה והתשוב' שהאדם עושה הכל הוא מאתו ית' וית' כי מבלעדי הסיוע והעזר של השי"ת במה שמגלה להאדם זיו כבודו ית' אז לא היה באפשרי ליתן את נפשו לה' וא"כ באמת שהכל הוא מצד צדקה וחסד של השי"ת וכן היה במצרים שהיו ישראל בין המצירים ומעיקים והיה נפשם בשפל התחתים. רק מחמת גילוי אלהותו ית' במצרים. כמ"ש ועברתי בארץ אני ולא מלאך. עי"ז באו ישראל בשעה זו למדריגה היותר גדולה. רק אח"כ נפלו לבחי' קטנות מחמת שלא היו עדיין לגמרי מזוככים ומטוהרים בבחי' נקי כפים ובר לבב וכנ"ל. עד אשר נתגלה עליהם זיו כבודו ית' מעט מעט ממדריגה למדריגה עד אשר בעת מתן תוה"ק נזדככו ופסקה זוהמתן לגמרי ובאו לבחי' גדלות דגדלות: וזהו כוונת המדרש. אני עשיתי את ישראל לשון תיקון ואני אשא כמש"ה ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי. ר"ל הגבהות שנתגבהו בנ"י בפעם בפעם ממדריגה למדריגה הכל הוא מאתי ע"י הסיוע והעזר שלי. אשר גליתי אליהם זיו כבודי מבחי' לבחי' עד אשר ואביא אתכם אלי. אלי דייקא היינו עד אשר הביאותים למדריגה רום המעלות בחי' גדלות שבגדלות והכל הוא מאתי ע"י הסיוע שלי. ולכך ואני אסבול בעגל. כי בחטאת במה שהרעו בתשובה והיה ג"כ ע"י סיוע שלי. לזה קאמר דאעפ"כ אני אסבול ואמלט כמש"ה ויאמר ה' סלחתי כדבריך והבן היטב כ"ז:

איתא בזוה"ק. דביוד הדברות גני לא תגנב וכן גני איך שמצא בזוייתו לתורת דמותר לגנוב דעתו של רבי כדי ללמוד ממנו. דהנה באמת יש שני אנשים שמעשיהן שוים. וכמו שאית' בגמ' שנים שאכלו פסח א' זה אכלו לשם פסח. וזה אכלו לשם אכילה גסה. ע"ז נאמר צדיקים ילכו בם. וע"ז נאמר ופושעים יכשלו בם א"כ המעשה של שניהם שוים כמו אכילת הפסח שזה אוכל וזה אוכל. אך הנפקותא היא ביניהם הכוונה בלב והטעם אשר יפסיק ויפריד בין אכילתו של זה לאכילתו של זה שזה יש לו טעם וכוונה אחרת מהשני. זה נותן טעם לפגם ח"ו. וזה נותן טעם לשבח לשם שמים ולא המעשה היא העיקר אלא הכל הולך אחר כוונת הלב והבן:

משפטים

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. ותרגם אונקלוס ואילין דיניא די תסדר קדמיהון. יש לרמז בזה. דהנה ידוע דאית תליסר מכילן דרחמי והם הי"ג תיקונא דיקנא עילאה קדישא שהם אל רחום וחנון כו' ומהם וע"י נמשך כל השפעות טובות ורחמי' וחסדים גדולים. וא"ל. הוא לשון תוקף ונצחון ואת אילי הארץ לקח. כי מדה זו היא כובש כל הדינין. וע"ד ועתיק יומין יתיב ופי' בזוה"ק יתיב על כרסייא לכפיא שביבין דנורא. ע"כ. ונמשך משם רק השפעות רחמים וחסדים נשגבים עליונין קדישין והמשכת הי"ג תיקוני דיקנא קדישא הנ"ל יוצאים מפ' מי אל כמוך נושא עון גו' עד מימי קדם והם י"ג וגק' בזוה"ק שבחא דעתיקא והם הם מקור רב הרחמים לעילא לעילא כמו שהיו ברצון הקדום האחדות הפשוט. ומהם נמשך סידורי הרחמים והחסדים לכל העולמות העליונים ועד עולם התחתון. אכן לאשר התגלות המדות והכחות נשגבות עליונות הוצרך להיות ע"י צמצומים רבים כדי שיוכל כל עולם ועולם לקבל זיו בהירות הוד כבודו ית' לפי בחינתו וכמבואר לעיל לזה נתהוה כביכול ע"י הצמצומים אחיזת הדינים ר"ל. וג"כ יבנו זכות וחובה לפי ערך מעשי בני אדם ולפי ערך המקבלים כפי שנוי כליהם כי מאתו ית' לא תצא הרעות רק עונש הטוב והחסד. אכן השינוי נתהווה לפי ערך המקבלים השפעה בכליהם וכמבואר לעיל בפ' וארא ועיקר עבודתינו בתורה ובתפלה ובעשיית המצות הוא רק להמתיק כל הדינין ולהעלותן לשורשן הרמה בקודש ולסדר ולייחד כל הכוחות והמדות הקדושים וכל העולמות בסידור ומיזוג הרחמים הטובים והחסדים כאשר נמשך מימי קדם בסוד י"ג שבחא דעתיקא וכנ"ל. וזהו שתרגם אונקלוס ואילין דיניא די תסדר קדמיהון היינו אלו הדינין שבעולמות התחתונים תראה להעלותן לשורשן הרמה בקודש ולסדר אותן ולהמתיק קדמיהון היינו ליחדם בימי קדם בסידור המיזוג להמשיך השפעת רחמים וחסדים טובים וכרצון העליון האמיתי האחד. והמשכיל יבין:

עוד י"ל בביאור תרגום הנ"ל. דהנה כתיב כי המשפט לאלהים הוא. ודרשו חז"ל כאשר הדיין מחייב הזכאי נוטל זה המשפט כביכול לאלהים כי הוא ית'

תמה

שמלא חסרון הזכאי שמחייבו זה הדיין שלא כד"ת. ולזה צריך הדיין להיות מתון מאוד במשפט קודם שילא דינו לצדק. וליישר דעתו ושכלו ולישב באימה ויראה והכנעה וכמאחז"ל כאילו חרב מונחת לו בין כו'. ומה גם בהשים אל לבו כי אלהים נצב בעדת אל וכאז"ל אז בודאי מהראוי להיות מלא בשת וזיע וחרדה וחיל ורעדה יאחזו מפחד ה' ומהדר גאונו. ואז הש"י שולח לו דעה מיושבת ושלוה שיוכל להוציא משפטו לאור לבל יטהו ח"ו ויכוין לאמתו. וזהו מרמז התרגום ואילין דינייא. היינו בין איש לרעהו. די תסדר היינו שתסדר ותישב בדעתך. קדמיהון מאן הוא דקאים קמייהו שהוא אלהים נצב בעדת אל. והמשפט הוא לאלהים וקבע את קובעיהם נפש כו' ובודאי צריך לזה ישוב הדעת נכון מאוד ולא בחפזון ובהלה. וגם שלא לעשות ולגרום עיוותי הדין. כ"א הכל לעשות באימה ויראה והכנע' כי עומד לפני ממ"ה הקב"ה.

או יאמר קדמיהון. ע"ד מעונה אלהי קדם והבן :

עוד י"ל בהנ"ל כי הנה כל מצות התורה הם התנהגות העולמות וכמו שההנהגה הוא בעולמות העליונים הק' על ידי אורות בהירים ומצוחצחים וזכים לפי ערך פרטי ודקדוקי המצות הנמשכים מהאורות ההם בשורשם שרמה בקודש כן הוא התנהגות העולמות התחתונים ע"י פרטי ודקדוקי המצות בלבושי התורה שהם התרי"ג מצות. ושרש ומקור שורשם של כל המצות הם אורות זכים ומצוחצחים קדושים עליונים. והמשכתם וסידורם והתנהגותם ופרטיהן ודקדוקיהן של כל מצוה ומצוה היא לפי מקור ושורש של המצוה ההוא בעולמות העליונים וכמו שההנהגה וסידור של המצוה ההוא בעולם ההוא במקורו. ככה ממש הוא פרטיה ודקדוקיה בעוה"ז התחתון. ע"ד מ"ש כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחפשי גו'. כן הוא ממש במקור העליון. כי ישנו שורש בעולמות העליונים אשר הוא מסודר בהנהגה זו כנודע למביני מדע. והנה הסנהדרין הקדושים בזמן שהיו יושבים בלשכת הגזית. והיו חכמים צדיקים וקדושים. וכאשר בא לפניהם איזה משפט ודין. היו יודעים ומבינים בדעתם הקדושה איך הוא הסידור וההנהגה של משפט זה במקורו העליון הקדוש. וככה ממש הוציאו לאור ולצדק משפט הזה בזה העולם. אכן בעוה"ר אין אתנו יודע עד מה ולאו כל מוחא סביל דא. ובפרט בעתים אלו. אכן אם הדיינין יושבין באימה ויראה והכנעה ופחד אלהים לנגד עיניהם ורוצים לברר האמת ולהוציא לצדק דינם אזי הש"י שולח להם ומופיע עליהם חכמה ובינה ודעת לברר האמת ולהוציא משפטן לאור כמו שהדין הוא מסודר במקור העליון. ולזה י"ל שכיון התרגום ואילין דיניא היינו אלו הדינים והמשפטים שצריכים הדיינים להורות בעוה"ז. די תסדר קדמיהון. ר"ל שסדר אותם ותוציא לאור משפטן כמו שהם מסודרים במקור והבהירות של כל דין ושל כל מצוה. והיינו קדמיהון. בעולמות העליונים הקדומים. וע"י מה יוכל לבוא לידי זה. ע"י שישב בשעת בשעת המשפט באימה ויראה והכנעה באמת מפחד ה' אלהים הנצב בעדת אל. וזהו ג"כ קדמיהון. היינו כאשר מציירים בדעתם ומחשבתם מאן הוא דקאים קדמיהון ע"ז יוכלו לסדר הדינין בכי טוב. וכנ"ל והבן :

ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו. הנה ידוע מאחז"ל אסור להתרפאות בד"ת כו' ולהגן שאני דמותר להגן על איזה איש ישראל בד"ת. עיי"ש בגמ' ולפי הנראה הוא מילתא דפשיטא להו לרז"ל דמותר להגן וכמשמעות הלשון להגן שאני. גם מדלא מקשה הגמ' מנלן דבר זה מהתורה וכדרך הגמ' בכ"מ. משמע שדבר זה מפורש ממש בהדיא בתורה. ולכאורה היכא רמיזא. אכן י"ל דדבר זה מפורש הוא בפסוק זה. ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו. שתיבת תשמרו בנקודתה הוא מורה פירושו לשון התפעלו והיה לו להנקד כמו בכ"מ היינו תשמרו בחולם התי"ו ושבא תחת השי"ן. וגם תיבת ובכל היה לו לכתוב וכל אשר אמרתי אליכם תשמרו אך הפסוק מורה לנו בזה דמותר להגן בד"ת. וזהו ובכל אשר אמרתי אליכם. היינו בכל מצות התורה אשר אמרתי אליכם. תשמרו רשאים אתם להשתמר בהם ולהגן בעדכם שלא יבוא עליכם שום רע ח"ו. ונמצא שהוא דין מפורש בתוה"ק וק"ל :

ועבדתם את ה' אלהיכם וגו' והסירותי מחלה מקרבך. הא דפתח בל' רבים וסיים בל' יחיד. י"ל דהנה ידוע דהש"י א"צ לעבודתנו ולצדקותנו כ"א צדקת מה תפעל לו ומה יתרון לו ית' בעבודתנו דלכאורה עבודה וגירות שייך אצל ב"ו דכל אדם צריך לעשות מלאכתו מה שמוטל עליו בביתו. וכשבא אחד ופרתו ועשה מלאכה זו במקומו. שפיר מיקרי זה עבודה אבל אצלו ית' אין שייך זה. אך זהו עבודת הש"י דעיקר תענוג הבורא בהוב"ש הוא להיטיב לברואיו ולהשפיע להם כנ"ל. ועבור זה ברא כל העולמות וכל הברואים כדי שיעשו רצונו ויקבלו שפעו הטוב בכל עת וזה א"א כ"א ע"י אתערותא דלתתא מה שהאדם הולך בדרכי הש"י ומדבק א"ע במדותיו הקדושים מה הוא רחום כו' ואז מעוררין המדה זו מלמעלה ומשפיע הש"י חסד לעולם כי כשהאדם אינו מעורר החסדים למעלה במעשיו הטובים הנה שהקב"ה לא ימנע עבור זה מלתתו חסדו הטוב ושפעו ומשפיע לנו שפעו הקדוש. מצד מדתו של חסד אך בזה לא נשלם עדיין התענוג שלו כי זה קשה לפניו ית' להשפיע מטובו וחסדו למטה דרך שלא וגם בלא התעוררות התחתונים כמאחז"ל קשין מזונותיו של אדם כקריעת י"ם. דהקי"ס היה ג"כ דרך נס ושלא לבד. כי הבנ"י היו אז ערום ועריה בלא תורה ומצות ולא היה אז התעוררות מ"נ כלל מלמטה אכן הש"י עשה עליהם ברוב חסדו רחמים גדולים והוצרך להגביר עליהם מדת החסד הגם שמצד הדין לא היו ראוים כנודע. ולכך היה קשה לפניו ית' קי"ס כמאחז"ל הים ראה ארונו של יוסף. דבאמת הים לא רצה ליקרע מפני בנ"י דהים עשה רצון קונו כפי הטבע שהטביע בו הש"י בעת הבריאה שילך שלא ע"כ גדותיו. ומס"ת יקרע להם לצאת מגדר טבעו. אך בזה שראה ארונו של יוסף שהתגבר והבין שיש בחי' התגברות למעלה מן הטבע בהבנ"י כמעשה יוסף נ"ע שכבש יצרו וטבעו ולא רצה לשמוע

לאשת

נמשך אלוקי. כתי הטבע עבור שכבת שמו ית' וית' ומזה אמירה היה וינס. דהקב"ה מנהיג את הכנ"י להיטיב להם ולהגביהם למעלה מן הטבע. אבל באמת לא היה שם שום התעוררות כלל. ולכך הוקשה עליו הדבר כביכול וכמו כן מאנותיו של אדם. אם אינו מעורר בעצמו למעלה קשה לפניו ית' כביכול ג"כ להשפיע לו כ"א במדת טובו וחסדו כמאחז"ל הרעתי את מעשי וקפחתי את פרנסתי. אבל כשהאדם עובד את הש"י אז מגיע לו שפעו וטובו ית' מצד הדין. וא"צ ליתן לו מצד החסד וזהו באמת תענוג של הש"י. כשהמדה"ד מסכים ג"כ להיטיב להם. וזהו נק' עבודה. שאינו מטריח קונו בדבר שקשה לו כביכול. היינו להשפיע לו מטובו וחסדו רק במדת החסד לבד אך נהנה מיגיע כפו, וכמאחז"ל במדרש אמרה מדת החסד כ"ז שהיה אברהם קיים לא הוצרכתי לעבוד מלאכתי כי הוא עמד במקומי. ר"ל שאאע"ה במעשיו הטובים פתח שערי חסד העליון להשפיע לכל הנבראים כ"ל ולא היה צריך אז מדת החסד לגלות פעולותיו בעולם מצד חסדו לבד כי עשה התעוררות התחתון: והנה כל צדיק וצדיק עובד את הש"י לפי שכלו והשגתו כ"א לפי מה שלבו בוער בקרבו. יש צדיק שעובד הש"י בדביקות גדול. ע"י מדת אהבה ונעשה בזה כסא ומרכבה לחסד העליון. כמו אאע"ס. ויש ע"י מדת גבורה ופחד כמו יצחק אע"ה. וכן יש שעובד הש"י ע"י מדת אמת כמו יעאע"ה ויש בחי' שונות זו מזו וכל השינויים אלו אינם אלא מצד העובדים המעוררים השפע עליונה מהמדה זו. כ"א לפי בחי' מדתו אך במקור ושורש העליון אשר שם נאספו ונתייחדו כל העבודות מהתחתונים והכל הולך אל מקום א'. ומכולם נעשה עטרה בראש מלך הכבוד מכל הצדיקים כוונתם אחד לפתוח מקור השפע שממעשיהם הטובים נתרבה השעשוע להבורא בהוב"ש. ואז הש"י משפיע מטובו וחסדו לכל באי עולם. וכולם מקבלים שפע הק' ממקור העליון וא"כ השפעות השפע מהמקור ושורש הוא אחדות גמור. וההתעוררות ממטה למעלה להמשיך משם כל טוב הוא מבחי' שונות ע"י מעשה כל צדיק וצדיק לפי מעשיהם הטובים המשונים זה מזה. כ"א לפי בחינתו וזש"ה ועבדתם את ה' אלהיכם לשון רבים מפני שהעבודות של הצדיקים המה למטה מרובים כ"א לפי בחינתו והשגתו בכח אלהותו ית'. זהו אלהיכם לפי השגת אלהותו ית' שיש לכל אחד. אך לענין המשכת השפע שלמעלה ממקור אחד בא לכן אמר וברך את לחמך גו'. ר"ל כשהצדיקים מעוררים מ"נ מלמט' למעלה אז עושין בריכה ממקור מזל העליון להשפיע להכנ"י כל מיני חסדים טובים וכל מיני השפעות הק' המכונים בשם לחם ומים. ועי"ז שהקב"ה משפיע בעצמו משפעו הטוב וברכה להכנ"י אז והסירותי מחלה מקרבך. כי יש רעה חולה בבני אדם כמ"ש שהמע"ה בספרו יש עושר שמור לבעליו לרעתו גו' ולא ישליטנו גו'. דזהו חולי הנפש שלא יוכל האדם ליהנות מעושרו אך כשהשפעתו בא לו מאתו ית' וכנ"ל אז יסורו החלאים מן העולם ולא יאכלו עוד לחם עצבים רק כל איש יפרנס יאכלו לחמו בשמחה ובטוב לב ויהנה בלב טוב שמיו כברכת ה' אשר ברש כיכר"א : או יאמר ע"פ שאמחז"ל במס' ברכות. חסידים הראשונים היו שוהים שעה א' קודם התפלה ושעה א' לאחר התפלה כדי שיכוונו לבם למקום עיי"ש ומקשה הגמ' וכלא ג' תפלות הם ביום א"כ תורתן ומלאכתן מתי נעשית. אלא מתוך שהם חסידים תורתן משתמרת ומלאכתן מתברכת עי"ש וזה מרמז הפסוק ועבדתם את ה' אלהיכם איזהו עבודה הוי אומר זו תפלה. היינו כשמתפלל באמת ומכוין לבו למקום כמו שהיו עושין חסידים הראשונים אז וברך את לחמך גו' היינו לחם ומים כפשוטו שהוא פרנסה כמאז"ל מלאכתן מתברכת. וכן לחם ומים רומזים אל התורה שנק' כן. כמו שנ' לכו לחמו בלחמי הוי כל צמא לכו למים וכאומרם ז"ל תורתן משתמרת: או יאמר ע"ד שאחז"ל כל הנותן פרוטה לאביון מתברך עיי"ש היינו לאשר היתה הברכה שורה בכל אשר לו. לזה כל שנטל ממנו איזה דבר שכבר שרתה עליו ברכת ה' הוא ג"כ מתברך. וזש"ה ועבדתם את ה' אלהיכם הבטיחנו הש"י וית' וברך את לחמך גו' והסירותי מחלה מקרבך. היינו שהש"י יברך לחמו ומימיו של הצדיק העובד את ה' וכל מי שיאכל ויטעום אצלו כלום ישלח לו הש"ת מבוקשו הצריך לו כגון רפואה למי שצריך לרפואה וכדומה שאר מבוקשים בגשמיות וברוחניות כי"ר אמן: או יאמר והסירותי מחלה מקרבך. ולכאורה צריך להבין תיבת מקרבך. הול"ל ממך. או מאתך. ולפי פשוטו י"ל דקאי על חולאים והחולאות והאיברים הפנימים ר"ל אשר גם הרופאים מומחים הגדולים אינם יודעים הרפואה על בורי' רק מתעתעים המה בזה כנודע ולזה הבטיחנו הש"י כאשר נעבדהו באמת יסיר מאתנו חולשת החולאים אפי' מהאיברי' הפנימי' וזהו מקרבך כפשוטו: אמנם עוד יש לאלוה מילין. בביאור תיבת מקרבך. דהנה כתיב אני ה'. השוכן אתם בתוך גו' ובודאי זכאה איהו מאן דעביד ליה דירה נאה בליבי' ובאיברין דיליה ועושה א"ע בחי' משכ"ן להיות כביכול ה' שוכן בקרבו. וכאשר יבואר אי"ה בפ' תרומה. וכאשר אנחנו זוכין לזה שהש"י ישכון בתוכנו ובקרבנו אזי בודאי נסתלק ונתבטל כל החולאים רעים ואין שטן ואין פגע רע ואין שליטת שום דבר חיצוני בתוכנו ח"ו כי כתיב לא יגורך רע ודחז"ל לא יגור במגורך רע. וזהו והסירותי מחלה מקרבך משום דבקרבך קדוש והבן: או ירמוז בתיבת מקרבך ע"ד שאחז"ל ד' מלכים היו מה שבקש זה לא בקש זה דוד אמר ארדפה אויבי ואשיגם גו' עיי"ש כו'. עד חזקיה אמר אני אין בי כח לצאת למלחמה כ"א אני עומד בביתי בתפלה לפניך ואתה תעלה עוזך מקודם. וכן היה ויך מלאך ה' במחנה אשור גו'. והנה בעוה"ז אין אתנו יודע עד מה בעתים הללו אשר צרכי בנ"י מרובים המה מאוד ואין הזמן גרמא להצדיק העובד את ה' להתפלל עבור צרכי כאו"א מישראל הבאים לפניו ולהעתי' רחמי שמי' עבור כאו"א בפרטות בהשמטו' התפלה כראוי ולזה מבטיח לנו הש"י כשנעבוד אותו באמת ובתמים אז והסירותי מחלה מקרבך היינו שתוכלו להסיר כל מיני מחלה מעם ה' בני אל חי מקרבך היינו במחשבתך הטוב לבד ולא תצטרך להתפלל בפיך רק בהרהור לבך הטהור ע"כ השפעות טובות וחסדים גדולים שצריכים לכאו"א מזרע ישראל הבאים לפני הצדיק לבקש עליו רחמים כי הש"י יעשה

רצון יראיו היינו למלאות חפצו ורצונו. כמו"ש הנה שאינו מוציא הבקשה מפיו באותה תפלה ויה"ר אמן: או יאמר מקרבך היינו שלא תצטרכו לבקש ולחקור אחרי הרופאים טומאי' מאוה"ע רק מקרבך ר"ל ע"ד שאחז"ל מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אל חכם ויבקש עליו רחמים: או יאמר והסירותי מחלה מקרבך דהנה התרגום יב"ע מתרגם ואעדי ית מחת מרירת המגוך. ועי' בביאור שפי' ע"ד מש דאי' בב"ק כי ישנו במרה פ"ג חולאים כמנין מחל"ה עיי"ש אך עדיין צריך להבין ולדעת למה פי' היב"ע את הפסוק דווקא על החולאים התלוים במרה ולא על שאר החולאים. אכן י"ל דהנה האדם הוא בחי' קומה שלימה בכל איברים וגידים וכן כל עולם ועולם מהעולמות העליונים הם ג"כ בבחי' קומה שלימה כל עולם לפי בחינתו ומדרגתו כי האדם הוא עולם קטן וכמוהו בבחי' קומה שלימה בכל רמ"ח איברי' ושס"ה גידי' כל העולמו' וכאשר הם יבואר אי"ה להלן. וכל כללות עם בנ"י הם ג"כ קומה שלימה כנודע והנה באדם יש אבר אחד נק' מרה וכן הוא בחי' זו כביכול בכל העולמות התחתונים ועליונים בחי' קומות שלימות ובכלל כל העולמות כולם הם ג"כ בחי' קומה שלימה והוא לצורך קיום העולמות ע"ד מאחז"ל הכבד כועס והמרה זורקת בו טיפה ומניחתו וכן בבחי' קומה השלימה של כללות ישראל יש ג"כ בחי' מרה והם האפיקורסים והמוסרים שבכל דור שהם מים המאררים ומהם נמשך כל החולאים ופגעים רעים לכללות ישראל ר"ל אך עכ"ז מבטיח לנו הש"י כאשר נעבדהו בכל לבבינו אזי והסירותי מחלה מקרבך היינו כל החולאים רעים ר"ל הנמשכים ובאים מבחי' מרה שבקרבכם וזהו ג"כ כוונת היב"ע שפי' כך הפסוק לאשר הוא מדבר הנמשכה לכללות ישראל והבן:

ד' פרשיות

ענין סוד כללי של ד' פרשיות. יש להבין ולדעת מהו סוד ענין מהד' פרשיות אשר רצונו הבורא ית' ויש' לקוראם בתוה"ק בכל שנה ושנה כסדר הזה שקלים. זכור. פרה. החדש. ועל מה הטבעו אדניה. ובהעיר לב י"ל דהנה כתיב מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים וכבר נודע דאין הרים אלא אבות וגבעות הם בחי' אמהות כי בכל עולמות הקדושים ישנו בחי' אבות ובחי' אמהות כנודע למביני מדע והבורא בהוב"ש הנכבד והנורא שקל בפלס ההרים והגבעות. ולהבין זה נקדים מה שכבר ידוע ומבואר אצלינו שבר בראשית המחשבה כשעלה ברצון הקדוש הפשוט להאצי"ל ולברו"א וליצו"ר ולעשו"ת את העולמות כדי למלוך עליהם ולהיות לו תואר מלך. כי אין מלך בלא עם. והסתכל בחכמתו ית' ויש' כי איך יוכלו הנאצלי"ם והנבראי"ם והיצורי"ם והנעשי"ם לקבל אור בהירות א"ס וא"ת. לאשר אורו ית' ויש' הוא בבחי' א"ס וא"ת. והעולמות אפילו הנאצלי"ם הם נגדו ית' ויש'. בבחי' בעלי סוף ותכלית ומכש"כ שאר הנבראי"ם והיצורי"ם והנעשי"ם וכל העולמות התחתוני' שהם בעלי גבול וסוף ותכלית. ואיך יוכלו לקבל אורו ושפעו וחיותו הנשפע מאליו ית' ויש'. ולזה כביכול הוא מעיר גדלתיה ושקל גם כן הרים וגבעות במאזנים וגם מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן. והיינו שמדד ושקל בחכמתו ית' ויש' על ידי צמצומים רבים שצמצם כביכול א"ע לכל עולם ועולם ולכל בחי' ובחי' להופיע את אורו הזך ולהשפיע עליו כפי אשר יוכל שאת כחו ומדריגתו של זה העולם והבחינה לכאו"א לפי מדריגתו ובחינתו להחיות הקודש לפי בחי' ולפרטי הקודש ולהמלאכים ולהגלגלים ולהעולמות התחת וכו' כאו"א כפי אשר יוכל לקבל שפעו וחיותו ותהדו ית'. ככה נשקל ונתפלס עליו אור שפעו ית'. וזה היה בראשית הבריאה אשר עלה לפניו ית' ברצונו הקדוש והפשוט להאציל ולברוא את העולמות והוא כביכול בחי' עלמא דמתקלא. והנה כבר מבואר למעלה דבריאת העולם בפועל היה בא' בניסן. וגם ידוע מספה"ק בסוד עש"ן שהוא עול"ם שנ"ה נפ"ש דאיגון ברזא חדא. ולזה אנו מקדימין קודם התחלת השנה שהוא א' בניסן לענין הבריאה בפועל ואנו קורין בכל שנה ושנה מקודם הד' פרשיות וסודם ורמיזתם הוא כך פ' שקלים הוא בסוד בחי' עלמא דמתקלא וכנ"ל אשר שקל בפלס כו'. והנה נודע כי לגודל הצמצומים אשר נתהוה ע"י משקל הקודש מעילה לעלול ומעילה לעלול עד לאלפי אלפים ורבבות מדריגות והכל ממקום אחר למקום עד למטה בצמצומים הגדולים אשר נתהוה ישנו שם אחיזה להחיצונים ר"ל. בסוד סוספיתא דדהבא שהוא זוהם הזהב הקשה והוא בחי' עמל"ק הרשע שהוא הראש להקליפות וכמ"ש ראשית גוים עמלק ולזה צוה לו הבורא ב"ה וב"ש לקרות בהתורה הקדושה אחר פ' שקלים פ' זכור. לזכור מעשה עמלק ולמחות שמו מתחת השמים בל יזכר ובל יפקד. וכאשר אנחנו מחכים לזה בב"א. לזה אנו קורין פ' זכור. והגם כי נמחה שמו של עמלק מן העולם. עכ"ז עדיין צריך טהרה וזיכוך ונקיות בכ"מ. אשר נגעה ידי אחיזתו ולרמז זה אנו קורין אח"כ פ' פרה שהיא רומזת אל הטהרה'. ואז כשיזדכך ויטהר ויצוחצח הכל כראוי אז תיכף ומיד תהיה הגאולה ב"ב אמן ויתחדשו העולמות בסוד שם מ"ב החד"ש וכדאיתא בספרים הק' ואז יכירו וידעו כל באי עולם כי מלכותו יתברך בכל משלה והוא מלך ע"כ העולם כולו בכבודו. ולזה אנו קורין פ' החודש והכל בסוד גלגל ההיקף ובסוד עש"ן עול"ם שנ"ה נפ"ש ולזה ג"כ אין הפסקה בין פ' פרה לפ' החודש בשום שנה כי תכף אחר הטהרה והזיכוך יתחדש העולם ואז נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרי'. וכן יהיה בב"א והמשכיל יבין כ"ז:

פ' שקלים

כי תשא את ראש בנ"י לפקודיהם וגו'. במדרש אמר משה לפני הקב"ה משאני מת איני נזכר. השיב לו הקב"ה חייך כשם שאתה עומד היום וזוקף את ראשן ואתה נותן להם פ' שקלים. כך בכל שנה ושנה כשקוראין אותה לפני כאלו אתה עומד שם וזוקף את ראשן. מנין ממה שקראו בענין כי תשא את ראש. של

לא נאמר אלא הפה לבוא עתיד. עכ״ל המדרש תנחומא:

והנה כל לב משכיל ראוי לעורר לבבו לדעת ולהבין ענין וכוונת זקיפת ראשן של ישראל מהו. וגם מה זה ע״י קריאת פ׳ שקלים דוקא: וי״ל בהעיר לב אחרי אמר הגן דעה אל דעות ה׳. הנה כתיב בסוף פרשה משפטים ויקח משה חצי הדם וישם באגנות. וחצי הדם זרק על המזבח. ויקח משה את הדם ויזרוק על העם ויאמר הנה דם הברית אשר כרת ה׳ עמכם. להבין כוונת מפרע״ה בזה. למה חלק הדם לשתים והחצי שם באגנות. י״ל דהנה כתיב שררך אגן הסהר אל יחסר המזג. וזה קאי על הסנהדרין שהיו יושבין כחצי גורן עגולה כמו הסהר כשהיא במילואה עדיין וכמאחז״ל אגן הכל צריך טעם ושום שכל. למה היו יושבין כסדר זה דוקא כחצי עיגול. וי״ל שזה מרמז על סוד עתיק. איך קוב״ה וישראל חד הינון ומתייחדין ומתדבקין כביכול ע״י מצות התורה כי כבר נתבאר אצלנו כמה פעמים סוד ישראל עלה במחשבה להבראות. והיינו כי עיקר הסכמת הרצון הקדוש השפוע אשר עלה במחשבה הקדומה לכל הקדומים להאציל ולברוא את העולמות היה רק ע״י רצון תואר המלכות. כי אין מלך בלא עם. ולזה האציל וברא הבורא ב״ה וב״ש הנכבד והנורא כל העולמות העליונים הקדושים והעולמות התחתונים והעיקר הכלית כוונת הבריאה היה רק לגלות ולפרסם לכל באי עולם מלכותו וידעו כי הוא לבדו מלך ע״כ העולם כולו בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עלתו ומלכותו בכל משלה. וכאשר יקבלו עליהם עול מלכותו אז רצונו יתברך להיטיב להם ולהשפיע עליהם כל מיני טובות ורחמים כדרכו להטיב לברואיו. וביותר לבנ״י עם קרובו אשר נשמותיהם חצובים ואחוזים ודבוקים בכסא כבודו יתברך. וביותר שע״י נתגלה ונתפרסם אלהותו ומלכותו ית׳ לכל באי עולם וכמבואר לעיל באריכות. וכל ההשפעות טובים וחסדים ורחמים הנשפעים ומאירים לכל העולמות הוא רק ע״י בנ״י שמקיימים מצות התורה ומטיבים טובים ועוסקים בלימוד התורה וע״י אתערותא דלתתא בסוד מ״נ נתעורר מלעילא מ״ד והשפעות החסדים לכל העולמות עליונים ותחתונים והמשפיע הוא בחי׳ דכר והמקבל הוא בחי׳ נוק׳ כנודע וכביכול כביכול הבורא ב״ה וב״ש לגודל עוצם אהבתו לבני ישראל עם קרובו ולמען טובו וחסדו הגדול מלמלה ח״ע כביכול וכביכול נקרא בשם בחי׳ פלג גופא. ובנ״י הם בחי׳ פלג גופא השני. והם בסוד דכר ונוק׳ וזהו סוד יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה היינו שהקדוש ברוך הוא מייחד ש״ע עם נשמות ישראל וכנ״ל ע״י מעשיהם הטובים ומשפיע להם חסדים ורחמים לבחי׳ כנ״י לעילא ותתא. ולכן בכל מצוה ומצוה. אנו אומרים לשיקב״ה וכנ״ל. ועיקר כי זולת המקבל א״א להמשפיע שישפיע טובו וחסדו כרצונו להשפיע. והנה הקב״ה נק׳ אחד. וישראל נק׳ ג״כ אחד. וזהו כאשר ב״י מקבלים עליהם עמ״ש ומשעבדים את שכלם ומדותיהם וכל הרצונות בלתי לה׳ לבדו. ואין להם שום רצון ותאוה אחרת כ״א לעבוד הבי״ בלבד אז הם נק׳ בבחי׳ אחד גוי אחד. משא״כ כשח״ו אינם בבחי׳ זו. אז אינם בבחי׳ אחד כי מחשבתם ושכלם ונהי׳ אז בתאוות והילוניות שונות. וכל כפעם נוטים כוחם ומחשבתם לדבר אחר חילוני ר״ל. וא״כ מדותיהם ושכלם הם כפרודא שאינם במקום אחד. אכן כאשר מיישרים דרכם ומחשבותם ורצונם בלתי לה׳ לבדו. לעשות רצון ה׳ בשמים. אזי הם באחדות גמור וכאשר הם בבחי׳ זו אחד. אז אחד באחד יגעו. ומתייחדים כביכול עם ה׳ אחד ברזא דאחד וכמ״ש בזוה״ק למיהוי אחד באחד והא אוקימנא דהוא אחד ושמו אחד. ולרמז יחוד הק׳ הזה היו הסנהדרין יושבים כחצי גורן עגולה. כבחי׳ פלג והחצי השני כביכול כביכול הוא הבורא ב״ה וב״ש מגלים להיות אחדות גמור ואמיתי. והיינו ע״י התורה והמשפט אמת היוצא מפי הסנהדרין לכל ישראל וכולא ברזא דאחד. והנה דרך האנשים הכורתים ברית יחד והיו לבשר אחד ודעה אחת אז דרכם למסור כא״א נפשו עבור חבירו. ונמצא דמם מעורב יחד כי הדם הוא הנפש שהוא עיקר כח הנפשי וכמ״ש האבר בגאל בס׳ מלמיה ישועה דשורש הדבר של כריתות הברית הוא הנוהג שבעולם כששני מלכים כורתים ברית לתוך האהבה ביניהם ולהיות כ״א בעזר וסיוע של חבירו. אז שותין כל אחד כוס יין וכ״א נוקף אצבעו ומורידין טיפה של דם לתוך הכוס. וכ״א שותה כוס המעורב בטיפת דם של חבירו. וזה הדבר מורה שמערבין את דמם הוא ההיות שלהם כי הדם הוא הנפש להיות להם לב אחד ויהיו בהם אחדות. וכ״א מטיב ליתן דמו ולמסור נפשו עבור חבירו זהו הכריתות ברית. והנה מלכותא דרקיע כעין מלכותא דארעא. ולרמז זה לקח מפרע״ה רשבה״כ חצי הדם וישם באגנות לרמז על אגן הסהר שהם בחי׳ פלג גופא. וחצי הדם זרק על המזבח כביכול לרמז על פלג הדכר ומן הדם שבאגנות זרק על העם. לרמז על המבואר שכביכול הדמים שהם הכוחות מעורבים זה בזה. ושיהיה הכח ביד ישראל למס״נ על קדושת שמו יתב׳ ויח׳. והוא הוא כריתות הברית. ויאמר הנה דם הברית אשר כרת ה׳ עמכם. להיות עמכם ביחוד גמור וברזא דאחד [וי״ל בדרך אפשרי דהנה ידוע שיש כ״ב אותיות גדולות וכ״ב אותיות קטנות. והכ״ב אתוון רברבן הם בחי׳ עולמות עליונים והכ״ב אתוון זעירין הם בחי׳ עלמין תתאין. וצריך לייחדם ולשלב זה בזה ונעשה מהם צירוף בחי׳ ד״ם. ועיקר היחוד ע״י האל״ף סוד פלא עליון ונעשה מהם צירוף אד״ם]. והבן זה: והנה תינוק הנתון במעי אמו ראשו מונח לו בין ירכותיו וכלול ת״ת נו הלא כנודע משה״ק. ואז אין לו שום שיעור קומה כלל. וכאשר יוצא לאויר העולם אז נעשה לו קצת גילוי ראש וקומה. אך עדיין הוא בתכלית הקטנות. ואח״כ הילד הולך וגדל עד אשר הושוה קומתו לאביו ואמו וזה אנו רואים בחוש ממש. אכן מתחלה בהתפתחות של התינוק ג״כ מתנהג בדרך זה. ועם שכלו גם כן שבתחלה הנשמה והשכל בתכלית הקטנות והולך וגדל עד אשר נשמתו ושכלו נתגדלים ומוסיף בכל עת חכמה ובינה ודעת יראה לומד תורה ומצות ועוסק במע״ט ומזה בא ליראת ה׳ ואהבתו ית׳ לעבדו באמת ובתמים. ומתחזק מיום

שלם בכל פעם בעבודתו עד אשר עובד את בוראו בתכלית השלימות. כמו שהיה רצונו ית"ש בעת בריאת זה האדם בעולם אשר ברא את האדם ישר וחצב נשמתו שיקרה מכסא כבודו ית"ש. והוא משלים כוונת ורצון הבריאה. ואשרי אנוש יעשה זאת. כי אדם כזה הוא דבוק בבוראו הרמה בקודש אשר משם נחצב נשמתו וע"י התערותא דלתתא שלו בסוד מ"נ נתעורר אתערותא דלעילא בסוד מ"ד לכל השתלשלות העולמות להשפיע עליהם חכמה בינה ודעת וחסדים טובים ורחמים ושלום. וכמבואר לעיל שזה היה תכלית כוונת הבריאה:

והנה אדם כזה ודאי יש לו נשיאות ראש וקומתו נאה ושלימה ונעשה בחי' סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. ושמן על ראשו אל יחסר כי ממשיך תמיד שפע קודש ומחשבות קדושות מחכמה בינה ודעת עליונים הק' ובחי' זו ישנו ג"כ בכללות ישראל שהם ג"כ בבחי' קומה שלימה והוא ג"כ על זה הדרך. כי בעת שהם במדריגה התחתונה ובבחי' קטנות המוחין ח"ו אז אין להם נשיאות ראש חלילה ואין קומתן ערוכה ושלימה. אך עכ"ז הבורא ב"ה וב"ש הנכבד והנורא ברוב רחמיו וחסדיו הטובים משפיע להם כל הטובות הצריכין להם להשפעת' בסוד איתקרנולא גחין ולחיש לה כנודע למביני מדע. אמנם אין זה תכלית הבריאה והעיקר הוא שצריך להשלים כוונת הבריאה והרצון עליון הקדוש וכנ"ל. וזהו ע"י כשעם ה' משימים אל לבם ומתחזקים אך ביראת ה' כל היום ובאהבתו ית' ועובדים אותו בכל לבבם ונפשם באמת אזי נתגדל ונתנשא השיעור קומה בבחי' נשיאות ראש והולכים ממדריגה למדריגה עד בחי' גדלו' המוחין עד אשר מגיעים לשורש' הרמ' בקוד' ונעשי' אחוזים ודבוקים בו ית' וית' כביכול. ואז ע"י נתעורר ונעשה אתערותא דלעילא בסוד מ"ד לכל השתלשלות העולמות להמשיך עליהם שפע חכמה בינה ודעת וחסדי' ורחמים ואז מתייחדים ברזא דאחד וכמבואר לעיל:

ומעתה ע"פ כל הדברים האלה נבוא אל ביאור הפסוקי' והמד"ת הנ"ל כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיה' היינו שהזהיר' הקב"ה גו' למשרע"ה כי תשא וגו' כשיצטרך להגדיל את קומתן של ישראל ולנשאם בנשיאות ראש לאשר הם בעת וזמן ההוא בבחי' קטנות ח"ו וזהו לפקודיהם מלשון חסרון אז יתנו כאו"א מישראל מחצית השקל הקודש והיינו שיתחזקו אז בנ"י או"ע בעת ההוא ולעמוד על נפשם שירצו לחבר את האוהל להיות אחד לבל יהיו ח"ו בבחי' פלג גופא רק שיתנו גם הם בחי' מחצית השקל משלהם והיינו פלג השני לחבר את האוהל שיהיו בבחי' שקל שלם אך ע"י מה יהיה דבר זה לז"א ונתנו איש כופר נפשו לה' היינו שימסרו את נפשם על קדושת שמו ית' באמת ובלב תמים ויקבלו עליהם עמ"ש ביראה' ואהבה ובזה יהיה להם שקומה ונשיאות ראש היינו כי ע"י קבלת עמ"ש ומס"נ לה' ירוממו למעלה את מחצית השקל בחי' פלג גופא שלהם למקורו ושרשו הרמה בקודש ואז יהיה בבחי' שקל שלם ברזא דאחד והבן זה:

אמנם לאו כל אדם זוכה לבוא למדריגה זו לגודל גדלות המוחין אך משרע"ה היה כלול מס"ר נשמות ישראל כמאחז"ל אשה א' ילדה ס"ר בכרס א' ומנו משה והוא מסר נפשו כמה פעמים עבור ישראל. הוא זכה למדריגת הגדלות רוש הגדולות עד מאוד ולו היה הכח להרים ג"כ ראשן של ישראל ולהגדיל קומתן למעלה ולזוקפן ע"י קדושתו ומס"נ לה' באמת והוא היה המשפיע להם כל ברכאן שבין וכל טיבו וחדו וכל נהורין עילאין ובוצינין קדישין והיה זוקף ראשן למעלה והוא היה בסוד הדעת העליון הק' המחבר את האהל להיות אחד ולזה צוה הש"י למרע"ה זאת כי תשא גו' היינו שהוא ישא ויזקיף את ראשן והבן: ועפ"ז הדברים הנ"ל יבואר ג"כ הגמ' כל הכורע כורע בברוך וכל הזוקף זוקף בשם כי נודע בכוונת האריז"ל שבהכרעת גופו וראשו יכוין וא"ו לגבי ה' ויו"ד לגביה' ובשעת זקיפת גופו יכוין להעלות ה' לגבי וא"ו ובזקיפת ראשו יכוין להעלות ה' לגבי יו"ד והיינו בשעת הכריעה צריך להמשיך מלמעלה למטה מבחי' דכר בחי' יסוד אבא ואימא חכמה ובינה שהוא סוד ברו"ך מלשון בריכה והמשכה [גם ברו"ך הם אותיות כרו"ב בסוד הכרובים והיינו כ' הוא כתרא עילאה קדישא ר' הוא ראשית חכמה וא"ו הוא בחי' וא"ו קצוות ב' הוא בחי' שכינת' עילאה ושכינתא תתאה וזהו המשכת ברוך] היינו מבחי' יו"ד וגם ע"י בחי' וא"ו שהם בבחי' דכר ובהזקיפה שזוקף קומתו גופו וראשו אזי מעלה ומנשא קומתו שהוא בבחי' נוק' בסוד פלג השני וכנ"ל ולכך הכוונה לזקוף ולנשאות התרין ההי"ן לגבי וא"ו ויו"ד והבן היטב: וזהו זוקף בשם ע"ד ויעש דוד שם וכמ"ש בזוה"ק עיי"ש ותבין והומרו זה יתנו כל העובר על הפקודים גו' היינו שע"י דבר זה של מס"נ על קדושת שמו ית' באמת ובלב תמים יתנו כ"ל העובר על הפקודים ר"ל כ"ל הוא בחי' יסוד צדיק ח"י עלמין וכמ"ש כי כל בשמים ובארץ ותרגומו דאחיד בשמיא ובארעא והוא הוא עובר והולך דרך כל העולמות וכל הפקודין דאורייתא כי כלם מתייחדין ומתקשרין ע"י דייקא וכמבואר לעיל וע"י נתייחד ג"כ סוד מחצית השקל בשקל הקודש להיות שקל שלם וכנ"ל. עשרים גרה השקל יתבאר ע"ד המבואר אצלינו למעלה בכוונת הכללי לד' פרשיות שסוד פ' שקלים הוא בסוד עלמא דמתקלא אשר נשקל ונתצמצם כביכול בחי' אורו הזך והמצוחצח לכל עולם לפי כח מדריגתו אשר יוכל לקבל אור שפעתו ית' ובהירותו הגדול. וידוע דכל העולמות הם בסוד עשר ספירות שהם עשר עלמין קדישין ולכאו"א נשער ונשקל אור בהיר ומצוחצח לפי בחי' מדריגתו אשר יוכל לקבל האור ההוא אכן כל העולמות הם בסוד והחיות רצוא ושוב רצוא מחמת האהבה והתשוקה לאור בהיר הזך העליון אשר נאצל משם ושוב מחמת יראה מפחד ה' ומהדר גאונו ועד"ז הוא ג"כ עבודת בנ"י עם ה' בכל אשר חי בההנהגות עבודתם הק' לה' ונמצא אלו היו"ד ספירות קדושות הם בבחי' עשרים. כשהם כלולי' מאהבה ויראה והכל נתהוה ע"י סוד הצמצום והמשקל וכנ"ל וידוע דבחי' צמצום מדתו של יצחק הוא בחי' ותיבת גר"ה מספר יצח"ק וזהו עשרי' גרה השקל והבן: או יאמר עשרים גר"ה השקל ע"ד המבואר לעיל כי הצדיק ממשיך השפעות וחסדים טובים וכל נהורין עילאין ע"י מעשיו הק' מעולמות עליונים הק' עד בחי'

נשמות

שמחת ישראל למתא בסוד בחי' מ"ד וכנ"ל וההמשכה הוא ע"י עמ"כ לס' בא לבחי' אי"ן שהוא בחי' עתיקא ומשם ממשיך שפע רב טובו וחסד גדול ע"י העשר ספירות הק' ע"י לצמצומים וכנ"ל והוא בבחי' אור ישר ועוד ישנו בחי' אור חוזר ע"י אתערותא דלתתא מהמצות והמע"ט של כללות עם ה' בני אל חי והצדיק מעלה את האתערותא זו וריח ניחוח מעולם לעולם עד עצמותו ית' כביכול. בבחי' נשיאות ראש וזקיפת קומה ג"כ דרך היו"ד ספירות מתתא לעילא וזהו עשרים גרה היינו לבון המשכה מלבון גור"ר והיינו עשרים השקל שלם ברזא דאחד סוד מ"ד ומ"נ והם עשרים בחי' וכולא ברזא דאחד והבן. ועל"פ כל המבואר יובנו דברי המד"ש הנ"ל אמר משה לפני הקב"ה משאני את ראשי נזכר היינו כנ"ל שא"א לכל אדם ואדם לבוא לבחי' מדריגה זו כנ"ל. ועיקר זקיפת ראשו וקומתו של ישראל היה ע"י משה רבינו ע"ה וכנ"ל וע"כ היה דואג ומצטער על זה רעיא מהימנא קדישא משאני את קרני נזכר ומי ישא ראשן ויזקוף קומתן של ישראל למדריגה הגדולה וכנ"ל אשר העיקר הוא ע"י מס"נ באמת. והשיב לו הקב"ה הייך כשם שאתה עומד עכשיו וזוקף את ראשן כו' כך בכל שנה ושנה כשקוראין אותה הפרשה לפני כאילו אתה עומד שם כו' והיינו כי בכל דו"ד הצדיק שהוא ראש הדור הוא בודאי בבחי' משרע"ה וכנודע מספה"ק והוא יזקוף ראשן וקומתן בכל שנה ושנה ע"י קריאת פ' שקלי' דוקא בכוונה שלימה ורצוי' וע"י מס"נ לה' על קדושתו ית' וית' באהבה ובכוונה הראויה לפ' שקלים שמסר לנו משרע"ה וכמבואר לעיל וכן הוא בכל דור ודור ע"י הצדיקים שבכל דור יש להם נשיאות ראש לזקוף קומתן וביה"כ מלפני הבורא בהוב"ש שיערה עלינו רוח ממרום קדשו להרים קרננו בנשיאות ראש וקומה זקופה נצחי וקיים לעד ולעולמי עולמים ע"י משיח צדקנו שיבא בב"א והמשכיל יבין כ"ז היטב: עוד במדרש הנ"ל כסף נבחר לשון צדיק זה הקב"ה שהבהיר לשונו למשה וא"ל כי תשא מה כתיב למעלה מן הענין (בפ' תצוה) וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה כיון ששמעו אמר הקב"ה למשה לך וכפר להם א"ל רבש"ע לא כך אמרת אחת בשנה יכפר א"ל הקב"ה אעפ"כ לך וזקוף ראשן עכשיו אמר משה לפני הקב"ה בשעה שיש להם זכות הנח להם ובשעה שאין להם זכות תשא לשם פעם א' בשנה כדי שיבא יוה"כ ויכפר עכ"ל המדה"נ: וי"ל דברי המדרש ע"פ הדברים אשר ביארנו בפירוש דברי המדרש הקדו' עיי"ש וכללו של דבר ותורף הענין הוא כי יש כח בהצדיק בתוכחתו ובתפלתו לרומם ולנשאות כל העולם מתחתית המדריגה לרום ראש המדריגות כולם וזהו ביאור דברי המדרש כסף נבחר לשון צדיק זה הקב"ה שהבהיר לשונו למשה וא"ל כי תשא ר"ל שגילה הקב"ה למשרע"ה זה הסוד שיש בכוחו הגדול לרומם ולנשאות ולזקוף ראשן של כל ישראל וכמבואר לעיל והיינו לא מיבעיא כשישראל זכאין אלא אפילו ח"ו כשאינם זכאין מצד עצמם וזכות' אעפ"כ יש כח בהצדיק להעלותן ולרומ' אותן וזה"ש המדרש מה כתיב למעלה מן הענין וכפר אהרן על קרנותיו כו' כיון ששמעו ישראל אמר הקב"ה למשה לך וכפר עליהם שהכוונה כנ"ל הגם שאינן זכאין מצד עצמם אעפ"כ אתה כפר עליהם וכנ"ל א"ל משרע"ה לא כך אמרת אחת בשנה יכפר והיינו ביוה"כ דאז אפשר להיות דבר זה מצד ההוא יומא דקא גרים שהוא יום סליחה וכפרה ואין בו שום קטרוג וכנודע א"ל אעפ"כ לך וזקוף ראשן עכשיו ר"ל אל תמתין עד יוה"כ רק עכשיו זקוף ראשן הגם שעכשיו א"א להיות להם סליחה וכפרה לגמרי אך עכ"פ תשא את ראשן. ר"ל תרומם והנשא את ראשן בזקיפה וכנ"ל כי כאשר יהיה להם זקיפת ראש אזי תועיל להם עכ"פ מדריגה זו לבל ישלוט בהם שום רע ח"ו כי ע"י זקיפת ראש נתעלה ונתייחד הה' עילאה לגבי יו"ד שהם בסוד בינה וחכמה והם אין שם ופגע רע רק שיהיו צריכין תמיד להיות בזקיפת ראש כ"א יהיו בעולמות התחתונים אז יהיו ח"ו דינין מתערין ולא יהיו יכולים להתקיים ח"ו מחמת שאינם זכאים מצד עצמם דבשלמא כשהם זכאין מצד עצמן אז יכולים להיות ג"כ בעולמות התחתונים והיינו להמשיך על ידי הבריאות בברוך אתה וכנ"ל לעולמות התחתונים משא"כ כשאינן זכאין ח"ו וז"ש משה לפני הקב"ה רבש"ע בשעה שיש להם זכות הנח להם ר"ל הנח להם במדריגתם אף אם יהיו בעולמות התחתונים בלי זקיפת ראש וכנ"ל אכן בשעה שאין להם זכות תשא להם ר"ל אז צריכים הם להיות בנשיאות וזקיפת ראש בדוקא ע"י הצדיק שבכל דור וזהו לבל יהיה בהם שליטה החיצונים ר"ל אבל כפרה גמורה א"א להיות עדיין עד שיבוא יוה"כ ויכפר לגמרי כיה"ר אמן והבן היטב כ"ז:

עוד יש לאלוה מילין בענין כוונת מחצית השקל. כי הנה שקל שלם היינו במילואו כזה שי"ן קו"ף למ"ד. עולה מספר הר"ך שהוא אותיות כת"ר וזהו סוד עשרים גרה השקל היינו סוד בחי' הקומה שלימה. מעילא לתתא ומתתא לעילא ע"י העשר ספירות הק' וכמבואר למעלה וכת"ר הוא בבחי' אי"ן כנודע והחכמה מאין תמצא והוא בבחי' י"ש וחכמה ובינה הם תרין ריעין דלא מתפרשן ושניהם המה בבחי' י"ש וזהו קנה חכמה קנה בינה. שני פעמים קנה עולה י"ש והנה נודע כי ישנם ש"י עלמין וכאשר נתעלו אלו הש"י עלמין ונתייחדו למעלה למעלה בבחי' י"ש נעשה בחי' שקל שלם מספר כת"ר כי עולים עד למעלה בסוד האי"ן ואז נתוסף רב שפע וכל טובו וכל נהורין עילאין לכל העולמות וזהו סוד הפסוק במלכים יע"ש. ויי"ש. תנה את ידך היינו כאשר נתייחדו השני בחי' י"ש כנ"ל אז תנה את ידך היינו הד' יודי"ן דשם ע"ב הק'. משם שרשי החסד העליון ולרמז זכינו שהוא"ה ובי"ש ליתן מחצית השקל כי מחצית השקל שלם במילואו עולה י"ש וכנ"ל כדי לייחדם ולחברם בחיבורא חדא והבן זה היטב: חבר. וע"ד:

במדרש בשעה שאמר הקב"ה למשה וגו' כופר נפשו וגו' נתקשה משה ואמר הלא כל אשר לאדם יתן בעד נפשו. והראה לו הקב"ה כמין מטבע של אש מתחת כסא כבודו ית' ואמר לו כזה יתנו. עכ"ל המדרש: והנה ודאי מהראוי לשום לב לדעת במה נתיישב בזה קושייתו של משרע"ה גם יש להבין ענין מטבע של אש כו' גם יש להבין ענין מחצית

כפא:

השקל דוקא העשיר לא ירבה והגם כי כבר נאמר על שאלה זו טעמים גדולים ונפלאים אמיתים וסודות עליונים וגם אני המדבר ת"ל בזה כמה פעמים. אכן עתה באתי לבאר ע"פ דרך הק' של האוה"ח ז"ל. וז"ל בפסוק זה יתנו. דע כי אין עיקר הגאלה אלא הנסתר שזה בא בדמיונו כו' וע"י מעשה העגל שהוא כנגד כל התורה כולה וסובבו הפרדה השכינה בפרטי בחי' כל נשמות ישראל לזה צוה ה' שיתנו מחצית השקל שהוא סימן למה שהפרידו הם במעשיהם לשוב לייחדם יחדיו ולהכרת הדבר הראהו כמין מטבע של אש מתחת כסא כבודו ית'. כי שם בחי' שרשי נשמות ישראל ועל זה יתנו פי' יחזיר להם סוד מחצית השקל שהפריד וזהו יסוד וסוד הדבר כו' ע"כ דבריו הק' עיי"ש. והנה עכ"ז עדיין הדבר סתום כי במה יתרצה אשכול הכופר במחצית שקל כסף. גם צריך להבין סוד ענין נשמות ישראל התלוים מכסא כבודו ית': ונבוא להרחיב הדברים ולבארם. ובזה יתבארו דברים נפלאים וסודות עליונים. ועיקר יסודן של דברים איך קוב"ה וישראל ואורייתא כולא חד איגון. כי הנה כתיב שימני כחותם על לבך ואי' בזוה"ק שבקשה הכנ"י לפני הקב"ה לשום אותה כחותם על לבו כביכול. מה החותם אף שנלקה החותם נשאר עדיין הרשימו והחקיקו כך הם הכנ"י אשר שבורא בהוב"ם כביכול. ע"כ. ולהבין זאת נקדים מה שאמרנו ע"פ ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כ"א ליראה גו' ולדבקה בו. דהנה אנחנו עם ה'. נתאמרים את הבורא בהוב"ם בתוארים כל האדם כביכול כמו עיני ה'. ומעשה ידיו ואזני ה'. וכדומה שארי התוארים השייכים באיבריו של אדם ואיך אנו יכולים לתארו ית' בשום תואר ודמות. והלא אין לו שום דמות והמונה כלל והוא מובדל מהשגה ובפרט מהשגת אנושי ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו. ואיך שייך לתארו כביכול בתוארין של אדם: אבן בהעיר לב שארי אשר חנן אל דעות ה' ברחמיו. י"ל דהנה ידוע ומפורסם ומוכרח ומיסודי האמונה שאלל הבורא בהוב"ם עבר והווה ועתיד שוים הם ממש וכשעלה ברצונו הקדוש האחדות הפשוט לברוא את העולמות. ועיקר בריאת העולמות היה בשביל ישראל שנק' ראשית וכשהסתכל והבין הבורא בהוב"ם שיהיו צדיקים גדולים בעולם אשר יהיו דבוקים בתורתו ואהבתו ויראתו. אזי לגודל התענוג והשעשועים אשר עלה לפניו ית' כביכול ברצונו הקדוש האחדות. וכשהאציל עלמות עליונין קדישין דאינון ונרמזים הד בהון. איהו וחיוהי הד בהון. אז גלף גליפו וחקק חקיקו אלו הכוחות אשר יתהוו ויתחדשו ע"י מעשה הצדיקים שיהיו בעול'. והגם שלא הי' אז עדיין אתערותא דלתתא. עכ"ז. כיון שעבר והוה ועתיד שוים הם לפניו ית' ויתי' לכן עלה לפניו ית' ברצונו הקדוש הפשוט. התענוגים והשעשועים ממש כמו שיהיו לעתיד באתערותא דלתתא. בפועל ממש. וכן כשברא ויצר ועשה את כל העולמות ג"כ גלף גליפו אלו הכוחות ממש כביכול אשר יתחדשו ע"י הצדיקים שיהיו בעולם: וביאור הדברים כשהסתכל והבין כביכול שיהי' אאע"ה בעולם שע"י יתפרסם גדולתו ואהבתו וחסדו הגדול ית' לכל באי העולם שיהי' דבוק באהבה שמו ית' ויתי'. אזי מגודל התענוג והשעשועי' אשר עלה לפניו ית' כביכול האציל בעלמא דאצילותא קדישא וגלף גליפו כח כזה ממש כביכול והוא אשר אנו מתארים אותו כביכול ביד ימין. והם צירופי אותיות של שמות הק'. ה' אלהינו ה'. שהם י"ד אותיות בבחי' חסד דרועא ימינא וכן כשראה הבורא בהוב"ם שיהי' יצחק אע"ה בעולם אשר יהי' דבוק ביראתו יתברך לעבדו בדביקות גדול מפחד ה' ומהדר גאונו ויתפרסמו ע"י גבורותיו יתברך הקדושים ועלה התענוג והשעשועי' לפניו ית' ונתאר מזה כביכול באצילותא קדישא כח כזה שהם בבחי' יד שמאל הק'. וכן בכל העולמות הק' והוא בחי' צירופי אותיות של שמות הק'. שהם כוז"ו. במוכס"ז. כוז"ו. אותיות שניות של. ה' אלהינו ה'. כנודע בסוד יד הגדולה ויד החזקה וכן יעקב אע"ה ע"י מדתו מדת האמת וקו ומרכז האמצעי שהוא בחי' עמודא דאמצעיתא ומדת הגוף. נתאר מזה למעלה ג"כ כח קדוש כזה. וכן משרע"ה הוא בחי' מדת דעת עליון הק' כביכול והכל ע"י המבואר לעיל. וכן כשהסתכל הבורא בהוב"ם שיהיו בעולם סנהדרין צדיקי' גדולים והם נק' בבחי' עיני העדה לעיין ולפקח על עסקיהם הצריך להם ולהדריכם בדרך ישר' לפניו ית' אזי לגודל התענוגים והשעשועים שעלה לפניו ברצונו הקדוש האציל וברא ויצר ועשה כוחות כאלו בעולמות הק' והם בבחי' עיינין דמלכא כביכול. וכן כל המדות וכוחות עליונות הנבנות והתוארים הק' הכל נתאר ונמשך ונעשה ע"י גודל התענוג והשעשועי' שעלה לפניו ית' ברצונו הקדוש ממעשה הצדיקים שיהיו בעולם. והכל עבור כי אצלו ית' עבר והווה ועתיד הכל שוים המה. וכן כשהסתכל והבין הבורא בהוב"ם שיהיו בעולמו עמו ואהבתו ויראתו ית' עד שיהיו נחשבים בעיניהם לכלום ולמאומה. וכמ"ש ונחנו מה. אזי מגודל התענוג והשעשועים שעלה לפניו ית' כביכול האציל וגלף גליפו השם מ"ה הק' הוי"ה. במילוי אלפי"ן. ועפ"ז יש לפרש. ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך היינו מה שהשפי' הבורא בהוב"ם מתתאר ונק' בשם מ"ה. גם מ"ה. הוא מספר אד"ם. היינו מה שהוא ית' נתואר בכוחותיו של אדם כביכול הוא רק שואל מעמך. ר"ל הוא גם נשאל מעמך בדרך שאלה. מהנות התענוג והשעשועים שעלה לפניו י"ת ברצונו הקדוש ממעשה הצדיקים הדבוקים ביראתו ואהבתו ית'. וזהו כ"א ליראה גו' ולאהבה אותו ולדבקה בו. היינו מחמת הצדיקים שדבקים בו ית' ביראה ואהבה ובאמת. לזה לרב טובו וחסדו הגדול ואהבתו לישראל עמו מתאר עצמו כביכול בתוארים של ישראל עמו. והכל נעשה ע"י מנין התורה: ועפ"ש הדברים האלה יבואר ע"כ הפלוגתא שני' בספה"ק שבין הרמב"ם ז"ל ובין בעל עבודת הקודש. ושארי ספרי מקובלים ז"ל. דהנה הרמב"ם ז"ל כ' שאלו התוארים שאנו מתארים אם הש"י כביכול הוא רק שם מושאל מאתנו אבל בעולמות העליונים אין שום אחד מהתארים והכוחות האלו כלל. והכשו עליו המקובלים הק' בזה ואמרו שישנו כביכול ממש אלו התוארים והכוחות בכל

שעולמות . ולדרכינו הנ"ל יבואר כי אלו ואלו דא"ח הם והגיהם אמת וכמבואר . כי כשעלה לפניו ית' ברצונו הקדוש להאציל ולברוא העולמות העליונים . אז לגודל התענוגים והשעשועים שעלה לפניו ית' ממעשה הצדיקים שיהיו בעולם גליף גליפו וחקק חקיקו פוחות ותוארים הכה ממש כביכול בדקות המושכל והרעיון כמו שיחדשו הצדיקים שיהיו בעולם . הגם שלא היה אז עדיין התערותא דלתתא . כיון שאצלו י"ת עבר והווה ועתיד שוים כנ"ל . והנה אז ברצון הקדוש היה רק בבחי' השאלה בשם מושאל מאתנו לרב טובו וחסדו הגדול הגם שלא היה עדיין הכוחות האלו בעולם . וזהו כוונת הרמב"ם ז"ל . אבל באמת נשאר ונתאר כביכול ממש אלו התוארים והכוחות בעלמין עילאין וכדברי המקובלי' ז"ל . והבן היטב : ועפ"ז י"ל ג"כ מה דאי' במס' אבות דעמה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים . היינו כל התוארים והמדות והכוחות שגבות עליונות הכל הוא ממך . היינו ממעשה הצדיקים עין רואה כו' וכנ"ל וכל מעשיך כו' היינו כל מה שאתה עושה מצות ומע"ט ואהבת ויראת ה' . הכל בספר נכתבים . היינו כביכול נחקק בספיר ובהירות עולמות עליונין קדישין : וזהו ג"כ מה שבקשה הכנ"י לפני הקב"ה שימני כחותם על לבך וכמ"ש בזוה"ק הנ"ל . והיינו שיאמר הרשימו והחקיקו ממעשה הצדיקים באור בהירות העליון המפואר ושיקבל הבורא בהוב"ש מזה תענוג ושעשועים וכמבואר . והוא ממש בחי' חותם כביכול וזהו ג"כ ענין מטבע שטבעו חכמים בברכות . היינו ע"י עשיית הברכה שהאדם עושה כן בברכות התפלה הן על שארי דברים ואומר אותן הברכות בכוונת הלב וביראת שמו ית' וית' ובדביקות גדול אז ינעשה ונברא כביכול מאלו הצירופי אותיות של הברכה בחי' מטבע וחותם וגילופין וכנ"ל : וזהו ג"כ הפי' של מטבע של אש שהראה הקב"ה למשה מתחת כסא כבודו ית' וית' אשר משם חצובות נשמות קדושות של בנ"י . וכמ"ש האוה"ח ז"ל . והיינו שהראה לו החקיקין והגילופין והכוחות שנאצלו כביכול ע"י מעשה הצדיקים . וע"י שמקיימים מצות התוה"ק : והנה ע"י מעשה הצדיקים נחקק ונאצל כביכול בחינת קומה שלימה כי יש צדיקים שהם בבחי' מגינים על בנ"י לשמרם ולהצילם מכל צער וצרה ח"ו . והם נק' בבחי' מקיפים . בבחי' גולגלתא דריפא המקיף את המוח. ואית צדיקייא בדרגא דאינון בסוד מוחין קדישין והם הם המשפיעים להכנ"י כל ברכאין וכל טיבו ונהורין עילאין קדישין כי החכמה תחי' בעליה ואית צדיקיא בדרגא דאינון בסוד ידין ורגלין . וכן בבחי' כל איברין . ומכללות מעשיהם הטובים נבנה ונאצל כביכול לעילא קומה שלימה בכל הטחות ובכל האיברים . וכן כ"א מישראל הוא בחי' קומה שלימה בכל הכוחות והאיברים . וכן אורייתא קדישא הוא ג"כ כביכול בבחי' קומה שלימה מכל האיברים בכלל ובפרט . כי יש בה רמ"ח מ"ע נגד רמ"ח איברים שבאדם . ושס"ה מל"ת נגד שס"ה גידין שישנו באדם . וזהו בחי' כללות . וכן בפרט . כי שבת שקול נגד כל התורה כולה . ומסתמא יש בה ג"כ בחי' קומה שלימה כנ"ל . וכן כל התרי"ג מצות כל מצוה ומצוה כלולה מכל התרי"ג מצות . וגם באדם אמרו חכמי המחקרים והנתוח שישנו בכל אבר ואבר כל הכוחות של כל האיברים . ואמר אפילו בהעין שהוא אבר דק וקטן יש בו שס"ה גידים אך שהם דקים מאוד וא"א להכיר אותם . וכן כשהאדם קורא ק"ש בכוונה שלימה ובדביקו' גדול אזי נעשה ונבנה מזה ג"כ בחינת קומה שלימה . כי אית בה תריסר תיבין דיחודא קדישא . ופ' ראשונה היא נגד שם של מ"ב הק' . כי יש בה מ"ב תיבין . ומן והיה אם שמוע עד ושמתם ע"ב תיבין . נגד שם ע"ב הק' . ומן אחר ושמתם עד סוף הפרשה נו"ן תיבין . ופ' ציצית יש ג"כ ע"ב תיבין . ובין הכל הם רמ"ח תיבין . והם בבחי' ראש ידין ורגלין . וכל קומה שלימה . כמבואר בכהאריז"ל . והכל הוא לידע להודיע ולהתוודע גודל עוצם אהבתו וחסדו ית' אל בניו ואל עמו . וגודל התענוגים ושעשועים שהוא ית' מקבל ממצות התוה"ק שעושים הצדיקים שבכל דור ודור עד אשר לרוב חיבתו שחבב אותם והרימם לעם קדושו נאצלו ונבראו אלו הכוחות ממש בעולמות העליונים . וכולא בנין דקב"ה ואורייתא וישראל כולהו חד אינון . וכמו שנתבאר שע"י מצות התורה נעשים ישראל דבוקים ומחוברים ממש כביכול להבורא בהוב"ש הנכבד והנורא וכשהם דבוקים בו ית' ברזא דאחד נעשה אז בחי' שקל שלם שהוא עשרים גרה . בסוד תרין יודי"ן . יו"ד משם הוי"ה הק' . ויו"ד תתאה משם אדנ"י הק' . והבן כ"ז היטב :

והנה כל הדורות מישראל שהיו . והם עתה . והעתידי' להיות כולם היו כלולין באדה"ר . אכן יש דור שהיה כלול בבחי' ראשו של אדה"ר . ויש דור שהיה כלול בעיניו של אדה"ר . ויש בידין . באצבע היד ובבטן ובגוף וברגליו ועקבים עד דור האחרון שיהיה בעקבות משיחא . וכן כאו"א היה כלול ג"כ באדה"ר באותו אבר לפי בחינת מדריגתו ובחינת דורו . והנה כשהאדם בא לידי חטא ופגם ח"ו . אזי הוא נפרד מבחינת כללות נשמות ישראל שהם הקומה הכללית . וגם ממקום חצובו העליון בקודש וכנ"ל . וכן כשהוטאים ח"ו כללות ישראל ג"כ נפרדו ח"ו ממקום חצובם ושורשם הרמה בקודש . ונפרד ח"ו היחוד והחיבור שהוא ברזא דאחד ונעשה אז שני מחצית כביכול . ונשאר כביכול וכביכול בבחי' פלג גופא . והתיקון לזה הוא שיעשה האדם תשובה שלימה בלב שלם ויתקן את אשר עיוות . וידביק עצמו לכללות ישראל . ובכללות ישראל יתחבר יחד לשורשו הרמה בקודש . ובזה יחובר האוצל להיות אחד . ולזה כשחטאו כללות ישראל בחטא העגל ונפרדו ממקום חיבורם בפרטות ובכללות ונעשו בבחי' מחצית . ורצה הבורא בהוב"ש לקרבם אליו לרב טובו וחסדו הגדול ושיתחבר ברזא דאחד . לזה צוה הבורא י"ת שיתן כאו"א מישראל מחצית השקל אל הלשכה שהיה במקדש . ועי"ז נתחברו כאו"א עם כללות ישראל . ולזה דוקא מטבע ודוקא שיקרא בשם מחצית . ודוקא בשם שקל . והכל לכוונה שמבואר לעיל באורך ומהתרומת הלשכה הקריבו קרבן ריח ניחוח לה' . ועי"ז התענג ריח ניחוח לה' שאמר ונעשה רצונו נתחברו כולם יחד למקורן ולשורשן

האמת

שרמה בקודש וברזא דאחד ובאהל׳ נתקשה משה רבע״ה בזה מה יועיל זה לכפר על נפשותם עד שהראהו הקב״ה מטבע של אש מתחת כסא כבודו ית׳ היינו הבחי׳ חותם ומטבע שנעשה בבחי׳ קומה שלימה. הנאצל והנגלף ע״י מעשה הצדיקים וקב״ה ואורייתא וישראל חד אינון ודא הוא ג״כ סוד הנסירה כי מקודם היה בבחי׳ דו פרצופין והצריך להיות הולדה עי״ז נעשה נסירה כביכול ונעשה בחי׳ פנים בפנים ואז נתרצה לו קושייתו. והמשכיל יבין כ״ז כי דברים עמוקים הם ורחבים מני ים: וע״פ הנ״ל יבואר מאחז״ל גלוי וידוע לפני מי שאמ׳ והיה העולם שעתיד המן הרשע לשקול לגנזי המלך עשרת אלפים ככר כסף. לפיכך הקדים שקליהם לשקליו. היינו ע״ד הנ״ל שהקדים כביכול שקליהם ברצון הקדוש האחדות. והבן:

והנה בזמ״ז שאין לנו בהמ״ק על מכונו ואין אנו שקלינו לכפר בעדנו עכ״ז ונשלמה פרים שפתינו. וכשאנו קורין הפרשה הזו בשבת פ׳ שקלים ביראת שמו ית׳ ובדביקות גדול נעשה ונתקן הכוונות הנ״ל ויה״ר עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהלה בארץ ולע״ע תעלינה דברים אלו׳ [תהי׳] כליותינו ושפתותינו. ונזכה ב״ב לעשות מצוה זו בפועל ממש לשקול שקלים בבית המקדש שיבנה ע״י משיח צדקנו שיבא בב״ה:

באורך באדר משמיעין על השקלים וכו׳. הא דנקט לשון שמיעה ולא לשון הכרזה הוא דשמיעה מורה על הבנת הדבר ע״פ השכל. ר״ל דמבינים לעם ה׳ הטעם ושורש הדבר מהשקלים לפי השגתם. דלכאורה יש לדעת ולהבין דהתורה אמרה כי תשא גו׳ ונתנו איש כופר נפשו לה׳ גו׳ דלמה צוה התורה למנות את ישראל הגם שאסור למנותן והזקיקה אותם ליתן מחצית השקל לכפר עליהם שלא יהיה בהם נגף ח״ו. מחמת המנין. לא ימנו אותם ולא יצטרכו לכפרה. אבן שורש הדבר הוא כך דהנה כתיב המוציא במספר צבאם לכולם בשם יקרא גו׳ דהקב״ה מונה כל צבאיו אף בהשמים לכל כוכב יקראו בשם. ולכאורה יפלא מה צורך יש במנינם. כי ודאי שהש״י א״צ לקרות אותם בשמם שיעשו כ״א עבודתו המוטל עליו ולעמוד על משמרתו דבאמת כל צבא השמים הם ששים ושמחים לעשות רצון קונם. כי זהו התענוג שלהם מה שנותנים שירות ותשבחות להש״י. אך מה שהש״י מונה אותם וקוראם בשמם הוא לטובתן. דע״י שהקב״ה מזכיר שמותיהן בפרטות לכ״א מזה בא להם חיות. כי בדבר ה׳ שמים נעשו גו׳. ומזה הזכירה והמנין נתחדש חיותם ונמשך להם [...] אמנם כמ״כ לצאות עם בנ״י מלינו שהקב״ה צוה למנותן בפרשה שנפלו ממדריגתן כמו כאן שהיה אחר חטא העגל. ולזה פקד הש״ת למשה למנותם ומשה ודאי כשמנה אותם עם דביקות ודיבור אלהי אשר היה מדבר מתוך גרונו של משה. ובזה שבא כ״א מישראל בדיבורו של משה נמשך לכאו״א חיות מלעילא. וז״ש כי תשא את ראש בנ״י. ר״ל כשתרצה לזקוף ראשן של ישראל ולהמשיך להם חיות מחדש ע״י המספר. זה יתנו מחצית השקל וזהו שמסיים הכתוב מרוב אונים ואמיץ כח יש לא נעדר ר״ל ע״י המספר דלעילא של הש״י שמזכיר כ״א מישראל עי״ז בא כח וחיות לכאו״א שלא יעדר שום אחד מהם ח״ו. ולא יהיה בהם שום העדר וחסרון. וזהו שמשמיעין על השקלים היינו שע״י השקלים נותן הבנה והיות לעולם. ונשמיעין ע״י שקלים אלו זכרונם. למעלה לפני אבינו שבשמים. כדי שיזכור את כאו״א מישראל לטובה: ומה שנתקשה משה במחצית השקל שהוצרך הקב״ה להראות לו מטבע של אש. מהו הקושי ומהו התשובה. אך שהוקשה למשה. דמהו ענין מחצית השקל לכפר על מעשה העגל. ולמה דוקא חצי שקל ולא שקל שלם. לזה הראה לו הש״י מטבע של אש. והבין דבר מתוך דבר. ולקח חצי הדם וישם באגנות גו׳ וכמבואר לעיל באריכות. ולכוונה זו פקד הש״י ליתן מחצי׳ השקל לעורר מחצית דם של כריתות הברית וכנ״ל, והיות שמשה נתקשה בזה לזה הראהו מטבע של אש דוקא. ר״ל הראה לו הטבע של אש. דהנה האש טבעו להיות מתלהב ועולה למעלה להאויר ואח״כ חוזרת וקופצת למטה. כמ״כ טבע הצדיקים. דהנה כתיב ואתם הדבקים בה׳ אלהיכם. ופריך הש״ס וכי אפשר לדבוקי בשכינה והלא כתיב כי ה׳ אלהיך אש אוכלה הוא. ואין הפי׳ של קושית הגמ׳ כפשוטו. דבאמת אפשר ואפשר. שיש צדיקים שמגיעים למדריגת הדביקות להיות דבוק בהשכינה. אך הגמ׳ מרמז לדבר אחד דודאי כמו טבע האש א״א לו להיות במקום אחד אלא עולה ויורד. כמ״כ הצדיקים באמת עיקר הדביקות הוא ההתלהבות ואש הרוחני הבוער בלב האדם. והתשוקה לעלות למעלה לדבק בשורשו. אך זה א״א שיהי׳ כך בתמידות כ״א ע״ד והחיות רצוא ושוב. דלפעמים נופל האדם ממדריגתו ואח״כ חוזר ומתלהב למעלה כמו טבע האש. וזהו בחינת מטי ולא מטי. וזהו שמקשה הגמ׳ וכי אפשר לדבוקי בשכינה להיות תמיד דבוק למעלה בהתלהבות. הלא כתיב כי ה׳ אלהיך אש אוכלה היינו אכילה דלעילא הוא האש הוא ההתלהבות והחימום של האדם אשר לבו בוער ומתלהב לעבודת השי״ת. והוא התענוג והאכילה כביכול של הבורא בהוב״ש. וטבע של אש א״א להיות בתמידות למעלה רק חוזרת לנטות בבחי׳ רצוא ושוב וכנ״ל. ולזה הראהו הש״י מטבע של אש. היינו הטבע ובחי׳ של אש. שא״א לו להיות למעלה בתמידות. ואף שנפלו ישראל ממדריגתן ומדביקות העליון. מכ״מ כשיעוררו במחצית שקל הלזה את מחצית הדם כנ״ל ויעוררו הדביקות עליון ואהבת הבורא ית׳ להכנ״י אשר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ובזה יהיה להם כפרה. כמ״כ אנו אע״פ שהבהמ״ק חרב ואין לנו שקל הקודש. עכ״ז כיון שאנו קורין בפ׳ שקלים. מעלה עלינו הכתוב כאלו עשינו בפועל ממש. להיות שקלינו מקדימין לשקלי המן ולהכריע כף מאזנים בשקל כסף של ישראל. בלשון הצדק כמו הלשון המכריע את המשקלות של המאזנים כמ״ש כסף נבחר לשון צדיק. ולעורר כל הצריך להתעורר במעשינו הטובים ולהשפיע לנו כל טוב. וכיה״ר אמן:

ויאמר

ויאמר כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק מדר דר. ילקוט ר' ברכיה בשם ר' אבא בר כהנא. כ"ז שזרעו של עמלק בעולם כביכול הכנף מכסה את הפנים, אבד זרעו של עמלק מן העולם. אין הכנף מכסה את הפנים. שנ' ולא יכנף עוד מוריך. ר' לוי בשם ר' חמא בר' חנינא כ"ז שזרעו של עמלק בעולם כביכול אין השם שלם ואין הכסא שלם. אבד זרעו של עמלק מן העולם השם שלם והכסא שלם. שנ' האויב תמו חרבות לנצח גו'. אבד זכרם המה וה' לעולם ישב כונן למשפט כסאו עכ"ל הילקוט. והנה כל איש נבון לבבו ילבב להבין מאמז"ל בשם פלאי פלאים. מהו הכנף מכסה את הפנים כביכול. גם מהו השם שלם והכסא שלם. גם נידע ענין מחלוקן של חז"ל: ובהעיר לב י"ל דמר א"ה ומא"ח ול"פ רק כ"א מפרש לפי בחי' ושורש נשמתו. דהנה כתיב עוטה אור כשלמה. כי כשעלה ברצונו הקדוש באחדות הפשוט ית' וית' להאציל ולברוא את העולמות כדי להיטיב להם ולפרסם טובו וחסדו הגדול לכל באי העולם. ושישיגו לדעת גודל רוממתו ית"ש. ולמנדע דאיהו רב ושליט עקרא ושרשא דכל עלמין. אמנם איך הי' באפשרי להשיג שום השגה בעצמותו ית' אשר לית מחשבה תפיסא ביה כלל והוא מובדל מהשגה. ולזה לאשר רצון חסדי הגדול להיטיב לברואיו. האציל כביכול אור בהיר ולא ומצוהלא מסוד מעטה לבושו כביכול. אשר עי"ז יוכלו העולמות להשיג גדולתו ורוממותו ית' כ"א לפי בחינתו ומדריגתו ומעלתו וכל באי עולם יבינו חסדו וטובו הגדול מצד פעולותיו. וזהו עוטה אור כשלמה. וזה האור בהיר וזה נק' כביכול אור פניו של הקב"ה וב"ש. הנכבד והנורא. וזהו ששנו אומרים בברכת כהנים. יאר ה' פניו אליך ויחנך. לשון למדת הגון כי שם הוא רק עולם הטוב וחסדו הגדול ושה"כ כי ימינך וזרועך ואור פניך כי רציתם. ימינך הוא מדת החסד מדתו של אאע"ה וזרועך הוא מדת הגבורה מדתו של יצחק אע"ה. והם נכללים זה בזה. ע"י אור פניך כי רציתם. הוא בחי' מדת יעקב אע"ה. הבחיר שבאבות ומדתו מדת האמת מרכז האמצעי של כל העולמות. וזהו העיקר ואור פניך כי רציתם. שיזונו בנ"י עם קרובו מאור פניו ית' בלי שום מסך המבדיל, רק ע"י מדתו של יעקב. שהמשיך מאור פניו ית' אשר שם הוא גודל עולם הרחמים והחסדים טובים. והוא נמשך מהמדה ראשונה של י"ג תיקוני דיקנא עילאה קדישא. שהוא אל לשון תוקף וחוזק, כמו ואת אילי הארץ לקח. ששם נמשכו תוקף החסדים והרחמים העליונים לכל העולמות ולכל המדות. וזהו בחי' אור פניו ית'. וזהו סוד שם הק' אנ"ר כמאז"ל שהוא אור. פנ"י א"ל. והוא מספר מלבו"ש בימ' שע"ח. וזהו עוטה אור כשלמה. והוא ג"כ סוד הא"ל כי מספר אחד לכולם חושבניה דדין כחושבניה דדין ותמנית ובינה שהם סוד י"ה. והם ג"כ בסוד אור פניו י' וית'. ובזה יובן ג"כ פי' הפסוק ויקרא שם המקום פניאל כי ראיתי אלהים פא"פ ותנצל נפשי. כי שרו של עשו כשאבק עם יעקב"ה ורצה שיתלבש בכוחותיו. ויעקב"ה ישר אל מלאך ויוכל לו. והעביר כל המסכים המבדילים עד שהאיר לעצמו ע"י מדתו מדה האמת. והמשיך הרחמים והחסדים הגדולים מאור פניו ית' על עצמו וזהו ויקרא שם המקום פניאל. כי ראיתי אלהים פא"פ בלי מסך המבדיל ועי"ז ותנצל נפשי והבן:

והנה עמלק וזרעו הם קליפות גדולים מקור הקליפות והחיצונים בסוד כי רג"ע. בהפוך רג"ע ר"ת ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד. אכן כ"ז שהם בעולם הם נעשים ח"ו מסכים המבדילים לישראל ביניהם לאור פניו של הבורא בהוב"ש וכביכול הכנף מכסה את האור פני אל ית' וזהו בסוד כי י"ד ע"ל כ"ס י"ה כס הוא מלשון כיסוי היינו כביכול שהיד שהוא בחי' כנ"ף מכסה ח"ו האור פנים שהם בבחי' י"ה וכנ"ל ואז אין בנ"י ניזונים כ"א מתגלות כנודע ולא מאור הפנים וזה שא' ר' ברכיה כ"ז שזרעו של עמלק בעולם כביכול הכנף מכסה את הפנים אבל במהרה בימינו כשיהי' אחריתו עדי אובד הוא וזרעו ימחו מן העולם אז לא יכסה הכנף את הפנים ויומשך השפעו' טובות ישועות ונחמות וכל ברכאין קדישין ורחמי' וחסדי' מאור פניו ית' ממש על ידי מדת האמת בלי שום מסך המבדיל ויופיע עלינו הבורא ב"ה וב"ש הנכבד והנורא רב טובו וחסדו הקדוש והגדול מבחינת י"ה בסוד אור הפנים וכנ"ל. וזה המאמר א"ר ברכיה להיות כי שמו מוכיח על זה. כי שם האדם הוא בחי' שורש נשמתו. עד"ה נפש חיה הוא שמו. וזהו בר"כ י"ה. היינו לעשות בריכה והמשכה מאלו האותיות י"ה מעט כביכול וכיס"ר: אמן וכן יהי"ר כ"ז: ור' לוי בשם ר' חמא בר חנינא אמר כ"ז שזרעו של עמלק בעולם כביכול אין השם שלם ואין הכסא שלם כו'. דהנה כאשר בא אל האדם שיבא אליו הערה שכלית ורצונו ותשוקתו להיות אך ביראת ה' כל היום ומדבק עצמו ביראתו ית' ומקשר עצמו באהבתו ית' ומשלם מעגל דרכיו ועשיותיו שיהיו כולם בצדק ובמישרים יהלוך. אך עיקר העבודות הוא לטהר ולקדש כל דיבוריו וכל פעולותיו וכוחותיו ומחשבותיו. שהם ד' בחינות לייחד את כולם זה בזה עד מחשבה השכלית. ושיהיה הכל בלתי לה' לבדו בלי שום פניה אחרת. ועי"ז הוא מייחד ומקשר עולם העשיה בעולם היצירה. ושתיהן מייחד לעולם הבריאה. ושלשתן לאצילות קדישא. והולך ממדריגה למדריגה לעילא ולעילא לקשר ולייחד עשי' דאצי' ליצירה דאצי' ומשם לבריאה דאצי' ומשם לאצי' דאצילותא קדישא. כי אית כסא לכסא עד אין קץ ותכלית. והנה עולם האצי' הק' נק' בבחי' שמו של הקב"ה. ועולם הבריאה נק' בבחי' כסא. וכמ"ש כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. בשמי ולכבודי היינו עולם האצי'. מלשון ר' יוחנן קרי למאני מכבדותא. כביכול בסוד מלבו"ש בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. הם השלש עולמות בריאה יצירה עשיה. וזהו פי' הזוה"ק כגוונא דאינון מתייחדין לעילא כו' קב"ה לא יתיב על כורסייא כו' ברזא דאחד כו' ושמו אחד ע"כ, כורסי' דיקריה הוא עולם הבריאה דאתעבידת ברזא דאחד היינו שהיא נתייחדת עם השני עולמות יצירה ועשיה. ואז אחד באחד יגשו להתייחד עם עולם האצילות דהוא ברזא דשמו אחד. והא אוקימנא דהוא אחד ושמו אחד והכל הוא מחסדי האל ית' לבנ"י עם קרובו היינו שע"י מעשיהם

ובתפלתם

ושהאמונה בעבודת ה'. ובקבלת עול מלכותו ית' בשמחה ובלב תמים. אשר הם י' היכולת והכח בידם. ובכורם לייחד ולקשר כל עלמין עילאין קדישין עד רום שמי שמים העליונים וכנ"ל. אמנם כ"ז שזרעו של עמלק בעולם הן הנה להטעה מרי לבנ"י הוא הבטן הוא היצה"ר שבלב האדם אשר בכל יום ויום תמיד ירדפנו במלחמה כבידה ורצונו להטותו מלכך הטוב והישר ומקבלת עמ"ש והדבקותו ית'. ע"י אשר בכל עת יסיתנו אל התאוות הגשמיות. ומייפה וממתיק הדבר אל לב האדם ואחריתה מרה כלענה ושועם טעם מרירות ר"ל. ולזה עמל"ק הוא מספר מ"ר. ומספר א"ל אח"ר (מלחמה לה' בעמלק. ר"ת מל"ב מלחמה זו בליבא אליה. וכן לאסור מלכיהם בזיקים ר"ת מל"ב. וכן לעשות בהם משפט ר"ת מל"ב) וכ"ז שזרעו של עמלק בעולם אינם מניחים את בני אל חי. לעסוק בתורת ה' התמימה. ולהיות קשור בעבודתו ית"ש. ואז כביכול אין השם שלם ואין הכסא שלם וכנ"ל. כי אינם מניחים את בנ"י לייחד עצמותם ואת נשמתם ולקדש לה'. אבד זרעו של עמלק מן העולם. אז יהיו כל פרטי אישי ישראלי דבוקים בעבודת הבור' ית"ש בקשר אמיץ ויחוד אמיתי בשלימות קדושים ונפלאים ואז יתייחדו ע"י מעשיהם כל העולמות הק'. ואז יהיה השם שלם והכסא שלם ע"ד הנ"ל. וזה המאמר אמרו ר' לוי לפי שהי' נשמתו כי לוי"י הוא מלשון התקשרות והיבור כמו כי לוית חן הם לראשך. והיינו לייחד ולקשר כל עלמין עילאין קדישין. וזהו יש לרמז ג"כ בפסוק וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק. היינו כשאכרות ואגדע קרני רשעים. אותיות שבקרנות וקצוות של רשעים שהם אותיות מ"ר מספר עמל"ק. נמלא נשאר אותיות יש"ע. ואז תרוממנה קרנות צדיק, ר"ל אותיות שבקרנות וקצוות של צדיק שהם אותיות ק"ץ. ואז תהיה סוד הגאולה. וכיה"ר שע"י קריאתינו בכל שנה פ' זכור בהתעוררות להש"י ומבקשים בתחנונים למחות זרע עמלק מן העולם יאזין ה' תחנונינו וישמע שועתינו ותפלתינו בקרוב למחותו מתחת השמים. ואז יהיה השם שלם והכסא שלם ע"י משיח צדקנו שיבא בב"א. והמשכיל יבין כ"ז כי דברים נפלאים הם העומדים ברומו של עולם:

בפ' זכור, ובפורים

פר"א ומדת"כ כתיב זכור את יום השבת לקדשו. וכתיב זכור את אשר עשה לך עמלק. לזה זכור ולזה זכור. אלא למה"ד למלך שעשה סעודה כו' התמהוי לפניו מלא כו' אוהבי. משקנת כו' פלוני שונאי. לזה זכרת כו' מלא כו' זכרה על התמהוי ריקן כו' תמחה את זכר עמלק עכ"ל. ולהבין דבריהם הק' נראה לפרש דהנה האדם הוא קומה שלימה בחי' עולם קטן וכל עולם ועולם מעולמות התחתונים ועליונים הוא קומה שלימה וכן כללות העולמות הוא קומה שלימה והנה המוח והחכמה הוא עולם עליון מאוד והנה אצל שבת נכון מאוד הדבר להעלות השבת לעולם החכמה והזכרון כדי לקדשו אבל עמלק הרשע אין ביכולת להעלותו אל המוח והזכרון חכמה עליונה וזהו קושית המדרש לזה זכור ולזה זכור ועל זה תירץ למה"ד ויתבאר ע"פ דברי קדשו של הרב המגיד ממעזריטש ז"ל על המשנה והילופיהן בגולם כי יש עולם שנקרא גולם והוא עולם החכמה שהוא בחי' יו"ד שהאות הזה הוא בחי' גול"ם כי הוא נקודה קטנה ויכול לצייר ממנה כל אות שירצה וזהו וחילופיהן אם תרצה להחליף איזה דבר בגול"ם היינו שצריך להעלות אותו הדבר לבחי' גול"ם ושם יכול להחליפו עכ"ל הטהור. ולהבינך זה היטב נראה דכל דבר שהוא נתהוה בצורה אז אינו יכול לקבל צורה אחרת אא"כ שיקלקל הצורה הראשונה ואז נעשה בבחי' גול"ם בלי שום תואר וצורה ואז יכולים לעשות מן הדבר ההוא איזה תואר שירצו ודבר זה נראה בחוש כלי כסף כשרוצים לעשות ממנו כלי אחר צריכין להתיכו מקודם וכמ"כ בעולמות עליונים כשמעלה איזה דבר לעולם החכמה שנק' גול"ם אז יוכל לשנות ממנו איזה דבר הדוש וזהו וחילופיהן בגול"ם כנ"ל וזהו ג"כ סוד הוידוי כי מן החטא שהאדם עושה נעשה קטיגור ע"י צירופי אותיות לפי ענין החטא כמאחז"ל עשה עבירה א' קנה לו קטיגור א'. וכשרוצה האדם לבטל הקטגור והציור ההוא אז צריך להעלות על זכרונו ולומר אשמתי בחטא פלוני ובתנאי שיהא בחרטה גמורה ובתשובה שלימה בעומק הלב לא בדבר שפתים לבד, ובזה מעלה את הציור הזה לעולם המוח והחכמה ונעשה בבחי' גול"ם ואז נמתקו מאליהם האותיות של החטא. והוא ג"כ ענין לשון חרטה. לשון בחרט אנוש. היינו החקיקה. ר"ל שנחרטו ונמחקו אלו הצירופי אותיות של החטא ההוא. וזהו נושא עון: ועפ"ז נבאר קצת ענין פורים אחז"ל חייב כו' עד דלא ידע כו' לברוך מרדכי. והוא דבר פלא גדול כי לא מצינו בשום מקום בתוה"ק שיצא דבר טוב משתיית היין הרבה. ובפרט לשתות כ"כ וכמעט שיוצא מדעתו ושכלו ח"ו. ואיזה טוב יצמח מזה: אכן הנה כתיב יבוא המלך והמן אל המשתה והענין הוא כך. כי אסתר עשתה בהמשתה אז מה שעשה הכ"ג ביוה"כ שלקח שני שעירים והיו צריכים להיות שוים במראה ובקומה ובלקיחתן כאחד. והטיל גורל ביניהם א' לה' וא' לעזאזל. כדי לרומם הש"מ ולהשוות אותו כביכול עם הבורא ב"ה וב"ש. ואז התוודה הכ"ג בשם כל ישראל והעלה אותיות החטאים לעולם החכמה שהוא גול"ם וכנ"ל והקב"ה מרוב אהבתו לישראל מרוצה בדבר זה ומוחל על כבודו ית' וית', כדי שיבוא המסטין בבחי' גול"ם ושם הוא דבר והיפוכו שוים כאחד כי החכמ' דבוק באי"ן כמש"ה והחכמ' מאין תמצא ובאי"ן יכולים לעשות דבר והיפוכו. בסוד אם רעב שונאך האכילהו לחם כי גחלי' אתה חותה על ראשו. וכענין זה ממש עשתה אסתר שאמרה יבוא המלך והמן ועשתה אותו שוה עם המלך ובזה שברה תקפו וחזקו של המן הרשע וזהו ג"כ ענין מה שבכאן נק' הסעודה ע"ש היין ולא ע"ש דבר אחר כמו לחם וכיוצא כי כ"ז שהיה מוכרע גדולת המן בדעתו של המלך לא היתה יכולה לעשות לו איזה דבר. כי הדעת מכרעת. ע"כ עשתה משתה היין דוקא ויצאו למעלה מן הדעת סוד עלמא

דמיתקרי גולמ"א ואז עשתה מדבר היפוכו כנ"ל ונהפך להם מאבל לשמחה והנה תוקפו של המן כבר בטלה אכתי. אכן עדיין מוטל עלינו לשבר תוקפו וכחו של המן הרשע שהוא מזרע עמלק הצפון בקרב לבו של כאו"א מישראל בפרט וכן בכללות. היינו שכ"א מאתנו עם ה' יבטל ויגרש הרע הטמון בקרבו. אשר ע"כ צריכין גם אנחנו ליצא למעלה מהדעת כדי שנוכל לבטל לגמרי בחי' הרע ולזה רמזו חז"ל במתק לשונם חייב אדם כו' דלא ידע היינו שיצא אז למעלה מן הדעת ויבוא לבחי' עולם הנעל"ם. ולא ידע בין א"ה לב"מ. כי שם דבר והיפוכו שוים כאחד. ואז יוכל לבטל בחי' הרע אשר בו. והטיבו אשר דברו חכמי דורותינו על יום הפורים שהוא כמו יוה"כ וזהו כוונת המדרש שזה צוה הקב"ה לזכור את עמלק הוא על התמחוי ריקן. היינו שצריכין אנחנו להעלותו לעולם המחשבה כדי לבטל ולשבר כח עמלק אשר ישנו בקרב לבו של כאו"א מישראל כדכתיב תמחה את זכר עמלק מתחת השמים. וכיה"ר שנזכה במהרה למחותו מכל וכל ע"י ביאת משיח צדקנו שיבוא בב"א. והבן כל זה היטב:

משנכנס אדר מרבין בשמחה. י"ל בזה ע"פ סוד דהנה כתיב אבל שרה אשתך יולדת לך בן וקראת את שמו יצחק. ולהבין טעם הדבר למה צוה הבורא ב"ה וב"ש לקרוא את שמו יצחק. וי"ל דיצחק הוא לשון צחוק וחדוה ושמחה אשר נתהווה ע"י לידת יצחק אבינו ע"ה בכל העולמות ע"י השתנות מדבר אל היפוכו. כי אאע"ה היה מקורו מדת החסד וכן היה דרכו להטיב ולגמול חסד עם כל באי העולם. והלבוש של חסד הוא בחי' מים ויצא ממנו יצחק שבחי' שורש נשמתו היה מדת הגבורה והפחד בחי' אש. וע"י גודל זה ההשתנות נעשה חדוה ושמחה בכל העולמות. והוא עד"מ מי שמשנה בגדיו הראוים לו תמיד לפי ערכו ולובש בגדים אחרים אשר אין דרכו בכך אזי נעשה צחוק וחדוה לכל הרואים אותו וכמו שאנו רואים בימי הפורים כאשר איש יהודי משנה מלבושיו ולובש בגדי אחר נעשה שמחה וחדוה על ידי זה וכשרואים כל ימות השנה את האשה בעלמה שמלובש' כ"א בבגדי' הראוים לה. אין שמחה. אמנם עיקר השמחה בא מחמת ההשתנות מדבר אל היפוכו. וכן הנס הגדול של פורים והשמחה הוא ע"י ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים גו' ופור המן נהפך לפורנו. ומטעם זה היה ג"כ שמחה וחדוה בכל העולמות מלידת יצחק אבינו ע"ה. שהוא בחי' אש. מאאע"ה שהוא בחי' מים מדת החסד וע"י העקידה נהפך הדבר והחליפו את לבושם ונכללו זה בלבוש זה. כי אברהם נאזר אז בגבורה וכבש רחמיו לשחוט את בנו. נתלבש אז בבחי' חסד לאברהם. כמ"ש האריז"ל ע"פ ויאמר יצחק אל אברהם גו' אבי ויאמר הנני בני. היינו שהיה יצחק מתמיה מאוד ואמר לאבין הלא אתה אבי. ר"ל הידוע ומפורסם במדת טובו וחסדו ודרכו להטיב עם כל הברואים ואיך כעת נהפכת להיות מוכשר ברצונך לעשות דבר זה היפך מדתך וטבעך. ויאמר הנני בני. ר"ל לע"ע אני לבוש בבחי' בני שהוא מדת הגבורה שהוא לצורך שעה. נמצא שאז הוא נכלל בחי' אברהם ביצחק ובחי' יצחק באברהם שיצחק נשא מדת אברהם יסוד המים שנשפך לארץ שהיה אז בעיני עצמו נבזה ושפל כדי לקיים מצות בוראו. וכמ"ש וילכו שניהם יחדיו. ועד"ז נתהוה ג"כ בהעולמות עליונים. וכמבואר בספה"ק. והנה כתיב ה' מלך גאות לבש. דכאשר עלה ברצון הבורא ברוך הוא וב"ש להאציל ולברוא את העולמות. הנאצלי"ם והנבראי"ם והיצורי"ם והנעשי"ם ולמלוך עליהם. ומהאור הזך והק' אור נה ומצוחצח של א"ס ב"ה וב"ש לא היה כביכול באפשרי להאציל ולברוא את העולמות כי הוא אור בהיר בלתי מושג ובלתי מותפס בשום ענין מחשבה ורעיון ולזאת גאו"ת לבש. היינו כביכול נתלבש בלבוש גאו"ת והוא לבוש זך וקדוש הנארג מן נימין קדישין מספר גאו"ת. וכדאי' בכהאריז"ל. ומהאור הק' של הלבוש הזה נאצלו כל הכוחות קדושות של עלמא דאצילותא קדישא. ומשם נשתלשלו אל עולמו' הנבראי"ם והיצורי"ם והנעשי"ם ונמצא עיקר השתלשלות סדר הבריאה היה ע"י לבוש הק' של ת"י נימין קדישין. ואח"כ כביכול נתחלק ונפסק זה הלבוש לשני' ועל' חצי לבוש התחתון והלביש את חצי לבוש העליון כמ"ש בס' ע"ח עיי"ש. ועי"ז נתהווה שמחה וחדוה גדולה לכל העולמות על שינוי התלבשות הזה שהאור הנה והק' של חצי לבוש העליון הם ר"ה נימין קדישין היותר גבוהים. יתלבשו באור הנה. והק' של חצי לבוש התחתון הם ר"ה נימין קדישין התחתונים ולזה הסוד י"ל שרמזו חז"ל באמרם משנכנס אד"ר מרבין בשמחה. היינו כשנכנסין ר"ה אורות עליונים ומצוחצחין שהם מספר אד"ר ומתלבשים בחצי לבוש התחתון הק' אזי מרבין בשמחה וחדוה ותענוג ושעשועים בכל העולמות ע"י שינוי הלבושים ושמחה לפניו ית' מדבר המתהפך שהגאות העליון בא מתתא לעילא. ר"ל שאלו השני שמות ע"ב וא"ל ב"ס הפסיקו בין לבושא דמלכותא ומתנוצצים בין לבוש של המלכות ונעשה מן ת"י מספר ר"ה למעלה. ור"ס למטה. כידוע ליו"ח וזרע ישראל בני אל חי מגודל התדבקותם והתקשרותם באותיות והשמות הק' הנ"ל ומעוררים מתתא לעילא ומכניסים חצי המלבוש התחתון למעלה אז נגמר לבוש הגאו"ת. ונעשה ת"י נימין קדישין. ומכתירין את אלקי הצבאות והוד והדר לפניו ועוז וחדוה במקומו. וזהו עיקר השמחה שכ"ז נעשה מתתא לעילא וכנ"ל. וזהו ג"כ שמחת פורים בכל העולם. מפני שהגם שהיה יכול להעשות נסים ונפלאות לישראל שלא ע"י אתערותא וכיוצא עכ"ז היה רצונו ית' לעשות דוקא זה מדבר להיפוכו שיבוא השמחה מדבר המתהווה עצבות ולאשר זהו מנהגינו שמשנים בגדים בפורים. והמשכיל יבין כל זה: עוד י"ל ע"פ מ"ש והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דו"ד. ופי' הקדמונים ז"ל כי ע"י זכרון הנסי' והנפלאות הגדולים והנוראים אשר עשה עמנו הבורא ית' וית'. עי"ז נעשה ונתעורר ההארה הגדולה שהיה אז בזמן הנס. להיעשות נס כזה ג"כ בכל דור ודור לפי הצורך. וכן יה"ר אמן: עוד י"ל מרבין בשמחה כי בשמחה הוא עולה מספר שנ"ה ר"ל שהשמחה המתעוררת אז באדם ממשכת שמחה וחדוה לכל השנה.

וכיה"ר

ויה"ר אמן: עוד בפסוק הנ"ל. והימים האלה וגו' ובגמ' הנ"ל. עוד יש לאלוה מילין. ע"פ מה שאמרתי לפרש הפ'. זכר עשה לנפלאותיו. היינו שהקב"ה עשה את נפלאותיו בבחי' דבר שיוכלו להשפיע עוד דוגמתו בכל עת אשר ילמדו בנ"י עם ה' בני אל חי. או לאיזה יחיד כמו שנתבאר בפ' ויצא באריכות בביאור המדרש עי"ש היטב. וזהו והימים האלה של ימי הפורים. נזכרים היינו שנעשו בבחי' דבר. ועי"ז הם נעשים בכל דור ודור. ושורש הדבר הוא שע"י שאנו מודים ומשבחים להבורא ב"ה וב"ש באמת ובלב תמים ובדביקות גדול על שעשה לאבותינו את כל הנסי' האלה בזה אנחנו מעוררים את המקור העליון להשפיע עלינו כל טוב וכל חדוה וששון ושמחה לעשות עמנו נפלאות ונסים לטובה ולהיות בשמחה כל ימי השנה. וזש"ה חז"ל משנכנס אדר מרבים בשמחה. שאז נתעוררו הנסים והנפלאות שעשה הש"י לאבותינו. בימים ההם. וכמ"כ יעשה עמנו נסים לטובה. וכנ"ל. ויה"ר אמן:

ותאמר אסתר יבוא המלך והמן היום וגו'. הנה כבר נאמרו ונשנו הרבה טעמים על כוונת אסתר בעשיית המשתה כמובא בגמ' ובספה"ק ידועים להמעיינים בדברי קדשם. ובעזר הש"י אענה גם אני חלקי. והוא משה"כ סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. ומבואר בזוה"ק דשבעין אנפין לאורייתא בימ' סוד ומה שהתורה נדרשת בשבעים פנים. הוא משבעים נהורין עילאין קדישין שמנהרים ומאירים את אותיות התורה מחכמה עילאה. וזה הסוד אשר ה' ליראיו. הם הצדיקים הגדולים שאין להם שום חטא שיעכב ויעבה את אור שכלם ולקבל בחכמות וסודות עליונים נעלמים הצפונים ורמוזים בתוה"ק. וזהו ובריתו להודיע'. שעי"ז ניכר ונודע להם קיום הברית אשר כרת עמנו הש"י ר"ל כי ע"י שיהי' נשמתם דבוקה בהתורה נמשך להם שפע חסד ורחמים לכנ"י. אמנם עתה שאנו בגלות המר ואז הקליפ' גוברת על החסדים ומכסה אותם ומונעת אותם מלבוא אלינו. ואור השכל הוא מובדל מהתורה ומכוסה בגבורות קשים והם מסך המבדיל מלקבל סודות התורה. ולפי שראתה והבינה אסתר ברוה"ק את כל אשר נעשה ע"י הגבורת הדינין כ"ל. אשר ע"כ עשתה משתה היין להמתיק הדינין בשורשן. היינו בקשרה נפשה בהמקור העליון שמשם נאצלו ע' נפש יוצאי ירך יעקב. וגם ע' סנהדרין. שהם מספר יי"ן ועי"ז נמתקו הדינין ונגלו החסדים, הבאים מכח סודות התורה. וזהו נכנס יי"ן יצא סו"ד. ר"ל סוד ה' ליראיו וכנ"ל שנתהפך הכל לרחמי' לזרע ישראל. ולכן המן הרשע שהיה מהדינים הקשים התחתונים שנק' בזוה"ק סוספיתא דדהבא. שהוא זוהם הזהב ופסולת התחתון ולא היה יכול להיות נמתק מהחסדים הק'. וגם לא היה לו לאחוז עוד בהגבורות שלמעלה לפי שהם כבר נמתקו ונתהפכו לרחמים. לכך נפל לבירא עמיקתא בשאול התחתית ואבדון. ונעקר מן העולם. אבל אחשורוש שלא היה מזרע עמלק הי' בכח להיות נמתק ע"י משתה היי"ן. ואז נהפך לבבו הרע להיות טוב, כי יש שני בחי' יי"ן. א' מצד הקדושה הנק' כוס ישועות והוא מגביר החסדים לישראל. וזה יי"ן מצד הקליפה הנק' כוס התרעל' שהוא פועל הרע על הרשעים והכל הולך אחר המחשבה. ולזה היתה כוונת מחשבתה של אסתר הצדקת בנתינת הכוס יי"ן לאחשורוש שיעשה מזה המתקת הדינין ויתהפכו לרחמי'. ועל המן היה' מחשבת' שתהיה לו כוס התרעלה. ותלו אותו ואת בניו על העץ. כן יאבדו כו'. והבן כ"ז היטב:

אחז"ל ויתיצבו בתחתית ההר וגו' שכפה עליהם ההר כו'. התורה מוטב כו'. מודעא רבה לאורייתא כו' קבלוה בימי אחשורוש שנ' קימו וקבלו גו'. ולהבין זה מה טיבו של כפיית ההר. ובפרט שכל ישראל כולם בפה א' ענו ואמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע: אמנם שורש הדבר הוא כך. דודאי קשה וכבד מאוד הדבר לבן אדם מגושם בחומר הטבע שיקבל עליו עול תורה והמצות ובזה לא רצו כל האומות לקבל את התורה ולהיות שכמם תחת עול מלכותו ית' וית'. אך ידוע דברי חז"ל אין הרים אלא האבות. דכמו שההר הוא שורש לארצות האדמה שראש ההר הוא העיקר וממש יש חיזוק להתפשטות האדמ' אשר סביבו' ההר שהוא מושפע מכל צד וכמ"כ הם אבותינו הקדושי' שורשם בארץ החיים והם ההרים הגבוהים אשר עליהם ועל כוחם נשענו כל בית ישראל והנה כשהש"י רצה ליתן התורה לישראל אז העלה את כל הכנ"י למקורן ולשורשן וינשאם וינטלם לדביקות העליון בדרכי אבותיהם הק'. ופתח להם ארובות השמים ואתה מרבבות קודש והעביר מעליהם כל מיני מסכים המבדילים בין שכלם ובין קודש הקדשים והי' אור נשמתם מאיר לשורשם ואור קדושה העליונה תוקף עליהם מכל צד. וזש"ה שכפה עליהם ההר כו' היינו שהקיף אותם בההר שהוא שורש קדושתם העליונים. ואז כיון שלא היה שום מסך מבדיל בינם לבין קונם ית' וית'. לכך חשק לבם ונתלהב לקבל את התורה ומצותיו כי היה קל בעיניהם לפי בחי' שכלם הגבוה שהיה להם בעת הזאת ולזה הקדימו נעשה לנשמע. וקבלו עליהם ועל זרעם עד סוף כל הדורות לקיים פקודת ורצון המלך מלכו של עולם. וז"ש רבא מכאן מודעא רבה לאורייתא'. ר"ל לדבריו הנ"ל א"כ יש טענת אונס ליהודים כי מאחר שהיו אז בעת קבלת התורה במדריגה גדולה ובודאי אם היה בבחי' זו מתקיים לדורות. אז ג"כ היו שומרים תורת ה' ומצותיו בשמחה כאשר קבלו עליהם אך כיון דמיד אחר מעמד הר סיני נפלו בנ"י ממדריגתן והורידו את עדים מעליהם. ושוב א"א לבן אדם להיות דבוק בהתורה ולשמור מצותי' כראוי כאשר היה בלבבם בעת קבלתם אותה ולא על בחינה זו קבלוה. ומודע' רבא הוא. אך אף עפ"כ הדר קבלוה בימי אחשורוש שהיו אז בעת צרה ובריחוק גדול מאתו ית' ועכ"ז קבלו על נפשם אף כשיהיו ח"ו בבחי' שפלות ותחתונה להיות עושים ככל הכתוב בספר תוה"ק. ונמצא ששוב אין שום טענה להם על קבלת התורה מאחר שקבלו אז ברצון נפשם. ויה"ר שנזכה לקיים ככל הכתוב בתורת משה ובדחז"ל בלי שום שינוי ח"ו. בשמחת הלב מרוב כל אמן:

מצאתי כתוב על ספר א' פתחי' זה מרדכי. וסימן

והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגא מאוד. ופי' ע"פ פשוטו כי ג' אותיות ראשונים של מרדכי עולין הוי מספר מהג' אותיות ראשונים של פתחיה. אבל שני אותיות אחרונות של מרדכי עולים למספר כפל משני אותיות אחרונים של פתחיה. וזהו והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגא מאוד: ועי"ל ע"ד רמז וסוד. דהנה ידוע דאית רישא דלא אתיידע והוא קוצו של יו"ד. ומשם בא ע"י שביל דקיק לבחי' חכמה עילאה קדישא שהוא בחי' יו"ד. ומשם בא לאות ה' עילאה שהוא בינה. והוא עלמא דקיימא לשאלה. עד"מ כשאדם לומד ואינו מבין איזה דבר. ופתאום יבוא לו השכל וזהו בחי' רישא דלא אתיידע. ובא לו ע"י שביל דקיק ומצטייר בשכלו זהו בחי' חכמה ועי"ז יכול להבין הדבר וזהו בחי' בינה. והנה השביל דקיק הוא נק' יסוד אב"א ומשם מתגלה השפע וכל נהורין עילאין. וזהו הוי"ה בניקוד פתח. כמובא במ"א. וזהו ג"כ כוונתינו בכל הברכות בתיבת ברוך. והוא ממקור בחי' חכמה עילאה קדישא. והנה מרדכי בחי' יסוד אב"א כמבואר בכהאריז"ל. וזהו ענין פתחי' זה מרדכי. היינו פתח כללות השפעת קוצו של יו"ד. והיו"ד ואות ה' כנ"ל הוא מרדכי יסוד אב"א. וזהו והי' ראשיתך מצער. ר"ל הוא שביל דקיק הוא ראשית. ואחריתך ישגא מאוד כי מזה בא שפע רב טוב לכל העולמות כיה"ר אמן וכן מאוד:

שושנת יעקב צהלה ושמחה ברואותם יחד תכלת מרדכי להודיע וגו'. והוא מחוסר הבנה. וי"ל דהנה אחז"ל הכלה דומה לים. וים לרקיע ורקיע לכה"כ. ר"ל דהאמת הוא שאין אנו יכולים להשיג את הצורה בהוב"ש. כ"א מצד פעולותיו ומעשיו הנוראים שעושה לנו נסים ונקמה מאויבנו בכל עת. ואנו משיגין הפעולה אבל לא הפועל זולת מתוך מעשיו שעושה עמנו מזה ראיה ברורה על עצמותו הנעלם אשר הוא ית' משגיח עלינו תמיד. אבל גבי נס של פורים נתגלה הפעולה והפועל. דהפעולה הוא שראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו אשר הציל אותנו ממיתה לחיים. ונהפך יגון לשמחה גם אז הי' התגלות ע"י מי היה הנס הישועה והגאלה. היות שבא לנו על ידי גדולת מרדכי אשר גדלו המלך שהשלום שלו. והקב"ה גלגל הדבר ע"י מרדכי הצדיק. והיסב סיבות שהציל מרדכי מקודם את המלך אחשורוש ממיתה. וזהו יחוד גדול שנתגלה הפעולה והפועל. ולכך הוא ימי שמחה מחמת שנתגלה הארת מרדכי כידוע ליו"ח. וזה"ש הפייטן שושנת יעקב צהלה ושמחה. ברואותם יחד תכלת מרדכי. ר"ל שהשיגו אז שני הבחי' ביחד הפעולה הוא הנס הנק' תכלת שדומה לכה"כ שע"י הפעולה ניכר מי הוא מלך הכבוד ונעשה הפעולה כסא לכבודו ית' גם זכו והשיגו להתגלות הארת בחי' מרדכי שע"י מי באה הגאלה והנס לזרע ישראל וזה היה ע"י מרדכי מה שלא השיגו ישראל בשום נס. וזהו להודיע שכל קויך לא יבושו. ר"ל הקב"ה רצה להראות ולפרסם מעלת הצדיק הדבוק בו ית'. אשר שלח הקב"ה ע"י ריוח והצלה לזרע ישראל. כי הפלה ה' חסיד לו ה' ישמע בקראו אליו. כיה"ר אמן:

פרשת פרה

ענין קריאת פ' פרה הוא ע"ד ונשלמה פרים שפתינו. כי בזמן שבהמ"ק הי' קיים הי' לנו אפר פרה לטהר אותנו. ועתה בעוה"ר שאין לנו אפר פרה אנו מטהרין א"ע בהתורה. וענין הפרה הוא כי אותיות מנצפ"ך שהם חמשה הם נגד ה' מוצאות הפה. שמצמצמין את הקול להיות נשמע במוצא המבטא. וכל צמצום הוא מבחי' דין וגבורה והם נגד ה' שערי בינה הכוללים. וכ"א כלול מיו"ד. והם נו"ן ש"ב. ויש נו"ן ש"ב פנימיה ויש ג"כ נו"ן ש"ב תתאין. לכן אותיות מנצפ"ך הם כפולים מספרם עולה. ר"פ. מנין פ"ר דינין. ואנו מייחדין אותו עם ה' אלפין. מה' שמות אהי"ה. ואז נעשה מפ"ר פר"ה. וזהו ענין פרה שהיה מטהר את הטמאים. וזהו תקע בשופר גדול. היינו אותיות מנצפ"ך הכפולים שהם עולים ב' פעמים מנין פ"ר. וכשמייחדין אותן עם ה' אלפי"ן כנ"ל. אז עולים יחד ב"פ מנין פר"ה. שהוא מספרם תק"ע. וזהו אדנ"י הוא הדיבור. שפתי הוא לשון שער. היינו שיפתחו לנו השערים של ה' מוצאות הפה. ופי יגיד. לשון נגיד ונפיק. ההלך שבמחשבה: ובוא וראה כמה גודל העון מי שפוגם ח"ו באחד מה' מוצאות הפה. כי בומ"ף אותיות מוצא השפתיים הם עולים קכ"ח גימ' המילוי של ד' שמות. ע"ב. ס"ג. מ"ה. ב"ן. היינו שהם מילוי והיות של ד' עולמות אבי"ע. ומי שפוגם ח"ו במוצא שפתיו כמו שפוגם בכל העולמות. ומכש"כ כשפוגם ח"ו באותיות זסשר"ץ שהם ממוצא השינים. או באותיות דטלנ"ת שהם ממוצא הלשון או באותיות גיכ"ק שהם ממוצא החיך. ומכש"כ באותיות אחה"ע. שהם ממוצא הגרון. וכש"כ מי שפוגם ברוחא דחי' הנושב מהלב. או מי שפוגם ח"ו ברוה"ק. כי הכל מורה על דברים רוחנים עליונים קדושים ונעלמים מאוד. והבן זה היטב:

ויקח אליך פרה אדומה תמימה וגו'. במדרש תנחומא א"ר יוסי בר חנינא רמז לו שכל הפרות בטילות. ושלך לעד קיימת. ר' אחא בשם ר"י בר' חנינא אמר בשעה שעלה משה למרום שמע קולו של הקב"ה יושב ועוסק בפ' פרה אדומה. ואומר הלכה בשם אומרה. רבי אליעזר בני אומר פרה בת שתים. אמר משה לפניו רבש"ע עליונים ותחתונים שלך ואתה אומר הלכה משמו של ב"ו. א"ל הקב"ה צדיק א' עתיד לעמוד בעולמי ועתיד לפתוח בפ' פרה תחלה. רא"א פרה בת שתים ועגלה בת שנה א"ל רבש"ע יה"ר שיהיה זה מחלצי. א"ל חייך שהוא מחלציך. הה"ד ושם האחד אליעזר. אחד המיוחד. עכ"ל המדרש. והמדרש הזה ודאי אומר בעצמו דרשוני ותיו. כי הוא כולו פלאי ומקופי ההבנה. ואין מהצורך להאריך בהדקדוקים כי יובנו מעצמם לכל בר דיעה: אבל בהעיר לב ושום שכל אחר אשר חנן אל דעות ה'. י"ל דהנה כבר מבואר אצלינו כמה פעמים כשעלה ברצון הבורא בהוב"ש הנכבד והנורא האחדות הפשוט. להאציל ולברוא את העולמות כדי שיכירו וידעו כל העולמות והברואים את רב טובו וחסדו הגדול. וראה והביט והבין שלא יוכלו לקבל האור

בהירים

בהירות לא ומגולה רב חסד העליון שהוא בבחי' א"ס ב"ה. והם כולם נגדו ית'. בעלי גבול ותכלית, לזה כביכול הוא מזעיר גרמי' ולמטה א"ע כביכול בצמצומים רבים כדי שיוכלו העולמות להיות בבחי' כלים לקבל את החסד העליון הק'. כאו"א לפי מדריגתו וקדושתו. ולפי הנשער והנערך והנקבל הללו לפי כח בחינתו ומדריגתו. והצמצום הק' הראשון נק' בשם ר' יוסי בר' חנינא. כי יוס"י הוא מספר אלהי"ם. בסוד אלהים קדושים שהוא סוד הצמצום כנודע מספה"ק. והוא דבוק בעולם ההגון אשר שם רב חסד וחנינה. ולזה נק' עולם זה בשם יוסי בר חנינא. ושורש נשמתו של ר' יוסי בר חנינא היה מזה העולם הק' ולכן ע"י נאמרו אלו הדברים הק'. וכאשר יתבאר. ולכן נק' בשם הק' הזה. וסוד זה העולם הוא בבחי' עלמא סתימאה. דלית מחשבה תפיסא ביה כלל. ומשם נמשך הארה לעולם הבינה על ידי התגלפות הכ"ב אתוון דאורייתא ועלמא דבינה משם דינין מתערין אבל במקורן ושרשן ממותקים. ושם בעולם הבינה הם אותיות מנצפ"ך הפשוטים שהם ה' שערים כוללים וכ"א כלול מעשר, ואז נעשים חמשים ש"ב ובינה לבא ובה הלב מבין. בסוד ל"ב אלהי"ם הכתובים במעה"ב. ומשם הבל יוצא ע"י שית עזקין דקנה אל הה' מוצאות הפה. שהם ג"כ ה' שערים כוללים. על ידי אותיות התורה שהם אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ ושם הוא בסוד ה' אותיות מנצפ"ך הכפולים והם מספר פ"ר שהם פ"ר דינין. וצריך להעלותן ולהמתיקן בשורש' בה' אותיות מנצפ"ך הפשוטי' וזהו סוד פר"ה. פ"ר נמתק בה' עילאה עולם הבינה סוד עלמא דתשובה עילאה. והוא סוד המתקת הדינין בשורשן. והיינו ע"י שער הנו"ן משערי הבינה. אשר לא נתגלה ולא אתיידע. והוא שורש השרשיי הדבוק בחכמה עילאה קדישא סוד היו"ד משם הוי"ה הק'. מקור חסד העליון. וזהו שרמזו הז"ל. פרה בת שתים. היינו להעלות ולהמתיק ה' אותיות מנצפ"ך הכפולים. בה' אותיות מנצפ"ך הפשוטים ולייחד ה' עילאה וה' תתאה. ובהתייחדם יחד נעשה בחי' יו"ד. סוד החכמה קדישא והבן כ"ז היטב: עוד יש לרמז קצת באופן אחר. והכל הולך אל מקום אחד שאחדות השמיתי. דהנה כתיב נעשה אדם בצלמנו. הוא בסוד שם הק' מ"ה. שהוא שם הוי"ה במילוי אלפין היינו יו"ד ה"א וא"ו ה"א. שעולה מספר אד"ם דאיהו אורח אצילות הק' בבחי' קומה שלימה וכתיב לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו והוא סוד שם ב"ן הק' יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה. שהוא שם הוי"ה הק' במילוי ההי"ן שהאותיות השרשים הם שם הוי"ה הק' והם מבחי' דכר כביכול והאותיות המילוי הם ג"כ מנין שם הוי"ה הק'. והם כביכול בבחי' נוקבא שהם בבחי' מקבל ומשפיע זה. וזהו סוד עזר כנגדו. ושרשי אותיות השם הק' הם רחמים וחסדים גדולים אורות זכים ובהירים. ואותיות המילוי שהם בסוד נוק' כביכול הם דינין. וצריך להעלותן ולייחדן ולקשרם באותיות השרשיים של השם הק' ועי"ז יומתקו הדינין בשורשן הרמה בקודש וזה בחי' אלי עזר. אלי היינו אל שהוא חסד העליון והעזר מתייחד בו וזו

שרמזו חז"ל. ר' אליעזר אומר פרה בת שתים. פר"ה היינו המתקת הדינין בשורשם שהם בבחי' פר"ה וכנ"ל בת שנים. היינו לקשר אותיות המילוי באותיות השרשיים ומספרן שוה. וכנ"ל והבן זה היטב: ועפ"י הדרך אשר נתבאר יש לבאר קצת כטיפה מן הים. ענין כוונת פרה אדומה אשר צוה אותנו הבורא ית' וית'. הנכבד והנורא ליקח פרה אדומה תמימה באדמימות, היינו לרמז על העולם ותכלית הדינין ודוקא פר"ה וכנ"ל. ולשרפה ולעשות ממנה אפר. היינו שהוא רמז להמתיק הדינין בשורשן השרשיי המקורי להמשיך עליהם האל"ף בסוד אל"ף חכמה אל"ף בינה ליקח מים חיים אל כלי היינו מימי החסדי' עליוני' הזכי'י כי כאשר נמתקו הדינין בשורשן הרמה בקודש. ע"ד המבואר. אזי רוח טהרה וקדושה עוברת ע"כ העולמות. ומהמקור העליון ההוא נמשך מים קדושים וטהורים לטהר ולקדש כל העולמות לבל יהיה בהם אחיזה החיצוני' והדינין ר"ל כלל: והנה עיקר העולמות הצריכים טהרה וקדושה למנוע מהם אחיזת החיצונים והדינין הם ז' ימי הבנין. שבע ספירות הק' אשר בהם זכות וחובה לפי מעשי בני האדם. וצריך לטהרם מאחיזת הדינין. ולזכך אותם ולנקותם. ולייחדם ולקשרם בעלמין עילאין קדישין. בסוד הג"ר. ומתחלה צריך להמשיך קדושה וטהרה ממקורות העליונים להלת אבהן קדישין בסוד חג"ת. ואח"כ אל הד' מדות נהי"ם. ולזה הסוד מרמז בזא"ת. ג'. ח'. וכשהזה מאפר הניתן על מים אל כלי. וכנ"ל. שהכהן שהוא איש חסד כנודע. על הטמא שהטומאה נמשכת מאחיזת הדינין ר"ל. וכשמזין הכהן ע"פ כוונה הנ"ל ברעותא דליבא בזה ודאי נטהר הטמא מטומאתו ומבליעת החיצונים ומאחיזת הדינין שהי' עליו ר"ל. בכן יש לרמז קצת לדעתי. והבן זה היטב: והנה נודע כי בהשתלשלות העולמות התחתונים שם יש אחיזה להיות היפך מחסד. והיפך מטהרה. וכשר ח"ו. אכן להיות כי בכמוסות ושמירו והעלם של אותן החיות והעולמות בודאי אלופו ש"ע שורה בהן. כי מלכותו בכל משלה. ולית אתר פנוי מיניה. ולזה כשיש צדיק בדור שמבין ומבין באותו העלם והסתירו אזי יכול לייחד ולקשר ולהמתיק כל הדינים בשורשן באלופו ש"ע וכנ"ל. ומעלה אותן העולמות למקורן ולשורשן. ונודע מספה"ק כי כלל ועיקר של המתקת הדינין הוא על ידי סוד הדעת העליון הק'. שהוא בחי' משרע"ה ולסוד זה היו צריכין ליתן ולערב באפרן של כל הפרות האדומות שעשו לאחר פטירתו מעט מאפר הפרה שעשה משרע"ה. להיות סוד הדעת העליון הק' מעורב בכל אפר פרה ופרה. שהוא הצריך לעיקר שרשיי המתקת הדינין בשורשן הרמה בקודש. והבן זה: ומעתה נבוא לבאר דברי המדרש הנ"ל. אמת לאמת. אר"י בר חנינא. היינו כמבואר שרומז על הא עלמא קדישא הנק' בבחי' ר' יוסי בר' חנינא. רמז לו שכל פרות שעשו לעד קיימת היינו כנ"ל שבכל הפרות העתידות להיעשות צריך להתערב מעט מאפרה של הפרה שעשה משרע"ה. לאשר הוא בבחי' סוד דעת עליון הק'. שהוא שורש ומקור של המתקת הדינין כנ"ל. וכמבואר טעמו לכל מבין. כי כבר מבואר

הכל על נכון. ר' אחא בשם ר' יוסי בר' חנינא אומר בשעה שעלה משה למרום כו' אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע העליונים והתחתונים שלך ואתה אומר הלכה משמו של ר"א. היינו שהלכה של פרה בת שתים שהוא המתקת הדינין וקישור ויחוד העולמות כנ"ל לזה הוקשה למשרע"ה. והלא כל העולמות עליונים ותחתונים שלך הם. ואנת הוא דקשיר לון ומייחד לון. ואתה מלבבך מבחר ומקרב הכל. ולמה לך לומר הלכה זו משמו של ר"א. א"ל עתיד צדיק א' לעמוד בעולמי. הייט בכל דור ודור. כשיש עכ"פ צדיק א'. שיוכל לעמוד בעולמי. היינו להבין ולהשכיל בהשתלשלות העולמות הגם שישנו שם אחיזת ושליטת החיצונים והדינין ר"ל. עכ"ז זה הצדיק מבין ומבין לבחי' ההעלם והכמוסיות שבתוכם שגם שם שורה אלופו ש"ע. ומלכותו בכל משלה. ואז מעלה ומייחד ומקשר העולמות באלופו ש"ע. אבר הוא ממלא כל עלמין ולית אתר פנוי מיניה וכנ"ל. ועי"ז הוא ממתיק הדינין בשורשן בסוד שיאמר פרה בת שתים כמבואר לעיל. ועיקר שורש הדברים הוא כי הכל צריך להיות ע"י אתערותא דלתתא וע"י השתלשלות ודביקות הצדיקים שהם בעולמות התחתונים ומחשבתם דבוק בעולמות עליונים. וע"י דיבורם הקדוש בכ"ב אתוון דאורייתא. הן בלימוד תורה לשמה והן בתפלה בכוונה ורעותא דלבא. עי"ז הכח בידם להמתיק הדינין בשורשן. אמר לפניו רבש"ע יה"ר שיהיה זה מחלצי. כי משרע"ה שהוא סוד הדעת העליון הק'. היה משתוקק מאוד שכל עליית העולמות התחתונים יהיו ע"י דוקא. א"ל חייך שהוא מחלציך. כי כן הוא האמת שכל עליית העולמות והמתקת הדינין הוא ע"י סוד הדעת העליון הק'. כי דעת הוא לשון ייחוד וחיבור וקישור מלשון וידע האדם כו'. וכתיב ובדעת חדרים ימלאו. הד"ר נוטריקון. חס"ד. די"ן. רחמי"ם. והכל הוא ע"י הדעת בחי' משרע"ה הס"ד ושם האחד אליעזר. וכנ"ל האחד המיוחד כי הוא מיוחד ומייחד את הכל. וכיה"ר שיומתקו הדינין ע"י הדעת הק'. והבורא ב"ה וב"ש יופיע עלינו חסדו הגדול והק' בכל עת. ויקויים בנו ונשלמה פרים שפתינו. ע"י קריאת הפרשה פרה זו בכל שנה ושנה. ויערה עלינו רוח ממרום לקיים בנו מקרא שכתוב וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם ע"י משיח צדקנו שיבוא בב"א. והמשכיל יבין כ"ז היטב:

פרשת החדש

החדש הזה לכם ראש חדשים גו'. במדרש משל למלך שקידש אשה וכתב לה מתנה מועטת. כיון שבא לנשאה כתב לה מתנה מרובה כך העוה"ז אירוסין שנא' וארשתיך לי לעולם. ולא מסר להם אלא הלבנה בלבד. שנ' החודש הזה לכם. אבל לימות המשיח יהיו נשואין. שנ' כי בועליך עושיך גו' באותה שעה הוא מוסר להם את הכל. שנ' והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד. עכ"ל המדרש: לבאר ולהבין תוכן כוונת חז"ל בדבריהם הק'. י"ל בהעיר לב ונפש שכל. דהנה ידוע שאחז"ל כתיב את שני המאורות הגדולים. וכתיב את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשל' הלילה. אלא בתחלה נבראו שני מאורות גדולים בשוה. ואח"כ אמרה הלבנה. א"א לשני מלכים שישתמשו בכתר א'. א"ל לכי ומיעטי א"ע. אמר הקב"ה הביאו עלי כפרה על שמיעטתי את הירח עכ"ל הגמרא. ותוכן כוונתם בזה הוא. דהנה כאשר עלה ברצונו ית' הקדוש שאחדות הפשוט להאציל עלמין עילאין קדישין בעלמא דאצילותא קדישא. האציל כביכול בחי' קומה שלימה ממש בסוד פנים בפנים אורות זכים ומצוחצחים אורות שוים והם נק' בבחי' חמה ולבנה. וכאשר עלה הקטרוג לפניו ית"ש. שאמרה לפניו א"א לשני מלכים להשתמש בכתר א'. ובאור בהיר זך ומצוחצח כי אז יהיו תמיד החסדים והרחמים גוברים. וע"י אותו קטרוג שעלה לפניו ית' כביכול אמר להלבנה סוד שירה עילאה קדישא סוד ה' אחרונה משם הוי"ה ב"ה שהוא בסוד המלכו' הק' דאצילותא קדישא לכי ומעטי א"ע היינו להנהיג הנהגות העולמות התחתונים שהם. בריאה. יצירה. עשיה. וזהו סוד בחי' מיעוט. כי עתה אין הארתה שוה להבחי' קומה שלימה העליונה, אור זך ומצוחצח. רק שאנו עם ה'. בני אל חי. מסר לנו הבורא ב"ה וב"ש הנכבד והנורא. הכח שנוכל להמשיך אל הספירה עילאה וקדישא. רב שפע וחסד אל וכל טיבו ונהורין עילאין ובוצינין קדישין מהקומה הזכה והבהיר' העליונה ע"י תפלתינו ועבודתינו ועשיית המצות בדחילו ורחימו. וזהו בסוד מאחז"ל בב"מ איתתך גוצא גחין ולחיש לה. והבן זה. וכאשר נמשך אלים. האורה וחסד אל עליון מהקומה שלימה העליונה ע"י עבודתינו. אזי נתן טרף לביתה וחוק לנערותיה בסוד ז' נערות הראויו' לתת לה מבית המלך. ומשפעת כל ברכאין שבין לכל העולמות ולכל הבכ"י לתתא בכל עניני פרטי הנצרכות'. ואין לה עלייה שתהיה בהשתוות עם הקומה העליונה כ"א בשבת ויו"ט ע"י תפלתינו ועבודתנו באמת. וגם בר"ח אנו אומרים כתר בקדושת מוסף כי גם אז יש לה עלייה עליונה לכתרא עילאה קדישא אכן תיכף אחר תפלת מוסף היא חוזרת לקדמותה להנהגת העולמות התחתונים לזה צוה הקב"ה וב"ש בר"ח הביאו עלי כפרה על שמיעטתי את הירח כי כביכול בנו הדבר תלוי ולנו מסר הבורא ב"ה וב"ש הכח להעלותה ולייחדה ביחוד העליון ע"י עבודתינו. וזהו זאת עולת חודש בחדשו. היינו שמדת זא"ת ה' שהוא סוד המלכות הק' עולה למעלה חודש בחדשו להתייחד עם הקומה השלימה העליונה אבל בחול היא רק מנהגת את העולמות התחתונים בי"ע רק שאנו ממשיכין שפע אליה מאור הקומה העליונה וכנ"ל וזהו הכוונה בהלל הגדול בפסוק לעושה אורים גדולים כל"ח את השמש כו' כל"ח. את הירח וכוכבים כו' כל"ח. היינו לעושה אורים גדולים. ר"ל כאשר השני קומות שוה בסוד פני' בפנים כביכול אז כל"ח. כי אז השפע אל בהיר ומצוחצח. את השמש כו' היינו הבחי' קומה עליונה הק' אור הבהיר והזך לממשלת היום. ר"ל שממשלת עלמין עילאין קדישין בהירים וזכים ברב בהירות

אם הוא לשון בהירות . אז ג"כ כי ל"א . כי הוא החסד העליון המקוריי והרשיי . את הירח וכוכבים . היא השכינה עילאה קדישא ועולימן דילה . בסוד שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך בבחי' ז' כוכבי לכת . לממשלת הלילה . היינו להנהגת העולמות התחתונים . שהם בבחי' לילה . כי יש בהם אחיזת הדינין ר"ל . כל עולם לפי בחי' מדרגתו ומעלתו . מעט בבריאה . ויותר ביצירה . ויותר בעשיה . כי דינים רומזים למדת לילה . והיא שולטת עליהם ומנהגת אותם עכ"ז כל"א . היינו ע"י שאנו ממשיכין אליה שפע טוב וחסד אל מקומה העליונה והיא משפרת ומצלחת בהאור הבהיר המאיר ובא ונשפע אליה . את כל העולמות התחתונים להשפיע אליהם שפע זכה וצלולה . בחסד ורחמים רבים . ולזה זה הפסוק והשבח אומר המלאך הק' שהור"יאל כמבואר בכוונת האריז"ל . והיינו שהורי"אל . שמשהר את העולמות במד' של שהוא חסד עליון הק' והגדול . והנה ע"פ אשר נתבאר מובן כי כל ההשפעות טובות וההתנהגות שהשכינה עילאה מנהגת את העולמות . בי"ע הוא רק ע"י תפלתן ועבודת הקודש של עם ה' בני ישראל וכמבואר : ובזה נבוא לבאר כוונת המדרש שבעוה"ז לא מסר לנו עם בנ"י כ"א הלבנה בלבד . היינו סוד שכינה עילאה קדישא המלכות הק' בסוד שם אדנ"י הק' והבחי' הזאת משפעת כל ברכאין טבין וכל חסדים טובים אשר קבלה ממקומה שלימה העליונה ע"י תפלתן ועבודתן של בני ישראל וזהו עיקר כוונת עבודת עם ה' בתורה ובתפלה להמשיך חסד אל עליון וברכאין טבין ממקומה שלימה העליונה לשכינה עילאה קדישא אמנם לע"ל אזי יהיה כביכול בבחי' נשואין אז יהיה נכון הר בית ה' בראש ההרים כי תעלה המלוכה הק' למעלה למעלה מהאבות הק' שהם בבחי' הרים ובחי' חג"ת והיא תעלה למעל' ברום המעלו' להאיר באור הבהיר והלא ויהיה אור הלבנה כאור החמה ממש . ועם ה' בני אל חי יהיה להם אז השגה כביכול בעצמותו ית' וית' לא כמו עתה בעוה"ז שאין להם השגה כ"א מצד פעולותיו אבל אז יהיה כ"כ מעלתם גדול ונשא ברום המעלות מכל המלאכים הנאצלים והנבראים עד אשר כל המלאכים ישאלו עליהם מה פעל אל וכמ"ש כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל כי לישראל יהיה אז השגה בעצמותו ית' כביכול ולהמלאכים השגתם הוא רק מצד פעולותיו ית"ב' ובוודאי באותה שעה ימסור להם את הכל וזהו בסוד נשואין מלשון ההתנשאות להיותם ברום המעלות מכל הנאצלים והנבראים וכיה"ר שנזכה לזה ע"י משיח צדקנו שיבוא בב"א והמשכילים יזהירו להבין דבר מתוך דבר וא"ש . עוד יבואר פרטי דברים השייכים להנ"ל בפרשיות לקמן עיי"ש :

תרומה

ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגו' . י"ל ע"ד רמז כתיב כי בי"ה ה' צור עולמים כי בשני אותיות אלו נבראו השני עולמות עוה"ז ועוה"ב . עולם הזה נברא בה' ועוה"ב נברא ביו"ד וידוע דעיקר התרומה הוא מה שמפרישין מכל דבר חלק היפה והמשובח שבו כמו שמפרישין מהקרבנות החלב לגבוה . שהוא המשובח בבהמה ובצאן וכשרוצה האדם להקדיש איזה דבר לשמים יבחור ויברור היותר יפה ומשובח והטוב אצלו יותר מאותו מין דבר שרוצה להקדישו יברור חלק היותר טוב והטוב אצלו אשר ע"כ אצל אנשים צדיקים שכל עסקי עוה"ז אינם נחשבי' בעיניהם למאומה והחשוב' והטוב בעיניו של הצדיק הוא רק עבודת ה' ית' להיות דבוק ברוחניות העולמות הקדושים משא"כ אצל המון עם המשוקעים בתאוות העוה"ז ויקר בעיניהם המודה הממון כסף וזהב בלי גבול ושיעור וכ"א צריך להפריש לגבוה וליתן מה שיותר חביב אצלו כ"א לפי דרכו היינו הצדיק בעבודה הרוחנית והמוני עם בממונים גשמיים וזה"ש דבר גו' ויקחו לי תרומה ה' ר"ל שמכללות עם בנ"י והמון עם מהם הכל ליקח נדבה והתרוממות לחלק הגבוה מדברים גשמיים כדי להיות בזה עלייה לבחי' עוה"ז להנשא למעלה וזה"ש תרומה תרום . ה' . היינו שעוה"ז נתרומם עולם העשיה ע"י הנדבה הגשמית . אבל מאת כל איש אשר ידבנו לבו . ר"ל מה שהוא מנדב לבו הטהור להיות דבוק בשמו ית' ית' תמיד . ולא יפנה עצמו לעניני עוה"ז כלל מזה תקחו את תרומתי . היינו תרומת יו"ד מזה הצדיק תקח התרוממות לעוה"ב הנברא ביו"ד כאו"א יברור ויתן מה שיותר הטוב והחביב אצלו וזהש"כ וזאת אשר תקחו מאתם זהב וכסף גו' היינו ר"ל שאצל כלל המון עם בנ"י תקח מה שהטוב והחביב יותר אצלו והוא זהב וכסף ושארי דברים גשמיים ובזה תהיה עלייה לעולם העשייה כנ"ל : או י"ל שע"י שאתם הצדיקים תקחו מאתם היינו המוני העם זהב וכסף גו' היינו בזה שנהנים הצדיקים מהמוני העם שמקבלין מהם זהב וכסף ושאר דברים גשמיים הנצרכים להם יהיה להמוני עם ג"כ עלייה והתרוממות הגם שאין להם נדבת לב הטהור עם נדבה רוחנית רק נדבה גשמית זהב וכסף וכדומה עכ"ז ע"י שהם מייחדים ומקשרין עצמם להצדיקים שבדור ומהנים אותם במה שיש יכולת בידם אז גם הם יתקשרו ויתעטפו בנדבת הצדיקים בלבם הטהור שהוא כולו רוחנים ויתעלו ברום המעלות קודש קדשים ויהיו דבוקים יחד הכנ"י בהש"י עם צדיקי הדור וכיה"ר אמן :

ויקחו לי תרומה . במדרש הה"ד כי לקח טוב נתתי לכם גו' אדם לוקח מקח כסף גו' אדם לוקח מקח . אבל אין המוכר נמכר עמו . אבל אמר הקב"ה לישראל מכרתי לכם את התורה וכביכול נמכרתי עמה הה"ד ויקחו לי תרומה גו' : שורש הדברים הוא הכתוב מזכיר בנתינת התורה לישראל שני בחי' לשון מכיר' שנ' כי לקח טוב . וגם לשון מתנה שנא' בסוף הפסוק נתתי לכם ולכאורה יפלא היאך יש שייכות לשני הלשונות ביחד לקיחה ומתנה אך באמת מפני שרצה הקב"ה לזכות את ישראל בקבלתם התורה שלא יהיה עליהם איזה פרעור בדבר ועניין מעניני התורה לכך מסר להם התורה בכל מיני יפוי כח וזכות שבעולם שיש לפעמים בלשון מתנה יותר זכות להמקבל שבמכיר' דכל הנותן בעין יפה הוא נותן כמוסכם בכל הפוסקים משא"כ במכר ויש לפעמים

יותר זכות במכירה משמתנה כמ"ש בש"ע תו"מ והקב"ה נתן לנו את התורה בכל אופן היו"מ ע"פ דשה"ק ומסר לנו כל הסתרי תורה ורזין דאורייתא כדי לזכות אותנו . והנה ידוע דכל התורה כולה הוא שמותיו של הקב"ה ר"ל כחותיו של הש"י אשר אנו קוראים ומכנים להש"י כי א"א לבן אדם לתאר ולכנות את הש"י כ"א ע"י כחותיו ופעולותיו כמו רופא חולים מחיה מתים מרבה לשלום וכדומה באלו הכינויים אנו מכנים וקוראים אותו ית' וכן כל תיבה ותיבה מתוה"ק מורה על כח שמו ית' וית'. וע"י שאנו קוראים אותו באיזה שם משמותיו הק' אז תיכף נתעורר כח עליון ומשפיע לנו ככל רצוננו הטוב. וידוע דתרומה נקרא ראשית וישראל נק' ראשית ותורה נק' ראשית וכבר נתבאר דכל איש ישראל צריך להפריש היותר מובחר ומשובח והטוב אלו ונק' ראשית הדבר ויתנהו לגבוה והוא חלק האחדות אשר סליק לגבוה . וכשהאדם מפריש הראשית מכל דבר אז הוא מרים במחשבתו כל מיני ראשית ראשית ישראל וראשית התורה כי כל ראשית כלול מכל מיני ראשית והמון העם הגם שאין להם שכל לכוין כ"ז במחשבתם כדי להרים כל מיני ראשית להש"י אך עכ"ז אחז"ל לב ב"ד מתנה עליהם . ר"ל הצדיקים שבדור אשר הם מפרישין הראשית וחלק האחדות ומחברים החלק אל הכלל אז הם מכוונים להעלות כל המעשים טובים של כאו"א מישראל היינו כל הבחינות והצדקות אשר ירימו בני ישראל ואין בהם כח להעלותם לשורשם הרמה בקודש אז הצדיקים שבדור בעת שמפרישין הראשית וחלק האחדות שלהם מעלים אז ג"כ כל מיני ראשית של כאו"א מישראל . ומייחדים ומקשרים אותם לשורשם כי כולם בחכמה עשית דהיא כוללת כל דבר והוא רישא דכל רישין ומחשבה סתימא דהוא ראשית המחשבה ראשית חכמה יראת ה' גו' . ואז כשמחבר ראשית התחתון ומעלה אותו אל שורש הכל דהוא ראש עליון אז יכול האדם למשוך ממקור החכמה כל מיני השפעות טובות וכל מיני חסדים טובים וישועות להכנ"י. וז"ש ויקחו לי תרומה כשתתנו התרומה ותכוונו להפריש הראשית המשובח והמיוחד ולחברו אל הכל וז"ש מאת כל . אז משורש כל הנ"ל . איש אשר ידבנו לבו כל מה שיהיה לבו חפץ ושואל ומבקש מאת הבורא בהוב"ש כל מיני השפעות טובות תקחו את תרומתי תוכלו ליקח ע"י התרומה הנ"ל וז"ש המדרש כביכול נתמכרתי עם התורה ר"ל שע"י שנתתי לכם את התורה גם אני נמכר לכם כביכול ר"ל שיש מקומות בתוה"ק אשר שם הם גנוזים ונעלמים כוחות שמו ית' והצדיק יכול לפעול ע"י השמות הק' הנפלאים הגנוזים ונעלמים בתוה"ק כל מיני ישועות וגם כל הכוחות שיש לו להש"י כביכול הכל מסר לנו כמאחז"ל התורה היתה כלי אומנותו של הקב"ה שהסתכל בה וברא את כל העולמות וכל מעב"ר וכמ"כ שנתן לנו השי"ת את התורה מסרה לנו עם כל שמותיו להיות הצדיק יכול לפעול ע"י התורה כל הכוחות שיש להשי"ת כביכול נמצא שיש יכולת ביד האדם ישר וצדיק להמשיך מזון ופרנסה לכל באי עולם וכן להמשיך כל מיני רפואות ושלום וחן וחסד בעולם חכמה בינה ודעת לעולם ולבטל כל מיני גזירות לא טובים וגם אם

הקב"ה גוזר הצדיק מבטלו וכאלו כביכול הש"י נמכר עם התורה וז"ש ויקחו לי לשון מכירה ומקח לי לשמי . ר"ל שכל הכחות של הש"י כביכול מכורין להם ע"י התרומה שהוא אותיות תור"ה מ"ם היינו התורה שניתנה למ"ם יום וי"ג דברים נאמרו בנדבת המשכן . הם נגד י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן ר"ל כשהאדם מדבק א"ע למדותיו של הקב"ה מה הוא רחום כו', ובזה נדרשת התורה ע"י שהאדם מדבק א"ע במדות הללו ונעשה מרכבה לרוחניות המדות אבל המון העם עכ"פ היכולת בידם לידבק ע"י עשייה גשמית ע"י י"ג נדבות שהתנדבו להמשכן וכנ"ל והבן היטב כ"ז:

ויקחו לי תרומה גו' מקדש גו' בתוכם . הנה ידוע כי תוה"ק היא נצחית וכל מצותיה מישך שייכא בכל עת ובכל זמן ומצוה זו של בנין המשכן וכליו בודאי גם עתה בגלותינו מחוייבים אנחנו לקיימה וכאשר עינינו רואות שגם קודם שבאו בנ"י אל המנוחה ואל הנחלה ציוה אותם הבורא ית"ש לעשות משכן וכליו . וכמ"כ עתה החיוב ע"כ איש אשר הוא מזרע ישראל בכל דור ודור לעשות משכן וכליו והדבר צריך ביאור היאך יוכל כל איש ואיש ובפרט בדורות הללו לעשות משכן וכליו להבורא בהוב"ש . אכן בהעיר לב י"ל דהנה איתא בתזוה"ק זכאה מאן דעביד ליה דירה נאה בלביה ובאברין דיליה והיינו כי כאשר האדם הישראלי מביט ומסתכל ומבין בגדולת ורוממות הבורא בהוב"ש איך שהאציל וברא ויצר ועשה את כל העולמות הנפלאים והנוראים . והוא מקיף כל עלמין וממלא כל עלמין ולית אתר פנוי מיניה ועי"ז בא לאהבה ותשוקה גדולה ודביקות רב לעבוד את הש"י באהבה רבה וביראה רוממות ליחד ולקשר עלמין עילאין קדישין ומה שעובד יותר ויותר כאפס ואין נחשב בעיניו נגד מה שמבין במחשבתו הזכה שלא יצא י"ח ועדיין הוא מבחוץ וע"כ הוא מתאמץ ביתר שאת ועז בעבודה תמה ונקיה וכל מה שהוא עובד ועושה ביתר שאת והתאמצות גדול . הוא בא בעיניו ולבו ומחשבתו לשפלות יותר ולהכנעה גדולה והכל הוא עבור אהבת הש"י הבוער בלבו ויודע ומבין גדולתו ורוממותו אשר אין בכח שום נברא להשיגו כי הוא ית' מופלא מהשגה והוא א"ס וא"ת ולבו של האדם הזה מתלהב ומתאוה ומשתוקק מאוד לעבוד את הבורא בהוב"ש בכל איבריו וחושיו ומחזק א"ע ביתר שאת בכל האפשרי ובא למדריג' זו של שפלו' גדול בעיניו מאוד אשר ממש כאין הוא נחשב בעיניו ובלבו ומחשבתו. ואז נעשה דכא ושפל רוח באמת וכמעט הוא בטל במציאו' אז ודאי נעשה לבו בחי' משכן לשכינתו ית' ויתב' וכמ"ש אני אשכון את דכא ושפל רוח. והגם שאינו יכול לעבוד את הש"י בפועל כפי מחשבתו הק' ורצונו של האדם הלזה עכ"ז רחמנא ליבא בעי והטוב בעיניו ית' רצון לב האדם המשתוקק באמת ובלב תמים כאלו עשה ותיקן הכל בפועל ממש . וזהו כל נדיב לבו יביאה . ר"ל שמנדבה הגשמית נעשה מלאכה הגשמית והקב"ה כביכול מצמצם א"ע בין שני בדי הארון . ומהתפוק' שזאת שנכנדת של כנ"י התפשט עצמו כביכול באורות מקיפין לאין שיעור וערך וכנ"י אתחברא בבעלה וזהו מלאכת המשכן.

וזהו

וזהו סוד א"ת בניך אלא בוניך הם הת"ח המדבקים א"ע באור התורה כו' ולע"ל אז ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו יה"ר שיהיה בב"א. וכמו שנדבת שמשכן שעשה משרע"ה היה מאת כל איש אשר ידבנו לבו. כמ"ש מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. תרומתי' הוא מלשון התרוממות וגדלות כי מזו האהבה והתשוקה הנכבדת אשר בלבו של האדם באמת אז נתגדל ונתרומם כביכול הבורא ברוב"ה ונעשה מזה משכן ודירה נאה בליבא ובאיברין דיליה. כי רחמנא ליבא בעי: ועפ"ז אמרנו לפרש הפסוק בפ' ויקהל. והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר. ולכאורה אינו מובן לשון דים והותר שני הפכים בנושא אחד. וכקושיית האוה"ח ז"ל הק'. ולדברינו אלה יבואר ע"כ. דהנה כל איש נדיב לב באמת כשהביא נדבתו למשכן כסף או זהב לפי מה שהיה ביכלתו ומעמדו השוב. אכן רצונו היה בלי ספק ולבו בוער בו ומשתוקק בגודל אהבת הש"י ליתן למצוה רבה כזו כפלי כפלים עד אין שיעור וגבול ותכלית לגודל אהבת ה' ונדבת לבו. וזהו הרצון הוא חשוב בעיני הש"י מאוד. וכביכול נחצב ונחקק ונשאר אז לפניו אותו הרצון הטוב לעד ולדורות. עד א"ס וא"ת. וזהו המלאכה היתה דים היינו מלאכת ההבאה בפועל ממש. היתה דים לכל מלאכת המשכן. שהוא בפועל ממש לעשות אותה כמצוה מפי הש"י וכתבנית אשר הראה למשרע"ה בהר. והותר היינו שעוד נשאר ונותר הנחקק לפניו יתברך התשוקות והרצונות של הנדיבי לב נשככ"י עד א"ס וא"ת וכנ"ל. אבל מלאכת ההבאה בפועל היתה דים ממש למלאכת המשכן לכל יוהיר. והבן היטב:

ועד"ז יש לפרש ג"כ פסוק פתוח תפתח את ידך לאחיך האביון. היינו שתעשה לו פתח ושער לאחיך ע"י הרצון האמיתי ונדבת לבך הטוב והש"י רצון יראיו יעשה וישפיע לאחיך האביון ע"י השער והפתח מהרצון שלך. את כל הצטרכותו. וזהו ג"כ ואכלו בשעריך ושבעו. היינו ע"י הפתח והשער שלך יהיו להם שבע רצון והבן: והכל הוא ע"י האדם כזה. שעובד הש"י באמת ובלב תמים וכנ"ל ועי"ז נעשה בחי' משכן לכבודו ית'. להיות שוכן בתוכו כביכול בליבי' ובאברין דילי'. ועד"ז פירשנו ג"כ הפסוק ועבדתם את ה' אלהיכם גו' והסירותי מחלה מקרבך. היינו משום דבקרבך קדוש. ואז ממילא לא יגור במגורך רע. וכנ"ל במקומו בפ' משפטים עיי"ש. והנה כשהאדם עובד את הש"י באהבה רבה ע"ד הנ"ל. בודאי מייחד ומקשר העולמות העליונים עולם העשיה בעולם היצירה והיכן לבריאה. ושלשתן לאצילות קדישא. ואלופו ש"ע טמיר וגנוז בכל עולם ועולם. וכמ"ש אליהו הנביא בתפלתו ואנת הוא דקשיר לון ומייחד לון כו' ואיהו מלגאו כל עלמין. וא"כ בכל עולם יש ציור א שהוא בסוד אלופו של עולם סוד פל"א העליון. ואלף במילואו הוא מספר קי"א וד' אלפי"ן הם מנין תקד"ם. ונעשה ממשכן של האדם בחי' וסוד מקדש. וזהו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. והבן כ"ז היטב כי דברים נכונים ואמיתים הם ברורים לכל מבין: או יאמר ויקחו לי תרומה גו' ותרגם יב"ע ויסבון קדמי אפרשותא. יש לרמז בזה ע"פ דאי' בגמ' דקדושין. אשה שאמרה לאיש אחד הילך מנה ואתקדש אני לך הרי זו מקודשת. ומסיק הגמ' דדוקא באדם חשוב שאין דרכו לקבל מתנות משום אחד בעולם. אשר ע"כ בההיא הנאה שמקבל ממנה הוה כאלו נתן לה שוה פרוטה ומיקדשא ליה בזה עיי"ש. והנה לשון קדושים ידוע שהוא לשון הפרשה והבדלה וכמבואר אי"ה פ' קדושים והיינו שהבעל אומר לאשתו הרי את מקודשת. מופרשת ומובדלת מכל האנשים רק להיות לי. והנה אצל הבורא ב"ה וב"ש כתיב לי הכסף ולי הזהב. וכתי' מי הקדימני ואשלם. והוא א"צ ח"ו לאיזה נדבה שיהיה לו לעזור ולסעד על בנין המשכן. ועכ"ז צוה למשה קדושו בני אל חי להרים תרומת ה' מחצית השקל. וכלל של הדברים. הוא דקב"ה וישראל חד אינון בחיבורא ויחודא הדא וישראל נק' בבחי' פלג גופא ומחצית וע"י נתינתם מחצית השקל בלב שלם וע"פ הכוונה אשר ביארנו שם נעשה יחוד שלם ברזא דאחד. וזהו מרומז כאן ויקחו לי תרומה. היינו מחצית השקל וכפירש"י ז"ל. ג' תרומות נאמר כאן עיי"ש. הנה שהוא ית' אין דרכו בכך כביכול לקבל מתנות. ואעפ"כ הוא מקבל מהם לגודל נדבות לבם הטוב וכוונתם הרצויה לחבר את האהל להיות אחד וכנ"ל. אשר ע"כ בההיא הנאה שמקבל מהם בזה יהיו מקודשים ומופרשים ומובדלים מכל אחיזת החיצונים ר"ל. רק מקודשים בקודש קדשים ומיוחדים בו יתברך וזהו שתרגם יב"ע. ויסבון קדמי אפרשותא. היינו לאשר אני מקבל מהם ובההיא הנאה הם מופרשים ומובדלים מכל החיצוני' ולזה הם קדמי. גם יש לרמז בת"א ג"כ כזה ממש. ויפרשון היינו שיפרשו מכל החיצונים. ואז קדמי אפרשותא. והבן. ומקלת דברינו אלה יש לרמז ג"כ בפירש"י ז"ל שפי' ויקחו לי תרומ'. לי לשמי והיינו כי האדם צריך להעלות כל העולמו' עד בחי' לי שהוא מנין ד' יודי"ן ממילוי שם הוי"ה הק' במילוי יודי"ן שהוא סוד שם ע"ב הק'. סוד פל"א העליון שאלופו ש"ע דר בם. וזהו לי לשמי. והיינו הכל ע"י הרמת מחצית השקל בכוונה הנ"ל. אזי נתעלה ונתייחד הכל ברזא דאחד ומתרוממים ומתנשאים כל העולמות לעילא לעילא עד בחי' לי לשמי והבן: ועפ"ז יש לפרש ג"כ באחד באדר משמיעין על השקלים. היינו באשדות אד"ר. א' ד"ר. שאלופו ש"ע דר בתוכו משם משמיעין על השקלים. משמיעין הוא לשון אסיפה כמו וישמע שאול את העם. והיינו כי שם נאסף ונתייחד הכל לעילא לעילא ברזא דאחד. והבן כ"ז היטב. ועיין לעיל בענין כוונת פ' שקלים: עוד יש לאלוה מילין בהנ"ל. ע"ד רמז קלת. ובזה יבואר ג"כ כוונת מחצית השקל. דהנה ידוע כי ביום ברוא ה' אלהים האדם על הארץ. נברא אז בסוד ד"ו פרצופין בבחי' אב"א. והי' בחי' נסירה. ונפרדו זה מזה להיותם אנפין באנפין בחי' דכר ונוק' ולהקימם בשיעור קומה ויחודם למיהוי אנפין באנפין וידוע שכל הנשמות היו כלולים באדם הראשון ומסתמא גם אנחנו היה בחי' נסירה הנ"ל וכאשר בא עת קימת קומתם השלימ' אז הם מתייחדין אנפין באנפין. ואשרי למי שזוכה במהרה ובגלגול א' לזיווגו הראוי לו

ובמורה

והמורה למטה להקימה בקומה שלימה והבן זה וכנודע מספה"ק:

והנה כמו שהוא סוד הנסירה בכללות ובפרטי כל נשמות ישראל להקים קומת כאו"א. כן הוא כביכול בבחי' קומה השלימה דלעילא בסוד קוב"ה כי קוב"ה וישראל חד אינון. וכביכול הבורא ב"ה וב"ש הנכבד והנורא מתייחד עם האור והמקור שורש מחצב נשמות ישראל וכנודע. כי כביכול הוא ג"כ בבחי' דו"נ בבחי' ד"ז פרצופין והיה ג"כ כביכול בבחי' וסוד נסירה למיהוי אנפין באנפין למיהוי קומה שלימה ברזא והיכולת הדא. וע"י הנסירה כביכול ירדו ניצוצין קדישין ממקום קדוש והש"י רצה להיטיב לעם קדושו אשר ע"י התעוררתם דאתתא ביראה ובאהבה ודביקותם לה' ית' יעלו ג"כ כל הניצוצין קדישין בתוקף קדושתם לרום שמי שמים העליונים ולהקים קומה שלימה העליונה בסוד ופניהם איש אל אחיו ואז יגדלו ויעשו פרי. תולדת השפעות טובות ונהורין עילאין ובוצינין קדישין וכל טיבו וחדו לכל העולמות ממשה רבות עילאה קדישא. וכשיעלו בנ"י ע"י מעשיהם הטובים כל הנ"ק אז יהיה ה' אחד ושמו אחד וזהו יש לרמז. ויקחו לי תרומה כתרגומו אפרשותא היינו שב"י יזרזו בעבודתם עבודת הקודש ולהרים ולהניף. את האפרשותא היינו הנ"ק שנפלו וירדו משורשם הקודש בסוד הנסירה והם ירצו להרימם ולנשאם לרום שמי שמים להתייחד כולם ברזא דאחד למיהוי אנפין באנפין יסוד גמור ואז יהיה ה' שלם בסוד שקל שלם וכמבואר לעיל בס' שקלים. וזהו מרומז בפירש"י ז"ל לי לשמי. והבן. ומבואר הפסוק מאת כל איש אשר ידבנו לבו כי הקב"ה נק' כביכול בבחי' לבן של ישראל. וכמ"ש דוד המע"ה ולך אמר לבי. וכמ"ש בזוה"ק והיינו מאת כל איש אשר יתנדב אהבתו בקרבו לה' וה' שוכן בקרבו דעביד לי' דירה נאה בליבי' ובאיברין דילי'. וכנ"ל ריש ס' זו. ועי"ז כביכול בונה איברין דשכינתא קדישא כביכול להיותה בבחי' קומ' שלימ'. מזה תקחו תרומתי תסבון ית אפרשותא וכנ"ל. ולזה נק' תרומה כי צריך להרימה ולנשאה עד רום שמי שמים וכנ"ל. והמשכיל יבין כ"ז. כי דברים עמוקים הם העומדים ברומו ש"ע. והשם יכפר:

ועפ"ז דברינו הנ"ל יתבאר ג"כ כוונת סוד מחצית השקל שהוא לסוד הנסירה וכנ"ל ולרמז בזה להרים השמאלית בבחי' קומה שלימה עם כל הנ"ק. והי' זאת בכל שנה ושנה כי בר"ח ניסן נברא העולם בפועל כמבואר לעיל וצריכין אנחנו אז לחדש המלוכה הק' ולהרימה בבחי' קומה שלימה. ולזה רמזו חז"ל חדש ושבא קרב"ן מתרומה חדשה והבן. ולזה ג"כ באחד באדר משמיעין על השקלים. שמיעה הוא מלשון הבנה. והיינו להבינם תוכן כוונת הענין של השקל הקודש. והכל הוא לחבר ולייחד סוד קבה"ו ואז נעשה בחינת שקל שלם עשרים גרה תרין יודי"ן יו"ד משם הוי"ה הק'. ויו"ד משם אדני הק'. והבן. וכבוד ה' הסתר דבר לזה נכתב בקיצור. ולרמז הנ"ל הוקם המשכן בא' בניסן לשכון כבודו ית' בתוכינו. כי כלי המשכן הם בבחינת ודוגמת עלמין עילאין קדישין וכאשר יבואר אי"ה. ואז כביכול נשלמו ונגמרו ונתעלו איברין דשכינתא. בבחי' קומה שלימה. וביום השמיני למילואים שהי' בר"ח ניסן אז ע"י הקרבת אהרן הכהן בחי' איש חסד. את הקרבנות. ובכוונתו הרצוי' הי' מייחד ומקשר כל עלמין ע"י בחי' החסד. להשפיע עליהם ממקור החסד העליון מבחי' רב חסד כל מיני חסדים טובים ומשה רבות עילאה קדישא. ואז נתעלה ונתייחד הכל בבחי' קומה שלימה. אנפין באנפין ברזא דאחד: וכיה"ר בב"א:

והבן כ"ז היטב:

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ילקוט. משל למלך שהי' לו בת קטנה עד שלא הגדילה ובאתה לידי סימנים. הי' רואה אותה בשוק הי' מדבר עמה. במבואות מדבר עמה. כיון שהגדילה ובאה לידי סימנים. אמר אין כבודה של בתי שאהי' מדבר עמה בפרהסיא. אלא עשו לי חדר מוצנע שאהיה מדבר עמה. כך מתחלה הי' נער ישראל ואוהבהו. במצרים ראו אותן שנא' ועברתי בארמ"צ וגו'. בים ראו אותו שנ' וירא ישראל וגו' זה אלי וגו'. בסיני ראו אותו. שנ' פנים בפנים דיבר ה' עמכם. כיון שקבלו את התורה ונעשו לו אומה שלימה. אמר אין כבודם שאדבר עמהם בפרהסיא. אלא ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. עכ"ל הילקוט:

להבין דברי חכמי' וחידותיהם. ונקדים מה דאי' במדר' הנעלם ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. א"ר אלעזר הכא דא הוא רזא דתפילין. ע"כ. והוא פלאי. והוא אומר דרשוני וחיו. ובהעיר לב י"ל אחר אשר הנן ה' אל דעות ברחמיו. דהנה ידוע שהבורא בהוב"ש הנכבד והנורא הוא א"ס וא"ת. והוא סביל כל עלמין וממלא כל עלמין ולית אתר פנוי מיני'. וצ"ל ולהבין ענין משכן ומקדש אשר צוה אותנו הש"י לבנותם להשראת שכינתו ית'. והלא הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוהו. ואף כי הבית הזה. וכמאמר שהמע"ה. האמנם לבאר דבר זה הוא. כי הבורא בהוב"ש צוה לעשות המשכן וכליו במדתן ושיעורן. והם כאו"א דוגמת אורות בהירות זכים מלוהטים עליונים בעלמין עילאין קדישין. ואיהו רזא ביחודא כלי השמושי לנחת רוח ושעשועים להבורא ית' וית'. לייחד ולקשר כולם לחבר את האהל להיות אחד. כל העולמות העליוני' וכל הספירות קדושות. והנה מקד"ש עולה מספרו כמו ד"פ אל"ף להורות על הד' עולמות הכללים שהם אבי"ע וכנ"ל. ואלופו ש"ע שרוי בכל עולם ועולם. ע"ד ואנת הוא דקשיר לון ומייחד לון ולזה ישנו בכל עול' צורת א וכמבואר לעיל. וזהו מקד"ש: וכאשר עם ה' עובדים את הש"י ביראה ובאהב' ובאמת ומקשרין את כל כוחותיהן בלתי לה' לבדו. ומייחדין אותו ית' ביחוד האמיתי בכל השעות ובכל המדריגות ובכל התנועות. ומכירין ויודעין שאין הוא ואין בלתו. בכל העולמות. אז נתעלו לרום שמים העליונים. לבחי' מקד"ש הנ"ל. בסוד הד' אלפי"ן ואז ממשיכין שפע משה רבות עילאה קדישא לכל העולמות ע"י הנהורות הק' כל העשר ספירות שבכל הד' עולמות והם מספר ד' יודי"ן. דשם ע"ב הק' מספר ל"י ומספר מ"ס. וזהו שדורשו לי מקדש היינו מ"ס. קד"ש. ואז ושכנתי בתוכם. היינו בתוך מ"ס. וביאור הדברים

דהנה ידוע שהקב"ה וישראל חד הינון ומתייחדין כביכול במיטורא הדא בחדר המטות העליון הוא בית קדשי הקדשים להתעלס באהבים ולאתעטרא בקודש קודשין בסוד קודש ישראל לה'. ראשית תבואתו. כי ישראל עלה במחשבה לבראות והם הם עיקר בריאת העולמות והם מקודשים לשמו הנכבד והנורא. בסוד קדושין שמקדש את האשה בטבעת המקיף את אצבעה. וכן כביכול אור המקיף את כל העולמות. הכל הוא בשביל נקודת ישראל שעלה במחשבה לפניו ית' בראשית המחשבה שהיא בסוד נקודה בהיכליה. ומן הנקודה נמשך השתלשלות השפע מחכמה עילאה לכל העולמות והמשכה הוא בסוד וא"ו כנודע וזהו בחי' אצב"ע. ואז נעשה קודש בוא"ו. והמחשבה הוא מבחי' קד"ש שהוא החכמה נק' ראשית. הבריכה המבונה אשר ממנה ישקו כל העדרים בריכות והשפעות משח רבות עילאה קדישא ע"י הצינורות הנפשים ע"י ל"ב נתיבות פליאות החכמה לעולם הבינה. והנה בבראשית חכמה שהיא שם הוא סוד הד' יודי"ן דשם ע"ב הק' מספר ל"י. וכאשר נמשך משם לעלמא דבינה נעשה כביכול בבחי' מ"ם. בסוד מ"ם מלמרבה המשרה פעמים פתוחה ופעמים סתומה. והיינו כשעם ה' הם בדביקות גדול לאהבת ה' במס"נ על קדושת שמו ית'. אזי הם נכנסין ועולין למעלה לרום המדריגות עד שם ע"ב הק' ואז ממשיכין ע"י הד' יודין שהוא מ"ם ועם הל"ב נתיבות החכמה נעשה ע"ב. והמ"ם כלזו הוא בבחי' מ"ם פתוחה צורת **כן** מספר הוי"ה הק'. האחד האמיתי. וזהו פתיחתה מעילא ומתתא. להשפיע משח רבות עילא' קדישא מחכמה עילא' קדישא. וזהו ועשו לי מקד"ש היינו מ"ם. קד"ש. וכנ"ל. כי הוא אז בבחי' ל"י ד' יודי"ן. אכן כאשר באה השפע' הקדושה לעלמא דבינה אז הוא לפעמים המ"ם פתוחה ולפעמים סתומה. כי לאשר משם דינין מתערין לזה נסתמה המ"ם לשמור השפעה בסוד יי"ן המשומר. אכן כשהצדיק מדביק א"ע בבוראו הרמה. ומבין ומביט מאין באה זו השפע' הק'. הלא מאתו ש"ע. בסוד ממך הכל ומיד"ך נתנו לך. היינו מהיודי"ן דע"ב הק'. ומדביק א"ע בדביקות עליון ברזא דאחד. אז פותח את יד"ך ופותח המ"ם סתומה ונעשית פתוחה. להרווחה בסוד רהוטות הנהר להשפיע כל ברכאן שבין לכל עולמו': ועפ"ז נבין מה שהתורה שבע"פ ש"ס משניות מתחלת במ"ם פתוחה. מאימתי קורין את שמע בערבית. ומסיימת במ"ם סתומה ה' יברך את עמו בשלום. כי תורה שבע"פ הוא סוד המלכות הק'. ונמשך אליה מראשיתה המשכת שפע מ"ם פתוחה מהחכמה עילאה קדישא וכנ"ל. ומסיימת במ"ם סתומה. כי צריך לסותמה שלא יהי' אחיזה להחיצונים ח"ו. אכן הצדיקים יש כח בידם לפותחה ע"י קדושתם. וזהו שפי' ושכנתי בתוכם היינו בתוך מ"ם סתומה. בפנימיות ובמקיפים וכנ"ל ומאחר שביארנו הפסוק ועשו לי מקד"ש ושכנתי בתוכ"ם כנ"ל. מבוארים דברי המדרש הנעלם. כי זהו ממש סוד התפילין אשר הכתיר אותנו הבורא בתוכ"ם. כי בתוך הפרשיות הם כ"א אזכרות נגד שם אהי"ה הק'. וד' פרשיות נגד ד' אותיות משם הוי"ה הק'. וד' בתים נגד ד' אותיות אדנ"י הק'. ובשעת הנחת התפילין אזי כשהאד' מייחד ומקשר ומטהר כל רעיוניו ברזא דשמהן להיות מיוחדי' באחדו' גמור ואלופו ש"ע יתייחד בהם ובפנימיות' והאדם מטהר נפש השכלית להיותו כלי מוכן לקבל עליו רוח טהרה ומייחד א"ע הנפש והרוח והנשמה ביחד עם כל בחי' כחותיו ומחשבותיו ונעשה כל גופו וחושיו וכחותיו מרכבה להשכינה לקבל עליו נשמת אלוה ממעל אשר נאצל מכבודו ית'. ונכנס אז ג"כ לבחי' ראשית ובחי' קודש והוא בעצמו נעשה כביכול בבחי' משכ"ן. ובבחי' מקד"ש. וכנ"ל. להמשיך השפעות טובות וברכאין שבין מאורות פנימים ומאורות מקיפים. וכנודע מסה"ק ובפרט מכוונת האריז"ל. וזהו ממש סוד התפילין. וסוד משכ"ן. ומקד"ש. והמשכיל יבין כ"ז:

והנה ברוך המקום ברוך הוא אשר טוב גמלנו ברחמיו וברוב חסדיו ולא עזב חסדו מאתנו אפי' בהיותנו בדיוטא התחתונה למאוד בקטנות המדריגות ומפוזרים בין האומות. עכ"ז חסדו ית' גבר עלינו וכ"מ שגלו שכינה עמהם. והוא משפיע עלינו צרכינו. וכאשר בנ"י הם בבחי' זו בקטנות המדריגות ונק' בבחי' ב"ת קטנה ובהיותם במצרים דיבר עמהם בשווקים וברחובות. ר"ל בפרהסיא ובין המצרים החיצונים. וגם בהיותם במדבר ועל הים הוא ג"כ מקום פרהסיא. ושם ג"כ אחיזת החיצונים ר"ל ועכ"ז כאו אותו כביכול כי נמלא א"ע כביכול להשפיע טובו וחסדו עלינו. אך הכל הי' בבחי' קטנות המוחין. כ"א בשעת יצי"מ בלבד היה לפי שעה בחי' גדלות דגדלות ואח"כ תיכף חזרו לקדמותן לבחי' קטנות וכמבואר לעיל רק אחר שעלנו מ"ט ימי הספירה ואח"כ קבלו את התוה"ק ואז היו בבחי' גדלות דגדלות. בסוד שער הנו"ן מנש"ב ואז באו לבחי' סימנים המבואר במדרש ילקוט הנ"ל אז אמר הקב"ה מעתה אין כבודן של בנ"י שאהיה מדבר עמם בפרהסיא בין מקום אחיזת החיצונים ר"ל. כמו במדבר ושאר מקומות שנסעו בנ"י. וגם כשבאו לא"י עכ"ז לאשר היו אז בבחי' גדלות לא היו באפשרי להגלות עליהן ולהתייחד עמהם בפרהסיא. לבל יהיה אחיזה להחיצונים ר"ל ח"ו. מהשפע גדולה ורחבה. ולזה לרוב טובו וחסדו הגדול ית'. לבני ישראל עם קרובו. כביכול נמלא א"ע להשרות שכינתו בתוכנו בין שני בדי ארון בחדר המטות להשתעשע בנו ולהתייחד עמנו ברזא דאחד בקביעו' בבחי' ועשו לי מקד"ש ושכנת"י בתוכ"ם. וכמבואר לעיל היינו להמשיך השפעות קדושות מהמוחין עילאין קדישין לכל העולמות ולהכנ"י לעילא ותתא ובקביעות. ובפרט להמשיך שפע משח רבות עילאה קדישא ע"י היחוד הגדול ושפ' הנ"ל. מן י"ג נהרות המושכין שמן אפרסמון. וזהו סוד הי"ג דברים הנאמרים במלאכת המשכן. ובחי' זו הגדולה ישנו בכל אדם ובכל זמן. כאשר איש הישראלי מתעורר לבו לעבודת הש"י ומטהר דיבוריו ופעולותיו וכחותיו ומחשבותיו ומייחד את כולם בלתי לה' לבדו. בלי שום פניה אחרת ח"ו. והעיקר ע"י תורה שבכתב ושבע"פ שיעסוק בהם לייחדם ולקשרם במיטורא הדא. ואח"כ עולה מעלה מעלה לרום המעלות לבחי' גדלות דגדלות המוחין ולהתייחד ולהשפי' בבחי' משכ"ן ובחי' מקד"ש להמשיך השפעות טובות וכל

ברכאן

ברכאין ונהורין עילאין משה רבות עילאה קדישא ולאדלק' שבעין דשבע קני מנורה ולהמשיך חסדים טובים להכנ"י לעילא ותתא . וכיה"ר עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהלה בארץ ויבנה לנו את בית הבחירה ע"י משיח צדקנו שיבוא במהרה בימינו אמן . והמשכיל יבין כ"ז . ויבין דבר מתוך דבר . כי נכתב קצת בקיצור :

ויצקת לו ארבע טבעות זהב וגו' ושתי גו' צלעו האחת וגו' יש לרמז בז' . דהנ' ידוע ומפורסם' שהבורא בהוב"ש הוא א"ס וא"ת אחד אחדות הפשוט בלתי שום שיעור וגבול ח"ו . והוא מופלא מהשגת כל הנבראים והנאצלים והיצורים והנעשים . ואין לו שום דמיון כלל וכמ"ש ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו . אמנם לרוב טובו וחסדו הגדול שרצה להרים כבוד מלכותו לכל העולמות ולכל הברואים ולהודיעם חסדיו הגדולים וכחותיו וגבורותיו הנפלאים . אז האציל כביכול מסוד מעשה לבושו אורות זכים ומצוחצחים אור בהיר בשחקים עשר ספירות הק' בעלמא דאצילותא קדישא ספיר בזהרם יחד מאירות לכל העולמות . ונק' אצלו של' אילו כביכול . וכסדר השתלשלותם מעולם לעולם ומבחי' לבחינה בסוד עילה ועלול והם ישנו בחי' למצום ויש בחי' ימין ובחי' שמאל . וידוע דהתוה"ק הוא החיות של כל העולמות ושורש מקור החיות התוה"ק הוא מעלמ' דאצילותא קדישא בסוד היכל הקודש ארונא קדישא דאורייתא . והתוה"ק נק' עצה . כמ"ש לי עצה גו' כי שם סוד מקור העצה אנפי ימין ואנפי שמאל להימין ולהשמאל . והארבעה פנים להנה . כי בהימין כלול ג"כ בחינת שמאל ובהשמאל כלול ג"כ בחינת ימין . בסוד השתלשלות הצינורות המשפיעים מתגלגלים ומסבבין להגביר ולהגביל כל דבר למיהב חכמ' לחכימין המגבילי' שפייתם ע"י דרכי התורה והמצות במועצות ודעת לעשות כל דבר השלם ורצונם בהשכל ובאמת לאהבת ה' וליראת שמו ית' . וכל שפייתם הוא רק ע"י תרי"ג עיטין טבין דאורייתא . וכמו שאנו מבקשין לפני השי"ת ותקננו בעצה טובה מלפניך . ועי"ז הם ממשיכין השפע רב וכל טובו וחדו חסד עליון לכל הד' עולמות הק' אבי"ע . ולרמז זה נא' בארון הקודש אשר שם לוחות העדות . ויצקת לו ארבע טבעות זהב הייט להיות יוצק חן לכל הד' עולמות . ולהמשיך עליהם אורות מקיפים בבחי' טבעות שהם מקיפים . ואח"כ ביאר הפסוק ושתי טבעות ע"ל צלעו ה"אחת . ר"ת עצ"ה . ובהימין יש ג"כ בחי' שמאל ושתי טבעות ע"ל צלעו ה"שנית . ג"כ ר"ת עצ"ה . כי גם בשמאל יש בחי' ימין . ושיהיה כלול ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא והכל כאשר איש הישראלי משלם מעגל דרכיו . ע"י עיטין טבין דאורייתא והבן כ"ז היטב :

ושמת את השלחן מחוץ לפרוכת . ואת המנורה נוכח השלחן . על צלע המשכן תימנה והשלחן תתן על צלע צפון . ולכאורה אין לפסוק זה שום ביאור שזה . כי מהראוי היה לכתוב ושמת את השלחן על צלע צפון ואת המנורה נכח השלחן גו' . ולמה הפסיק במנורה . וכמבואר לכל מבין . ואפשר לומר בזה ע"ד רמז . כי התוה"ק מרמזת לנו . איך יתנהג האדם בהשכיר לבו לעבודת השי"ת ולעסוק בתורתו ויראתו . שלא יאמר אלך ואעסוק בתורה יום ולילה לבד אשגיח כלל מאין יבוא עזר פרנסת ביתי כדי חיי . ואח"כ בבוא זמן האוכל ושפלי שלי בי' תתבלבל אז מחשבתו עי"ז ח"ו . ולא יוכל ללמד כלל וכלל . ולא עוד אלא שיוכל לבוא לידי שיעמום ושיגעון ר"ל . או שילסטס הבריות . בעצת היצר אשר יפתהו לזה ח"ו . ולזה אין נכון לו לבחור בדרך כזה . אכן הדרך הטוב והישר שיברור לו האדם הוא שיסדר לו מקודם איזה מקום פרנסה למזון וטרף לביתו ושיסתפק בדרך המיעוט היותר הכרחי כדי להחיות נפשו ונפש אנשי ביתו בצמצום . ע"ד צדיק אוכל לשובע נפשו . ולא ירדוף כרדוף הקורא בהרים אחר מו"מ . רק יאמין בהשי"ת שיוכל להזמין לו במקומו די הצורך לפרנסת אנשי ביתו באיז' עסק מלאכ' שיעסוק . כהבטחת התוה"ק וברכתיך בכל אשר תעשה . ואח"כ יטה שכמו לסבול עול תורה ומצות ומע"ט . וזהו טוב תורה עם דרך ארץ . היינו כאשר כבר הכין לעצמו איזה עסק לפרנסה ויש מקום לחול עליו ברכת ה' . יכין אז עצמו ללמוד התורה ולעסוק במצותיו בכל השגתו וכחו . ואז לא תתבלבל מחשבתו ודעתו . רק תהי' צלולה זכה וברורה בלימוד תורתו באמת וילך מעלה מעלה והוא ע"ד מאז"ל הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידן . אך אל יתאוה האדם אל תאוות המותרות ולתענוגי בני האדם ושלחן מלכים הגם כי כל ישראל בני מלכים הם ונאה להם להתנהג ברחבות ידים ובוותרנות . עכ"ז תורתן מתי נעשית . וכבר הזהירנו חז"ל ואל תתאוה לשלחנם של מלכי' שלחנך גדול משלחנם כו' . והיינו כי לע"ל גנוז לישראל שלחן ערוך ברב טוב באור הגנוז לצדיקים לע"ל . ויפה שעה א' של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז . וזהו מרומז בפסוק ושמת את השלחן . שימה בצמצום משום כדי חייו דוקא לפרנסת ביתו בצמצום . ואז תוכל להביא את המנורה נכח השלחן . היינו עי"ז בתכין לך איזה סדר בעסק פרנסה קצת ע"פ היותר הכרחי תוכל לבוא לחכמה עילאה ואור התורה . כי שמן רומז לחכמה כנודע . ואת השלחן הידוע . ר"ל שלחן מלכים הראוי לך . תתן על צלע צפון . היינו לע"ל אור הצפון לצדיקים וגם צל"ע הוא מספר ק"ן . בסוד ק"ן הימין . זהו בדרך פשוטו : אמנם עוד יש לגלות מילין בביאור הפסוק ע"פ סוד . ובהעיר לב להבין טעם . למה צוה השי"ת בתוב"ש שימת השלחן קודם למנורה . והלא ידוע מספה"ק דהמשכן וכליו מרמזי' לעלמין עילאין קדישין במכוון כביכול . דוגמת אור בהיר הוא בשחקים אורות בהירות מצוחצחות ספירות עליונים הק' . ועד השתלשלות העולמות היינו קדשי קדשים רומז לכתרא עילאה קדישא . והארון אשר טמיר וגניז בי' רומז לנקודה פנימית דפנימית ראשית דראשית אשר לית מחשבה תפיס' בי' כלל וכלל . ובצאתו מקדשי קדשים מקרי קודש רומז לחכמה עילאה קדישא אשר משם יצאו כל השפעות קדושות משה רבות עילאה קדישא ונמשך לעולם הבינה אשר משם יוצא סוד המנורה הק' ושבעה קני המנורה ומשם נמשך השפע וברכה להשלחן הערוך בכל ובכל מיני סגלות . והנה לפי"ז בודאי היה מהראוי להקדים שימת המנורה לשימת השלחן . וזה אפשר ליישב בדוחק . דידוע

שההיכל היה במערב. ופתח המשכן היה במזרח. וכל פינות לא יהיו אלא דרך ימין. א"כ בבוא משה אל אהל מועד לסדר כל דבר על מכונו. היה צפון לימינו מקום השלחן. והוכרח להקדימו להמנורה. אך לאמיה דאשו' אין מקום ליישב ע"פ פשוטו: אכן י"ל בהעיר לב דהנה אנשי כנה"ג אשר סדרו לנו סדר התפלות היה הכל מאת ה' עליהם השכיל. וברוה"ק סדרו הכל בסידור ומיתוק הראוי לפי ערך וסדר העולמות ואורות עילאין קדישין. והנה בברכה ראשונה של שמ"ע ברכת מגן אברהם שהוא נגד מדת החסד כנודע הזכירו שמה ג"כ הגבור והנורא. וכן אלהי יצחק בחי' וכח מדת הגבורה. ובברכת אתה גבור שהוא נגד מדת הגבורה הזכירו שמה מכלכל חיים בחסד. מחיה מתים ברחמים רבים. וודאי ראוי להשים לב לזה להבין ולדעת על מה זה. אמנם י"ל הכוונה כי הנה ידוע ומפורסם מכל ספה"ק כי אאע"ה מדתו הי' מדת החסד ואחיד בדרועא ימינא. וכי יעלה על הדעת שאאע"ה לא תפס בעבודתו לה' כל ימי חייו כ"א במדת עולם החסד לבד ועביד פרודא ח"ו לעילא. אשר כל המדות והספירות הק' כולם נארגים ומתייחדים ונקשרים ברזא דאחד והבורא ב"ה וב"ש הוא המייחדם ומקשרם. כמ"ש אליהו הנביא ז"ל בתפלתו. ואנת הוא דקשיר לון ומייחד לון כו'. וכל מאן דאפריש חד מחברי' כו'. א"כ מוכרח בודאי בגם אאע"ה קישר וייחד כל המדות הק' ביחודא חדא. רק עיקר עבודתו היה שכל המדות ישפיעו ויתייחדו ע"י מדתו מדת החסד ולקשרא דרועא שמאלא בדרועא ימינא. ועד"ז תקנו לנו ג"כ אנשי כנה"ג בברכה א' מש"ע. ה' אלהינו ואלהי אבותינו. אל הוא לשון כח כמו ואת אילי הארץ לקח. היינו ה' ** שהוא כח כל הכוחות שלנו. ומקור שרשיי לכל הכוחות ומדות של אבותינו. אלהי אברהם. הכח המקורי של מדת החס"ד לאברהם. אלהי יצחק כח מקור שרשיי של מדת יצחק. שהוא מדת הגבור"ה והפח"ד. ואלהי יעקב. כח מקור שרשיי של מדת הת"ת והרחמים שהוא מדת אמ"ת ליעקב. וכן האל הגדול הגבור והנורא. וסיום הברכה הוא מגן אברהם. להיות שמקור ברכה הראשונה זו. אדניה השבעו ונארגת על מדת החסד והזכיר בה גבורות לאכללא שמאלא בימינא. וכן ברכה שניה אתה גבור הזכירו בה מכלכל חיים בחסד כו' לאכללא ימינא בשמאל' למיהוי כולא ביחודא וקישורא חדא ברזא דאחד. לקשרם בשורשם הרמה בקודש. והיה המשכן אחד להשפיע לכל העולמות כל הדו וכל טיבו וכל נהורין עילאין קדישין וכל ברכאין טבין: והנה כשעלה ברצון הבורא ב"ה וב"ש הנכבד והנורא להאציל מהוד מעטה לבושו כביכול אורות זכים מלוהטים ספירות הק'. וכ"א ישפיע אל שלמטה ממנו בסוד עילה ועלול כדי להתוודע ולהגלות כח מעשיו ופעולותיו הנפלאים והנוראים. אז עלה במחשבה לפניו להאציל ולברוא את המקבלים השפע מתחלה קודם להמשפיעים כ"א אין מקבל השפע במה יודע איפה כח המשפיע. כי באין מקבל אין משפיע ועיקר הבריאה היה הכוונה להיטיב להנבראים ולהשפיע להם שפע ברכה וחסד אל. לזאת עלה במחשבה לפניו ית'. לברוא מקודם הנשפעים ואחר כך לסדר כנגדם המשפיעים. מקור

וכח שיוכל השפע לינק משם ולקבל השפעתו כפי כוחו כידוע ליו"ח. והנה כבר נתבאר כי המשכן והמקדש של מטה וכליו הם מכוונים נגד עלמין עילאין קדישין. וקדשי קדשים הוא נגד בחי' סוד כתרא עילאה קדישא. ושם שמיר וגנוז ארון הקודש בחי' ראשית דראשית המחשבה ורצון הקדוש. אשר לית מחשבה תפיסא ביה כלל. ובהארון היה מונח לוחות העדות האותיות התוה"ק. ושני לוחותיהם נגד שתי תורות שבכתב ושבע"פ אשר דין גרמא ראשית המחשבה ואצילות העולמות עבור ישראל שיקבלו אותם עליהם ועל זרעם לקיים התורה והמצות. והכתב מעשה אלהים המה. אותיות הק' של תורה שבכתב. הם אורות עליונים הנתפסים במחשבה. ותורה שבע"פ הם אורות עליונים הבאים להתגלות ע"י תורה שבע"פ סוד הדיבור סוד מלכותא קדישא הנאצלת ממקור החכמה והבינה לגלותו לפרסם כוחות של הוי"ב ואור חסד עליון ע"י התורה שבע"פ. וכאשר מתייחדין ומתקשרין השני תורות הק' ברזא דאחד. אז הם מתייחדים בסוד כתרא עילאה קדישא לבחי' ראשית דראשית ומתייחדין בראשית המחשבה באתר דאיתגזרת מתמן אשר מקור מחצבתם משם וכנ"ל. וזהו מה דאי' בזוה"ק והמשכילים כו' אי אית בהון בישראל מאינון משכילים דידעין לזרקא אבנא לאתר דאיתגזרת מתמן. היינו סוד אבן שתיה דאיתגזרת מתמן. והבן: וזהו כוונת חז"ל ששואלים בכ"מ מנה"מ כוונתם לידע המקור והשורש של הלכה זו שבע"פ. איה והיכן שורשה בתורה שבכתב. כדי לייחד ולקשר הכל ברזא במקור החכמ' עילאה קדישא ולהיותם כתרין ריעין דלא מתפרשין. ופלפלו בחכמתם במסכת אריגה עד שארגו וקשרו את הכל באחד ובמקור המקורות בכתר עליון בחי' קודש קדשים. ומבחי' קודש קדשים בא השפעה לבחי' קודש בחי' חכמה קדישא בחי' שמן משח רבות עילאה קדישא. ולהשקות ולהאיר כל הבוצינין ונהורין עילאין קדישין. סוד המנורה וז' קני המנורה. ומשם להשפיע כל ברכאין טבין אל השלחן הערוך בחי' התגלות כל המדות להשפיע שפע וברכה אל הכנ"י לעילא ותתא: ועפ"ז נכון לבאר הפסוק ושמת את השלחן מחוץ לפרוכת. כי להיות הוא השלחן עיקר בחי' הנשפע והמקבל כמבואר. לזה היה שימת השלחן מקודם בקודש. מן המשפיע שהוא המנורה הק' וכנ"ל. אמנם רק בימה בעלמא לא לקבוע לו מקום הראוי לו ולקשרו על צלע צפון בחי' שמאלא. לבל יתאחזו בו מגבורת הדינין ח"ו. וסיגי הזהב הבא מצפון. לזה צוה הבורא ב"ה וב"ש להעמידו בבחי' גולמא בלבד כל יחוד וקישור למקומו עדיין. רק להיות מוכן לקבל מהמשפיע ואח"כ ושמת המנורה נכח השלחן ר"ל להריק ולהשפיע כל טיבו מהמנורה וז' קני המנורה ומשח רבות עילאה קדישא אל השלחן ולייחד ולקשר השלחן בהמנורה בדרועא ימינא. ע"ד הרוצה להחכים ידרים. כי השמן שהוא החכמה הוא מקור החסד ואח"כ ואת השלחן תתן על צלע צפון ליהדא שמאל' בימינ'. ואז יושפעו כל השפעות טובות וכל מיני ברכות וישועות לכנ"י לעילא ותתא וכיה"ר ב"ב שתזכה לראות בנין בהמ"ק על מכונו אמן. והמשכיל על דבר לבנו

שאין יסודן של הדברים הן לחכם ויחכם עוד :

תצוה

ואתה תצוה את בני גו' שמן זית גו' נר תמיד. יש לרמז בזה בהעיר לב ונפש שכל. דהנה ענין המנורה ונרותיה. הם בסוד ז' ימי הבנין בסוד הפסוק שאמר נעים זמירות ישראל. לך ה' הגדול"ה והגבור"ה והתפאר"ת והנצ"ח וההו"ד כי כ"ל בשמים ובארץ. לך ה' הממלכ"ה והמתנשא לכל לראש. וע"י אלו ז' מדות וכוחות נשגבות עליונות. נתגלה ונתפרסם כח גדולתו וגבורתו ורוממותו בעולם כי הוא ית' לית מחשבה תפיסא ביה כלל. והוא מופלא מהשגה ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו. רק מחמת שסבירא ב"ה וב"ש הנכבד והנורא רצונו הטוב להיטיב לברואיו להפליא ולהגדיל חסדו וטובו בעולם ולמנדע דאיהו רב ושליט ויכירו וידעו כל באי עולם גודל טובו וחסדו ורוממותו. וע"כ האצי"ל וברא"א ויצ"ר ועש"ה אלו הז' מדות וכוחות עליונים. וע"י נתגלה ונתפרסם חסדו ויראתו ורוממותו בעולם. והן הם הז' ימי בראשית. יום הוא לשון בהירות ואור. ויום ראשון של שבת הוא מדתו של א"א ע"ה בחי' מדת יד ימין. ויום שני הוא מדתו של יצחק אע"ה, שהוא בחי' מדת יד שמאל כביכול וכן כולם כנודע. ואלו הז' מדות הם בחי' כליה ומלואים לקבל השפע קדושה שמן משחת קודש דנחית ונמשך מחכמה עילאה קדישא. והם דוגמת הנר אשר הוא כלי ולימלאום לקבל השמן והפתילה והחכמה נק' יו"ד. ועדיין הוא טמיר וגניז בלי שום התגלות עד שנצטייר בכבנה עולם הבינה. והבנה הוא ע"י אותיות. ואז משם נתגלה ונתפרסם השפע עילאה קדישא שהוא השמן משחת קודש כל השבע מדות הק'. וזהו סוד ב' מן בראשית כזה שהוא נקודה בהיכליה כי יו"ד הוא נקודה קטנה וע"י התלת ווי"ן והקוי"ן של הב' נתגלה לעולם הבינה ומשם להז' מדות הק' בסוד ז' תיבין של בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. ויש ג"כ בזה הפסוק. כ"ח אותיות נגד ך"ב אותיות התורה. וה' אותיות מנצפ"ך. שהם ז"כ אותיות. והשמן משחת קודש שמתי' אותן כי החכמה תהי' בעליה ונעשה כ"ח. וזהו הכח העליון הק' כביכול המשפיע ומאיר להז' תיבין סוד זי"ה. ע"י עולם הבינה והם בסוד ז' קני המנורה שהם הכלים המלמלאים ומקבלים את השמן. כי כולם בחכמה עשית : והנה כתיב ובדעת חדרים ימלאו. ועיקר היחוד והקישור של חו"ב שהם תרין ריעין דלא מתפרשין הוא ע"י הדעת העליון הק'. שהוא מייחד ומקשר אותם כביכול וכמבואר לעיל. והדעת העליון הק' הוא בחי' מדתו של משרע"ה כנודע להבאים בסוד ה'. וכמבואר בכתבי האר"י הק' ז"ל שתיבת מש"ה הוא מספר השני שמות הק' א"ל שד"י שעל ידם בא ההגלות השפע לעולם הבריאה. וגם מש"ה הוא מספר דשם ע"ב הק' ברבוע שהוא הוי"ה במלוי יודי"ן ומספר שם אהי"ה הקדום במילוי יודין כזה. יו"ד יו"ד ה"י יו"ד ה"י וא"ו וו"ד ה"י וא"ו ה"י אלף ה"י יו"ד ה"י

ושני שמות הק' האלו עולים מנוש מכוון כמספר מש"ה ואלו השני שמות הק' הם סוד חכמ' ובינה ומתייחדי' ע"י הדעת הק' בחי' מש"ה. ומתגלים לעולם הבריאה ע"י השני שמות א"ל שד"י והנה הבורא בהוב"ש לגודל רב טובו וחסדו רצה להיטיב לישראל עם קרובו וצוה אותם שיעשו את המשכן וכליו הכל בדוגמא עליונ' כביכול ושעל ידם יתמשך ויתרבה שפע הק' לכל העולמות וצוה אותם לעשות מנורה הטהורה בשבע נרותיה דוגמת ז' קני המנורה הק' העליונה וליקח למאור שמן זית זך דוגמת השמן ז"ך העליון הק' וכמבואר ועיקר היחוד והקישור הוא ע"י הדעת העליון הק' שהוא בחי' מדת משרע"ה. ולזה צוה הבורא בהוב"ש למשרע"ה ואתה תצוה את בנ"י הוא מלשון צותא וחיבור ויקחו אליך שמן זית זך. היינו שהם יביאו אליך שמן ז"ך כפשוטו ואתה תקשר ותייחד ותכוין להשמן ז"ך העליון הק' והשמור בסוד ז"ך אותיות וכנ"ל. ותקשר ע"י מדתך שהוא הדעת העליון הק' השמן עם ז"ך וכנ"ל, ובזה יהיה למאור ולהעלות נר תמיד. היינו להמשיך השפע משפא רבות עילאה קדישא אל הז' קני המנורה שהם בסוד שבעה ימי בראשית שהם בסוד ז' נרות ולהעלות נר תמיד. וזה יהיה ע"י אהרן ובניו הק' כי כהן הוא בסוד החסד וכשידליקו המנורה בכוונה זכה ונקיה בזה יומשך שפע טובה וחסד אל עליון ית' אל כל העולמות ועלייה לכל העולמות. והמשכיל יבין : **או יאמר** ואתה תצוה את בנ"י ויקחו אליך גו'. והוא ע"ד רמז דהנה שמעון העמסוני היה דורש כל אתין שבתורה כיון שהגיע וכו' עד שבא ר' עקיבא ודרש את ה' אלהיך תירא לרבות ת"ח כי את לרבות הטפל לו. והנה ידוע כאשר מתוועדים שני צדיקים יחד ומדברים יחד זע"ז אז נעשה יחוד והתקשרות העולמות ונפש נתקשר בנפש. וטעם הדבר הוא לאשר עיקר חיות האדם הוא המחשבה בסוד החכמה תחיה בעליה. ומן המחשבה בא אל הלב בינה ליבא ובה הלב מבין ומן הלב בא ע"י השית עזקין דקנה אל הפה בסוד מלכות פ"ה. ונמצא ע"י ה' מוצאות הפה נתגלה הכל ונתוודע כל המחשבות והחכמות סתומות. ועיקר ההיות תלוי בדיבור. ולזה כאשר שני צדיקים מדברי' זע"ז נפש נתקשר בנפש. ואז נעשה יחוד וזיווג והתקשרות העולמות כי מה שהאיש הישראלי עושה למטה נרשם ונארג למעלה כביכול והכל הוא ע"י הדיבור בקדושה. וכן חז"ל קראו ליחוד וזיווג בלשון דיבור כמו ראוה מדברת וא"כ כיון שע"י הדיבור יוכל להתקשר נפש חבירו בנפשו בודאי מהראוי להאיש הישראלי לשמור א"ע מלדבר מטוב עד רע עם אדם אשר נפשו לא מטוהרה. ובפרט עם אנשי בליעל הידועים לו. כי ח"ו פן ידבק בו מאומה מן החרם ומן הס"א השולטת באדם ההוא ע"י דיבורם יחד ובפרט בדורות הללו מהראוי להרחיק א"ע אפילו מן הספיקות ואפילו ללמדם דרכי ה' צריך לשמור א"ע מלדבר עם אנשים ידועים ומוחזקים אלו בכשרות. כי ח"ו סכנה יש בדבר להאיש הישראלי ההולך בדרך ה' בתורת ה' תמימה משיבת נפש. אמנם כן עלה היעולה להצדיק הצריך בהכרח לדבר עם ב"א העומדים לפניו ללמדם מוסר ולהבינם

ולכוונם

ולכוונם לדרכי ה' ית' . זאת היא העלה שידבר לכללות האנשים העומדים לפניו וכל בי עשרה שכינתא שריא . ואפילו בעת המצטרך לדבר אל אדם אחד יחידי וללמדו מוסר יש ג"כ עלה לזה שידבר הצדיק דבריו לכללות בחי' שורש מקורי נשמות בנ"י שהוא השכינה הק' ומדבק הצדיק א"ע באור השכינה הק' ועי"ז יוכל להמשיך לכל או"א מהעומדים לפניו דברי מוסר השייכים לכ"א לפי בחי' נשמתו והבנתו ולפי המצטרך אליו בעת ההוא . ודבר זה מרומז כאן בפסוק ואתה תצוה את בנ"י . כי מרע"ה היה מביט באספקלריא המאירה באור פני מלך חיים והיה במדריגה רם ונשא מבנ"י ואיך ידבר עמם לירד ממדריגתו הרמה ח"ו ע"י הדיבור שידבר עם אנשי' שאינם יקרי הערך כמוהו. לזה א"ל הקב"ה ואתה תצוה את בנ"י : היינו עלה שיוכל לדבר ולצוות את בנ"י אצות ה' והיינו באופן זה תצוה את בנ"י את היינו השכינה הק' כנודע מספה"ק. וזהו את בנ"י לצוות ולחבר במקור שרשי נשמות בנ"י שהיא השכינה הק' ובה תדבק : אמנם כן עכ"ז צריך להבין ולדעת מדוע יעשה ה' ככה לנשמות גדולות ממהלב אור בהיר בשחקים נשמת הצדיקים יקרי הערך אשר ממקום גבוה קאתו אל זה העולם והש"י מריק עליהם שפע נבואתו ורוח קדשו שידברו בזה עולם השפל . והלא יותר היה טוב להם לכאורה לבל יהיו במעלת הנבואה ולא יצטרכו לדבר אל העם ומה גם שהדבר הוא מסוכן ח"ו וכנ"ל . וגם הוא לכאורה פחיתות אל הצדיק להשתלשל ולירד ממדריגתו הרמה בקודש אשר מחשבתו דבוק בכל עת בעלמין עילאין קדישין . וגם כי ראינו כי הנביאים היו הולכים בשמחה רבה לדבר דברי נבואתם אשר הושם בפיהם זהו כי כן דרכי הצדיקי' למסור נפשם ורוח"ם ברעות אהבה קדישא כדי לקיים דברי ה' אלהים . אכן למה עושה זאת ... וב"ש אל הצדיקים . אכן י"ל כי הנה ידוע כי כל העולמות הם מקבלים שפע הק' ממקור העליון בסדר השתלשלות העולמות מעילה לעלול ומעולם לעולם עד עולם השפל התחתון ושם יעמוד כי משם ואילך אין למי להשפיע ואין מי שיקבל השפעה . וזה העולם הוא עיקר הנשפע והמקבל ובכל יום ויום בא אליו השפעתו כפי הצריך אליו בשלימות . רק לפי שינוי ערך המקבלים . ובאותו עולם התחתון הנשפע לא יתרבה השפע יותר מכפי המצטרך אליו מאחר שהוא רק נשפע ומקבל ולא בבחי' שום משפיע כלל. אמנם העולמות העליונים שהם ג"כ בבחי' משפיעים יוכל להתרבות בהם השפע בברכה רבה יותר ויותר מכפי המצטרך . מאחר שכאו"א צריך להשפיע לעולם שלמטה ממנו ואין שיעור קצוב לבחי' משפיע כי אולי יצטרך להשפיע עוד יותר. ועפ"ז הדרך הוא ג"כ כוונת הנביאים אשר שם ה' בפיהם דברי נבואתו לדבר אל בנ"י וללמדם דרכי ה' ית' ולהשפיע לעולם התחתון ע"י דברי קדשם וא"כ הם נק' בבחי' משפיעים . ואין שיעור וערך אל השפע רבה הנשפע על הנביאים שפע עילאה קדישא וחכמות אלוהות מאחר שהם משפיעים וכנ"ל . ובפרט כאשר בנ"י שומעים ומקבלים דבריהם ומטיבים דרכם בעבודת אלוהות אז יהיו נצרכים לתוספת אור . ואז יבוא ויתרבה אל הצדיק ג"כ תוספות אור ברום המעלות בקודש שיוכל להשפיע אל העם לפי המצטרך אליהם כפי בחינתם וזהו בודאי עיקר נחת רוח ושעשועים יום יום ומעלת הצדיק כשמקבל תוספת הארה וקדושה וזהו מרומז בפסוק ואתה תצוה את בנ"י וכנ"ל . וא"ת נ"ל להכניס עצמו בזה וללמדם א"ע וכנ"ל לז"א ויקחו אליך שמן זית זך ר"ל כי עי"ז שתדבר אליהם דברי נבואתך ותלמדם דרכי ה' . ותהיה אתה בבחי' משפיע יתוסף הארה והשפעה קדושה אליך . ויקחו אליך שמן זית . משה רבות עילאה קדישא . ויתוסף לך אור התורה על ידם . בקדושה עילאה והכמות אלוהות וזהו ז"ך היינו כ"ז אותיות התורה . וכנ"ל. כתית למאור . רמז בזה שצריך האיש הישראלי לכתת א"ע על דברי תורה במש"כ גם להיות עניו ושפל רוח . וגם לחזור כל א"ת וא"ת מאותיות התוה"ק . והכל מרומז בתיבות . כתי"ת למאו"ר. כי עי"ז יוצא אורה והשפעה קדושה ולא דליק כל בוצינין שבין ולהשפיע כל טיבו וכל הדו וברכאין עילאין קדישין. להעלות נר תמיד שיתרבה השפע בלי הפסק . וס"ת מן להעלות נר תמיד . הוא שר"ד . כי לפעמים ירד הצדיק ממדריגתו אכן הירידה הוא ג"כ לצורך העלייה . וכנודע. ולזה הוא הרמז רק בס"ת. והכל הוא להעלות נר תמיד ולהשפיע כל הברכות וכל הטובות והישועו' להכנ"י לעילא ותתא וכיה"ר אמן והבן היטב :

ועשית את מעיל האפוד וגו' . שפה יהיה לפיו וגו' לא יקרע . יש לרמז בזה דהנה ידוע מאחז"ל שהמעיל היה מכפר על לה"ר ורכילות וידוע מספה"ק כשהאדם שומר פיו ולשונו מלדבר דברי שקר ולה"ר ורכילות וליצנות וכדומה אז בזה ודאי ינצל ממקרה לילה וח"ו כשהאדם פוגם ברית הלשון ע"י דיבורו בלה"ר ורכילות וליצנות ודברי שקר ושבאי וכיוצא . אז עי"ז נפגם ח"ו ברית המעור במקרה לילה : ומכש"כ וק"ו בדברי נבלות הפה ח"ו ר"ל והכל הוא ע"י ס"מ הרשע שהוא היצר הרע הוא השטן המסית את האדם ומדיחו מהטוב לשמא את פיו ולשונו בדברי שקר ולה"ר וכדומה ונוק' דיליה הוא לילי' הרשעה מטמאת את האדם בלילה במקרה רע ח"ו אמנם כאשר האדם שומר פיו ולשונו ושוקל את כל דיבוריו ע"י מאזני שכלו והכל בהשכל ותכמ' ידבר דברי אמת וצדק וכל היום רק מישרים דובר ובפרט בדברי תוה"ק אז בודאי ינצל בלילה וכל יפקד רע ח"ו כלל והן הם הדברים שמרמזת לנו תוה"ק כאן . ועשית את מעיל האפ"ד אפ"ד עולה כמספר פ"ה (א"ה הגר כי כאן כתיב אפו"ד מלא בוא"ו עכ"ז כל אפו"ד שבתורה הם חסרים זולת ב' הם מלאים בוא"ו כמ"ש במסו' וזהו אפשר לרמז לבחי' זא"ו המתחברת עם בחי' פ"ה כנודע מספה"ק והוא הוא בחי' תביעית למספר כנודע והבן) . והיינו לעשות מעיל ומלבוש אל הפה . וזהו והיה פי ראשו בתוכו ר"ל שיהיה להאדם פה קדוש מדבר בהשכל וחכמה שבראשו וזהו ראשו בתוכו ר"ל להשים ראשו ושכלו לשקול את כל דבריו שיהיו דבריו במישור וצדק וזהו ג"כ שפה יהיה לפיו סביב שישמור את כל דיבוריו לעשות להם גדר ושפה . לפיו סביב מ"עשה א"ורג ר"ת אותיות ע"מ . ש"תרא י"היה נ"צ

נ"ע

לא יקרע ר"ח אותיות לילית למפרע והיינו כי על ידי שעושה שפה לפיו ושומר פיו ולשונו מלדבר רע ושום בחי' דיבור רע אז על ידי זה ודאי ינצל מס"מ ונוק' ואז לא יקרע ר"ל לא יקרה רע ח"ו : וע"פ הדברים האלה יש לרמז גם כן מה שהביא בבה"ט המסורה בפסוק ונשמע קולו בבואו אל הקודש ג' ונשמע היינו ונשמע קולו וגו' כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו כי רבה היא והיינו ע"ד הנ"ל. כאשר אדם שומר פיו ולשונו מכל דיבור רע רק צדק ומישרים דובר אז ונשמע קולו בבואו לדבר דיבוריו אל הקודש לדבר דיבורים קדושים וטהורים תמיד אז כל אשר דבר ה' ר"ל כל דיבוריו שורה עליהם שם הוי"ה הק' וכל דבריו הם ה' ימב'. נעשה ונשמע שמקבל ע"ע לעשות ולקיים כל מצות ה' ותורתו הק' גם ונשמע היינו שמשתוקק בכל עת ונפשו לו איותה לשמוע מאדם ולהכיר אלקותו ורוממותו יתברך יותר ויותר אז ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו כי רבה היא ר"ל שאף הכנ"י דלתתא שומעים ומקבלים כל השפעות קדושות ונהורין עילאין השפע אליהם ע"י מלכותא קדישא דלעילא' בלי שום מסך המבדיל בינינו לבין קונינו. כי רבה היא. היינו כי דבר גדול הוא זה שמילת הדיבור פיו ולשונו. כי עי"ז נשמר מפגם הברית המעור וכנ"ל ואז נעשה במדריגת צדיק שיוכל להשפיע לכנ"י לעילא ותתא כל טוב וברכות וישועות טובות לזרע ישראל וכיה"ר אמן :

או יאמר בביאור המסורה הנ"ל דהנה כל עבודת איש הישראלי הן בתורה הן בתפלה והן בעשיית כל המצות אז צריך לשים דעתו ורצונו שיהיו כל מחשבותיו ופעולותיו בלתי לה' לבדו ולא לשום איזה פנייה ח"ו רק לדבק עצמו אל הקדושה העליונה ולהיות מבני היכלא דמלכא קדישא וכשהאדם מזכך ומטהר א"ע והולך ממדריגה למדריגה עד רום המעלות עד בואו אל הקודש פנימה לבחי' קודש ישראל לה' שהוא בחי' חכמה עילאה קדישא ואז ממשיך משם כל השפעות קדושות וכל טיבו וכל ברכאין שנין וקדישין לכל העולמות לעילא ותתא. והמשכת השפעה הק' הוא ע"י סוד הוא"ו בחי' קול כנודע ואז האיש ההו' נק' קדוש וזוכה להיות מבני היכלא דמלכא קדישא ושומע כל הכרוזין וכל פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו וכל הטוב אשר ה' חפץ לעמו יתן וזהו נרמז בהמסורה ונשמע קולו בבואו אל הקדש ר"ל כאשר נשמע קולו של אדם בתורתו או בתפלתו רק להעלות ממדריגה למדריגה לבוא לבחי' קודש בלי שום פנייה אחרת כלל ואז הוא בא לבחי' קודש וממשיך השפעות טובות משם רבות עילאה קדישא ע"י הוא"ו בחי' קו"ל וי"ל גם כן ונשמע הוא לשון אסיפה כמו וישמע שאול את העם ר"ל שהוא מאסף כל הברכות טובות וישועות ע"י קולו היינו קו"ל וא"ו שהוא בחי' אל וכנ"ל והיינו ע"י המשכת הוא"ו מבחי' בואו אל הקודש אכן עיקר הזכיה שאדם זוכה לזה הוא שמעלה בדעתו מה אני ומה עשיתי בכל טוב פעלי ובכל דיבוריי הטובי' הלא כל אשר דבר ה' בהוב"ש הוא הוא המדבר בי כי הוא היה בעזרי לדבר דברים בכוונה רצויה לפניו והכל הוא כח אלהותו ית' וחסדו הטוב אשר הופיע עלי ועי"ז הוא מתעלם ביותר שאת בירא' ה' ובאהבתו ית' ומקבל עליו לקיים תמיד מצות ה' בכוונה יותר רצויה ומעלה יותר גדולה והוא מעלה את הכל לעולם העליון הק' עולם השמיעה וממשיך משם כל ההשפעות טובות לכל העולמות ואז נעשה בבחינת קדוש וזוכה להיות מבני היכלא דמלכא קדישא ולשמוע כל הכרוזין הק' וזהו ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו כו' וכנ"ל והבן היטב כ"ז :

וזה הדבר אשר תעשה להם וגו' לכהן לי וגו'. במדרש הה"ד קחו עמכם דברים וגו' אמר משה רבש"ע מעונה אלהי קדם גו' אף כאן זה הדבר הוא אומר שלא התרצה הקב"ה לאהרן אלא בתפלה כו' עיי"ש צריך לדעת ולהבין מה ענין תפלה לכהן גם מהו לשון זה הדבר האמור פה דוקא והכל צריך טעם :

ובהעיר לב י"ל בשום שכל ודעת אחר אשר חנן אל דעות ה' דהנה כתיב נעשה אדם בצלמנו כד' והינו וגם כתיב אך בצלם יתהלך איש וצריך לדעת מהו ענין צלם מהו ענין דמות אכן שורש הענין הוא כי בתחלת הבריאה לכל העולמות היו כל האורות שלא היו יכולים לכנס בפנימיות נעשה מהם אורות מקיפים וכן בבריאת האדם הוא ג"כ ב' בחי' אור פנימי ואור מקיף וזהו נק' בחי' צלם כמבואר בכהאר"י הק' ז"ל וצריך האדם להתאמץ ולהתקדש ולטהר בעבודתו ולזכך נפשו רוחו ונשמתו עד שיהיה נפשו מזוכך ומוכנה לקבל האורות מקיפים ואז נעשה מן המקיפים פנימים ובא עליו מקיפים אחרים וזהו נוהג בכל יום ויום בפרט ע"י הנחת תפילין וכאשר האדם עובד את ה' עד"ז הנה הוא גורם השפעה רבה לכל העולמות שמתנהגים על ידם וגם אצלם נעשה מן המקיפים פנימית וידוע דהאורות מקיפים ואורות פנימים הכל נמשך ובא מן שם הוי"ה הק' ב"ה לעולם ולעולמי עולמים זה הבחי' נק' צלם והנה יש עוד בחי' הנק' דמות ה' והוא בחינה התחתונה שא"א להשיג כבוד ה' רק ע"י דמות והבן זה היטב והכל ניתן ביד האדם שיהיה הוא המנהיג ושע"י יתנהגו כל העולמות וזהו"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותינו אמנם השם הוי"ה בהוב"ש הוא המחיה כל העולמות. וממנו נשתלשלו כל העולמות ע"י חילופי אותיות ותמורת אותיות וחשבון כנודע למביני דעת וע"י השתלשלות הרבה עד אין קץ ואין חקר : ומעתה יובן מאחז"ל כל הנביאים נתנבאו בכה הוסיף עליהם משה שנתנבא בזה הדבר והענין הוא כל הנביאים לא השיגו הנבואה רק בבחי' התחתונה שהוא בחי' דמו"ת והנבואה באה עליהם ע"י השתלשלות רבות משם הוי"ה הק' בהוב"ש עד בחי' כ"ה כנודע סודו ולכן לא היו משיגים הדבר רק בדמיון ולא גוף הדבר ההיא כאשר הוא במקורו ובשורשו אכן משרע"ה היה השגתו הק' ממש גוף הדבר כביכול כאשר הוא במקורו ושורשו הרמה בקודש בעצם הוי"ה הק' בהוב"ש וזהו זה הדבר וזהו אמרם ז"ל כל הנביאי' נתנבאו בכ"ה היינו בכ"ף הדמיון בבחי' דמות וכנ"ל הוסיף עליהם משה שהתנבא בזה הדבר והבן :

להבין הדברים בביאור יותר צריך להקדים עוד כמה דיבורים להבין מהו ענין ז' ימי המילואים. שהי' משר"מ משמש בכהונה גדולה ולמה לא אהרן בעצמו גם מהו

לא

לשון מילואים גם למה ז' דוקא גם יש לדעת מאחז"ל במה היה משרע"ה משמש בחלוק לבן שאין בו אימרא וצריך להתבונן מאוד בדברי חז"ל והידועים שבאמת הם רומזים לסודות נפלאים ונוראים : אכן הסכת ושמע ישראל ודע שכאשר עלה ברצונו ית' ויתרומ' ויתנשא לברוא את העולם ולהאציל מאור קדושתו ית' אור א"ס וה"ת ולא היה בכח האפשרי להכיל העולם עוצם אור קדושתו וקדושת שמו הנכבד והנורא שם הוי"ה הק' בכוב"ש . לכן ברא הקב"ה ויצ"ר ועש"ה את העולם ע"י צמצומים ומסכים והשתלשלות רבות עד אין קץ ואין מספר ובכללות העולמות יש ד' והם אבי"ע. והעולם העליון נק' אצילות זהו בחי' שם הוי"ה הק' ב"ה וב"ש במילוי יודי"ן והוא שם ע"ב הק' והנורא והעולם הבריאה הוא בבחי' שם ס"ג ועולם היצירה הוא בבחי' שם מ"ה ועולם העשייה הוא בבחי' שם ב"ן . ומעתה ראה והבן שכל העולמות הם ע"י המילואים של שם הוי"ה הק' ב"ה וב"ש וצריך האדם להמשיך תמיד חיות והשפעה לכל העולמות משם הוי"ה ב"ה וב"ש מבחי' עצמותו שהוא מקור ושורש מקוריי לכל העולמות והוא ממלא כל שמהן וכשהאדם פוגם ח"ו אזי הוא גורם פגם לכל העולמות ח"ו אמנם דע שאין האדם יכול לפגום כ"א בהמילוי של השם . ולא בהאותיות עצמותו של השם ולכן אינו פוגם רק באלו ג' עולמות בהם בי"ע אבל בעולם האצילות אין אדם פוגם ע"י מעשיו ח"ו וכאשר האדם משים אל לבו לתקן הפגם שהוא אשר גרם באותיות המילוי אז צריך לשוב בתשובה שלימה ולמסור נפשו רו"ל לה' . ועי"ז בא שפע רב משם הוי"ה הק' ב"ה וב"ש מאותיות עצמותו של השם הק' ועי"ז נתמלאו כל העולמות במילואן וטובן וזהו שאנו אומרים בבקשה ותמלא כל השמות שפגמתי ותמלא דייקא וכנ"ל ובשמך הגדול דייקא היינו עד שיתמלאו ע"י האור מקור המקורות עצמות שמו הגדול. והבן זה . וצריך האדם להתחיל ולסדר תיקונו ממטה למעלה היינו בתחלה בעולם העשייה ואחר כך בעולם היצירה וכן ממדריגה למדריגה . וכאשר סדרו לנו אנכה"ג בסדר נוסח התפל' שע"י מעש' הקרבנות ניתקן הנפש שהוא בבחי' עולם העשיה ואח"כ בפסוקי דזמרה הוא בחי' עולם המלאכים עולם היצירה כו' עד תפלת שמ"ע שהוא בבחי' עולם האצילות וע"י שהתבונן בשכלו בגדלות הבורא ב"ה וב"ש ומגיע לקבלת עמ"ש בק"ש ומוסר נפשו לה' באמת כשמגיע לואהב' גו' בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך והוא מקבל עליו כל הדברים הנ"ל באמת ובלב שלם ונתבטל ממציאות לגמרי עי"ז הוא מגיע לעצמותו ית' כביכול ולבחי' אי"ן אשר שם באור פני מלך חיים ורצונו כו' וממשיך משם ברכה וחיים ורפואה וגאולה כאשר הוא מסודר בנוסח התפלה . כי כאשר נתעורר השפעה מלמעלה ממקור כל המקורות אזי נתמלאו כל עלמין בשפע רב במילואן וטובן : והנה כן הוא ג"כ בבחי' שנ"ה ע"ד עש"ן עול"ם שנ"ה נ"פש . דהנה מודע ענין ז' ימי השבוע בכל יום הוא בהירות אחר כנודע. והם נק' ז' ימי הבנין . וכשהאדם פוגם ח"ו אז נתמעט המילוי מהשמות הק' הנ"ל ח"ו . ונתמעט ג"כ הבהירות של כל יום וכנודע שכאשר תתרב' המילוי תתרבה

השפע והאור וע"י שהאדם מתקן מעשיו באופן הנ"ל אז נתמלאו כל השמות הק' ונתרבה ג"כ הבהירות בכל יום ויום והבן : והנה נודע המעשה אשר עשו בנ"י וגם לקדוש ה' לאהרן היה הדבר נחשב לפגם לפי ערך רב עוצם קדושתו של אהרן ע"ה . שהקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה . וע"י החטא זה גרמו פגם בכל העולמות שהם בסוד המילואים משם הוי"ה הק' ב"ה וב"ש וגם בז' ימי הבנין וכנ"ל . והיה הדבר צריך לתיקון והיינו להמשיך אור וחיים לכל העולמות ולזיה"ב ממקור כל המקורות שהוא בחי' עתיקא דעתיקין כביכול אשר שם רחמים גדולים . בכדי שיתקנו כל העולמות ושיהיה הברכה שכינתו ית' למטה . וזה לא היה יכול להיות כ"א ע"י משרע"ה שהיה מובחר האנושי והיה תמיד בבחי' ביטול מציאות לפני הש"י לכן היה בכוחו לעלות למדריגת מקום שנק' אי"ן באין שם שום יישות כלל . לפי ערך העולמות שלמטה ממנו . אשר שנגד א"ס ב"ה הוא ג"כ בבחי' י"ש כנודע דכתרא עילאה שהוא בחי' אי"ן . אע"ג דאיהו חיוור כו' אוכם הוא לגבי עילת העילות אבל נגד עולמות שלמטה ממנו הוא נק' אי"ן . ושם הוא רחמים גדולים בלי שום הכרעת דין כלל . ומשם היה משרע"ה ממשיך אורות והשפעות לכל העולמות ונתמלאו כל עלמין במילואן וטובן ועי"ז ניתקנו גם כן הז' ימי הבנין כיון שכל העולמות נתקנו ונתמלאו במילואים קדושים . גם זיה"ב אשר שורש משם נתמלאו בבהירות רב . ולכן שימש משרע"ה באלו הז' ימים דוקא . ולכך נק' מילואים . והבן : והנה השמונה בגדים ששמש בהם הכה"ג כ' האוה"ח הק' ז"ל שהד' בגדים שגם הכהן הדיוט לובש בהם מרמז לשם אדנ"י הק' שהוא ד' אותיות . והד' יתירים של הכה"ג מרמזים לד' אותיות של שם הוי"ה הק'. שהוא בבחי' מדה ממועט מדת א"ת ולכך נק' בגדי כהונה לכבוד ולתפארת . אמנם משרע"ה ע"י מדריגת ענוה שהיה בו והיה תמיד בביטול מציאות והיתה מדתו נוגעת בבחי' אי"ן . דהוא עתיקא דעתיקין דשם הוא רק לובן העליון ולא שום גוון כלל היינו כי כל העולמות הם בבחי' מקבלים מהעולמות שלמעלה מהם והם כמו אותיות הנכתבים על קלף הלבן משא"כ הוא אשר שנק' אי"ן הוא רק לובן ורחמי' וחסדים גדולים שאין שם עדיין אפילו בחי' ציור כלל דק מן הדק מאותיות ונק' אתר דלא קיימא לשאלה . לכן קראו חז"ל במתק לשונם חלוק לבן שאין בו אימרא . וכן היה משמש משרע"ה. ומה שקראוהו חז"ל חלוק . היינו כנ"ל שהגם שנגד העולמות שלמטה ממנו הוא נק' אי"ן . ומשם בא כל עיקרי השפעות עכ"ז אוכם הוא לגבי עילת כל העילות . והוא לבוש . אמנם הוא בבחי' לבוש הדבוק בעצמותו ית' כביכול. לכן קראוהו חז"ל בשם חלוק. והבן היטב : והיוצא לנו מדברינו אלה שמרע"ה ע"י שהיה בבחי' זו לכן השיג נבואתו בלשון זה הדבר . וזהו ג"כ ענין התפלה ממש שצריך האדם לבוא למדה זו קודם התפלה ושיהיה בעת התפלה בבחי' אי"ן . וכנ"ל שיוכל להמשיך רפואה וגאולה ופרנסה כמו שהוא מסודר בנוסח התפלה וכנ"ל . ובזה מבוארים היטב דברי המדרש . במפרש וזהו הדבר שהוא בחי' התפלה

וסייע

והיינו ע"י בחי' זה הדבר אשר אתה במדריגה זו. תעשה להם ר"ל תוכל לתקן אותם מחמתם לקדש אותם לכהן לי. ר"ל שתביא אותם למדריגה זו שיהיה לכהן לי. תיבת ל"י הוא מרמז על ד' יודין דשם ע"ב הק' וכמבו' לעיל פ' תרומה. והמשכיל יבין כל זה. כי דברים נפלאים הם ורחבים מני ים ואם יש ח"ו איזה שגגה בהעתק השם הטוב יכפר. כי באהבתו תשגה תמיד:

תשא

ואל בנ"י הדבר לאמר שמן משחת קודש גו'.
ואמרו הז"ל בגמ' הוריות. והוא בילקוט כמין שתי טיפי מרגליות היו תלויין לאהרן בזקנו. תנא כשהיה מספר היו עולות ויושבות בעיקרי זקנו. ועל דבר זה היה משה דואג שמא מעלתי בשמן המשחה שהוא קודש שנאמר שמן משחת קודש גו'. יצתה ב"ק ואמרה כטל חרמון שיורד על הררי ציון גו' מה טל זה אין בו מעילה ט'. ועדיין היה אהרן דואג שמא משה אחי לא מעל ואני מעלתי. יצתה ב"ק הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. מה משה לא מעל כו' עכ"ל:

והנה הדקדוקים המה רבו. ענין שתי טיפי ולמה כינו חז"ל להטיפין בשם מרגליות. גם מהו יראת ודאגת הק' האלו שהיו יראים אולי מעלו באלו השני טיפין. עוד מאמר שהב"ק הראשון גילה לנו זאת שאין בהם מעילה כלל. מה היה דאגת אהרן. עוד כי למה ישתנה הוא ממשה בזה. ועוד כמה דקדוקים כמבואר למבין: אבן בהעיר לב ונפש שכל אחד אשר הגן אל דעות ה'. י"ל דהנה נודע דהשערות הם בחי' מותרי המוחין מה שהם בוקעים ויוצאים דרך השערות כי השערות הם תלוין כאו"א. והם בסוד הצינורות אשר השפע יורד על ידן. והשערות של הראש הם מותרי המוחין של הראש. והשערות של הפנים הם מותרי האורות של הפנים. ונק' שערות מלשון שיעור שהשפע והאורות באים בשיעור במנוס כפי אשר יוכלו המקבלים להכיל ולקבל. והם נק' בבחי' ווי"ן לעמודים דוא"ו הוא בבחי' המשכה כנודע ומבואר כמה פעמים והנה אחז"ל עד שלא בא אאע"ה לעולם לא היה זקן עד שבא אברהם שנאמר ואברהם זקן בא בימים ע"כ. לבאר זה י"ל דהנה אחז"ל זקן זה שקנה חכמה. וצ"ל איך הוא נרומז חכמה בתיבת זק"ן. וי"ל שהנו"ן מרמז על נו"ן ש"ב וע"ד קנה חכמה קנה בינה והנה ידוע דהשערות של הזקן הם צינורות והמשכת השפע מהמקורות העליונות והם נק' י"ג תיקוני דיקנא קדישא עילאה. ותיקון הח' הוא נוצר חסד והוא מזל העליון. וממנו נמשך השפע למזל התחתון. תיקון הי"ג שהוא ונקה. וידוע דמדת אאע"ה היה מדות החסד. וממילא כאשר בא אאע"ה לעולם. נתעורר אז מדת החסד דהוא מזל העליון ונגמר ונשלם אז הי"ג תיקוני דיקנא קדישא עילאה בשלימות. והבן זה: ובזה י"ל דרך רמז דתיבות אלו נוצר חסד לאלפים מרמזים עז"ה. דהנה כל מה שאנו רואין איזה מדה בהשתלשלות ע"כ היה למדה זו שורש דק ורוחני למאוד במקור כל המקורות כבסיס. הכל בבחי' היולי דהוא בחי' אי"ן רק כשהיה זו המדה במקור בבחי' אי"ן. לא היה בה שום תפיסה ואפילו שום ציור דק לא היה בו רק אח"כ בא מהעלם אל הגילוי ונתגלה הדבר יותר ויותר. א"כ ממילא כשאנו רואין החסד שנשתלשל מבחי' חכמה ובינה ע"כ היה למדת החסד שורש דק במקור כל המקורות אף קודם שנתגלה מדת החכמה ומדת בינה. רק שעדיין לא הי' שום ציור וע"י השורש נצטייר אח"כ הדבר. והבן. והנה תיבת אי"ן ידוע דהנו"ן מרמז לנש"ב. והיינו הנש כאשר היה בבחי' אין לא היה אז שום ציור מהנש"ב. עכ"ז שורש דק הוא למה שעתיד להתגלות אח"כ. שע"י שהי' כלול בשורשן היה יכול להיות ציור. וכן הוא בכל המדות שהיו נכללים הכל בשורש ובמקור כל המקורות. ועפ"ז י"ל הפירוש של נוצר חסד. ר"ל הנו"ן שהיה בשורש ובמקור כשהיו עדיין בבחי' אי"ן נ"ר חסד. היינו שזו הנו"ן שהיה במקור כל המקורות הוא נר ציור מדת החסד שנתגלה אח"כ. ומפרש באיזה אופן וקאמר לאלפים. היינו אלף חכמה אלף בינה. ור"ל שנשתלשל מן השורש העליון להמקורות חכמה ובינה. ועל ידיהם נצטייר מדת החסד. והבן זאת היטב: והנה נודע שהכה"ג היה מלובש בשמנה בגדים דהוא נגד הח' תיקוני דיקנא עילאה המתחילין משם אל עד נוצר חסד ובהשמנה תיקונין אלו היה מתלבש כהן הכה"ג והיה ממשיך עי"ז השפעה עד מזל התחתון דהוא תיקון הי"ג ונק"ה. ור"ל דע"י שהיה נמשח בשמן משחת קודש על ראש אהרן המשיך השפעה מלמעלה מראש אריך דהוא מקור כל המקורות ויורד מאותו השפע שני טיפין על זקנו של אהרן. וי"ל ביאור דבר זה ע"ד אפשרי. דהנה כתיב שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך היינו דהמקור צ"ל נשאר תמיד במקורו ושורשו ורק ההשפעה והולדה ממנו תקח לך. ולהבין דבר זה היטב צריך אריכות גדול רק בדרך כלל הוא כנ"ל. שצריך להיות המקור נשאר במקומו. וממנו יומשך בכל פעם השפעה. ועיין בע"ח שער הזיווגים פ"ג ותבין זאת. והנה י"ל בדרך אפשרי דהשני טיפין הנ"ל הם תיקון הח'. נוצ"ר חס"ד הוא מזל העליון. והתיקון הי"ג ונק"ה. דהוא מזל התחתון. והם זה אצל זה. וזה על זה. ובחי' דכר ונוק' כמבואר בע"ח שער א"א פ' יו"ד. שהם בחי' אב"א. ואימ"א. ואבא הוא תיקון הח' ואימא היא יונקת מתיקון הי"ג. יעו"ש ותבין:

ואפשר י"ל עוד בדרך אחר. דהשני טיפין אלו הם בחי' אחרת והוא כי הנה אי' בכתבים שיש שם ששפעי"ה ושם הזה הוא מסוגל לטהר המחשבה. והענין הוא ע"ד שביאר המגיד הק' הפלאי. הפסוק ועשה שני כרובים זהב. דהנה נודע דעיקר תכלית בריאת העולמות הי' רק בשביל שיתגלה מלכותו יתברך ויתעלה. ולא הי' אז באפשרי שיהי' שום גילוי כי אור קדושתו הוא א"ס וא"ת. וא"א בשום אופן להכיל עולם אורו ית'. לכן מהכרח הי' שיהי' בצמצומים רבים מאוד. וע"י התלבשו' והשתלשלות בבחי' רבות עד שנתצמצם כביכול בבחי' קטנה מאוד. ונעשה כמו בחי' ע"ף

והבן

והבן זאת. והנה מציאות זה צ"ל בעוה"ז השפל והתחתון דכל מה שנשתלשל מלמעלה צ"ל מציאות כזה בעולם התחתון והשפל ובחי' זו שבעולם התחתון נעשה מרכבה וכסא כביכול. להמציאות שלמעלה ממנו. והנה נודע שהמשכן הי' ציור לכל העולמות והכל נעשה כמו דוגמא שלמעלה כמבואר בכל המדרשים ממילא הי' צריך להיות בהמשכן גם מציאות כזה לז"א הכתוב ועשה שני כרובים זהב. ותרגומו כרביא שהוא בחי' נער ע"ד כי נער ישראל ואוהבהו. ושם הי' מקום שכינתו ית'. ויתנשא לעד ולע"ע. וצ"ל בבחי' דכר ונוק' לכן היו ב' כרובים כמער איש ולויות. וזהו ג"כ בחי' ט"ף במציאות בעולם הזה התחתון והשפל. והוא קטנות שכל האיברים קטנים שם. ואח"כ נתגדל למעלה למעלה. וכן הוא כביכול בבריאת העולמות שע"י התור' ומע"ט ואתערות' דלהת' כביכול מוסיפין כח בגבור' של מעלה. ובאי' כל העולמו' לידי גדלות. והבן: (והנה ע"פ הקדמה זו ביאר אדמו"ר דברי הגמ' שדרש ראב"ע. בפ' הקהל אם אנשים באו ללמוד כו' ט"ף למ' באים. וביא' בזה דבר נפלא והדברי' ארוכים קצת לא עת האסף פה). ומעתה יובן מ"ש בפע"ח. בשער השבת פי"ב שבשם הק' הנ"ל הם ט"ף ט"ף בסוד יברך את הנערים. עיי"ש והבין: ובזה יובן מ"ש בכתבים שהשם הק' הזה הוא מסוגל למסרת המחשבה וכפי מה שהקדמנו דראשית ונקודת המחשבה קדומה לכל הקדומים. שיהי' גילוי מלכותו ית"ש. ושיהי' בבחי' ט"ף וכנ"ל. ממילא בחי' ט"ף ט"ף הי' כלול בהמחשבה קדומה דהוא אותיות י"ה. ואז נעשה מזה צירוף השם טפטפי"ה וכשהשם זה הוא בצירוף כזה אז נכללו כל העולמות וגם בחי' התתאונה נכלל הכל בסוד המחשבה. והבן היטב כי הוא ענין דק מאוד: והנה מבואר בפע"ח שער הנ"ל. דשם זה הק' הוא מקורו משני מרגלאין מהז' מרגלאין והוא שם אהי"ה ושם יה"ו. במילוי ההי"ן. שעולים קנ"א. ומ"ב. ומספר שניהם עולה קל"ג. גימ' טפטפי"ה ועיי"ש. ולפי דברינו אלה י"ל ע"ד האפשרי שזהו השני טיפי מרגליות הנ"ל דהוא בחי' השני ט"ף ט"ף ובאים משני שמות המרגלאין הנ"ל. ולדרך הנ"ל שאמרנו שהשני טיפין הם בחי' תיקון הח'. ותיקון הי"ג. שהוא מזל העליון ומזל התחתון. י"ל בזה שקראו חז"ל שני טיפי מרגליות לומר שמרמז ללובן ובהירות העליון דהוא כולו רחמים גדולי'. והנה אנו רואים במרגליות שיש בהן לבינות ובהירות גדול. והוא יקר הערך מזה אנו רואים שהם באים ממקום ומקור גדול. וגבוה מאוד. ומראיתן מוכיח על זה. שאע"פ שנתגשם ונתלבש בלבושים רבים גשמיים עכ"ז עדיין הבהירות ולבינות עליהם. ועם שיש בהן לבינות ובהירות גדול. עכ"ז כשהם בעוה"ז התחתון הם רק בבחי' מרגליות שהוא בחי' רגלין מחמת שהם בלבושים וצמצומים רבים. וזהו מרומז בפסוק ברות. דהוא מרמז על ה' התתאונה. והשתוקקה לשורשה ולעלות למעלה דהוא בועז שהי' גואל אמיתי ולכן אמר הכתוב ותגל מרגלותיו וע"ד שאחז"ל אי לאו דדלאי חספ' לא משכחת מרגניתא תותי'. והבן זאת היטב: ולדרך הב' שאמרנו בדרך האפשרי שמרמז על שני מרגלאין הק'

כנ"ל מובן הדבר יותר דברי חכמים וחידותם כמובן. ונבאר יותר דברי חז"ל בגמ' וילקוט הנ"ל. הנה כשהיה מספר היו עולות ויושבות בעיקרי זקנו. והוא ע"ד שני דברים. היינו כשהי' מספר איזה דיבורים אבל לא הי' צורך עבודת הכהן בזה. אז נתעלו הב' טיפין הנ"ל למעלה. היינו שנסתלק השפע מלמטה למעלה. אמנם אהרן הכה"ג הי' מעלה אותן הדיבורים תיכף לקדושה ועי"ז ירד השפע שלמעלה למטה ג"כ. דהוא השני טיפין הנ"ל. והבן זאת. והי' מרע"ה דואג שמא מעל בשמן המשחה. ר"ל שע"י שראה שירד השפע מלמעל בדרך ריבוי מאוד הי' ירא אולי המשיך השפע זו מעצמות המקור ועי"ז נתרבה השפע' מאוד. והתורה אמרה שלח תשלח את האם גו'. והי' ירא ודואג שע"י שהשפע' מרוב' עד למאוד לא יהיה ח"ו כולו קודש להשם לבדו. ויצא ב"ק כטל חרמון מה טל אין בו מעיל'. דהנה נודע דטל שורשו משם יו"ד ה"א וא"ו שמספרו עולה ט"ל. והעוה"ז נברא בה' התחתונ' הרי שהמקור של הט"ל דהוא אותיו' יה"ו הם מקורו' ועומדו' במקורן. רק על ידי ה' אחרונה שקבלה מן המקורות עליונים נשתלשל לזה העולם והבן. כך שמן המשח' אין בו מעיל'. היינו שלא ירד המקור בעצמו רק השפע'. והמקורות במקומן עומדות. ואהרן הכה"ג הי' סובר בדעתו אולי מרע"ה לא מעל כי ידוע שמרע"ה הי' שושבינא דמלכא. והי' מעלה כל הבחי' מתתא לעילא. כמ"ש וישב משה את דברי העם אל ה'. ולזה אף ע"פ שהמשיך השפע מרובה למאוד. עכ"ז יעלה אחר כך למקורו ולשורשו את הכל. משא"כ אהרן שהי' רק שושבינא דמטרוניתא שהמשיך השפע מעילא לתתא ע"י ח' בגדים שהי' לבוש בהן שהם נגד ח' תיקונים. מן אל עד נוצר חסד. שהוא מזל העליון. ועי"ז המשיך השפע' מעילא לתתא עי"ז הי' דואג שמא המשיך השפע' מרוב' יותר מדאי ועי"ז אפשר שלא יהיה קודש לה' לבדו. לזה יצתה ב"ק מה טוב ומה נעים שבת אחים כו'. והמשכיל יבין היטב כל הנ"ל כי דברים עמוקים הם. העומדי' ברומו ש"ע. ואם ימצא ח"ו איזה שגיאה בהעתק הדברים הש"י יכפר (א"ה הנה ע"ז דברי כבוד אדמו"ר סתומים וחתומים ומובנים הדברים ביותר ע"פ דברי פע"ח בשער השבת פי"ב בסופו. דט"ל הוא ג"כ משני מרגלאין הנ"ל רק שהם במילוי אלפי"ן יעי"ש. ואפשר להסביר זאת ע"פ דברי חז"ל דגמירי דטל לא מיעצר אך איני רוצה להעלותן. כי חלילה לשנות מדברי אדמו"ר. וחייב אדם לומר בלשון רבו. דוקא):

ויאמר ה' אל משה גו' שבתותי תשמרו גו' לדעת גו' מקדשכם. עיין בסוה"ח מ"ש בזה ועוד יש לאלוה מילין. הנה חז"ל במס' שבת למדו מכאן. א"ר הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו. אמר הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה כו'. ובודאי המתנה טובה של שבת ר"ל האור והקדוש' עליו' אשר יורד מלמעלה לתוך לבות בני אדם ביום ש"ק והוא רוח קדושה שכיים סדפים. אשר האיש הישראלי משיג אז וחיות רוחניות הבא מעולם עליוי מעולם שכולו שבת וכולו תענוג. והוא בבית גנזי המלך מלכו של עולם

היא

יות בחי' גבוה נק' אל חי . אשר ביום השבת נפתח
שולם ערבות שבו גנזי חיים . ועכ"ז באמת ראוי ונכון
לכל איש משכיל ונבון לשום אל לבו לצפות ולייחל כל
ימי החול להיות משומרי שבת . כמו ואביו שמר את הדבר
ולהתלהב מאוד מתי יגיע יום השבת הק' . ולהיות מקוה
ונכסף ומשתוקק למתנה חמודה זו הגנוזה הבאה ביום
השבת השפעת הקדושה והשגת הרוחני הנשפע מלמעלה
ע"כ או"א מזרע ישראל לפי ערך השגתו ומדריגתו שיוכל
לקבל . כי ודאי בעי הכנה רבה כל ו' ימי המעשה
על קדושת שבת שיושפע מלמעלה . וכפי הכנתו במחשבה
ובדיבור ובמעשה . כמ"כ תהיה השגתו כנודע לכל משכילי
מדע . וכמש"כ והכינו את אשר יביאו והיינו שהאדם
צריך לטרוח א"ע כל ימי החול כדי שיהא לו מה בשבת
ומי שטרח בע"ש כו' . אך אע"פ שמכין א"ע בכל היותר
אפשרי לקדושת שבת בכל יום אל יאמר האדם בלבו
כי לפי הכנתו ראוי הוא להיות נשפע עליו אור קדושת
שבת ובדין הוא שיטול שכרו . דבאמת הוא רק מתנה
טובה ודרך הגינה מאת הש"י . כי אף אם יכין האדם
א"ע בכל מיני הכנות שבעולם . מ"מ אינו ראוי להקדושה
העליונה הנפלא' זו שמשפיע לו הש"י ביום השבת קודש
זולת למתנת חנם יחשב . ועכ"ז צריך הכנה ג"כ
להכשיר א"ע שיהיה לו בית קיבול וכח לקבל ולהכיל
שפע מתנה טובה והמודה זו כי מה יוסיף להאדם מתנת
השי"ת אם לא יהיה כלי לקבלה . ומצדו ית' לא יבצר .
אולם מצד חסרון כח המקבל אשר ע"כ צריך כל איש
ישראל להכין א"ע בוא"ו ימי המעשה להיות כלי מוכשר
לקבל מתנה הק' הבאה לו מבית גנזי אוצר המלך מלכו
של עולם ית' : והנה יש שתי בחי' בשמירת שבת
זכור ושמור . זכור הוא לדכורא . ושמור הוא לנוק' .
ר"ל יש אדם שמכבד את השבת שיהא מזה העונג
ונ"ר ליוצרו ואינו מכוין להנאת עצמו כלל כמ"ש אז תתענג
על ה' . דע"י יום השבת הוא שדבק את נשמתו בקדושה
העליונה ויכול לעבוד הש"י בשכל גדול ונפלא במוחין
חדשים הנשפעים עליו ביום השבת הק' הזה . וע"י
מעשיו הנעימים יוכל להשפיע כל טוב וכל חדו לכל
העולמות עליונים ותחתונים וכל אשר בהם ובפרט לזרע
ישראל וזהו בחי' זכו"ר . אמנם יש אדם שאינו במדריגה
זו שלא ירגיש הנאת עצמו בלתי לה' לבדו . רק הוא
מכבד את השבת בשביל שימחת לו איזה טובה ר"ל דהנה
אחז"ל כל המשמר שבת כהלכתו אפי' עע"ז כדור אנוש
מוחלין לו . ולכאורה יפלא שבשביל שמירת שבת יהא
נמחל לו עבירה גדולה כזו וכבר נזהו קמאי דקמאי .
ותירצו כ"א לפי דעתו הנכונה . ולי נראה דידוע שע"י
העבירה שהאדם עושה הוא מפסיק ומפריד נשמתו
מתורת החיים ומביא פגם בנשמתו ר"ל . אבל כשמכין
האדם א"ע בכל מיני הכנות כנ"ל כל ימי החול לקבל
קדושת שבת שיושפע עליו מלמעלה ושומר וממתין ומצפה
ומייחל מתי יגיע קדושת שבת כנ"ל . אז בעת השפעת
הקדושה ביום ש"ק הקב"ה מאיר את נשמתו מאור הגדול
והק' שמשפיע עליו מעולמות עליונים הגנוזים . ועי"ז
יכולה הנשמה לחזור לשורשה . ואין לך מתנה טובה מזו
שע"י שמומר שבת כדינו וכהלכתו הוא מגיע מחילה סליח'

וכפרה לכל עונותיו . ואם האדם מכוין זה בשמירת
שבת לקבלת מתנה טובה זו להיות נמחלין לו עונותיו
הוא ג"כ טוב אך לא זהו הדרך הנכון היותר נבחר .
כ"א יכוין האדם בעשיית מצותיו לטובת והנאת עצמו אף
לאיזה טובה רוחני . עכ"ז הוא בחי' נוקבא שרוצה לקבל
מהשי"ת עבור עשיית מצותיו איזה שכר וגמול . ועיקר
עבודת האדם צריך להיות שע"י מעשיו הטובים יעורר
מלמעלה השפע טוב לכל העולמות העליונים והתחתונים
ולכל הברואים ע"ד תנו עוז לאלהי' . וזש"ה אך את
שבתותי . דידוע דאכין ורקין הם מיעוטי' . ובא הכתוב
להורות לנו שעכ"פ יקיים האדם מצות שבת במדריג'
המעוט' והתחתונ' היינו שבתותי השמר"ו להיות בבחי'
שמו"ר . להיות משומרי שבת כהלכתו עבור שינמח לו
מזה איזה גמול ובכר טוב וכנ"ל . כי אות הוא . ר"ל
דשבת הוא אות אמת לדעת כי אני ה' מקדשכ' היינו
שע"י קדושת שבת אני מטהר ומסיר מכם כל הפגמים .
ומאיר ומקדש את נשמתכם ומוחל לעונותיכם . ובאמת
מי שיוכל לבא למדריגת ובחי' זכו"ר . אז בודאי מה
טוב ומה נעים וכיה"ר אמן : או י"ל באופן אחר שמרמז
לנו הכתוב בזה ענין נפלא . והוא דבאמת אם היו כל
זרע ישראל יכולין לקיים מצות שמירת שבת כהלכתו מה
טוב . אך אע"פ שלאו כל אדם זוכה לזה . ומעט המה
שמומרים השבת כמצותו . וא"כ באיזה זכות יהיו ישראל
שמורין בהגלות . אשר ע"כ הבטיחה לנו תוה"ק שע"י
הצדיקים אשר הם שומרים שבת כראוי במדריגה יותר
גבוה . שאינם מכוונים להנאת עצמם כלום לא בעוה"ז
ולא בעוה"ב בלתי לה' לבדו לעשות בזה נ"ר ותענוג
ושעשועים להשי"ת והצדיק נק' שבת כנודע . וזש"ה
אך הוא לשון מיעוט . ר"ל אף אם יהיו מקיימי מצות
שמירת שבת מיעוטא דמיעוטא עכ"ז את שבתותי תשמרו
ר"ל על ידי הצדיקים שבדור הנק' שבת תשמר"ו . היינו
אתם זרע ישראל יהיו לכם שמירה מכל דבר רע שלא
ישלוט בכם ח"ו . ובזכות הצדיקים שומרים מצות
שמירת שבת כהלכתו עלהיו"ש יהיה גנון והציל על
שארית ישראל . כי אות הוא גו' דהצדיק נק' אות
שהוא האות והרושם בין הכנ"י להבורא בשבו"ש לדעת
כי אני מקדשכם ר"ל דע"י הצדיק נתפרסם קדושתו
ית' . והצדיק הוא המוסך דעת לעולם שיכירו וידעו
כל באי עולם כי הוא לבדו מרום וקדוש אין זולתו .
ועל ידי הצדיק שהוא האות ישמרו ישראל מכל דבר
רע . ומעלה עליהם השי"ת כאלו שומרים כולם את
מצות שמירת שבת וכיה"ר אמן : או י"ל דהנה הקב"ה
רצה לזכות את ישראל בעוה"ב לכך נתן להם תורה
ומצות . והש"י ברוב טובו וחסדו ואהבתו לזרע ישראל
רצה להטעימם מנופת צוף עריבות מתיקות שכר העוה"ב
הרוחני . ואיך יהיה באפשרי לטעום בעוה"ז הגשמי את
נועם טעם הרוחני . ע"כ נתן להם את יום השבת
שהוא תענוג מעין עוה"ב ובשבת קודש יוכל כל איש
ישראל להבחין תענוג הרוחני הצפון לצדיקים לעוה"ב
אך כיון דבאמת שכר מצות בהאי עלמא ליכא . ושיאך
מתנה אותם בתענוג שבת . לזה התחכם השי"ת כביכול
ונתן להם בתורת מתנה לכל מי שירצה אף בעוה"ז
השפל

בשכל הזה להטעים לעושי רצונו ושומרי שבת מעין תענוג העוה"ב. ובאמת שכר מצוה גופא בהאי עלמא ליכא ונגנז ושמור להם לעולם שכולו ארוך וטוב. וזש"ה אך את שבתותי תשמרו. ר"ל ע"י שתשמרו את השבת בזה תטעמו תענוג הרוחני מעין עוה"ב וזה יהיה לכם לאות על עוה"ב לדעת כי אני ה' מקדשכם. היינו שע"י שמירת שבת תשיגו לדעת כי אני ה' המקדש אתכם לעולם הנצחי לעולם שכולו שבת. וזהו שצוה הש"י למשה שיודיע לישראל זה המתנה טובה אשר ישיגו בשבת וכנ"ל לא רק המצוה לבדה דהא כל המצות הודיעם משה אך כאן הודיעם היתרון והמעלה הגדולה הנפלאה שיהיה לישראל בקבלת מצוה זו שישיגו כ"כ מה שאין בכח שום נברא להשיג בגשם מה שהוא רוחני. וזה עשה הש"י הכל כדי שידעו ויבינו השכר הטוב הצפון להם לעוה"ב. דבלאו שבת לא היה באפשרי להודיעם ולהטעימם בהאי עלמא. וזהו כוונת חז"ל באמרם הא דלא עבידא לאיגלויי בעוה"ז זולת ע"י יום השבת הק' יום מנוחה מעין עוה"ב וכנ"ל. משא"כ בקירון עור פני משה. כי אצלו לא נחשב זה לשכר מצוה כי השיג בחייו כל מדריגת העוה"ב וזהו שאחז"ל הא עבידא לגלויי. אבל מה שנתן מתנה טובה לישראל את יום השבת ולהטעימם מעין תענוג עוה"ב באמת נחשב להם לדבר יקר מפז ומפנינים כנ"ל. ואין זה שכר שבת כי השבת גופא הוא השכר כמאחז"ל שכר מצוה מצוה. היינו זה התענוג של שמירת שבת זהו גופא הוא השכר שנהנים מאוד במה שזוכים לקיים מצות שמירת השבת ולעשות נ"ר ליוצרם ית'. אבל לא"ה לא הודיעם הש"י זה המתן שכר ר"ל השגה זו שמשיגים זרע ישראל ביום שבת קודש וא"ל יתערב זר במחיצתנו וכיו"ב אמן. והנה: או יאמר דהנה כל הקדושות של חגים וזמנים וכל העליות ויחוד וקישור העולמות שנעשה באותן הימים הכל בא ע"י אתערותא דלתתא מבנ"י עם קרובו מצד פעולתינו וכשרון מעשינו והכנתינו לטובה נעשה הכל למעלה עלהיו"ש. אמנם בש"ק נעשה הכל מעצמו בלי שום עזר וסיוע מאתנו. רק כי אנו מכינים א"ע בימי החול ומקדשין ומטהרין א"ע בכל ענין במעשה ודיבור ומחשבה כראוי וע"י תפלתינו בש"ק וג' סעודות דמהימנותא קדישא. אנו מקבלים עלינו הקדושה מלמעלה כ"א לפי כחו והשגתו והכנתו לטובה. וזהו לדעת. היינו שכאו"א מזרע ישראל צריך לידע כי אני ה' מקדשכם. שהוא ית' לבד מקדש אותנו בלי שום עזר וסעד מלמטה. כמו בכל המועדים. ולזה אנו אומרים בש"ק. ומקדש השבת. ובי"ט אומר מקדש ישראל והזמנים. היינו שהם המקדשים כל זמני המועדים. וכאחז"ל. אשר תקראו אתם א"ת אותם. אלא אתם. והנה: עוד בפסוק הנ"ל. הנה זמן רב הקשיתי לשאול והי' גם בעיני הפלא ופלא. כי הכתוב הוא מפורש ואומר. כי עיקר הש"ק הוא מתנה טובה גנוזה וחמודה. אשר ניתן לבנ"י עם ה' בני אל חי. הוא להיות להם לאות ידוע בינם ובין אביהם שבשמים בהוב"ש שיהיה להם ידיעה מבוררת וידיעה שלימה ונפלאה בבחי' ההרגשה לכאו"א מישראל להבין שהבורא ית' וית' מקדש אותו בקדושה נוראה דלעילא ביום הש"ק. וכמ"ש כי אות הוא ביני ובין בנ"י. לדעת כי אני ה' מקדשכם וזהו עיקר נתינת מתנה טובה יום הש"ק לישראל. והנה עינינו רואות בבחי' שונות ומדריגות עם ה' אפילו כשירי ישראל שאינם בבחי' מדריגה זו שיבוא להם מבחי' הרגשה מקדושה דלעילא. ותהיה להם ידיעה שלימה כי הבורא בהוב"ש מקדשם בקדושה דלעילא. ביום זה הק' והנורא. והגם כי המלא ימלא בעם ה' בכל דור ודור אנשים צדיקים זעירין אינון. אשר זכו לבחי' גדולה כזו. ונראה לדבר כי אכנה"ג תקנו לנו בנוסח תפלת מנחה של יום ש"ק. בלשון בקשה. יכירו בניך וידעו כי מאתך הוא מנוחתם ועל מנוחתם יקדישו את שמך. מוכח מכאן שצריך לבקש ולהתפלל על זה מהבורא ית' שיתן לנו זה הידיעה הק' שנרגיש שהבורא ית"ש מקדש אותנו ביום הק' הזה. ולפי המבואר בהפסוק משמע כי זהו עיקר נתינת השבת לכל זרע ישראל. וכנ"ל. והן עתה האיר ה' את עיני ע"פ אשר נשאלתי מנכדי המופלג' יניק וחכים כמר משלם זוסיא ביחי' י (הוא המביא לבית הדפוס) כד הוה בר תמניא שנין על הגמ' שבת דף י"ד ע"ב. אמר רבא בר מחסיא א"ר חמא בר גוריא א"ר הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו. שנ' לדעת כי אני ה' מקדשכם. תנ"ה לדעת כי אני ה' מקדשכם. אמר הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל. לך והודיעם. מכאן אמר רשב"ג הנותן פת לתינוק צריך להודיע לאמו. עכ"ל הגמ'. והקשה לפני נכדי הנ"ל. מסיפא מוכח רשב"ג דצריך להודיע לאמו דייקא. ומהו הלשון מכאן א' רשב"ג. הלא מכאן אין זה מוכח כלל וכמבואר לכל מבין. ובהקשותו זאת לפני האיר ה' את עיני. לתרץ קושיא הנ"ל ג"כ. כי גם לרשב"ג היה קשה גוף קושיא הנ"ל ואז בהכרח צ"ל. שצריך להודיע לאמו דייקא. כי הנה ידוע ומפורסם מספה"ק. כי שורש נשמות ישראל המה חצובים מתחת כסא כבודו ית'. ושורש נשמתם הוא מבחי' המלוכה הק' בסוד שם אדנ"י הק'. והוא נק' בבחי' א"ם הק'. ומשם נמשך ונשתלשל כל הנשמות של זרע ישראל עם ה' בני אל חי. וגם כל ההשפעות הק' בני חיי ומזוני וכל חדו וכל טיבו ונהורין עילאין קדישין וכל ברכאין דלעילא הכל נמשך ונשפע מעלמין עילאין קדישין. ע"י השתלשלות הקדושה עד המלוכה הק'. והיא מקבלת כל השפעות קדושות וכל הרחמים וחסדים עליונים נשגבים הנמשכים אליה ע"י בחי' הדעת העליון הק'. והי' משפעת לבניה לכ"א כראוי לו לפי בחינתו ושורש נשמתו ולפי עבודתו עבודת השי"ת. ובפרט ביום השבת קודש שאז נמשך שפע רבה עילאה מעתיקא קדישא עילאה ע"כ עילאין סתימא דכל סתימין לבחי' חכמה עילאה קדישא בחי' קודש ישראל לה' ראשית תבואתה. ומשם נמשך ע"י סוד הדעת העליון הק'. לז' ימי בראשית. סוד ז' ימי הבנין. וכל יום ויום מקבל השפעתו אז בשבת קודש להשפיע יום ביומו השפעות קדושות הצריכות לעם ה' בני אל חי והכל הוא ע"י הדעת העליון הק'. וכמ"ש ובדעת חדרים ימלאו. כי

ע"י הדעת נמשך השפעות קדושות מעלמין עילאין קדישין אל הוא"ו מדות הקדושות. וגם כל המתקת הדינין. וזהו סוד תד"ר שהוא נוטריקון חסד. דין. רחמים. והכל נמשך אל הא"ש הקדושה שהיא סוד מלכות הקדושה. והיא משפעת לבניה סוד הכנ"י לתתא. וזהו פי' הפסוק כי אות הוא ביני וביניכם. היינו בשבת קודש הוא אות בין הבורא בהוב"ש ובין ישראל עם קדושו. לדעת כי אני ה' מקדשכם היינו שע"י הדעת העליון הק' נמשך כל השפעות קדושות מעלמין עלאין קדישין אל הא"ש הק'. סוד שורש הנשמות עם בנ"י: ומשם נמשך לבחי' כנ"י לתתא. לכאו"א כראוי לו. ולזה תקנו לנו אנכה"ג בנוסח תפלת מנחה דשבת להתפלל ולבקש רחמים על זה. שמהשפעת הדעת העליון הק' הנמשך בש"ק אל הא"ש הק'. נזכה כולנו אנחנו עם ה' שיושפע עלינו שפע קדושת הדעת. וזהו יכירו בניך וידעו היינו שיבוא אלינו השפעת הדעת הק'. לידע ולהכיר ולהבין כי מאתך היא מנוחתם. ועל מנוחתם יקדישו את שמך. שימשך עליהם בש"ק המנוחה הזה. מבחי' קודש ישראל לה'. כל ברכאין קדישין. וכל נהורין עילאין קדישין וכל חדו וכל טיבו. וזהו שאחז"ל בגמ'. מתנה טובה יש לי בבית גנזי היינו בגנזי אוצרות עלמין עילאין קדישין ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל ולזה אמר הקב"ה למשה שהוא בחי' הדעת עליון הק'. לך והודיעם. היינו להשפיע עליהם הקדושה ע"י הדעת הק' וכנ"ל והמתנה זו אינו באפשרי רק ע"י הא"ש הקדושה סוד המלכות הק' וכנ"ל. ולזה ארשב"ג מכאן. הנותן פת לתינוק. ע"ד נער ישראל ואוהבהו צריך להודיע לאמו דייקא וכנ"ל והבן כ"ז היטב:

ע"פ דברינו אלה נוכל לרמז ג"כ מה שאמרו בגמ' שם מאי עביד ליה אמר אביי שאיף ליה משחא ומלי ליה כוחלא. והאידנא דחיישינן לכשפים מאי. א"ר פפא שאיף ליה מאותו המין ע"כ. ובודאי מהראוי לשום לב להבין דברי הכמים והידותיהם. ולדברינו הנ"ל יבואר היטב על נכון היינו שחז"ל באו להורות לנו סדר השתלשלות ושמכת הקדושה וההשפעות טובים ביום הש"ק להבין לידע גודל ערך המתנה טובה וחמודה וגנוזה בדרך כלל בקיצור נמרץ. ואמרו מאי עביד ליה אמר אביי שאיף ליה משחא. פי' שאיף הוא מלשון שף עייל שף ונפיק. היינו שממשיך שפע משח רבות עילאה קדישא מעתיקא קדישא סתימא דכולא לכל העולמות הקדושים. ומלי ליה כוחלא. כוחל"א הוא מספר שם אד"ני הק'. שהוא סוד שם המלכות הק'. סוד אם הקדושה. והיינו שנתמלאה המלוכה הק' מכל מיני השפעות הקדושה מכל חדו ומכל ברכאין טבין והיא משפעת להכנ"י לתתא כנ"ל. ואז נתמלאו כל העולמות חדוה ושמחה גדולה כי זהו עיקר התענוג מכל העולמות ומימרא זו אמר אביי כי שורש נשמתו של כל אדם הוא שמו. ואביי הוא מספר חדוה. גם אב"יי רומז. א"ב סוד אב"א חכמה עילאה קדישא. ותרין יו"ד עילאה משם הוי"ה הק' בהוב"ש. ויו"ד תתאה משם אד"ני הק' והבן כ"ז. והאידנא דחיישינן לכשפים מאי. היינו עתה בעוה"ז שאנחנו בגלות המר. וא"א להמשיך שפע קדושה בהירה וזכה כולם חסד עליון מעלמין עילאין קדישין לעולמות התחתונים. לכל יהנו מזה ה"ו הפילונים כ"ל. ולזה א"ל שפא. שפ"א הוא מספר קס"א סוד שם אהי"ה במילוי יודי"ן ולזה נקרא ר"ב שפ"א. כי הוא המספר הרב והגדול ממילוי שם אהי"ה. שאיף לי' מאותו המין. היינו מבחי' דעת עליון הק'. שהוא עיקר המתקת הדינים בשורשם היינו להמתיק כל הדינים מישראל ולהשפיע עליהם רחמים גדולים ממוזגים. וזהו מאותו המין. היינו מאותו המין שהמלוכה הק' מקבלת שהוא בחי' הדעת הק'. וכנ"ל. וכיה"ר שיומשך עלינו כל השפעות הקדושות וכל המתקת הדינין וכל ברכאין טבין קדישין עד ביאת משיח צדקנו בב"א. והמשכיל יבין כ"ז היטב.

עוד בגמרא שבת הנ"ל. אמר הקב"ה וגו' מתנה טובה יש לי וגו'. י"ל קצת באופן אחר. דלכאורה הלא כל שנותן הש"י לישראל הכל המה מתנות טובות וחמודות הן דברים גשמיים כגון פרנסה ושפע רב והון יקר. וכן דברים רוחניים היינו שכל ומדע ללימוד התורה ועשיית מצותיו וקריאת חגים ומועדים לששון ולשמחה אשר נתן ה' אלהינו אלינו. כולם מתת ה' הוא המשמחים לבבות בני אלפי ישראל אשר זכו למתנה זאת. וא"כ למה דוקא נקראת שבת קודש מתנה טובה ולא זולת. אמנם י"ל כי כל המתנות אשר זיכה ה' את בני האדם כולם המה מתנה ע"מ להחזיר. עד"מ אם יתן ה' לאדם שפע פרנסה ועושר גדול אז הוא מצווה ומחויב ליתן צדקה ולעשות בממונו צ"ח. וכן אם יש לו שכל ומדע מחויב להיות עמל בתורה ומצות. וגם בחגים וזמנים צריכין אנו לעסוק בהמצות השייכים אליהם ובהם. ע"י עסקינו בהם וע"י תפלתינו אנו ממשיכין קדושה ויחודים לעולמות עליונים הקדושים. וכמחז"ל ישראל אינהו דאקדשינהו להזמנים. ועי"ז אנו ממשיכין מלמעלה ג"כ השפעות טובות להכנ"י לשמה והכל היא בבחי' אור ישר ואור חוזר. אך מצות שבת קודש היא באמת רק מתנה טובה שנתן לו הש"י שלא על מנת להחזיר. כי בש"ק יש עלייה לכל העולמות הק' ומתייחדין ומתעטרין. ומקבלין דין מן דין השפעות טובות וכל טיבו וחדו נהורין עילאין קדישין וכל בוצינין טבין. וזהו נעשה גם בלתי עסק עבודתינו ותפלתינו רק ע"י עבודתינו ותפלתינו אנו ממשיכין ומקבלין קדושה והשפעות טובות וכל ברכאין מקדושה ש"ק מעולמות עליונים קדישין להכנ"י לתתא. וזהו ודאי מתנה טובה וחמוד'. אין ערוך אליה. והכל הוא לגודל עוצם אהבתו ית' ונועם חיבתו לזרע ישראל והתרוממות שרמם עם קדושו. והבן היטב:

ושמרו בנ"י את השבת גו'. וכ' האוה"ח הק' ז"ל. שישנו בגדר עמוד לעשות אבל כי' הגם שרפואות האלו יועילו לשעות ולימים לא יחללו עליו את השבת. עכ"ל. וכבר תפסו עליו בזה. שהוא נגד הש"ס והפוסקים שאמרו אפילו ספק נפשות דוחה את השבת ולא נצרכה אלא לחיי שעה. דאפילו על חיי שעה מחללין את השבת. עיי"ש. וכדי שלא נשוה את האוה"ח הק' ח"ו כסותר דברי הש"ס והפוסקים נוכל לומר בדרך אפשר שכוונת האוה"ח הוא באופן שבא הסכנה להחולה בשבת לעת ערב והמדוה יוכל לחיות עוד יום או

יומים

[ס]ריס. ע"י רפואות וסמנים. ובעוד שיתעסקו בשחיקת הסמנים ובבישול הרפואות יחשך היום ויהיה חול. וא"כ בחילול שבת משחיקת ובישול הסמנים לא יועיל רק שיוכל להיות עד יום או יומים בחול. אבל ביום שבת עצמו לא יושיעו כלום. אפילו על שעה אחת. כי בעוד שיתקנו [ב]ישול הרפואות יפנה היום ויהיה חול. ובזה האופן מיירי בתוס' ואומר שאז אין מחללין את השבת כיון שע"י חילול שבת זה לא יבוא לידי שמירת שבת אפילו שעה א'. והש"ס והפוסקים שאומרים שאפילו על חיי שעה מחללין השבת. אפשר דמיירי דוקא מאופן שהחיי שעה [יה]יו בשבת עצמו. ובזה יבוא לגדר שמירת שבת. ודו"ק. וכ"ז הוא בדרך אפשר:

ויאמר אהרן גו' ברע הוא. אומרו כי ברע הוא. ולא אמר כי רע הוא. כי חלילה לנו לדבר סרה או היזה לא טוב על עם קדוש זרע ישראל אשר נשמותיהם חוצבו מתחת כסא כבודו ית' וממקום גבוה קאתו. ובפרט אהרן הכה"נ איש החסד ונביא לה'. ואף אם איזה אדם יחטא לפעמים אין להאשימו כ"כ. כי הביאו לזה מחמת שלא נזדכך חומרו ונפשו ורו"כ עדיין מחלקי הרע שהם בתוכו. ולא נבררו מהרע שהם משוקעים בו ר"ל. ולדעתי זהו כוונת אהרן שאמר כי ברע הוא. היינו שהם עדיין משוקעים ומעורבים בתוך הרע ולכן נכשלו בחטא זה. אבל מצד חלקם הטוב בעצם לא היו ראוים לזה ולא ביוצא בו ח"ו. ומי יתן שיזכנו השי"ת להיות יוצאים מחלק הרע לגמרי. ונדבק בהטוב האמיתי והנצחי לעד ולע"ע. כיה"ר אמן:

אנא חטא העם הזה חטאה גדולה גו'. ולכאורה יפלא וכי משרע"ה רעיא מהימנא יקטרג על ישראל ח"ו. והלא כמה פעמים מסר נפשו עבורם. וביותר תמוה. והלא בא לבקש ולחנן פני השי"ת שימחול להם. ואדרבה הי' צריך אז להקטין חטאם בכל האפשרי. כדי שיתמלא שאלתו למחול לזרע ישראל. ולא עוד אלא שהגדיל החטא ביותר באמרו חטאה גדולה: אבן כאשר ישכיל ויתבונן האדם בלבו ידע ויבין באמת שאין לך עונש לעובר עבירה יותר גדול מן העביר' עצמ' היינו כשיתיישב בדעתו היטב מה עשה בעברו על רצון הבורא ב"ה וב"ש. והיוצא לו מזה שנפרד ונתרחק מבורא החיי'. ונפל לתוך הקליפו' והחיצוני' ר"ל. ואז ודאי יתלבש בבושה גדולה. והכנעה רבה ויתמלא רתת וזיע וחלחלה. ואז יתחרט בכל לבבו באמת על העבר. ויקבל ע"ע מאז והלאה שלא ישוב עוד לכסלה. רק ירגיל א"ע לעשות כל מעשיו וענייניו במתון לב ויישוב הדעת אם באולי יש בזה איזה נדנוד היפך רצון הבורא ית'. שלא לעשותו. ונמצא כשחושב בלבו כל הנ"ל. אז בודאי יש לו צער גדול שזה אין לשער על שהמרה רצון השי"ת. וזהו באמת העונש היותר גדול כאז"ל שכר עבירה עבירה. ואז אף ישוו לו באוהו עת כל העונשים שבעולם יקטן בעיניו מגודל כאב לבו. וזהו שפייס משרע"ה את השי"ת באמרו אנא כו' חטאה גדולה. וכעת שמו ללבם גודל הפגם שעשו. וההפסד רב מריחוקם משורשם הרמה בקודש. ומלאים בושה וחרפה בכל לבבם לבל ישובו עוד לעשות כזאת מה שהוא נגד רצונו ית' רק לקיים ככל הכ' לחיים בתוה"ק בלי שום שינוי וגרעון ח"ו. ונמצא שכבר יש להם העונש היותר גדול בזה שנתמלאו בושה וכלימה באמת ודי להם בזה. ולכן הם ראוים למחילה וסליחה וכפרה. וכיה"ר אמן: או י"ל באופן אחר. והוא ע"פ מאחז"ל ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך בשני יצריך. ופשט הדבר הוא. כי ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו. כי גם היצה"ר אינו נהנה בזה שמחטיא האדם וממרה אותו נגד רצונו ית'. רק הוא מוכרח ורוצה לעשות רצון קונו. שבראו ע"מ כן שיפתה ויסית את האדם לעשות היפך תוה"ק. והאדם לא ישמע לו ובזה יגדל שכרו. ובאמת גם היצה"ר רוצה שלא ישמע לקולו ולא יאבה לו. אך יתגבר עליו בכל עת ורגע וינצחנו. והיצה"ר כבר עשה שליחותו מה שהיה מוטל עליו היינו להסיתו ולפתותו. אבל האדם לא ישמע לו אך ילחם מלחמתו עמו וינצחהו ומזה משמח ג"כ היצה"ר. ונמצא שע"י היצה"ר נעשה ג"כ נ"ר ותענוג ושעשועים להבורא י"ת וי"ש. כמו ע"י היצ"ט. משא"כ להיפך ח"ו. והנה שלא יעלה בלב אדם ח"ו לומר מה לי ולצרה הזאת לא הן ולא שכרן. איני חפץ בקבלת השכר מהתגברות על היצה"ר. ומכש"כ בהעונש אם אשמע לקולו ח"ו. לזה הזהירונו חז"ל לבל נהיה כפויי טובה בבריאת היצה"ר לטובתינו כדי להרבות שכרנו בעולם שכולו טוב ורב טוב הצפון: ויהיה נקל בעינינו לסבול מעט צער בעוה"ז במה שנלחם עם היצה"ר להתגבר עליו ולנצחו. וה' יהא בעזרו כמאחז"ל לולא ה' עוזרו לא היה יכול לו. וירבה שכרו למאוד וכנ"ל. וכשמשים האדם זאת על לבו. אז יאהוב את השי"ת ויודה וישבח אותו על גודל טובו וחסדו שברא היצה"ר לטובתו. כדי להרבות שכרו באין שיעור וגבול משם כמו שאוהב את השי"ת על בריאת היצ"ט. וזה"ש. ואהבת כו' בשני יצריך. וכדרשת חז"ל בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו. היינו שכך תשבח את השי"ת על איזה מקרה לא טוב ח"ו. כמו על הטוב. ולכאורה יפלא לבב אנוש עליו בבוא עליו איזה צרה ח"ו. היאך יוכל להתפלל לפני השי"ת שיסיר ממנו הצער והיסורין שבאו בהם. כיון שאדרבה צריך לאהוב את השי"ת ולשבחו ולשמוח בזה אך ע"פ ששמעתי מהרב הק' מ"מ מקאדזין ז"ל. שצריך האדם לכוין בתפלתו רק לכבודו ית'. היינו ע"י שיסיר ממנו אותו הצער והיסורין יכירו וידעו הכל. גדולתו ומלכותו. ויבינו שאין כמוהו ואין כמעשהו. ולזאת הכוונה הראויה היה משרע"ה ג"כ מתפלל להשי"ת שימחול לישראל החטא הזה הגדול. כדי שעי"ז יתוודע ויתפרסם לכל באי עולם גדלו וטובו וחסדו. ומגודל החטא ועכ"ז עמו הסליחה יתגדל ביותר כבוד שמו ית' וית' וטובו וחסדו. וכיה"ר אמן:

ונפלינו אני ועמך גו'. ואמחז"ל שביקש משרע"ה מהשי"ת שלא תשר' השכינה רק על זרע ישראל ולא על שונאי ישראל. ולכאורה אינו מובן מהו כוונתו בבקשתו זאת הלא אם יהיו ראוים לזה. למה לא יזכו לזאת המדריגה: אבן י"ל משרע"ה בא בטענה נצחת וטובה לפני השי"ת כי בנ"י עם קרובו בני אל חי. נק' בשם ראשית כמ"ש קודש ישראל לה'. ראשית תבואתה. וא"כ שהם הם הראשית צריך שיהיה שורה ניכרים ואם

יהיה הש"י שכינה על סוגלי ישראל ג"כ. אז לא יהיה שורה ניכר ש. כי אז לא יקראו הסוגלי ישראל בשם שירים. וזה מעלת בנ"י שהם נק' בשם ראשית. אם אין מי שיקרא בשם שירים. וזש"ה ובמה יודע איפה גו' היינו שלא תשרה השכינה כ"א על זרע ישראל. והסוגלי ישראל יקראו בשם שירים. ואז שייך שפיר שם ראשית על ישראל עם קדושו. וכיה"ר אמן:

והסירותי את כפי וראית את אחרי גו'. דהנה הוא ית' מסתתר בשפריר חביון דמקום סתר אשר השי"ת משתת' בו כביכול הוא אור בהיר ונעלם לית ביה תפיסה כלל. ומכש"כ אור א"ס הפשוט. דהנה מבשרי אחזה אלוה. והלא עינינו רואות בב"ו כשרוצה לכסות א"ע אז פורש כפיו על ראשו או על פניו. כמ"כ כביכול הוא ית' מכסה עצמו בכפיו והוא לרמוז לכ"ף הוא כת"ר ושם נעלם וגנוז אור א"ס. וגם בחי' כת"ר אין שום ב"א ונברא יכול להשיגו ונק' אין. וז"ש הש"י למשה מגודל האהבה שאהבו ועשה כל מבוקשו. והסירותי א"ת כפ"י ר"ל שאגלה לך את הכת"ר ואין לדבר בזה יותר. וכבוד אלהים הסתר דבר. והדברים עתיקים סתומים וחתומים והחכם יבין מדעתו. ורז"ל רמזו לנו כל הענינ' במלות קצרות מלמד שהראה לו הקב"ה למשה קשר של תפילין. היינו שגילה לו הש"י קשר של דביקות הנקראת תפילין. דהוא מרמז למוחין כנודע. ודי למבין:

ומשה לא ידע כי קרן עור פניו וגו'. צריך להבין ולדעת כוונת תוה"ק במה שהודיעה לנו שמשה לא ידע כו'. ומה יצא לנו איזה תועלת מזה. ולכאורה הוא שפת יתר: ובהעיר לב י"ל דידוע קושיית הרמב"ם ז"ל בענין הידיעה והבחירה דהלא באמת ידיעת הבורא ב"ה וב"ש ויתב' הוא ידיעה אמתית ומוכרחת וא"כ אם ידע שזה יהיה צדיק א"כ א"א לו להיות באופן אחר וכן להיפך ח"ו והיאך הוא באפשרי שיהא הבחירה נתונה חפשים ביד האדם לעשות כמו שיבחר ויקרב עיי"ש. והוא ז"ל בעצמו תירץ בזה דידוע ומפורסם שאין לנו השגה באמיתות הש"י ואלהותו והוא ושמו וידיעתו הכל אחדות גמור ואמיתי לא כידיעת ב"ו שהוא וידיעתו הם שנים ת"ס כיון שאין לנו שום השגה באמיתות מציאותו בעצמו כביכול כמו כן אין לנו שום השגה בידיעתו שהכל אחדות אחד וזש"ה כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו' ע"כ דבריו ז"ל הקדושים עיי"ש: והנה הגם שיש עוד פירושים בזה אך הוא ז"ל כיון אל האמת בזה והנה הבורא בהוב"ש רצה להורות לנו עם סגולתו התורה והמצות. ועשה זה ע"י משרע"ה והוא היה בחי' ומדת הדעת העליון הק' והיה כלול כביכול באחדותו ואמיתתו וכיון שהוא ית' וידיעתו חד איגון א"כ לא היו יכולים בנ"י להשיג התורה ומצות ע"י משרע"ה שהוא דעת העליון הק' כמו שאין לנו השגה באחדות וידיעת עצמותו ית'. לזה עשה הקב"ה וב"ש למשרע"ה קרני הוד. והוא אור המבהיק לבר מגופא כי נגה והוד הם לבר מגופא וע"י ההוד אור המבהיק היו יכולים לישראל להשיג התורה והמצוה וא"כ אם היה משרע"ה יודע מזה האור המבהיק היה אז אור ההוא ג"כ כלול בדעתו ודעתו כלול בדעת העליון הק' ונמצא שהיה האור המבהיק ההוא ג"כ כלול בדעת העליון הק' ולא היו יכולים לישראל להשיג התורה והמצות ע"י האור המבהיק ג"כ כמו שאין לנו השגה בדעתו ית' אשר ע"כ עשה הש"י שלא ידע משה ולא יבין מזה האור כדי שלא יהיה כלול בדעתו ועי"ז יכלו ישראל להשיג ע"י אותו האור התורה והמצות וזהו שהודיעה לנו תוה"ק שמשה לא ידע כו' וכנ"ל והבן:

ולזה רמזו הז"ל במס' שבת אמר רבא בר מחסיא כו' א"ר הנותן מתנה להבירו צריך להודיעו שנ' לדעת כי אני ה' מקדשכם כו' והא כתיב ומשה לא ידע כו' ומשני הא במילתא דעבידא לגלויי הא במילתא דלא עבידא לגלויי כו' עיי"ש רמזו בזה התירוץ לדברינו הנ"ל הא במילתא דעבידא לגלויי היינו הקירון אור פני משה שיתעביד לגלויי ר"ל שעי"ז יהיו ישראל יכולין להשיג ולהתגלות להם התורה והמצות ולזה לא הודיעו הש"י וכנ"ל: ועד"ז אמרתי לפרש ג"כ התיב"ע בפ' שלח על פסוק ויקרא משה להושע בן נון יהושע. וכד חמי משה ענוותנותיה קרא להושע בר נון יהושע והוא פלא. והנרא' לי בזה הוא ע"ד דאיתא במדרש מהיכן זכה משה לקרני הוד ר' יהודא בר נחמן א' כשכתב משה את התורה נשתייר בהקולמוס קימעא והעבירו על ראשו ומשם נעשו הקרני הוד עכ"ל והם דברים סתומים וחתומים. והאו"ח הק' ביאר קצת בזה כשכתב משה את התורה. בא לכתוב והאיש משה עניו מאוד ולא רצה לכתוב זאת מרוב ענוותנותו ואין זה מגדר הטעם לכתוב ע"ע שבח גדול כזה אך מה יעשה בצווי הבורא ב"ה וב"ש שצוה עליו לכתוב ומוכרח הוא לקיימו לזה קיצר בהכתיבה בכל האפשרי וכ' ענ"ו הסר יו"ד. וז"ש במדרש שנשאר קימעא בהקולמוס היינו אות היו"ד ובשכר זה זכה לקרני הוד. עכ"ד הקדושים. ונבאר קצת בביאור יותר דכשראה משרע"ה שחיסר אות אחת מתוה"ק היינו יו"ד מן ענ"ו והקב"ה צוה למשה שיסמוך את יהושע וא"ל ונתתה מהודך עליו היינו מאור הוד שלך שמבהיק כדי שיהיה לישראל השגה ע"י בתורה ובמצות וכנ"ל כי נגה והוד הם לבר מגופא והגם שמתחלה לא ידע משה מזה האור המבהיק עכ"ז כשראה שחיסר אות היו"ד מהתוה"ק והש"י א"ל ונתת מהודך עליו מזה הבין שצריך למסור את התורה ליהושע וליתן לו היו"ד שהוא הקרני הוד וכדברי המדרש כדי שיהי' לישראל השגה ע"י כנ"ל וזהו טונם התיב"ע כד חמי משה ענוותנותיה ומפני זה חיסר יו"ד מהתור' בסיבת ענין לזה קרא להושע בן נון יהושע וכמו שנתבאר והמשכיל יבין כ"ז:

ויקהל

ויקהל משה את כל עדת בנ"י וגו' ששת ימים שעשה וגו'. שורש הדברים הוא כך דידוע מדחז"ל דבמעמד הנבחר בהר סיני. כשהקדימו הבנ"י נעשה ונשמע אז נתן הש"י ברחם כאו"א מישראל שני כתרים ואח"כ כשחטאו בעגל נסתלק זה מהם כמ"ש ויתנצלו בנ"י את עדים מהר חורב. שנאבד מהם כל האורת הקדושה שקיבלו מהר חורב והנה כל האורות והכתרי' שהם התכשיטין של ישראל שניטלו מהם בחורב כולם נטלם

פרע"ה

מפרע"ה לעלמו אך משה הוא עבד נאמן ובשבת קודש שאז שורה הקדוש' על ישראל ואז הוא מחזיר לשם הכתרים לכאו"א מישראל וכאו"א מקבל לפי קדושתו כידוע מכוונ' האריז"ל על ישמח משה במתנת חלקו עיי"ש וזש"ה ויקהל משה את כל עדת בנ"י. עד"ת הוא מלשון עדי"ס ר"ל התכשיטין היינו שמשה הקהיל את כל העדי והקישוט שקיבלו ישראל מהר חורב. וע"י חטא העגל נסתלק מהם והי' מתירא משה שלא ישלטו בהם ידי זרים וחיצונים וקליפות ח"ו אשר ע"כ הקהיל משה את כל הניצוצות הק' לעלמו ובאמת הוא רעיא מהימנא כשראה העת וזמן שיוכלו ישראל לקבל הכתרי' הנ"ל אז החזיר לשם הכתרים בשמחה ובטוב לבב. ולא עיכב לעלמו מאלהם כלום והסתפק במה שיש לו וזהו ישמח משה במתנת חלקו וזש"ה אלה הדברים גו' ששת ימים גו' היינו ע"י שתשמרו את השבת אז כאו"א מזרע ישראל יוכל לחזור וליקח העטרות והכתרים שנחסרו מהם ע"י חטא העגל וכנ"ל כי שבת הוא תיקון גדול על חטא העגל כמאחז"ל כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עע"ז כדור אנוש מוחלין לו ואז משה מחזיר לכאו"א מישראל את חלקו והבן:

ששת ימים תעשה מלאכה וגו'. הנה כאן בפ' זו הקדימה תוה"ק אזהרת שבת למלאכת המשכן ובפ' תשא הקדימה מלאכת המשכן לשמירת שבת וי"ל בדרך פשוטו דבאמת אחז"ל דהמשכן היה בא כדי לכפר על חטא העגל. כמו שנראה מכל הפסוקים שנאמרו במלאכת המשכן לתקן באותו הלבון עצמו שחטאו כדאי' במדרש במפרשי התורה עיי"ש. אבל נראה דבאמת אף אם לא חטאו ישראל בעגל ג"כ היו עושין המשכן כמ"ש הש"י למשה ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם דהמשכן הי' בנוי בבחי' ודוגמא מעין המקדש שלמעלה. היכל מול היכל כו' והקב"ה לוה לעשות המשכן למטה כדי להמשיך השראת השכינה בתוך זרע ישראל עם סגולתו. אך אח"כ כשעשו את העגל לוה הש"י שיתנו נדבות לבם לצורך המשכן. ושיתכוונו שיתכפרו בזה על עון העגל ואז ניתוסף להם עוד טעם וכוונה בעשיית המשכן היינו לכפרה. נוסף על טעם הא' שהוא להמשיך השראת השכינה ביניהם. והנה שמירת שבת הוא ג"כ תיקון לחטא העגל. כמאחז"ל כל המשמר שבת כו' עע"ז כו' מוחלין לו ושבת הוא תיקון פרטי לכל איש ישראל אשר ישמור שבת כדינו וכהלכתו אז נמחל חטאו ונדבת המשכן הוא תיקון כללי. לכן בפ' זו דהיה למחרת יוה"כ אחר חטא העגל הקדימה תוה"ק שמירת שבת למלאכת המשכן. ונקט תיקון הפרטי קודם לתיקון הכללי שהוא מלאכת המשכן משא"כ בפ' תשא. דאז היה עדיין קודם חטא העגל הקדימה התורה מלאכת המשכן שהוא להכין מקום השראת השכינ'. קודם שמירת שבת. ועיין באוה"ח הק' ז"ל שדיבר קצת מזה:

והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר. והנה לכאורה שני תיבות אלו. דים והותר הם תרתי דסתרי. דאם מלאכת הבאת הנדבות המשכן היתה רק די לפי הצורך למלאכת המשכן. אם כן לא הותר. ואם הותר אינו די כידוע לכל מבין ועיין באוה"ח הקדוש ז"ל. ואענה חלקי גם אני: דהנה הפי"ת נק'. א"ל שד"י. אל הוא לשון תוקף וחוזק כמו ואת אילי הארץ לקח ושד"י מלש' ... השפעתו ית'. המכונה בשם שדים. ונק' הקב"ה בשני שמות אלו. א"ל. שד"י. היינו שהוא ית' כביכול מתגבר על השפעתו שהיה בלי גבול ושיעור מרוב טובו וחסדו והוא כביכול מלמצם אותו ומגבילו וזהו שדרשו חז"ל שאמר לעולמו די דהנה כל דבר הבא מכח א"ס. אז יש יכולת בדבר ההוא להתרחב ולהתפשט עד אין שיעור וגבול וערך וכשעלה ברלונו ית' להאציל ולברוא את העולמות אז היו רולים להתפשט בלי שיעור וגבול והוצרך הש"י לומר די ליתן צימצום וגבול כך וכך יהיה סדר העולמות וסידור השתלשלות העולמות במספר ובמנין לפי מה שהבין הש"י בחכמתו העליונה איך ומה וכמה הצריך לפי סדר הבריאה ואז אמר די וזהו גבורה ולמצום שהוצרך הוא ית' לצמצם כוחו כביכול. והותיר הש"י זה הכח להצדיקים שהם יגמרו הבריאה ויוסיפו על מעב"ל כדאית' בזוה"ק דבמה שהצדיקים עוסקים בתורה ומחדשים חידושים באורייתא הם בוראים שמים וארץ חדשים כמ"ש ואשים דברי בפיך גו' לנטוע שמים וליסוד ארץ גו' [וכמ"כ בכל המדות והמדריגות אשר הוא ית' משפיע להבנ"י היה ג"כ ההשפעה בלי סוף שיעור וגבול וערך כמו שהוא ית' א"ס וא"ס ולא היו ישראל יכולין לקבל ההשפעה מחמת שהם בעלי גבול ותכלית ושיעור ולכן הוא ית' מלמצם השפעתו לפי כח המקבלים וזהו הלמצום גופא הוא חסד גדול וזהו גבורה שבחסד] והנה גבי מלאכת המשכן שהיו מעין ודוגמת בריאת שמים וארץ והיה בנוי ומסודר ע"פ שכל השהות ונעשה ע"פ צירופי שמות הק' ואותיות הק' אשר בהם נבראו שמים וארץ כמאחז"ל יודע היה בצלאל כו' ובאמת עיקר המלאכה בכל בנין המשכן היה הכוונה מה שכוונו עושי המלאכה בכל מעשה בכל כלי לדבר רוחני והמשיכו ע"כ דבר מעשה אשר עשו מהקדושה העליונה השייך לדבר זה ע"י השכל והבינה שהשפיע בהם הש"י כמ"ש וימלא אותו רוח אלהים בחכמה בתבונה ובדעת כו' וע"י אלו הג' נבראו ג"כ שמים וארץ כמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו והנה אם היה עושי מלאכת המשכן וכל אשר לו רולים לכוין ולהמשיך בהיחודים וצרופי אותיות ושמות הקדושי' לפי רוחב שכלם ובינתם ודעתם ורוח קדשם אז היה הדבר מתפשט בלי שיעור וגבול וערך. כי רוח אלהים שופיע עליהם ונתלבשו בכח הא"ס וא"ת. אך בודאי הוצרכו לצמצם כוונתם ויחודם וצירופם כדי לתת גבול ושיעור לכל דבר לפי הצורך והותירו להצדיקים לע"ל בכל דור ודור שיבואו ויעסקו בתוה"ק מעשי מלאכת המשכן וכל צדיק וצדיק אשר חלק לו אלהים מחכמתו ובינתו לפי השגתו. יגיד תעלומות חכמה בכל דבר וכל כלי ויוסיפו טעמים וכוונות ע"כ דבר שיאך הוא מתייחד בדברים הרוחניים העליונים כמו שהש"י כביכול למלם כוחו בבריאת שמים וארץ. אשר היה יכול להוסיף עוד עולמות לפי ערכו כביכול כהנה וכהנה לא"ס ות"ת. והשאיר להצדיקים שבכל דור. ומכוהו נתן להם שיוכלו

גם הם לחדש בבריאה זו. היינו בנימוד התורה ומצותיה אז יבראו שמים וארץ בכל עת. ובכלל שיהיה בגל אל שהנהג ג"כ במדתו ית' במלאכת המשכן שהשאיר מחכמתו ותבונתו ודעתו הרחבה מפי ים. להצדיקים שיהיו בכל דו"ד. שהם יוסיפו לקח וכוונה בכל דבר של מלאכת המשכן. וזש"ה והמלאכה היתה די"ם שהוצרכו לומר די ולמצא וליתן גבול להמלאכ'. לעשות אותה. ר"ל לתקן כל כלי ולייחדו בקדושה עליונה אשר היו יכולים לכוין בכל דבר לפי רוחב שכלם ובינתם ודעתם. אך והותר. היינו שהותירו מחכמתם כו' להחכמים וצדיקים שבכל דו"ד אשר ישמעו וילמדו סדר מלאכת המשכן והם ינמרו הבנין ויוסיפו מדעתם היתרה והכוונה כאו"א לפי השגתו והבן:

ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה וגו'. במדרש מה מלאכ' עשו. אלא ראה מה כתיב וזאת התרומ' אשר תקחו מאתם. זו כנ"י שנ' קודש ישראל לה' ראשית תבואתו זהב וכסף זו כנ"י כו' זהב זה אברהם כו' וכסף זה יצחק. ונחשת זה יעקב. ועמדו בזה כל מפרשי המדרש ונלאו למצוא ישוב ופי' לזה. ולבאר זה צריך להקדים להבין מהו זה שאחז"ל דאכנה"ג תיקנו תפלת י"ח. נגד י"ח אזכרות שאמר דהמע"ה במזמור הבו לה' בני' וח"א נגד ח"י צוים שנ' בעשיית המשכן: כאשר צוה ה' את משה. והנה נודע שהאדם הוא עולם קטן ויש בו ציור מכל העולמות העליונים הרוחניים. וכל מה שאנו רואין באדם. יובן ממילא שדבר זה הוא בגבהי מרומים. כמ"ש ומבשרי אחזה אלוה. והנה אנו רואים שיש באדם ראש ובו המוח ומן המוח יוצא חוט לבן הנק' חוט השדרה. וחוט זה הוא המעמיד את כל הגוף והוא מחמת שכל חיות האדם תלוי במוח והוא מקור החיות של האדם ומן המוח הוא נשפע חיות ויורד לכל איברי הגוף הפנימים והחיצונים. היינו דרך אותו החוט הוא יורד ממקור החיות. לכן הוא לבן שהוא מתחיל מן המוח שהוא מקור החיים שאם משכן הנשמה. והוא ג"כ לבן. כי הלבנונית מורה על החיים ולכן ג"כ חוט זה הוא לבן. והוא הצינור שע"י נמשך חיות. ומזה נשכיל ונבין ג"כ בעולמות העליונים הרוחני'. והנה המקורות החיים אשר בעולמות העליונים המקורות שאנו מקבלים שפע ואור מהמקור העליון וממקור המקורות ונק' בפי המקובלים חכמה סתימאה. והוא מקור כל המקורות: ומשם נשתלשל המקור חכמה והמקור בינה ובמקור כל המקורות הוא שורש ומקור למה שנצטייר אח"כ הל"ב נתיבות החכמה אשר ע"י נתיבות אלו ברא ויצר ועשה כו' כמבואר בס"י וכן שאר המדות הכל היו נכללין בשורשן במקור כל המקורות. רק ע"י שלא היה באפשרי שיהיה בריאה ושיוכלו העולמות להכיל וליהנות מזיו אור הא"ס בשוב"ש. לכן היה שההכרח להיות נשתלשל ממקור כל המקורות ע"י ההשתלשלות וצמצומים רבים מאוד ולא היה רגע כמימרא נפסק חיותן ממקור כל המקורות אז היו ח"ו כולם בטלין ממציאותם. לכן הוצרכו תמיד להיות מקבלים ממקור כל המקורות וע"י צמצומים והשתלשלות כדי שיהיו יכולין לקבל. לכן היה ההשתלשלות לל"ב נתיבות החכמ' ומשם לבינה וממנ' מתפשט ג"כ. והוא נהר יוצא מעדן להשקות כו'. והנה כדי שיהיה באפשרי להיות בריאה היה מההכרח שיהיה הבריאה במדה במנין ובמשקל. כמה אור ושפע יוכל לקבל כל עולם ועולם. דאם היה יורד שפע ואור יותר מכדי אשר יוכלו לקבל. היו בטלין במציאותן כנודע בסוד שבירת הכלים. ובמדה כמה צריך להיות כל עולם רחוק מחבירו. וכמה יהיה מדת כל עולם. והכל היה במפלאות תמים דעים. להיות כ"כ צמצומים. והנה נודע שהמשכן הי' ג"כ ציור כל העולמות כמו שביארנו כ"ז בפ' שעברה. וכמ"כ כל דבר ודבר שהיה במשכן היה ג"כ הכל במדה במנין ובמשקל. ולזה י"ל שמרמז הפסוק אלה פקודי המשכן. ר"ת אפ"ה וס"ת הי"ן אפ"ה מספרו. פ"ו גימ' שם אלה"ם. הי"ן מספרו. ס"ה. מספר שם אדנ"י ורומז לזה הענין שדברנו למעלה שהבריאה היה הכל במדה במנין ובמשקל. ובצמצומים רבים. ואלהי"ם הוא צמצום. וכן תיבת אדנ"י רק כשהוא בצירוף זה היינו שהיו"ד הוא באמצע התיבה הוא בהמתקה מפורשה שהוא היו"ד משם הוי"ה ב"ה לע"ע, והבן זאת. ובילור עוד יתר הפסוק בחושן זה דהתיבה מרמזת לנו דהנה שהש"י צוה אותנו לעשות משכן שיהיה שם השראת השכינה כביכול. אך עיקר השראת השכינה הוא בתוך בנ"י ממש. היינו בקרבם. כמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. בתוכם דייקא שהאיש הישראלי הוא הוא המשכן להשראת השכינה ולז"א הכתוב משכ"ן העדו"ת ר"ת מ"ה וס"ת ת"נ. ומרמז שעיקר המשכן הוא האדם שמספרו עולה מ"ה ונודע דפנימיות העולמות הוא ג"כ עשר בחי' שהוא שיעור קומה שלימה. וכל בחי' הוא כלול מיו"ד. נמצא דיו"ד פעמים מ"ה עולה ת"ן. והבן זאת הרי מרמז לנו הכתוב דהמשכן להשראת השכינה עיקר הוא האדם והוא כלי לפנימית הוא הנשמה שכ"א כלול מיו"ד והוא ת"ן:

פקודי

אלה פקודי המשכן וגו'. פוקד ע"פ משה גו'. ע הנה באמת אחז"ל דאין הברכה שורה בדבר המדוד והשקול והספור. והנה כאן במלאכת המשכן שנעשה הכל ע"פ חשבון ובמדה הקצובה ואף על פי כן היה הברכה שורה בה. דהנה כתיב עיניך בריכות בחשבון. דבאמת שורש העין רעה הוא כמו בלעם הרשע דבכ"מ שנתן עינו היה שולט שם מארה וקללה ר"ל. מפני שהרשע הזה במה שהסתכל באיזה דבר הפרידו משורשו העליון של מקור החיים מחמת שהיה להוט ומתאוה לאותו דבר והיה הדבר נחשב בעיניו ולא היה מסתכל בחיות הפנימי שבתוכו שהוא כח עליון משמו ית' המחיה אותו. אך גבי זרע ישראל עם סגולתו כתיב עיניך בריכות בחשבון אף בדבר שיש בו חשבון ובא לגדר מנין ומספר אף על פי כן אינו מזיק הסתכלות הזה מחמת שהאיש הישראלי בכל דבר שהוא רואה ומסתכל אז הוא רואה כח הבורא ית' הנמצא בו ומחיה אותו. וכיון שמדביק הדבר ההוא לשורשו אז בראיה זו אדרבה עוד ממשיך שפע וברכה ממקור עליון על הדבר ההוא וזש"ה עיניך בריכות בחשבון היינו שהעינים שלך נעשו כמו בריכות ומקורות ההשפעה

שהמשפט אף בדבר שיש בו חשבון. וזש"ה אלה פקודי המשכן. ר"ל שנמנה במשכן כמה פעמים כל דבר ונעשה הכל בחשבון. ואעפ"כ היה הברכה והשכינה שורה בו. ואדרבא שהיה המנין צורך גבוה. ובמנין זה ניתוסף בו קדושה. וזה"ש אשר פוקד על פי משה. מחמת שיצא המנין מפי משה. שהיה בקדושה ובדביקות העליון. ולא עוד אלא שע"י המנין ניתוסף בו ברכה. והבן :

עוד יש לאלוה מילין בפסוק הנ"ל. דלכאורה אינו מובן הכוונה של מרע"ה רשכה"ג. לעשות חשבון מנדבות המשכן. ומי הכריחו לזה. ובודאי הכל בחכמה עשה. ובהעיר לב י"ל. כי הנה ידוע שתבנית המשכן וכל כליו הכל היה מכוון ומרומז לכל העולמות הק' העליוני' וכמו שהעולמות העליונים הם בחי' אלוהות. וכולם בשם קודש נקראי'. אך ע"כ פנים מדריגו' מדריגו' יש זה למעל' מזה בסוד עילה ועלול. וכולם מקבלין דין מן דין. וכל עולם הוא בבחי' יותר קודש מעולם שלמטה ממנו בבחי' ומדריגה. וכמ"כ במשכן היה בחי' קדשי קדשים. ובחי' קודש והעזרה. ובין כל אחד היה פרוכת ומסך אשר הוא מפסיק בין זה לזה. וכבר דברנו קצת מזה לעיל בפ' תרומה בפסוק ושמת את השלחן וכללו של דבר כי דוגמת המשכן וכליו הוא ממש כביכול דוגמא ורמז לעלמין עלאין קדישין. בכל הבחי' והכל הוא אלוהות הקדוש והנה נודע כי ישנו עולם הקדוש הנק' בבחי' עולם החשבון. ושם אחיזת הדינים ר"ל. ומשרע"ה היה רוצה להעלות אותו העולם ולהמתיקו בשורשו. ע"י שרשי חסד העליון הק' וזה היתה כוונת משרע"ה בפקודת המשכן: והנה כבר כתבנו לעיל דמלאכת המשכן היה חכמת אלהות וצירוף אותיות. ושמות הקדושים. כמו בבריאת שמים וארץ. כמאחז"ל יודע היה בצלאל לצרף כו'. והנה במעב"ר כתיב בראשית ברא אלהים. שמתחלה עלה במחשבה כו'. ואחר כך כתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. בה' זעירא כתיב שמרמז לשם אדנ"י. ואחר כך כתיב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. הוא יחוד הוי"ה אלהי"ם. כמ"כ כיון משרע"ה וייחד הכל במלאכת המשכן בהמספר אשר פקד ומנה. ולזה מרומז בזה הפסוק אל"ה פקוד"י המשכ"ן. ר"ת אפ"ה וס"ת הי"ן כי אפ"ה הוא מדת היבשה רומז לתוקף הדין הקשה והיבש. והוא מספר פ"ו כמנין שם אלהי"ם בחי' דין וזהו בחינת דינא קשיא. והיין הוא מדת הלח רומז שאינו כ"כ דין הקשה רק דינא רפיא. והיי"ן הוא מספר ס"ה כמנין שם אדנ"י הק'. ורצה משרע"ה רשכה"ג להמתיקן בשרשי החסד ולזה המתיקן בר"ת וס"ת של מ"שכ"ן ה"עדו"ת כי ר"ת הוא מ"ה שם מ"ה הק' וס"ת הוא ת"ן מספר יו"ד פעמים מ"ה היינו שהמתיקן בשרשי עשר הויו"ת הק'. וגם אותיות אמצעיים של משכ"ן הם ש"כ רומז שהמתיק גם כן הש"ך דינין. ואותיות אמצעיות של ה"עדו"ת הם ע"ד מספר שם הק' אכדט"ם שהוא שם המיתוק להמתיק הדינין ע"י סוד הדעת. וזהו אשר פוקד ע"פ משה. שהוא סוד הדעת העליון הק' עבודת הלוים. היינו שזהו עיקר עבודת הצדיקים הדבקים ונלוים אל השי"ת ותורתו הק' להמתיק הדינין ולהמשיך כל טובו וחדו וכל ברכאין קדישין ע"י שרשי חסד העליון הק' ביד איתמר. איתמ"ר הוא מספר ל"א פעמים שם אהי"ה הק' והם עיקר שרשי החסד שם א"ל הקדושים. ושם אהי"ה הקדוש וגם בחי' אהרן הכהן נודע כי הוא בחי' ומדת ורב חסד וזהו עיקר עבודת הצדיקים כל ימיהם להמשיך כל טובו וחדו וכל ברכאין להכנ"י לעילא ולתתא וכיה"ר אמן והבן כ"ז היטב :

וירקעו את פחי הזהב וקצץ פתילים לעשות בתוך התכלת גו' מעשה חושב. דהנה מלאכת מחשבת אסרה התורה"ק ויליף ממלאכת המשכן. שהיו כל עשיותיו במחשבה נכונה זכה וברורה ע"י בצלאל ועושי המלאכה אשר אתו. אשר מילא אותם אלהים בחכמה בתבונה ובדעת. והנה כבר ביארנו דמלאכת המשכן הי' דוגמת מעב"ר. וידוע מאחז"ל שבתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדה"ד. ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר. דגם במעב"ר הכין השי"ת לצרכי עולמו כל הדברים הנצרכים להבריאה וכל המדות כמו כסף וזהב ותכלת וארגמ"ן שמתחלה עלה ברצונו להנהיג את העולם במדת הזה"ב. אח"כ נתיישב כביכול ברצונו וראה שטוב ויפה לעולמו שיתנהג במדת כסף. כמ"כ בצלאל והאומנים אשר אתו לקחו והכינו להמשכן שהוא מעין דוגמא של מעלה כל הדברים אשר התנדבו בלבם בנ"י זהב וכסף ונחשת. והמשיך ע"כ הנדבות קדושה מכסף וזהב כו' העליוני'. והנה כמו שהוצרך השי"ת בבריאת שמים וארץ לשתף מדה"ר. כך התכוונו גבי משכן עושי המלאכה. וז"ש וירקעו פחי הזהב שעשו פחים של הזהב דק דק מאוד. ר"ל שהמדה של הזהב המתיקו עד למאוד לעשות דק היטב וקצץ פתילים לחתיכות קטנות שלא להיות המדה של זהב בשלימות. רק לערבו בתוך התכלת והארגמן בתוך עניני העולם להיות מעורב בתוכו מעט עפרות זהב כי גם הגבורות בחי' זהב הם צורך העולם לפעמים להכניע חלקי הרע. אבל העיקר הוא מחשוף הלבן גוון הכסף. וז"ש מעשה חושב. ר"ל שבחי' זהב הוא מעשה חושב אשר עלה במחשבה לברוא במדה"ד. יהיה ג"כ מעורב קצת בתוך מדות העולם ולהשתמש בזהב שהוא בחינת הגבורה רק מעט מן המעט. והעיקר הוא להתנהג במדת החסד. כמ"ש עולם חסד יבנה. והבן כ"ז היטב :

ותשלם כל המלאכה גו'. בילקוט ותשלם המלאכה א"כ כאן. אלא כל המלאכה זו מלאכה ול"ו ימי בראשית שנאמר מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות ועשה א"כ כאן אלא לעשות עדיין יש מלאכה אחרת וכיון שבא שלמה ובנה את בית המקדש אמר הקב"ה עכשיו שלימה מלאכת שמים וארץ כו' ע"כ. ונראה דהנה השי"ת האצי"ל וברי"א ויצ"ר ועש"ה את העולמות כולם עד"ז היינו שיהיה כל עולם לבוש לעולם שלמעלה ממנו היינו שיש עולם שהוא בחי' נשמה לנשמה. ויש עולם למטה ממנו שהוא רק בחי' נשמה והוא לבוש להעולם שלמעלה ממנו וגם עוד למטה מזה העולם יש עולם שהוא בבחי' רוח. והוא לבוש לעולם הנשמה שהוא למעלה ממנו. וכן עוד למטה יש עולם שהוא רק בבחי' נפש והוא לבוש לעולם הרוח שהוא למעלה ממנו. וכל העולמות הם לבושים זה לזה

כתר"א לעולם שלמעלה ממנו ולא היו יכולים העולמות להיות נכללים בגוף. עד שנבנה הבית המקדש כי שבית המקדש בכל כליו ופרטיו הי' דוגמת כל העולמות. והיה בית המקדש גוף קדוש לכל העולמות ואז יכלו כל העולמות להיותם נכללים בהגוף הקדוש. ר"ל הבית המקדש. וזהו מ"ש סילקוש שאז נשלם מ"נב"ר. כי היו העולמות חסרים גוף קדוש. שיוכללו בו. עד בנין בית המקדש. וזהו רומז בפסוק לעשות לומר לך שיש עוד לעשות דבר מה והוא הגוף הקדוש להעולמות. והבן כ"ז היטב:

לקוטים לסדר שמות

בילקוט ויאמר משה אסורה נא ואראה. ר' יוחנן אומר שלש פסיעות פסע משה ריש לקיש אומר לא פסע אלא צוארו עקם. אמר הקב"ה נצטערת לראות חייך שאגלה עליך מיד ויקרא אליו ה' מתוך הסנה. משה משה. ויאמר הנני. אמר הקדוש ב"ה אתה אמרת הנני חייך אף אני בלשון הזה עונה שנאמר אז תקרא וה' יענה תשוע ויאמר הנני עכ"ל. ונראה כי ר' יוחנן אמר שלש פסיעות פסע משה דרש זה כי כתיב באותו ענין שלש תיבות. אסורה נא ואראה. והענין הוא כי באותו שעה שנתגלה השי"ת למשה היה הולך ממדרגה למדרגה ופסע שלש פסיעות ר"ל מעשי' ליצירה ומעולם היצירה לבריאה ומבריא' פסע עד שבא לעלמא דאצילותא קדישא. וריש לקיש אמר לא פסע. ר"ל דבוודאי לא היה צריך לפסוע כי כבר היה במדריגה הגדולה זאת שהוא עולם האצילות רק שצוארו עקם. ר"ל שהשיג השגה גדולה מאוד והוא משל כאדם שמעקם צוארו ורואה דבר מה. אמר הקב"ה אתה אמרת הנני והיינו שמסרת את עצמך להשיג אותי חייך אף אני בלשון הזה עונה ר"ל שגם אני כביכול אמסור עצמי למי שירצה להשיג אותי שנאמר אז תקרא והיינו שתרצה לקרוא א"ז שהוא מספר ח' ר"ל ח' אותיות יהו"ה אדנ"י. וה' יענה כ"מ שנאמר וה' הוא ובית דינו ר"ל שם יהו"ה ובית דינו הוא מלכות קדישא והוא בחי' שם אדנ"י. תשוע. ר"ל שתרצה להשיג את הבורא ברוך הוא בכל המדרגות שהם יותר גבוה. ויאמר הנני היינו הנני בכל המדריגות. והבן:

ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה. הענין הוא כי האדם אשר הוא בצרה ר"ל וצריך לזעוק אל הבורא ב"ה להושיע אותו מצרתו אזי העיקר הוא שלא ישים על לבו צרת עצמו רק על מה שמבטלין אותו מעבודתו יתב' ואז כל התפלות שלו יהיה להם עליה בשביל שאינו מתפלל ע"ע רק שמצרף צרת השכינה בתפלתו וזהו פי' ויאנחו בני ישראל מן העבודה. היינו על מה שהמצרים היו מבטלי' אותם מעבודת השי"ת. ותעל שועת' אל האלהים מן העבודה. היינו שהיה עליה לכל התפלות שהתפללו ונשלח להם הישוע' מחמת שצרפו גם כן מה שהמצרים מבטלי' אותם מעבודתו ית"ש:

ויאמר אליו ה' מזה בידך גו' ויהי לנחש וינס משה גו' וישלח ידו ויחזק בו ויהי למטה בכפו. נראה ברמז הכתוב ע"פ מאמר רבותינו ז"ל שלשה בדקן הקב"ה ומצאן כו' קין ובלעם וחזקיה וכו' ולכאור' יש להקשות גם על משה רבינו ע"ה דכשאמ' לו השי"ת מה זה בידך הי"ל הלא ידעת ה' ונראה בישוב זה כשנחקור על שמצינו בתוה"ק שדבר יקרא בכמ' שמות כמו משה משענת מקל והלא הכל הוא דבר אחד ולמה נשתנה שמו בכמה שמות ונראה דהתוה"ק קראו בשם לכל דבר לפי ענייניו. דכשאד' זקן הולך ומקלו בידו אז נקרא זה המקל משענת על שהוא לו לסמיכה ולמשענת. אבל מי שהוא רך בשנים והולך במקל בוודאי לא למשענת אחזו בידו כ"א לכבוד ולתפארת. ואז נקרא בשם מטה מלשון הטיי' על שהוא מטה אותו בידו הילך והילך כדרך הבחורים אשר אוחזים מטה בידם. וכשאדם נוטלו להכות בו אז נק' מקל ע"ש ונקלה אחיך לעיניך. ובזה יבואר מ"ש בירמיה א' מה אתה רואה ירמיהו ואומר מקל שקד אני רואה. ויאמר ה' היטבת לראות כי שוקד אני על דברי לעשותו. ולהלן נאמר מה אתה רואה ויאמר סיר נפוח אני רואה. ולכאורה יפלא מאוד האיך שייך לומר היטבת לראות וכי הוא בעצמו רואה זאת הלא כל האדם יראה שהוא דבר זה. וגם מפני מה לא נאמר אצל סיר נפוח היטבת לראות. אבל לפי דרכנו ניחא שהשי"ת הראה לו מקל סתם שאינו ביד שום אדם ואז אינו ידוע לאדם פשוט איך לקרוהו ולכנותו בא' מג' שמות הנ"ל. ולמה הוא מעותד אם למקל אם למשענת אם למטה ואעפ"כ השכיל ירמיה בדעתו שהוא לרדות בו בני אדם ואמר מקל שקד אני רואה מקל דייקא שהוא לרדות בו ע"כ אמר לו השי"ת היטבת לראות כי שוקד אני על דברי לעשותו. משא"כ במה שאמר סיר נפוח שכל אדם היה רואה כמוהו ע"כ לא נאמר שם היטבת לראות. ובזה יבואר הכתוב הנ"ל בטוב טעם ודעת. ויאמר ה' מזה בידך ר"ל שאלו מה בידו ובאיזה בחי' הוא כעס ועי"ז השיב לו משה ויאמר מטה כלומר אני בבחי' הטיי' שאוכל להטות א"ע לאיזה צד שארצה. ואז אמר לו השי"ת השליכהו ארצה. כלומר השלך הארציות וכל התאוות הגופניות מעליך וישליכהו ארצה שעשה כמו שאמר לו השי"ת והשליך מעליו כל ארציות ואז ויהי לנחש שראה הארציות והגופניות הוא מקליפו' ומבחי' נחש הקדמוני ע"כ וינס מש' מפניו כלומר שהי' רוצה לנוס מכל וכל מהארציות ולהפשיט א"ע מכל וכל מהגשמיות שלא ליגע בו כלל וכלל לזה אמר לו השי"ת לא זה הוא דרך הנכון כ"א שלח ידך ואחוז בזנבו ר"ל באפס קצהו ממנו מה שהוא מההכרח לקיום גופו ונפשו ולא להשליכו לגמרי וישלח ידו ויחזק בו ואז ויהי למטה בכפו שהיה מאז בידו להטות את עצמו עם ארציות כרצונו והבן:

(וארא) **וידבר** אלהי' אל משה ויאמר אליו אני ה'. דהנה כתיב יבושו כל עובדי פסל המתהללי' באלילי'

השתחוו לו כל אלהים . הנה הקב"ה נק' בשם אלהים וזה השם מורה שהוא תקיף ובעל היכולת ונשתלשלו השמות עד שגם האדם אם הוא מלך או שר נקרא ג"כ בשם אלהי' והכל הוא משורש שם אלהים של הקב"ה שהוא מורה שהקב"ה תקיף ובעל היכולת . וכן לעומת זה נקראים הקליפות שמכחישין את הבוב"ה וגבורתו ג"כ בשם אלהים אחרים . כי הם אומרים שהם תקיף ובעל היכולת שייך להם ולכן אמר הכתוב שלעת"ל יבושו כל עובדי פסל המתהללים באלילים . רק השתחוו לו כל אלהים דהיינו שיודו שהשם אלהים הוא רק להבוב"ה בלבד ושמותם שהם נקראים ג"כ אלהים השמה מושפעים מאתו ית' . והנה גם כאן קרא הקב"ה למשה אלהים כמש"ה ראה נתתיך אלהים לפרעה. וזהו וידבר אלהים אל משה דהיינו שדיבר אליו וקרא אותו אלהים ואמר אליו אני ה' ר"ל שצריך אתה לידע שאני ה' ושם זה מורה היה הוה ויהיה . וממנו נתהוה העול' ושם אלהים ג"כ נתהוה מאתו והבן :

(משפטים) **ואלה** המשפטי' אשר תשים לפניהם. הם חמש' תיבו' והם כ"ד אתוון ללמדך שהדיין צריך להיות בקי בחמשה חומשי תורה ובכל העשרים וארבע ספרים ואז הוא בבחי' ברכה ויקוים בו וברך את לחמך וגו' היינו שיהא הברכה בלחמך ובמימך לכל מי שתתן לחמך ומימך תשפיע לו בזה טובה וברכה . אמנם יש לדקדק גמר אומר והסירותי מחלה מקרבך בוודאי כי יהיב רחמנא שובעא לחיי יהיב . וכיון שכתיב וברך את לחמך וגו' בוודאי לחיי יהיב ומה פרט עוד והסירותי מחלה מקרבך . ויובן על פי דבריהם ז"ל בפסוק ממנו יתד ממנו פינה וגו' (חולין פרק ג') וזה אומרו והסירותי מחלה על ידי מי גמר אומר מקרבך היינו על ידי מקרבך דייקא ממנו יתד ממנו פינה ובקרבך יהיה נמצא מי שירפאוך : או י"ל והסירותי מחלה מקרבך ע"ד אמרו בקרבך קדוש היינו שהשכינה ברוך הוא שורה בתוך גופו של אדם ומזה בא לו רפואה וז"א והסירותי מחלה ע"י מקרבך היינו ממה ששורה בקרבך ממנו יבוא לך רפואה : או יאמר והסירותי מחלה מקרבך ע"ד אומרם ז"ל אסא אמר אין בי כח להרוג כו' חזקיה אמר אין בי כח לא זה ולא זה רק אני שוכב במטתי ומלאך ה' הכה כו' עי' במדרש בפתיחה איכה רבתי זבדי בן לוי פתח וכו' עוד שם איכה ד' בפ' לא האמינו כל מלכי ארץ וגו' והנה אנחנו בדור הזה אין בנו כח אפי' לשכב במטה רק להרהר במחשבתינו וז"א והסירותי מחלה ע"י מה ע"י מקרבך היינו אפי' ע"י הרהור שבקרבך וכ"ז באדם השלם שפועל בהרהרו לבנות עולמות ע"ד שכתוב בזוה"ק בראשית ר"ש פתח ואשים דברי בפיך כמה אית ליה לבר נש לאשתדלא באורייתא יממא ולילא בגין דקב"ה צייח לקליהון וכו' ובכל מלה דאתחדש באורייתא כו' עביד רקיעא חדא כו' וכן כל מלה ומלה דחכמתא אתעבידין רקיעין קיימין בקיומיהון שלים קמי עתיק יומין והוא קרי לון שמים חדשים כו' וכל אילין שאר מילין דאורייתא דמתחדשין קיימין קמיה קב"ה וסלקין ואתעבידין ארצות החיים וכו' ע"כ . ועפ"ז נוכל לבאר זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר . כי הנה באמת יש לעובדי ה' כח ושכל לומר דברי תורה בלי סוף רק כמעין הנובע . אמנם חוקת התורה ומשפטיה הוא שאין לו' שום ד"ת רק מה שצוה ה' לאמר מה שנותנים רשות מלמעלה וז"א זאת חוקת התורה הוא שלא לומר רק אשר צוה ה' לאמר ולא זולת . והבן :

(תרומה) **ויקחו** לי תרומ'. לי לשמי ע"ד נסמך פ' מעשרו' לפ' סוטה לומר לך כל שאינו מפריש מעשרותיו כראוי סוף ביבוא לידי כהן ואשתו סוטה ויצטרך למחוק השם ולהשקותה . אבל מי שמפריש תרומותיו כראוי אינו בא לידי מחיקת השם ח"ו וז"א ויקחו לי תרומה להפרישו כראוי ולי לשמי למען שלא יצטרך למחוק ה' ח"ו . רק אדרבה להגדיל ולקדש השם יתעלה ויתקדש נצח :

בזוהר פ' תרומה קל"ה ע"ב כגוונא דמעלי שבתא דהא אתאחדת כורסייא יקירא קדישא ברזא דאחד ואתתקנת למשרי עלה מלכא קדישא עילאה כד עייל שבתא איהי אתייחד' וכו' . ואיהי אשתאר' ביחודא דנהירו קדישא כו' ולית שלטנו אחרא בכולהו עלמין בר מינה ואנפהא נהירין כו' ומתעטרין בנשמתין חדתין כדין שרותא דצלותא לברכא לה בחדוה בנהירו דאנפין עכ"ל להבין כ"ז איך בכל העולמות מתייחדין בצלותא דמעלי שבתא הענין הוא כי הנה כ' אנכי אנכי הוא מנחמכם וצריך להבין כפל הלשון של אנכי אנכי וי"ל דהנה כתי' בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ ובראשית היינו ב' ראשית ברא אלהים הא' הוא את השמים היינו העולמות העליונים בחי' שם אהי"ה והב' הוא את הארץ היינו העולמות התחתונים בחי' שם אדנ"י והכל נברא בשם אלהים והנה השם אלהי"ם מספרו הוא הטבע וכן שם אהי"ה ושם אדנ"י הוא מספר אלהים והנה החיוב מוטל עלינו לייחד הטבע להוויתו ית' שהוא הנותן תמיד חיות להטבע ואלו יצוייר ח"ו העדר השפעתו כרגע היו בוודאי כל הברואים כאין מוחלט וזהו כי שמש ומגן ה' אלהים מגן הוא הלבנה ונקראת מגן להיות שנמשך לה החיות מהשמש כמו אשר מגן צריך בידך והיינו כמו שהלבנה לית לה מגרמה כלום רק מה שמקבלת מן השמש כמו כן הוא בשני שמות יהו"ה אלהי"ם כי שם אלהים הוא המקבל משם יהו"ה כי מספר שם הוי"ה ב"ה כ"ו . וכ"ו במילואו כזה הוא כ"ף ו"ו נמצא שמילוי שם יהו"ה הוא מספר אלהי"ם והוא העלם והחיות של שם אלהי"ם . והנה שם אלהי"ם הוא מספר הכס"א והענין הוא כי אין מלך בלא עם ; והיינו שמהכסא ניכר שיש מלך וכמ"כ הוא בעולמות העליונים כי הם נבראו בשם אלהים כנ"ל ומהם ניכר מלכותו ית' והנה אנכי הוא ג"כ מספר כסא וזהו אנכי אנכי הוא מנחמכם כי באמת ענין עליית העולמות ויחודתן הוא מכסא לכסא דהנה אנו רואין באדם הרוצה לעלות וליחד א"ע להבוב"ה איכות היחוד הוא שצריך לראות ולהבין מאין חיותו בא ומתחילה כשרואה שכל חיות בא מהלב שהוא המלכות על האיברים כולם אז הוא מבטל ומייחד כל האיברים ללב ואח"כ כשנותן לב להבין מאין בא להלב חיות ורואה שנמשך לו חיות מהבל העליון הק' כמש"ה כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם אז מבטל ומייחד גם את לבו ובכללו כל האיברים להבל העליון הקדוש כמו שכ

כות

הוא היחוד בכל העולמות מתחילה צריך לייחד אותם לשם אלהים כי בו נבראו כל העולמות והוא ענין הנותן חיות לכל הבריאה כנ"ל שם אלהים נק' בשם לב בסוד ל"ב אלהים הכתובים במעב"ר ואחר כך צריכין אנו לייחד את השם אלהי"ם לשם יהו"ה ב"ה שהוא העצם והחיות של שם אלהים. וזהו אנכי אנכי היינו שמתחילה צריך לייחד כל העולמות בבחי' אנכי כסא סוד שם אלהים ואח"כ צריך לידע שאנכי הזה ר"ל בחי' הוא אנכי מיוחד בהווייתו ית' הוא מנחמכם פי' שלעתיד יהיה בבחי' יחוד הזה וזה יהיה הנחמה להם וזהו וידעת היום והשבות אל לבבך היינו שתשיב ותייחד כל העולמות לבחי' לב ר"ל שם אלהי"ם שנק' לב. ואח"כ צריך שתדע כי ה' הוא האלהים היינו שם יהו"ה הוא העצם והחיות של שם אלהי"ם ואם כן צריך ליחד שם אלהים לשם יהו"ה וזה וירא כל העם ויפלו על פניהם ויאמרו ה' הוא האלהים ה' הוא האלהים ב' פעמים הא' כדי לייחד כסא דעולמות התחתונים להווייתו ית' והב' לייחד כסא דעולמות העליונים להווייתו ית' כי כולם נבראו בשם אלהים וצריך לידע כי שם אלהים הוא נשפע מהווייתו ית' ולייחד הכסא להווייתו ית' האמיתית וזהו מלכותך מלכות כל עולמים והיינו שמלכותך דייקא בחי' הווייתו ית' הוא מלכות כל עולמים פי' הוא העצם והחיות של מלכות כל עולמים הוא שם אלהים שהוא המלכות של כל עולמים בחי' הכסא ומהכסא ניכר שיש מלך וזהו גם כן פי' דברי הזוה"ק כגוונא דאינון מתייחדין לעילא אוף הכי איהי אתייחדת לתתא ברזא דאחד היינו שצריך לייחד כסא דעולמות התחתוני' ברזא דאחד היינו באלופו ש"ע בהווייתו יתברך וגם צריך לייחד את הכסא דעולמות העליונים באלופו ש"ע כי כולם נבראו בשם אלהים בחי' הכסא וצריך איש הישראלי לייחד את השם אלהים להווייתו יתברך אך ענין היחוד נ"ל בשני בחי' על ידי שני בחי' שיש בשם ע"ב כנודע והאחד שייך לו להעלות הכסא דעולמות התחתונים והבחי' הב' שייך להעלות הכסא דהעולמות העליונים כדי למהוי עמהון לעילא חד לקבל חד היינו שצריך להתייחד שני הכסאות בהווייתו ית' קודשא בריך הוא אחד לעילא לא יתיב על כורסייא דיקריה עד דאתעבידת ברזא דאחד היינו שאין הקב"ה מתייחד עם הכסא עד שנעשה מיוחד ברזא דאחד היינו בהווייתו ית' כגוונא דיליה למהוי אחד באחד היינו ייחוד שני הכסאות שיהיה הכל מיוחד ביחוד נפלא והא אוקימנא דהוא אחד ושמו אחד הכל ביחוד נפלא מלא כמ"ש ולית אתר פנוי מני' וזהו ג"כ פי' הפ' ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני ור"ת היא מספר שם הוי"ה ב"ה והענין הוא כי בשם יהוד"ה יש השם הוי"ה ולכך גש אליו ויאמר לו בי אדני שאע"פ שאתה מלך מ"מ אתה מושפע ממני והיאך אתה רוצה להקרא אדון הכי סבור אתה לומר כי הלא כל החיות של הטבע והאדנות הוא רק ממני בחי' שם יהו"ה ב"ה וזהו פי' ג"כ מלוך על כל העולם כולו בכבודך ולכאורה תמי' כפל הלשון של כל העולם כולו ולדרכנו יובן כי אנחנו מתפללים שימלוך השוב"ה בבחי' שם אלהים וזהו של כל העולם. ועוד הוסיף לומר כולו היינו בחי' שני' שהשבע בחי' שם אלהים תתייחד להווייתו ית' שמשם הוא חיותו וכנ"ל והבן: והנה עיקר עליית העולמות ויחודן בהווייתו ית' הוא בערב שבת לפי שהוא בחי' מדת יהו"ה בחי' כל והיינו שהוא מייחד כל העולמות התחתונים עם העליונים כמש"ה כי כל בשמים ובארץ ותרגומו דאחיד בשמיא וארעא והיינו שהוא מייחד שמים וארץ והוא שורש נקודות האחדות וזהו מה שהיו הלוים אומרים בו בבהמ"ק ה' מלך גאות לבש גאות הוא מספר ת"י נימין קדישין ובע"ש נעשה הכל לבוש ונתייחד להווייתו ית' וזהו שמע ישראל היינו שמע הוא ג"כ ת"י נימין קדישין ושמע הוא מלשון וישמע שאול את העם והיינו שישראל צריכין לאוספן הכל לה' אלהינו ה' אחד בחי' יחודו ש"ע ואלופו ש"ע וזהו הללו את ה' בצלצלי שמע היינו ת"י נימין קדישין מספר שמע כנ"ל. וזהו ג"כ פי' מה שהיו אומרים בו נכון כסאך מאז מעולם אתה. נכו"ן האותיות ראש וסוף הם נ"ן במילואו סוד מאה שערים נ' שערי בינה וצדיקו של עולם בחי' כל מספר חמשים ובתוכו הוא מספר שם יהו"ה והיינו שנתייחד הכל להווייתו ית' וזהו נכון כסאך שהכסא נתייחד ע"י צדיקו של עולם בחי' כל להווייתו ית'. מא"ז מעולם אתה והיינו שנעשה יחוד א"ז. כי נכנסים הז' מדות חג"ת נהי"ם בהא' סוד אלופו של עולם. וזהו מעולם אתה. היינו שמתייחדים כל הז' מדות באלופו ש"ע כמו שהיה קודם שנברא העולם בבחי' ימי קדם כי עיקר היחוד הוא להתייחד כל העולמות מעילה לעילה עד עילה הראשונה דהיינו מחשבה עליונה כמו שהי' קודם שנברא העולם בשעה שעלו העולמות במחשבה לפניו ית' בחי' ימי קדם כי האדם יכול לייחד א"ע למחשבת של אביו כי מה שעלה במחשבה של אביו הוא עיקר חיותו והתהוותו בעולם ולולי דבר זה לא היה נמצא בעולם וכח הפועל בהנפעל והנפעל יכול לייחד את כחו למקומו הראשון מאין מוצאו. וכן כל הברואים יכולים להתייחד להמחשבה עליונה שמשם הוא שורש התהוותם כי קודם שנברא העולם ראשית השתלשלות העולמות הוא מה שהעולמות עלו במחשבה לפניו ית' וזאת הי' עילה ראשונה לבריאת כל העולמות ושורש חיותם ומוצאם וכח הפועל בהנפעל ויכולים להתייחד להיות חוזר הכח למקומו הראשון מעילה לעילה עד עילת כל העילות דלית עילה לעילא מיני'. ועד"ז עולים כל העולמות למקומם הראשון שהיו דביקים בעצמותו ית' קודם שנברא העולם במחשבה העליונה. וזהו ענין התפשטות הגשמיות דהיינו להתיחד כח העליון להעילה כנ"ל ולהפשטות כח רוחני ונעלם בסוד עצמותו ית' בבחי' ימי קדם והבן:

וזהו ענין מה שאנו אומרים בהכנסת שבת במזמור הבו לה' בני אלים. ז' קולות שהם נגד ז' מדות עליונות וקול הוא רומז ליעקב אבינו כמש"ה הקול קול יעקב ובא לרמז שכל עליות של השבע מדות הוא ע"י יעקב אבינו כי ז' שמות יהו"ה בחי' שבע מדות עליונות הוא מספר יעקב. והנה יעקב הוא הממוצע בין כל המדות. הוא מוסף להמדות השכל העליון הקדום וזהו תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם כי ז' תיבות הנ"ל א' במוס יהו"ה הוא מספר אמת וזהו תתן

אמת

אמת ליעקב והיינו שע"י נעשה מז' מדות עליונות בחי' ז' שמות עליונים אמת. והנה כשהעולמות עולים לשם אז שם בתוקף החסדים וכל הדינים נעשו מבוטלים וזהו חסד לאברהם היינו שמשם אנו ממשיכים החסדים. כאשר נשבעת לאבותינו מימי קדם. היינו שאז נכלל הכל בעצמותו ית' בבחי' ימי קדם וזהו "אם "תשיב "משבת רגליך הוא ר"ת אמ"ת כי היכא בבת עמינו כמו תשוב. היינו שהוא משיב כל המדות להתייחד מעלול לעילה עד מקור' הראשון עילת כל העילות מהשבה עליונה. ואז נעשה מז' שמות אמ"ת "משבת "רגליך "עשות ר"ת מרע. והיינו שאנחנו מעלים את הז' מדות מבחי' התחתונה. כי כשאנו מעלים את הז' מדות לימי קדם. אז יתפרדו כל פועלי און כי אמרינן בגמ' גוי ששבת חייב מיתה והענין הוא כי שבת צריך לשוב כל המדות למקורן הראשון בסוד החזרת כח העלול להעילה ושם הוא תוקף הרחמים והחסדים והקליפות אינם יכולים להיות בבחי' הזאת כי בזה הם נעשו מבוטלים כי המה לא היו במחשבה עליונה כי העיקר היה להיטיב לברואיו והבן. וזהו מה שאמר דוד המלך ע"ה מלפניך משפטי יצא. והיינו כי ענין המשפט אף כי ידוע שאם יחטא האדם מה יפעל לו ית' מ"מ הי' צריך הבורא ב"ה להנהגה הזאת כדי להיות בחירה ורצון ושכר ועונש. ולכך נבראו הבעלי דינים אבל כשאנחנו מעלים ומייחדים כל העולמות בבחי' עצמותו ית' בחי' ימי קדם כמו שהי' קודם שנברא העולם אז נעשו הבע"ד מבוטלים כנ"ל וזהו מלפניך משפטי יצא היינו מבחי' עצמותיך בחי' ימי קדם ואז עיניך תחזינה מישרים כי אין שם שום דין ולא מקטרג ח"ו וזהו מה שאנו אומרים יהי רצון מלפניך היינו מלפניך דייקא בחי' ימי קדם וזהו ג"כ מה שאמרו חז"ל על פסוק מי אל כמוך נושא עון ועובר על פשע. אמר ר' אבין מלמד שהקב"ה חוטף שטר של עונות וקורע ולכאור' קשה אם באמת הקב"ה קורע שטר של העונות אח"כ א"כ למאי נ"מ שיהיו נכתבים כלל. ועוד צריך טעם למה הוא קורע אותם. וכבר פירשנו את המאמר הזה ע"פ פשוטו. והוא כי הקב"ה כשרואה שישראל חייבין בדין ח"ו מחמת עבירות שעשו אז הקב"ה בעצמו ממליץ עבורם דהנה על מה שעברו כמה פעמים עבירה אחת אין להענים אותם עכ"פ משעה שניה ואילך כי כבר נעשה לו כהית' כמאמר' ז"ל עבר אדם עביר' ושנה בה נעשה לו כהיתר. אך העיקר מה שיש לחייב אותם. הוא על מה שעשו פעם ראשונה ושני' וזהו גרם להם שיהיה בעיניהם כהיתר. וגם ע"ז טוען הקב"ה בעד ישראל שאין לחייב אותם כי הם כעין שוגגין כי אין אדם עושה עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות כמוזכר בגמרא ובעגלה הזה סולח להם גם על הראשונות וכיון שנפל העיקר היינו הראשונו' נפל גם המסתעפים מן הראשונות דהיינו שנפל גם מה שעשו במזיד בשביל שנעשה להם בהיתר כנ"ל וזהו מעביר ראשון ראשון דהיינו העיקר הוא שהקב"ה יסלח לנו על הראשונו' וממילא אין לחייב אותם על האחרונות וזהו דברי ר' אבין שסובר שעון הוא שוגג ולכך פי' הפסוק נושא עון דהיינו שמוחל את השוגג כ"ל הראשונות כנזכר לעיל ולכך ממילא ועובר על פשע.

דהיינו שממילא עובר על הזדונות שעושה אח"כ שפעם שכבר נעשה לו כהיתר ולכך אמר שהקב"ה חוטף שטר של עונות וקורע אותו היינו כיון שהקב"ה חוטף שטר של העונות דהיינו ראשונות אז האחרונות אין בהם ממש וזהו קורע אותם. וכ"ז הוא ע"פ פשוטו. אכן פנימיות הדבר יובן לדרכנו כי מוכרחים המה שיהיו נכתבים מצד שכבר נבראו העולמות ע"פ הטבע לתת לאיש כמפעליו כדי שיהיה בחירה ורצון ושכר ועונש אבל כשאנו מעלים את הטבע כנ"ל ומייחדים כל העולמות לא"ס ב"ה אז בבחי' עצמותו קורע הוא את השט"ה של עונות כי לשם לא מגיע פגם החטאים. וראייתו הוא מן הפי' כמוך והיינו מי אל כמוך דייקא בחי' עצמותיך בחי' ימי קדם והבן: וזהו מה שאמר הכתוב אצל מתן תורה אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים כי ידוע שבשעת מ"ת פסקה זוהמתן ואז היו כולם בבחי' הזאת שהיו מייחדים ס"ע להיות בבחי' תשוב לייחד את כחם שהם בבחי' נפעלים להבורא ב"ה שהוא הפועל מעילה לעילה עד עילת כל העילות בחי' אין סוף ב"ה ונעשו מקושרים ומיוחדים באלופו ש"ע ולכך אמר אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים היינו שם אלהים נתקשר בשם יהו"ה ב"ה ונתייחד בו שהוא הנותן חיות לו ולכן הקדימו נעשה לנשמע כי לא היה שייך להאמר עליהם בחי' שמיעה כיון שהיו דבוקים בעצמותו ית' וכמו שאין שייך באדם העושה דבר מה באיברים שלו לומר על האיברים שהם בבחי' נשמעים לו כיון שהם דבוקים בו והוא ואיבריו אחד כמו כן היה במ"ת שהיו דביקים בעצמותו יתברך כביכול ביחוד נפלא ולא היה שייך שיאמרו נשמע לכן הקדימו נעשה וכן יהיה לעתיד ב"ב. ולכן כתיב על הזמן הזה כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל והיינו כי אז נהיה במדריגה יותר גדולה ממלאכי השרת כי שמלאכים הקדושים שואלים איה מקום כבודו. והיינו שאין מכירים בחי' עצמותו ית' רק הוא מושג להם בבחי' הכסא שהוא נורא שיש מלך אבל אנחנו כיון שפעל ידינו יהיה כ"כ מיוחד בהוויתו ית' ונהיה דבוקים בעצמותו ית' ואז יהיו המלאכים לשואל עם בני ישראל בבחי' נשמעים שזה מורה שזה בחי' מקבל ושומע מן דבר שהוא עליוני ממנו והוא הענין שישאלו אותנו מה פעל אל ויהיו בבחי' נשמעים מאתנו אבל עלינו עם קרובו לא יפול שם שומע כיון שנהי' דבוקים ומיוחדים בעצמותו ית' דלית דרגא ועילה לעילא מיניה כמו שהי' כבר במ"ת וכנ"ל והבן. וזה הוא ענין ג"כ מה שאנו עושין בקידוש החודש שהוא ג"כ ענין יחוד שני שמות יהו"ה אלקי"ם סוד כי שמש ומגן יהו"ה אלהי"ם. והיינו שאנו מייחדין את הלבנה להשמש שיהי' אחדו' ביחוד נפלא כמש"ה והיו למאורות ברקיע השמים ונכתב חסר לאורות שהם א' סוד יחוד הטבע להוויתו ית' שהוא העצם והחיות של הטבע מספר אלהים ולכך הלבנה היא שחור והאור של השמש היא לבן סוד שני שמות יהו"ה אלקי"ם וצריך לייחד את השם אלהים לבחי' הוויתו ית' כמו שיש באדם לבן ושחור מצד האב והאם כנודע והם א' בלי פירוד כלל והנה כשאנו מייחדים את השם אלהים לבחי' הוויתו ית' אז נעשו כל הקליפות מבוטלים ולאפס

ולאפש נאספו חיותם כי גוי שבנת היה מיתה כנ"ל ולכך מי שמקדש את החודש מובטח לו שיחי' אותו חודש כי הקליפה בחי' מותא מתבטלת ע"י קידוש החודש ודבר זה נרמז בתיבת מאורות שיש בתוכו אור ובקצוות התיבות יש מות. אך שהוא בפירוד. וענין הוא שהחטא היה שהפרידה את האור מן מאורות והיינו שהלכה אחר הטבע והפרידה את השם אלהים מן שם יהו"ה ב"ה ובזה הפריד' אור מן מאורות ונעשה תיבת מות בחיבור ולזאת גרמה מיתה על העולם אבל אנו בקידוש החודש מייחדים את המאורות סוד ייחוד שם אלהים בשם יהו"ה ונעשה אור בחיבור בתוך תיבת מאורות וממילא מות הוא בפירוד ואז מובטחי' אנחנו שנשלי' אותו חודש. וזהו מה שאנו אומרים בקידוש החודש דוד מלך ישראל חי וקיים ורומז על משיח בן דוד שיבו' ב"ב והיינו כי עיקר תלוי בזה שיהיה יחוד מאורות של אלהים בהווייתו ית' בסוד החזרת כח העלול להעילה ואז יהיה ביאת המשיח סוד ביטול הקליפות ובלע המות לנצח. וזהו ענין מה שאנו אומרים שלום עליכם דהנה כתיב עושה שלום במרומיו. כי יש מלאך שהוא בבחי' כח ויסוד האש וגם יש מלאך שהוא בבחי' כח יסוד מים והם הפכים ומתנגדים זל"ז אבל כשכל אחד מסתכל ומבין מאין חיותו בא ורואה שהוא מסטרא דב"ה אשר בלתי השפעתו ח"ו הם כאין אז מייחד א"ע להבוב"ה וכן השני מבטל ומיחד א"ע ג"כ להבוב"ה וכשבאין לשם אין שם שום התנגדות כי כל ההפכיים הם אחד ביחוד כפלא וזהו עושה שלום במרומיו עושה דייקא והיינו שהקב"ה בעצמותו כשהמלאכים נעשו מבוטלים לבחי' עצמותו כביכול הוא עושה שלום ביניהם. וכן הוא ג"כ בקידוש החודש שאנחנו מייחדים כח כל הנפעלים ר"ל שם אלהים שבו נבראו העולמות העליונים והתחתונים לעצמותו ית' אז שלום עליכם ואין שם שום התנגדות. וזהו ג"כ פי' הפסוק לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה ופרש"י ז"ל מגיד שעמוד הענן משלים לעמוד האש ועמוד האש משלים לעמוד הענן שעד שלא שקע זה עולה זה. והענין הוא כי אז הלכו ישראל לקבל התורה שהיתה כתובה אש שחורה ע"ג אש לבנה ענין יחוד שני שמות יהו"ה אלהי"ם הנכ' בהווייתו ית' בהחזר' כח העלול להעיל' וישראל היו בזאת הבחי' והיו מבטלי' ומייחדים א"ע להבורא ב"ה עד עילת כל העילות ולכך היה להם השני ענינים עמוד יום ועמוד לילה בחי' שתי שמות הנ"ל והיו משלימים זל"ז וגכללו השני שמות הנ"ל בהווייתו ית' וזה הענין הוא חיבור יום ולילה בתורה ולחבר ולייחד השני שמות ולייחד השם להווייתו ית' בחי' אין וענין החיבור של יום ולילה הוא ג"כ בחי' אין כי השתלקות היום קודם שנעשה לילה הבחי' הזאת נק' אין כי אין לתפסו בדבר מה והוא המחבר יום ולילה ולכך החיבו' הוא דייקא על ידי התורה כי היא כתוב' אש שחורה ע"ג אש לבנה כנזכר בגמ' סוד ייחוד שם אלהים בשם יהו"ה ב"ה: ומעתה אחיי ורעי עיניכם לנוכח יביטו איך שכל דברינו הנזכרים עד הנה הם כלל גדול לבטל כל התאוות רעות כי כל מי שיתנהג בבחי' שהזכרנו שאינו רואה שום דבר שיתאווה לו רק שהוא

רואה מלא כל הארץ כבודו והיות אלהות ולית אתר פנוי מיניה ונאמר עד"מ אדם שרואה איזה דבר שהגוף מתאוה לו יכול להבין מאין נמלא הדבר שיתאוה דווקא לצורה הזאת ולא לצורה אחרת גם מאין נמלא בעולם ההסכמה שדבר זה הוא יפה. הכל הוא מהטבע והטבע הוא מאלהותו ית"ב ואז יכול לייחד הכל להווייתו ית' וכשירגיל אדם בדבר זה. אז לא יראה שום דבר בעולם שהגוף יתאווה אליו רק יהיה רואה מלא כל הארץ כבודו. ואדם כזה יכול להמתיק ולבטל כל הדינים מהעולם והבן. וכל דברינו אלה הוא ממש דברי הזוה"ק בהקדמה בראשית. אלא כי הראשונים סתמו דבריהם מגודל שכלם ורוחב דעתם. אכן לדרכנו יפתחו הדברים לשבינם בטוב טעם ודעת. וז"ל בדף י"ב פקודא רביעאה למנדע שה' הוא אלהי"ם כד"א וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים ואתכללא שמא דאלהים בשמא דה' למינדע דאינון חד ולית בהו פרודא והיינו רזא דכתיב יהי מאורות ברקיע השמים להאיר על הארץ למהוי תרין שמהן חד בלא פירודא כלל לאתכללא מארת חסר בשמא דהשמים דאינון חד ולית בהו פרודא וכו' וכולא חד ודא הוא עננא חבורא דיממא ועננא אשתא דלילה מדת יום ומדת לילה ולאתתקן דא כדא לאנהרא הד"א להאיר על הארץ ודא חובא דהאי נחש קדמאה חיבור לתתא ואפרים לעילא ובגין כך גרם מה דגרם לעלמא בגין דאצטרך לאפרשא לתתא ולחברא לעילא ונהורא אוכמא אצטרך לאית' ברא לעילא בחיבורא חדא ולאיתאחדא לבתר בהיכלא ביחודא ולאפרשא לה מסיטרא בישא ועם כל דא אצטרך למינדע דאלהים ה' כלא חד וכו'. וכך יודע בר נש דכולא חד ולא ישוי פרודא אפילו ההי אחרא יסתלק מעל עלמא ולא אתמשך לתתא והיינו רזא דכתיב והיו למאורות הא קליפא בתר מוחא סלקא מוחא אור. ס"א. מות. או"ר בחיבורא דאהון. מות בפרודא. וכד האי אור אסתלק משמן מהתחברא באהון דפרודא מות. מאילין אתוון שריאת חוה וגרמת בישא על עלמא כמד"א ותרא האשה כי טוב וכו' עכ"ל. והנה אף שבאמת דברי הזוה"ק הם סתומים אף על פי כן לפי דברינו הנזכרים לעיל מפורשים כל דבריו אחת לאחת ואין צורך לכפול הדברי' הנ"ל ודי בזה למבין: והנה כל ביטול הקליפות והיחוד של כל העולמות הכל נעשה בע"ש שהוא סוד נקודות האחדות בחי' מדות וסוד כנ"ל ולכך תקנו לומר אנ"א בכ"ח בהכנסת שבת ויש בו שם מ"ב והיינו להורות שנתייחד כל הלקי של זה העולם בחי' כסא דעולמות התחתונים לבחי' הווייתו ית' והיחוד של הכסא דהעולמות העליונים נעשה ע"י העלם של השם מ"ב. גם הר"ת של אב"ג ית"ץ והוא מספר שר"ה וכתיב ושרה שומעת פתח האוהל שומעת הוא לשון הסיפה. היינו שבחי' שרה היא הבחי' שהיא אוספת את האוהל. ר"ל זה העולם שנק' אוהל שיכן באדם. לפתח היינו לרשותו לעילה ראשונה בחי' יום קדש. וכשאנחנו עושים דבר זה בע"ש לייחד כל העולמות כח הנפעל לפועל עד א"ס ב"ה בחי' יום קדש אז נמשך עלינו שפע חדשה מעלמותו ית' כי הפועל נותן החיות מחדש כח להנפעל. וזהו סוד מה שביום

שבת יש תוס' נשמה חדשה. והבן: ומעתה נבאר דברי הזוה"ק מה שאמרנו לעיל דמעלי שבתא. דהא אתאחדת כורסייא יקירא קדישא עילאה ברזא דאחד. היינו כי ע"י יסוד מעלת ע"ש בחי' יסוד יכולים אנחנו להעלות את הכורסייא קדישה. ר"ל שם אלקים בחי' כסא להוייתו ית' וזהו ברזא דאחד. היינו לאלופו ש"ע ומייחד כח הנפעל להפועל ואח"כ אתתקנת למהוי עלה מלכא קדישא היינו שהכסא נתייחד עם עצמותו יתב' והיא כביכול שורה על הכסא. כד עייל שבתא איהי אתייחדת ואתפרשת מסט"א וכל דינין מתעברין מינה. היינו כי כשנעשה יחוד העולמות עם אלופו ש"ע אז נעשו הקליפות בחי' מתים כי גוי ששבת חייב מיתה. ואנפהא נהירין בנהירו עילאה ואתעטרת לתתא בעמא קדישא. וכולהון מתעטרין בנשמתין חדתין. היינו כי כשאנו מייחדין א"ע לאלופו ש"ע כביכול בבחי' כח הנפעל להפועל אז נותן הוא ית' לנו כח מחדש סוד תוס' נשמה חדשה. כדין שירותא דצלותא לברכה לה בחדווה בנהירו דאנפין. פי' שזה הענין צריך האדם לייחד בהתחלת התפלה של שבת. ואח"כ הוא שירותא דצלותא. והנה מוסף של שבת שהוא ג"כ מדת יוסף בחי' יסוד שהאו' י' של יוסף מתחלפת בא"ת ב"ש ונעשה מוסף. לכך תקנו לומר תכנת שבת ומיוסד ע"פ הסר"ק לפע"ם והיינו כי העולם נברא בכ"ב אותיות אלפ"א בי"תא וכשאנו רוצים להחזיר ולייחד החיות מהנפעל להפועל עד אלופו ש"ע מתחילין אנו מאות ת' עד האות א' מתתא לעילא מעילא לעילא עד אלופו ש"ע ויחודו ש"ע וזהו ג"כ מה שאנו מלבישים א"ע בע"ש לפי שהוא בחי' מדת יסוד מדה השפית. והם בחי' ששה שמות ס"ג שהוא מספר מלבו"ש. וזהו ברוך הוא אלהינו שבראנו לכבודו והיינו כי כל העולמות הם לבוש וכלי לו ית'. והקב"ה ברא גם האדם בדוגמא של מעלה כדי שיהיה בכל איבריו וכרסיו מרכבה לעולמות העליונים הקדושים. וכשאדם יעשה מרכבה להעולמות אז הוא בבחי' כלי ומלבוש להתגלות ע"י אלהותו ומלכותו בעולם. והנה ר' יוחנן קרי למאני' מכבדותא וזהו ברוך הוא אלהינו שבראנו לכבודו היינו להיות כלי ומרכבה להעולמות הקדושים והבן: והנה כל מה שאמרנו עד הנה הכל הוא בסוד ע"ש אבל כשבא שבת יום קדשנו אז אף מי שאינו בבחי' הזאת לבטל א"ע מהחזרת כח לעצמותו ית'. מ"מ ע"י סוד השבת יכול אדם לבוא לזאת המדריגה ויתבאר דבר זה ע"פ גמ' דשבת ע"פ לדעת כי אני ה' מקדשכם:

(עיין לקמן בדרוש לשבת קודש) :

(פקודי) **אלה** פקודי המשכן משכן העדות. כי ישראל חטאו בעגל ואמרו אלה וכו' כי טענו שמשה למעלה מהטבע. ואין אנו משיגין אותו וצריך לנו לאלהות אשר ילכו לפנינו בדרך הטבע שנשיגוהו. ואמרו כי זה משה האיש לא ידענו. כלומר אין אנו יודעין אותו ולא משיגין אותו כי מה היה לו. פי' בחי' מה שהוא למעלה מהטבע היה לו ובמדריגה זו של בחי' מה הוא עומד וכמו שאמר משה ע"ע ונחנו מה. פי' שאנחנו במדרגת למעלה מהטבע המכונה בשם מ"ה. ולמה אלינו עוד עלינו. לכן אמרו לאהרן עשה לנו אלהים היינו בדרך הטבע כי אלהי"ם גי' הטבע אשר ילכו לפנינו ונבינהו ולזה הצריכו תיקון לתקן בעשיית המשכן. ובמה שאמרו אלה אלהיך ניתקן במש"כ אלה פקודי המשכן. ובמה שאמרו עשה לנו אלהי"ם דהוא גימ' פ"ו ניתקן בר"ת אל"ה פ"קודי ה"משכן ר"ת אפ"ה גימ' פ"ו. ובמה שנתאוו למנהיג עליהם דהלא בחי' מושל ומנהיג מבחי' אדנ"י ניתקן בס"ת אל"ה פקוד"י המשכ"ן ס"ת הי"ן. גימ' אדנ"י ור"ת אפ"ה וס"ת הי"ן. וזהו איפת צדק והין צדק יהיה לך. ובמה שחטאו באמרם כי משה הוא בבחי' מה באמרם מה היה לו. ניתקן בר"ת של מ"שכן ה"עדות ר"ת מ"ה וס"ת ת"ן גימ' עשר פעמים מה. לומר שצריך בהי' זאת להיות נכלל בעשרה דרגין כידוע. והכלל שהצריכו לעשות המשכן לתקן בחי' קומה שלימה בכל האיברים וכשנשלם היה עדיין חסר בחי' הרצון. וניתקן באמרו אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם. ששת ימים תעשה מלאכה וגו'. ויש לדקדק דלפי דבריהם ז"ל. אל"ה גימ' ל"ט דהוא של מלאכות האסורים בשבת לפ"ז היה ראוי לכתוב אלה הדברים אשר צוה ה' שלא לעשות. אמנם שהוכרחו לתקן ולעשות בחי' רצון וניתקן בשבת שהאותיות הקודמין של שבת הוא רצ"ם. וזהו ועשו לי מקדש כי היו צריכים להכנים ולהמשיך שפע עילאה באלופו ש"ע לכל הד' עולמות אבי"ע. וזהו ועשו לי מקדש. מקדש הוא בגימ' ד' אלפין במילואן. וזה והמלאכה היתה דיים והותר והקשה באו"ת ז"ל אי דיים לא הותר ואי הותר היאך יתכן בחי' דיים. אמנם השי"ת צוה לעשות משכן וזהו כביכול בחי' צמצום. שצמצם שכינתו בין בדי הארון. אמנם צריך גם כן להתפשטות החסדים. וזה נעשה מבחי' הרצון ורעותא דליבא ישראל. עד"מ מי שיבא ויאמר כי הקב"ה רוצה להשרות שכינתו בתוככם והתנדבו נדבה ע"ז. הנה מי הוא אשר לא יתלהב לבו לזה ויכסוף וישתוקק ליתן כל מה שיש לו ואדרבה יצטער עצמו על מה שאין לו כל הללי דעלמא. והיה נותן הרבה והרבה מאוד. ומבחי' זה הרצון וכסופא ורעותא נבנה המשכן ברוחניות להתפשטות א"ס ב"ה וכמו שנשנו דור המדבר בגשמיות זהב וכסף ונחשת נעשה בזה המשכן וסי' בזה בחי' צמצום ומבחי' הרצון וכסופא ותשוקה דלהון והשתוקקות של כל אחד ואחד מזה נעשה הרוחניות להתפשטות א"ס ב"ה. וזהו מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי כי העיקר הוא מנדבת הלב והרצון וכסופא של כ"א. נמצא שהיה מעשה בגשמית לצמצום. וגם מחשבה ורצון ברוחניות להתפשטות א"ס ב"ה וזהו חכמתו של בצלאל! במה שצירף המחשבה אל המעשה. ועשה קומה שלימה וזהו לחשוב מחשבות לעשות בזהב ובכסף היינו שפעל במחשבה וגם בעשייה. וז"א הותה דיים והותר היינו שהיו ב' בחי'. בגשמיות היה צמצום כביכול וזהו בחי' דיים. ומבחי' הרצון והרעותא היה התפשטות א"ס ב"ה. וזהו והותר והבן כ"ז היטב:

תם ונשלם

בעזר בורא כל נברא נתחיל ספר ויקרא

ויקרא אל משה גו' באוהל מועד. כבר נאמרו ונשנו טעמים וסודות הרבה בסוד א' זעירא של ויקרא. אמנם עוד יש לאלוה מילין ואענה גם אנכי את חלקי משאת אלהים אשר חנן אותי ברחמיו. ובהעיר עוד להבין טעם וסוד של א' רבתי בתחלת ספר דברי הימים שמתחיל אד"ם שת אנוש גו'. וי"ל בזה דהנה ידוע דבאורייתא ברא קב"ה עלמא. וכל העולמות הק' העליונים והתחתונים וראשית התגלות אלהותו ית' היה ע"י אותיות התוה"ק ואל"ף הוא הראש לכל האותיו' והוא הוא ראשית דראשית התגלות אלהותו ית"ש באור בהיר ואח אשר אלופו ש"ע גנוז וטמיר בגוויה. ואל"ף הוא סוד פלא עליון בסוד במופלא ממך אל תדרוש כי הוא עדיין מופלא מהשגה. והנה גם בספר ד"ה מתחיל לחשוב סדר בריאת העולם וקורא הדורות מראש ולזה כתוב שם א' רבתא כי הוא ראשית דראשית התגלות אלהותו ית' באור בהיר זך ומצוחצח בסוד אור וא"ו ימי בראשית המאיר מראש העולם ועד סופו. והבן זה. וסוד א' זעירא דויקרא הוא ענין אחר. דהנה רש"י ז"ל מביא מדרש ע"כ דיבור ודיבור היתה קריאה והוא לשון חיבה לשון שמלאכי השרת משתמשין בו כמ"ש וקרא זא"ז ע"כ ולדעת במה יוודע איפה יתכן שחיבה בלשון קריאה י"ל דהתרגום אונקלוס תרגם ע"פ וקרא זא"ז כו' ומקבלין דין מן דין. כי כל עולם ועולם מקבל השפעתו מעולם שלמעלה ממנו בסוד עילה ועלול. והעולם העליון הגם שהוא גדול במדריגה איכותו ומהותו ומעלתו. עכ"ז הוא משלב ומכליל עצמו בעולם שלמטה ממנו כדי שיוכל לקבל השפעתו הטובה וזהו לשון וקרא זא"ז לשון שילוב והשתלשלות כי ע"י קריאה נעשה שילוב. עד"מ כביכול כמדבר איש אל רעהו. וכן כשהיה רצון הבורא בהוב"ש לדבר עם משרע"ה כביכול היה מכליל ומשלב את הקול ה' בכח כדי שיוכל משרע"ה לקבל וזהו סוד הלשון של קריאה של חיבה בכל דיבור ודיבור וגם כאן כשעלה ברצון הבורא ית"ש לדבר עם משרע"ה ענין מעשה וסדר הקרבנות היה ג"כ קריאה. אכן לפי שהיה צריך לדבר אתו עמו מעולם הזמן וההנהגה ובפרט מעשה הקרבנות הבאים לכפר על חטאים ועונות של בני אדם ר"ל אשר הקב"ה ברוב טובו וחסדו הגדול המציא מזור ותרופה וכפר' עי"ז. ולזה כביכול איהו דאזעיר גרמיה לדבר עם משרע"ה בזה הענין מעולם הזמן והמועד ולזה אל"ף של ויקרא היא זעירא. אמנם כן לאשר כי בודאי לפי ערך גודל בחינתו ומדריגתו של משרע"ה היה יכול הבורא בהוב"ש להכליל דיבוריו הק' אליו כביכול מעולמות עליונים הקדושי' לכן נאמרו אלו המוחין קדישין אל משרע"ה במקום הנחת התפילין בסוד אורות מקיפים וזהו ויקרא כמו שדרשו הז"ל ויקר אלו תפילין וזהו מפורש בפסוק ויקר אל משה והא' הוא זעירא. והטעם לזה כי להיות וידבר ה' אליו מאהל מועד היינו לפי שהיה צריך לדבר עמו מבחירות עולם הזמן והמועד לשון בהלו נרו עלי ראשי. ועיין בפ' פינחס בפסוק או את ב"י גו' פי' אחר על האל"ף זעירא והבן כ"ז היטב:

צו

וידבר גו' צו את אהרן גו' תורת העולה גו'. ופירש"י ז"ל אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות אר"ש ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כיס. זאת תורת העולה בא לרבות כל שפסולו בקודש שאם עלו לא ירדו וכל שאין פסולו בקודש כו' עכ"ל. ונראה לפרש בדרך רמז דהנה כבר הארכנו לעיל בפ' ויקרא ע"פ אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. דר"ל דמי שהוא בבחי' אדם מעלת הגבוה אז הקרבן שלו הוא מכם ר"ל מעצמיכ' ממש והעיקר הוא כשהאדם מקרב נרו"נ שלו ומדבק הכל אל השורש עד הא"ס הנקודה הפנימית זהו קרבן לה' מן הבהמה גו'. תקריבו את קרבנכם כתיב לשון רבים וזהו קאי על המון עם שאינם בבחי' אדם להקריב קרבן נפשו ברוחניות ר"ל והם מקריבים קרבנות כפשוטו מן הבהמה כו'. ועלה היעולה איך יוכל כל איש ישראלי לבוא לזאת המדריג' ועליי' זו. להקריב קרבן מכם ממש. הוא ע"י שמסתכל האדם לשורשו כמ"ש עיניך לנוכח יביטו. נכ"ח הוא ר"ת נשמ"ת כ"ל ח"י. וגם גימ' מזל"א. ר"ל דכל אדם יש לו מזל עליון והוא שורשו בקודש. וכשהאדם מביט ומסתכל תמיד לנכ"ח שהוא שרשו באמת העומד לנגדו בעולמות עליונים הק'. אז עי"ז הוא בא לידי דביקות אמיתי ויוכל לעלות ולקרב א"ע אל הש"י. וזש"ה זאת תורת העולה. דתיבת זא"ת הוא בחי' נכ"ח. היינו דכשהאדם מביט אל הנוכ"ח שלמעלה בשורש העליון. זהו תורת העולה עי"ז יוכל לעלות ולהקריב הקרבן הידוע במעלתו. ר"ל מכם ממש כאשר הארכנו לעיל. דמכ"ם גימ' מא"ה. דהעיקר הוא להמשיך בכל יום מאה ברכות להכנ"י. כי זהו עיקר תענוג הבורא ית"ש כשאדם ממשיך ממנו ית' וית' השפעות וחסדים טובים להכנ"י. והנה ידוע דאין בן דוד בא עד שיכלה פרוטה מן הכיס. וכבר נודע דברי חז"ל דעוה"ז נברא בה'. בהבראם בה' בראם. ועוה"ב נברא ביו"ד. והדבר שממוצע המחבר את היו"ד לה'. הוא ע"י הוא"ו שהוא קו המשכה הממשיך שפע מן היו"ד עליונה אל הה' תתאה:

זה קרבן אהרן ובניו גו'. במדרש זש"ה הכתיב מהאוכל יצא מאכל כו' והיה שמשון תמוה בלבו הרי אוכל כל החיות כו'. כך אהרן אוכל כל הקרבנות. ועכשיו יצא ממנו כו'. והוא פלאי. וביאור דבר זה הוא דהנה כתיב זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת גו' וזא"ת הוא לשון נקב"ה. (כמ"ש רז"ל גבי הפרה הזאת מחמת שאז היו ישראל בבחי' נ"ה שלא נטלו כ"א עשור נכסי היינו ז' עממין כנודע). והענין הוא דע"י שהאדם חוטא נפגם הנפש שלו ויש בה אחיזת החיצונים ר"ל. ולזאת הוצרך להביא קרבן ולהתוודות בלב שלם ובחרטה גמורה ולקבל ע"ע באמת שלא ישוב עוד לכסלה ח"ו. ואז ע"י התשובה שלימה והקרבן הוא מעלה ומקרב נפשו לה'. ומפריד את החיצונים מנפשו. והעשן העולה מהקרבן הוא חלק החיצונים ונתקן עי"ז כל מה שפגם בהז' מדות. וזש"ה וזה רומז הענין מתיבת זא"ת וכשנתקן הז' מדות אז נתעלה למעלה אל הג"ר ש וזהו מרומז בהאל"ף שבתיבת זא"ת. דהאל"ף מור

אל

אל שג"ל: כידוע שציור האל"ף הוא יו"ד למעלה. ויו"ד למטה. והוא אל"ף חכמ"ה ואל"ף בינה. וכאשר הוא מתקן כנ"ל. אז נתקרבו הז' מדות אל הג"ר דהוא זיי"ן לאל"ף. ונעשה היחוד מתתא לעילא. בסוד העלאת מ"נ. ואח"כ יורד ההשפעה מהמקורות העליונים המרומזים בהאל"ף בסוד מ"ד. לכל העולמות עד סוף כל המדריגות. המרומז בהי"ו מתיבת זא"ת והבן. ואמנם בקרבן אהרן ובניו כתיב זה קרבן גו'. ותיבת זה הוא בחי' דכורא. והוא ע"ד הכתוב וקרא זא"ז ואמר קדוש. ונודע בכוונת האריז"ל דהענין הוא שאנו מעלין המדות התחתונות עי"ז למעלה היינו שבתיבת נקדישך ונעריצך כנועם הוא חב"ד. ותיבת שית סרפי קודש. הוא חג"ת. היינו שאנו ממשיכין מן המוחין חב"ד לחג"ת וכשנתמלאו מהשפעה הגדולה מהמוחין העליונים אז הם נותנים השפעה לנה"י דז"א המרומזים בתיבות אלו המשלשים לך קדושה. וזהו וקרא זא"ז דהוא י"ב פרקין כו'. כדאיתא בכהאריז"ל. ג"פ קדוש קדוש. הוא להעלותן הכל למעלה מתתא לעילא היינו חסד בחכמה וגבורה בבינה ות"ת בדעת כמ"ש היטב באריכות. ובחי' זו היה ג"כ באהרן ובניו כשהקריבו קרבן. היינו להמשיך ממוחין עילאין להעולמות והיינו ע"י אהרן ובניו שהיו בבחי' חסד היו יכולין לעשות המשכה ממוחין עילאין למטה כנ"ל. וביאר לנו הפסוק דבר זה וקאמר ביום המשח אותו. היינו ע"י שהיה נמשח בשמן. המשחה דשמן הוא המקור ומקור זה המשיך עד למטה. עד נקודה התחתונה דהוא מלכו"ת. לז"א הכתוב עשירית האפ"ה. דידוע דמדה עשירית הוא מלכו"ת. והוא מדה הכוללת שמקבלת מכל המדות שלמעלה וכל המדות נכללות בה. ואמר הכתוב עוד מחציתה בבוקר ומחציתה בערב. היינו שלא תרד ההשפעה בפעם א' ובבת"א דרך צינור א'. רק מחציתה בבוקר דהוא מדת החסד מדת אאע"ה. ומחציתה בערב דהוא מדת הגבורה. מדת יצחק אע"ה. והם ב' דרועין. וקאמר עוד על מחבת בשמן תעשה. הנה המחבת הוא בחי' כלי של גבורות וצריך לנצחו ולהמתיקו ע"י מקורו ושורשו והוא שמן כנ"ל. וגם י"ל דמחב"ת עולה מספרו ת"נ כמנין י' פעמים שם מ"ה. הק' שעולה ג"כ מספרו ת"נ. דשם זה הק' הוא שקיא דאילנא בדרועוי כו' כמבואר במאמר אליהו ז"ל. והבן זאת. ואמר עוד מרבכת כו'. תפיני מנחת פתים כו' הוא מרמז ע"ד דאי' בזוה"ק שהאת דג' נשים. א' לשה. וא' עורכת. וא' אופה. וזה מרמז על ענין הבריאה דראשית הבריאה היה רק בסוד מחשבה למחשבה כביכול ב"ה וב"ש ואח"כ בסוד המחשבה ואח"כ עוד בגילוי יותר. והדברים עתיקין. וכאן בקרבן אהרן ובניו ג"כ כך עד"ז בתחלה מרבכת בשמן. ואח"כ אפיה ואח"כ פתות אותה לפתיתין היינו לחלק החיות וההשפעה שבא ממקורות העליונים לכל עולם ועולם לפי מדריגתו וכפי שיעור כחו שיוכל כל עולם ועולם להכיל. והבן זאת היטב: היוצא לנו מזה דקרבן אהרן ובניו היו הכל בסוד דכורא דהוא השפעה מלמעלה למטה כנ"ל. ולכן כתיב בקרבן אהרן ובניו ז"ה לשון זכר. ושאר קרבנות היו בבחי' נוק' בהעלאת מ"נ. לכן נאמר זא"ת התורה והבן. והנה דאר"יה הוא בחי' גבור"ה ומספרן אחד ר"ל רי"ו. ולפ"ז צריך להבין מ"ש בפסוק יחזקאל ופני אריה אל הימין לארבעתן גו'. אכן דע שהוא ע"ד גבורה שבחסד. והוא בא משם ע"ב הק' היוצא משלשה פסוקים. ויסע. ויבא. ויט. והוא ג"פ מסג' יודין שבשם ס"ג. וג"פ ע"ב עולה רי"ו כמנין ארי"ה והנה מצינו בפסוק שהמזבח נק' האריאל. והוא מרמז ג"כ לשם רי"ו ולשם אל ושם אל הוא לשון תוקף עכ"ז הוא חסד. והייט גבור' שבחסד. ובזה יובן מארז"ל שהאש שעל גבי המזבח אשר היה אוכל כל הקרבנות ומעלה אותן לריח ניחוח היה רובץ כארי. ועפ"י הנ"ל יובנו דברי חכמים וחידותם. דהנה אש הוא בחי' גבור"ה. ועכ"ז היה מצד החסד ג"כ. וחסד עולה ע"ב. וג"פ ע"ב עולה מנין ארי"ה. נמצא שהיה האש בחי' גבורה שבחסד. לכן ארז"ל במתק לשונם שהיה רובץ כארי"ה והבן היטב. והנה נודע דשורש הפרנסה הוא משני שמות. א"ל הוי"ה עולה כ"ז. ונעשה מזה. ז"ן. והוא ג"כ ע"ד הנ"ל דאל הוא בחי' גבור' שבחסד. והוא בא משם הוי"ה בהוב"ש דהוא חסד והבן ולז"א הכתוב במעשה שמשון מגוית האריה רדה הדבש. היינו כנ"ל דמתיבת ארי"ה שהוא בחי' גבור"ה יצא דבש והיינו כנ"ל דארי"ה הוא בחי' גבור"ה שבחס"ד ולכן אמר שמשון בחידתו מהאוכל יצא מאכל. דהנה תיבת אוכ"ל גימ' ז"ן כמנין א"ל הוי"ה כנ"ל. יצא מאכל. דמשני שמות הנ"ל העולים מספר אוכ"ל יצאו כל מיני מאכל והבן כי הוא נפלא. ויש עוד כוונה בזה והוא דכשמדת החסד הוא במילואו ומושפע מההשפעה שמקבלת ממוחין עילאין. אז הוא משפיע למטה לת"ת. ומת"ת למלכות ועי"ז נעשה יחוד אמיתי בין ת"ת ומלכו"ת. ונודע דהוי"ה הוא בחי' ת"ת. ומלכו"ת הוא אדנ"י. וכשנעשה יחוד. אז נעשה יחוד הוי"ה אדנ"י. ועולה מספרן צ"א. ומאכ"ל ג"כ מספרו. צ"א. ולז"א הכתוב מאוכ"ל. היינו משני שמות אלו א"ל הוי"ה יצא מהם מאכל. היינו שנעשה מזה יחוד הוי"ה אדנ"י. שעולה מנין מאכ"ל והבן היטב. וזהו ג"כ מבחי' דכר שהוא השפעה מלמעלה למטה: בקרבן אהרן ובניו היה ג"כ בבחי' דכר כמבואר למעלה דעל זה אמר הכתוב זה קרבן גו'. ומעתה דברי המדרש מבוארים ומובנים לפני כל יודעי מדע וישמע חכם ויוסיף לקח:

שמיני

ויהי ביום השמיני קרא וגו' ולזקני ישראל וגו'. במדרש אר"ע נמשלו ישראל לעוף מה עוף הזה אינו פורח בלא כנפים כך ישראל אינם יכולים לעשות דבר בלא הזקנים כו'. ר"י בר ביבי א' עתיד הקב"ה למנות לו ישיבה מזקנים שלו הה"ד ונגד זקניו כבוד גו'. ר' אבין בשם ר' ישמעאל כו' עתיד הקב"ה לישב בגורן ולדיקי' יושבי' לפניו כו' עד אמר שלמה המע"ה אנא חמיתי מלומלם ביניהון. הה"ד נודע בשערים בעלה גו'. המדרש הזה אומר דרשוני והיו. ולבאר זה נקדים מאמרם ז"ל משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים כו' לאנכה"ג והקשו המפרשים דהיל"ל

דסיל"ן מפה קיבל תורה ממי שנגלה בסיני ומהו לשון שסיני. וכי מהר סיני בעצמו קבל התורה: אבן הענין הוא דהנה אחז"ל סיני ועוקר הרים איזה מהן עדיף כו' הכל צריכין למארי דחיטי. ביאור דבר זה כשעלה ברצונו הפשוט ית"ש לברוא את העולמות. ולגלות כחותיו ונוראותיו גילה לנו ע"י כ"ב אותיות התורה. היוצאים ע"י ה' מוצאות הפה. וחטה עולה מספרו כ"ב דהוא י"ג תיקונים שבאריך"ך וט' תיקונים שבזעיר עולים כ"ב. אמנם יש עליהם מוחין עילאין קדישין והם נק' בתיקונים ובזוה"ק סבין וסבא דסבין. ונק' בשם עתיקא ועתיקא דעתיקין. והנה חו"ב נק' בשם עתיקין אחים וריעים דלא מתפרשן. ובחי' כ"ע הוא נק' עתיקא דעתיקין. וכן הוא באדם ע"ד נר"ן ונשמה לנשמה ובהי'חי' יחידה והבן זאת ובזה יובן מאחז"ל זקן זה שקנה חכמה. והיינו לאדם שבא והוא במדריגתו. והגיע לחו"ב וכן אמר הכתוב והדרת פני זקן. ותיבת פני' עולה מספר חכמ"ה בינ"ה. והם בחי' סבי"ן לכן בתיבת זק"ן מרומזים חכמה ובינה וע"כ דרשו חז"ל זקן זה שקנה חכמה. וע"ד קנה חכמה קנה בינה. ובאמת צריך האדם לילך ממדריגה למדריגה ומקודם צריך לתקן בחי' נפש ואח"כ בחי' רוח ואח"כ בחי' נשמה ואח"כ בחי' נשמה לנשמה וכשמגיע לבחי' נשמה לנשמה אז הוא בבחי' עתיקין קדישין וכשמגיע לבחי' יחידה אז הוא מגיע לבחי' עתיקא דעתיקין. והנה בחי' עתיקא דעתיקין ועתיקין שורשם הם מהג' יודי"ן שבשם ס"ג הק' ר"ל שהשם הק' הזה הוא בחי' נשמה לכל העולמות. (גם תיבת סב"א עולה מנין ס"ג) ושני יודי"ן הם חו"ב והיו"ד הג' הוא בחי' כת"ר. והנה שם הק' מ"ה הוא שקיא דאילנא בדרועוי וענפוהי ושם זה בריבוע כזה יו"ד יו"ד ה"א. יו"ד ה"א וא"ו יו"ד ה"א וא"ו ה"א. עולה מספר ק"ל ושם זה הוא שקיא דאילנא בדרועוי וענפוי כו' והוא בחי' אדם העולה מ"ה ותיבת סיני עולה ג"כ מנין ק"ל. וזהו שאמרה המשנה משה קיבל תורה מסיני היינו שמרע"ה הגיע למדריגה זו שקיבל התורה מבחי' זו העולה ק"ל והיא היא הבחי' היותר עליונה שמרע"ה הגיע במדריגתו עד סוף כל המדריגות ואמנם היה צריך להורידה למטה כי לא היה באפשרי לקבלה בבחי' זו לז"א המשנה ומסרה ליהושע. דהנה התוה"ק מעידה עליו נער לא ימיש מתוך האהל וגם כתיב נער הייתי גם זקנתי כו'. ואחז"ל פסוק זה שר העולם אמרו וידוע שהוא מט"ט והיינו שהקב"ה גילה כחותיו ע"י המלאך הק' הזה והוא בבחי' נער ע"ד כי נער ישראל ואוהבהו. כי לא היה באפשרי שיתגלה כחות אלהותו ית' רק ע"י בחי' נער ע"י צימצומים רבים. והנה להבין כ"ז. הוא ענין וביאור רחב מאוד. ועיין בזה בפ' כי תשא. כי שם נתבאר דבר זה באריכות בביאור הפסוק ועשה שני כרובים זהב ותרגומו כרביא כו' ע"ש ותבין היטב: ועפ"ז יובן ג"כ דברי הפסוק חנוך לנער ע"פ דרכו גם כי יזקין כו'. והענין הוא כי האדם צריך לילך ממדריגה למדריגה וצריך להתחיל ממטה למעלה. ומתחלה קודם הזדככות נפשו הוא בבחי' נער כל מה שהוא מזדכך נפשו יותר הוא עולה למדריגה יותר גדולה עד שע"י הזדככות נפשו הוא בא לבחי' עתיקא. ומעתה מובנים כל הפסוקים הנ"ל. אמר כי נער ישראל היינו בעוד שהוא בבחי' נער אעפ"כ ואוהבהו. וכן יובן מ"ש שר העולם. נער הייתי. היינו שהי' בבחי' נער ונתעלה ובא לבחי' עתיקא והיינו שאמר וגם זקנתי. (וכמו שהוא ביום השבת קודם השנעשה עלייה להעולמות כנודע) והבן היטב כי כן הוא אמיתות הדברים. ויובנו ג"כ דברי המשנה שאמרה שמרע"ה קבל תורה מסיני רק שהי' צריך להוריד בדרך השתלשלות ממעלה למטה כדי שיהיה באפשרי לקבלה. לז"א ומסרה ליהושע שהיה בבחי' נער כידוע. דפני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה. אמנם יהושע מסרה אח"כ לזקנים. היינו שברוב עוצם קדושתו והזדככות נפשו אז נתעלה ממטה למעלה עד שבא לבחי' סבא דסבין. והבן זאת. כי כן הוא המדה שצריך להעלות כל דבר ממטה למעלה וממדריגה למדריגה עד בחי' עתיקא. והכל לפי מה שהוא אדם ואמר עוד וזקנים לנביאים. היינו כאשר נתעלו למעלה עד בחי' זקנים דהוא בחי' עתיקין קדישין שהם מוחין עליונים. אז צריך להוריד מהמוחין עליונים להמדות התחתונות מלמעלה למטה. והנה נודע כי נביאים הם בחי' דיבור. והנביאים מסרוה לאכה"ג ע"ד עלייה מלמטה למעלה. דהנה אחז"ל למה נק' אכנה"ג שהחזירו העטרה ליושנה. ר"ל שירמיה לא אמר גבור. ודניאל לא אמר נורא. כיון שהגוים היו מרקדי' בהיכלו. איה גבורותיו איה נוראותיו ואנכה"ג החזירו העטרה ליושנה לאמר כמו שאמר מרע"ה והן הן גבורותיו והן הן נוראותיו כו'. ולהבין זאת נודע שכל המדות מקבלין חיותן והשפעתן מהמוחין עילאין קדישין ועשה הש"י שיהא הכל ע"י אתערותא דלתתא. וע"י מעשה התחתונים הן הם המורידין ההשפעה מהמוחין קדישין עילאין עד סוף כל דרגין. והנה כל הז' מדות חסד וגבורה וכן כולם הכל הוא בא מהמוחין קדישין. ומתחלה היו כלולין כל המדות בכח המוחין ואח"כ נשתלשלו המדות מלמעלה למטה בדרך עילה ועלול כידוע כ"ז. ונעשה מדת החסד ומדת הגבורה ע"ם כל הדרגות וההשפע' צריך ג"כ לילך תמיד מלמעלה למטה מהמוחין עילאין עד המדות ומחמת שהכל תלוי במעשה התחתונים ואתערותא דלתתא ממילא כשמטיבין מעשיהם אז גורמים ירידת ההשפע' מהמוחין עילאין עד לבחי' גבורה והוא שפע טובה שעי"ז נעשה מדת גבור' עלינו לטובה ולהתגבר על שונאי ישראל וישראל מושלים עליהם. ואם ח"ו מריעים מעשיהם אז חלילה וחלילה להיפך ועם שמדרכו הטוב להיטיב לזרע ישראל אבל הוא נעשה בסוד הסתרת פנים כביכול. כללו של דבר שלעולם מדת הגבורה הכל הוא במקורן ושורשן במוחין העליונים שהם עתיקין ומשם יצאו לפועל וע"י מעשה התחתונים הם לפעמים להיטיב ולפעמים להיפך ח"ו: ואז נעשה בחי' גבורה על בחי' זו שרואה השם יתברך שהגוים מרקדין כו' ושותק והוא ג"כ בחי' גבורה. ומעתה יובנו היטב דברי הגמ' שאנשי כנסת הגדולה החזירו העטרה ליושנה. היינו מה שהנו אומרים הגבור והנורא לבחי' עתיקין קדישין שמשם נשתלשלו המדות אלו רק שלפעמים נעשה בחי' גבורה להתגבר על שונאי ישראל ולפעמים נעשה בחי' גבורה שרואה גוים מרקדין

כו'

ש' ושותק שהוא גם כן בחי' גבורה ר"ל. וכ"ז כשהם בהתלבשו נשמה להמדות אבל למעלה בבחי' שתיקון כל המדות וכל הפעולות אשר הם שם נכללים בכח טרם שיצאו לפועל הוא תמיד בבחי' אחת לעולם בכוח והבן היטב כי הוא ענין דק מאוד. ומעתה יובנו דברי המשנה שאמרה ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה היינו בבחי' משה למעלה והיינו לאנשי כנסת הגדולה ע"ד הנ"ל שהחזירו העטרה ליושנה. ר"ל שהעלו המדות לבחי' שתיקה והבן זאת. ובזה מבוארים דברי המדרש וה"פ שאי אפשר לישראל בלא זקנים. הכוונה כנ"ל שאי אפשר להיות שום דבר בלתי המוחין עליונים שהם בחי' שתיקין והבין קדישין שמשם עיקר ההיות והשפעה בא לתחתונים' ולפיכך מ"ד שעתיד הקב"ה לעשות ישיבה מזקני' שלו היינו שעתיד הקב"ה להתגלות מוחין חדשים שעדיין לא נתגלו כלל רק שלעתיד יתגלו. וישתעשע הקב"ה עמהם וקאמר ר' אבין בשם ר' ישמעאל עתיד הקדוש ברוך הוא לישב בגורן וצדיקים יושבין לפניו. ר"ל דלא תימא שמעשה הצדיקים התחתונים אשר לא הגיעו עדיין למדריגה גדולה כזו להיותם בבחי' זקנים רק הם בבחי' צדיקים לא יהיה לו שעשוע עמהם ח"ו. אלא הקב"ה ישתעשע עם הצדיקים כמו עם הזקנים והבן. והש"י ישים חלקינו עמהם כיה"ר אמן. ודו"ק היטב בכל הדברים הנ"ל והדברים הללו לא ציינתי תיכף ביום שמעי מכבוד אדמו"ר. לזאת יוכל להיות שגיאה באיזה דבר וה' הטוב יכפר:

וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים גו' ויצאו ויברכו את העם. י"ל ע"ד הרמז דהתוה"ק מורה לנו דרך החכמים. דבודאי הם תמיד דבוקים במחשבתם ברוחניות עולמות עליונים לתקן כל הפגמים ומקרבין העולמות והעולה שמעלין כל מיני עליות והשלמים שעושים שלום בין השי"ת להכנסת ישראל אך דזה אי אפשר להיות בתמידות הדביקות למעלה וצריך לפעמים לירד ממדריגתו וירידה זו צורך עלייה כנודע. וזה שאמר הכתוב וירד מעשות החטאת. ר"ל כשהחכם ירד מן השמים. היינו מן התיקון של החטאת והעולה והשלמים הנ"ל. אז ויבא משה ואהרן אל אהל מועד או בא החכם אל תוך הזמן וכשהם למטה בעולם התחתון מה המה עושין. לז"א ויצאו ויברכו את העם כנ"ל: או י"ל דבאמת אצל עובדי ה' חשוב זה יותר בעיניהם למעלה גדולה מה שמשפיעין תמיד עבור טובות ישראל לברך אותם ולהמשיך עליהם שפע טוב לכל צרכיהם. וזה יחשב להם לעליה יותר מדביקות פשוטה בעולמות עליונים. וז"ש וירד מעשות. רצה לומר כשירדו מזו הבחי' של תיקון העולמות. ובאו לתוך הזמן אז ויצאו רצה לומר שיצאו מבחי' זו של הדביקות. ולקחו במחשבתם לברך את העם רצה לומר שזהו יותר טוב בעיניהם לברך את זרע ישראל. וגבוה להם בחי' זו מבחי' הדביקות. וז"ש ויקרב את העולה. רצה לומר הנה איש חסד העובד עבודת ישראל הוא מקרב את כל העליה לשמו ית' וזה שאמר הכתוב ויעשה כמשפט. היינו שעשה זה העלייה כאלו היתה כך במשפט ובדין. כי אחר כל עלייה צ"ל ירידה אבל הוא שעשה זה כאלו היה שורת הדין כך שתן ואצלו לא היה חשוב זאת העלייה רק מצד היושר העלם הכל כנ"ל:

זאת החיה אשר תאכלו. תנחומא זה שאמר דוד המלך עליו השלום לעשות רצונך אלקי חפצתי ותורתך בתוך מעי. וי"ל כוונת המדרש. דהנה באמת כל התורה כולה ומצותיה שייכים גם בשמו ית' ברוחנית דגם הוא מקיים התורה והמצות כמאחז"ל מנין שהקדוש ברוך הוא מניח תפילין. והיאך שייך ענין אכילה אצלו ית' כביכול. אכן הלא נודע ליודעי חן. ובפרט בזוה"ק מצינו שמכנה ענין אכילה גם אצלו ית'. וכן אמר שלמה המלך עליו השלום אכלתי יערי עם דבשי אכלו ריעים שתו ושכרו דודים. והקב"ה קורא את הכנסת ישראל אחותי רעיתי. ואי' במדרש. רעיתי פרנסתי. והענין הוא על דרך שאמרו חכמינו ז"ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים. היינו דעל ידי מעשיהם הטובים הם משפיעים תענוג ושעשועים להבורא ית' וית' ומוסיפין כח בגבורה של מעלה כביכול עד"ה תנו עוז לאלקים והוא מקבל תענוג באין שיעור במה שאנו עושין רצונו ומקבלין על עצמנו עול מלכותו ית' וזהו נק' שביעה ואכילה של מעלה: והנה אצלו ית' כתיב פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. רצה לומר דהוא ית' משביע לכל חי ברצונו הטוב אף שאינו לפי שורת הדין דרצונו הטוב הוא א"ס וא"ת ולכן אין שיעור וערך וגבול להשבע רצונו. דעיקר כוונתו בבריאת העולם היה להטיב לברואיו וליתן להם מתנת חנם ושלא לדקדק כ"כ עם נבראיו. ולהשפיע להכנסת ישראל כל טוב ומיני חסדים בלי גבול ושיעור אך מלך במשפט יעמיד ארץ שהוצרך העולם להתנהג במשפט ובדין כדי שיהי' קיום להעולם ולהנבראים. אבל מצד רצונו הפשוט חפצו רק להטיב ובזה הרצון הוא משביע לכל חי. וכמ"כ הכנסת ישראל על ידי שהם מקיימים התורה והמצות ומסגלים מע"ט הם משפיעים תענוג ושעשועים ונחת רוח להבורא ית' והנה כשאנו מסתכלין במעשינו איך שכל הת[illegible] והשעשועים הבא ממעשינו להשי"ת הם כאפס ות[illegible] נחשב לפי ערך הראוי לנו לעבוד אותו ית' בכל מי[illegible] עבודות. אך שאינו באפשרי בכח האדם למי[illegible] השגת שכלו ועובד הש"י רק לפי ערך כחו ובכלו אב[illegible] ברצונו חפץ ומשתוקק מאוד ונכסף ומתאווה לעבדו יותר ויותר ממה שכחו ושגבתו וזה הרצון והתשוקה הש[illegible] לפניו ית' למאוד ומקבל מזה תענוג ושעשועים גדול[illegible] לאין שיעור כי נקשר זה הרצון של האדם ברצונו ית' ונ[illegible] נעשה ייחוד וזיווג הבורא עם הכנסת ישראל וזה אכיל[illegible] התענוג של כביכול כשאנו משביעין אותו ית' ברצוננו ש[illegible] ונפשנו ומצ יש שמאוד יכסוף לבבינו להשפיע לו בכל [illegible] התענוג ושעשועים בכל האפשרי ויותר ואז נחשב זה הרצון אצלו ית' כמעשה ממש כמ"ש רצון יראיו יעשה. הי[illegible] ברצון נחשב להעשיה:

ואפשר יש לכוין זה בבי' המשנה של אנטיגנוס איש סו[illegible] קיבל משמעון הצדיק. הה"א אל תהיו כעבד[illegible] המשמשין את הרב ע"מ לקבל פרס אלא הוו כעבד[illegible] המשמשין את הרב ע"מ שלא לקבל פרס כך יש נוסחא[illegible] וי"ל שמכוון בזה דשמעון הצדיק בא לרמז אותנו דענ[illegible]

...הים לפי מה שיכול עכ"פ יהי' באמת בלב שלם ובנפש ...פס ולא יהי' כמצות אנשים מלומדה רק לקיים רצונו ...בכל האפשרי ומה שאין בכחו והשגתו לעשותו ישלים ...צונו הטוב היינו במה שחושק וכוסף ומתאוה לעשות ...ה. ויותר בפועל ממש וזה הרצון הטוב נחשב לפניו ית' ...את כמעשה ממש כי הוא ית' יודע מחשבות האדם ...שגתו בכל מה שבכוחו הוא עושה בלב שלם. ועל ...אר מכיתו והשגתו הוא כוסף ומתאוה וע"כ מצרף הש"י ...שבתו הטובה למעשה ממש כי הוא יתברך יודע האמת ...ס היה משיג יותר ויותר היה עובדו ג"כ יותר ויותר ...ודע. והנה באמת אין לו להאדם לעבוד את הש"י ...ור תשלום גמול וקבלת פרס ושכר טוב בעוה"ז או ...וה"ב והנה שאנו מאמינים ויודעים זה בבירור שהש"י ...נו מקפח שכר כל בריה והוא משלם וגומל לאיש חסד ...פעלו. ואנו צריכין בכל עת ורגע לטובתו ולחסדו בלי ...פסק רגע א' ומבקשים ממנו כל צרכינו כי על מי נשען ...ו לא על אבינו שבשמים ית'. אך אם באמת האדם עובד ...ו הש"י באמת בכל לבבו. ורצונו הטוב אז אינו חסר לו ...וס ונקשר ברצון שלו במדת כ"ל כמ"ש באאע"ה וה' ...ך את אברהם בכל שנתקשר במדת כל בחי' צדיק הוא ...ית ההסתפקות ואז אינו חסר שום דבר אבל אם האדם ...נו עובד הש"י בכל לבו עבודה תמה הגם שמקבל ...ע טוב מהש"י הוא רק בדרך פר"ס לפון התיכה ע"ד ...היסת מלכותך והוא חסר מכל כי אין לו עדיין מדת ...התפקות ועיקר עבודת האדם השלם צ"ל כ"כ עד שיהא ...גור במדת כ"ל וזה"ש (שמעון הצדיק) א"ת כעבדים כו' ...קבל פרס היינו רק פר"ס חצי דבר כי הגם שנותן ...ו הש"י משפע טוב ואינו מקפח שכרו. עכ"ז אינו ...שב בעיני האדם רק למחצה. כי אין לו מדת כ"ל ...הוא ההסתפקות רק תהיו כעבדים כו' ע"מ שלא ...קבל פרס כ"א לקבל הכ"ל. היינו שיזכה אז למדת ...כ"ל. שהוא ההסתפקות כנ"ל. וזה בא ע"י עבודה השלימ' ...של האדם. עד שנתקשר במדת כ"ל הכוללת כל הטובות ...והברכות. ונחזור לענינינו דאכילה של מעלה כביכול ...הוא מה שאנו עם קרובו וסגולתו משביעין אותו ית' ...כביכול בתענוג ושעשועים וכ"ז הבא ע"י מעשינו כפי ...ת השגתינו. וחיות הקדושה העולה מעלה מרצונינו ...הטוב. והנה יש כמה מיני חיות קדושה העולה מעבודת ...האדם כי עבודת הש"י הוא נחלק לכמה בחי' שונות. ...נגד העובדים שאינם שוים בכוחם והשגתם. וחיות ...הקדושה העולה מעבודת כולם נק' חיות הקודש ונשאים ...את הכסא. כי יש צדיק שעובד הש"י בחיות והתלהבות ...גדול ולבו בוער ממש כאש זהו חיות אש. ויש חיות ...העולה ע"י מצות ומע"ט וזה החיות מכונה בשם מים. ...ויש חיות העולה ע"י עבודת האדם הבא מבחי' מ"ה. ...ונפשו כעפר לכל תהיה. ע"ד שאמר אאע"ה ואנכי עפר ...ואפר. ויש חיות העולה מעבודה הבא ע"י התעוררות ...העליונים והוא בחי' רוחין קדישין. המעוררים את ...האדם לעבודתו ית'. והנה אלו הד' חיות נושאות את ...הכסא. כי גם באדם יש כסא היינו שגופו ורמ"ח איבריו ...הם כסא מרכבה לכבודו ית'. וד' חיות הנושאות אותו ...הם הד' יסודות אשר יש באדם. אש. רוח. מים.

עפר. וצריך האדם לחזק הד' יסודות ליתן בהם חיות כדי שיהיה בהם כח לעבוד אותו ית'. והחיות שלהם הוא על ידי האכילה שהאדם אוכל. כי יש ד' מינים. דומ"ם. צומ"ח. ח"י. מדב"ר. וכ"א משונה במזגו וטבעו מחבירו. ויש כמה מיני מאכלים אשר בזה יש התגברות יסוד האש. ובזה יסוד האויר. ובזה יסוד מים. או יסוד העפר כנודע לחכמי הטבעים והרופאים. ועל כן ע"י שאנו אוכלים המאכלים בקדושה בזה אנו נותנים כח וחיות קדושה להיסודות הנ"ל וזהו שכתבה לנו התוה"ק איזה מיני חיות שהם טהורים וכשרים לאכילה. ואיזה חיות הם טמאי'. כי יש כמה מיני חיות אשר הם רע להאדם. והם מכונים בשם חיוות ברא חיות רעות. והוא ית' מבין ויודע האמת. שאלו העופות והבהמות הטמאות אינם טובים לזרע ישראל כי ישקצו את נפשותיהם ע"י אכילתם כנודע מחכמי האמת טעמים נכונים על איסור אלו העופות כו'. אשר ע"כ סדרה לנו התוה"ק החיות הטהורו' והתיר' לנו לאכול אותם בקדוש' ובכשרו' כדי לחזק חיותינו לעבודתו ית'. וזהו שכ' המדרש. ע"פ. זאת החיה אשר תאכלו. ר"ל דעיקר האכילה הוא החיות. מה שאנו עושים רצונו ית' ומעלים החיות והרצון הטוב כנ"ל. וז"ש דהמע"ה לעשות רצונך אלהי חפצתי דעיקר העבודות הוא להשלים חפצך ורצונך. ותורתך בתוך מעי. ר"ל כשהאדם מכנים לתוך מעיו מה שהוא מותר ע"פ התורה ואוכל אותו בקדושה ואנו משלימים רצונו ית' שאנו מקבלים עלינו עול מלכותו ית' ומצותיו. עי"ז אנו נותנים שביעה וחיות לעילא כביכול ונעשה יחוד למעלה כנ"ל: או י"ל שהוקש' להמדרש הנ"ל. לשון זאת החי' כמראה באצבעו. וכי משה היה מראה לבנ"י איזה מין כשר. ואיזה מין טמא. דהא לא מסר להם רק שידעו ע"י סימני טהרה איזה לאכול. והגם שהקב"ה הראה למשה כל מין ומין כמו שדרשו חז"ל. אך לישראל לא הראה משה המינים בעצמ'. רק הודיעם סימני טהרה. אכן ע"פ דרכינו הנ"ל י"ל דזהו סימן מובהק להאדם לידע איזה מין טהור וכשר לו לאכול. דבאמת אדם אשר אין חפצו ורצונו כ"א להשלים רצונו ית' ולהעלות בכל עת תענוג ושעשועים להבורא ית'. אז אינו יכול ליקרב אליו שום דבר איסור. כי כל דבר הכשר ויש לו חיות ונקשר בשורשו הקודש אז טבעו תמיד שחושק ומתאוה ונכסף לעלות ולדבק בשורשו. משא"כ דבר איסור וחיצונית אשר הוא נפסק משורשו אין לו רצון כלל להיות לו עליה כי א"א וא"כ המאכלות האסורות אשר הם מטמטמים את לב האדם וע"י נפסק האדם מן רצון הבורא ית'. ואז בודאי זה האדם שחפצו ורצונו להשלים רצונו ית'. ובא לפניו דבר האיסור אז לא יוכל להתקרב אליו ואין לו רצון כלל לאכול אותו כי זהו נגד רצונו ית'. ובודאי מה שהש"י מזמין לפניו. ורצונו מסכי' שיאכל אותו. אז ידע ויבטח שטוב הדבר וכשר לפניו שיהיה עליה לדבר המאכל ההוא ע"י האכילה הלזו כנודע ליו"ח. דהקב"ה מזמין להצדיקים אותם הדברים הצריכים לעלות. וא"כ התורה הוא בתוך בני מעים של האדם השלם. היינו שע"י הבני מעים יוכל להבחין אם

מתאוים לאכול זה שמאכל שהוא לפניו אז יאכל וא"ל לא יאכל כנ"ל . וזש"ה . זאת החיה אשר תאכלו . ר"ל אותם הדברי' שתפללם ורצונכ' יהיו לאכול זאת . בודאי הוא כשר ויהיה נמשך חיות למעלה ע"י אכילה זו וז"ש המדרש . רק באופן כמ"ש דהמע"ה לעשות רצונך אלהי חפצתי . אז ותורתך בתוך מעי . ר"ל דכל מה שאמרנו הוא רק באדם שכל מגמתו וחפצו אינו אלא להשלים רצונו ית' . אז תורתו בקרבו ויוכל להבחין בעצמו איזה יוכשר לאכול אשר הוא רצון הבורא ית' בכך . והוא ית"ש יזכנו שנהיה מן העושים רצונו ית' באמת ובלב שלם כן יהי רצון אמן :

תזריע

וידבר גו' אשה כי תזריע גו' . לשון רש"י ז"ל א"ר שמלאי כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעש"ב . כך תורתו ג"כ מתפרשת אחר תורת בהמה חיה ועוף עכ"ל . והוא פלא ונעלם כוונת רש"י שהביא זה כאן ואם רצונו בזה לתרץ למה איחרה התורה לכתוב דיני האדם אחר דיני בהמה חיה ועוף . הלא נמסר לנו כלל גדול שאין מוקדם ומאוחר בתורה . ועוד מה הועיל בתירוצו . דהנה אחז"ל במדרש . ע"פ אחור וקדם צרתני . אחור במעש"ב . וקדם במחשבה . דבאמת האדם הוא מובחר הבריאה . ועלה במחשבה תחלה להבראות ובשבילו נבראו כל העולמות . רק במעשה בפועל נברא האדם אחרון לכל הנמצאים והוא עבור כי הוא כולל כל הברואים כולם . כי בהגוף יש ד' יסודות התחתונים ויש לו נפש המתנועע שהוא מעולם הגלגלים . ורוח שהוא מעולם היצורים . ונשמה שהיא מעולם הבריאה . ונשמה לנשמה שהוא מהעולם האצילו' . והכל הוא להורות שהוא יכול לתקן ולהעלות כל הברואי' ע"י מעשיו הטובים עד נקודה פנימית העליונה וכולם תלוין בו . ולכך נברא האדם אחר כולם . אבל באמת במחשב' הוא קודם שבשבילו נבראו כולם . וא"כ היאך דימה תורתו ליצירתו . דהיצירה היתה מוכרחת להיות מאוחר כדי שיהא יכולת בידו להעלות כולם כנ"ל . אבל תורתו היא בחי' חכמה עילאה מחשבה סתימא . ובמחשבה הלא הוא קודם : ובהעיר לב י"ל ע"פ דרך רמז . דאי' בספרי . אדם כי יהיה בעור בשרו נגע צרעת . בעור ולא בבשר וגידין ועצמות וכ' הרמב"ם ז"ל שזה לא היה דבר טבעי רק בדרך נס ופלא כי כשהיו ישראל שרויין על אדמתן והשכינה שרויה ביניהם והיה להם מדריגת הנבואה אז היה להם גם מדריגה זו . היינו כשהיה אחד מזרע ישראל עושה איזה דבר רע ח"ו . אז תיכף היה נראה בגופו מראות הטומאה . ודוקא בעור ולא בבשר . לא נראו מראות אלו בשום אומה ולשון ולא בבהמה חיה ועוף . ע"כ : והנה אחז"ל הני מאני דרבנן דבלו מינייהו . והענין הוא דע"י התורה שהאדם לומד באהבת שמו ית' הוא זוכה לחליקא דרבנן . היינו הלבוש הק' שנעשה לו ע"י אותיות התורה שהוא לומד וכשהאדם לומד ח"ו לשום איזה פניה . כמו לשם גדלות ח"ו . אז הלבוש שלו נעשה שבוש . וז"ש הני מאני דרבנן דבלו מינייהו . ר"ל שנרקב הלבוש ונפגם זהו מינייהו . היינו משק ליפות והחיצונים שנותנים להם כח ויד ע"י שאינם לומדים התורה לשמה רק לשם איזה פניה ח"ו . אבל כשהאדם לומד תורה בקדושה ובטהרה לשמו ית' . אז החלוקא דרבנן שלו בשלימות . והנה ודאי כשהאדם לומד תורת נגעים לשמה בקדושה ובטהרה אז נעשה לו בזה ג"כ לבוש נא ובהיר מאותיות התורה שלומד בעסק ההוא . ולכאורה מה יתרון יש בהלבוש ההוא שנעשה מאותיות הפרשה שמדברת מענין טומאות ונגעים . אכן באמת בכל הדברים מעוטף שמה טוב האמיתי ודברי' יקרים ונפלאים שאין לגלות אותם רק למי שראוי ע"כ גם כאן כשהאדם לומד פרשה זו ויודע שיש פנימות הקדושה טמיר וגנוז בתוכה . ובכל אות סודות נוראים ונעלמים ומדבק א"ע שם . ועוד כשמשים אל לבו על מה הנגעים באים שהוא בודאי אינו כ"א ע"י איזה חטא . היינו לה"ר וכיוצא וחוזר בתשובה ומקבל ע"ע מאז והלאה שלא יעשה עוד כמאז וקדם . וזהו שורש הדבר . וכשהאדם מדבק את הדבר לשרשו אז נעשה מזה חלוקא דרבנן . כי הוא עלם הטוב . וזהו כולו הפך לבן טהור הוא . הגם כי לבן הוא א' מסימני טומאה . עכ"ז אם נהפך כולו ללבן ר"ל כשהאדם מבין ומשכל בזה שהוא למעלה מכל הנמצאים . ועי"ז הוא בא ומדבק א"ע לשורש הדבר וכנ"ל אז הוא טהור . וז"ש רש"י ז"ל . א"ר שמלאי רבי הוא לשון ריבוי וגידול כמו משה רבו' . שמלאי לשון שמל' הוא מלבוש ר"ל מי שהוא מגדל את הלבושים . כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה כו' . והוא מטעם כדי שיהא יכולת בידו לתקן ולהעלות כל הברואים ע"י מעשיו הטובים וכנ"ל . כך תורתו מתפרשת אחר כל בהמה כו' . ר"ל הלבוש והחלוקא דרבנן שנעשה מתורתו הוא אחר כל בהמה חיה ועוף היינו ע"י דבר שאין כמוהו בכל בהמה חיה ועוף היינו הנגעים כמ"ש הרמב"ם ז"ל כנ"ל . וכשיתבונן האדם שלומד בדינים אלו . שהוא למעלה מכל בהמה חיה ועוף כנ"ל . ועי"ז ישים אל לבו ולהעלות לתקן א"ע וכולו הפך לבן טהור הוא . כיה"ר אמן . והבן היטב כ"ז :

פ' מצורע

וידבר גו' זאת תהיה תורת המצורע וגו' . אפשר לומר דהתוה"ק רמזה לנו בכאן מוסר השכל והוא הנה ידוע ומפורסם בספה"ק . אשר האדם שהוא חוטא ופוגם בפיו היינו שסיפר לה"ר וכיוצא . הוא נרגן מפריד אלוף . שהוא מפריד ומבדיל הבורא ב"ה וב"ש שהוא אלופו ש"ע מהשכי' ועי"ז הוא מונע מהשכי' כל מיני טובות וברכות עד לאין שיעור וכשישים אל לבו לשוב מזה צריך לתקן מה שפגם . ר"ל שיעשה תשובה שלימה באמת עד שיקרב וייחד השכי' להבורא ב"ה וב"ש ונודע כי השכי' נק' זא"ת . היינו ז' רומז שהיא כוללת ז' ימי הבנין . א"ת רומז שהיא כוללת כל המציאות שנבראו בכ"ב אותיות התורה שהם מן אל"ף ועד תי"ו . וע"כ בתשובתו השלימה יתקן מדת זא"ת שהוא השכי' ויקרב אותה להבורא ית' . ביום טהרתו ר"ל ביום שמטהר

על

של לנו להזיר בתשובה שלימה באמת ולטהר עלמו ככל הראוי לו כפי אשר ידע נגע לבבו אז והובא אל הכהן ידע שהוא מוכרח אל הכהן שהוא חסד העליון. כי הגם שעושה תשובה הגונה בלב שלם מכ״מ מה שנתקבל התושא בתשובתו הוא רק ע״י חסדי הש״י שרולה בטובותיו כדרכו הטוב להיטיב לברואיו. ובפרט לזרע ישראל עם סגולתו. כי מלד הדין לא היה תקנה להחוטא אף בתשובה ח״ו כנודע מדברי הז״ל ויצא הכהן כו׳. נרפא הנגע כו׳. ר״ל שכבר עשה תשובה שלימה והגונה וצוה הכהן ולקח למטהר שתי לפרים גו׳ דהנה כתיב ושעשע יונק על חור פתן. ר״ל כשהעולם יונק מבחי׳ שע״שע שהוא ב״פ ש״ע ר״ל ש״ע נהורין עילאין ואז הוא על חור פתן. שיש להם שליטה וממשלה על ראש הפתנים שהם הקליפות והחילונים. ולפ״ר גימ׳ ש״ע. וז״ש שתי לפרים היינו ב״פ ש״ע שהם ש״ע ש״ע ואז על חור פתן שיהיו שיהי׳ יכולת בידו להתגבר על הרע. ועץ ארז ושני תולעת ואזב. דהנה כתיב עדינו העלני. ודרשו חז״ל כשהיה דוד יוצא למלחמה היה קשה כעץ. וכשהיה לומד תורה בבהמ״ד אז היה משים א״ע כתולעת וכמ״כ הטופא כשהוא שב. נ״ל בו שני בחי׳ אלו. ר״ל שישפיל א״ע בכל האפשרי כשיתבונן היטב במה שעבר ופגם במעשיו. וג״כ לריך למדת גבורה שמסיום והלאה יתגבר על יצרו הרע ולהכניעו בכל עת. וזהו ודאי באמת מלחמה גדולה וכבדה. ושש״י יהיה בעזרו שיוכל לנלחו. וזהו עץ ארז שהוא בחי׳ העלני להיות קשה כעץ ללחום נגד היצה״ר ולהתגבר עליו. ארז מספר יצ״ק בחי׳ גבורה כנ״ל ושני תולעת ואזוב. היינו מדת שפלות בחי׳ עדינו. כנ״ל והבן. חסר וחבל על דאבדין כו׳:

פ׳ אחרי

וידבר גו׳ אחרי מות שני בני אהרן וגו׳. וסוא לכאורה אינו מובן. שלא נזכר כאן שום דבר מה נדבר עם משה. ונראה דזה היה דבר ה׳ למשה שלא יטעו בנ״י לומר דמיתת שני בני אהרן היה כפשוטו רק מיתתם היה במדריגה עליונה וגבוהה מאוד וזה״ש וידבר גו׳ אחרי דידוע אחרי הוא מופלג ר״ל שא״ל הש״י מה מאוד מופלג ורחוק וגבוה הוא מיתתם של שני בני אהרן בקרבתם לפני ה׳ היינו שקרבו א״ע אל נועם ידידות שעשועים עליונים. וימותו ר״ל אף שהרגישו בעלמם שנשמותיהם נדבקים בנועם העליון והם מתים מענין זה מכל מקום לא נמנעו מלמסור נפשם ורו״נ ולא רצו לפרוד את עלמם מנעימות חביבות עריבות העליון. והבן:

בזאת יבוא אהרן אל הקודש וגו׳. במדרש היא שאמר דהמע״ה ה׳ אורי וישעי ממי אירא רבנן פסרזהו להאי קרא סכי ה׳ אורי בר״ה. וישעי ביוה״כ. וסוא מתוכר הבנה וגם למה מכנה אורי לר״ה. וישעי ליוה״כ. אך י״ל ע״פ פשוטן. דביוה״כ היו לריכין ישועת ה׳ בעלמו כמשחז״ל דשמעון הלדיק כשנכנס לק״ק ראה זקן א׳ שהלך עמו וזה היה כבודו ית׳ ממש כביכול שסייעו שיכנס בשלום ויצא בשלום וגם הוידוי שהתוודה הכה״ג של השעיר כל עונות ב״י וכתיב והשעיר אשר עלה עליו

גו׳. יעמד חי לפני ה׳ לכפר עליו. וזה היה לריך להיות לפני ה׳ ממש כי היו לריכים אז לסייעתא דשמיא וז״ש וישע ביוה״כ וגם הא דקרא אורי לר״ה הוא משו׳ דכתיב בכסה ליום חגנו דהוא ר״ה. דאז אתכסיא סיהרא ויש ח״ו על שמוחין חשכת גדול ר״ל כי יש מסכים ומחילות המבדילין בין הכנ״י להבורא ב״ה וב״ש ולזה נתן לנו הש״י על ם נכונה לעשות אז ר״ה ואנו תוקעין בשופר ומעוררים את חיותינו וכל היסודות א״ש רו״ה מי״ס. לתוך השופר בהבל הפה היוצא מן התוקע לתוך השופר הבל של אמת ואז בר״ה אנו מזכין מעשינו ונותנים ללבבנו איך שכל הבלים של שקר וכל הרע הכל הוא כאפס ואין ואנו מעוררים ההבל של אמת ומייחדין אותו ית׳ ועולה הטהרת הלב והיחוד עליון מן השופר למעלה לרום השמי׳ ובוקע רקיעים ומעורר הקולות של השופר העליון והבל האמת הרוחני ועי״ז כל הרע לריך להסתלק וכל המסכים יתבטלו ואז מתחיל אורו של הש״י להזריח על נשמו׳ ישראל ואז ממילא נתערבב השטן ואין שום קיטרוג כי אור פני מלך חיים חופף עלינו וכמ״ש הנביא והיה ה׳ לך לאור עולם. וזה״ש אורי בר״ה. או י״ל דהנה איתא בגמ׳ פסחים אור לי״ד בודקין כו׳ ואמרו שם מאי אור נגהי דאיכא אור יממא ואור ליליא ולכאורה יפלא איך שם הכתוב אור לחושך אך דבאמת יש הרבה בחי׳ אור זו למעלה מזו אשר כ״א מאיר יותר מחבירו יו״ד מעלות ואור התחתון יחשב לחושך נגד גודל אור הבהיר וגבוה ממנו וכמו כן הכנ״י כשהם דבוקים אליו ית׳ ממש בדביקות אמיתי אז מאיר להם אור המלך עליון אור הא״ס המבהיק ומגהיר עיני חכמים. אבל ח״ו כשהם נופלים ממדריגה זו והם נפרדים מדביקות העליון. אז נפסק ח״ו האור העליון אך לכל זאת נשאר אצלם הרשימו ועדיין מאיר להם אך מכ״מ נקרא חשכות נגד אור הדביקות שהוא אור עלום וזך והנה הפייטן יסד בהשיר כתר״ו ישוע״ה והכוונה כי הוא ית׳ מכתיר א״ע בהישועה שעושה לזרע ישראל זה הכתר שלו ומעטר א״ע בזה שעושה לדקה ומושיע את עמו ישראל והנה מר״ה ועד יוה״כ שוא יו״ד ימי תשובה אשר זרע ישראל באים אז לידי דביקות וטהרת הלב בכל יום ויום הם עולים במעלות מעולם לעולם עד יוה״כ שאז מאיר להם עולם הגבוה ונעלם כתר עליון ואז באה הישועה לישראל וזה״ש אורי בר״ה הייט שאז מתחיל אור העליון של הא״ס להאיר לישראל ע״י שהם מטהרי׳ א״ע ומדבקים א״ע לאביהם שבשמים ואז מאיר להם האור יומם סהר׳ הזכה בכל יום יותר עד יוה״כ בחי׳ כתר כתרו ישועה וזהו וישעי ביוה״כ וזהו שא״כ בזאת יבוא אהרן אל הקודש בזא״ת שהוא נכ״ת ר״ל כשהאדם מבין ומסתכל אל הנכ״ת ודוגמא של מעלה אשר כנגדו. כמ״ש עיניך לנכ״ח יביטו ויעתר ילחק לנכ״ח גו׳ כשהאדם מביט על זה האור והישע של שמו ית׳. בזה יבוא אל הקודש לתוך הקדושה לידי דביקות אמיתת שמו ית׳. וזה״ש דהמע״ה ה׳ אורי וישעי היינו כשהאדם מביט ומסתכל באלו הבחי׳ של אור וישע הבא מאתו ית׳ על הכנ״י אז ממי אירא שאין לו לאדם לירא משום נברא כ״א ממד״ז מ״י ר״ל מי אגכי שיגו כשהאדם רואה ומסתכל בגדלות סבורא ונודל

וגודל חסדו אשר עושה עמו ובאורו אור לו. אז בא לידי יראת הרוממות ואז אין לו ליראה משום דבר זולת ממ"י אנכי. כי אנכי ומי הדא מילתא הוא כי מי שאנכי ה' אלהיך אפון בלבו ויש לו אמונת אלהות של אנכי זה בא לידי יראת מ"י הנ"ל. ה' מעוז חיי ממי אפחד. ר"ל כשהוא ית' נותן לי עוז ותעצומות וחיות העליון אז בא אני לידי יראה לפחד ממנו ית' אבל בקרוב עלי מרעים ר"ל אבל מיראה התחתונה היינו בקרוב עלי מרעים לאכול את בשרי צרי ואויבי לי. ר"ל שיש ב' מיני שונאים אשר הם מזיקים להאדם א' שכואבים לאדם בגופו ובממונו וזה"ש לאכול את בשרי והב' הם השונאים את הצדיקים מחמת שהם מובדלים לשמו ית' כמש"ה ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי ולזה תרה אפה וה"ש צרי ואויבי לי דייקא ועל זה אמר דהמע"ה מאלו השני מיני שונאים לא אירא כלל כשיש לי יראה ופחד משמו ית' כי בטוח אני שהמה כשלו ונפלו בלי יוכלו קום ולא יהיה היכולת בידם להרע כי יפלו ממועצותיהם ויקויים בנו ואתה על במותימו תדרוך וכיה"ר אמן:

קדושים

וידבר וגו' כל עדת וגו' קדושים תהיו כי קדוש וגו'. לכאורה אינו מובן מהו נתינת טעם באומרו כי קדוש אני גו' כי איך יוכל האדם לדמות לבוראו ית' ממ"ה הקב"ה בורא כל העולמים והוא א"ס וא"ת ומופלא מהשגה. עוד למה נתנה התוה"ק פה טעם יותר מבכל המצות גם לידע ענין הציווי באומרו קדושים תהיו מה פירושה ואיכותה. אמנם י"ל כי הנה פרשה זו נסמכה לפ' עריות דלעיל בפ' אחרי ובפ' הקודמת הזהירנו התורה ישמרך להיותינו פרושים מן העריות האסורות וכאן בא הכתוב להוסיף קדושה על בנ"י עם ה' בני אל חי ע"ד שאמרו קדש עצמך במותר לך והיינו הגם שנצטווה האיש הישראלי לקיים מצות עונה כידוע מדחז"ל. אמנם לבל יעלה על מחשבתו לשום תאוה חומרי וגשמי רק יהיה גדול ומופרש מחשק התאוה ואדרבה לקדש את עצמו אז במחשבות קדושות בכל האפשרי לפי ערך השגת כאו"א וכמבואר בספה"ק וזהו לשון קדושים תהיו לשון פרישה והבדלה וכמ"ש התוי"ט בפי' הלשון הרי את מקודשת לי עיי"ש ואולי יאמר האומר וכי היאך אפשר לבוא לבחי' מצוה זו ולקיימה והלא התאוה שולטת על הרצון ואיך הוא באפשרי להכנים בחי' הריחוק והפרישה והקדושה בבחי' המושב והלא התאוה מנגדה השפעיי אכן יש עצה לאיש הישראלי הרוצה להיות להרחיק עצמו מהתאוה הבהמית ולהכנס בגבול הקדושה והוא שיהיה חקוק במחשבתו בכל עת ועונה והלא ידוע כי כל בחי' נשמת עם בנ"י המה חצובים מתחת כסא כבודו ית' וית' והם חלק אלוה ממעל ומדביק עצמו בשורשו הרמה בקודש באהבה וביראה. והבורא בהוב"ש הנכבד והנורא ידוע כי הוא ממלא כל עלמין וליח אתר פנוי מיניה ועכ"ז הוא מובדל ומופרש מכל עלמין וכשאדם בא לידי דביקות הש"י באמת ובאהבה וביראה

אז הוא בסוד נשמת שדי תבינם ויכול לבא לבחי' זו לדמות לקונו כביכול בבחי' זו שהוא פרישות וקדושה כי הוא חלק אלוה ממעל ומה שישנו בהשורש ישנו ג"כ בנדר הענפים. ולז"א הכתוב כי קדוש אני ה' אלהיכם. היינו לאמר אני אלהיכם ונשמותיכם המה חלק אלוה ממעל לזה יש יכולת ביד כל איש ישראלי לבוא לבחי' קדושה הלזו כאו"א לפי בחינתו ושורש נשמתו בקודש ולזה בא הציווי בפרשה זו בהקהל דבר אל כל עדת בני ישראל כי כל נשמות ישראל המה חצובים ממקור עליון זו למעלה מזו אמנם כולם שוים לטובה ולקדושה ולברכה והבן כ"ז היטב: או י"ל דבאמת יש בישראל אנשים צדיקים שנשמתם מאיר להם כ"כ עד שבנקל יכולים להשיג מדריגה זו לקדש עצמם במותר להם וכמבואר אך יש אנשים כשרים פחותי הערך שאין בכח השגתם להגיע בעצמם למדריגת קדושה בלתי עזר וסיוע לזאת עצה קמ"ל לכלול עצמו עם כל אחינו בנ"י יחד. ואז איש את אחיו יעזורו דהנה כתיב נר ה' נשמת אדם ר"ל דהנשמה נמשלה לנר וכמו שראינו כמה פעמים באיזה נר שאינו יכול לדלוק יפה ולהאיר בפ"ע שכ"ז כשמדבקין זה הנר לכמה נרות יפים אז גם הנר הזה בטל ונכלל בכלל נרות היפים ודולק גם הוא ביניהם. כמ"כ בנשמות ישראל כשהם כלולים יחד אז אף הנשמה שאינה מאירה כ"כ בפ"ע מכ"מ מתוך כללותה עם שאר נשמות ישראל מאירה ג"כ ומתעוררה גם היא לעבודת הש"י וז"ש כל עדת בנ"י ר"ל שיוכללו יחד כל העדה הקדושה ואז קדושים תהיו שיהא היכולת ביד כאו"א מישראל לבוא למדריגות קדושה כי קדוש אני גו' ושלכה באתם ממקום אחד ומשורש אחד נחצבו נשמתכם ועי"ז בהתכללותם יחד בנקל יבואו למדריגה זו וכיה"ר אמן:

קדושים תהיו במדרש יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם והוא תמוה וכי יעלה על דעת שום אדם שיוכל להיות כמוהו ית'. והלא כתיב ואל מי תדמיוני כו'. אך ידוע דתיבת קדושה מורה על הבדלה והפרשה כמבואר בסמוך ועי"ז שהאדם מבדיל ומפריש א"ע מחלק הרע ומואסו בלבו ועושה סייגים ונדרים לאיבריו ולחושיו שלא ישוב עוד לכסלה. מזה יוכל לבוא לבחי' קדושה. שהיא מורה ג"כ על הזמנה ודביקות היינו שמזמין א"ע ומכין להדביק עצמו בהש"י שהוא הטוב האמיתי ובזה ממשיך עליו קדושה מלמעלה ונודע מאחז"ל שהקב"ה מניח תפילין וכתוב בהם ומי כעמך ישראל כו'. ובודאי שאין לומר הדבר כפשוטו שהוא ית' שמופשט מכל ערך ודמיון כו' מניח תפילין. רק הוא דרך משל. והוא רומז על דביקות הש"י בהכנ"י במחשבתו ורצונו כביכול להיטיב לזרע ישראל בכל עת ולהשפיע להם כל מיני השפעות טובות. ובחי' זו נקרא הנחת תפילין כי עיקר כוונת מצות הנחת תפילין הוא לייחד תאות ומחשבות לבבינו לעבודתו ית"ש ולא תשתעבדין המוחין שלנו והלבבות והחושי' וכל הכוחות שלא לעשות עמהם כ"א רצונו ית"ש ולכך נק' תפילין תשמישי קדושה ר"ל דקדושה רומז על דביקות הש"י וכמ"כ הקב"ה כביכול מניח תפילין היינו שמייחד מחשבתו ורצונו כביכול רק לעשות רצונינו. וז"ש קדושים תהיו היינו

שיינו שתגיעו למדת הדביקות בשמו ית'. ולייחד כל האיברי' והחושי' אליו ית'. וז"ש יכול כמוני. ר"ל שהדביקות של זרע ישראל בשם"י יהי' כ"כ חזק ממש כמו הדביקות שיש להשכינה ב"ה וב"ש בהכנ"י. לז"א כי קדוש אני. קדושתי למעלה מקדושתכם. ר"ל דזהו ודאי שאין שום נברא יכול לדבק עצמו בשמו ית'. כמו שמדבק עצמו כביכול השי"ת בהכנ"י כי אין בכח שום אדם לבוא לידי דביקות כזו. ויה"ר שנהי' דביקים בשמו ית' ובמדותיו הק' בכל עת ורגע. וקדוש יאמר לו אמן:

קדושים תהיו. במדרש הה"ד ויגבה ה' צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה. ארשב"י אימתי הקב"ה מרומם כשעושה דין ומשפט ברשעים ואימתי הקב"ה מתקדש בצדקה בשעה שמלמד סנגוריא על ישראל כו'. דהנה השי"ת הוא גבוה על גבוהים. ובאמת הש"י מתנהג בענוות עם הכנ"י ואף שאין ערך לגדולתו ולרוממותו ית'. עכ"ז הוא כביכול תקטין ומצמצם עצמו לתוך המדות של חסד ורחמים. כדי להטיב להנבראים ובפרט לזרע ישראל. וכ"ז הוא רק לאוהבי שמו ויודעים שהם ממש כאפס ואין זולת שפעו והיותו ית'. השופע עלינו תמיד בלי הפסק רגע ח"ו. אבל מי שהוא גבוה בדעתו ואין משים יראת אלהים נגד פניו. אז הקב"ה מגביה א"ע למעלה לרום השמים העליונים. ואז ממילא בהסתר פניו כביכול נעשה ברשעי' דין ומשפט, וזהו שנעשה גבוה על גבוהים וגאה על גאים. וזהו ויגבה ה' צבאות במשפט. שהוא יתברך מתרומם כשעושה משפט ברשעים וכנ"ל. שלולא שסילק שכינתו מהתחתונים. והסתיר פניו מהם כביכול לא היה נעשה משפט ברשעים וכנ"ל. והאל הק' נקדש בצדקה. דלשון קדושה מורה על הפרשה והבדלה כנ"ל. היינו כשהאדם הוא עובר עבירה ח"ו. או איזה תאוה רעה. או מדה רעה. אז הקב"ה מלמד זכות עליו שהאדם אינו חייב בדבר. ולא בא זה מצד נשמתו ושכלו רק אם מצד אחר. כי בודאי הנשמה היא קדושה חלק אלוה ממעל וממילא אינה חפילה ברע. רק זה בא מחלק האב והאם שג' שותפין יש באדם והאב מזריע כו' האבר מחלקי האב והאם בא האדם לידי עבירה ח"ו. אבל מצד נשמתו הק' שהוא חלק הש"י לא היה האדם חוטא כלל. כי היא באה ממקום קדוש. וא"כ על ידי לימוד זכות זה על עמו ישראל נתקדש שמו ית'. היינו שמבדיל ומפריש את הנשמה שהיא חלקו. מן הרע ומחזיקו בכשרות. וזהו קידוש שמו יתברך. וז"ש קדושים תהיו. כי יש בכם נשמה קדושה חלק אלוה ממעל כי קדוש אני ומצד נשמות ישראל ראוי ונכון להם להיות קדושים. וזה"ש היש אמו ואביו תיראו. ר"ל שכל אדם יסתכל ויירא מחלק אב ואם שיש בו שלא יבוא ע"י החלקים כללו לידי חטא ח"ו. כי זה תלוי בקדושת אב ואם בשעת הזיווג. וז"ש את שבתותי תשמרו. היינו שע"ז שתהיו יראים וחרדים תמיד מחלק האב והאם כנ"ל המתינו על זיווג של שבת כדי שתולידו בקדושה. ושמירה היא לשון המתנה כמו ואביו שמר את הדבר. וגזה הקדים במורא אם לאב כי בזכר יש ההגברות האם מחמת שהקדימה

להזריע פיסה שלא תהלה. כמאחז"ל אשה מזרעת תחילה יולדת זכר. ויסי רצון שנהיה קדושים כרצונו ית' אמן:

והתקדשתם והייתם קדושים. במדרש הה"ל באופן אחר יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם. וי"ל דהנה אי' בגמ' למה הצדיקי' דומים בפני השכינה כנר לפני האבוקה. ופי' מו"ר דובער זצ"ל. דאי' בגמ' אבוקה הורה לאהרים ומיקטף קטופי. ורומז על הבורא יתב' שהוא א"ס וא"ס וכח מי יכילנו. ובודאי אם היה הקב"ה מאיר בעצם קדושתו היו כל העולמות כולם והנבראים. קמי' כלא. היו ממש בטילין ממציאותם. רק שהוא יתב' מצמצם שכינתו וקדושתו כפי כח כל נברא כדי שיוכלו כאו"א לקבל שפעו ותיותו. וזהו אורה לאהרים בא"א להביג קדושתו כ"א בדרך אתוריים. ומיקטף קטופי. שהקדושה אינה שופע'תמיד בתמידות האחת רק מעט מעט ופעמי' האור הוזר עכ"ל. וזהו והייתם קדושים. יכול כמוני. היינו שלא תעמדו בהקדושה בתמידות רק שתחזרו לפעמים כמוני. ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם. ע"כ צריך להיות בחי' אור חוזר כדי שתוכלו לקבל. משא"כ אתם תוכלו להיות דביקים בתמידות. וכיה"ר אמן וכן היטב:

והייתם לי קדושים כי קדוש גו'. במדרש אמר הקב"ה אני קדוש ועצמי אני מקדש. אלא אני מקדש את ישראל וישראל מקדשין אותי ע"כ. לבאר זה. י"ל ע"פ דאי' בזוה"ק. דאית ג' קישרין באדם דאינון נפש רו"נ. והאדם הוא בחי' קומה שלימה בחי' עולם קטן וכן בכל עולם ועולם יש כביכול אלו הג' בחי' וגם בעלמא דאלוהא קדישא ישנו כביכול אלו הג' בחי'. וגם בכ"א מהג' בחי' אלו כלולים אלו הג' בחי' ביחד. ובחי' נשמ"ה הוא בחי' וסוד הב"ד. ובחי' רוח' הוא בחי' וסוד הג"ת. ובחי' נפש הוא בחי' וסוד נה"י. והנה כמו שיש בעולם המלאכים והגלגלים בחי' הנק' שכל הנבדל. ככה ישנו בעולמות עליונים הק'. והוא בחי' קודש ישראל לה' ראשית תבואתו. כי קודש הוא לשון הבדלה והפרשה כמבואר לעיל כמה פעמים. ומבחי' קודש הוא מקור ההיות משח רבות עילא' קדישא והשפעה טובה כל טיבו וכל הדו וכל ברכאין לכל העולמות ושם הוא מקור ושורש לאינון ג' קישרין. והנה ידוע שישראל עלו במחשבה תחלה להבראות. והיה אז הכנ"י בבחי' יו"ד. והיה טמיר וגניז במחשבה עילאה שהימאה והמחשבה היה בסוד ובחי' אור המקיף. והיו בחי' קודש מקיפין לה כביכול. והמשכה הוא ע"י וה"ו ואז נעשה קדוש מלא בוא"ו וזהו סוד הקידושין. שהאגבע הוא כביכול בחי' וא"ו. והטבעת קדושין הוא המקיף הוא סוד אור מקיף והאומר הרי את מקודשת לי. והבן זה. וזהו ג"כ סוד הקדושה שאנו אומרים בכל יום. קדוש קדוש קדוש. היינו להמשיך מהג' בחי' של נשמה כביכול דאינון בסוד הב"ד. אל התלת אבהן קדישין סוד הג"ת. דאינון ג' בחי' של רוח כביכול. ה' צבאות הוא בחי' נה"י ג' בחי' נפש כביכול. ואחר כך מלא כל הארץ כבודו סוד מלוכה עליונה הק'. והנה כאשר האדם נפרש

יבדיל א"ע מכל חטא ומותרות ומכל תענוגי העוה"ז. ומכל שכן מהעבירות ר"ל. אזי נק' קדוש. וכאשר הוא נזהר ושמור כל אבר ואבר לבל יפגום אותם ח"ו. כגון חוש הראיה וחוש השמיעה וחוש הדיבור. שהם רומזים לעולמות עליונים הק'. וכן כל שאר איבריו כשהם טהורים וקדושים. אזי ממשיך עי"ז קדושה ושפע חיות וברכאין טבין לכל העולמות עליונים. ונמשך עליהם שפע חיות ומשח רבות עילאה קדישא מהמקור ושורש החיות שהוא בחי' קודש. וזהו פי' המדרש אני מקדש את ישראל. היינו אני מבדיל ומפריש את ישראל להיותם לי. והיינו ע"י המצות הק' אשר צוני הבורא בהוב"ש הנכבד והנורא. ועי"ז נעשים איבריו של האדם קדושים. וכמו שאנו אומרים אשר קדשנו במצותיו. ועי"ז ישראל מקדשין אותי כביכול. כי עי"ז ישראל ממשיכין קדושה וחיות ושעשועים ושפע טובה וכל טיבו וכל חדו לכל עלמין עילאין קדישין וכן יהי רצון עד יערה עלינו רוח ממרום וישלח לנו משיח צדקנו בב"א. והמשכיל יבין כ"ז היטב:

אמור

דבר אל בני ישראל וגו' וקצרתם וגו' את עמר וגו'. בהעיר לב יש לומר. אחרי אשר חנן ה' בדעה והשכל. כי הנה ידוע כי ראשית המחשבה שעלה ברצונו הפשוט האחדות האמתית ית"ש ויה'. להאציל ולברוא את העולמות. היה מחמת שהיה ברצונו כביכול להיות לו תואר מלכות ואין מלך בלא עם. והיינו ה' מלך כדי להתאר בשם מלך. לזה לבש גאו"ת. גימטריא ת"י נימין קדישין. להאציל ולברוא את העולמות וכבר מבואר זה אצלינו כמה פעמים ביותר ביאור. ולהיות כי הבורא ב"ה וב"ש הוא מופלא משגה ולא ישיגוהו שום נאצל ונברא כו'. וגם כי איך יוכלו העולמות ליהנות מאור בהיר זה ומצוחצח אור א"ס וא"ת ב"ה וב"ש. ולזאת כביכול. האציל מהוד מעטה לבושו עלמין עילאין קדישין בצמצומים רבים צמצום אחר צמצום ושקל בפלס הרים לכל עולם ועולם כפי בחינתו וכפי אשר יוכל לקבל אורו וטובו וחסדו הגדול ובכל צמצום וצמצום כביטל ובכל עולם ועולם ברא ויצר ועשה בסוד עשר קדושות. ובחי' עשירית מכל עולם ועולם הוא בחי' המלוכה הקדושה. הוא כביכול כלי לקבלם לקבל כל האורות. והכוונה העליונות הקדושות וההשפעות הקדושות וכל טיבו וכל ברכאן. ובחי' המלכות הקדוש נק' בסוד עמ"ר. וזהו סוד והעמ"ר עשירית האיפה הוא כי אפ"ה הוא מספר פ"ו. סוד שם אלהים הק' שהוא בסוד הצמצום כביכול ולכן דינין מתערין מינה. ובחי' עמ"ר הוא מדה עשירית לכל השלמות ולכל צמצום וצמצום כביכול. ולהבין ולדעת מה נק' מדה זו בשם עמ"ר. הנה ידוע מאחז"ל הכל בידי שמים חוץ מי"ש ועוד אמרו אין לו להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים בלבד שנאמר יראת ה' היא אוצרו. ולהבין דבריהם ז"ל יש לומר דהנה כל המצות ומעשים טובים שהאדם עושה הכל הוא מאת ה'. כגון לימוד התורה ונתינת צדקה ודומיהן. וכמ"ש כי ממך הכל ומידך נתנו לך ועיקר עבודת האדם הישראלי אשר מהראוי ונכון הוא לחשוב אותה לעבודתו ממש ולקבל שכר טוב עליה. הוא רק יראת שמים בלבד. עד"מ אם יש לאדם שמנים ויינות טובים וסלתות ואין לו אוצרות וכלים להכניסם לתוכן. אז הולכים כולם לאיבוד. וכן הוא אם יהיה לאדם חכמה ובינה ומדע ושאר מדות טובות ואין לו יראת שמים אז כולם כאפס ואין נחשבו והולכים לטמיון ואם נריק כחותיו ומדותיו. אמנם כאשר האדם מקבל עליו עול מ"ש באימה וביראה מפחד ה' ומהדר גאונו. אזי כל המדות טובות והחכמה והבינה ודעת וכל טמותיו ועשיותיו ופעולותיו כולם עולים לרצון לפני ה'. וזהו פי' מאחז"ל אין לו להקב"ה בעולמו אלא אוצר של י"ש בלבד כי זהו עיקר העבודה המיוחסת אל מעשה בני האדם הישראלי שנא' יראת ה' היא אוצרו. כי הוא האוצר והכלי המשמרת לכל המדות והכוחות לבל יהנו מהם החיצונים ר"ל. והנה כשהאדם מקבל עליו עמ"ש באמת באימה וביראה ועובד את ה' בכל לבב ובכל נפשו. אזי נעשה חדוה ותענוג ושעשועים בהעולמות העליונים וממשיך עי"ז אל בחי' המלוכה הקדושה (בחי' מ"ש שהוא בחי' יראת ה' ג"כ ועיין עוד במ"ש בזה בסיום המשנה עתיד הקב"ה להנחיל לכל צ"ו ש"י עולמות) הארה מש"י עלמין. ע"ד יובילו ש"י למורא וסוד ש"י עלמין הם בסוד יו"ד פעמים שם א"ל כנודע ויש אז לבחי' מלכות הקדוש עלייה שהיא עולה ומתייחדת ומתקשרת בסוד ש"י עלמין ונעשה צירוף שד"י כי דל"ת רומז לבחי' זו כנודע. ותיבת עמ"ר הוא מספר ש"י ולזאת נק' בחי' זו בשם עמ"ר עשירית האיפה וכנ"ל ועפ"י כל הנ"ל נבוא מעתה לבאר הפסוק. כי תבאו אל הארץ היינו בחי' ארץ הק' העליונה סוד מ"ש אשר אני נותן לכם. כי זהו העבודה אשר נתן ה' לבני האדם. היינו יראת ה' שהוא מ"ש וכנ"ל. וקצרתם את קצירה. היינו שתהיו בבחי' מחצדי חקלא מצדה תפוחין קדישין. היינו שתמשכו משם השפעות טובות וכל טיבו להכנ"י לתתא. והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן. היינו לבחי' ומדת כהן שהוא חסד אל. והניף הכהן ע"י בחי' את העמ"ר סוד המלכות הק' וכנ"ל למדריגה יותר גדולה עד למאוד היינו לפני ה' לרצונכם כמו שהיה הרצון הקדוש בתחלת מחשבת בריאת העולמות להיות מלך על עם ישראל וכמבואר. וזהו לרצונכם היינו הרצון שלכם ואז נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים וכיה"ר אמן. והמשכיל יבין כ"ז כי קצרתי: במדרש א"ר אבין כו' לעולם אל תהי מצות עומר קלה בעיניך שע"י מצות העומר זכה אברהם לירש את ארץ כנען הה"ד ונתתי לך ולזרעך אחריך. ע"מ ואתה את בריתי תשמור ואיזה זה מצות העומר והוא תמוה דמה שייכות יש מצות העומר לבריתי תשמור. אך י"ל ע"ד הפשט. דהנה לכאורה יש לדקדק דמצות מילה הוא בזכר ושמירה הוא לשון נקבה וא"כ היאך אמר את בריתי תשמור. אך באמת ידוע דמצות מילה מורה על התגלות החסדים והארת שם הוי"ה הק' כמו שמרומז בהפסוק מ"י יעל"ה ל"נו ה"שמימ"ה. ר"ת מילה וס"ת הוי"ה ר"ל שע"י כריתות הערלה ופריעה נתגלה

מגלה כחותם הק' ומאירים החסדים. אך דמקודם צריך האדם להכין את עצמו לעשות כלי לקבל החסדים והעמ"ר הוא הכלי והמדה כמ"ש והעומר עשירית האיפה הוא וע"כ הכוונה בספה"ע הוא שצריך ליתן הארה להכלי היינו שמשברין הגבורות. על ידי שהאדם משבר מדותיו ומחשבותיו ומצמצם א"ע מה לעשות ומה שלא לעשות וזהו גבורה מה שמגבילים הדבר ומעכבין אותו שלא להתפשט. וישראל כשיצאו ממצרים היו צריכין לספור ולעשות כלי שיהיו מוכשרין לקבל התורה דעדיין לא הגיעו אז לבחי' אותיות דהוא הא"ב עד ימי חג השבועות שהיו מקריבין שתי הלחם מן החטה וחט"ה גימ' כ"ב אותיות. ולכך היו צריכין להקדים הבאת העומר שהוא מין שעורה שהיו לשם יניקה מאותיו' מנצפ"ך דב"פ מנצפ"ך עולה גימ' שער"ה. (כמו שמבואר בכ' האריז"ל בכוונת ספירת העומר) דהוא רומז על הגבורות ואנו צריכין להמתיקן וליתן ספירה והארה להעמ"ר וכמ"כ באברהם שקיים מצות המילה שזכה לההגלות החסדים ולהארה של שם הוי"ה הק'. אך עכ"ז ודאי הוצרך להקדים לברית בחי' שמו"ר דהוא נוקבא שרומז על הדין והצמצום. היינו שהכין א"ע ושיהר את גופו ואיבריו להיות כלי מוכשר לקבל הארה וכנ"ל כמו שאנו מכוונין בכוונת ספה"ע לקבל אח"כ ברית התורה מחג השבועות. ודא ודא אחת היא. דעל המילה נכרתו י"ג בריתות. והעמ"ר היה צ"ל מנופה בי"ג נפה נפ"ה גימ' ע"ב ס"ג כי הם רומזים אל דבר א' כנודע להבאים בסוד ה' והבן כ"ז היטב:

בהר

והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ כי גרים וגו'. י"ל בהעיר לב כי התוה"ק רומזת לנו כאן הבטחה נאמנה שהבטיח לנו הבורא בהוב"ה לעת הזאת אשר אנחנו בגלות הזה וכביכול השכינה הק' היא ג"כ בגלות. כמ"ש ובפשעיכם שולחה אמכם. וכתיב בכל צרתם לו צר כביכול וכאשר יגיע עת דודים אי"ה במהרה בימינו להקים השכינה הק' ולגאלה כביכול אז גם אותנו יגאל עמה. וכמ"ש בזוה"ק עד"מ עיי"ש שעיקר הגאולה שתהיה במהרה בימינו הוא בגין דיתפיים קודשא ב"ה עם מטרוניתא דיליה כביכול. וזהו מרומז בהפסוק והארץ היינו ארץ הידועה הק' העליונה לא תמכר לצמיתות ח"ו להיות כי לי הארץ. וגם אותנו יגאל עמה וכמ"ש כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול והבן. כי גרים ותושבים אתם עמדי היינו אתם עמי ר"ל כביכול אנחנו שנינו המה בבחי' גרים ותושבים. כי הקב"ה הוא תושב כל עלמין הוא ברא כל עלמין וממלא כ"ע ולית אתר פנוי מיניה וגם הוא נק' כביכול בבחי' ג"ר בעוה"ז כי כל הע' אומות לא רצו לקבל עליהם עול מלכותו ואדנותו ותורתו ומצותיו כ"א אנחנו בנ"י עם ה' בני אל חי. וגם בנ"י הם בחי' תושב כי ישראל עלו במחשבה תחלה להבראות ובשבילם נתיישבו ונתייסדו כל העולמות העליונים והתחתונים וגם המה נקראי' גרים בין האומות אמנם בנ"י עדת ה' המה וכמ"ש כי חלק ה' עמו והוא ית' אחוז נאחז והמה דבוקים ואחוזים בו יתב' ויתב' וכמ"ש כאשר ידבק איש אזור במתניו כו' ואחיזתם הוא בהשכינה הק' שהיא נקרא' בבחי' ארץ הק' סוד מלוכה העליונה והנה כתיב ומלכותו בכל משלה ע"כ השרים העליונים וע"כ העולמות וזהו ירמוז בפסוק ובכל ארץ אחוזתכם גאולה תתנו לארץ היינו ע"י ארץ אחוזתכם שאתם נאחזים ודבוקים במלכותא קדישא עי"ז גאולה תתנו לארץ היינו לכל הארץ אשר תחת ממשלת השמים ושריהם תוציאו בולעם מפיהם ואז גאולת עולם תהיה להם ישמחו השמי' ותגל הארץ. במהרה בימינו כיה"ר אמן והבן:

ואיש כי ימכור בית מושב עיר חומה וגו'. ימים תהיה גאלתו וגו' שנה תמימה וקם הבית וגו'.
להבין טעם למה נשתנו בתי ערי חומה להיותם נחלטין אם לא נגאלו תוך שנה ראשונה גם למה דוקא הוקף ולבסוף ישב. גם למה תלוי הדבר בימות יהושע ב"נ ורואה כי לא נאמר כאן במצוה זו חוקה לשמוע פי הפועל שאין לגלות טעמה: אכן בהעיר לב יש לומר דהנה הכנ"י נק' בבחי' חומה וכמ"ש אני חומה וגו' וכל זה מפני שהם נקראים הכנ"י בשם חומה י"ל הנה ידוע כי ישראל עלו במחשבה תחלה להבראות כדי להיות לו שם מלכות. דאין מלך בלא עם ולזאת האצי"ל וברא ויצ"ר ועש"ה את עולמו ונמצא שהכנ"י היו אז בבחי' יו"ד טמיר וגניז במחשבה עילאה קדישא והמחשבה היא בבחי' אור המקיף להכנ"י כביכול כחומה ואחר כך נשתלשלו העולמות מעילה לעלול ע"י י"ב צירופי הוי"ה בסוד י"ב גבולי אלכסון ונתיישבו העולמות על מכונן ויסודן כפי אשר שיער וקצב הבורא בהוב"ה מדה וגבול לכל עולם ועולם. וזהו הסוד שאחז"ל הוקף ולבסוף ישב כי ישב הוא מספר י"ב פעמים הוי"ה אשר על ידי י"ב צירופי הוי"ה באו כל העולמות ליסודן ותיקונן והנה כל עיר ועיר וכ"מ מארץ ישראל הק'. הוא רומז לעולמות עליונים הק' וכל הבתים והשדות שבא"י שנמכרו יוצאים ביובל מרשות לוקח וחוזרים לבעליהם הראשונים. כי יובל הוא שנת החמשים שנה. ואז יש אתערותא מלעילא מעלמא דחירו עלמא דבינה קדישא סוד נו"ן ש"ב. ואז חירו לכולא אשתכחא וחוזרים הבתים והשדות לאיש אשר לו אחוזתו. אמנם בית מבתי ערי חומה אשר הוקף ולבסוף ישב ולא גאלו תוך שנה נמצא עברו עליו י"ב חדש שהם בסוד י"ב צירופי הוי"ה הקדושים. אז וקם הבית לקונה אותו לדורותיו לא יצא ביובל כי הוא בבחי' למעלה מיובל כי בחי' זו טמיר וגניז היה בראשית המחשבה סוד מלכו"ת עד לא קדם קדומה. ונ"ל מוקף חומה מימות יב"נ ע"ד פני משה כפני חמ"ה ופני יהושע כפני לבנ"ה והמשכיל יבין כ"ז. כי הם דברים העומדים ברומו ש"ע:

כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם וגו'. להבין כפל הלשון עבדים עבדי הם. יש לומר שבא הכתוב להורות לנו שכל איש מישראל אינו יכול להקר' בשם עבד אפילו הצדיקים הקדושים אינם נקראים בשם עבד לומר עליו שהוא עבדו של צדיק הזה כי שם עבד אינו שייך רק במי שעובד ועושה ופועל עבודות ועשיות ופעולות אשר היה מוטל על רבו לעשותם. והוא טורח ועושה הכל עבור רבו ואז נמצא שהוא פוטר את רבו

מטירחא

שהכירתה שהיה מוטל עליו. וצדי"ז הצדיקים הקדושים נקראים עבדי ה'. ע"ד הדבק במדותיו. מה הוא רחום אף אתה היה רחום. והרחם על הבריות. וכן הקב"ה זן את כל העולמות וכל הברואים והכל על ידי פעולות ועובדות הצדיקים הקדושים ומעשיהם הטובים. ואז מתברכין כל עלמין מכל טיבו וכל חידו. ע"ד שאחז"ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים. כי המה זנין ומפרנסין ע"י צדקות וכשרון מעשיהם את כל העולמות ולזה נק' הצדיקים עבדי ה'. שהמה עושים מה שהיה צריך הש"י לעשות כדרכו הטוב להיטיב לכל הברואים. אשרי העם שככה לו. והעובדות ומעשיהם הטובים ומצות התורה המה מוטלים ומצווים ע"כ איש פרטי איש הישראלי. ואין אחד מהם נפטר בעשיית חבירו. ולזה א"א לאמר לשום איש ישראל בשם עבד. אפילו לצדיקים הק' אינו יכול להקרא בשם עבד שלהם כנ"ל. כי אינו פוטר את רבו במעשיו ובפעולותיו ועל שניהם כא' חל השיעבוד לשעבד כל איבריו וחושיו לעבוד' בוראו ית'. ולקבל עליו עול מלכותו ויראתו. ולעשות את כל מצותיו אשר צונו. וע"כ כפל הפסוק ואמר עבדי הם לשלול בחי' זו עבד לעבדי ה'. והטעם לדבר סיים שפ'. אני ה' אלהיכם. ועל שניהם כאחד חל השיעבוד וקבלת עמ"ש. וכנ"ל. והבן:

בחקתי

אם בחקתי תלכו ונתתי גשמיכם גו'. א"ס בחקתי ת"לכו ר"ת אב"ת. וגם תיבת אם הוא אם בצירי סוד אימא עילאה ובחקותי היא בחי' מלכותא קדישא סוד ה' תתאה. כי חוקים המה גזירת המלך על עמו וכדאי' בזוה"ק פ' זו. והיינו אם תפעלו ע"י מעשיכם הטובים כגון לימוד תורה לשמה וקיום המצות בדו"ל דמארי' לקשר ולייחד ולהמשיך מאימא עילאה ומהג' אבהן קדישין. אל הה' תתאה. סוד תורה שבע"פ. ונק' בבחי' חוקה. וכנ"ל. וזהו אם בחקותי תלכו. והיינו ע"י ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם. על זה מבטיח לנו הבורא יתברך וית' לשלם לנו מדה כנגד מדה. ואמר ונתתי גשמיכם. היינו כל השפעות טובות. וכל טיבו וכל ברכאן וכל נהורין עילאין בעתם היינו לבחי' עת"ו דהצדיק חי עלמין שהוא סוד מלכותא קדישא כמבואר בזוה"ק. ונתנה הארץ יבולה. מלשון יובילו שי למורא היינו שהארץ הקדושה העליונה תתן להכנ"י דלתתא מה שהושפע וסובל אליה משם עילאה. השפעות טובות וברכות. וזהו יבול"ה יבול ה'. סוד חמשי' ש"ב הכוללים עשר עשר (אולי צ"ל חמשה ש"ב שכוללים וכ"א כלול מעשר והם חמשים ש"ב) וזהו גם כן סוד יובל. הוא שנת החמשים שנה תהיה לכם. והבן. ועץ השדה. היינו סוד עץ החיים הק' סוד עץ אשר בתוך הגן הק' אשר מהלכו ת"ק שנה יתן פריו ר"ל השפעתו והמשכיל יבין כ"ז: או יאמר ונתנה הארץ יבולה ירמוז בזה לתחיית המתים שיהא אי"ה אחר שיבוא העת הטוב לקיבוץ הגליות וגאולת ישראל במהרה בימינו ואחר כך יהיה תחיית המתים וזהו אומרו ונתנה הארץ יבולה. היינו הגופים המונחים אצלה להיות קבורי' בתוכה תתן הארץ אותם בחזרה ויחיו בב"א. ועץ השדה יתן פריו. היינו הנשמות הק' אשר שם הוא מקור ושורש של נשמות ישראל והבן כ"ז היטב: ורדפו אויביכם לפניכם לחרב. תיבת לחרב הוא מיותר. דמאי נפקא לן בזה שיפלו ע"י חרב או ע"י דבר אחר. ונראה לפרש דשורש הדבר הוא דלא מיקרי נס ופלא רק בפעם ראשון. כשעושה הש"י איזה דבר פלא. שלא ע"פ הטבע בעצמו או ע"י נביא וצדיק. זהו הנקרא באמת נס ופלא. אבל בפעם שני אז יוכל להיות זה הדבר בנקל לעת שיצטרך לב"י בכלל או לאיזה איש פרטי. כי כבר נפתח השער והמקו' מלותו דבר בפעם הראשון. ועפ"ז תבין מה שמצינו בפקידת עקרות שתוה"ק כתבה וה' פקד את שרה. והוא באמת נס ופלא גדול. ואח"כ מצינו שנפקדו כמה עקרות ולא חשבו התוה"ק אותם שוב לנס. כמו רבקה אמנו היתה עקרה ונפקדה ע"י תפלת יצחק וכן רחל אמנו היתה עקרה ונפקדה. וכן חנה אשת אלקנה היתה עקרה ונפקדה. וכמ"כ מצינו בקריעת י"ס שאנו אומרים שירה על נס גדול כזה. ואח"כ מצינו שהעביר יהושע את כל ישראל בתוך הירדן. וכן רפב"י בבי נהר גינאי. אשנם שורש הדבר הוא כ"ז שלא נפתח השער מזה הדבר כמו פקידת עקרות וכדומה אז לאו כל אדם זוכה שיפתחו לו השער הזה אך אאע"ה בגודל צדקתו ואהבתו להש"י לאין שיעור וגבול. זכה לנס גדול כזה. ופתח לו הש"י את השער ונפקדה אשתו. וכיון שכבר פעל אברהם פעם א' פתיחת השער וצינור הלזה. אז בקל יוכלו הדורות הבאים אחריו לעורר עוד אותו גם לעת שיצרכו להכלל או אפילו לאיש פרטי וכמ"כ בקריעת ים סוף שהוא נגד הטבע. רק משה רבינו ע"ה וס"ר מישראל פעלו דבר זה. ושוב אחר כך לא מיקרי זה נס גדול מה שהעביר יהושע את כל ישראל בתוך הירדן. וכן רפב"י. נמצא דכשהצדיק מתפלל להש"י שיפלו שונאיו והקדוש ב"ה שומע תפלתו ועושה נקמה בהם. אז לא די זאת שהפעולה הזאת מועיל בשעת מעשה רק שהנפילה שמפיל הש"י את השונאים נעשה כחרב לדורי דורות. ובכל עת שיצטרך זה הדבר לכלל ישראל או אפילו לאיזה איש פרטי. אז בנקל לעורר נפילה הראשונה שגם אז בכל דו"ד יגיע להם נפילה גדולה ואם כן הנפילה הראשונה פועל שתי פעולות בשעה זו. ואחר כך לדורות. וז"ש דוד המלך ע"ה וחרב פיפיות בידם. ר"ל שיש לחרב שני פיות. היינו שהורגת שני פעמים. וזה"ש ונפלו אויביכם לפניכם. ר"ל אותה הנפילה שיפלו השונאים יהיה אליכם לחרב. היינו שבכל עת שיצר לכם משונאיכם. אז תעוררו הנפילה הראשונה ותהיה נפילה הראשונה כחרב. ויהרוג אותם וכנ"ל. וכיה"ר אמן:

ופניתי אליכם והפריתי אתכם והרביתי אתכם. יש לומר בזה בהעיר לב דהנה איתא בזוה"ק בריש הורמנות' דמלכ' גליף בטהירו עילאה. היינו כשעלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא את העולמות. אז כביכול צמצם אורו אור בהיר אור צח ומצוחצח כדי שיהיה מקום להתפשטות העולמות. ואח"כ האציל וברא

ר"ל ועש"ה את עולמו השמים ושמי השמים העליונים והארץ וכל אשר עליה. והוא ית' ממלא כל עלמין ומסבב כל עלמין לית אתר פנוי מיניה . והנה כתיב כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני תמיד . ודרחז"ל עשיתי לא נאמר אלא עושה לשון הווה . שזה קאי על מעשה הצדיקים הק' . אשר ע"י המצות שמקיימים ומעשיהם הטובים שמסגלים בכל עת . אז הקב"ה הנכבד והנורא בה"ב רחמיו וחסדיו הגדולי' בורא ועושה שמים וארץ חדשים בכל יום . ובזה יש לפרש המחדש בטובו בכל יום תמיד מעב"ר . היינו ע"י המצות והמע"ט שהצדיקים שבדור עושים . והנה באמת הוא פלא גדול היכן הוא מקום מעמד ומצב להתפשטות השמים והארץ החדשים . הלא לית אתר פנוי מיניה ומלא כל הארץ כבודו. ולזה הבטיחנו השי"ת וית' בפסוק זה כי לרוב טובו וחסדו הגדול כביכול מצמצם אור בהירותו ית' למיהוי אתר להתפשטות שמים וארץ החדשי' הנעשים ונבראים ע"י מעשה הצדיקים . וזהו ופניתי אליכם כביכול אפנה ואצמצם אורי הזך והמצוחצח. ואז והפריתי אתכם. והרביתי אתכם. ומה ידידות עריבות נעימות הבטחה הק' הזו לעולם וגודל חיבתו אשר חיבב עם קדושו לרב טובו וחסדו הגדול. והמשכיל יבין כ"ז :

ואכלתם ישן נושן וגו' . בהעיר לב אחר אשר חנן ה' אל דעות בחכמה ובינה ודעת ברוב רחמיו וחסדיו י"ל ע"ד האמת . ואכלתם ישן נושן היינו שפע קדושה ובהירה בבחי' עתיקא דעתיקין סתימא דכולא . והוא ע"י לימוד תורה לשמה וקיום מצותיה לשמו ית' ויתב'. תזכו להשפע' הקדושה זכה ובהיר'. וישן מפני חדש תוציאו . היינו שהמשכת השפע דעתיק ימשך לעדת ה' בני אל חי ע"י סוד י"ב גבולי אלכסון . סוד י"ב צירופי הוי"ה הק' שהם מספר ש"ב מנין חד"ש ואמר מפני חדש ירמוז בזה לאותיות הקודמים לאותיות חד"ש הם זג"ר . מספר ר"י עולה כמספר יו"ד שמות אהי"ה הקדושים.והיינו שמשמות אלו הק' ימשך הארת השפע להי"ב צירופי הוי"ה ומהם תוציא והמשך השפעות טובות וכל טיבו וחדו וברכאין טבין להכנ"י לעילא ותתא.וזהו וישן מפני חדש תוציאו.וכיה"ר לדור דורים אמן.והמשכיל יבין כ"ז :

והתהלכתי בתוככם והייתי לכם לאלהים וגו'. ופירש"י ז"ל אטייל עמכם בג"ע כו'. יכול לא תיראו ממני ת"ל והייתי לכם לאלהים . וי"ל בהעיר לב. כי לכאורה יפלא מה שייכות יש הטיול בג"ע לתיבות אלו והתהלכתי בתוככם . וגם מהו זה שסיים רש"י ז"ל יכול לא תיראו ממני וכי יעלה כזאת על דעת שום נברא שלא לירא ממנו ית' ח"ו :

אמנם י"ל כי בחי' תוכו של אדם הוא הנשמה הק' . ותוכה של הנשמה הוא המקור והשורש שלה מעולם העליון הק' . שהוא בחי' וסוד הגן הק' כנודע והוא בחי' יסוד המלוכה הק' העליונה . והבטיחנו הבורא ב"ה וב"ש . כאשר נלך בחוקותיו ונשמור מצותיו אז והתהלכתי בתוככם.היינו בתוך תוכם שהוא סוד גן הק'. וזהו סוד יחוד קבה"ו. וזהו שפירש"י אטייל עמכם בג"ע. ואהיה כאחד מכם כי משם הוא ג"כ שורש נשמות ישראל. יכול לא תיראו ממני . היינו שעל ידי גודל האהבה והשעשועים מזה היחוד הק'.ולעולם הפלגת נעימות דבר זה . יכול שלא תוכלו לבוא למדת היראה . וא"כ נחסר זה התענוג.ועיקר התענוג של הצדיקים הק' ליראה מפחד ה' ומהדר גאונו בכל עת ולזה הבטיחנו הקב"ה שגם מדת היראה לא יחסר לעם ה' . וזהו והיה ה' לי לאלהי'. וכיה"ר אמן . והבן כ"ז היטב :

לקוטים לסדר ויקרא

ויקרא אל וגו' . ופי' רש"י לכל קריאות ולכל דברות וצווים קדמה קריאה לשון כו'. דע שבא רש"י ז"ל כאן ללמדנו כלל גדול בתורה והיינו כמו שמשה לא היה נגש לדבר עם השכינה עד שקדמה קריאה . כמו כן צריך האדם הרוצה לעלות אל ה' ממדריגה למדריגה בכל מדריגה צריך הוא שיקדימו קריאה מן השמים ויתן לו אותו המדריגה.כי העבודות האמיתית להשי"ת הוא דוקא מי שעובד את השי"ת ואינו רוצה באמת שום מדריגה עד שקוראין לו וכופין אותו מן השמים על זה כי הוא צורך העולם . והנה בעינינו ראינו רבים מן החסידי' שנעשו משוגעים ח"ו או בעלי מרה שחורה ומאין נמצא הדבר הזה. אם מן התורה ח"ו אדרבה התורה עוד משמחת את הלב , ולסיבה זו אסרו חז"ל לימוד התורה בת"ב ולאבל . אם מן המצות הלא פקודי ה' ישרים משמחי לב . אבל הענין הוא כי האנשים ההם הם הרוצים לעלות אל ה'. ובסולם נעלמה מעיניהם כי אינם עובדים את השי"ת בהדרגה ותופסים דבר שאין שייך להם בלי שום קריאה ולבוא מן השמי' וגם יש אנשים שעיקר עבודת שלהם להשי"ת הוא כדי להיות בעל מדריגה וע"ז נאמר לא תעלה במעלות על מזבחי היינו כדי להיות בעל מעלה ומדריגה . כי תגלה ערותך עליו . כמו שאנו רואין שח"ו נעשו בעלי מרה שחורה ולא כן דרך האנשים השלמים שהם עבדים מרוצים להשי"ת ואינם רוצים באמת שום מדריגה . ומה שאנו רואים שיש להם מדריגות גדולות הכל הוא ע"י כפיי' מן השמים לצורך העולם ויזהר האדם בזה . ואל יהרסו לעלות אל ה' כי הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם :

במדרש ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר אדם כי יקריב מכם וגו' . כמ"ד עולה מן הצפון ושלמים מן הדרום . ע"כ ודבריו כתומין. וכדי לבאר דבריהם נראה דהנה כתיב ותאמר שרה צחוק עשה לי אלהים כל השומע יצחק לי . וגם כתיב ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק . דהנה נודע שיצחק הוא בחי' גבורה ודין וכן צירוף שמו הוא ק"ץ ח"י . והנה באמת שם יצחק הוא מלשון שמחה ומורה כי ע"י השמחה יכולין אנו לבטל כל הדינים והנה לפי הטעם של שרה היתה יכולה לקוראו נתוק

שהוא מלשון שמחה גם בשם לה״ק היה נרמז שנולד לק׳ שנה לאברהם ול׳ לשרה ונימול לח׳ אבל האות יוד של יצחק אין שייכות לו לכאורה. אבל הענין הוא כי האות יוד רומז לעשרה נסיונות של א״א כמבואר בפרש״י ז״ל שבזה נתעלה בחי׳ יצחק דהיינו הגבורות והדינים להתכלל באברהם וכן מבואר בכתבי האר״י ז״ל. והאלהים היינו ה׳ גבורות נסה את אברהם ר״ל הסרוממות בחי׳ הדינים להתכלל בהחסדים. וזהו ותאמר שרה צחוק עשה לי אלהים. והיינו שהשי״ת עשה לי גם המרומז בשם לה״ק כנ״ל נמצא שהיה ראוי לה לקורתו צחוק. אבל כל השומע היינו מי שירצה לאסוף ולהמתיק הדינים לשון וישמע שאול. יצחק לי היינו שילמרך לקורתו יצחק כדי להמתיקו ע״י עשרה נסיונות כנ״ל. גם יצחק לי הוא מספר אברהם. וזהו כל השומע יצחק לי. ימתיק הכל בחסד. וזהו גם כן ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק דהנה כתיב ושמת את המנורה נוכח השולחן והענין הוא כי מנורה הוא בחי׳ הארת המוחין והחיות של העולמות. ואמרינן בגמר׳ שלחן בצפון ומנורה בדרום והיינו כי שלחן הוא בחי׳ העלאת הדברים לשורשן כמו האכילה שהוא בחי׳ העלאת הנצוצות קדושות מהאוכל. ולכן היא בצפון שורש הדינים. אבל בחי׳ מנורה מורה על הארה מעילא לתתא. והוא בחי׳ החסד וזהו מנורה בדרום מדת החסד וז״ש ושמת את המנורה נוכח השלחן היינו שממתיק בחי׳ שלחן שהוא בצפון שיהיה שייך לבחי׳ הארת נכ״ה שהוא ר״ת נשמ״ת כ״ל ח״י כי הדינים הם בחי׳ צירוף ק״ץ ח״י אבל אתה ממתיק בבחי׳ נשמת כל חי ההיפך של קץ חי. נכ״ה הוא מספר ג׳ שמות יהו״ה שהם בחי׳ הנשמה של כל חי. וזהו עולה מן הצפון ושלמים מן הדרום. כי עולה הוא כולו כליל והוא לשון עלייה והיינו העלאת הדברים לשורשן וזהו מן הצפון בחי׳ גבורה ודין אבל השלמים אוכלים הבעלים והוא בחי׳ קבלת ההשפעות הוא מן הדרום מדת החסד וז״ש שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני היינו תחת דייקא. וז״ש ויעש אברהם משתה גדול היינו בחי׳ שלחן בצפון ביום הגמל את יצחק. שהמתיק צירוף ק״ץ ח״י בבחי׳ הגמ״ל מספר נכ״ה ר״ת של נ״שמת כ״ל ח״י. ועשה משתה גדול ביום ההוא היינו להמתיק שלחן בצפון סוד ושמת את השלחן נכח המנורה. והנה כאן כתיב ויקרא וגו׳ מאוהל מועד בחי׳ זמן ומועד היינו בחי׳ ק״ץ ח״י והיה קשה לחז״ל בחי׳ קץ ומועד לענין מה נכתב בכאן אלא אדם כי יקריב מכם קרבן לה׳. לכך בא המדרש כמתרץ ואמר כמ״ד עולה מן הצפון היינו שכל עליות של כל הדברים הכל צריך להיות מן הצפון בחי׳ מועד וזמן. ולכן גם כאן שכתיב אדם כי יקריב מכם קרבן לה׳. והיינו שרוצה להעלות א״ע להשי״ת וזהו בחי׳ עולה מן הצפון. ולכך וידבר אליו מאוהל מועד לאמר בחי׳ קץ וזמן בחי׳ צפון והבן:

פ׳ שמיני

ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל. ופירש רש״י אותו יום נטל עשר עטרות כמו שמנינו בסדר עולם. עכ״ל. הנה הפשט בוודאי הוא אמת כי בסדר עולם מונה והולך העשר עטרות. אבל יש לבאר עוד פנימית הדבר. ונראה דהנה ענין הז׳ ימי מילואים היה. כי נודע דהקב״ה בשעת הבריאה ברא ג״כ עולם התוהו והקליפות והוא בחי׳ אבידה מדעת כי השליך הקב״ה רפ״ח נצוצות קדושות ממקום קדושתם כדי שיהיה נמצא הרע בעולם ויהיה העולם כלול מרע וטוב כמבואר לעיל. ועי״ז יהיה בחירה ורצון ואז יהיה נמצא שכר ועונש. והנה יש עוד בחי׳ חיצוניות וקליפות שהם נמצאים מחטא אדם הראשון ואז נפלו עוד נצוצות קדושות בהקליפות וכן בכל דור ודור ע״י חטאי אדם ח״ו מוסיפין עוד ליפול נצוצו׳ ק׳ בהקליפ׳. והנה אחר הקמת המשכן שהיו ישראל במדריגה גדולה כמו שפירשנו בפסוק ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה׳ ויאמר משה זה הדבר וכו׳ תעשו ולא פי׳ מה יעשו. אך הענין הוא כי עמידה לפני ה׳ הוא בחי׳ רוחני ומדריגה גדולה מאוד לעמוד לפני השי״ת ממש לאור באור נועם העליון וזה שאמר להם משה זה הדבר תעשו. ר״ל שכך תעשו תמיד להיות במדריגה העליונה הזאת לעמוד לפני ה׳ ממש. וכן מצאתי באוה״ח שדיבר מזה. ועי״ז שהיו ישראל במדריגה גדולה אז העלו כל הנצוצות קדושות להקדושה וזה הוא ענין שבעת ימי המילואים. ר״ל שנתמלא כל שבעת ימי הבנין מהנ״ק שנשבר מהם עד עתה ונפלו בהשבירה. הן מה שנחסרו ע״י חטאי בני האדם. והן מה שנפלו בעת הבריאה. הכל ניתקן בשבעת ימי המילואים ונתמלאו. ולכך שימש משה דווקא בלוחן סימים. כי לו משפט המעלה יתידה הזאת להעלות כל הנ״ק ולמלאות בכל יום משבעת ימי המילואים יום אחד מז׳ ימי הבנין ואפי׳ בדורו לא היה יכול שום אדם לעשות כזו. היינו להעלות כל הניצוצות קדושות. ולכן אמרינן בגמ׳ במה שימש משה בז׳ ימי המילואים. בחלוק לבן שאין בו אימרא. ונראה כי לבן הוא בחי׳ גדולה למעלה מכל הגוונים כנודע. ולכך שימש משה בחלוק לבן שהוא למעלה מן הגוונים. שאין בו אימרא ר״ל שאין בו אמירה והוא למעלה מן הדיבור. והנה אחר ז׳ ימי המילואים בא משה ליום השמיני העליון וזה שאמר ויהי ביום השמיני ושם נכללו השלש האמונות כי הם נכללו במאמר אחד. לכך פירש״י אותו יום נטל עשר עטרות כמו שמנינו בסדר עולם. ר״ל בפ׳ בראשית בסדר הבריאה ששם שנינו בעשרה מאמרות שנברא בהן העולם וכן כשבא משה ליום השמיני אז נטל עשר עטרות שהן עשר ספירות קדושות. והנה המזל של יום השמיני הוא נוצר חסד. והוא יסוד הכהן הגדול כמש״ה כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן. וזה שאמר קרא משה לאהרן ולבניו סוד הכהן הגדול. ולזקני ישראל. היינו שהשפיע להם מדיוקנא עילאה קדישא כמירא והבן:

המנהג הוא מימים קדמונים לנקוב את החלות בשבת שלאחר פסח במפתחות. ונעשה על החלה צורת מפתח ומנהג ישראל תורה היא וצריך טעם. כבר ביארנו טעמים ע״ז לעיל. והנה יש עוד לאלוה מילין טעם א׳ ע״פ פשוטו כי הנה בעת הזאת כשאכלו ישראל מן המן מהקרבת העומר

שאכלו ממחרת הפסח מעבור הארץ. ואמרי' בגמרא ממחרת הפסח אכול עד השתא לא אכול ומאז שהתחילו לאכול מתבואת הארץ. והיו ישראל צריכין לפרנסה כי עד עתה היה להם המן. וזאת ידוע שלכל דבר יש שער כמו שאנחנו מתפללין שיפתח לנו השי"ת שערי פרנסה. ומזה נשתלשל המנהג להיות עושין צורת מפתח על החלות לרמז שיפתח לנו השי"ת שערי פרנסה. טעם הב' י"ל כי בעת ההוא סופרים אנו ספירה שבעה שבועות והם מ"ט יום ע"ד סוד נ' שערי בינה ואנחנו הולכים משער לשער ולכל שער יש מפתח וזהו שעושין צורת מפתח. טעם הג' י"ל ע"פ מש"ה תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף והענין הוא כי באמת יש להקשות דהנה במשכן כ' זהב וכסף ונחשת ומקדים הכתוב זהב לכסף. ובמע"ב כתיב ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור וזהו אור של אאע"ה אור של חסד ואח"כ כתיב שם אילנות יום שני שהוא בחי' גבורה בחי' זהב. והתירוץ ע"ז הוא כי בריאת העולם היה בחסד כמש"ה עולם חסד יבנה. לכן מקדים חסד בחי' כסף לגבורה בחי' זהב אבל המשכן שכל כוונתו היה כדי שיצמצם הקב"ה כביכול שכינתו לשכון בתוכו וכל בחי' צמצום הוא מבחי' גבורה לכן מקדים שם זהב לכסף. אך הזהב שכתוב שם הוא מנוקד בפת"ח כמש"ה זהב התנופה. והוא נקודה שבחסד נקודות החכמה ופתח הוא מלשון פתח ושער ומורה שמשם נפתחי' להיו' באים כל החסדים וזהו שאמר תורי זהב נעשה לך והיינו מה שבמשכן נעשה לך תורי זהב בחי' צמצום עכ"ז הוא עם נקודות הכסף והיינו בנקודות פתח נקוד' שבחסד. והנה שבת שלאחר פסח הוא תמיד בשבוע ב' שבספירה והשבוע הזאת הוא בחי' גבורה בחי' זהב אך שהוא מנוקד בכסף נקודות פתח ומורה שנעש' פתח ושער להיות באים כל הברכות ולכל פתח ושער יש מפתח לכן עושין צורות מפתח על החלות. והבן:

לשבת הגדול

טעם לקריאת שם שבת הגדול הקדמונים בקשו טעם לזה זה בכה וזה בכה. ונפלאתי מאוד על בקשת הטעמים. ונאמר כי בעת גאולת מצרים התחילו מוחין דגדלות להאיר בהעולמות והם חיות העליון. וכל שבת ושבת אזי מתנוצץ האור העליון ממוחין דגדלות להעולמות וכל ימי השבוע מקבלין שפע עילאה משבת קודם וכל שבתות השנה מקורן ומבוען הוא משני שבתות שבשנה היינו שבת הגדול ושבת תשובה והם הראשים לכל שבתות השנה אולם בריאת העולמות היה בניסן ובתשרי אך בתשרי היה בבחי' הריון. היום הרת עולם. בחי' נראה ואינו נראה ולכך נק' שבת תשובה (מעולם היראה והיא הנותנת ירא' עילאה לכל שבתות השנה) ושבת הגדול בשם שבת כלה לפי שבהם היו דורשים הראשי ישיבות וגם עד עתה נהגו הרבנים בכל עיר ועיר לדרוש בשבתות האלו והטעם כי שני חדשים אלו ניסן ותשרי נעשה בהם סוד הזיווג. ונודע שלפני הזיווג צ"ל נשיקין. כי מקודם צ"ל אתדבקותא רוחא ברוחא וזהו נעשה ע"י הנשיקין שהדבור שבפה לחוץ בחביבותא ורחימותא וע"י דבקים ש[illegible]ס רוחא ברוחא ונעשה יחוד גמור ולכן בחדשי הזיווג היו דורשין והיו מכונים לעשות בזה סוד נשיקין להזיווג. כי החכם הדורש היה מקשר א"ע למעלה בעולמות עליונים והיו דורשים לפני העם. והעם מקבלים הדיבורים ממנו וזהו סוד אתדבקותא רוחא ברוחא סוד נשיקין. וזיווג. ולכך נהגו ג"כ שהחתן דורש לפני החתונה והוא ג"כ מטעם הנ"ל שקודם הזיווג צ"ל נשיקין. והנה הדרשה שהיו החכמים הקדמונים דורשים היה נחלק לשני פנים. הפן האחד שהי' במשמעות הדיבורי' ענין פנימי נסתר ונעלם ואינו נגלה לשום אדם רק למי שמבקש דבר ה' באמת ומבין מדעתו. והפן הב' הוא הלבוש שהחכם מלביש בו את הענין הפנימי הנעלם הנ"ל והענין מהדיבורים של הלבוש הנ"ל הוא ג"כ דבר נאה ומתקבל: ועד"ז יש לפרש הפסוק נופת תטופנה שפתותיך כלה. ר"ל הדרשה שדורשים הת"ח בשבת כלה. הוא מתוק אצל הקב"ה יותר מנופת צופים. דבש וחלב תחת לשונך היינו שהענין המכוון בדרשתו זו הוא נסתר ונעלם מעין כל אדם. רק להאנשים הבאים בסוד ה' ליראיו. וריח שלמותיך היינו הלבוש שהוא מלביש בו ענין הפנימי הנ"ל. הוא ג"כ כריח לבנו"ן. היינו ל"ב נתיבות החכמה. ונו"ן שערי בינה. ונחזור לענינינו שבתשרי הי' ההריון. ובניסן היה הלידה תחלת התגלות כח העליון והארת אורות העליונים. ושבת קודם הראות לישראל כל הירו' וכל טיבו וכל ברכאין טבין דלעילא ואז כאשר התחילו להאיר בשבת המוחין דגדלות שוב לא פסק והולך ומאיר. ואז נתגל' אהבת העליון ודביקות הכנ"י לאביהם שבשמי' ולכך נפתח אז המקור המאיר ובא לכל שבתות השנה התעוררות תשוקה ודביקות עליון. ולכך הזמין השי"ת שיהיה אז השבת הלז בעשור לחודש דוקא. כדי שיהיה אז קיחת השה כמו שנתבאר. והוא כי בזמן השיעבוד והגלות היו הקליפות למעלה ראש ר"ל. והיו נאחזין בהמוחין דקטנות מהקדושה. והיו עובדים אז למזל טלה ראש לכל המזלות. והוא הבכור לכלם. וה' הכה כל הבכורים שבמצרים וזהו ענין מכת הבכורים. ובעוד שהי' הגלות והשיעבוד היה תוקף כח יד הקליפות ר"ל. עד שהוצרך אז הקב"ה כביכול בכבודו ובעצמו לעבור בא"מ. ונאמר והכיתי כל בכור כו'. וביערם וטיהרם מן העולם עד שהפילם עם בכוריהם. ובעת הזאת התחילו המוחין דגדלות להאיר בישראל. ולכם משפט הבכורה והוציאם מבין בכורי מצרים לבחי' בני בכורי ישראל וענין בכור הוא כוחו וראשית אונו הוא החכמה עילאה הנק' ראשית התחלת הכח המתחיל להתנוצץ בציור מועט וזהו חכמ"ה. כ"ח מ"ה פנימית הכח והתחלתו להתגלות וכמעט שאין לו ציור כלל וזהו בראשית כמו מאמר הוא כתרגומו בחוכמתא מאמר ולא מאמר והיא הנותנת חיות לכל העולמות בכח א"ס. ית' וית'. והוא נשמת העולם מחשבה עילאה בערך ראש מחשבת ישראל אשר עלו במחשבה הכל בשביל ישראל הנק' ראשית בשורש [illegible] ישראל לה' ראשית תבואתה אולם ציור מועט העליונות מעין בינה ובחכמה יש כח

בינה והוא אב לכולם מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית. כמ"ש בזוה"ק כולם בחכמה עשית בבינה וכמו שדברנו כי לחכמה יש כח בינה וזהו כח כפול והוא במספר אי"ק בכ"ר אי"ק מספרו קי"א גימ' אל"ף במילואו והוא האחדות האמיתי. בכ"ר הוא מספר שני אלפי"ן. אל"ף חכמה. אלף בינה וזהו בכ"ר לשון בכור היינו שהוא ראשית אונו וזהו קדש לי כל בכור (חכמת המוח ובינת הלב בכלל ובפרט וטבן) והיה אז בעבור לחודש כדי שיהיה אז קיחת השה להכניעו ולהשפילו מחלק בכורם. ואז התחילו מוחין דגדלות להאיר על ישראל וזהו ענין שבת הגדול. ולכך אח"כ בימי יהושע נבקע הירדן ג"כ בעשור לחדש הזה כי מאותו הזמן מתחילין להאיר המוחין דגדלות ראשית המחשבה על זרע ישראל הנק' ראשית חהו ביום ההוא אהל גדלך כו' והבן כ"ז היטב מאד והלאה והדברים מאירין וכיה"ר שיקוים בנו במהרה כימי צאתך מאמ"ץ אראנו נפלאות וזה יהיה ע"י משיח צדקנו שיב' ב"ב אמן:

בתנא דבי אליהו מגן אם יראה ורומח בארבעים אלף בישראל מכאן ארבעים אלף מישראל שנתקבצו יחד ויש ביניהם זוג אחד של תלמידי חכמים אינם צריכים לא למגן ולא לרומח עכ"ל והוא תמוה. ויש להבין המאמר הזה עפ"י דברי קדשו של הרב הקדוש וכו' מוס' אפרים מ"מ דק' ברא"ד שהקשה בפסוק הזה מדוע דווקא ארבעים אלף ופי' הוא דהנה מצינו פלוגתא על פסוק יתן כעפר חרבו חד אמר שאברהם זרק להם עפר ונעשה להם חרבות וזרק להם קש ונעשה חיצים וחד אמר שחרבותיהם נעשו אצלו עפר והחיצים נעשו אצלו קש והחילוק שבין שניהם הוא כי למ"ד הא' לא היה צריך אברהם להרבות וחיצים אבל מ"מ היה צריך למגן כדי להגן עליו מחרבותיהם ומן חיציהם ולמ"ד השני לא היה צריך אברהם לשום דבר המגין אבל היה צריך להרבות וחיצים והנה אי' בספרים ע"פ ואברהם היו יהיה שהבטיח לו הקב"ה שבכל דור ודור יהיו שלשים צדיקים כאברהם והנה לא מצינו בודאי בכל דור אפילו צדיק אחד כאברהם אך כוונת חז"ל הוא על כללות מעשיהם הטובים של ששים רבוא ישראל יצטרפו ויהיו שלשים צדיקים כאברהם ממש והנה ס"ר כשנחלק אותם נשלשים חלקים נגד שלשי' צדיקים יפול על צדיק א' עשרים אלפים וזהו מגן אם יראה ורומח בארבעים אלף כי בהתקבצות ארבעים נעשה שני צדיקים ממש כאברהם ויהיה הגם בכפל ולא יצטרכו לא למגן להגן ולא לכלי זיין להכות את האויבים עד כאן דברי הגאון ז"ל וזהו ממש דברי התנא ד"א שהיה קשה לו ג"כ למה דווקא ארבעים אלף לכך אמר מכאן ארבעים אלף מישראל שנתקבצו יחד ויש ביניהם זוג אחד כלומר בודאי יש ביניהם זוג אחד של תלמידי חכמים ע"י כח כללות מעשיהם הטובים א"כ בוודאי לא יהיו צריכים שוב לא למגן להגן על עצמם ולא לרומח להכות האויבים. ודו"ק:

הבנה לעשיי' המצות הנה בעשיי' המצות יש כמה בחי' היינו לא זו בלבד דחשוב לפני השי"ת עשיית המצוה גופה. רק אף הכנתה של המצוה והסיבובים שהאדם מסבב איזה עילה וסיבה ימצא שיגולגל מזה לבוא לידי עשיית המצוה. זהו ג"כ חשוב בעיניו ית'. כשעושה מצוה להמצוה נ"ל במס"נ גדול. רק א"א לבוא תמיד בלי הכנה לעשייה זו זולת לפרקים. אבל ע"ד הממוצע נ"ל בהדרגה מקודם הכנה וסיבה לעשיית המצוה וזהו בחי' אופני הקודש. שאופן הוא הגלגל אשר עליו יסובב העגלה. וזהו כמ"כ ההכנה שאדם מסבב באיזה הכנה וסיבה שעי"ז יצא המצוה מכח אל הפועל ומהסיבה נתגלגל הדבר ובא לידי קירוב עשיי' המצו' בחיות ודביקו' וזהו חיות הקודש. ואח"כ כשעושה אותה בהתלהבות ובמס"נ באמת ובתמים זהו בחי' שרפי הקודש. ובאמת גם להסיבה נ"ל סיבה הקודמת המביאה את הסיבה של המצוה. וזהו בחי' אופן בתוך האופן. והכל נחשב כעושה מצוה. כיון דנעשה כסא למצוה היינו שע"י ההכנה והסיבה. יומשך חיות המצוה. וזהו כי רוח החיים באופנים. ר"ל שגם באופנים יש כח החיות של המעשה והבן כ"ז היטב:

חשב לעשות מצוה. הנה כתיב אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו כו' ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו. ואמ' חז"ל מאי ולחושבי שמו מלמד שאם חשב אדם לעשות מצו' ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכ' כאלו עשא', והנה הלשון מעל' עליו הכ' כאלו עשא'. אינו מובן דהוי סגי ליה לומר הרי זה כאלו עשא'. אך דלכאורה צריך לדעת ולהבין נ"ל להביא דרשה מהפסוק לזה. כי בודאי השכל מחייב כך. דמי שהוא חושב בלבו וחושק וכוסף ומשתוקק לעשות איזה מצוה ממצות ה'. ליתן מזה תענוג וני"ר ליוצרו ית'. אך מחמת שנזדמן לו איזה סיבה ואונס שמפני זה אינו בידו והשגתו לגמור עשייתה ולהוציא מכח אל הפועל בלי ספק שבשביל זה לא הפסיד שכרו וגמולו הטוב ויחשב לו כמו שעשה המצוה זו בפועל ממש ועל דבר פשוט כזה א"צ קרא: אמנם מה שנראה לדעתי כי חז"ל כיוונו כאן לאיזה דבר נפלא להודיע רחמי ה' ית' וחסדו הגדול שמתנהג עמנו באהב' ובחמל' כאב הרחמן עם בנו יחידו וידידו. והוא דכבר נודע שהקדוש ברוך הוא ברא עולמות לאין שיעור וגבול גבוה מעל גבוה וכל עולם משונה מחבירו בבחי' אחרת. כמו שידוע שיש עולם המחשבה והציור. ועולם הדיבור. ועולם המעשה והנה ידוע באמת שהאדם ע"י מעשיו הטובים אשר עושה בכוונה ומחשבה טובה ומהרת הלב הוא מאיר ומשפיע היות לכל העולמות היינו במחשבה הוא מאיר ומביא התרוממות לעולם המחשבה. ובדיבור הוא מאיר לעולם הדיבור. בהעובדא הוא מאיר לעולם המעשה ומעוררו ומייחד הכל בכח הא"ס ב"ה ונעשה יחוד וקשר גדול. אמנם אם האדם אינו עובד את השי"ת אלא במחשבה לבד נהי דפעל בזה תיקון לעולם המחשבה. אך מאין יוכל לבוא זה שיעורר עולם המעשה. הגם כי נחשב לו כאלו עשאה ושכרו לא יקופח. עכ"ז במה יתאחד ויתקשר בעולם המעשה. דצריך לעשות איזה עובדא טובה. כדי לתקן גם עולם המעשה. ומה מועיל בזה המחשבה לבדה. ולזה אחז"ל שהתוה"ק הבטיחה לנו שיכתב בספר זכרון לפניו אף לחושבי שמו. ר"ל הגם אם לא עבד את השי"ת רק במחשבה שהמחשבה היה לו איזה מניעה בלא היה בכחו והשגתו להביא הדבר

הדבר מצוה זו אל המעשה. עכ"ז הבטיחו הכתוב בספה"ק תהי' עומדת במקומו של האדם הזה. כיון דקוב"ה ואורייתא וישראל כולהו חד. וכשהאדם מקשר מחשבתו אל המצוה ועוסק ומתאוה מאוד לקיים ככל הכתוב בתורה. אז נדבק ברצון הטוב הזה באות יום התורה. והתורה היא בעוה"ז עולם המעשה אשר הוא בתוך אותיות ולבוש התחתון. והתורה מקבלת מחשבת האדם והארה של הרצון הטוב הזה ואז התורה בעצמה פועלת לקשר כל העולמות וכאלו עשה המצוה זו בפועל ממש והתעורר את עולם המעשה וייחדו למעלה בכח הא"ס ב"ה. וז"ש מעלה עליו הכתוב בעצמו שהוא מאותיות התורה בהם מעלין את המחשבה טובה זו ופועלים עמה כאלו עשה האדם למצוה זו בפועל להאיר כל העולמות. אבי"ע. לחבר את האהל להיות אחד. וכיה"ר אמן:

אחז"ל הפוגם את השם באותיותיו א"ל חלק לעולם הבא. הנה ידוע כי במקדש היה הכה"ג מזכיר אותו ככתיבתו בהוי"ה. מפורש יוצא בקול גדול רם ונשגב מאוד כמ"ש מיריחו היו שומעין קולו של כה"ג בשעה שהוא מזכיר את השם. ואחיו הכהנים היו מבליעין את השם בנעימה. אך בגבולין אסור לנו להזכיר את השם ככתיבתו בבחי' הוי"ה. רק כקר יאתו בשם אדנ"י זולת לעתיד בעת הגאולה ב"ב יקרא השם ככתיבתו. ולהבין הטעם לזה אומר כי בזמן הגלות אינו ניכר אלהותו מחמת אמיתית מציאות הוייתו. כי בגלות נעלם האמת והשקר גובר ולזה אינו ניכר כלל אמיתתו ית'. אבל אנו מכירין ומבינים אלהותו ית' מצד פעולותיו ופליאותיו. מפני שאנו רואין שמלכותו בכל משלה. וע"י פעולותיו וניסיו שעושה עמנו עי"ז ניכר אלינו אלהותו יתב' לכך כתיב ה' ימלוך לזמן עתיד. שלע"ע המלוכה שלו ית' הוא בהתכסיא. ולכן אין לנו רשות להזכיר את השם ככתיבתו כעת בזמן גלותנו. אבל בהמקדש שגם היה התגלות אורו ית'. והשראת הקדושה האמיתית והכהנים היו מרגישין בנועם מתיקות של השם מעין עולם הבא שהוא עולם הנועם ושם היה מקום האמת. לזה היו אחיו הכהנים מבליעין את השם בנעימה. ר"ל בזו הנעימה שהרגישו שם בהמקדש. שהופיע עליהם אור הנועם העליון והאמת הפשוט לכך הזכירו גם הם את השם. אבל מי שאינו מרגיש את נועם הזה בעולם הזה אסור להזכירו. ולעת"ל שיהיה אז נגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו. לכך אז יקרא השם ככתיבתו. אך מי שהוגה את השם באותיותיו הגם שאינו מרגיש הנועם העליון. אין לו חלק לעולם הבא. מדה כנגד מדה נפרעין ממנו שאינו מרגיש בהנועם העליון אף בעוה"ב. ויה"ר שנזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו אמן:

שיעור אכילה וכוונתה. אחז"ל שיעור אכילה בכזית והוא פ"ד כמו דשיערו חז"ל. דבחי' אכילה צ"ל ע"ד בחי' הזי"ת דבאמת יש בזית שני בחי' מהופכים זה מזה. דהזית בעצמו קשה לשכחה. והשמן היוצא מהזית יפה וטוב לזכרון. והוא דהפרי של זית בעצמה כל זמן שהיא מחוברת בקליפתה ועצמותה אז היא עדיין במרירותה שלא נמתקה. אז היא קשה לשכחה. אבל מאחר שיוצא ממנה השמן. ע"י כתישה וטחינה. אז כבר נמתקה. ולכך השמן היוצא ממנה יפה לזכרון. כמו"כ בבחי' אכילה באמת כשהאדם אוכל בבחי' גשמים אז אינו מועיל אכילה זו כיון שלא פעל כלום. אדרבה אפשר שתזיק לו האכילה ח"ו. כיון שהגשמית הוא בעצמו באמת דבר לא טוב. כשאדם אוכל מחמת תאוות וחמדת היצר. אבל כשהאדם משליך תאוותו אחרי גיוו ואינו משגיח על גשמיות המאכל אלא על כל מוצא פי ה'. על חיות הרוחני המובלע בהמאכל ההוא ומעלה הנ"ק שבתוך המאכל. ע"י יחוד הוי"ה. אדנ"י. גימ' מאכ"ל. אז האכילה הזאת נחשבת לעבודה במקום קרבן. והשולחן דומה למזבח שהוא מכפר כיון שאכילתו בקדושה. והכל לפי שהאו"א מקדש את עצמו בעת אכילתו. ואחר כוונת הלב הן הדברים:

אחז"ל לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים ואח"כ יתפלל שנ' לשמור מזוזות פתחי ולשקוד על דלתותי יום יום. ובהעיר לב ונפש של י"ע דהנה יש שני תשוקות בעולם. א' תשוקה נכבדת של הבורא כל העולמים ב"הוב"ש להכנ"י. כמ"ש פתחי לי אחותי רעיתי ואחז"ל פתחו לי אתם כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם. וגם יש תשוקה ובקשה שהכנ"י מבקשת מהבורא ב"הוב"ש כמ"ש דהמע"ה פתחו לי שערי צדק אבוא בם גו'. היינו שהכנ"י מבקשת מהבורא ב"ה וב"ש שיפתח לה שערים שתהא יכולה לעבוד אותו ולהודות לו. וזהו שני פתחי עולם אך עיקר הדבר הוא שצריך האדם לקרב שני הפתחים היינו הב' תשוקות אחד אל אחד. אהבת ישראל להבורא. כי כ"ז שלא קרב זה אל זה אז לא נשלם התענוג ורצון העליון. אבל כשבאו הפתחים לדבק זה בזה אז נשלם התענוג. ואז ממילא משפיע הבורא ית' להכנ"י רהיטא דנפשיה. כל טוב וכל מיני השפעות קדושות. והנה ע"י מי נתקרבו ונתאחדו השני פתחים הנ"ל. הוא ע"י הצדיק שהוא שושבינא דמטרוניתא להתייחד עם דודה באהבה. והפתחים הנ"ל כ"ז שאינם מחוברים הם בבחי' דל"ת. וכשבאים לידי קירוב ודביקות אלו השני שערים זה אל זה. אז כשנתחברו נעשה מהם מ"ם סתומה כזה ם וכשהצדיק מעורר אלו הב' פתחי' ופותחין הסתום אז נתרבה החיו' ונמשך קו החיו' אל תוך הד' ונעשה ה וזהו פי' הגמ' לעולם כו' שיעור שני פתחים ר"ל שיראה כ"א לקרב במעשיו הטובים את שני הפתחים הנ"ל להדדי היינו האהבה של הכנ"י להבורא ית' ועל זה מביא ראיה מהפסוק לשמור מזוזות פתחי ולשקוד על דלתותי. ר"ל שיהא הצדיק שוקד על השני דלתי"ן הנ"ל ולעשות אותם ה למשוך בהם קו החיות והשפע הקדושה וכיה"ר אמן:

אחז"ל קודם ביאת האדם לעולם הזה משביעין אותו הוי צדיק ואל תהי רשע. ואפילו כל העולם כולו אומרים עליך צדיק אתה הוי בעיניך כרשע. ולכאורה קשה מה מהני השבועה על דברים שבלב. ועוד מה המעשה הטוב והגלה אשר יוצא מזה לכל העולם במה שמחזיק א"ע לרשע נגד כל העולם. ונ"ל כוונתם עד"ז הנה גבי אליהו במעשה הצרפית כתיב. מה לך כי

באת אלי להזכיר את עוני כו'. ופירשו חז"ל שכוונתה בדבריה אלה שעד עכשיו היו שוקלין מעשי ומעשה בני עירי והיו מעשי מרובים כו'. נמצא אדם כשהוא צדיק הוא מחייב את העולם ע"י צדקתו מחמת שהם הטובים נגדו כרשעים. לכך משביעין אותו דאף שיהי' צדיק בעיני כל העולם באמת יהא בעיני עצמו כרשע. כדי שלא יבוא להעולם חוב ע"י והעיקר שצריך האדם לעבוד את בוראו ית'. שיהא עבור כל ישראל ולא עבור עצמו לבד דאז הוא חב לאחרים בצדקתו. אבל אם כוונתו בהעבודה שלו לשמו יתברך. בשם כל ישראל. אז הוא מכריע את כל העולם כולו לכף זכות וזהו שמשביעין אותו שיהא כל העולם כולו בצדקתו בעשותו כל המעשים טובים בשם כל ישראל לשמו ית'. ואז ייטיב להעולם כולו ג"כ בצדקתו. וכיה"ר אמן:

אחז"ל בריש כל השוון אנא חמר. וי"ל כי כוונו חז"ל בזה לסוד עמוק ונפלא. כי נודע שיי"ן הוא בחי' גבורות אולם שורש שורשו בא מבחי' חסדים אורות זכים ומלוחלחים ולזה הסוד יי"ן מספרו ע' בסוד ע' זקנים וסוד ע' פנים לתורה. וכמבו' בכהאריז"ל בכוונ' הקידוש. שהוא בסוד השבעים אותיות של השמות הק' והנראים במילואים דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן וקס"א וקמ"ג וקנ"א. ושורש של יי"ן הוא עלמא דבינה בסוד יי"ן המשומר בענביו. וגם הוא עיקר המתקת הדינים בשורש כנודע. (ובזה תבין מ"ש בזוה"ק אלל יצחק אבינו עליו השלום ויבא לו יי"ן. מאתר רחיקא אייתי ליה והבן). וכאשר נמתקו הדינים ונעשה קישור ויחוד העולמות. אז אם הבנים שמחה היינו עלמא דבינה עם ז' ימי הבנין. ואז הוא בבחי' חי"ת. וידוע מכהאריז"ל כי בינה עד הוד אתפשטת היינו אתפשטותה בבחי' חג"ת נ"ה שהם ה' וכ"פ חי"ת עולה מ"ה וכל א' כלולים כל הבחי' המ"ה וחמשה פעמים מ"ה עולה רי"ב. ואז נעשה מזה צירו"ף חמ"ר. וכאשר נתעלו ונתייחדו בשורשם. בעלמא דבינה אז נמתקו כל הדינים. ורפואה בא לעולם לכל חולי ישראל ע"י המתקת הדינים בשורשן. והכל בא ע"י שורשי ומקורי סוד היי"ן וכנ"ל. ושורש הדברים כשהאדם עושה תשובה שלימה לפני הבורא ב"ה ודבוק שמו ועסק במר נפשו לה'. שימחול לו על אשר עיוות והמרה כנגדו ומתחרט מאוד ואומר בלבו איך אני הפים והומר. הומרו אנוש אנכי כעזתי פני נגד בוראי ויוצרי ועושי יאז כאפס ואין הוא נחשב בעיניו ובטל במציאות, ובא על ידי זה לבחי' ונדע אין ובזה יוכל להמתיק הדינין ולהמשיך רפואה. וזהו ג"כ בריש כל השוון אנא חמר היינו כאשר נעשה בעיניו כאפס ואין ובטיל והחמר הנדרס ונידש לכל ומקבל ע"ע משא והולך לשלם מעגל דרכיו בכל שפיותיו ברמ"ח איבריו שיהיו רק לעבודת הבורא ית'. ועי"ז נעשה הצירוף רח"ם ורחם ירחמנו ה' בטובו להופיע עליו בחסדו הגדול ורב טובו בכל הצטרכותו הפרטי' וכללות בני ישראל וכיה"ר אמן. והבן כ"ז היטב. ואם שגיתי בהעתק. האל הטוב יכפר:

יד בגמ' שבת **אמר** הקב"ה למשה מתנה טובה וכו' ושבת שמה וכו'. י"ל קשה אחר דלכאורה הלא כל מה שנתן הש"י לישראל הכל הם מתנות טובות והמודה. הן דברים גשמיים כגון פרנסה ושפע רב והון יקר. והן דברים רוחניים היינו שכל ומדע ללמוד התורה ועשיית מצותיה וקריאת חגים ומועדים לששון ולשמחה אשר נתן ה' אלהינו אלינו כולם מאת ה' הוא המשמחים לבבות בני איתי הישראלי' אשר זכו למתנה זאת וא"כ למה דוקא נקרא שבת קודש מתנה טובה ולא זולת. אמנם י"ל כי כל המתנות אשר זיכה ה' את בני האדם כולם המה בבחי' מתנה ע"מ להחזיר ע"ד משל אם יתן ה' לאדם שפע פרנסה ועושר גדול אז הוא מצווה ומחויב ליתן צדקה ולעשות בממונו ג"ח וכן אם יש לו שכל ומדע מחויב להיות עמל בתורה ובמצות וגם בחגים וזמנים צריכין אנו לעסוק בהמצות השייכים אליהם ובהם. וע"י עסקינו בהם. וע"י תפלתינו אנו ממשיכים קדושה ויחודים לעולמות עליונים הקדושים וכמחז"ל ישראל דקדשינהו לזמנים ועי"ז אנו ממשיכין מלמעלה ג"כ השפעות טובות הכנס"י לתתא. והכל הוא בבחי' אור ישר ואור חוזר. אך מצות שבת קדש הוא באמת רק מתנה טובה שנתן לנו הש"י שלא ע"מ להחזיר. כי בשבת קודש יש עלייה לכל העולמות הקדושים ומתייחדים ומתקשרין ומקבלין דין מן דין השפעות טובות וכל טיבו וחדו ונהורין עילאין קדישין וכל בוצינין שבין וזהו נעשה גם בלתי עסק עבודתינו ותפלתינו. רק ע"י עבודתינו ותפלתינו אנו ממשיכין ומקבלין קדושה להשפעות טובו' וכל ברכאן מקודשא שבת קדש מעלמי' עליונים קדישין להכנס"י לתתא. וזה ודאי מתנה טובה והמודה אין ערוך אליה. והכל הוא לעולם גודל אהבתו ית' ונועם חיבתו לזרע ישראל. והרוממות ברמה עם קדושו. והבן היטב:

לפסח

באחד בניסן ר"ה לרגלים וכו'. בש"ו שניסן הוא. אלא רגל שבו ר"ה לרגלים. כלל הדבר הוא שאין לך כל דבר שבעולם שאין בו מבחי' זכור ושמור דכר ונוקבא. והנה כמ"כ ברגלים יש דכר ונוקבא. והדכר של המועדות הוא חג הפסח דהוא ראש הרגלים כמ"ש זכור את היום כו' יצאתם ממצרים. וכל המועדות הם זכר ליצ"מ. וזכו"ר הוא בגימ' ע"ב. קס"א. היינו שם הוי"ה הק' במילוי יודין עולה מנין ע"ב. ושם הק' אהי"ה במילוי יודין עולה מנין קס"א. נמצא דייחוד הוי"ה. אהי"ה. עולים בגימ' זכו"ר. וגימ' רג"ל. וחג הפסח הוא המוח של כל המועדים. מחמת שהוא מועד לאביב תיכף בעת יצ"מ. ואף שהמועדים אחרים יש להם כמה בחי' שהם גבוהים במעלה מבחי' של חג הפסח. אך מכ"מ לענין זה הוא מועד הפסח בחי' זכו"ר ומוח לשאר הרגלים. והמועדים אחרים הם מקיפים את המוח של פסח. דהנה תצרף ב"פ רג"ל אזי מתחברין השני רגי"ן ונעשה מהם רי"ו. ובצירוף שאר האותיות נעשה תיבת גלגל"ת. ר"ל כמו שהגלגלת מקיף את המוח כמ"כ שאר המועדים נעשו מקיפי' לרגל של פסח. שהוא בחי' ראש. וזה"ש רגל של פסח שבו הוא ראש

שהנה

ולא חטאת מה תפעל לו מכ"מ רצונו ית' להנהיג העולם במדה זו כדי שיהיה קיום להעולמות ויהא הבחירה חפשית והדברים נתונה ביד כ"א לעשות כפי רצונו וחפצו ויהיה שכר ועונש ומ"מ לא תלה הרצון רק הכל נעשה ע"י מעשה התחתונים ומי שעושה רע ח"ו ממשיך בזה רעה לעצמו ח"ו כי ע"י מעשיו הרעים מתגברין הקליפות ומתקפין דין. אבל יש עוד הנהגה אחרת ונק' הנהגה עצמות היינו שהקב"ה מסתכל מה רעה עשה לו בזה שחטא נגדו כנ"ל וכשהש"י מתנהג במדה זו אז לא די שאינו משלם לו כמפעליו אלא אף גם עושה עמו טובה כי רצונו ית' להיטיב עם ברואיו. וזהו מלפניך משפטי יצא היינו שהתפלל דהמע"ה שלא ידין אותו הש"י על ידי ההנהגה שהוא בתוך העולמות רק מלפניך משפטי יצא והוא הנהגה עצמית ואז עיניך תחזינה מישרים כי באמת מה הפרש יש בין אם ישראל עושין טוב או להיפוך חס ושלום ע"ד אם צדקת כו' ואם חטאת כו' כנ"ל:

והנה אמחז"ל שהשר של מצרים קטרג ואמר מה נשתנו אלו מאלו הללו עע"ז והללו כו' והיו אז ישראל נתונים בצרה גדולה כי ע"פ הנהגה שהיא בתוך העולמות לא היו ראויים להגאל אך כשבאו אל הים כתיב שם בנימין צעיר רודם ודרשו רז"ל שבשבט בנימין היו ראשונים למסור נפשם עבור לקיים מצות בוראנו הש"י ואחריהם כל השבטים מס"נ על קדושת שמו ית' והושלכו לתוך הים ומס"נ הוא עבודות שהוא למעלה מהטבע. וכמ"כ מדה במדה נתעורר להם אז ההנהגה עצמית. שהוא ג"כ למעלה מהטבע ולמעלה מהעולמות שמגיע לשם מעשה התחתונים ולכן ניצולו בהנהגה זאת וזהו ויושע ה' ביום ההוא, הוא לשון נסתר עלמא דסתים. עתיקא קדישא ולשם אינו מגיע כלל מעשה התחתונים. ומתנהג שם בהנהגה עצמית וזהו מה תצעק אלי. ואי' בזוהר הק' מה תצעק אלי בעתיקא תליא מילתא. היינו שדבר זה הוא תלוי בעולם העליון עתיקא קדישא, והוא נעתק מזה העולם שאינו מגיע לשם מעשה התחתונים. ושם אין שום רע רק רחמים פשוטים ומתנהג ע"פ הנהגה עצמית וכנ"ל. וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים היינו כשיצא השר מע"ק. אז נכנעים הקליפות חיל בלע ויקיאנו. ואז נשארו פגרים מתים. וירא ישראל את היד הגדולה גו' הנה כתיב השיב אחור ימינו מפני אויב היינו דבר זה ידוע כי הקליפות יונקות מאחוריים דקדושה וכשהם מתגברין ח"ו אז כביכול הוא מוכרח להשיב אחור ימינו היינו שהקליפות יונקים אז מן היד ימין ח"ו: עו"ל השיב אחור ימינו מפני אויב. ר"ל כשהש"י רואה שהקליפות רוצים להתגבר ח"ו אז משים עליהם יד ימינו וממילא הם נכנעים וזהו השיב אחור ימינו היינו שהקב"ה משים יד ימינו על הקליפו' המכונים בשם אחוריים שיונקים מאחוריים דקדושה מפני אויב ר"ל שרוצה להתגבר. ובזה שמשים עליהם ימינו הם נכנעים וזהו וירא ישראל את היד הגדולה הוא יד סימן מדת החסד אשר עשה ה' במצרים היינו שהשיב עליהם ימינו כדי להכניע' והנה דבר זה נוהג תמיד בכל עת ובכל זמן כי בכל עת מוציא הש"י את ישראל ממצרים היינו שמוציא את נשמה עמו בנ"י מיד הקליפות. ע"י בחי' ע"ק. וגם משים ימינו עליהם כדי להכניעם. וכשישראל רואין דבר זה אז ויאמינו בה' ובמשה עבדו היינו שישראל מתחילין להאמין בהש"י ובהצדיקים שבכל דור ודור כי ידוע שהזוה"ק הוא נצחית ושייך בכל עת. אז ישיר משה בתיבת א"ז נרמז קריעת י"ס כי אות א הוא ערך שני יודי"ן. ואות וא"ו הרומז אל הב"ד ואות ז' רומז אל ז' מדות שסידר דהמע"ה בפסוק לך ה' הגדולה גו'. והנה במדת הגדול"ה יש ה' חסדים ובמדת הגבורה יש ה' גבורות. והדעת מקבל. הח'. והג'. ונותנם על צדיק חי עלמין וכשיצאו ישראל ממצרים היה קריעת ים סוף. היינו כי יש המלכות המקבלת הח' והג'. נתחלקה אז. ונתנה החסדים לישראל. והגבורות נתנה למצרים וזהו נק' קריעת ים סוף. והבן זה היטב.

לשבת אחר פסח

טעם למה שמנקדין אז הלחם משנה במפתח דוקא. מנהג אבותינו ודאי היא תורה. ות"ל אמרתי בזה כמה טעמים נפלאים אמנם עוד יש לאלוס מילין. והנה י"ל ע"ד הכתוב פתחי לי אחותי רעיתי. ידוע מאחז"ל שהש"י מבקש מהכנ"י פתחו לי כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם וידוע דהכנ"י כלה קרואה בנעימה. בחי' נוקבא וגם נק' בבחי' לחם. ע"ד כ"א הלחם אשר הוא אוכל. והנה ידוע דבפסח היו כל השערים ומוחין עילאין פתוחים. ואח"כ ננעלו התרעין וצריכין אנו לפותחן ולזה אנו מנקדין הלחמים הק' משבת זו במפתחות לרמז בזה שאנו פותחין מעט על ידי מצות שבת וה' הטוב יפתח לנו את אוצרו הטוב ויצו שחקים ממעל ודלתי שמים יפתח וכאשר נתן לאבותינו המן בחודש אייר שמברכין בשבת זו והבן כ"ז היטב:

עו"ל בזה ג"כ ע"ד הכתוב הנ"ל. פתחי לי אחותי רעיתי דהנה כתיב תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף ידוע שיש שני תורות היינו תורה שבכתב ושבע"פ. והתורה נתנה בבחי' גבור"ה כנודע. ומשמאלא דצפון זהב יאתה. ועפ"ז יבואר פי' הפסוק תורי זהב היינו שני תורות הנ"ל הבאים ומאירים מבחי' זהב. נעשה לך הוא לי' עשייה ותיקון והיינו להמתיק' עם נקודת הכסף כסף הוא בחי' חסדים ונקודה הכסף הם קמ"ץ וסגול והיינו לעשות פתח ושער ולהמשיך מבחי' כתרא עילאה קדישא שהוא בסוד נקודת קמץ ע"י פתח שהוא בחי' חכמה עילאה קדישא אל נקודת הסגו"ל שהוא בחי' תלת אבהן קדישין סוד בחי' אוצר חביב ע"ד והייתם לי סגולה ואחר פסח שאז ננעלו התרעין וכנ"ל לזה אנו מנקדים את הלחם משנה משבת זו במפתח דוקא כי הלחם משנה הם בסוד תורה שבכתב ותורה שבע"פ. ואנו מנקבין במפתחות להמשיך אליהם ע"י בחי' פתח וכנ"ל והמשכיל יבין:

הצירוף שחודש אייר הוא יוצא מהפסוק כ"א בזאת י"תהלל ה"מתהלל ה"שכל ו"ידוע אותי ולהבין מה שייכות יש זה הפסוק לזה הצירוף ולזה התודם י"ל בהעיר לב ושום שכל כי מיום א' דספירע

עד ר"ח אייר. הוא שני שבועות. ובשבוע א'. הוא בסוד מוחין דחכמה. ובשבוע ב' הוא בסוד מוחין דבינה. ועתה מיום א' דר"ח אייר מתחיל שבוע הג'. נגד סוד הדעת. ועיקר הייחודים והזיווגים של העולמות הק' הוא ע"י הדעת העליון הק'. וכמ"ש ובדעת חדרים ימלאו. והמשכת סוד הדעת הוא מבחי' חו"ב סוד י"ה. ע"י הוא"ו קצוות אל הה' אחרונה. סוד המלכות הק'. ולהקים הה' אחרונה בבחי' קימה שלימה ואז בעלה אתעטר בה והיא לא אתעטרת בבעלה כביכול והוא בסוד ותלכנה שתיהן יחדיו. סוד שתי ההי"ן יחדיו וכמבואר לקמן אי"ה. וזהו פירוש הפסוק בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי. היינו להמשיך אליו כביכול חו"ב. ודעת. והמשכיל יבין כי לאו כל מוחא סביל דא. והוא בסוד נתיב לא ידעו עיט המשל בזה כשהאב רואה מבנו איזה דבר חכמה ושכל. אז ניתוסף לו להאב ג"כ חכמה ודעת ע"י השעשועים והתענוגים שיש לו מזה והבן כ"ז היטב:

טעם אמירת פרקי אבות בין פסח לעצרת. הוא כי בימים האלו מחוייב כל איש ואיש מישראל לטהר א"ע בימי הספירה כמו שנטהרו ישראל מאז מטומאת מצרים כנודע מספה"ק. שבעה שבועות כענין ז' ימי הנדה הם ולכך אומרים אז מס' אבות כדי לראות ולהבין כל המדות טובות הנזכרים שם ולכסוף ולהשתוקק מתי אעשה כן גם אני ולשוב בתשובה שלימה לפני השי"ת. ולזאת יש במס' זו ששה פרקים נגד ה' ש"ב הכוללים וכ"א כלול מעשר הם נ"ב עולם התשובה וימים האלה נקר' אצל אומה"ע מי וגם הם מודים שהימים האלה הם טובים ומסוגלים לרפואה ומי הוא מנין חמשים והעיקר הוא שהימים האלה הם טובים ומסוגלים לרפואות הנפש. וכן יהי רצון שירפאנו ה' ונרפא אמן:

שיר השירים

אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנה. במדרש עתידין לדיקים לומר שירה לע"ל. דהנה הש"י משבח את הכנ"י היאך היא דבוקה בו ביחוד וזיווג עליון בשני בחי'. בבחי' כל"ה. וגם אחר כך כשבאה הכנ"י אל התגלות והויה. דהנה באמת שהשתעשע הקב"ה בנשמות ישראל קודם בריאתם. ומיד כשעלה ברצונו ובמחשבתו הקדומ' לברוא העולמות בשביל ישראל שנק' ראשית. ושם בהמחשבה נכללו ברצון הכלול והם עדיין היא בבחי' כל"ה. שהיא בחי' ארוס"ה אשר קדשנו בבחי' קודם במחשבה עילאה. ושם נתייחדו. וזש"ה אתי מלבנון. ר"ל שהוא מורה על יחוד הוי"ה אהי"ה. הוי"ה. אדנ"י. (כי לבנו"ן עולה מספרו קל"ח כמנין שני יחודים הנ"ל). שהוא שם המחשבה אשר היה עדיין נעלם בבחי' האהי"ה העתיד להתגלות שם היה היחוד הנק' כלה. וגם אח"כ כשנגמר הבריאה. ובא הכל אל הויו"ת אז היה היחוד בהתגלות. וזש"ה אתי מלבנון תבואי. ר"ל אחר שבא הכל. ואח"כ ע"י שאנחנו היינו דבוקים בו ביחוד אף קודם שבא הכל אל הויה. אלא במחשבה לבד. ואח"כ ע"י אמונה הלזו אנו יכולין לבטוח בהש"י שיעשה עמנו נסים ונפלאות לטובה אות. ולשיר בקול נעים אף קודם שנעשה הנס. מחמת גודל האמונה בו ית'. אשר היינו חקוקים במחשבתו. וזש"ה תשורי. ר"ל אתה הכנ"י תהיה אומרת שירה. מראש. היינו קודם שיתגלה הנס. היינו ע"י אמנה. והיינו האמונה בשמו ית'. שבודאי יעשה לך נסים ונפלאות. וז"פ המדרש. עתידין לדיקים לומר שירה לע"ל. היינו על נס העתיד לבוא אף שעדיין לא בא הנס. וזה יהיה מחמת שהאמונה בו יתברך שמו. יאמרו שירה קודם כאלו כבר נעשה הנס. ועיין בשל"ה הק' שמדבר בענין זה קצת באופן אחר. ובפרשת פנחס ביארנו זה קצת על מדרש תנחומא. ילמדנו רבינו הרואה בריות משונות כו'. עיי"ש:

לשבת

זכרון תורת משה במצות שבת נדרשה. הנה דבר זה ידוע מספה"ק ומדברי חז"ל שכל התרי"ג מצות המה כלולים במצות שבת ומי שירצה לחקור זאת בענין כללו. ימצא מבוקשו וישכיל ויבין שכן הוא ולכן אמר המשורר כאן שכל תורת משה במצות שבת נדרשה. תרותה ליום השביעי ככלה בין רעותיה משובצה. ר"ל שיום השבת היא הכלה בין רעותיה הן המה חיות ושרפים ואופני הקודש סוד ז' נערות הראויות לתת לה מבית המלך והנה הכלה הזאת עומדת להתקדש בקידושין ומי הוא המקדשה. לז"א טהורים יירשוה ויקדשוה במאמר. ר"ל במה שאומרים ויכל אלהים ביום השביעי גו' ויקדש אותו. ואז מקדשין את הכלה. שבת מכל מלאכתו אשר עשה. היינו אנו ממשיכין הנו"ן ש"ב מנין כ"ל. לנדי"ק שנק' כ"ל. ואז נעשה הזיווג והייחוד. ויכל אלהים מלשון כלתה נפשי. היינו שהשם יתברך משלוה ביום השביעי למעב"ר. ומי שמתאוה לאיזה דבר. מסתמא הדבר ההוא אז נחשב בעיניו ונעשה עליון, וזהו הענין מה שכל העולמות יש להם עלייה בשבת קודש. לאשר הש"י מתאוה יום זה לכל מעב"ר. אשר עשה. ר"ל השכינה הק' שהוא נק' עשייה מכל העולמות. והוא שם השביעי. מז' שמות של אנא בכח. והבן זה היטב:

תם ונשלם

בעזר אל כביר. נתחיל לכתוב ספר במדבר.

וידבר גו' במדבר סיני באהל גו' באחד גו'. יש להבין ולדעת למה פרט כאן הכתוב מקום וזמן הדיבור ולא כן עשה בכל מצות התורה ובשאר ענינים. ועוד רבו הדקדוקים. כמבואר לכל איש משכיל. אמנם בהעיר לב. י"ל ע"ד האמת. כי תוה"ק השמיענו כאן דברים נפלאים וסתרים נוראים. כי הנה כתיב עוטה אור כשלמה וידוע ומבואר אצלינו כמה פעמים פי' זה הפסוק. כי הבורא ב"ה וב"ש ברוב רחמיו וחסדיו הגדולים והקדושים רצה להיטיב לבנ"י עם קדושו בני אל חי אשר בשבילם ועבורם האצי"ל ובר"א ויצ"ר ועשי"ה כל העולמות עליונים הק' ועולמות התחתונים. ורצה להודיעם ולקדשם במצותיו הקדושים ולהודיעם כחותיו הנוראי' וגדולתו וגבורתו הנוראים מצד פעולותיו. ולהיות כי לית מחשבה תפיסא ביה כלל. והוא מובדל מהשגה ובפרט מהשגת אנושי הגשמי. ולזאת האציל הבורא ב"ה וב"ש הנכבד והנורא כביכול אור מאוצלה מסוד מעטה לבושו מעילה לעילא בהשתלשלות הקדושה עד אשר יוכלו עם קרובו הנעימים לידע ולהשיג כביכול אלהותו ית' מצד פעולותיו ושיוכל להשיג ולדבק במצותיו הק'. ובחי' לבוש הק' והנורא הזה הוא סוד המלבוש העליון כביכול נקרא שע"ה. מנין שם הק' הו"ר פנ"י א"ל וסוד חשמ"ל הקדוש. כי חושבני' דדין כחושבני' דדין וכולא חד. וסוד החשמ"ל אחז"ל עתים חשות ועתים ממללות. והוא סוד שמות הק' הוי"ה. אדנ"י. השם הק' הוי"ה. הוא רק במחשבה וזהו ח"ש. והשם הק' אדנ"י הוא בדיבור. וזהו מ"ל. ובהתייחדם וזיווגם ברזא דאחד ע"י מצות ומע"ט שעושים עם ה'. נק' חשמ"ל תיבה את' והנה כאן כאשר רצה הבורא ב"ה וב"ש לצוות את מרע"ה לפקוד את ישראל עם קדושו. ורצה להורות לו הדרך ישרה. איך לגאלם ולנשאם ולהעלותן למקורן ולשורשן ולמקור שורש שורשם בקודש. בא אז לדבר אתו מבחי' זו במדב"ר סינ"י הוא מספר חשמ"ל. היינו שמזה הבחי' דיבר אתו הבורא ב"ה הנכבד והנורא, וסוד הזה והנהגה זו מסר אז הבורא ב"ה וב"ש למשרע"ה. באהל מועד. אוהל הוא לשון בהירות כמו בהלו נרו עלי ראשי היינו שדיבר אתו מאותו בהירות ואור נא המאיר ובא לעולם הזמן וזהו אהל מועד. כי הוצרך אז למסור לו דיבור והנהג' השייך לעולם הזמן. בא' לחודש השני כי הצירוף הק' מי"ב צירופי הוי"ה המאיר לחדש השני הוא חדש איר. יהה"ו. היוצא מפסוק כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי. וידוע כי ע"י י"ב צירופי הוי"ה הק'. נתחדש ונברא ונתייסד כל בריאת העולמות עליונים ותחתונים. וצירוף הנ"ל הוא צירוף השני מהי"ב צירופים ולזה נק' בשם חודש השני וזהו באחד היינו מאחדות האמת הפשוט סוד כתרא עילאה קדישא המאיר לחודש השני כמבואר. והוא סוד ה' עילאה קדישא עלמא דבינה ובחי' זו נק' נועם ה' והבן. בשנה השנית. שנה הוא בסוד היקף שלם מכל כוחות הק' והנוראים. המאירים והנכללים בסוד המלוכה הק' וזהו בשנה השנית היינו ה' שנית משם הויה הק' בחי' מלכות הקדוש. וכאשר נתייחדו אלו הבחי' ברזא דאחד הוא סוד החשמ"ל הנרמז בתיבות במדבר סיני. וכמבואר. שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם. היינו לנשאם ולהגביה אותם למקור המקורות ושורש השרשים של נשמות ישראל שהוא בחי' קודש ישראל לה' ראשית תבואתה סוד חכמה עילאה קדישא. וזהו למשפחותם מלשון ספחני נא. היינו לשון דביקות. לבית אבותם. סוד חכמה קדישא הנק' אבא. כי היו כלולים ודבוקים בכח הא"ב הק' והנורא. ולהעלותם עוד למדריגה היותר גבוה ומעולה בקודש. במספר שמות כל זכר לגלגלתם במספר סוא לשון ספיר ובהירות אור הבהיר. כל זכר הוא לשון דכר המשפיע היינו אכל הבהירות מכל ההשפעות יתעלה ויומשך לעדת ה' בני אל חי לגלגלותם סוד גולגלתא דמלכא קדישא כביכול. ומשם יומשך ויושפע לבנ"י עם קרובו כל חדו וכל טיבו ונהורין עילאין קדישין לשכנ"י לעילא ולתתא. כיהר"א. והמשכיל יבין כ"ז. כי הם

דברים עתיקין:

ויתר הדברים לא זכיתי לשמוע ממש מפיו הק' מדבר ולזאת מנעתי ידי מלהעלותם על הכתב כי יראתי:

קח את הלוים תחת כל בכור בבני וגו'. יש להבין ולדעת בשום שכל וליתן טעם הגון על לקיח' הלוים תחת הבכורות. וגם ענין מספרם. שמספר הלוים היו כ"ב אלף והבכורות היו עודפים במספרם על מנין הלוים רע"ג. וצוה הבורא בהוב"ש לקחת מהירם פדיון חמשת חמשת שקלי כסף לגלגולת. וליתן כסף הנ"ל לאהרן ולבניו והכל צריך טעם: ובהעיר לב י"ל כי הנה כבר מבואר אצלינו בפ' בא סוד בכ"ר שהם אותיות שניות מאהד אחדות הפשוט והאמיתי בסוד אי"ק בכ"ר שאותיו' אי"ק הם אותיות ראשונות מיוחדות עשירית ומאות ומספר אי"ק הוא אל"ף במילואו גימ' קי"א. ובכ"ר הם אותיות שניות. ולאשר הם שניות יש אחיזת הדינין בקצון ובסופן. ולזה מקודם צוה בורא כל העולמים בהוב"ש לקדש כל בכ"ר ושיהיו קודשי' להדבק באחדות הפשוט. לבל יגיע אליהם שום שליטת ואחיזת הדינין ר"ל. אכן כאשר הגיעו הלוים למספר כ"ב אל"ף. צוה אז הבורא בהוב"ש לקחת הלוים ולהחליפם תחת הבכורות. כי הנה נודע סוד הלוים המה בסוד גבורות. אמנם כן הם בסוד אלהי"ם קדושים גבורות ממותקות. וידוע דבאורייתא ברא קב"ה עלמא. היינו בכ"ב אתוון דאורייתא ולאשר המה כלים ואותיות המה בסוד צמצומים אמנם כן הם בסוד אלהי"ם קדושי' והוא סוד בל"ב נתיבות פליאות חכמה ברא ויצר וחקק אלהים צבאות את העול'. כמבואר בס"י. והיינו בסוד כ"ב אתוון ועשרה מאמרות המה ביחד ל"ב. ולאשר הלוים המה בסוד אלהי"ם קדושים גבורות ממותקות. לזאת היו מספרם אז כ"ב אלף נגד כ"ב אתוון דאורייתא ואל"ף הוא סוד האחדות הק' וכנ"ל. להמתיק הכ"ב אלף בכורות והבכורות היו עודפים רע"ג בסוד כי רג"ע באפו. רג"ע נוטריקון ראשית גוים עמלק כי לבסוף כל יש אחיזה להחיצונים ר"ל בסוד סוספיתא דדהבא זוהם הזהב הקשה ר"ל ועמלי"ק הוא קליפה הראשונה לכל הקליפות כמודע מספה"ק. ולזה צוה הבורא

בהוב"ש ליתן מחירם המטה שקלים לכל גלגלת. כי הש"ף הוא בסוד החסד כנודע. והמטה הוא סוד ה' התתאה סוד המלוכה הק'. ולקשר' ולייחד' ולהעלות' ברום המעלות. היינו לגלגלת סוד גלגלתא קדישא. כי מלכותו ית' בכל משלה ובזה חיל בלע ויקיאנו להוציא מהקליפות בולעם מפיהם לבל יהיה להם אחיזה כלל וכלל. והכל נעשה ונמתק ע"י הכהן סוד איש החסד. ולזה ונתת הכסף לאהרן ולבניו. פדויי העודפים בהם. היינו פדיון המותרת הדינין יהיו הכל נמתק על ידי איש החסד. והבן כ"ז היטב:

נשא

ואיש את קדשיו לו יהיו וגו'. והנה פסוק זה ע"כ אומר דרשוני והיו. כי לפי פשוטו אינו מובן. אך י"ל בזה ע"פ מאחז"ל בפ' כיצד מברכין. אסור לאדם ליהנות מעוה"ז בלא ברכה כו'. וכאלו מעל בהקדש כו'. וכאלו גוזל אביו ואמו כו' ר' לוי רמי כתיב לה' הארץ ומלואה. וכתיב השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם. אלא כאן קודם ברכה וכאן לאחר ברכה. ולהבין טעם הדברים למה נשתנה אחר הברכה מקודם הברכה. אך י"ל דהנה נודע שבכל הנבראי' ובכל מיני מאכל יש בהם ניצוצין קדישין. וזהו טעמן של המאכלים וריחן וטובן. וברכות הניצוצות נתרבה הטעם וריח הטוב. והנה הנ"ק כל היכא דאיתנהו בי גזא דרחמנ' איתא ושמה הקדש. ולזה אסור לאדם ליהנות מהם והוא כאלו מעל כי אין לך הקדש גדול מזה ואמנם כאשר האדם איש הישראלי נברך על איזה דבר ברכה הראוי לו ע"פ תקנת חז"ל ומברך אות' בכוונת הלב ובדביקות ואהבה ויראת שמו ית' בזה מעלה הנ"ק למקורן ושורשן הרמה בקודש וממשיך שפע טוב וברכה לכל העולמות. כי ברכה הוא מלשון בריכה בסוד נח"ל הממשיך שפע לכל העולמות. וע"כ זכה אותו המברך בדבר מאכל הזה או המשקה הזה ונעשה כשלו להיות כי הוא העלה הניצוצין הק' שבו למקורן ושורשן ועי"ז המשיך מלמעלה שפע טוב ביתר שאת. ולזה והארץ נתן לבני אדם. וזהו מרומז כאן בפסוק ואיש את קדשיו היינו הנ"ק שבכל דבר שהעלה אותם למקורן ושורשן לו יהיו המה בזיכים אליו והם כשלו ממש ואין בהם מעילה ולא משום גזל. והטעם לדבר לאמר איש אשר יתן לכהן לו יהיה. היינו להש"י הנקרא בסוד כהן כביכול כמבואר בזוה"ק לזאת לו יהיו היינו לאמר נתן שבח והודי' וברכה להש"י ברעותא דלבא. וכנ"ל ולזאת זכה בהן ובקדשיהן וכנ"ל והבן:

ביום השמיני נשיא לבני מנשה גמליאל בן פדה צור וגו'. במדרש הס"ד אני פי מלך שמור ובהעיר לב ונוס שכל יש לומר דהנה כתיב ויקרא יוסף את שם הבכור מנשה כי נשני אלהים את כל עמלי ואת בית אבי ואת שם השני קרא אפרים כי הפרני אלהים בארץ עניי וידוע כי יוסף הוא הצדיק יסוד עולם וכל הצדיקי' נק' על שמו והנה עיקר תולדותיהן של צדיקים הוא מעשים טובים ויש שני בחי' תולדות הצדיק היוצאים ממנו. בחי' א' שהצדיק ההוא הוא ממשיך בתפלתו שפע וברכה ומזון ופרנסה לכל ברואי העולמות ובני חיי ומזוני. והולדה זו מכונה בשם אפרים מלשון פרו ורבו. כי הפרני אלהים שהוא הממשיך פירות להעולם מזון ושפע טוב וברכה:

בהעלותך

ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה גו'. ופירש"י ז"ל להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. ולכאורה אין זה שבח כ"כ לאהרן הכהן שלא שינה ציווי הקב"ה ע"פ משרע"ה. עוד יש להבין יתור לשון של הפסוק ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה גו'. והיה די לומר ויעש כן אהרן כאשר צוה גו' וממילא יובן מה שעשה. וכמבואר בפסוק הקודם. אמנם בהעיר לב ונוס שכל יש לרמז בדברי קדשו של רש"י ז"ל סוד גדול ודברים עתיקין. כי הנה כתיב נר ה' נשמת אדם. והטעם למה נק' נשמת האדם בשם נר. י"ל לאמר כמו כשהאדם מדליק את הנר בתוך בית חשך ואפל. אז נתמלאה כל הבית כולו אורה כך הנשמה מאירה לכל הגוף. וכן בכללות נשמות ישראל נשמת הצדיק מאיר ובא ע"כ העול' כולו והבורא בהוב"ש הטביע והנהיג בבריאת העולם שיהיה המשכת שפעת אורו הבהיר והזך לעולמות הנבראים והיצורים והנעשים ע"י שבעה צדיקים שהם אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף דוד. והם בסוד חג"ת נהי"ם. וכמ"ש נעים זמירות ישראל לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך ה' הממלכה. והנה אלו החמשה חג"ת נ"ה המה כוחות ומדות נשגבות עליונות ובחי' יוסף הצדיק הוא בסוד קיבוץ וייחוד המדות והוא המשפיע להמלוכה הק' מכל המדות. וזהו כי כל בשמים ובארץ. ותרגומו דאחיד בשמיא וארעא. לך ה' הממלכה הוא בחי' מלוכה הק' שהוא בסוד האר"ה כוללת כל המדות ומקבלת השפעתם חסדים טובים ורחמים להשפיע להכנ"י לתתא. ובחי' זו נק' בסוד מנורה ושבעה קני המנורה המה סוד הז' צדיקים ז' מדות הנ"ל. ופני המנורה נק' בחי' עלמא דבינה אימא עילאה סוד אם הבנים. ומול המנורה הוא בבחי' וסוד חכמה עילאה סתימא קדישא. ונבאר הדברים בהרחבה קצת כי הנה כתיב מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיורד ע"פ מדותיו ונודע מזוה"ק ומכ' האריז"ל סוד י"ג מדות תיקוני דיקנא קדישא דאריך אנפין שהם אל רחום וחנון כו' וכנגדן למעלה יש י"ג מדות שאמר מיכה הנביא מי אל כמוך נושא עון ועובר על פשע כו' והם נק' בזוה"ק שבחא דעתיקא קדישא. והנה נודע כי משרע"ה עלה בסוד הדעת ובחי' מדתו הוא מדת אמת ואמת הוא מרכז אמצעי לכל העולמות. ואהרן הכהן עלה בסוד החסד ולזה נק' הכהן איש חסד ומשרע"ה היה בסוד בחי' ואמ"ת. תיקון השביעי מי"ג תיקוני דיקנא קדישא ואהרן הוא בבחי' תיקון השמיני שהוא נוצר חסד סוד מזלא עילאה קדישא. ומשם בא נחל השפעת משח רבות עילאה קדישא לכל המדות ור"ת מן נ"וצר ח"סד ל"אלפים הוא נח"ל וזהו

פי'

ואל הלוים תדבר וגו' כי תקחו וגו' המעשר והרמותם ממנו וגו'. כי המעשר שלקחו הלוים הוא בסוד יו"ד משם אדנ"י הק' והתרומת מעשר שנתנו הלוים לכהנים שהוא מעשר מן המעשר. והי' לו כל דין תרומה גדולה הוא בסוד יו"ד משם הוי"ה הק'. וזהו והרמותם ממנו לשון הרמה ועלייה תרומת ה' מעשר היינו יו"ד עילאה משם הוי"ה הק'. מן המעשר היינו מן היו"ד משם אדנ"י הק'. והיינו שבחי' הלוים ושורשם שהוא בחי' גבור"ה. בהי' מ"ל שהוא דיבור ירצו להעלות ולקשר עלמין עילאין קדישין אשר הם בחי' ח"ש ומחשבה וזהו ונחשב לכם תרומתכם. ונחש"ב הוא לשון מחשבה כדגן מן הגורן הגר"ן הוא מספר ג' שמות אלהים שהם שורש הדינין וגבורות והמתקתן הוא כמ"ש אל אלהים ה' דיבר כו'. והיינו ע"י השם אל. וע"י שם הוי"ה ואלו שני שמות הק' הם מספר ז"ן והם שמות החסדים והרחמים. וע"י נמתקו הגבורות שהם הג' אלהים ודגן הוא ג"כ מספר אל הוי"ה. וזהו ונחשב לכם תרומתכם. היינו העליי' וקישור והיחוד בעולמות העליונים יהיו כדג"ן מן הגר"ן. וכנ"ל שהם המתקת הדינין בשורשם. וכמלאה מן היקב. היינו המילוי שהאותיות של יקב שהם כזה יו"ד קו"ף בי"ת והמילוי לבד הוא מנין תק"ו שהוא ממש מספר שם הק' אב"ג ית"ץ שהוא סוד חסד שבגבורה וגם יק"ב הוא אותיות השם הק' יב"ק. דאיהו סוד י"חוד ב"רכה ק"דושה. וכ"ז היה השובה אל הלוים שמבחינתם ושורשם יוכלו ג"כ להעלות ולייחד עלמין עילאין קדישין. ולהמתיק הדינין בשורשן ולהיות ג"כ בבחי' ח"ש ומחשבה. ועפ"ז דברינו הנ"ל יובן מה דאיתא במדרש א"ר לוי למה הלך קרח על משה אמר אני בנו של שמן כו' עיי"ש והמשכיל יבין כ"ז:

ויקח קרח וגו' במדרש שלקח מקח רע לעצמו. ביאור דברים אלו הוא. דהנה כתיב ביחזקאל ואתה כי הזהרת רשע ולא שב מרשעו ומדרכו גו'. הוא בעונו גו' נפשך הצלת. ולכאורה הוא אינו מובן. מה משמיענו בזה הכתוב שהרשע בעונו ימות בודאי הדין נותן כך שהרשע ימות בעונו ועוד מה זה הוא הבטחה להצדיק שמוכיחו. איזה טובה תצמח לו מזה. ומה ידיעת בזה שהרשע ימות בעונו: אמנם כן הנה יש ב' מיני צדיקים בעולם יש צדיק שמגרש את הרע מעליו מכל וכל ואין לו שום מציאות אצלו מאחר שמזכך ומטהר גופו כ"כ ואינו יכול להמצאות בו כלל. ויש צדיקים שאין להם הזדככות כ"כ ואז יש כח ומציאות להרע להמצא אצלו ח"ו. אך מחמת יראת ה' ופחדתו ממנו ית' ועוצם גודל אהבתו להש"י ואהבת השי"ת הוא בוחר בטוב ומואס ברע ומכניעו ומשעבדו תחת הקדושה. והנה ידוע דכל דבר חושק תמיד לדבק לשורשו ומקורו. ובמקום שיש לו השתאות וחשיבות ודבר החשוב אל הצדיק הוא רק טוב וזהו העיקר בעיניו וכל מגמתו ורצונו הוא רק לעשות טוב. ובוחר בו בכל עת ורגע ומציאות הרע אף שנמצא אצלו מכ"מ הוא נמאס בעיניו מאוד. אבל אצל הרשע הוא להיפוך שאומר לרע טוב כו' שבוחרים תמיד ברע ומנשאים אותו כי הוא הוא החשוב בעיניהם. והטוב הוא נמאס בעיניהם. הגם שיזדמן לפעמים שעושין איזה

מעשה או ענין טוב הוא רק מההכרח או מחמת איזה פניה ר"ל. והנה כשמזדמנים אלו השנים היינו הצדיק והרשע להדדי. ואם בזה נפגשו ע"י איזה התווכחות שהצדיק מוכיח להרשע על מעשיו אשר לא טובים המה או שמקבל הצדיק יסורים ע"י הרשע שמיצר לו. אז מתעוררים הכחות הכמוסים אצל כ"א. היינו הטוב שכמוס וגנוז בתוך הרשע רואה ומבין האיך הוא נבזה ונמאס בעיני הרשע ואינו משגיח עליו. והאיך הוא יהיה חשוב ויקר בעיני הצדיק. אז מאוד הוא נכסף ומתאווה וחושק לידבק בשורשו ר"ל בטוב שיש בהצדיק כי רב הוא. ואז נעשה הטוב שיש בהצדיק כאבן השואבת ושואב אליו כל טוב שנמצא ברשע. וכן מעט דמיעוטא מהרע שנמצא אצל הצדיק כשרואה ומבין היאך הוא נבזה ונמאס מאוד בעיני הצדיק, והאיך יהיה מנושא ומרומם וחשוב בעיני הרשע. אז מיד הוא נמשך ויוצא מהצדיק המוכיח להרשע ואינו שומע לו. ונדבק ברשע שהוא שורשו ושם קנה מקומו. ומה לו להיות מעונה וכבול ואסור בזיקים אצל הצדיק שמכניעו בכל עת ורגע. וכיון שהשיג ומצא מקום הטוב ויפה לו ויהא שם בחשיבות גדול מיד הוא נמשך אחריו. כי הוא מקורו ושורשו וכל מין נמשך אחר מינו. וזיינא בתר זיניה. נמצא הטוב שיש ברשע נחלץ ויוצא ממנו ונמשך אל הצדיק ונדבק בשורשו הטוב והרע שאצל הצדיק יוצא ממנו ונמשך לתוך הרשע ונדבק לשורשו. וזהו הי' כוונת שעיר המשתלח שהיו שולחין הכה"ג כל העונות וחלקי הרע שהיו בהם אל המדברה למקורו ושורשו. ואז הרע נמשך אל מקורו וקיבעין לו שם דוכתא בתהומא רבה אל ארץ גזירה. כי הרע אף שנדחה ממקום שהיה שם צריך ליתן לו מקום חנייתו. וכמ"כ כשהצדיק מוכיח להרשע ואינו שומע לו. אז מצא הרע שאצל הצדיק מקום ללון. והרע קובע מקומו אצל הרשע. וקנה שם מקומו כי הוא מקורו ושורשו. ובזה תבין כוונת הגמ' זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בג"ע. לא זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בגיהנם. כיון דהטוב יש לו שורש בעולם העליון בעוה"ב א"כ כיון שהטוב נמשך למטה להצדיק ממילא גם רוחניות הטוב שבעוה"ב נמשך אליו. וחלק הרע שאצל הצדיק עם חלקו בגיהנם נמשך להרשע ומעניישין אותו גם על הרע של הצדיק כיון שבחר בו. אך באמת גם עונש לצדיק לא טוב. שהצדיק אינו רוצה שע"י יענש הרשע ויירש גיהנם כפליים בכל חטאותיו. וזהו שהבטיחהו השי"ת להנביא בהזהירו להוכיח את הרשעים שלא יירא ויפחד פן ואולי לא יטו אזנם לדבריו ולא יקבלו מוסריו ויהיו מזידין ואז יקבלו עונש ע"י וכנ"ל. ע"כ הבטיחו השי"ת שהגם שלא ישמעו למוסרו ואז בודאי יקבל הרשע עונש לא ימות בעבור עונו של הצדיק רק הרשע בעונו ימות ולא יענש ע"י הנביא כי יהיה די לו בשלו. ואתה את נפשך הצלת ר"ל שאתה הפרשת והצלת חלק הרע מנפשך ונמשך אחר הלז שבתוך הרשע ואתה הזוכה להלק חבירך שבג"ע שהטוב שבו הוא נמשך אליך. כי הוא מקורו ושורשו. וא"כ גם חלק הטוב הרוחני שלו ג"כ נמשך אליך ותטול חלקו בג"ע וכנ"ל. והבן כ"ז:

ומעתה יובנו דברי המדרש ויקח קרח שלקח מקח רע לעצמו

לעצמו . ר"ל שע"י המחלוקת שעשה עם משה ואהרן . עי"ז נמשך כל הרע שלהם לתוכו ואז נפרש ונבדל ממנו חלק ה טוב שהיה בו ונמשך ונדבק במשה ואהרן . וזה שאמר התרגום ואיתפליג קרח . ר"ל שנחלק הטוב מהרע ונבדל ממנו והלך למקורו ושורשו והוא נשאר כולו רע כנ"ל והבן כ"ז . והש"י יברך אותנו בשלום וכיה"ר אמן :

וישלח משה לקרוא וגו' בני אליאב ויאמרו לא נעלה . הא' בני אליאב האמור כאן הוא לכאורה מיותר וגם מהו הלשון לא נעלה הול"ל לא נלך . אכן י"ל דהנה מרע"ה לשכה"ג היה דורש טוב לעמו וחפץ בטובתם ולזאת היה מחזר ע"כ הצדדים בכל האפשרי לבקש איזה עילה ועצה טובה כדי להחזיר לדתן ואבירם למוטב ולתקן את נשמותיהם . ורצה והבין שהם רשעים גמורים גדולים ועצומים ואין שום עצה ותבונה להחזירם למוטב . לזה התחכם רשכה"ג לבוא למקור מחצב נשמותיהם אולי משם יוכל להעלותם ולתקנם . וזהו פי' הפסוק וישלח משה לקרוא לדתן ואבירם בני אליאב היינו שיקראו אותם בשם בני אליאב אביהם כי אביהם היה צדיק וגם אליא"ב הוא אל"י א"ב ואולי ממקור מחצב נשמותיהם יוכל להחזירם ולתקנם ולהעלותם והם היו רשעים בתכלית הרשעות . וכשהבינו זאת אמרו לא נעלה אין רצוננו להיות לנו עלייה והבן . והש"י יזכנו שנהי' עלמינים בו ובהצדיקים ולא נסרהר אחריהם . וכיה"ר אמן :

חקת

וידבר וגו' לאמר זאת חקת התורה וגו' לאמר וגו' . כאמונה צריך להבין ולדעת מהו זה ב"פ לאמר . והנה לאמר הראשון הוא נכון . כי מרע"ה לא הורשה לאמר לישראל ש ס דיבור ששמע מפיו הק' ית' . עד שיתן לו הש"י רשות לאמר . והיבא דבר אל בנ"י הוא לחיוב שמחויב ומצווה לאמר להם . אך לאמר השני הוא לכא רה שפת יתר . גם צריך לדעת מהו לשון חוקת התורה כי לשון זה מורה ע"כ התורה כולה ומהראוי הי' לכתוב זאת החוקה . אשר צוה כו' . והי' קאי על מעשה הפרה לבד . אכן בהעיר לב ושום שכל . י"ל . כי בא הכתוב לרמז בכאן רמז וסוד נפלא כי הנה ידוע כי תוה"ק קדמה לבריאת העולם אלפים שנה והית' אז אורות זכים ומצוחצחים בסוד חכמה ובינה ושורש' הרמ' בקודש היא חכמה סתימאה קדמאה אשר לית השגה ומחשבה תפיסא בה כלל . והיתה סתימא דכל סתימין . אכן רצון הבורא בהוב"ש היה שתבוא לידי התגלות עד אשר יזכו בה עם ה' בני אל חי . ליהנות מזיו הודה והדרה זאורה . ולזאת נק' תוה"ק משל הקדמוני שהיא כדוגמת משל עד התורה הקדומה סתימאה קדמונו של עולם . ודבר זה הוא מרומז באלו התיבות זאת חוקת התורה . היינו בחי' זאת שהוא בחי' התגלות התורה . הוא חוקת התורה הקדומה חכמה סתימאה . אשר שם לא נוכל להשיג כ"א בסוד חקיקה . והבן . ומשם נאצלה ונתגלה בחי' זאת . התגלות התוה"ק . והנה מאחר כי תוה"ק ממקום גבוה וסתימאה ונעלם מאוד נאצלה . לא הי' רשות לדבר ולגלות דברי תורה . אמנם כן אדם אשר משבר ומזכך מחשבתו בלתי לה' לבדו . ומדבק מחשבתו למחשבה העליונה . בחי' יו"ד משם הוי"ה הק' סוד חכמה עליונה משבר את השכל היוצא מן הלב ומדבק אותו בהבל העליון הק' . סוד הבינה . סוד מילוי של שם הק' ס"ג . שהוא מספר הבל"ל . שהוא ההבל הק' לכל העולמות . ובזה מייחד הה' ראשונה של שם הוי"ה הק' . וכשמשבר ומזכך את הקול היוצא ע"י שית עזקין דקנה . אז הוא מייחד ומקשר לוא"ו ימי הבנין סוד וא"ו משם הוי"ה הק' וכשמשבר ומזכך דיבוריו ותקשרם ומייחדם לשורשם בזה מייחד הה' אחרונה משם הוי"ה הק' . אשרי אנוש יעשה זאת . ולאיש אשר אלה לו . אליו יש רשות לדבר ד"ת ולגלותם לעם ה' בני אל חי . וזהו אשר צוה ה' לאמר . צוה הוא מלשון צוותא "וחיבור . היינו האדם אשר הוא מחבר ומייחד כביכול השם הוי"ה הק' כמבואר . אדם כזה יש לו רשות לאמר והבן כ"ז היטב :

וידבר וגו' קח את המטה וגו' העדה וגו' . המה בכאן רבו הדקדוקי' . וזה יצא ראשונה להבין ולדעת . ענין הטעות והחטא של מרע"ה . מה היה לו . ורש"י ז"ל פי' ע"פ יען לא האמנתם בי להקדישני שאלו דברתם אל הסלע הייתי מקודש לעיני העדה כו' עיי"ש . וזה אינו מובן . כי מהו החילוק בהוצאת מים מן הסלע היבש והקשה בין דיבור להכא' במטה ובודאי גם בהכאה נתקדש שם שמים עד למאוד . והנה כי על המטה הי' חקוק שם המפורש ויעלה על הדעת כי עבור זה אין עוד חידוש כ"כ בהוצאות המים ע"י הכאה במטה . שהלא ידוע כי מרע"ה היה כל גופו וכל איבריו הק' רק זכים ובהירים ומצוחצחים ושמות הק' והטהורים כי הוא היה סוד הדעת העליון הק' . והיה דבוק בהי"ן כנודע מספה"ק . ובודאי אין חילוק בין דיבוריו הק' להכאה במטה הק' . עוד מהו לשון ונתן מימיו המובן כאלו יש כבר בסלע מים מצד הטבע . ועוד והוצאת להם מים מן הסלע הוא כפל לשון ושפת יתר לכאורה . מאחר כי כבר אמר ונתן מימיו . עוד מהו לשון אל פני הסלע . עוד צריך לדעת למה קרא מרע"ה לישראל בשם מורים והלא שאלו כהוגן מים לשתות ורואני כי לא הקפיד הש"י בכאן עליהם ולא נכתב בזה לשון תלונה . אמנם בהעיר לב י"ל דהנה הבורא בהוב"ש ברא את עולמו והנהיגו בדרך הטבע וקבע אז בכל דבר ודבר מעניני הבריאה הנהגת טבעו שיהיה יתד קבוע במקום נאמן בל ימוט לעולם . והנה כאשר נצרך לפעמים לשדד המערכה ולשנות מדרך הטבע ולהעשות נסים ונפלאות לישראל . וכאשר כבר נעשו על ידי הנביאים הקדושים וחכמי הדורות נסים גדולים לישראל ויפלא הדבר בעיני כל משכיל איך יוכל דרך הטבע להשתנות והוא אשר הטביע והנהיג בורא כל העולמים בהוב"ש בדבר זה . ואיך יוכל האדם לשדד סדר המערכה אלהות כביכול :

אכן בכל דבר ודבר מעניני הבריאה קבע בורא כל העולמים ב"ה וב"ש ענין נעלם הפכיי המתנגד לדרך הטבע אשר הוטבע בדבר הזה . כנודע כי בכל דבר ודבר יש בו ד' יסודות ארמ"ע וידוע כי מים מכבים את האש ועכ"ז יש קיום לדבר הזה . הנה כי

יש בו ההתנגדות הפכיים וכמ"ש המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו . ואחז"ל כי מלאך מיכאל הוא בחי' מים סוד החסד . וגבריאל הוא בחי' אש סוד הגבורה והפחד והגם כי מים מכבים את האש עכ"ז עושה שלום במרומיו . וכ"א הוא במקומו ומצבו ומעמדו . ולהבין תוכן ויסודן של דברים הנ"ל ביותר ביאור . י"ל כי הקיום ומעמד של כל נברא ונוצר ונעשה הוא בחי' אי"ן כי כאשר כל דבר נברא רואה ומבין ערך מהותו ואיכותו נגד אור הלה והבהיר אור א"ס ברוך הוא וב"ש . אז נתבטל במציאותו ונחשב בעיני עצמו כאפס ואי"ן ומחשב בעצמו למה זה בראני הבורא ברוך הוא וב"ש כ"א לכבודו בראני ובודאי גם את הדבר הזה המתנגד הפכיי לנגדי ג"כ ברא הבורא בהוב"ש לכבודו . ועי"ז נעשה שלום ביניהם שלא לבטל זא"ז כנ"ל. ואז אין המים מכבים את האש וכדומה שאר דברים המתנגדים זה לזה ג"כ בדבר אחד ג"כ קיומן ומעמדן בעולם הוא ע"י בחי' אין וכנ"ל . וכבר מבואר דבר זה בפ' שלח . וכן בכל דבר נברא הגם שיש בו התנהגות דרך הטבע שהוטבע בו בעת הבריאה עכ"ז קבע בו הבורא ב"ה ברחמיו ענין נעלם המתנגד להטבע . וכאשר היה רוצה הנביא לעשות איזה נס ופלא ולשדד מערכת הטבע לפעמים לעת המצטרך היה מדבק ומקשר א"ע לבחי' אי"ן ועי"ז היה ממשיך ענין הנעלם המתנגד להטבע ועשה מה שעשה כי עיקר קיום הדבר בא מבחי' אי"ן וכמבואר. ועד"ז היו הנביאים ממשיכין ועושין נסים ונפלאות לעם ה' . והנה בכאן כאשר נצטווה משרע"ה מפי הקב"ה לעשות נס ופלא לישראל . להוציא להם מים מן הסלע היבש אז הבין משרע"ה שצריך לעשות בדרך זה שנתבאר לייחד ולקשר עצמו ולבוא לבחי' אי"ן אמנם עלה בדעתו הק' מאחר כי נס זה הוא נישא דרבים לכל ישראל ביחד. לזה מהראוי כי כל ישראל יבואו לבחי' אי"ן ואז יהיו ראוים לאותו נס וזה היה טעותו בכאן כי באמת רצון הבורא בהוב"ש היה רק שמשה ואהרן יעמדו בבחי' זו וימשיכו בטהרתם וקדושתם הנס הנפלא הזה לישראל ע"י הזדככותם ודביקותם לבחי' האי"ן וע"י דיבוריהם הק' אל הסלע ימשיכו הנס . והיה בזה קידוש שמו ית' גדול מאוד . כי ישראל היו רואים בזה כמה גדול כוחן של צדיקים אשר על ידי דיבוריו של הצדיק לבד יוכל להיעשות נס כזה ועי"ז היו יראים ונכנעים מאוד לפני ה' . ולהאמין בעבדיו הק' ולהשמר את דיבוריהם שיהיו הכל בטהרה ובקדושה . וזהו יען לא האמנתם בי להקדישני גו' . ועתה נבוא לביאור הפסוקים כי הבורא ב"ה צוה למשרע"ה קח את המטה והקהל את העדה היינו כפשוטו שיעמדו כולם לראות גודל תקפו של הנס. ודברתם אל הסלע לעיניהם היינו רק בדיבוריהם לבד וכנ"ל . ונתן מימיו היינו כח הנעלם שבסלע אשר מתנגד אל טבע הסלע והיבשות וכנ"ל . והוצאת להם מים מן הסלע כי הנה האותיות הקדושים של סל"ע במילואן כזה סמ"ך . למ"ד . עי"ן . אמצעיתן של האותיות הוא מי"ם ביהגם כי סלע הוא דבר גשמי עכ"ז האותיות במקורן ובשורשן הם אורות זכים ומלוהלהים ויש בהם כח הנעלם במילואן אותיות מי"ם. וזהו והוצאת להם מי"ם

מן הסלע והיינו ע"י השדבקותם לבחי' אי"ן וכנ"ל . ומשרע"ה הבין בדבר ה' אליו הקהל את העם שיהיו כולם באגודה ובדעה אחת ולדבק א"ע בבחי' אי"ן מאחר כי נישא דרבים הוא . אמנם לא היה הדבר באפשרי שיהיו כל ישראל במדריגה גדולה וגבוהה כזו ולא יכלו לדבק עצמם לבחי' א . וזהו ויקהילו משה ואהרן את הקהל אל פני הסלע היינו אל אותיות פני הסלע לבד היינו אותיות שרשיים של סל"ע ולא אל כח הנעלם אשר יש בו אותיות מי"ם וכנ"ל ואז היטב חרה אפו של משרע"ה על הדבר הזה על אשר אין יכולת בידם לדבק א"ע לבחי' זו ולזה קראם מורים ואמר המן הסלע הזה נוציא לכם מים וכי מסלע זה הגשמי והיבש נוציא לכם מים . הלא צריך להתדבק ולהתקשר בכח הנעלם ולבוא לבחי' גבוהה וכנ"ל . ומאחר שבא לכלל כעס בא לכלל טעות והכה את הסלע כפשוטו (ויך את הסלע במטהו פעמים ר"ל ב"פ אותיות ראשונים של סלע במילואו ואותיות אחרונים ואז נשארו האמצעיים אותיות מי"ם ויצאו מים רבים כו') והבן כ"ז היטב . ועוד יתבאר בסמוך בביאור יותר ובסיגנון אחר . והכל הולך אל מקום אחד : עוד יש לאלוה מילין . בילקוט קח את המטה כו' הה"ד מטה עוזך ישלח ה' מציון רדה בקרב אויביך וזהו המקל שהיה ביד יעקב כמ"ש כי במקלי עברתי את הירדן הזה והוא המטה ונפלא וגרלא לבאר זה . ונקדים הדקדוקים בפ' זו כי המה רבו א' מהו החטא של משה ואהרן במקום א' מצינו בקרא יען אשר מריתם את פי כו' וכתוב א' אומר יען אשר לא האמנתם בי להקדישני והלילה לומר כן על משה רבן שכה"ג ואהרן הכהן הגדול שהם המרו רצון הבורא ב"ה ח"ו . ובאמת לדברי המפרשים נראה שמשה רבינו ע"ה לא היה חייב בדבר וכוונתו היה לטובה אך שהיה לו איזה שגגה וטעות . וצריך לדעת מאין באה מקום לטעות . גם מה שאמר לו הקדוש ברוך הוא קח את המטה נראה ג"כ דכוונת השי"ת היה להכות הסלע ג שאר דקדוקי' שזכרנו למעלה במאמר הסמוך עיי"ש : ולבאר כ"ז צריך אני להאריך קצת ומתוכן יתבאר המשך הפסוקים בטוב טעם ודעת . דהנה הדבר הוא דראוי ונכון לאדם להיות אוהב את האמת להיות כל העובדות ומעשי' וכל הענינים של האדם שלא להטות עצמו מדרך האמת והישר . וכ"ז הוא מחמת כשאדם נותן לבו בכל מה שנהיה בעולם הם באמיתות מציאותו . וזהו קיום העולמות ע"י האמת והוא עמוד החזק שהעולם עומד עליו . וא"כ כיון שכל אדם יש בו נשמת רוח חיים אשר נפח בו שמו יתברך הבא ממקור האמת ע"כ ראוי לאדם להיות כל חפצו ומגמתו בכל עניניו להדביק את נשמתו בשורש האמת . ושלא לפסוק עצמו משורש כדי להיות דבוק תמיד באמיתות מקור א"ס בהוב"ש אשר הוא כולו אמת אך לע"פ שבחי' ומדת אמת הוא אחת . מ"מ יש שני מיני דביקות במדת אמת. אחד הוא להיות דבוק בהנהגה של אמת אשר העולמות עליונים מתנהגים ע"י להיות הכל מתנהג על פי הדין והיושר לשלם שכר וגמול טוב לעושי רצונו ית' ולמקיימי את דתו והמצות ולהעניש לעוברי רצונו . כפי היושר

שעבירה והשגה וזהו מדה שיש לה גבול שמתנהג עם הכנ"י כפי המדה אשר הם מתנהגים זרע ישראל למטה בין טוב בין לרע ח"ו. אמנם יש התנהגות ודביקות של אמת אשר האדם כשהוא דבוק באמיתות מציאותו ית'. שהוא למעלה מכל העולמות. והוא רק התפשטות הטוב טובה ורחבה בלי שום שיעור וגבול אשר משם נשפע שפע רב להכנ"י ככל אשר יצטרכו זרע ישראל. בלי שום מדה ושיעור וגבול. ולא כפי התנהגות האדם. רק בהטבה הבא ממקור האמת בתכלית הפשוט. ודביקות זו הוא רם ונשא מאוד. שהוא למעלה מן שאותיות והעולמות וזהו מדתו של יעקב שהוא היה מתנהג את עצמו בדרך האמת וכל מעשיו היו רק להאיר בכל העולמות חיות האמת המתנהגת בקו של אמת וכמו שכתוב תתן אמת ליעקב: ועפ"ז יובן מאחז"ל כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים שנאמר והאכלתיך נחלת יעקב אביך. דהנה יעא"ה זכה לנחלה שאין לה שיעור וגבול ותכלית ומאין בא לו זכיה זו משום שהוא היה נותן תענוג והתפארות לכל העולמות באמיתות מעשיו. אשר ע"י דביקותו בתמימות לב האיר קרן אור האמת בכל העולמות. ולא זו בלבד אלא שכל מגמתו של יעקב היה לדבק חיות ההנהגות האמת של העולמות בדביקות האמת אשר הוא ההנהגה אמיתית מציאת עצמותו ית' וגם למעלה דבק יעקב שכלו וכל כחותיו ויצא מגדר העולמות ולא שהניח העולמות למטה במקומם. אלא אדרבה בהליכת יעקב בדביקותו למעלה לדבק א"ע באמת הפשוט. משך עמו כל העולמות להיות התנהגות שאת של העולמות דבוק בטעם והיות האמת. העצמיות הפשוט. במקור ושורש האמת. ובזה גרם תענוג גדול למעלה לתוך העולמות. כי זהו שמחה ותענוג שלהם כשמרגישין העולמות היאך חיותם דבוק בעצמית האמיתית של הא"ס הפשוט. והיאך הם נשפעים ממקור האמת והא"ס אשר עבור זה שכרו ג"כ בלי שום שיעור וגבול וערך וזה היו העובדות של יעקב אע"ה תמיד לכך זכה עבור זה לנחול נחלה בלי מצרים וגבולים להיות שכרו ג"כ בלי שיעור וערך וגבול: והנה אותן השני בחי' של דביקות אמת הנ"ל. ר"ל אותה ההנהגה אשר העולמות מתנהגים ע"פ דרך הטבע של אמת לשלם לאיש חסד כמפעלו. וכן להיפוך ח"ו. וזהו מכונה בשם בחי' נקודו"ת שהם תחת האותיות שהאותיות מתנהגים כפי הנקודה אשר עושים ומנקדין תחתיהם כי הנקודה מנהיג את האות. וכמ"כ הנהגת האמת של העולמות הוא לפי התחתונים לפי ערך זה יונקים השפע מן העולמות. אבל אותו בחי' של האמת אשר הוא בהתפשטות אמיתית עצמותו ית'. זהו בחי' טעמי' וכתרי אותיות שהם למעלה מן האותיות והאותיות המה מתנהגים ע"פ הטעם הנאמר למעלה מהם כמ"כ העולמות מתנהגים ע"י חיות הנשפע עליהם מהתפשטות האמת והטוב. אשר הוא דקה מן הדקה. והוא תענוג ואור נעלם אשר הוא מאיר לעולמו' הרוחניים תענוג גדול בלי שום שיעור וערך וגבול. ואם אינו רק טוב ורצון הפשוט. וכשהאדם מדבק א"ע בדביקות עליון במקור האמת להיות דבוק בטעם עליון אז הוא בא לידי השגה של טובת הבורא בהוב"ש. איך שהוא

טוב ומטיב. וזה"ש דהמע"ה טעמו וראו כי טוב ה'. ר"ל כשתבואו לבחי' דביקות של טעמי"ם להיות יוצא מגדר העולמות אז תראו כי טוב ה' כי הוא ית"ש הוא עצם הטוב והתפשטות הטוב האמיתי בלי סוף גבול. וזה היה בחי' יעקב אשר היה יוצא מן גדר העולמות והדביק חיות האמת של התנהגו' העולמו' להיותם מרגישין בטעם נועם האמת העליון הפשוט בלי שום לבוש והוא היה דבוק בבחי' הוא"ו של שם הוי"ה ב"ה וב"ש והוא היה הבריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה. והוא הדביק כל העולמות לשורש האמת של הא"ס כמש"ל וזהו רמז הוא"ו על התחברות ודביקות בחי' בריח התיכון: ועפ"ז יובנו דברי חז"ל וחידותם שאמרו כל אמת' בריבוע אמתא ותרי חומשי באלכסונא. דהנה אמה הוא מדה בחי' קו הוא"ו הנמצא בריבוע של ד' אותיות הוי"ה בהוב"ש. אשר המה מאירים בד' העולמות אבי"ע. דיו"ד רומז אל עולם אצילות. וה' עליונה אל עולם הבריאה. והוא"ו לעולם היצירה. וה' אחרונה לעולם העשיה. וכל עולם ומדה כלול מחבירו א"כ בכל עולם יש הארה של ד' אותיות השם הוי"ה בהוב"ש. ויעקב דהוא הוא"ו האמצע המחבר את האהל להיות אחד וע"כ כשהדביק יעקב א"ע אל מקו' עליון להיות דבוק באמיתי' עצמותו ית"ש. במקור האמת והיה נוטה א"ע מגדר העולמות. לצאת חוץ אל רום המעלות שהוא בחי' אלכסון אשר הוא יוצא מן היושר דרך אלכסון אז פעל יעקב ביציאה ורומם זו ע"י הוא"ו לחבר כל העולמות עולם שלמעל' ממנו עם עולם התחתון להיות נעוץ סופו בתחלתו. וזהו דביקות והיבור ה' התתונה לה' עלוינה דה' עליונה הוא השורש והמקור להיות אם הבנים שמחה. וזהו כוונת הגמ' דביציאת יעקב מגדר העולמות פעל להיות אמתא ותרי חומשי ר"ל ב' הה"ן שנתחברו ע"י הוא"ו. וזהו בחי' אלכסון היינו כשהטה יעקב א"ע מהתנהגות היושר והאמת של העולמות להיות מרגיש הטעם והנועם העליון. וזהו כוונת חז"ל כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים. ר"ל דשבת הוא חיות העולמות והוא הנקודה של ו"ו ימי המעשה. שהוא רומז על חיות הפנימית של העולמות. וכשהאדם מענג זה החיות להיות מדביק זה החיות בטעם הרוחני של אמיתית עצמותו ית' כמו שהארכנו לעיל. וגם מרגישין היאך הם נשפעים ונדבקים בחיות הא"ס של המקור שנושפע לתוכם. וזהו התענוג שלהם. ואדם שמעורר זה התענוג ומענג את חיות הנ"ל המכונה בשם שבת להיות נהנין מזיו אור אמיתית עצמותו ית'. שהוא בלי שיעור וגבול. אז עבור זה זכה לנחול נחלת יעקב שהוא בלי מיצר וגבול. כי זה היה מדת יעקב כמאחז"ל במס' שבת לא כאברהם שכתוב בו קום התהלך בארץ לארכה כו'. ולא כיצחק שכתוב בו. לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל. אלא כיעקב שכתוב בו ופרצת ימה וקדמה כו' והוא כדברינו הנ"ל. דיעקב פעל ועשה שעשוע בכל העולמות. שחיבר כל הד' עולמות להתענוג שלמעלה ממנו אשר הוא בלי גבול. וזהו שאמר יעקב כי במקלי עברתי את הירדן. ר"ל כי המקל והמטה של יעקב הוא בחי' הוא"ו הנ"ל. אשר ע"י דביקותו שהדביק חיות האמת של הנהגת

העולמות

העולמות אל דביקות אחדות עצמותו ית' אשר הוא רק התפשטות הטוב והם אינו בבחי' שכר ועונש גבולים. כי שם המקור אשר ממנו ישאבון כל מיני השפעות טובות להכנ"י. ושם אין משטין ואין קטרוג על הכנ"י. ובזה העביר יעקב את כל הדינין היורדים למטה על ידי התפשטות הטוב אשר המשיך מהמקור מהבאר מים חיים אשר חפר בדביקות שכלו בנועם העליון וזה"ש כי במקלי. רצה לומר במטה הנ"ל היינו במה שנטה א"ע חוץ לגדר העולמות אל דביקות העליון. עי"ז עברתי את הירדן. העברתי מהכנ"י כל הדינין היורדי' למטה שמרומז בתיבת ירד"ן. יר"ד די"ן וזה"ש דוד המלך ע"ה מטה עוזך ישלח ה' מציון. ר"ל להטות העוז והגבורה של מעלה להיותם נמתקים. זה ישלח ה' מציו"ן ר"ל מהצדיק המכונה בשם ציו"ן [גימ' יוסף] כלומר על ידי דביקות הצדיק בדביקות נועם העליון האמת הרוחני. בהטיה זו יכפה אף וממתיק העוז והגבורות מן הכנ"י. ומבטל כל הדינים מעליהם. וקובע לשם דוכתא במקום אחר להיות הקב"ה שופך חמתו על שונאיו וזה"ש רדה בקרב אויביך ר"ל שימשול השבט והגבורות בקרב אויביך שונאי ישראל אבל על הכנ"י נמשך שפע רצון ממקור השעשוע מבחי' שעשו"ע. שופעים חיים זכו להיות נשפע עליהם מהנועם העליון כל מיני שפע טובה וברכה: ומעתה נבוא אל ביאור דברי הפרשה הנ"ל. השי"ת אמר למשה קח את המטה. שהוא היה ג"כ על בחי' יעקב כדאי' בזוה"ק יעקב מלבר משה מלגאו ר"ל דמשה היה הפנימית של כל העולמו'. והוא הדעת המחבר את העולמות למקורן. והיה דבוק תמיד בשכלו אל היות האפס של הא"ס הפשוט בעצמותו ית' אשר הוא ההנהגה אשר הוא למעלה מן ההנהגה של חיות האמת שמנהיגים בדרך העולמות וזהו שא"ל השי"ת קח את המטה ר"ל זו ההכרעה אשר הוא מכריע בדעתו להטות א"ע ולצאת חוץ לגדר העולמות למעלה מהנהגת הגבוליות. והוא יכול להנהיג את העולמות העליונים כפי חפצו ורצונו. ולא כפי הטבע שהוטבע בהם. לכך זכה משה למטה אלהים. אשר היה חקוק עליו שם המפורש שהיה יכול להטות כל העולמות חוץ מדרך הטבע אשר הוא בחי' אלהי"ם בגימ' הטב"ע. וזהו שצוה לו השי"ת שיקח בחי' של מטה זה ולהקהיל את העדה ולקרב אותם. שיוכלו לקבל השפעה עליונה אשר הוא למעלה מכל העולמות ושיהיו נדבקים אל ההנהגה של אלהותו הפשוט האמיתי ית'. אשר שם יש יכולת להשתנות כל דבר טבע להפכו. וכל הדברים שבעולם משועבדים שמה לעשות חפץ ורצון הצדיק. וזהו שא"ל הש"י ודברתם אל הסלע לעיניהם. ר"ל אל הסלע העליון. דהנה השורש והחיות של הסלע הם אותיות סל"ע אשר שמה ברוחניות. וזהו בחי' ספ"ר מהג' ספרים הנזכרים בס"י כאשר יבואר אי"ה לקמן ורצה הקב"ה שע"י דיבורו של משה אשר יקבע משה רבע"ה את האותיות של סל"ע בה' מוצאות של פיו הק'. אז יגלה להם ע"י דביקות העליון אשר יהיה לו בעת דיבורו את המקור של האותיות. שהיא בחי' של ספ"ר מהג' ספרים הנ"ל. והוא כח וחיות הנעלם מהאותיו' של סל"ע ואז כשיתגלה הסלע מחיות המקור של הא"ס ב"ה התפשטות הטוב. אז המצא מי"ם כי המילוי של תיבת סל"ע כזה סמ"ך למ"ד עי"ן. אותיות האמצעיים הם מי"ם וזה המילוי בא ממה שנתמלא מהשפעה של חיות העליון ע"י הדיבור של הצדיק בדביקות העליון. וזש"ה ונתן מימיו. ר"ל מים הפנימיים אשר גנוזים בו. והוצאת להם מים מן הסלע. ר"ל מפנימיות של הסלע תוציא מים. כלומר שתראה לפתוח מקור ההשפעה של מים מסלע גופיה אשר נשפע בו מצד רצון חפצת מים. ע"י התגלות המקור אשר נתמלא התיבה בהשפעה עליונה. אשר הוא למעלה מן ההויות והעולמות. ואם היה עושה משה בזה. כאשר צוהו השי"ת היה יוצא מזו קידוש ה' גדול שהיו רואין אז כל ישראל גודל פעולות הצדיק ודיבורו הק'. אשר על ידי דיבורו בקדושה היה מגלה לתוך הדיבור והתיבה שיוצא מפי הצדיק את מקור העליון והיה משפיע לתוכו מהתפשטות הטוב אשר נעלם בתוך החיות של האותיות והדיבורים ובזה יוכל הצדיק לפעול בדיבורו אף לשנות הטבע ולהשפיע לזרע ישראל כל מיני הטבה. אמנם משה רבע"ה לגודל צדקתו. חשב שזה אינו רק בנס של יחיד שאז יוכל הצדיק לדבר ולקשר אותו במקום עליון. במקורו ושרשו ושם פועל כל השינויים שהוא רוצה אף לעשות איזה נס ופלא גדול. כי מה שבא דרך הטוב אשר מתנהג בהעולמות זהו רק ע"פ דרך הטבע. אבל מה שבא ממקור עצמותו של הטוב אשר הוא חוץ מגדר העולמות. זהו עיקרי נס לשון הרמה למקום גבוה. ע"ד הרימו נס. אשר ע"כ ניבא דרבים קשה מאוד. כי אין בכח האפשרי להטו' לבבות של כולם להיותם דבוקי' כולם למעלה אל המקום ולצאת עמהם חוץ לגדר העולמות. ולשנות הטבע עבורם. ומשה הסתכל בהכנ"י וראה והבין שהם עדיין רחוקים מבחי' זו לכך כתיב ויקהילו אותם אל פני הסלע. היינו שלא היה יכול לקרב אותם רק אל בחי' התגלות של הסל"ע דהוא האותיות עצמם של סל"ע. בחי' ספ"ר ולא לצאת אתם חוץ לגדר העולמות ולשנות הטבע ע"י המילואים של השפעה הבא ממקור עליון. והיה קשה דבר זה למשה מאוד שלא יהיה חילול ה' בדבר ח"ו. לכך כעס עליהם ואמר שמעו נא המורים כו' כמבואר זה למעלה בסמוך. המן הסלע הזה נוציא לכם מים. ר"ל וכי אתם סבורים שמבחי' התגלות של הסלע התחתון. היינו אף שאתם דבוקים בבחי' סלע זה היינו בחי' הנהגת העולמות אשר הוא בדרך טבעי נוציא לכם מים. זהו מן הנמנע. וכי אוכל בלא דביקות העליון לשנות הטבע עבורכם. ולהוציא מים מחלמיש צור ולזה מחמת שבא לכלל כעס בא לכלל טעות וזש"ה וירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמים ר"ל ע"י המטה שהיה חקוק עליו שם המפורש הכה את הסלע פעמים היינו שהכה והסיר השני צדדים מתיבת סל"ע במילואו. אותיות הראשונות שהם אותיות סל"ע ואותיות האחרונות שהם כד"ן. ואז נשארו אותיות האמצעיים שהם מי"ם. וכנ"ל. וזש"ה ויצאו מים רבים. וזהו שחשב להם הש"י לחטא ואמר יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל שהקדוש ברוך הוא רצה שמשה בעצמו יפעל להם זה על ידי דיבורו לבד כיש

ע"י שידבר אל הסלע בדביקות עצום אל אמיתות מציאות עצמותו ית' ויגלה לבם המילוי של תיבת סלע הנשפע שהיות מקור העליון אשר יוכל הצדיק לשנות הטבע כרצונו ע"י דיבורו הקדוש ואז היה נתקדש שמו יתברך ביותר שהיו רואים אז גודל מעלת וחשיבות פעולת דיבורו של הצדיק אשר הוא יקר מאוד בעיני השי"ת . וממנו יראו וכן יעשו הכנ"י והיו לוקחים מוסר גדול לעצמ' איך שכל איש ישראל יקדש את עצמו וכל דיבוריו להיות כל הה' מוצאות הפה טהורים וקדושים ולהיות דבוק במקור האמת וכ"א יוכל לבוא לבחי' זו אם ישמור שפתיו ולשונו ואחר המוצאות שלפנים אותם ח"ו וידבק א"ע אל מקור האמת משא"כ כשעשה משה זה ע"י פעולות שמות הק' היינו על ידי המטה שהיה חקוק עליו שם המפורש אז אמרו בלבם משה זכה לזה המטה לכך יכול לפעול ע"י כל מה שרוצה אבל אחר ב"א אשר לא ישיגו מעש אלהים מאין יהיה להם היכול' לפעול ולשנות הטבע וע"י נתמעט האמונה בלבבם · וקידוש שמו ית' אשר היה נתקדש ע"י עולם הדיבור של משה וזה"ש יען אשר מרית' את פי למי מריבה . ר"ל שפגמו בעולם הדיבור אמנם משה בגודל צדקתו בודאי נתכוין לשם שמים ואך להכם ויהכם עוד והבן כ"ז היטב :

ויסעו בני ישראל ויחנו באובות גו' עד סוף הפרשה . בפרשה זו יש לרמז סודות נפלאי' להורות לעם ה'. דרכי ה' וסודותיו הק' כי הנה כאשר בא התעוררות בלב האדם לאמר עד אנה ירום אויבי עלי . ועד מתי אהיה משוקע בהבלי תאוות עוה"ז הגשמי והחומרי ורוצה להיות מאז והלאה סור מרע ואח"כ לדבק א"ע אל הטוב אז צריך לחשוב בלבו לאמ' מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב והיינו שצריך לדבק עצמו במדתן ובחינתם . מדת אברהם הוא מדת החסד לגמול חסדים לכל זרע ישראל ומדת יצחק הוא הגבורה והפחד ומדת יעקב הוא לעשות הענוגים והשעשועים והתפארות להבור' ב"ש וזהו ויסעו ב"י ויחנו באב"ת היינו לעשו' הנ"ל בבחי' ומדת אבות הק' ויסעו מאב"ת ר"ל לפעמי' כאשר יסעו מבחי' זו ויפלו ממדריגתן ח"ו. אז ויחנו בעיי העברים . ע"י לשון חורבה ושממה כפרש"י ז"ל . העברים היינו בעבר האחר במדבר אשר על פני מואב . מוא"ב מספרו מ"ט כי כמו שיש מ"ט ש"ב הק' שיש לנו השגה בהם כן יש כנגדן מ"ט שערי טומאה. וזהו במדבר אשר ע"פ מוא"ב. היינו שיבואו למדריג' התחתו' ח"ו . עד מאוד למקום החורבה ושם"א אשר הם מסכים המבדילין. ע"פ מואב היינו המ"ט שערי' אשר משם הוא המשכה אור השפעה להעולמות . וזהו ממזרח השמש והנה שנופל האדם ח"ו לבחי' ומדריגה כזו עכ"ז אם הוא דבוק בנקודה עילאה וזהו סוד ההו"לם אשר על הא' של אבא . וכיון שהוא דבוק בנקודה עילאה זו . משם נסעו ויחנו בנחל זר"ד היינו שיוכל ליסע ולעלות בבחי' זו עד אשר יבוא לבחי' נחל הק' המשקה את כל הענפי' זר"ד הוא מלשון שבילי זרדין . משם נסעו ויחנו מעבר ארנון אשר במדבר היוצא מגבול האמורי א"רנו"ן . אל"ף הוא סוד כתרא עילאה קדישא. ר' הוא סוד רהבית

חכמה . נו"ן הוא סוד נו"ן ש"ב. היינו שיוכל לעלות לבחי' כח"ב . אשר במדבר בחי' הדיבור סוד המלוכה היוצא מגבול האמורי . היינו מהגבולין של ה' מוצאות הפה . כי גם בבחי' המלוכה כלול כח"ב . כי כל א' כלול מעשר . כנודע ליו"ח כי ארנון גבול מואב בין מואב ובין האמורי היינו כי אלו הנ"ל הם הגבול של המ"ט ש"ב בין מוא"ב היינו המ"ט ש"ב העליונים . ובין האמור"י כמ"ש ש"ב של המלוכה הק' . כי הה' מוצאות הפה הם ה' שערים כוללים אשר כ"א כלול מעשר ע"כ יאמר בספר מלחמות ה' . היינו על אלו המדריגות והיחודים הק' . שמבוארי' עד הנה יוכל להיאמר בספר ע"י למוד תוה"ק אז יוכל לבוא לבחי' הנ"ל ויוכל לנצח מלחמת ה' אשר בכל אדם את והב בסופה וה"ב מספרו כמו אהב"ה והייט לבסוף יהיה לו אהב"ה ואת הנחלים ארנון ואשד הנחלים אשר נטה לשבת ער. ידוע דאית נחל עליון ונחל תתאון נחל עליון הוא בחי' מזלא עילאה קדישא. בסוד נו"צר חסד ל"אלפים ר"ת נח"ל ונחל התתאון בחי' מזלא תתאה . בסוד ונק"ה . והוא יוצא מר"ת כ"שפנו ח"כתה לה' . והוא בחי' מיין תתאה ואתערותא דלתתא של עם ה' בני אל חי בכל לבבם ונפשם . ועי"ז אתער נחל העליון להשקות ולהשפיע כל מיני טובה וברכה להעולמות כולם לחיות הק' ולאופני הק' . ולעשר כחות המלאכיית ולגלגלי המרכבה . ולהריק שפע טוב וברכה והצלחה בני חיי מזוני על זרע ישראל וזהו כנחלים נטיו שהשנויים זה לזה כי מרוב ההשתוקקות של אתערותא דלתתא . אשר בא אל נחל העליון הק' אתער ההוא נחל להשקות ולהשפיע אל הנשמות ישראל כל טובו וכל חדו וכל ברכאין שבין . וזהו ואת הנחלים . היינו עם את הנחלים הק' תרין מזלין נוצ"ר ונק"ה . ארנו"ן היינו הג' בחי' כח"ב כנ"ל ואשד הנחלים היינו שפיכת הנחלים אלו הק' אשר נטה לשבת לעשות ישיבה. ע"ר הוא לשון חורב' ושממ' מלשון ער"ו ער"ו היינו לעשות ישיבה ותיקון אף במקום חורבה ושמן לגבול מואב. היינו כי אלו הנחלים הם בחי' משענה לגבול מוא"ב. היינו המ"ט שערים ומשם באר"ה הוא הבאר הק' . סוד התוה"ק . אשר אמר ה' למשה בחינת הדעת . אסוף את העם היינו שיתיחדו כולם בדיעה אחת ובקשר אחדות ואז ואתנה להם מים היינו התוה"ק : והנה מכאן והילך מרומז בפסוקים איך להעלות את בחי' הבא"ר . א"ז הוא היחוד. הוי"ה אדנ"י . במונה אותיות מספר א"ז ישיר ישראל את השיר' הזאת עלי באר ענו לה להעלות את הבאר להעולמות העליונים באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם היינו אשר חפרוה החכמי ישראל בכל דור על ידי מחשבותם הק' וזהו במחקק לכון מחשבה וחקיקה במשענתם לשון משען ומשענה היינו שנכון דאורייתא אוחן השזגבי' המחזיקים ידי לומדי התורה . כי גם על ידם נתרבה התורה בישראל . וממדבר מתנה . אדם שמפקיר את עצמו בשביל התורה ומצותיה . כמדבר הזה אז נעשה לו התורה כמתנה כי יש חילוק בין מכר למתנה . היינו שממכר א' ביתו לחבירו . ומגלה בו הלוקח סוגר שמיר וגנוז הגט שכתב לו בשבר המכר מחמת ארעא ועד

לום

אש רקיע עכ"ז לא קנה הלוקח את האוצר ובמתנה קנה המקבל המתנה גם את האוצר כי נותן בעין יפה הוא נותן כידוע זה מהגמרא ומהפוסקים ואדם כזה שמפקיר א"ע על התורה אז נעשית שלו בתורת מתנה וקנה גם את האוצר הטמיר וגנוז היינו הנ"ק המובלעים בתוך הקליפות החיצונים להוציא בולעם מפיהם. וכמו שהובן בספר מתנה כהביטו בפוקא ותהמוהו בברא היינו מלי חיצוניי כי היכי דלא ליהוי עוד מילתא דטמירתא רק שיעלו לשורשם הרמה בקודש וממתנה ומכיון שזכה כבר לבחי' מתנה וכנ"ל נחלי אל היינו יוכל להמשיך נחלי שפע טוב וברכה מהי"ג ** נהרו' השופכין שמן אפרסמון אשר התחלתם הוא אל רחום וחנון כו' ומנחליאל במות היינו מהי"ג נהרין כנ"ל במות היינו הי"ג שמין קדישין הנק' שבחא דעתיקא היוצאים מפסוק מי אל כמוך כו' ומבמות הגיא היינו לעומק כזה אשר בשדה מואב והוא שיר שער השמים של הגן ש"ב ראש הפסגה עד לבחי' ראש סוד גולגלתא. ונשקפה ע"פ הישימון היינו להעולמות העליונים אשר לית שום השגה של נאצל נברא נוצר ונעשה תפיסא בהו כלל והוא ע"ד יוצר אור ובורא חושך מחמת כי עולם הבריאה הוא למעלה מעולם היצירה לכך נאמר בו חושך כי לית מחשבה תפיסא ביה וכדאי' בכתבי האר"י הק' ז"ל והמשכיל יבין כ"ז היטב:

על כן יאמר בספר מלחמת ה' את והב בסופה. לכאורה אינו מובן באיזה ספר נאמר דבר זה וכי יש לנו ספר מלחמת ה' אך בהעיר לב ושום שכל י"ל דהנה אי' בס"י בג' ספרים נברא העולם בספר ספר וסיפור. והכוונה דספר רומז על בחי' של ∴ ציור האותיות ∴ אשר נצטיירו האותיות במחשבה אל"ף וכדומה וספר רומז כשבאו האותיות לבחי' התגלו' ונתגלמו בספר במכתב ובאו לכלל דיבור וסיפור רומז על חשבון וצירוף אותיות ושמות וגימטריאות וע"י ג' בחי' אלו יש שורש לכל מיני מציאות שבעולם כי אין לך דבר בעולם שאין לו שורש נעלם רומזי בג' ספרים הנ"ל והנה אנו רואים שנמצא בעול' מלחמת ה' כלו' שהרשעים רוצים ללחום עם הש"י ולכאורה יפלא מאין בא זה דזה שייך לומר שהשי"ת לוחם עם אויביו ועוש' נקמה בשונאיו כמש"כ מלחמה לה' בעמלק אבל מה שהרשעים סוברים רוצים ללחו' עם ה' זהו פלא גדול וע"כ יש לו איזה מציאו' ג"כ בספר מג' ספרים הנ"ל שנברא בהם העולם. כי כל דבר יש לו שורש בספר עליון וצריך להבין מה תועלת יוצא מזה וזש"ה ונותן טעם לשבח ע"כ יאמר בספר מלחמת ה' ר"ל טעם הדבר והכוונה מה שנמצא זה בספר מג' ספרים הנ"ל בשורשו הוא כדי שיהיה את והב בסופה דהנה תיבת א"ת רומז על היראה כמ"ש את ה' אלהיך תירא ונק' את והוא כמו שם ר"ל דמתוך היראה בא האדם לידי אהבה והוא מדה הנגררת מדה אחרת אחריה וכו' הוא אותיות אהב"ה כי אל"ף עם ה' מתיבת אהב"ה נכלל בוה"ו של והב והנה אלו הב' מדות שהם א"ת וה"ב דהוא אהבה ויראה בסופה הוא צירוף מ"ב שהוא אדנ"י אלהים שהשם אדנ"י גימ' ס"ה ואלהים גי' פ"ו. והוא הצירוף של תיבת סופ"ה שהוא מלשון סופה וסערה וגם רוח סערה עושה דברו שעם ניכר שליטת כחו ואדנותו וכשהאדם מתבונן איך שגם בסופה וסער שהי' דין נמצא כח וחיות אלהות ומתוכו בא לידי יראה ואהבה ואז יכול להפך הצירוף ר"ל ונעשה צירוף ויחוד שתיבה הנ"ל באופן שיהיה רק לטוב כמ"ש אדנ"י ה' נתן לי לשון לימודים שבלשון הצדיק נכרע הדבר לכף זכות וע"כ עי"ז שנמצא הרע בעולם ומתבונן האדם בכח הנעלם שבהרע שגם שם יש חיות ושליטת אדנותו ית' ואלהותו ית' ואז יוכל האדם לבוא לידי דביקות יראה ואהבה ולהפוך הכל לרחמים לשנות הצירופי אותיות והתיבות מצר"ה לרצ"ה ואז נעשה עי"ז הרע כסא ומרכבה אל הטוב והכל נמתק ונעשה רחמים גמורים. וכיה"ר אמן:

בלק

מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל. ידוע שיש בחי' יעקב ובחי' ישראל ר"ל דלפעמים עושה אדם איזה עובדא ואינו מוצא שם עדיין אלהותו יתברך זולת בסוף המעשה זהו בחי' יעק"ב ר"ל יו"ד עק"ב. היינו דהחכמה של אלהות המרומז ביו"ד בא בעקב ולבסוף אבל כשהאדם מדבק עצמו בדביקות אמיתי להש"י. ותיכף בתחל' העובדא כוונתו לשמו ית' ומרגיש הוית אלהות אז הוא מכונה בשם ישרא"ל ר"ל יש"ר א"ל שהוא מרמז על דביקות היושר וזה הדביקות א"א בתמידות רק שלפעמים בדרך ארעי נ"ל בבחי' יעק"ב להשיג עכ"פ בסוף חכמתו ואלהותו ית' וזה"ש מה טובו אהליך יעקב היינו כשמדריגת יעק"ב הוא אצלך רק בבחי' אוה"ל דהוא דירת ארעי כידוע. וזש"ה מה טוב ומה נעים הדבר כשהדביקות התחתון המכונה בשם יעק"ב הוא אצלך בבחי' אוה"ל לבד רק לפעמים. אבל משכנותיך ישראל שהדביקות המכונה בשם ישרא"ל שיהיה אצלך בבחי' משכן שהוא דירת קבע היינו שיהיה בתמידיות וכיה"ר אמן. והבן זה היטב: עוד י"ל ע"ד רמז דהנה אחז"ל שהקב"ה יושב ומספר בשבחיהן של ישראל ועי"ז נסתמית עינו של בלעם הרשע שאמר מי שהוא טהור ומשרתיו טהורים יציץ בדבר הזה ומזה נסמית עינו. דכתיב נאם הגבר שתום העין ע"כ. והטעם הוא כי בלעם הרשע רצה להרע לישראל בכל מה שיוכל וחשב שבזה יוכל להרע להם במה שיסתכל בענין התחלת הויות גופם. והיינו שרצה להסתכל בשעת הזרעה לראות זרע בגוף כ"א מישראל מעט הריין מצד תאוות הלב ואם ואם כוונתו מה שהתרעם ואמר מי שהוא טהור ומשרתיו טהורים יציץ בדבר הזה אך כוונתו היתה לגנות הזווגים של ישראל ולהרע להם מצד גופם אבל הכתוב אומר נאם הגבר שתום העין ר"ל שנסתמית עינו בזה שלא היה יכול להסתכל בזה להרע להם. כי ישראל קדושים הם ומופרשים ומובדלים הם מכל תאות גשמיות וכל ענין שבזווגן כוונתם הוא רק לעשות כדוגמא של מעלה בהשגחות עליונים והש"י שם לו חכה בפיו והוכרח לומר היפך מחשבתו הרעה והוא שאמרו מה טובו אהליך יעקב דשם הגוף מכונה בשם יעקב

שמחז״ל בית יעקב אלו הנשים ובני ישראל אלו האנשים גוף ונשמה נק׳ ג״כ בבחי׳ איש ואשה חומר וצורה וז״ש מה טובו אהליך יעקב היינו שהוא בחי׳ אהל שכן באדם הוא ג״כ טוב ויפה ונעים מחמת שנגלה בקדושה ודטהר׳ מגודל קדושת האב והאם בשעת הזיווג. משכנותיך ישראל זהו שבה הנשמה שנקר׳ ישראל והיא השוכנת בתוך הגוף ומתחיל לספר שבח זיווגיהם של ישראל ואומר שהם כנחלים נטיו היינו שמכוונים בעת הזיווג לעשות כדוגמת הזיווג של מעלה שהוא בבחי׳ שני נחלים הנוטים זה אל זה דהנה יש נחל עליון ונחל התחתון כמבואר למעלה בסמוך נחל תחתון הוא בחי׳ כ״שבנו ה״שבה לה׳ ר״ת נח״ל והוא בחי׳ מ״נ ונחל עליון הוא בחי׳ נ״וצר ח״סד ל״אלפים הוא ג״כ ר״ת נח״ל והוא בבחי׳ מ״ד והם נוטים זא״ז כי מקדם צ״ל התערותא דלתתא . ואח״כ נעשה אתערותא דלעילא . וזהו כנחלים נטיו שהם נוטים זא״ז . כגנות עלי נהר כו׳ וכל הענין רומז על גודל השפעות העליונות שישראל גורמים בקדושת הזיווג כי בלעם רצה בדבר זה לגנות את ישראל ויהפוך ה׳ כו׳ . ואז הוכרח הרשע לדבר ההיפך והבן . וכל הקללות יתהפכו עלינו לטובה ולברכה . וכן יהי רצון אמן :

פינחס

וידבר גו׳ פנחס גו׳ השיב את חמתי גו׳ תחת אשר קנא גו׳ ויכפר על גו׳ . במדרש אמר הקב״ה בדין הוא שיטול שכרו והוא פלאי מאי משמיענו המדרש בזה . אכן בהעיר לב ובוש של י״ל דהנה הש״י ית׳ מעיד על פינחס שהוא השיב את חמתו והלא כל החוטאים בדבר פעור ובבנות מואב מתו . וכדאי׳ במדרש ע״פ קח את כל ראשי העם והוקע אותם כו׳ ומנין היו יודעים מי החוטא . אמר הקב״ה אני מודיען כל מי שטעה הענן סר מעליו והשמש זורחת כנגדו כו׳ עיי״ש ותוך לזה מתו במגפה כ״ד אלף ועד כמה ליגוף וליזול . עד שהוצרך פינחס להשיב את חמתו ית״ש . אכן י״ל פי כללות ישראל הם ערבים זה לזה . וע״כ הערבות נתהוי בו אז כל ישראל כלייה ח״ו . וע״י קנאת פינחס שככה חמתו ית׳ ויתע׳ . והנה הוקשה להמדרש הנ״ל הלא ידוע ומפורסם בדחז״ל ואנו מאמינים בזה . ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא . וא״כ מהו זה שאמר הש״י למשרע״ה פינחס בן אלעזר גו׳ הנני נותן לו את בריתי שלום והיתה לו ולזרעו אחריו . הלא זה העולם אין בו כדאי להשתלם בו שכר מצוה . אכן י״ל דהנה פינחס למד ממשה רבינו ע״ה ההלכה למשה מסיני הבועל ארמית קנאין פוגעין בו . וברצותו מעשה זמרי העיר את לבבו לקיים מצוה זו ולקנא קנאת ה׳ צבאות . בלתי שום כוונה אחרת אך ממילא נסתעף מזה בהשיב את חמתו ית׳ מעל בנ״י שלא יתחייבו כליה ח״ו עבור הערבות כנ״ל ועד״ז נטל פינחס שכרו בהאי עלמא . על דבר אשר נסתעף ממצוה זו בעשה אבל שכר מצוה עצם מעשה לש״ש לקנאות קנאת ה׳ צבאות קיים לעד לעולמי עולמים לעוה״ב . וזהו שאמר המדרש בדין הוא שיטול שכרו . ר״ל גם בהאי עלמא וכנ״ל . וזהו מפורש ג״כ באר היטב בפסוק השיב את חמתי פי׳ בקנאו את קנאתי כו׳ . היינו שהוא עשה רק בכוונת זו לקנא קנאתי ועי״ז נסבב הדבר ממילא שהשיב את החימה מעל בנ״י . לכן אמור לו גו׳ והיתה לו גו׳ תחת אשר קנא גו׳ ויכפר על בנ״י . היינו תחת דבר זה שקיים המצוה לקנא קנאת ה׳ צבאות עוד נוסף לזה ויכפר על בנ״י . ולזה בדין הוא שיטול שכרו אבל שכר המצוה גופא קיים ועומד לו לעולם הנצחי שכולו טוב . והבן כ״ז היטב :

ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר וגו׳ . הנה כתיב ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה . ישועה נק׳ בחי׳ כתרא עילאה קדישא שמשם הוא מקור הישועה והחסד והרחמים . ותרין מעינין דיליה הם י״ה דאינון חכמה ובינה . ומשם בא השפע והישועה לתחתונים בחי׳ הנק׳ ממש ישועות . וזה י״ש דהמע״ה כוס ישועות אשא כו׳ כי כמו שהכוס הוא כלי לקבל את היין הנתון בו ככה הוא בחי׳ דהמע״ה שהוא המלוכה העליונה כביכול . הוא כלי לקבל מחמת ישועות ע״י בחי׳ צדיק חי עולמים דאיהו אתקשרותא דכ״לא ולשאוב בששון סוד צדיק חי העולמים . כשאחז״ל ששון זה מילה אות ברית הוא לעולם ולהשפיע ולמלאות כוס ישועות כנ״ל סוד המלוכה הק׳ . ודהמע״ה רצה להעלותן למקורן ולשורשן הרמה בקודש . וזהו כוס ישועות אשא . וכפי׳ מ״ש בזוה״ק ע״פ כוס ישועות אשא ה׳ אלבשן דסתרין על כוס רומזים לה׳ ישועות עילאין דנפקין מגו עלמא עילאה עולם החירות כידוע למביני מדע . שכ״א כלול מיו״ד קדושות . וכן בכללות נו״ן ש״ב. והן הן אותיות מנצפ״ך פשוטות וכפולות . ואימן ה׳ ישועות נק׳ בנות צלפח״ד . וזהו פי׳ הפסוק ותקרבנה בנות צלפח״ד . שהיו מקרבין עצמותם לשורשם העליון . שה׳ ישועות הנ״ל נק׳ בלשון בנו״ת דסתרין לשכינתא מחמת שהן מקבלין שפע ממקור העליון . ונק׳ בנות צלפח״ד. צלפ ח״ד אילן חד כי לית תמן פירוד בסוד תרין ריעין דלא מתפרשין : או יאמר בנות צלפחד . ר״ל פח״ד . כי ה׳ אותיות מנצפ״ך כפופים רומזים לגבורות קדושות. ומשם בא הפחד והמורא על שונאי ישראל וע״כ עושי רשעה שלא יתקרבו לקדושה עליונה . ולא יוכלו להרע לישראל ורצונם והשוקתם של הה׳ ישועות הוא שיהי׳ להם אחיזה ונחלה בארץ הק׳ והטהורה . ושיוכלו לעלות למקורן ולשורשן הרמה להשפיע ולמלאות את הכוס ישועות סוד המלוכה הק׳ . ורצונם לקרב את הישועה והגאולה של משיח צדקנו שיבא בב״א . וזהו ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר . הוא משיח צדקנו . כי ידוע שסוד הגלות הוא להעלות רפ״ח ניצוצין קדישין הרמוזים בתיבת חפ״ר . בן גלעד . ע״ד שיעקב קרא לו גלע״ד . הוא ג״כ עולם החירות מיתוק הדינין . שם של ע״ד בחילוף שם אלהים והיינו שבזה יגלה את אויביו לעו״ל על שעברו את הגל ע״ד אשר הציב לבן הארמי עם יעקב אע״ה . והם עברו את הגל להרע לישראל : או יאמר בן גלע״ד · ע״ד . ע׳ וד׳ רבתי שבפסוק שמ״ע כו׳ אח״ד . והם אותיות ע״ד . מחמת שאנחנו עמו בנ״י מייחדים שמו ית׳ לעילא ותתא

שם מעידים על יחודו ית"ש. ושאר משמ"ע אותיות ש"ם. ומאח"ד אותיות א"ח. ולא נשאר צירוף השמ"א. (הוא. ש"ם. א"ח. מחמת עדות שלנו על יחודו ית"ש. שנגלה לנו שם א"ח בבחי' דכר. שהוא א"ח. וזהו בן גלע"ד שנגלה לנו הש"ם א"ח. ע"י ע"ד רבתי) בן מכיר בן מכיר בפתח. שהוא יכיר ויודיע ויגלה ויפרסם את ה' הקב"ה לישראל. וכמ"ש כי ילד יולד לנו בן ניתן לנו ותהי המשרה על שכמו למרבה המשרה ולשלום אין קץ. בן מנשה. מלשון כי נשני אלהים את כל עמלי. היינו שע"י ישכחו ישראל את כל עמלם וצרתם שהיה להם בגלות. ואלה שמות בנותיו. ה' ישועות הנ"ל. כ"א יש לה שם מיוחד בפ"ע, משניכולל הטוב שיש בה. שם הראשונה מחל"ה. לשון מחול לה. כי שם שכר התפילה. או לשון מחול להצדיקים לע"ל. שם השנית נעה לצירוף הראשונה מחל"ה נע"ה. פי' שנע והלך כל מחל"ה מזרע ישראל מחמת מיתוק הדינים. שם השלישית חגל"ה. לשון. ח"ג לה. שמחה וחדוה חמן. שם הרביעית מלכ"ה. התגלות מלכותא קדישא. שם החמישית תרצ"ה. רומז שהכנ"י תהא מרוצה לפני הקב"ה. לשבות הכל כרצונם אחר התגלות אור העליון עולם החירות. ונעשה מגר"ה רצ"ה במיתוק הדינים. ונעשה הכל רחמים: וזהו פירוש ותעמודנה. ה' ישועות הנ"ל. לפני משה. בחי' הדעת. ולפני אלעזר הכ"ג עליון. ולפני כו'. למה יגרע שם אבינו כו'. תנה לנו אחוזה כו'. כי ע"י ישראל מתגלה ש"ם א"ח בבחי' דכר ומשפיע. וזהו בתוך אחי אבינו. א"ב לשון רצון. כמו ולא אבו כו'. רצונינו שיהיה לנו אחוזה בבחי' א"ח דכר. וזהו בתוך אחי אבינו. וזהו ויקרב משה את משפטן. משפטן נו"ן רבתי. עולם החירות נש"ב. לפני ה'. דייקא. ויאמר ה' אל משה. בחי' דעת. כן בנות צלפחד דוברות. היינו כן הוא. ע' אנפין לאורייתא. והם ע' עטורין דעל גבי חמשי"ן. גש"ב. דוברות הוא מלשון הנהגה. כמו דבר אחד לדור. היינו הנהגה של הע' אנפין הוא ע"י ה' ישועות הנק' בשם בנות צלפח"ד. ובניס דבריהם והנהגתם. נתון תתן להם אחוזת נחל"ה נח"ל ה'. בתוך אחי אביהן. היינו בתוך הדביקות של החכמה עילאה קדישא הנק' א"ב. וא"ח הוא לשון דביקות. ודכר משפיע להכנ"י. שמשפיע הישועה כל ברכאן שבין וכיה"ר אמן. או יאמר בן חפ"ר הפ"ר אותיות רפ"ח שהוא מספר. ד' פעמים ע"ב. דידוע דשם ע"ב הק'. הוא עולם המחשבה. ובכל עולם מד' עולמות אבי"ע. יש ג"כ שם ע"ב. רק שהם בבחי' שונות בעולם האצילות הוא הוי"ה במילוי יודי"ן גימ' ע"ב. ובעולם הבריאה שהוא שם ס"ג הק'. עם יו"ד אותיות הוא ג"כ בבחי' שם ע"ב. עם הכולל. ובעולם היצירה שהוא שם מ"ה הק' עם הוי"ה פשוטה והכולל הוא ג"כ שם ע"ב. ובעולם העשיה. ריבוע של שם הוי"ה כזה י'. י"ה. יה"ו. יהו"ה. עולה מספרו ג"כ שם ע"ב. והנה ה' ישועות הנ"ל. סובבים להכנ"י בהמשך עלין חקיקין הסובבים לשושנה לשומרה מכל דינין ושידין שלא יתקרבו לה. ורצונם להמשיך להכנ"י השפעה מעולם המחשבה. מכל ד' עולמות אבי"ע. ולדבקה ג"כ בעולם המחשבה להיות עיקר דיבוקה של הכנ"י עם בחי' ע"ב. שהוא עולם המחשבה. מכל עולם ועולם מד' עולמות אבי"ע. כך הוא כוונת הה' ישועות הנ"ל. בהתקרבותם לפני משה שהוא סוד הדעת העליון. כמש"ה ותקרבנה בנות צלפחד לפני משה כו'. ולכן בבחי' זאת נק' ג"כ בן חפ"ר. שהוא גימ' ד"פ ע"ב. והבן כ"ז היטב:

יפקד ה' אלהי הרוחות וגו' יהושע וגו' אשר רוח בו וגו'. הנה בבחי' כללות ישראל ישנו בחי' שרפים וחיות הקודש ואופנים. שרפים נק' אותן הצדיקים אשר בכל עת ורגע לבם בוער בקרבם. מגודל התלהבות ותשוקות ואהבתם ויראתם להבורא בהוב"ש הנכבד והנורא ובכל עת מוסרים נפשם וגופם לעבודתו ית' אלו הם בחי' שרפים והם בסוד נשמה. ובחי' חיות הקודש הם אותן הצדיקים אשר חפצם בתורת ה' ובתורתו יהגו יומם ולילה לשמה ללמוד וללמד לשמור ולעשות. הם המה הנק' חיות הקודש כי התורה עץ חיים היא למחזיקים בה. והוא שחיות הקדושה והאלקי והם בסוד רוח. והאופנים הם הבע"ב פשוטי ישראל בעלי מו"מ. והמה בסוד נפש כי כללות ישראל הם ג"כ בבחי' קומה שלימה עם נר"נ. והאופנים הוא מלשון גלגל החוזר בעולם זה עולה וזה יורד. והם טרודים בכל עת בעסקי פרנסת ביתם. ולפעמים בא להם מחשבה טובה וכשירה לילך ולשמוע ברכו וקדושה. או ללמוד קצת או להתפלל וליתן צדקה וכדומה. וזאת המחשבה טובה בא להם רק מבחי' אותן הצדיקים אשר בתורת ה' חפצם אשר הם בחי' חיות הקודש מהם נמשך להם זו המחשבה טובה. וזהו מ"ש במעשה מרכבה כי רוח החיה באופנים. היינו שהחיות של האופנים נמשך רק מרוח החיות הקודש. וכן בהנשא החיות ינשאו האופנים לעומתן. ומשרע"ה היה רועה נאמן לישראל. וביקש מהקב"ה שיפקוד על ישראל רועה טוב ונאמן ולזה השיב לו השי"ת קח את יהושע איש אשר רוח בו. היינו רוח החיות הקודש וכמבואר. כי משה היה בסוד נשמה. ויהושע בסוד רוח. והבן כ"ז היטב:

אשר יוציאם ואשר יביאם. י"ל דהנה הרשעים המלוקחין ממון אצל שום אדם מישראל הם מוציאים מרה"י לרה"ר. כי כאשר הממון ברשות אדם כשר הוא בבחי' רה"י. וכשבא לרשותם בא לבחי' רה"ר ורשות הפקר. כי הפקרי ניהו וכל החיצונים נאחזים בהם ר"ל. אכן העני הגון המקבל צדקה מבעה"ב הוא בבחי' מרה"י לרה"י. אמנם כן מי שנותן ישועה להצדיקים ולהת"ח כך הוצאה הכנסה קרי ליה. כי ע"י הוא הצדיק מתפלל עבורו ומזכירו לטובה לפני השי"ת בהוב"ש וממשיך עליו רחמים וחסדים טובים בכל עניני עסקיו ובכל הצטרכותיו כיד ה' הטובה עליו. ועפי"ז יש לרמז כאן אשר יוציאם ואשר יביאם. היינו צדיק כזה אשר כל מה שיוציא מיד איש ישראל ויקח ממנו עי"ז יביא וימשיך עליו כל טוב וכל מיני ברכות וישועות טובות וחסדים טובים וכיה"ר אמן: עוד על פסוק הנ"ל. תנחומא ילמדנו רבינו. הרואה בריות משונות כיצד מברך. כך שנו רבותינו הרואה בריות משונות תברך

ברוך משנה הבריות אבל אם ראה אוכלוסין הרבה של ב"א אומר ברוך חכם הרזים לפי שאין דעותיהם שוות. ואת המות. ובהעיר לב ושום שכל י"ל. דהנה עיקר חיות הצדיק הוא כשרואה שנמשך לזרע ישראל כל מיני חסדים טובים וכשהם שלימים בכל מיני שלימות. הן בעבודת ה' הן בצרכי עוה"ז שלא יחסר להם שום דבר. זהו חיות הצדיק ותמיד הוא כוסף ומתאוה ומשתוקק על זה. אבל ח"ו כשהם נעדרים מטובות האלה. אז לא יערב להצדיק נפשו. והנה הצדיק עושה בשביל זרע ישראל שני דברים. אחד הגם שהוא דבוק תמיד בשכלו בטעם עליון לתקן שרשו. והוא דר בשכלו ומחשבתו ודביקותו במקום עליון לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו עכ"ז עבור אהבת ישראל הוא מוריד ומשפיל א"ע מדביקות שלו לפעמים ומשגיח על צרכי זרע ישראל בעינא פקיחא. להשלים חסרונם ולהמשיך להם כל מיני השפעות טובות. ועוד נוסף לזה עושה הצדיק עמהם. דידוע שיש ב' מיני התנהגות. כמבואר לעיל בפ' חקת בארוכות בס"ד. והוא דיש הנהגה אשר העולמות מתנהגים ע"פ היושר והדין כפי זכיות של הכנ"י או ח"ו ש'. להיטיב לטובים ולישרים ולהעניש לעוברי רצונו ולמנוע מהם השפעתו ר"ל. אמנם יש הנהגה עליונה אשר הוא למעלה מכל העולמות אשר העולמות מתנהגים לפעמים ע"י הנהגה עליונה זו הבאה מכח עצמותו של הא"ס השפוע האחדות האמיתי ית'. אשר ממקור ושורש הנהגה זו נמשך שפע טוב לכל העולמות והנבראים בלי שום שיעור וגבול. והנה הצדיק עבור אהבת ישראל יוצא מגדר העולמות ולחוץ ולמעלה מהם ומדבק א"ע אל הנהגה העליונה וממשיך את השפעת הנהגה הנ"ל לתוך העולמות להיות העולמות וכל הנבראים מתנהגים על ידי ההנהגה השפוע' הבאה מעצמותו ית' וית' ומשם ממשיך הצדיק שפע בני חיי ומזוני. וכל מיני השפעות טובות לזרע ישראל:

וזהו שביקש מרע"ה מאת השי"ת שיפקוד איש כזה על זרע ישראל שיהי' על בחי' הנ"ל. אשר יצא לפניהם ר"ל שיהא יכול לצאת חוץ מגדר העולמות ולהביא השפעות הנהגה זו אל העולמות להמשיך משם אל הכנ"י כל מיני שפע טוב וברכה. וז"ש המדרש ילמדנו רבינו הרואה בריות משונות כיצד מברך. ר"ל דהצדיק מוסר נפשו בכל עת עבור זרע ישראל ומטריח א"ע לצאת ולבוא ולהמשיך להם שפע רוחני וכל מיני טוב. אמנם אם רואה הצדיק שיש בריות משונות בעולם ר"ל שנמצאים רשעים ואנשי בליעל בעולם אשר נמשלו כבהמות וחיות רעות והם בועטים בטוב הגם שהצדיקים ממשיכים עליהם חיות ושפע הטוב כל צרכם. וא"כ כיצד מברך הצדיק אותן הבריות ועז"א כך שנו רבותינו אומר ברוך משנה הבריות. היינו שהצדיק אף ברואה אלו הבריות רעות לכל זאת אינו מניח עבור זה דביקותו ובטחונו בהשי"ת ואהבת ישראל הכללי אשר הם דבוקים בהצדיק והוא ממשיך עכ"ז לזרע ישראל כל מיני חסדים טובים והמשכת השפע ומשים בטחונו בהשי"ת וית' שבודאי לא יעזוב ה' את חסידיו ויעשה נקמה בגואליו וישנה את דעתם לטוב והצדיק נותן הודאה לשעבר כאלו כבר נשתנו הבריות האלו לטוב. הגם שעדיין עומדים במרדם. מכ"מ אומר הצדיק שירה על העתיד. על בטחון שזה שיבוא במהרה. כמ"ש השל"ה הקדוש על המדרש. עתידין הצדיקים לומר שירה לעתיד לבוא. ר"ל שמחמת גודל הבטחון שיהיו לצדיקים אח"כ ואז יהיה אצלם העבר והעתיד שוין. ונמצא שהוא בעיניו כאלו כבר נשתנו ואומר הצדיק על זה שיר ושבח ברוך משנה הבריות היינו שבודאי הקב"ה ישנה ויהפוך דעתם וישר עלתם ויקלקל מחשבתם. אבל אם רואה אוכלוסין של ב"א הרבה ר"ל הרואה זרע ישראל הכשירין אשר מאספין עצמם לעבודת השם ית' ומודבקים בהצדיקים באמת בכל לבבם ונפשם. אז בודאי על זה ראוי ליתן שבח והודאה ברוך חכם הרזים. היינו הגם שכאו"א מישראל יש לו שכל מיוחד ועובד את השי"ת בבחי' אחרת מחבירו מכ"מ הכל הולך אל מקום אחד. ובא ממקום אחד ועליהם תבוא ברכת הטוב וכיה"ר אמן:

וידבר גו' את ב"י גו' קרבני לחמי גו' במועדו.

ילקוט הה"ד צדיק אוכל לשובע נפשו. צדיק זהו הקב"ה. אמר הקב"ה כלום אני נהנה מכל הקרבנות אשר אתם מקריבין לפני אלא הריח. ובהעיר לב י"ל. דהנה כתיב ויקרא אל משה. והאלף של ויקרא הוא זעירא ולכאורה יפלא על מה ולמה יגרע כאן מעלת משרע"ה שנכתב בסוף התיבה אליף זעירא. המורה על קטנות השגה. ואדרבא ויקרא משמע לשון חיבה ואהבה. אך דהתוה"ק מתרץ זה בהפסוק עצמו. וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר ר"ל שהשי"ת התגלה א"ע כביכול לפני משה שלא יתמה על זה מה שהדיבור בא אליו כעת בדרך קטנות לא מחסרון מעלת השגתו הוא זה. רק מחמת שהדיבור אליו אז היה מאהל מועד. היינו בוודאי אם היה האדם יכול לעבוד את השי"ת בתמידות שלא להפסיק אפילו רגע א' מדביקות מחשבתו בשמו ית'. אז היה השי"ת ג"כ מתגלה אליו בגילוי הארה גדולה בלי שום שיעור וערך וגבול. אבל מפני שהוא בלתי אפשרי לכ"א להיות תמיד דבוק במחשבתו באלהותו ית"ש. וצריך לפעמים ליפול ממדריגתו קצת. הגם שאח"כ שיכף עולה וחוזר לדביקות אלהות כבתחילה. עכ"ז בתמידות א"א להיות הדביקות אלהותו בלי הפסק. וכפי ערך הדביקות שיש להאדם באלהותו ית"ש. כך נגלה השי"ת אליו והנה מרע"ה היה בודאי דבוק תמיד בדביקות עצום ולא פסק רגע מדביקות מחשבתו באלהותו ית"ש. וודאי היה השי"ת מתגלה אליו ג"כ תמיד בבחי' גדולה. באל"ף רברבא. אך מחמת שהכנ"י היו אז בבחינה קטנה. היינו שע"י שקילקלו מעשיהם נפלו ממדריגתן וממחשבתם בדביקות אלהותו ית"ש רק לפעמים נתדבקו בהשי"ת. ובחי' זו נק' אוהל מועד. אהל הוא לשון אור כמו בהלו נרו עלי ראשי. ומועד הוא לשון זמן. וז"ש מאוהל מועד. שהדביקות הוא רק על מועד וזמן. וכפי הבחי' שהיו בה אז הכנ"י כך היה הקריאה של השי"ת למשה. דודאי כל דיבוריו של הקב"ה למשה רבינו ע"ה. לא היה נוגע אליו לבד. רק שדיבר עמו ההנהגות הכנ"י ע"פ התורה והמצות. מחמת שהוא היה המקור והשורש והכללות מן ס"ר נשמות ישראל. ולכך הגם שמשרע"ה בעצמו. היה שלם בדביקתו. בהשי"ת עכ"ז לא דיבר עמו אז אלא כפי בחי' ומדריגת הכנ"י אז.

וזה"ה

וזש"ה וידבר אליו. ר"ל הקב"ה דיבר עם משה בבחי' אהל מועד: לאמר ר"ל שיאמר לישראל והם היו אז רק בבחי' אהל מועד. ולזה היה אז הקריאה למשה ג"כ בא"לף זעירא. וכבר דברנו מזה במקומו בפ' ויקרא: ועפ"ז נבאר הפסוק. אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. היינו עיקר הקרבן נה' הוא מכם. דהלא הוא ית' א"צ להקרבנות. וכמ"ש אם ארעב לא אומר לך כו' רק עיקר האכילה והתענוג של השי"ת כביכול. הוא רק מזה שהאדם הוא מקריב וממשיך השפעות מאתו ית' לכל העולמות עליונים ותחתונים. והנה תקנו חז"ל בכל יום מאה ברכות. היינו שצריך להשפיע שכרו בכל יום מאה ברכות נגד המאה האדנים שהיו בהיסוד של המשכן הגם שהיו תוך הקרשים י"ד אמות והיה רומז לדברים עליונים. אך מכ"מ עיקר היסוד היה המאה אדנים. אשר הם היו נגד המאה ברכות שצריך להשפיע בכל יום להכנסת ישראל וזהו ברכה ריח מהקרבן שמקריבין הכנסת ישראל להשי"ת לעשות יחוד עליון ולהמשיך להכנ"י ממקור הברכה כל שפע טוב וחסדים ורחמים גדולים לכל העולמות. וזש"ה אדם כי יקריב מכ"ם גימ' מא"ה. היינו אדם כזה שהוא בבחי' שיכול להקריב ולהשפיע המאה ברכות להכנ"י. זהו הקרבן המיוחד לה'. מזה יש נ"ר ותענוג להבורא ב"ה וב"ש. מן הבהמה ומן הבקר כו' את קרבנכם. כאן כתיב לשון רבים מחמת שכללות ישראל אינם יכולים להיות במדריגה גדולה כזו להקריב קרבן כנ"ל. אבל יש בהם אנשים מיוחדים שהם ברום המעלות. ויש בכחם והשגתם להקריב קרבן לה' במעלה הרמה והנשגבה להמשיך השפע טוב שמהמקור לכל העולמות ובפרט לזרע ישראל עם סגולה בני אל חי כאו"א לפי הצטרכותו: חש"ה צו את ב"י גו' קרבני לחמי. ר"ל עיקר הקרבן שלי הוא לחמי לאשי ר"ל מי שנותן לחם לכל אישי היינו לחם ומזון ופרנסה לכל העולמות לכאו"א לפי הצטרכותו. לעולמות עליונים שפע רוחניות. כ"א לפי בחינתו ולעולם התחתון עולם העשיה צריך שפע מזון הגשמי. ונשמות ישראל צריכין שפע רוחניות. כ"א לפי בחי' ומדריגתו והלא נק' אישים שלו מי שנותן להם מזו' וממשיך להם שפע זהו קרבן להשי"ת וז"ש ריח ניחוח. ר"ל זהו עיקר הנ"ר של השי"ת כהכל הברואים שלו הם מלאים כל טוב ושפע טוב וברכה מזה התענוג והחדוה והריח של השמחה היוצא מכל העולמות כשהם מלאים רצון ומקבלים שפע שהשפעתם מזה יש להבורא ית' נ"ר ושעשועים גדולים ממי שמקריב קרבן כזה. ולא מיבעיא מאותן שמקריבין קרבן זה בתמידות בכל יום דבר יום ביומו שעובדין בכל עת ורגע עבודת אלהותו ית"ש. אלא אפילו מאותן שאינם עובדים ומקריבין קרבן כזה. רק לפרקים למועד ולזמן מזה ג"כ יש נ"ר ותענוג גדול להבורא ית"ש. וזש"ה תשמרו להקריב לי במועדו. היינו מאותן שאינם עובדים רק למועד. ג"כ שראו להקריב לי וזהו שמסיים המדרש צדיק אוכל לשובע נפשו צדיק זה הקב"ה אוכל כביכול אכילה דלעילא הוא רק לשובע נפשו. מה שמתפשטות שלו היינו העולמות שהם הק' שלו הם מלאים שפע טוב ושבעים מזה

והנה השי"ת כביכול. וזש"ה אמר הקב"ה כלום אני נהנה מכל הקרבנות אלא הריח. היינו שע"י הקרבן שהם מקריבין כל צנורות השפע ונעשה יחוד עליון ע"ז נשפך שפע טוב וברכה וחסדים לכל העולמות העליונים והתחתונים מזה הריח של השמחה היוצא מכל העולמות מזה ודאי יש נ"ר ושעשועים ותענוג גדול להבורא ית' וית' וכיה"ר אמן:

למה קורין פ' פנחס בשבת בין המצרים ברוב השנים אשר כל עיקרי המועדים כתובים בפרשה זו וע"כ לא דבר רק הוא. אך בכוונה מכוונת עשו חז"ל זה ברוח קדשם: אמנם י"ל בהקדים לב ושום שכל דאלו הכ"א יום שבין י"ז בתמוז לט' באב. הם מקוריים ושרשיים לכל המועדות של השנה שהם בכללן ג"כ כ"א יום. היינו שבת ור"ח. ז' ימי ימי הפסח. יום חג השבועו'. ב' ימים של ר"ה. יוה"כ. ח' ימי חג הסוכות. וסימנך אך טוב לישראל. ואלו הכ"א יום שבין המצרים. הם מקורים ושרשיים להם. דהנה כתיב מה רב טובך אשר צפנת ליראיך. ואיתא הרב טוב שצפון לצדיקים לע"ל. כי ראה שאין העולם כדאי לו ולכך גנזו לע"ל. וזה הרב טוב בא מהסטרא דצפון דאיהו בחי' זהב ואיהו בחשיבו' יותר מהכסף. אך זוהם הזהב הוא קשה מאוד ר"ל אינון דינין קשיין. אבל טובי' גנוז בגוויה. ולע"ל יהיו ראויים לכל הטובות והברכות והישועות מצד הדין ולכך גנזו לע"ל. ולכן בימי שהמע"ה כתיב אין כסף נחשב בימי שלמה. כסף הוא בחי' חסד ורחמים והיינו שלא היו צריכין אז לרחמים כי הכל היה ראוי לישראל מצד הדין. כי אז היה קיימא סיהרא באשלמותא והיה אז בבחי' מילוי הלבנה. כי מאאע"ה עד שהמע"ה היה ט"ו דורות. והיו צדיקים אשר ע"י מעשיהם הטובים נזדכך ונטהר זוהם הזהב הקשה והיה אז הלבנה במילואה. דוגמת ט"ו ימים בחודש שאז הלבנ' במילואה. ומימי שלמה עד חורבן הבית היו ג"כ ט"ו מלכי יהודה עד צדקיהו המלך שבימיו נחרב הבית. כי ע"י מעשיהם חזר הזוהמא ר"ל כבתחלה. וחורבן הבית היה בט' באב. ואות ט' בכתיבה אחורים. ראשו כפול לתוכו. לרמז כי טובי' גניז בגוויה. וזהו ט'. אב. היינו שהוא יהיה לע"ל אב וראש לכל המועדות כולם. אך עתה בעת הגלות טובי' גניז בגוויה. והכ"א יום שבין המצרים הם מספר שם הק' יב"ק. היוצא משם אהי"ה הקדוש ולכך כל הטובות והברכות הם בבחי' עתידים להיות לע"ל. וזהו השם הכתוב אצל משרע"ה ותמונת ה' יביט. וזהו שביקש דהמע"ה גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. כי תמוז ואב הם בחי' עינים והם כעת בבחי' חושך ואפלה. וביקש דהמע"ה שיגלה הבורא ב"ה וב"ש הנכבד והנורא הרב טוב הגנוז בהם. וזהו גל עיני היינו אלו החדשים תמוז ואב שהם בחי' עיני"ה ואביטה היינו הטובות והברכות הנמשכות משם הק' יב"ק. כנ"ל. נפלאות מתורתך. היינו נו"ן. פלאו"ת. מתורתך. פי' השפע הוא מלמעלה למטה. כמו שפירש"י ז"ל ע"פ הבט נא השמימה. עיי"ש והיינו ע"י התורה והמצות שאנו עוסקים בהם למטה בעוה"ז נבוא לבחי' נ"ן פלאו"ת והבן זה: ועפ"ז הנ"ל מבואר שאלו הכ"א יום הם ימים טובים גדולים מאוד אך בעוה"ר עדיין אין אנו ראויים להם וטובייהו גניז בגווייהו. ואי"ה כשנזכה ב"ב לישועות הטובה ומע"ט לזכך הזוהם ולהעביר עכר

שוהב אז יתגלה רב טוב הצפון כי אז נהיה ראויים לכל הברכות וישועות טובות מצד הדין. ואז יהיו הכ"ח ימים ימים טובים גדולים ונוראים אשר אין להעריך והם מקודשים ברשיים לכל הכ"ח ימים טובים שאנו עושין בזה"ז. ועל כולם יהיה ט' באב למועד יותר גדול. ולזה אנו קורין פ' פינחס אשר כל המועדות כתובים בו בימים האלו. כי משם נמשכים כל המועדות והמשכיל יבין כ"ז: ולכך תקנו חז"ל בהפטרות שמן י"ז בתמוז עד יוה"כ ג' דפורענותא וז' דנחמתא כי אלו הג' שבתות י"ל שהם נגד ג"ר. ולא נתגלו עדיין כנ"ל והז' הם נגד ז' ימי הבנין. כי המועדות שבזה"ז הם משלש הזמ"ן:

ועפ"ז כל הנ"ל נוכל ג"כ להבין ענין מאחז"ל שאמרו בשעה שסרקו בשרו של רע"ק במסרקות של ברזל אמרו מלה"ש לפני הקב"ה רבש"ע זו תורה וזו שכרה א"ל הקב"ה כך עלה במחשבה. ולכאורה אינו מובן מהו תירוץ על קושייתם. אך י"ל דהנה אי' בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במה"ד. ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר וכבר עמדו בזה אבות העולם היאך שייך הל"ל בהבוב"ה חזרה ושינוי רצון ח"ו וכי לא ידע זה בתחלה שאין העולם מתקיים במה"ד לבד והלא אצלו ית' עבר ועתיד שוין. אך י"ל דכשעלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא את העולמות. הי' רצונו ית' שיהיו כל הברואים ראויים להיות ניזון ושיגיע להם כל הברכות והטובות מצד הדין. וזהו בחי' הרב טוב הצפון לצדיקים כמבואר לעיל וזה היה בעולם המחשבה דאיהו עלמא דאצילותא קדישא. אשר אין שם שום אחיזה כו' וזהו בתחלה עלה במחשבה היינו בעולם המחשבה הוא כך עד עתה אך בהשתלשלות העולמות לנבראים ויצורים ולנעשים אשר שם יש אחיזה כו' ר"ל ולא יוכלו ליזון מצד הדין מגודל זוהם הזהב הקשה כנ"ל ולכך שיתף שם בהעולמות ההם מדה"ר להיות יכולים ליזון עכ"פ מצד החסד והרחמים ונמצא שלא הי' שום חזרה ח"ו. וזהו שהשיב הקב"ה למלה"ש כך עלה במחשבה. כי רצונו ית' הוא רק שיזונו הצדיקים מצד הדין וכמו הרב טוב הצפון לצדיקים לע"ל ולכך הביא על רע"ק הק' והטהור יסורים גדולים כאלו כדי שיזדכך ויטהר מכל וכל ויבוא לו הכל מצד הדין וזהו כמו בחי' עולם המחשבה וכנ"ל. וזהו פי' כך עלה במחשבה. ולרמז דברינו אלה. היה חורבן הבית בחודש אב. כי אב הוא לשון מחשבה. כי זרע הבן נמשך ממחשבת האב שבא מהמוח ולכך אב הוא בחינת מחשבה. ולכך היה החורבן בזה החודש כי ע"י הגלות והיסורין אשר אנו מקבלין עלינו באהבה ונטהר זוהם הזהב הקשה ר"ל. ואז מצד הדין נהיה ראויים לכל הטובות והברכות והישועו' ונחמות כמו שהוא בעולם המחשבה. ולרמז זה ג"כ ט"ו באב הוא יו"ט גדול כי אז הוא בבחי' יוה"כ. ויבואו עלינו כל המיני השפעות טובות וישועות ע"י משיח צדקנו שיבוא בב"א. והמשכיל יבין כ"ז:

מטות

להבין ענין וטעם לקיחת המכס על מה זה צוה הש"י למשרע"ה שיקח מכס לה' מאנשי הצב' א' נפש מחמש מאות. ומאותם היושבים בביתם א' אחוז מן החמשים ומה גם שלא מצינו תרומה כזו. בכל התורה שיהא א' מת"ק. ובהעיר לב ושום שכל י"ל. דהנה עם ה' בני אל חי נק' צבאות ה' כי השי"ת וית' משגר להם השפע' שרי מעלה וחיילותיהם שינצחו אותם ויבררו' וילבינו הניצוצין קדישין הנבלעים והנאחזים בהם ולהוציא בולעם מפיהם ולכך נק' צבאות ה' והנור' בזוה"ק הנכבד והנור' נק' ה' אלהי צבאות אלהי ישראל ואחז"ל למה נק' שמו צבאו' כי אות הוא בצבא דילי' ע"כ וכל הנצחון מלחמ' והגבורה שעושים עם ב"י הכל בא מאתו ית' העזר והישועה והכח והגבורה שעושה והוא הוא עזרת ישראל מצר. אך שהוא נעלם וכמוס כבי' בצבא דיליה והנה לפי דרחז"ל דלכך נק' צבאות כנ"ל היה צריך להיות נקרא צבא אות בשני אלפי"ן. כזה צבא או' היינו ששם אות בצבא. אך האל"ף א' שהוא בסוד אלופו ש"ע. הוא טמיר וגניז ונעלם בהם ולכך כתיב צבאות רק באל"ף אחד. והנה צבאות מספרו תצ"ט. ועם האל"ף אלופו ש"ע הגנוז וטמיר וכמוס הוא מספר ת"ק. ולרמז זה צוה הבורא ב"ה וב"ש. שיקח מכם לה' מאת אנשי הצבא אחד מת"ק. לרמז להם כי מאתו בא להם הישועה ונצחון המלחמה. כי אלופו ש"ע הוא כמוס בהם. ואות בצבא דיליה. ומאותן ב"י אשר ישבו בביתם צוה ליקח אחד מחמשים. כי גם על ידם בא העזר והישועה ונצחון המלחמה. והם היו ג"כ לעזר ולסעד לאנשי הצבא ע"י מס"נ לה'. ותשוקתם והשגתם להבורא ב"ה וב"ש בעת ק"ש באומרם שמע ישראל כו'. ובשכמל"ו שהם מ"ט אותיות נגד מ"ט שערי בינה. כי שער הנו"ן הוא טמיר וגניז והוא ג"כ בבחי' אל"ף אלופו ש"ע. אשר הוא כמוס ונעלם ולזה הרמז צוה הש"י למשרע"ה ליקח מאתם אחד אחוז מן החמשים. והבן כ"ז היטב:

ומקנה רב היה וגו' ערים לטפכם וגדרות גו' מפיכם תעשו. במדרש הה"ד לב חכם לימינו כו'. דמשה הקדים הטף להצאן. וכדי להבין למה הם הקדימו הצאן להטף. ומשרע"ה הפך הדבר. ועוד מה שא"ל והיוצא מפיכם תעשו הוא לכאורה שפת יתר שלא כבר התנה עמהם בתנאי כפול. אך פורש הדבר הוא כך. דודאי צריך טעם על ב"ג וב"ר. שהיו צדיקים גמורים מ"מ מאסו בארץ החמדה. והתאוו ליטול חלק נחלתם בח"ל דוקא. ובלי ספק שכוונתם הי' לש"ש: ולא לשום הנאה גשמית. אך ידוע דברי קדשו של הבעש"ט זללה"ה. המובא בספה"ק דרכושו של אדם כמו בהמותיו ועבדיו וכדומה הן המה חלקי נשמתו המתגוללי' מנפשו ורוחו אשר הניצוצין שלו באים ומתפשטין לדברים ואלקים אחרים, והנה הם מזדמנים לאדם להיות משמשיו וקונו ורכושו. ובוא וראה מאבותינו הק' אשר תמיד היו עסקיהם לברר הניצוצות שלהם והיו רועי צאן תמיד. מחמת שידעו שהם חלקי נשמתם ושורשם אשר נתפשטו במקנה שלהם. לכך היו מנהיגים את הצאן למרע' טוב למקום אשר הביטו ברוח קדשם שהוא ראוי שם לברר הצאן הנ"ק. וכמ"כ ב"ג וב"ר הסתכלו והבינו שנתפשטו ונתפזרו הנ"ק שלהם והם במקנה בבחי' בע"ח. וזה"ש ומקנה רב היה לב"ג וב"ר שהיו חלקי נרנ"ח נתפשט הרבה

בקי'

בתוך המקנה. והיינו שבעבר הירדן שם יש מקום טוב למרעה הצאן. אבל שם בגלות דשא יוכלו לרעות את צאנם ולגדל כל נחת טוב מהם. וזה היה יקר מאוד בעיניהם. לכך הפשו בפיהם והקדימו תחלה גדרות צאן נבנה למקנינו וערים לטפינו. וכוונתם היה רק לש"ש אבל משרע"ה הבין הדבר על בוריו. וא"ל כך העשו בנו לכם ערים לטפכם. ונתן להם עצה לתקן כל חלקי נשמתם באופן אחר. והקדים הטף שהם צריכים שמירה ביותר כשהם בקטנותם ואין בהם שכל להיות עושים טוב. והתיקון להטף ולבחי' הקטנים הוא כך. כשהאדם עושה מעשיו בקדושה ובטהרה ובמחשבה טובה. אז הוא בורא מלאך הקדוש. והוא עולה ויושב בשמים לסמלין טוב עבור האדם כי הוא נותן לו חיות ושפע. ומלאך נק' עי"ר. ע"ד עיר וקדיש. ולכך נק' עי"ר מלשון התעוררות. שמעורר את האדם לעבודתו ית"ש ומועיל להאדם שהוא שתן חיות להטף ולבחי' הקטנים שאין בהם שכל. והמלאך מעורר אותם לעבודתו ית"ש. וזה צריך עובדא ובנין. וזה"ש בנו לכם ערים לטפכם ר"ל שתהא בכל העובדות לעשות מלאך הקדוש. ויהי' תיקון להטף. שזהו העיקר. אבל לצאן א"צ בנין ועובדא. רק צריך לגדור גדר עבורם שלא יתפזרו ולא יתפשטו. ודי להם בשמירת הגדר. אבל הטף הוא העיקר שהם חלקי נרנ"ח היותר הטובים. שצריך שמירה מעולה ובנין שלם. אבל לצאן יש תיקון קל. דזה בא מהבל האדם מכל נשימה ונשימה היוצא מהבל פיו של האדם. אם יוצא ממנו שלא בקדושה ח"ו. אז נתפשט זה ההבל בחלקי החיצונים ר"ל. וזה צריך תיקון בשמירת הבל פיו של האדם לתקנו שלא יצא לריק ח"ו. ובזה נעשה גדר להצאן. וזה"ש והיוצא מפיכם ר"ל כל הדיבורים וההבל היוצא מפיכם תעשו. ר"ל תתקנו שלא תפגמו טוב בהבל הפה רק הכל יהא דבוק בהקדושה בהבל העליון. וזה"ש המדרש לב חכם לימינו. שמשרע"ה השכל לימין הדבר שהוא הטף שהם הנ"ק. אשר נתפשטו תורם ועיקר של חלקי נרנ"נ. לכך אמר בנו לכם ערים לטפכם. אבל הם כוונו להלקי ניצוצות שלהם אשר נתפשטו בצאן. אשר היו רוצים לרעות אותם במרעה טוב שלא יתפזרו. לכך הסכים הש"י עמהם. והמשכיל יבין כ"ז:

מסעי

אלה מסעי בני ישראל גו' מוצאיהם למסעיהם גו'. זה הפסוק אין לו פי' להורה. כמבואר לכל מבין גם היבת אלה מורה בכ"מ שפוסל את הראשונים ומה פוסל כאן, גם הלא ידוע כי התוה"ק היא נצחית ושייכה בכל זמן ועת. והיך שייכים אלו המ"ב מסעות בכל דור ודור. אכן בהעיר לב ובוש שכל ובינה ודעת. י"ל כי התוס"ק רומזת לנו בכאן דרכי ה'. וסודות נפלאים. אך הדברים נתלבשו בסיפורי מעשיות כמו בשאר מקומו'. כי הנה בהעיר ה' את לב האדם הנרדם ומעורר את לבבו לאמר עד מתי אהי' מתועב ומשוקע בתוך התאוות שהומריות נילך אחר שרירות לבי ואשום את אלהי עושי אל גדול ונורא. ורוצה להפריש עצמו מהרע ולידבק אך בטוב. אז עיקר הדברים הוא להרים כל הכוחות והמדות למעלה למעלה. כגון אהבה זרה ויראה זרה. ותענוגים זרים וכדומה. אשר ירדו ע"י להחיצונים ר"ל ובעבודתו באמת בלתי לה' לבדו. יתאמץ להעלות כל הכוחות למקורן ולשרשן הרמה בקודש. לאהבה את ה' הנכבד וליראה מלפניו. בגין דאיהו רב ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין. וזהו בסוד שאו ידיכם קודש. ידים נק' הכוחות וצריך לנשאם ולהביאם עד בחי' קודש ישראל לה' ראשית תבואתו. שהוא סוד חכמה עילאה קדישא. אשר משם נמשכו כל הכוחות כי כולם בחכמה עשית. והנה ארז"ל בשעה שתיקן משע"ה עירובין ונט"י יצאה ב"ק ואמרה בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני ע"כ. וכדי להבין ולדעת סוד נט"י. וסוד עירובי"ב גם מהו החכמה הגדולה כ"כ שעשה בזה. י"ל דכשהאציל הבורא ב"ה וב"ש הנכבד והנורא ובר"א ויו"ר ועש"ה את כל העולמות הק'. והכוחות נוראים ונפלאים. כדי שע"י הכוחות הק' יוכלו ברואיו להכיר גדולתו וטובו וחסדו הגדול. ויכולים היו הכוחות הק' והנפלאים. להתפשט עד אין קץ וא"ת. וכמאחז"ל כשאמר הקב"ה יהי רקיע. היה הרקיע מתפשט עד א"ס והוצרך לומר לעולמו די. ודיבור הוא רק חלק עשירית ומכש"כ שאר הכוחות הק' והנוראים היו יכולים להתפשט עד א"ס וא"ת. אך כדי שלא יהיה אחיזה להחיצונים המזיקים ר"ל. לזאת עשה הבורא ב"ה וב"ש דוגמת חול סביב לים שלא תתפשט הקדושה יותר מכפי הצמצומים אשר בר"א ויו"ר ועש"ה יוצר הכל בהשתלשלות העולמות ושקל בפלס הרים. והוא דוגמ' מצוה רשות איסור בסוד עיקר הבריאה. ותוספת הבריאה. ומותר הבריאה. עיקר הבריאה הם העולמות והכוחות הק' והוא בחי' מצוה. תוספת הבריאה הוא דברי רשות. והוא החול סביב להקדושה. שלא תתפשט יותר ח"ו למותר הבריאה להמזיקים ר"ל. בחי' איסור. אך עכ"ז יש להם אחיזה קצת להחיצונים בהכוחות על ידי הנ"ק שנפלו ממדריגתן כביכול והוא בסוד המלכי' שמלכו בא"ץ אדום כנודע למביני מדע. וזאת היא עבודתינו עבודת עם ה'. בכ"י כל ימינו. רק להעלות אלו הנ"ק למעלה לשורשם הרמה בקודש. וזהו מן המיצר קראתי י"ה. ענני במרחב י"ה. כי דהמע"ה כאשר השכיל ונתן אל לבו לאלו הכוחות אשר ביד המזיקים ר"ל. היה משתוקק מאוד להעלותם לשורשם בקודש. וזהו מן המיצר קראתי י"ה. היינו שאני צועק אל ה'. ומתחנן לפניו ית' להעלות אלו הכוחות מן המיצר. ענני במרחב י"ה. היינו שענה אותו ה'. והעלה אותם הכוחות לבחי' רחובות הנהר. שהוא עלמא דבי"נה ולבחי' חכמ"ה עילאה קדישא. וזהו במרחב י"ה. כי אותיות י"ה. הם בחי' וסוד חכמ"ה ובי"נה, וזהו ג"כ יאמרו גאולי ה'. אשר גאלם מיד צר. היינו להעיד כשידבק ויהבר בהשמא ויצאו כל הכוחות משמזיקים ר"ל. ויגאלם ה' לגאות מיד צר:

והנה התפשטות הכוחות הוא ע"י הידים חמש אצבעות דיד ימין. וחמש אצבעות דיד שמאל. ובהידים יש עיקר האחיזה להחיצונים ר"ל ולזה תיקן שהמע"ה נט"י לכל דבר שבקדושה לאכילה שהוא במקום קרבן. בעת הזאת. ולשארי דברים שבקדושה ובפרט בלילה בעת השינה

אז הוא עיקר זמן אחיזה להם ר"ל בהידים שהם שהפשטות הכוחות. אמנם כשנוטלים על הידים מים שהם בחי' חסדים בזה מסירים אחיזת גם מ"ם הוא מספר ס' יודי"ן משמות הק' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן ועל ידי המים מחזירים ומדביקים הכוחות לשורשן הרמה בקודש. וזהו שאו ידיכם קודש היינו להעלותן לבחי' קודש וכנ"ל וזהו ג"כ סוד רום ידיהו נשא כי רו"ם הוא ג"כ בחי' חכמה קדישא ובזה נתגלה סוד נט"י והוא נק' בבחי' אביד' מדעת כי בריאת העולמות היה ע"ד זה למען יתעל' איש הישראלי כל ימיו בעבודת ה' ולעבוד אותו באמת בעודו בחיים חיותו ולהעלות אלו הכוחות ויקבל שכר נצחי על זה מאחל הטוב והמטיב בחסדו:

והעירוב הוא סוד אבידה שלא מדעת כי נשמתו של אדה"ר נתלבשה מאתר עילאה וזיהרא קדישא וכאשר בא לידו אותו מעשה האכילה מעץ הדעת טו"ר אז כל הנשמות נתערבו בטו"ר כי באדה"ר היו כלולים נשמות ישראל כולם. וכן כשהאדם הולך אחר תאוות לבו ותוקף השוקקת תומרו ובא לידי חטאים ר"ל אז ע"י מערב ג"כ טוב ברע ח"ו וזהו בבחי' אבידה שלא מדעת ע"ד אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות גם כי לא על דעת כן ברא הבורא ב"ה וב"ש את העולם כ"א לעבדו ולגמור רק בטוב כלה ולבל יהיה שום אחיזה להחיצונים ע"י מעשה ב"א ר"ל. כי משפעיהם לכל חטאתם ר"ל ע"י המחשבות רעות ר"ל שמביאה לזה יש אחיזה להחיצונים ר"ל בהכוחות שבאו מעולם המחשבה וצריך להעלותן למקורן ולשורשן לעולם המחשבה שהוא בסוד שם ע"ב הק' הוא הוי"ה במילוי יודי"ן ולזה תיקן שהמע"ה בחכמתו הנפלאה עירובין לש"ק והמוציא חוץ לעירוב הוא מוציא מרשות לרשות אחר. כי משפנים לעירוב הוא רשות הקדושה והטוב וחוץ להעירוב הוא רשות ש"א ר"ל וע"י העירוב יופרד ויתפרש אחיזתן לגמרי וישאר אך קודש לבד ואז אינו מעורב טוב ברע כלל. כי עיקר אחיזתן נמשך מבחי' ד השמאלי בחי' גבור"ה שהוא מספר רי"ו וסוד עירו"ב הוא ע"ב רי"ו ועי"ז נכלל השמאל בהימין כי שם הק' ע"ב הוי"ה במילוי יודי"ן הוא מקור ושורש החסד עליון גם רי"ו אותיות ישנו בהשם הק' והנורא שם ע"ב המפורש יוצא מפסוקי ויסע ויבא ויט והבן זה. ואז בימי שהמע"ה נשאר כולו טוב וחסד מזוכך ע"י חכמתו ועבודתו הקודש ואז היתה הסיהרא קדישא במילואה וטובה ולזה אין כסף נחשב בימי שלמה למאומה וכמבואר למעלה בפ' פינחס וע"י התיקון שעשה בזה בחכמתו והעלה הכל לשורשו לבחי' קוד"ש עי"ז נעשה שמחה וחדוה ותענוג בכל העולמות להמשיך כל חדו וכל טיבו לכל העולמות ולהככ"י לעילא ותתא. ולזה יצאה ב"ק ואמרה בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני, והבן זה:

והנה ידוע כי יש ג' בחי' הנק' ידים בסוד יד הגדולה יד החזקה יד הרמה. יד הגדולה הוא יד ימין סוד החסד והוא בחי' י"ד אותיות של הוי"ה אלהינו הוי"ה ויד החזקה הוא בחי' יד שמאל סוד הגבורה סוד י"ד אותיות המאוחרי' מי"ד אותיות הנ"ל והם כוז"ו במוכס"ז כוז"ו ויד הרמה הוא בחי' קו האמצעי בחי' רחמים סוד י"ד אותיות של הוי"ה פשוט במילוי אלפי"ן והוא סוד האמת שמרכז והקוטב אמצעי לכל העולמות כי אמת מארץ תצמח וגבוה מעל גבוה לזאת א' בראש ות' בסוף ומ"ם באמצע לידע ולהודיע כי האמת הוא מרכז אמצעי של כל העולמות והוא סוד יד הרמה בסוד יוד אותיות של שם הוי"ה הק' במילוי אלפין וד' אותיות הפשוטות. והנה אלו ג' ידות עולים מ"ב היינו ג"פ י"ד הוא סוד שם מ"ב הק' והנה בכל עולם ועולם מד' העולמות הק' אבי"ע בכל אחד ישנו שם מ"ב הק' כי שם זה הוא סוד העלאת העולמות מעולם לעולם עד א"ס היינו השם מ"ב הק' שבעולם היציר' הוא מעלה את עולם העשי' ליצירה והשם מ"ב הק' שבעולם הבריאה הוא מעלה עולם היצירה לבריאה והשם מ"ב הק' שבעלמא דאצילותא קדישא הוא מעלה עולם הבריאה לאצילות הק' וכן הוא העלאת העולמות באצילות הק' כי אית כמה לבושא מעשיה שבאצילות ליצירה שבאצי' הק' עד לאצי' שבאצילות והכל נעשה ע"י שמות מ"ב הק' כי ישנו כמה וכמה שמות מ"ב היינו שם של אנא בכח שהוא אב"ג ית"ץ וכן שם הק' אהי"ה יהו"ה עולה מספר מ"ב אשר מזה יוצאים ז' שמות מרגלאין לכל ימי השבוע וגם שם הוי"ה הק' כפשוטו ומילואו ומילוי דמילואו עולה ג"כ מ"ב אותיות ועוד כמה שה"ק שהם במספר מ"ב והנה גם בעולם העשיה ישנו שם מ"ב והוא להעלות הכוחות והניצוצין שנפלו וירדו ולנפלם ולגמאם למקורן ולשורשן הרמה בקודש והנה בתחלת הערת אדם הישראלי אל ה' אב הרחמים אז הבורא ב"ה בטובו וחסדו הגדול מגלה אל האדם יד הרמה אור קרן סוד המאיר ובא אל האדם כ"א לפי בחינתו ונשמתו ובחי' יד הרמה הוא מרכז האמצעי לכל העולמות ומקור שרשיי לכל הכוחות הנפלאים ובהתגלות בחי' מקור השרשיי הזה מעלים אז כל הכוחות שנפלו וירדו להמצירים ר"ל ומדבקים א"ע בשורשם קודש למקום אשר משם באו ואז נגאלו מן השיבר אמנם בחי' גאולה זו הוא רק על מעט זמן כי אח"כ נלקח מאתו זו הבחי' אשר האירה והבעירה בקרבו תשוקת עבודת הבורא ב"ה ואז ניתן לו הבחירה חפשית שיעבוד בעצמו ולהשתלם בכל עוז ולהטות את לבבו אל דרך הטוב ולהתאמץ ולהכניע את הרע ולהכליל היד שמאל בהימין. וצריך כל ימי חייו להתעלם בהתלהבות גדול ולילך ממסע למסע וממדריגה למדריגה עד אשר ישלים המ"ב מסעות בחי' ג' ידות ואז כשבא לבחי' זו שהקב"ה בעזרו ומזכהו אז הוא מעלה את כל הכוחות שנפלו למקורן ושורשן הרמה ואז הוא בא לבחי' הראשונה לאור קרן אשר הבהיק והאיר לו מתחלה מאת ה' היתה זאת אשר גילה לו ביד הרמה וכנ"ל וזהו שאמרו חז"ל אין חסידות כתחלתו וכמ"כ עוזה"ד היה ג"כ בגאולה הכללי ביצמ"צ שהיו משוקעים בתוך הקליפות והחיצונים במ"ט שערים ר"ל והוצרך הבורא ב"ה כביכול להתגלות עליהם ביד הרמה ועי"ז נתעלו כל הנ"ק למקורן ולשורשן הרמה בקודש למקום שיצאו משם להיות כי ראו את מקור מחצבתם בהשורש אשר יצאו משם וכל דבר נמשך לשורשו ואז נעו כל אלילי מצרים מפניו ית' והאלילים כרות יכרתון ונכנע הרע תחת הטוב ועי"ז נגאלו וזהו סוד ועבדי בארמ"ן

בארמ"ן אני ולא מלאך אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו כדי שיתקשרו ויתדבקו כל הכוחות הק' והנ"ק שנפלו למקורן ולשורשן הרמה ואח"כ נלקח מהם מדריגה ובחי' רמה ונשאה כזאת והוצרכו עם ב"י לילך בעצמם ממדריגה למדריגה מ"ב מסעות עד אשר באו לארץ הק'. ארץ חפץ ה' בה וזהו ובנ"י יוצאים ביד רמה ותרגומו בריש גלי היינו בראשית התגלות המקור של כל הכוחות שהוא יד הרמ"ה וכן המסעות בעצמם היו ג"כ עזה"ד כי כאשר הלך משרע"ה ואהרן והע' זקנים וס"ר נשמות ישראל ועמהם ארון הקודש והיו אז בסוד רתיכה עילאה קדישא עי"ז נאספו ונתדבקו אליהם כל הנ"ק וכל הכוחות הק' שנפלו להמצירים במקומות ההם ונתעלו להמקור ושורש מוצאיהם הקדוש ולכן במקום א' נשתהו שם זמן רב ובמקום א' רק לפי שעה או יום או יומים שהכל היה לפי ריבוי הניצוצות שהיו במקום ההוא: העולה מדברינו הנ"ל שגאולת עם בנ"י ממצרים בליל א' של פסח היתה ע"י התגלות בחי' יד הרמה ואז נתגלו כל המוחין דגדלות ועי"ז נתעלו כל הנ"ק ונגאלו כל הניצוצין מיד המצירים ונתעלו ונתדבקו בשורשם הרמה מקור מוצאיהם ותיכף אח"כ ניטלה מהם בחי' ומדריגה זו הגדולה. והוצרכו אז בנ"י לילך ולנסוע ממסע למסע וממדריגה למדריגה ובכל מסע נתגלה בחי' א' ואות א' מהם מ"ב הק' אנא בכח. ועי"ז נתעלו הנ"ק שבמסע ההוא. ונתדבקו בשורשם ובמקום מוצאיהם. עד אשר השלימו המ"ב מסעות בשלימות. בחי' הג' יוד"ת. ואז נכנסו אל ארץ חפץ ה' בה. ואז חזרו ובאו אל המדריגה הא בעצמה שהיה בליל א' דפסח ע"י התגלות יד הרמה. כי בחי' גדולה ההוא נלקח מאתם תיכף אחר ליל א' דפסח. למען אשר יתעלו בעצמם בכל עוז ע"י המ"ב מסעות לחזור ולבוא אל מדריגה הלזו. וכן הוא עד"ז בגאולת כל אדם מישראל מיד המצירים אותו וכנ"ל: ועפ"ז יובן הפ"י ע"פ ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי כי בליל א' דפסח באו ענני כבוד ונשאו את ב"י לירושלים והקריבו שמה את הקרבן פסח ואח"כ שבו למצרים עיי"ש. והיינו כי ע"י התגלות יד הרמה בלילה ההוא נגאלו אז גאולה שלימה כראוי רק אח"כ תיכף הוצרכו לקדמותן. למען יתעלו בעצמם בכל כח ועוז ע"י המ"ב מסעות עד אשר באו לארץ הקדושה וכנ"ל. ואין מן הצורך להאריך בדברים אלו כי מבוארים מעצמם למביני מדע. ועתה נבוא לביאור הפסוקים, אלה מסעי בני ישראל. ובתיבת אל"ה פוסל את הראשונים היינו שהיו מקודם מצירים ומעיקים להם ובחי' הרע הכל נכפל ונכנע תחת הטוב בעת הגאולה וכן בכל מסע ומסע בחי' הטוב והקדושה שהיו מובלעים מקודם בין הקליפות והחיצונים כ"ל נתעלו אז לשורשן הרמה אשר יצאו מאמ"ץ לצבאותם ביד משה ואהרן. כי משרע"ה היה בחינת ומדריגת אמת כנודע. והוא בחי' יד הרמה וגם הוא בחי' דעת עליון הק' שבה נמתקו הדינים ונכללו בימין ונתגלה בחסד והטוב שהוא בחי' אהרן הכהן איש חסד כנודע. בחי' יד הגדולה. ובחי' זו אשר נתגלה אז בשעת יציאת מצ"ל ע"י משה ואהרן נלקח מבנ"י כנ"ל. והוצרכו לילך במסעות למען יתעלו ויתדבקו הנ"ק שבכל מסע למקור מוצאי

ומובאו. היינו כל אות ואות מהם מ"ב הק' אב"ג ית"ץ כנ"ל ולזה ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם ע"פ ה' למען ידעו מקור ושורש הקדושה והמוצא של כל מסע ומסע. ועתה בא הכתוב לבאר המסעות בעצמם שנתעלו ונתדבקו למוצאיהם. ויסעו מרעמס"ס היינו ר"ע מס"ם מלשון כמסס נוסס שנכרת ונבדל הרע מהטוב. בחדש הראשון בט"ו לחדש כו' יצאו ב"י ביד רמה כנ"ל שאז נתגלה יד הרמה ומוחין דגדלות ומצרים מקברים כו' כי אז נכנע הרע והמצרים ונקברו ונעשו אלילי מצרים מפניו ואח"כ נלקח מאתם בחי' א' הגדולה והרמה ומוחין דגדלות וכנ"ל וחזרו לבחי' ראשונה. והתחילו ב"י בעצמם לילך ולנסוע ממסע למסע. ולזה כפל עוד הפעם ויסעו מרעמסס ויחנו בסוכות. היינו שבאו לצלא דמהימנותא קדישא. ואח"כ ויחנו באת"ם היינו שבאו לבחי' את"ם שהוא נוטרי' אל תירא שפחד כ"א מפחד ה' ומהדר גאונו ולא יראה זרה ח"ו. וגם הוא נוטרי' אל תשליכני מלפניך וכן אל תרחק ממני. היינו לבקש מאת ה' ית' לבל יעלים עין השגחתו מעלינו בכל עת ועד הלכו במסעות עד אשר זכו ויבואו אלימה שהוא צירוף ה' קדוש ית' קד' צירופי שם אלהי"ם הקדוש. ובאילים י"ב עינות מים ושבעים תמרים ויחנו שם: ואי' במכילתא ובילקוט פ' בשלח רמ"א מיום שנברא העולם נברא שם י"ב מעינים כנגד י"ב שבטים וע' דקלים נגד ע' זקנים ע"כ והיינו שבאו לבחי' מדריגה גבוהה כזו שהי"ב מעינין הם בחי' וסוד י"ב צירופי הוי"ה והי"ב שבטי י"ה הם בבחי' מרכבה להם. והע' זקנים הם בסוד שבעין ענפין דע"צ חמשין. והנה כ"ז ויכולני לפרש כל המ"ב מסעות ע"פ דרכינו הנ"ל והמה שייכים בכל אדם ובכל זמן. בכל פרטיותיהם. אמנם סמכתי על המשכיל שיבין מעצמו תן לחכם ויחכם עוד וכבוד אלקים הסתר דבר. והבורא כל העולמים יהיה בעזרנו ובעזר כל ישראל בכלל ובפרט. שנזכה לברר וללבן ולהעלות כל הנ"ק ולהכניע כל הרע. והאלילים כרות יכרתון לתקן עולם במלכות שדי וה' ימלוך לעולם ועד. ויגאלנו גאולת עולם ע"י משיח צדקנו שיבוא במהרה בימינו אמן:

אלה מסעי בני ישראל וגו'. במדרש שה"ש איתא נסים. כצאן עמך ביד משה ואהרן. ר"א אומר נהי"ת נוטריקון נסים עשית להם. חיים נתת להם. ים סוף קרעת להם. תורה נתת להם. רי"א נפלאות אורות ימינך שומע אותם תלוי ראם ע"כ. ונקדים לפרש מאחז"ל דבכל המצות אסור לנסות הקב"ה חוץ ממצות מעשר שנ' והביאו את המעשר אל אוצר בית ה' ובחנוני כו' אשר לכם כו'. ויש לתת טעם לשבח למה אסור לנסות הקב"ה בשאר מצות ובמצות מעשר מותר. דהנה ידוע כי כל מצוה מתרי"ג מצות יש לה סגולה מיוחדת ונתיב מיוחד להמצוה אשר על ידה יוכל האדם להמשיך שפעה טובה לעולם השייך אל אותה המצוה אך שלא גילה לנו הש"י סגולות ופעולת המצות כולם. ואשר בעשות אדם איזה מצוה ורוצה לפעול על ידה ולהמשיך לעולם איזה טובה שאין לה שייכות לאות' הענין ומש"ה אסור לנסות הש"י באיזה מצוה מאשר מצוה. אמנם במצות מעשר רמז לנו הש"י איך ומה לעשות במעש'

ע . כי המעשר רמז לנקודת יו"ד ראשית חכמה מקור כל הברכות וכל הטוב אשר נשפע ונמשך להעולמות הכל הוא ממקור היו"ד . כי כולם בחכמה עשית . והנה אות יו"ד במילואו הוא יו"ד לרמז כי הכנ"י הוא בחי' דל"ת דלית לה מגרמה כלום ונתן לנו הש"י במצוה זו להמשיך לה כל מיני השפעות ממקור היו"ד ע"י האות וא"ו שהוא הממשיך לדל"ת שנתרבה בה שפע עליונה שלא תהי' בבחי' ד' רק תמונת ה' . אחר שיבוא שפע גדולה ממקור החכמה ע"י אות וא"ו לתוך הדל"ת נעשה אות ה' ויש עוד בחי' שפע להכנ"י כמו שהדלי הוא תלוי במקל ארוך להמשיך הדלי להמקור לשאוב בתוכו ולמלאותו ולפעמים מגיעו שיש מקור מעיין הנובע ונעשה ממנו בריכה גדולה מלא ע"כ גדותיו עד שמחמת ריבוי השפע מהמקור לתוך הבריכה לא ניכר מקום המקור ומקום הבריכה המקבלת השפע . כי כולם נעשים אחד המשכת השפע אשר לא כן הוא בדלי הנ"ל . ונתן לנו הש"י במצוה של מעשר שנכוין להמשיך מהמקור העליון להכנ"י בבחי' וא"ו בבריכה גדולה עד שלא ניכר שום נפני דל . מקור המשפיע והמקבל . כי כולו חד הוא ומש"ה מותר לנסות הש"י במצוה זאת אחר שגילה לנו הש"י הכוונה ממצוה זו . אז בודאי מי שיעשה מצוה זו בדו"ר בכוונה הנ"ל בודאי יוכל לפעול ולסגל ולהמשיך לעולם כל מיני ברכות וכל מיני טובות אשר כולם נכללים בראשית הנקודה והוא המשיך אותם ממצפון לגילוי . וזהו פי' הפסוק והביאו מעשר . היינו נקודה יו"ד לאוצר בית ה' כי הוא נק' בית לאוצר עליון . וזהו בראשי"ת בי"ת ראשית והבן . ובמתני' נמי בזא"ת דוקא שהוא נק' זא"ת . שעיקר עשיית המצוה יהיה בבחי' הנ"ל להמשיך מהמקור לזא"ת . אם לא אפתח לכם ארובות השמים ה' שמים שהם ה' חסדים המתפשטים מדעת עליון . וז"ש הפסוק והריקותי לכם ברכה עד בלי די . היינו מגודל השפע שהמקור להבריכה לא ניכר בין דל"ת ליו"ד שמקורות שהוא שניהם ד"י . והוא ג"כ פי' הפסוק יפתח ה' לך את אוצרו הטוב ישמ"ח יו"ד פתח את השמי"ם ה' שמים הנ"ל לתת מטר ארצך בעת"ו שהוא נק' ע"ת גם צריכין אנו בעשיית מצוה זאת להמשיך מהמקור עליון להכנ"י לה ולכל הז' מדות שלה שיתמלאו כולם בכל מיני טובות צפונות . וזהו בחי' זיי"ן ווי"ן הסמכות . וזהו שם של מ"ב ז' פעמים וא"ו . וידוע שהשם של מ"ב עולה כשלהבת שקשורה בגחלת אחר שנפתח אוצר הטוב ונמשך להבריכ' ע"י צינורות ז' מדות הק' שלה נתוסף כח להכנ"י לעלות למעלה לשורשה וימתק הדינים בשורשם . ואפשר זהו פי' תפלת רנה"ק אנא בכח גדולת ימינך . שאנו מתפללים שגבורות הנכלל בימין ברצון הקדוש העליון שעלה ברצונו הפשוט להיטיב לברואיו ונמנע אורו כביכול ונעשה כביכול מא"ס לצמצום כדי להיטיב לברואיו באותו כח גבורה דעתיק . אנו מתפללין שמו יש' שתתיר צרורה שצרור החיים תתיר ותפתח ותשפיע תמיד להכנ"י . וכזה היו רומזות המ"ב מסעות של ב"י היוצאים ממצרים . מינ"ר י"ס לנבאותם לרצונם היינו שמ"ב מסעות הנ"ל . הם זיי"ן ווי"ן . ז' הסמכות לז' מדות שלה . ממקור עליון שנהר היוצא מעדן . ביד משה ואהרן כי המ"ב הנ"ל הם ג"ם יד היינו יד הגדולה ימין ויד החזקה שמאל ויד הרמה שמאל הכלל בימין וזהו ביד משה ואהרן דייקא וזה כוונת התרגום ע"פ ובנ"י יוצאים ביד רמה ת"א בריש גלי . פי' הוא ראשית הגילוי למעלה מהזמן וידוע כי משה היה שושבינא דמלכא . ואהרן שושבינא דמטרוניתא פי' כי משרע"ה המשיך אלקותו ית' להכנ"י מעילא לתתא ואהרן הרים והגביה את הכנ"י להקב"ה מתתא לעילא . והיה מכניס אהבת הש"י בלבם של ישראל ע"י הנסים והטובות מהש"י עליהם וז"ש ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיה' היינו מעילא לתתא ואלה מסעיה' למוצאיהם וז"פ שמדרש נחית . כלאך עמך ביד משה ואהרן היינו בשני בחי' הנ"ל ר"ה מפרש בחי' אהרן מתתא לעילא נחי"ת נסי"ם חיי"ם י"ס . סוף ת"ורה . ועי"ז נתרוממו הכנ"י להקב"ה מתתא לעילא ור"י מפרש הכח של משה מעילא לתתא . נחי"ת נפלאות עליונות למעלה מהזמן . כי ידוע שנסים המה בנו"ה . ונפלאו"ת הוא ע"ן פלאו"ת מדריגה עליונה למעלה מזמן ת"ירוס הוא ג"כ למעלה מהזמן י"שועות . כמבואר למעלה בפ' פינחס שהס' ישועות דנפקין מנצ"ב שעליהם אמר דהמע"ה כוס ישועות אשא . ס"לוי רשה יד רמה כת"א בריש גלי ראשית הגילוי שהוא למעלה מן הכל כח היו"ד בבחי' וכח של משה מעילא לתתא ול"פ רק מר מפרש בחי' משה בחי' הדעת העליון . ומר מפרש בחי' אהרן ואלו ואלו דא"ח . ודוקוהבן היטב :

ויכתוב משה את מסעיהם וגו' . יש להבין מה שמכנה הכתוב את העובדא ע"ש המסע ולא ע"ש החניה . שהי' בכל המקומות אך שורש הדבר הוא . דהנה ידוע שעיקר מסע בני ישראל היה בזה דבר גדול . כי אדה"ר בחטאו גרם גירושין וסילוק השכינה מזיוא מן העולם התחתון והארץ . ומלאו האויר שבין השמי' להארץ בחיצונים וגילולים ונפזרו כל הנ"ק בכל ד' רוחות השמים והוצרכו לטהר הארץ ולפנות הרע ולאסוף כל הנ"ק והענפים של שורש הקדושה . לזה נתנם הש"י בגלות ש"י מצרים וגם נגרשו משם ואח"כ בעת מתן תוה"ק הוריד משרע"ה את השכינה למטה . אך עדיין לא הי' העולם נקי מכל סיגים וגילולים ע"י מה שקלקלו אח"כ . וזה שהוצרכו ב"י להיות נע ונד . ליסע ממקום למקום ולכתת רגליהם לקבץ חלקי הקדושה . וע"י נסיעתם בקדושה עם משרע"ה שהוא המקור והשורש מכל נשמות ישראל עד סוף כל הדורות והצדיקי' . ועם הי"ר זרע ישראל שהם הענפי' שלו ואז בכ"מ אשר נסעו היו משברי' האויר ומדחי' הרע וקליפין כל חלקי הטוב שהיו מובלעים בתוכו המקום . וכל החיצונים היו נכנעים מפניהם . כי בכ"מ שיש הקמת הקדושה . אז הרע ממילא נופל . ונכנע תחת הכנ"י ל"מ שלא במקום הראוי להם . שלזה א"צ עבודה גדולה . וזה יוכל הצדיק לדחות ולפנות אפילו במחשבה לחודה . רק אף במקום הראוי להם ומקומות מושבותיהם אשר שם הוא מקום ממשלתם כמו המדבר שהוא מקום נחשים ושאר חיות רעות שמזיקין אפילו משם צריכין לדחו' מפני הקדושה ונכנע הרע תחת הטוב . וזה היה עיקר העובדא של המסעות שלהם במדבר . ואם הנסיעה הוא דבר יקר מאוד . לכך החניים א"צ להודיע . כי [illegible] מנסיעה טובה ימשך חנייה טובה . ועיקר הוא הנסיעה : וז"ש משה בנסוע הארון קומה ה' . ויפוצו אויביך

שיהיה

ביזיה הקשה לשמו הגדול ולקדושתו ית'. והשונאים ישוע חפצו שהם רגלי זרע ישראל שלא יוכלו להרע ולמשול על הכנ"י. והנה נסעו מ"ב מסעות. שכוונתם היה לפרסם הג' ידות של שמו הגדול ית'. כי יש יד הגדולה כמו בעת יצי"מ. שהראה הש"י חסדו הגדול יד הימין והמשיך חסדים טובים על זרע ישראל. הגם שאז לא היו ראוים להגאל מח"י מצרים. ובפרט לעשות להם נסים נוראים ונפלאים. ועי"ז נתפרסם יד ימינו של הש"י. וכמש"כ וירא ישראל את היד הגדולה. וגם יש יד החזקה אשר הראה הש"י תוקפו וגבורתו לעיני כל כי נפל אז על האומות אימה ופחד ועשה נקמה בשונאי ישראל. ושלח אותות ומופתים בפרעה ועבדיו ועם ארצו. ובזה נתפרסם ידו החזקה. ועוד יש יד הרמה. שהוא בחי' וכח אשר מורה על התרוממות מלכותו ית'. שנתגלה ע"י מתן תורה לזרע ישראל. והרים קרן הכנ"י ע"י רוממות אל שנתן להם תורה ומצות. נמצא שע"י זרע ישראל נתפרסמו הג' ידות. וכמבואר לעיל: וזה היה עיקר כוונתם של זרע ישראל בכ"מ בואם ומסעם לפרסם ולהודיע כי כל אלה עשתה ידו. וג"פ י"ד עולה מ"ב. נגד שם מ"ב הקדוש. ולזה כוונו בהמ"ב מסעות. לכך מתחיל הכתוב אלה מסעי ב"י שנערך דבר גדול נכשו. שיוצאת מזה פירסום אלהותו ית"ש: או יאמר דהכתוב משבח הכנ"י. דבאמת אף שהיו זרע ישראל בגלות מצרים בשיעבוד גדול שיעבוד הגוף בעבודה קשה בחומר ובלבנים המשברת ומשברת את הגוף. עכ"ז כשנגאלו ויצאו משם לא היה עיקר השמחה שלהם על שיצאו לחירות משיעבודם הקשה רק עיקר שמחתם היה על אשר שבגלות מצרים היתה גם השכינה הקדושה עמהם וכל מרכבה הק' ופמליא של מעלה. כנודע מזוה"ק פ' שמות. ע"פ ב"י הבאים מצרימה. עיי"ש. וכמבואר לעיל פ' שמות. והיו אז שמחים ביצי"מ על הוצאת הקדושה. היינו השכינה כביכול וכל צבא מעל' מן הגלות והשיעבוד ונתרומם קרן הקדושה. וזה"ש אלה מסעי ב"י כו' לצבאותם. היינו דעיקר יציאתם ממצרים בעצמם לא היה חשוב בעיניהם. כ"א מה שכל צבא מעלה צבאות ה'. יצאו עמהם. מזה נסעו ושמחו ולא על שנפטרו משיעבוד גופם גלות הגשמי. וזהו עובדא גדולה יקרה ונכבדה ומאוד היה חביב בעיני הש"י. זו השמחה ומחשבה טובה של זרע ישראל. ולזה ויכתוב משה את מסעיהם. כדי לחבבם בעיני הש"י מחמת שזאת השמחה והיציאה מאמ"ץ היה רק לש"ש ולא כוונו להנאת עצמם. והבן כ"ז היטב:

ואת הערים אשר תתנו ללוים את שש ערי המקלט ועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר גו'. בהעיר לב להבין ולדעת יש לרמז בזה כי מדה זו נוהגת בכל זמן כי התורה נצחית וע"כ אפילו בזה"ז יש לה שייכות והוא תיקון למכה נפש בשגגה. ר"ל מי ששגג בחטאים ועונות ומשחית את נפשו הוא ישגה. ר"ל שיעשה תיקון זה. בקבלת עמ"ש באהבה שלימה וכמש"כ גדול באמת בכל לבבו להש"י בהשמעה תיבות שמע ישראל כו'. והמה בחי' שש ערי מקלט. ועליהם תתנו מ"ב עיר. הוא בחי' פרשה א' של ק"ש שהוא ואהבת. שיש בה מ"ב תיבות. והיינו קבלת אהבתו ית' ותורתו בכל לב ונפש. ועי"י שמש"כ באמת בכל לבבו לקבל עליו עמ"ש. ועי"י קבלתו באמת אהבת הש"י בכל לבבו בזה נתכפר לו על שהכה את נפשו בשגגה. ובגמ' מכות איתא אמר אביי שש ערי המקלט הללו קולטות בין לדעת ובין שלא לדעת ומ"ב עיר הללו לדעת קולטות. ושלא לדעת אין קולטות ע"כ. ויבואר זה ג"כ ע"פ דרכינו. כי ו' תיבות הראשונות שבהם צריך למסור נפשו רוחו ונשמתו להש"י באמת ובתמי' בין שעושה דברי' אלו באמת בדעה והשכל ובין שמש"כ הוא גדול כ"כ עד אשר כמעט יצא מדעתו ובחי' זאת כפי הנראה שבכאן היא יותר חשובה ויקרה מהראשונה וכמבואר בפסוקים בכמה מקומות. כי בכ"מ בין האחרון הוא יותר חשוב מן הראשון. נמצא שאלו השש תיבות קולטות בין לדעת בין שלא לדעת כנ"ל. אמנם בהמ"ב תיבות של פ' ואהבת כו'. שהם הוא קבלת אהבתו ית' ואהבת התוה"ק והמצות. לזה צריך דוקא דעת ושכל גדול. ובפרט מי שזוכה להשכיל בהשכלות במושכלות העליונים אבל שלא לדעת אין קולטות. והש"י יזכנו לעבדו ולאהבה אותו יתב' באמת ובתמים ובדעה וכיה"ר אמן. והבן כ"ז היטב:

לקוטים לסדר במדבר

ביאור על מדרש פליאה בפסוק איש על דגלו באותות לבית אבותם. א"ת באותות אלא באותיות לפיכך אמר בלעם מה אקוב לא קבה אל. ויבואר דהנה אמרו רבותינו ז"ל בשעה מ"ת ראו ישראל שנתגלה עליהם הקב"ה בצבאות ומחמת דגלים של מ"ה נתאוו ישראל לדגלים. והנה הדגלים היו דגל מחנה ראובן יהודה אפרים דן. ובזה יבואר מה שאנו אומרים אדיר אדירנו שבל י"ם ומפני מה דווקא בי"ם. אך דהנה דשבת מרמז נגד העולם האצילות וי"ם נגד עולם הבריאה ובעולם הבריאה הוא המרכבה עם הדגלים לזה אומרים אדיר שפריקין אפרי"ם ד"ן יהוד"ה ראוב"ן שהן שמה הדגלים ואיתא בס' עשרה מאמרות שעל מה הדגלים היו כתובין אותיות מאבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב דהיינו עז"ה בדגל הא' היה כתוב הא' מאברהם והי' מיצחק והי' מיעקב ועל דגל הב' היה כתוב הב' מאברהם והצ' מיצחק והע' מיעקב ועל דגל הג' היה כתוב הר' מאברהם והח' מיצחק והק' מיעקב ועל דגל הד' המ' מאברהם והק' מיצחק והב' מיעקב נשאר הה"א מאברהם שהיתה פורחת באויר ומחופפת על ישראל שלא ישלוט עליהם שום רע וקללת בלעם הרשע ע"ד הכתוב הא לכם זרע ושמן הה"א מברכין ישראל ומתברכין בבנים ובזוה"ק ובכל שמות אמהות הק' נמצא הה"א היינו שר"ה רבק"ה לא"ה רק ברחל לא נמצא אות ה' ע"כ אמרה ליעקב בא נא אל שפחתי ואבנה גם אנכי ממנה ר"ל מה"א שלה אך לכאורה קשה לפי מה דאי' בזוה"ק על הפ"ס השופה מלברכה המערה שרומזת למסע הדגלים

שהביעתו

בנסיעתן היה כמין מ"ם סתומה שיש לה ארבע דפנות דהיינו ב' דגלים כמין ד וב' דגלים השניים כמין ד מהופכת ובאמצע היה מחנה שכינה שהוא הארון וכל כליו ומחנה הלוים א"כ לפ"ז היה לו להמ"ם שהומה שאברהם להוסיף עליהם באויר שהיא מרומזת למסע הדגלים והש"ת תכתב על המטה. אך השי' ע"ז. הוא שהשי"ת לא רצה להזכיר על בניו הצדיקים גם שם של קללה ח"ו ובשביל כתוב על מטה הד' ה' מאברהם והק' מיצחק והב' מיעקב היה משמעות קב"ה שהוא ח"ו לשון קללה. ע"כ היה מסככת שהש"ת תפרח באויר והמ"ם תכתב על המטה ובזה יבואר המדרש איש על דגלו באותות א"ת באותות אלא באותיות לבית אבותם דהיינו שיכתוב על מטות הדגלים האותיות מאבות הקדושים כנזכר לעיל ואז כאשר ראה בלעם הרשע שהש"ת פורחת באויר כדי שלא יהיה נקרא קב"ה ולפיכך אמר בלעם מה אקוב לא קב"ה אל. והבן כ"ז:

פ' בלק

לעשות קטנה או גדולה. לכאורה תי' גדולה מיותר גם להבין לשון המליצה מה שלא כתוב טובה או רעה כדלקמן. הענין הוא כך כי יש ב' מיני גאון בין השונאים א' כאשר האחד יפול ממעמדו הגם שהשני לא יהיה לו שום עלייה עכ"ז יש לו נקמה וגאוה מה שהורד גאונו ויש אשר לא יגיע לו שום היזק כ"א שהאחד יתעלה למעלה יותר גדולה בשגם השני לא הורד מכבודו עכ"ז יש לזה נקמה וגאוה כי הוא עלה למעלה וזהו לעשות קטנה היינו לעשות גאון להקטין נגד ה' או גדולה להגדיל נגד ה'. כי ה' הוא המשפיל גאים ומגביה שפלים עדי מרום:

הן עם לבדד ישכון. ע"פ מ"ש בכתבי האריז"ל כי יש ב' בחי' שפע. א' נק' אל ד"ד היא היורדת בחסד א"ל ואין נבדקין למזונות כ"א כל הפושט ידיו שנותנים לו וזה א"ל ד"ד שפע החסד והשני נקרא מיד"ד הוא השפע אשר בודקין מקודם אם הוא ראוי לכך וזה מ"י ד"ד שבודקין מי המקבל השפע וז"ש הפסוק הן עם לב' ד"ד ישכון. היינו ב' בחי' ד"ד היינו השפע ישכון כי יהיה דבוקים בחסד אל ויהיה ראוי לשפוך שפע ברכה ואז אצל הגוים נעשה מצירוף אל תי' ל"א כאשר יזכרו ויתנו אל לבם כי מלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיניה אז הכל כאפס ואין וזה ובגוים לא יתחשב וכל הגוים כאין נגדך והן איים כדק יטול במהרה בימינו א"ס:

פ' מטות

והרמות מכס וגו' א' מחמש מאות. כבר ביארתי זה לעיל במקומו ועוד יש לשאלות מילין שציוה להם הקב"ה ליתן א' מן ת"ק כי הם הלכו לנקום נקמת ה' צבאות. וצבאו"ת הוא ת"ק כאשר ביארנו לעיל ולכך לקחו מן ת"ק חלק א' ונשאר להם כמנין צבאות. וגם כי לא נפקד מהם איש וזה היה מחמת שהיו נאחזין ונדבקין בבחי' שורשם בארץ החיים שהוא מהלך חמש מאות שנה. והבן:

וימסרו מאלפי ישראל גו'. מאי לשון וימסרו. אך הענין הוא כי ה' אמר נקום נקמת ב"י. משרע"ה לא רצה שינקמו ב"י נקמת עצמם רק אמר לנקום את נקמת ה' במדין. לזה אמר. "החלצו" מאתכם והיינו שתוציאו את עצמו מלנקום נקמתכם. והנה כאשר לזה צריך להיות צדיק וחסיד שיהי' כוונתו רק לכבוד ה'. וכ"א מישראל הסתיר את עצמו לאמר מה אני נחשב לקנא לכבוד ה'. והחברים מבני ישראל אשר ידעו על איש אחד שהוא ירא ה' באו אל משה והגידו לו שזה הוא צדיק גמור. ע"כ אמר הכתוב לשון וימסרו. הוא לשון מסירה. כאדם המלשין על חבירו נקרא מסור. גם שמעתי מאיש הלז ששמע מזקני בעל המחבר זללה"ה דרוש גדול ביום ד' סיון יצא זכה פי אם אלה הדברים. ד' סיון הוא שחלה על יום כפורים אם מקיים יום הזה כראוי אזי יוכל לקיים יום הכפורים כראוי ונכון וסימנך כי יד על כ"ס י"ה. ר"ת ד' סיון. י"ה ר"ת יום הכפורים:

לשבועות

בזוה"ק ותלכנה שתיהן וגו'. ותלכנה שתי הה"ין. ולהבין זה נ"ל כי נעמי הוא סוד ה' עילאה קדישא עלמא דבינה כנ"ס. יו"ד שהוא התקשרות נעימות השלמות העליונים קדישין. כי עיקר התקשרות העולמות הוא בסוד ה'. ורות הוא בסוד ה' תתאה קדישא סוד המלכות. וזהו שאחז"ל למה נק' שמה רו"ת שיצא ממנה דוד שריווה להקב"ה בשירות ותשבחות. כי ה' התתאה הוא סוד שם אדנ"י ובמילואו הוא מספר תרע"א והמילוי בעצמו הוא מספר תר"ו אותיות רו"ת. ונשאר עיקר אותיות השם אדני דאיהו בסוד דוד כנודע ובכאן המילוי הוא גבוה למעלה משרשי אותיות השם וזה שיצא ממנה דוד והבן. ומואב הוא מספר מ"ט שהוא בחי' מ"ט שערים דקליפות ר"ל ודמשע"ה שבא מהם הרגש ובירר מהם הניצוצין הקדושים וזהו וימדדם בחבל ר"ל שמדד אותם בחבל של אמת ורצה והבין באיזה מהם יש בירור ניצוצין הקדושים וקיבל ובירר המ"ט שערים ואז ותלכנה שתיהן שתי הה"ין (כי ע"י שייחד ובירר וקישר המ"ט שערים ונתייחדו בסוד שער הנו"ן מנש"ב ע"י נעשה ייחוד נש"ב עליונים סוד ה' עילאה עם נון שערים דה' תתאה ואז ותלכנה שתי הה"ין) עד בואנה בית לחם כי ה' עילאה הוא התקשרות עלמין סתימין עילאין קדישין וה' תתאה הוא התקשרות וייחוד עלמין תתאין קדישין וכל אחת משפעת רב שפע טובה וברכה ה' עילאה קדישא להעולמות העליונים הקדושים וה' תתאה משפעת לעולמות התחתונים ותלכנה שתי הה"ין עד בואנה בית לחם לבני נשא ולפנימית של

לאם (כי בי"ת הוא לשון בית ולשון פנימית) . והיינו כי לח"ם הוא מספר . ג' שמות הוי"ה . סוד מ"זלא עילאה קדישא ושתי פעמים לח"ם הוא מספר וא"ו הוי"ת סוד מ"זלא עילאה קדישא ומ"זלא תתאה שהם עת"ר ונק"ה . וזהו סוד שתי הלחם שהובאו בחג השבועות וגם זהו סוד הלחם משנה של שבת ויו"ט והמשכיל יבין כ"ז :

וביום הביכורים גו' . כל מלאכת עבודה לא תעשו. ולכאורה תיבת בשבועותיכם אין לו ביאור כלל כמובן לכל בעל מדע . גם יש להבין למה נק' יום חג הק' הזה יום הבכורים . גם למה נק' מנחה חדשה. והכל צריך טעם : ובהעיר לב י"ל כי הנה כתיב בני בכורי ישראל . ויש לדעת למה נק' בנ"י בשם בכ"ר , אמנם כן י"ל . דהנה כתיב קודש ישראל לה' ראשית תבואתו . וידוע שישראל עלו במחשבה תחלה להבראות . ושמה נקראים בנים למקום . וכמ"ש בנים אתם לה' אלהיכם . והולדה א"א להיות כ"א ע"י בחי' מקבל ובחי' נוק' כביכול . והנה אות אל"ף הוא ראש לכל האותיות . והוא בבחי' א"ב כביכול . וכן האות יו"ד הוא ראש וא"ב לעשיריות . וכן הקו"ף הוא ראש וא"ב למאות . וזהו צירוף אי"ק בבחי' א"ב מצירוף אותיות אל"ף בי"ת . של אי"ק . בכ"ר . גל"ש . כו' . ואותיות בכ"ר הם אותיות שניות מיחידים ועשירים ומאות . והמה בבחי' מקבל ובבחי' נוקבא . ומשם יצאו שורש נשמתן של ישראל . בסוד קודש ישראל לה' . ראשית תבואתו . ולזה נק' עם ה' בני אל חי בשם בכ"ר . ועפ"ז נכון לבאר למה בכר לנחלה לירושה תלוי בראשית אונו דוקא . ולענין קדושת הבכור לכל דבר תלוי בפטר רחם . ולדברינו הנ"ל יבואר ע"נ . כי לענין ירושה בן מאבא ירית . וכמבואר למעלה בפ' בא עיי"ש . אמנם לענין קדושתו הוא בבחי' ראשית התגלות אלוהות והוא בסוד אימא עילאה אשר משם נפתח מקור התגלות בסוד מ"ם סתומה . ומ"ם פתוחה . ולזה הדבר תלוי בפטר רחם . היינו בפתיחת המ"ם סתומה . ור"ת הם מספר יצחק בסוד הגבורות שמגולגלים והבן כ"ז. והנה שמעתי מהרב הקדוש כו' מ' לוי יצחק זללה"ה אב"ד דק' בארדיטשוב, אשר סוד הבאת הבכורים הוא . כי הפירות שיש בהם ניצוץ הק' ושורש ביותר רום המעלות המה מתבכרים בתחלה וראש . ולזה צוה הבורא ב"ה וב"ש להביאם בראש להבהמ"ק . ע"כ דבריו הק' . והנה עדת ה' בנ"י הנק' בשם בכורי"ם כמבואר למעלה. וגם נק' בשם בכורים כי המה נתבכרו תחלה לגבוה . ומה גם בחג הק' הזה . כי לע"ל כתיב כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' . אמנם עם ה' בני אל ח"י . נתבכרו תחלה בחג הק' הזה . בקבלת התו"ק . ולזה נק' חג הקדוש הזה יום הבכורים . וזהו וביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' . וי"ל ע"פ דאיתא בהלכ' עירובין . עיר של רבים ונעשית של יחיד אין מערבין את כולה וצריכה שיור כדי שלא תשתכח תורת רה"ר. עד שיאמר אולי לה כעיר חדשה שביהודה . שהיה בה חמשים דיורין . ע"כ יעו"ש . ולהבין זאת למה דוקא נ"ן דיורין א"צ שיור . וכדפסקינן הילכתא דעיר חדשה עצמה א"צ שיור . וכמבואר בפוסקים הלכה למעשה . י"ל כי סוד העירוב הוא סוד יחוד וקישור עלמין עילאין בעלמין תתאין בסוד יחוד הוי"ה אדנ"י . לבל יהיה אחיזה לחיצונים ר"ל . ולזה עיר של רבים צריכה שיור , כדי שלא תשתכח תורת רה"ר . כדפירש"י והיינו כי רה"ר הוא מקום שיש אחיזה לחיצונים ר"ל . וסוד העירוב הוא לקשר ולייחד הק' . לבל יהיה אחיזה לחיצונים ר"ל. אמנם עכ"ז צריך שישאר מקום כהגן לעירוב לאחיזתה. ולזה צריכים שיור לעירוב . אמנם כשישנו חמשים דיורין א"צ שיור . כי הנה כל רצונה שבא"י מרמזת לארץ החיים הארץ הקדושה סוד המלוכה הק' . וכמו שיש בעלמא דבינה סוד ה' עילאה בסוד ה' אותיות מנצפ"ך . וכ"א כלול מעשר והם חמשים ש"ב . והוא בסוד חג השבועות הזה סוד שער הנו"ן כידוע ליו"ח. ככה ישנו חמשים שערים בסוד המלוכה הק' סוד ה' תתאה . וצריך לייחדם ולקשרם יחד כלה בכ"לה. אלו הנו"ן . באלו הנו"ן . לבל יהיה אחיזת החיצונים ר"ל בהמלוכה הק' ח"ו רק ביתיה מלכותו בכל משלה . ולכן זה צריך שיור לעירוב בעיר חדשה שביהודה שהיה בה נ"ן דיורין . כדי שיהיה מקום להארת הק' של נש"ב העליונים הקדושים והבן זה . והנה נודע מספה"ק כי יום חג שבועות הזה הוא נגד שער הנו"ן מנש"ב . והוא בבחי' ישן נושן מעתיקא דעתיקין. וזהו בהקריבכם מנחה חדשה לה' . היינו התקרבות והתקשרות הנו"ן שערים של ה' תתאה . בבחי' חדש"ה כי הוא התחדשות העולמות . והתגלות כל הכוחות הק' הנעלמות . והוא סוד המלוכה הק' . ובהתקרבותה והתייחדה אל הנש"ב דה' עילאה סוד עלמא דבינה . בשבועותיכם היינו ע"י שאנו עם ה' בני אל חי מטהרין ומקדשין את עצמם בימי הספירה . ואנו סופרין מ"ט ימים וז' שבועות בסוד הזהר דנפיק מיני' ז' שבתות . וע"י שאנו מייחדין ומקשרין ומטהרין המ"ט שערים אז ממילא אנו באים אל שער הנו"ן . וזהו בשבועותיכם. ע"י הז' שבועות . כי הבורא בהוב"ש . מחשב השביעית. כמו בהימים שבת קודש . ובהשנים שנת השמיטה . וכן המדה שביעית של הי"ג מכילן דרחמי הוא ואמת , וחותמו של הקב"ה הוא אמת . מקרא קודש יהיה לכם, אז תבואו לבחי' ומדת קודש ישראל לה' . ראשית תבואתו . שהוא בסוד החכמה הנעלמה הק' . וכשתהיו על בחי' זו אז כל מלאכת עבודה לא תעשו . ואז לא תצטרכו לבקש מלאכה ותתבטלו לעבודת הש"י רק בלתי שום מלאכה. יהי' עבודתכם עבודה תמה ונקיה . וכיו"ב אמן והמשכיל יבין כ"ז :

לשבת

מעלת מאכלי שבת . להבין מהו המעלה יתירה של מאכלי שבת יותר ממאכלי חול . הלא ידוע כי גם בחול עיקר כוונת האכילה הוא לכל מי שהוא בר דעה ויראת ה' נוגע בלבו . שיכוין בעת אכילתו רק אל השפע הק' הרוחניות אשר בהמאכל ולא אל עצמית המאכל הגשמי וכמ"ש זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה

היינו שצריך לאכול רק החיות שיש בכל הדברים שהוא אוכל. אכן י"ל דהנה כתיב תדשא הארץ דשא כו' היינו בהש"י נתן כח להארץ להוציא כל מיני עשבים ופירות ועכ"ז צריכה הארץ גם לגשמים וכמ"ש ואד יעלה גו' והשקה גו' כי העיקר הוא לקבל בכל עת תוספת תענוג ושפע. ובזה יש לה כח להוציא כל מיני מאכל וכן הוא בנוסח התפלה שתקנו לה אנשי כנסת הגדולה. המחדש בכל יום תמיד מעשה"ב ר"ל שמחדש בכל יום תמיד שפע ותענוג חדש. והנה כתיב כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ. שלא ברא הש"י את עולמו רק על ששת ימים אך בבוא יום שבת קודש אזי נתחדש מעשה"ב כמאז וקדם ועולים למוח החכמה והזכרון הק'. ומקבלים שפע וחיות קדש מחדש עוד על ששת ימים. וכל יום משפיע ביומו מה שקיבל אז בשבת קודש וזהו המחדש בכל יום תמיד מעשה"ב. היינו מה שקיבל בשבת קודש. אך עיקר כללות השפעה והחיות הוא בשבת קודש שאז יש עלייה לכל העולמות ולכל מעשה"ב אל מוח החכמה והזכרון שהוא בחי' קודש ישראל לה'. ראשית תבואתו. וזהו זכרון למעשה"ב כי אז ניתוסף שפע וחיות הקודש ממוח החכמה והזכרון ע"י רזא דחיי דנפיק מעתיקא קדישא תוספת שפע וחיות ותענוג לכל מעשה"ב וזהו המעלה היתירה של מאכלי שבת כי אז ניתוסף תענוג חדש וכנ"ל והבן: ועפ"ז נוכל להבין ג"כ פי' הפסוק אם בחוקותי תלכו כו' ונתתי גשמיכם בעתם כו' ולכאורה יפלא הלא מדותיו של הש"י הוא הכל מדה כנגד מדה וכאן אינו מובן מהו ענין זה לזה. אמנם י"ל דרש"י ז"ל פי' אם בחקותי תלכו יכול זהו קיום המצות. כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצות אמור הא מה אני מקיים אם בחקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה ע"כ והיינו הגם שהאדם יודע כל התורה כולה וסוד מצותיה עכ"ז צריך להיות עמל ויגע בהתורה וכמ"ש והגית בו יומם ולילה כי בכל מה שלומד יותר בעמל ויגיעה אז מוצא יותר תענוג ותוספת שכל חדש שיגיע וכמו שדרשו חז"ל. מה דד זה כ"ז שהתינוק ממשמש בו מוצא בו טעם כך כו'. וזהו מצוה בש"ע להיות עמל ויגע בתורה. ולהוסיף בכל עת תענוג יותר. ולזה מבטיח לנו הש"י אם בחוקתי תלכו היינו אם תהיו עמלים בתורה להוסיף תענוג אז ונתתי גשמיכם בעתם שהוא ג"כ תוספת תענוג וכנ"ל ויהיו גשמי ברכה וכמאחז"ל שברכה באה לעולם ורפואה באה לעולם וכן שאר דברים כי ידוע מאחז"ל כי הוא חיות ושפע עליון הקודם אך שנתגשם בזה העולם. להוליך ריח וטעם לכל העשבים והפירות ולכל המאכלים וליתן תוספת תענוג ובזה הוא ממש מדה כנגד מדה.

והבן זה היטב:

דרוש לשבת קודש. הנה בבוא שבת קודש אז אף מי שאינו בבחי' זו לבטל א"ע בהחזרת הכח לעצמותו ית'. מ"מ ע"י סוד השבת יכול האדם לבוא לזאת המדריגה ויבואר זה ע"פ הגמרא דשבת. ע"פ לדעת כי אני ה' מקדשכם גו'. מתנה טובה יש בבית גנזי ושבת שמה כו' לך והודיעם כו'. א"ל להודיע אג' ומתנה לא ידע כו' הא דעבידא לאגלויי והא דלא עבידא לאגלויי והא שבת כו' מתן שכרה לא עבידא לאגלויי עכ"ל הגמ'. ויש להבין לאיזה טעם לא הודיע לנו הש"י כל המצות קודם נתינתן כי הלא גם המה מתנות טובות לנו ואי משום ששכר שבת גדול מאוד ולא עבידא לאגלויי הלא אחז"ל הוי זהיר במצוה קלה כו' שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות אך ידוע שכל מצות התורה נחלקים על שני בחי' היינו מקח ומתנה וכפה"כ כי לקח טוב נתתי לכם כו' ואמרו במדרש יכול במתנה ת"ל לקח יכול בלקיחה ת"ל נתתי הרי מבואר שכל מצות התורה הם בבחי' מתנה וגם בבחי' מקח והענין הוא שיש מצות שהם קיום ומצב להעולמות כי בהתורה נבראו כל העולמות ועיקר קיומם והשפעתם תלוי במה שישראל מקיימין את מצות התורה ומניעת עשיית המצות ח"ו גורם העדר השפעתם חלילה וע"י המצות ההם נק' ישראל לוקחים כי כביכול הם נותנים להש"י דבר מה היינו אתערותא דלתתא בעבור זה גורמים הארה והשפעה בהעולמות העליונים לצורך קיומם. עוד יש בחי' א' נק' מתנה היינו שאינה לצורך קיום העולמות רק שבאותה המצוה גורם שעשועים לפניו ית' בעולמות עליונים בלא שום אתערותא דלתתא וזהו הנראה לי בפי' לשון מתנה ומקח והנה אין לך שום מצוה שנעשה ע"י התיקון בעולמות העליונים בלא אתערותא דלתתא רק מצות שבת שאין בו עשיה אך כל ענין אותה המצוה הוא בשב וא"ת כמו כל הט"ל מלאכות שאסור לעשות אותם בשבת ותולדותיהן כיוצא בהן וכל המ"ע של וביום השביעי תשבות הוא ג"כ בשב וא"ת. ודבר זה הוא מורה כי נעשה אז התיקון והיחוד של העולמות העליוני' מעצמותו ית' בלי שום סיוע ועזר מלמטה וכמו שמרומז בתיבת שב"ת אותיות תש"ב היינו בחי' השבת כל המקורות להמקור הראשון ומוקדם ממילא בלי שום אתערותא דלתתא וזהו ויום השביעי שבת ואומר מזמור שיר ליום השבת כו' לפיכך יפארו ולכאורה תיבת לפיכך אינו מובן אך לדרכינו יבואר על נכון כי כשהיו' השביעי שבת ואומר היינו שיום השביעי בעצמו בלי אתערותא דלתתא עושה התיקון והייחוד בהעולמות העליונים הק'. ובשביל זה בנקל הם יכולים כל יצוריו לפאר ליוצרם. כי אף מי שאינו בבחי' זו לשוב להתקשר ולהתייחד בבחי' עצמותו ית' בבחי' ייחוד כח הנפעל והפועל. מכ"מ ע"י סוד השבת ומעלתו הרמה שעולים אז כל העולמות בעצמם ומתייחדי' בעצמותו ית' יכול גם הוא לכלול עצמו' לבטל א"ע ולייחד א"ע בעצמותו ית'. וזהו ענין מ"ש בזוה"ק רזא דשבת היינו השבת הוא מעצמו בלי אתערותא דלתתא אתייחדת ברזא דאחד היינו בעצמותו ית' ובזה יתורץ ג"כ מה שהקשו' לכאור' הלא ידוע שבהתור' נבראו כל העולמות וקיומם הוא ג"כ ע"י התורה וא"כ היאך היו קיומם ומצבם ומעמדם של כל העולמות קודם שקיבלו ישראל את התורה מאין היה נמשך להם חיותם וקיומם ולדברינו הנ"ל יובן שפיר כי אז היה להעולמות חיות וקיום ע"י מעלת ומדריגת שבת שבהמצוה זו הוא בבחי' מתנה ונעשה הכל מעצמו בלי התעוררות מלמטה בבחי' זו עמד העולם עד שנתנה התורה בבחי' מתנה

אף שלא היה אז מי שיעורר מלמטה עכ"ז נעשה הכל מעצמו ונודע מי שמוכר דבר לחבירו ודאי צריך המוכר להראות ללוקח אותו החפץ כדי שיראה מה שלוקח אם ייטב בעיניו לא כן במי שנותן מתנה לחבירו א"צ להראו' לו מקודם. ועתה יתורצו כל הדקדוקים הנ"ל כי ודאי הודיענו הש"י כל המצות מקודם ולא הש הגמרא להודיע זה כי אין זה חידוש מאחר שהם היו בתורת מקח . משא"כ כאו הלוקחים מה שרוצים ליקח כנוהג שבעולם. אמנם בחי' שבת שהוא באמת מתנה גמורה . ומהראוי היה שלא להודיעם שאין צורך לז"א מתנה טובה יש לי היינו אף שהמצוה הזאת הוא בחי' מתנה וא"צ להודיעם עכ"ז לך והודיעם כי הגם שהמצוה זו א"צ לעורר מלמטה מ"מ צריך האדם שעובד את הש"י לידע ידיעה ברורה מעלת קדושת יום השבת שבלי שום עשיה מלמטה נעשה אז כל התיקונים והעלאת העולמות בסוד החזרת עגול לעיגול עד עי"ת כל העילות בחי' עצמותו ית' בחי' ימי קדם ויוכל האדם לכלול א"ע עמהם . וכנ"ל והבן :

צור משלו אכלנו כו' והותרנו כדבר ה' . והוא דהנה השם הק' הוי"ה בהוב"ם מורה על מציאותו ית' . שהוא היה והוה ויהיה . ובאדם לא שייך עבר שלא דיברה תורה כ"א בהוה . וגם עתיד יכול להיות אם ירצה הש"י . והנה באמת בענין אכילה כשהאדם אוכל איזה דבר מאכל אז המאכל ההוא נעדר מן העולם ואז לא שייך בו לשון עתיד רק כיון שבדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם א"כ בכל הנמצאים יש כח ובחי' של שם הוי"ה הק' ב"ה . כי כח הפועל בנפעל . נמצא כשהאדם אוכל בקדושה ובדביקות הש"י . אז מקשר כח הוי"ה שבמאכל ההוא ונמצא שאינו אוכל המאכל לגמרי . רק ישבע ויותיר . כי כח הש"י לא יכלה . וזהו כדבר ה'. והבן זה היטב :

אין ערוך לך וגו' ואין זולתך וגו' אפס בלתך וגו' ואין דומה לך וגו'. הן אמת שהגם אם אדם עובד את הש"י ע"מ לקבל פרס. הוא ג"כ מדה טובה כמ"ש אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד . אך עכ"ז אין זה מדה המשובחת רק העיקר שצריך כל איש ישראלי לעבוד את הש"י בלי שום מחשבת תועלת ותקוה לאיזה שילום גמול שיגיע לו מזה איזה טובה בעוה"ז. או אפילו בעוה"ב . רק יחשוב בלבו כי זהו באמת עיקר שכרו מה שזכה לעבוד את הש"י וכמו"ש שכר מצוה מצוה . וזה"ש. אין ערוך לך כו' בעוה"ז. ר"ל אין אנחנו רוצים שום תענוג עוה"ז חלף עבודתינו עבודת הקודש לשמך יתברך ואם יאמר האומר לעבוד ע"מ שאזכה לחיי העוה"ב . גם זו לא מיקרי עבודה לשמה כי גם שם בעולם הנשמות יש צדיקים שמבקשים תענוג הרוחני ויש צדיקים אשר כ"ז לא מבקשים זולת שמו ית'. והוא ע"ד צדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב. וזה"ש ואין זולתך מלכנו לחיי העוה"ב. אפילו שם אין רצוני וחפצי רק אמיתית אלהותך . וא"כ אעבוד את הש"י בשביל שאזכה לימות המשיח. שיסיר אז התאוות ויתרבה התורה ויהי' נעשה זך ובהיר. גם זה אינו מעיקרי העבודה. ואף גם מה שיהי' הטוב לנו לימות המשיח הכל אפס ואין נגדך . ואין מבוקשינו רק אלהותך ית' . ואפס בלתך . ולא זו בלבד אלא אף גם התענוג שישיגו אז ב"ה בתחיית המתים . ג"כ הוא אפס ואין . ואין דומה לבקשת אלהותך ית'. זולת עבודתך להיות עבד נרצע לשמך ית'. בלי שום ייחול וקיווי לשום תועלת והנאת עצמו . רק לעשות רצונו ית'. באמת ובתמים ובמס"נ בכל לב ונפש בשלימות וכיה"ר אמן: בזוה"ק . דשבת איהו נהור החיים. וכמו שאנו אומרים בזמר של יום שבת. נהורא דלעילא כו' ומהו לשון נהור שייך לומר בקדושת שבת :

אבן י"ל ע"ד ומבשרי אחזה אלוה . והוא בדרך משל כמו שאנו רואים שיש באדם ג' מדריגות זו למעלה מזו . והם נפש. רוח . ונשמה והנה הרוח הוא כח החיים שנתן הש"י בלב האדם שיהא מתאווה ומשתוקק תמיד לעשות מצוה ומע"ט . אך שאין לו להרוח חכמה ובינה מצד עצמו לדעת ולהבין איך לעשות ובאיזה אופן שיהיה טוב וגם יוציא את רצונו ומחשבתו מכח אל הפועל. עד שהנשמה הק' מאירה לו מאור שכל העליון. ואז הרוח מקבל את אור החכמה מהנשמה ואז יודע הדרך הנכון איך ומה לעשות ועי"ז הוא מעורר את הנפש שהוא כח החיות והנועות האיברים . לגמור עשיית הדבר על מכונו כאשר עם לבבו לעשות באיזה זמן ובאיזה הנהגה ובאיזה פנים כפי מה שהשכל מחייבו . ואז נגמר המעשה עליו"ע . בלי שום חסרון . נמצא נעשה קשר חזק ואמיץ בין שלשתם . שהנשמה מאירה להרוח . והרוח להנפש . ומתקשרים יחד אבל אם תמנע ח"ו הנשמה הק' את אורה מן הרוח . אזי לא יהיה שום כח ויכולת ביד הרוח והנפש לעשות מאומה . וילכו בלא כח השכל כמו שהוא חסר דעת ח"ו. כך הוא כביכול . הג' סעודות של שבת קודש . הם רומזים אל ג' עולמות הק' . אשר השמה מתקשרים ומתייחדים ומתפשטים יחדיו ביום השבת הק' ע"י שמאירים זה לזה. להוציא רצונו הטוב מכח אל הפועל . כי רצונו הטוב הוא רק להיטיב לברואיו תמיד ולהשפיע להם כל הטובות והברכות ועל ידי שמתקשרים יחד יוצא מהם הרבה ברכות והשפעות טובות לכל העולמות ולזה נק' נהורא דלעילא דבי' חיי כולא . היינו שע"י נהור הזה בא חיות לכל העולמות. וכמ"ש בזוה"ק כל ברכאין דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין. והבן :

לסיום משניות

אריב"ל עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות שנא' להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא ע"כ. וידוע קושית התוי"ט למה כפל ואמר לכל צדיק וצדיק גם מהו לשון להנחיל הול"ל ליתן שהוא לשון מתנה גם למה נקט בדווקא מספר זה ש"י. גם למה מביא המשנ' סוף הפסוק ואוצרותיה' אמלא כי מרישא הפסוק הו' די להביא ראיה על ש"י עולמו' כידוע. ובהעיר לב ובוש שכל י"ל ולייתב הכל בהדא מהאי דהנה שיטת

במדרש

במדרש הנעלם פ׳ חיי שרה וז״ל א״ר שלום בר מיומי אין לך כל צדיק וצדיק מאותן העוסקין בתורה שאין לו מאתים עולמות דכסופין בשביל התורה. הה״ד ומאתים לנוטרים את פריו. א״ר נחמן כל המוסר נפשו בשאי׳ פסיקא דק״ש נוטל ארבע מאות עולמות והאי׳ תנן מאתים עולמות א״ר יוסף מאתים בשביל התורה. ומאתים עבור מס״נ על קדושת שמו ית׳ ע״כ והנה לכאו׳ יפלא בעיני כל בעל שכל להבין דברי ריב״ל שעתיד הקב״ה להנחיל לכל צדיק ש״י עולמות הני ש״י מאי עבידתייהו אם הוא מיירי בצדיק שעוסק בתורה לחוד. או במס״נ להש״י לבד הלא אין לו אלא מאתים וכמבואר במדרש״נ הנ״ל מהפסוק ומאתים לנוטרים את פריו. ואם מיירי ריב״ל בצדיק שעוסק בתורה. וגם הוא מוסר את נפשו לה׳ בעבודתו. הלא מגיע לו ד׳ מאות עולמות כנ״ל. ומהו שחשב ריב״ל המספר ש״י בדיוק. גם יש להבין דברי המדהנ״ע הנ״ל. שמגיע לכל צדיק וצדיק מאתן עלמין. למה זה המספר בדוקא. אמנם יש ליישב הכל בטוב טעם ודעת. דהנה כבר ביארנו בפ׳ אמור עיי״ש. מאחז״ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. וגם מאחז״ל אין לו להקב״ה אלא אוצר של יראת שמים בלבד. והוא כי כל מה שהאדם עושה לדקות ומע״ט ומצות ולימוד התורה בשכל גדול הכל מאת אלהים הוא. כי מי נותן לאדם דעה בינה והשכל הלא אל דעות ה׳ וכן כל המצות שהוא עושה בכל חושיו ואיבריו וכן נתינת הצדקה ושארי פזרונות. ע״פ התורה והמצות הלא הכל הוא מאת הש״י שהשפיע לו וכמאמר התנא תן לו משלו שאתה ושלך שלו וכמ״ש דהמע״ה כי ממך הכל ומידך נתנו לך וא״כ על מה מגיע להאדם שכר עשייתו המצות והמע״ט אכן זה הדבר מסר השי״ת ביד האדם. והוא הנק׳ באמת עבודתו ממש. היינו היראה שהוא הכלי והשמירה לכל הכוחות והמדות לבל ילכו לטמיון ואבדון ח״ו כי לאדם שאין לו י״ש ה״ו אז כל החכמות והשכליות שלו וכל כוחותיו ומדותיו הפו וגם המו לריק והחיצונים נהנים מהם ר״ל. אמנם לא כן האדם אשר ירא את הש״י נוגע בלבם ומקבל עליו עמ״ש באימה וביראה קודם כל מצוה ואיזה דבר שרוצה לעשות ולפעול ואז נעשה בחי׳ זו כלי ובית קיבול ואוצר אטוב ונחמד ומקיבל לקבל כל המדות טובות וכל השכליות שהאדם פועל ועושה ומקרבת הכל שיהיו בלפי נג׳ לבדו. וכן בחי׳ זו הוא כלי בית קיבול לקבל כל

השפעות טובות מסטורא דקוב״ה ומשמר אותם לבל יהנו מהם שום זר וחיצוני ח״ו כי הוא מוכשר לקבל מסט׳ הקדש. וזהו העבודה שנק׳ עבודת האדם ובעבורה מגיע לו שכר טוב הצפון לעוה״ב וכמאחז״ל הכל בידי שמים כו׳ ובחי׳ זו נקרא ריש כי הוא ריש דרגין וכמו שכתוב ראשית חכמה יראת ה׳ וכן יראת ה׳ ראשית דעת וכמאחז״ל דומה למי שמסרו לו מפתחות הפנימים ולא מסרו לו מפתחות החיצונים בהי עייל והיא היא השמירה לפירות ולהשפעות טובות ולזה מגיע להאדם העוסק בתורה בדו״ר מאתן עלמין. וכמ״ש ומאתים לנוטרים את פריו כי הנה שהעיקר הוא הפרי היינו החכמות והשכליות והכוחות אשר נתן ה׳ להאדם עכ״ז הלא צריך להקדים היראה שהיא ריש דרגין ושומרת את הכל כנ״ל וכן לאבה הצדיק שמוסר נפשו על קדושת שמו ית׳ בדו״ר דמאתים. נוטל ג״כ מאתן עלמין. עבור היראה אשר קדמה לו והביאה אותו לאותו דבר אשר זהו בחי׳ המיוחסת להיות נק׳ העבודה ע״ש האדם שהוא בחי׳ רי״ש זהו פירוש המדרה״נ אמנם ריב״ל מילתא אחריתא קמ״ל. ודבר גדול דיבר. היינו שלע״ל יתן הקב״ה שכר טוב לצדיקים. להנחיל לי׳ שמבכה כנהל המושך לכל צדיק וצדיק ר״ל הן לזה הצדיק שעסק בתורה בדו״ר דמאתים ונטל מאתן עלמין והן לצדיק שמסר נפשו על קדושת שמו יתברך בדהיינו שנוטל ג״כ מאתן עלמין והקב״ה ינחיל וימשוך אליהם עוד ש״י עלמין היינו נמלאות הרי״ש במילואה שהוא י״ש וזהו ואוצרותיהם אמלא היינו האוצרות שלהם שעשו כלי לקבל כל השפעות ע״י היראה שלהם ומגיע להם ר׳ עלמין אמלא במילואו ומוטב מה י״ש וכמ״ש הכתוב מקודם להנחיל אוהבי י״ש וזהו ג״כ פי׳ הפס ק יובילו ש״י למורא. היינו אל היראה שהוא בחי׳ רי״ש בחי׳ וסוד מלכות שמים הק׳ שהוא רי״ש דרגין. ואדם הצדיק שזוכה לשני בחי׳ הנ״ל. היינו לעסק התורה והמצות בד״ר וגם מוסר נפשו לה׳ בעבודתו על קדושת שמו ית׳ מגיע לו שני פעמים רי״ש עלמין. וגם שני פעמים ש״י עלמין שהוא בין הכל אלף ועשרים עולמות (וזהו סוד ש״ר כפול) והנה ב׳ פעמים ש״י עולה מנין כת״ר. וזכה לזה ע״י היראה שהוא בחי׳ רי״ש דרגין כנ״ל ואז הוא בבחי׳ נעוץ סופו בתחלתו ותחלתו בסופו וכבן כ״ז היטב. ועיין בפ׳ אמור:

תם ונשלם

אלה הדברים אשר דבר משה גו' בעבר הירדן גו' אחרי הכותו את סיחון מלך האמורי גו'. יש להבין דהלא מבואר בדחז"ל כי כ"מ שנ' אלה פוסל את הראשונים. ומה פוסל בכאן באמרו אלה. גם לכאורה שני הרי תיבות בעבר הירדן הם שפה יתר. כי כבר ידענו זה כמ"ש בסוף סדר אלה מסעי גם לאיזה צורך תגיד התורה סימן זה אחרי הכותו. והלא גם זה ידענו מכבר. והגם שכבר דרשו בזה חז"ל וכמבואר בדברי רש"י ז"ל. אמנם עוד יש לדרוש מילין. דהנה ידוע כי ישנו עולם הק' הנקרא עולם הדיבור וגם נק' עולם החשבון. והוא בחי' מלכות קדישא. בסוד מלכו"ת פ"ה. ובעוה"ר ישנו שם אחיזת החיצונים והדינים ר"ל. והנה כשאדם הישראלי נכשל בחטאים ח"ו ורוצה לשוב בתשובה שלימה לפני השי"ת. עיקר התשובה הוא החרטה בלב ווידוי פה באמת. היינו להתוודות ולדבר ולגלות חטאיו קדם רבון עלמין. ואז ע"י וידויו ודיבורו בפה נסתם פיות המקטריגים והמשטינים החיצונים שלא יוכלו לקטרג ולהשטין עליו לאשר הוא בעצמו מדבר בעדו בהכנעה. לזה אין להם פה לדבר. ועי"ז השי"ת מרחם עליו ומכפר חטאיו וכמ"ש ומודה ועוזב ירוחם. ועיין בזה בזוה"ק פ' פינחס דף רל"א בסופו. והנה זהו שייך כשיחטא איזה יחיד מישראל. אמנם כאשר יחטאו רבים מישראל ח"ו אז בודאי מן הנמנע שיתחרטו ויתודו כולם כאחד בלב אחד. אמנם כן כי אית צדיקייא בדרא אשר המה מקשרים א"ע בכללות נשמות ישראל שבדורם. והמה מתודים ומדברים בעדם. ועושים בזה שני טובות לישראל. א' כי ע"י החטאים והעונות שעשו בנ"י ר"ל. אין דרך לעלות תפלת שיורי ישראל השמימה. כי ע"י חטאם נסתמו הצינורים בחשכות ואפילה. ע"ד סכות בענן לך מעבור תפלה. אכן ע"י הוידויים והדיבורים של הצדיקים שמתודים עבור כללות ישראל. עי"ז המה כמו המכים בקרדומות ופותחים דרך ושער מבוא התפלה עלות השמימה. וזהו היה כוונת וידויו של הכה"ג ביוה"כ. אנא כו' חטאו עוו פשעו לפניך עמך בית ישראל. ועוד שנית פועלים הצדיקים בדיבוריהם ווידוייהם בעד כללות ישראל. כי בזה נסתם פי המקטריגים והמשטינים החיצונים שלא יוכלו עוד לקטרג ולהשטין ולדבר סרה על זרע ישראל. לאשר כבר דברו הצדיקים דברים אלו. וזהו היתה ג"כ כוונת הכה"ג בוידויו ביוה"כ לסתום פי המקטריגים שלא יוכלו עוד לקטרג ולהשטין על זרע ישראל וכנ"ל: ועפ"ז יובן ג"כ מה שמביא רש"י ז"ל בפ' נח. מדרש יש דורשין לשבח. וי"ד לגנאי. וכבר נגעו בזה קמאי דקמאי למה דרשו לגנאי. ולפי דברינו הנ"ל יובן. וק"ל: ומעתה נבוא לבאר הפסוקים. כי ידוע שמשרע"ה היה ודאי כללות נשמות הס"ר מישראל. ורצה להוכיחן כדי להסיר מעל זרע ישראל כל המשטינים והמקטריגים ולסתום פיהם. ולזה דיבר הוא בעצמו ופירש והתודה העוונותיהם ופשעיהם לכל חטאתם. וכמ"ש בזה הפסוק ובזה פסל כל דיבור החיצונים והמקטריגים. ולז"א אלה הדברים גו' כל ישראל. ר"ל הוא דיבר והודה עבור כל ישראל. ופסל עי"ז את דברי החיצונים והעביר מהם כל הדינים. וזה בעבר הירדן. ואחז"ל למה נקרא שמו ירדן שירד מדן. היינו בחי' דינים. והוא העביר אותם והמתיקן בדיבוריו הק'. כנ"ל. וזהו במדבר בערבה. ערב"ה הוא לשון עריבות ומתיקות. וזה הדבר לא היה יכול משרע"ה לעשות עד אחרי הכותו כו' האמורי כו' בחשבון. כי הוא בחי' הקליפה הקשה והחיצונים אשר סביב רשעים יתהלכון. בעולם הדיבור והחשבון וזהו מלך האמורי אשר יושב בחשבון. גם סיחון הוא לשון שיחה ודיבור. וגם עוג מלך הבשן. עו"ג הוא לשון עג עוגה ועמד בתוכו. והוא מלך הבש"ן. בש"ן נוטרי' לתשעה מ"ן שערי בינה. היינו הנו"ן שערי טומאה. ולזה הוא בהיפוך ההוון למפרע. וגם היה ערשו ערש ב"ר"ז"ל. נוטרי' ב'לה ר'חל ז'לפה ל'אה. והיה תשע אמות ארכו כי בחי' ב"ה הוא רק תשע ולא עשר כמו סטרא דקדושה. ואחרי הכות משרע"ה אותו ולקח מאתם ששים עיר כל חבל ארגוב בסוד ששים גבורים סביב לה. ובזה נתברר ונתלבן ונטהר ונזדכך עולם הדיבור עלמא דאתגליא בחי' מלכותא קדישא, אז דיבר הדיבורים והוידויים האלה. להמתיק הדינים מעל זרע ישראל. ולכפר פשעיהם לכל חטאתם ולהמשיך עליהם רחמים וחסדים גדולים וכיה"ר אמן וכן כ"ז היטב:

צידונים יקראו לחרמון שריון והאמורי וגו'. ולכאורה מה משמיענו בזה ועל מה ולמה כתבה התורה זה איך הוא נק' בשם אצל כל אומה ואומה. אך י"ל דהענין הוא כך דהנה הצדיקים רצונם ותשוקתם תמיד להיות ימין ה' רוממה ושיתקדש שמו הגדול והק' בכל העולם וגם רצונם להפיל ולהשפיל עד לארץ הס"א שנק' בשם שמאל. סטרא דשמאלא ושלא יהי' ח"ו עבד כי ימלוך כידוע מס' המקובלים והנה היצה"ר נק' חרמון ע"ש שהוא מחרים ומחריב את האנשים הסרים למשמעתו וגם על שהוא מצודה פרושה ע"כ החיים. לשון חרם ורשת וזהו פירוש הפסוק צידונים היינו הרשעים שהולכין מן הצד ואינם הולכים בדרך הממוצע. שהוא דרך ישר לפני איש כמו שזכר הרמב"ם ז"ל במס' אבות פ"ד ובספרו הגדול בהלכות דיעו' והרשעים שמטין עצמם לדרך הרע נק' צידונים. והם קוראים להרמון שהוא היצה"ר שרי"ן ר"ת שמאל רם ימין נופל ח"ו. שרצונם להכניע הקדושה ח"ו. ולהיות עבד כי ימלוך ח"ו. אבל האמורי היינו הצדיקים שמשבחין תמיד להקב"ה מלשון את ה' האמרת. יקראו לו שניר פי' שרצונם תמיד שיהיה שמאל נופל ימין רם. שהוא ר"ת. שני"ר וק'

שבת חזון

י"ל אשר שבת חזון הוא יותר גדול במעלה מכל שבתות השנה. ע"ד שנתגלתי פעם א' לבאר המדרש דאי' שם לא היה יום מועד לישראל. כיום שנחרב בהמ"ק ע"כ והוא פלא. וכבר עמד בזה בעל המשנה למלך בספרו הטהור פרשת דרכים עיי"ש אמנם בשום שכל והערת לב. י"ל בזה ע"ד מאחז"ל חייב אדם לפקוד את אשתו בשעה שיוצא לדרך. והמשכיל יבין. ודוגמא לזה המובא בפ' ויגש. ע"פ ויסע ישראל וכל אשר לו גו'

בש"ם

יעו״ש ובפרט כשחל יום ט״ו באב בשבת והבן היטב :

ואתחנן

ואתחנן אל ה׳ וגו׳. תנחומא הה״ד תחנונים ידבר רש זה משה רבינו שבא לבקש מתנת חנם, ועשיר יענה עזות. זה עשירו של עולם שהשיב לו רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה. והוא תמוה. מה היה קשה לו להמדרש. ומאי בעי בדרשה זו :

אך נראה דפירוש הדבר הוא כך שעיקר בריאת האדם אשר נשמה ממקום עליון. דהנשמה היתה חקוקה וחצובה מכסא כבודו ית׳ מקור הקדושה וטוב האמיתי ובאתה לזה העולם המעשה עולם השפל והתחתון כדי ליתן נ״ר ותענוג להבורא ית׳ וית׳ וזהו התענוג כשהאדם עובד ומשמש לשמו ית׳ בתורה ובמצות לשמה ומאיר אור נשמתו באור התורה. ומקשר הג׳ קשרין אשר ניתן בהאדם והם נרנ״ג ומקשר זה בזה ומאיר אותה באור התורה והמצות. ומדבק א״ע אל הטוב והמקור אשר שם הוא הנעימות והעריבות. ומכניע הרע ומשעבדו תחת הטוב. ושואב כל הטוב שיש בעולם בד׳ כנפות הארץ ומדביקם אל השורש והמקור. ומאיר המקורות עילאין באור השפע של א״ס ב״ה וב״ש ובזה נתרבה תענוג ושפע בכל העולמות. כשהאדם עובד כל ימיו להיות מרגיש נעימות הטוב הצפון ולשיות מואס ברע ובוחר בטוב. ולקבץ את כל חלקי הטוב אשר הם נפוצים ושלפו בהם ידי זרים והם בשפלות והאדם הצדיק בעבודתו ובעסקו בתורתו לשמה נעשה כאבן השואב ושואב אליו כל חלקי הטוב וכל הנ״ק אשר המה מפוזרים בהחיצונים ואז נתרומם אותו ניצוץ הק׳ מבחי׳ התחתונה ומנשא א״ע אל מקור הטוב והרי הוא כיוצא מהשבי ומבית האסורין. אשר היו עד הנה הנ״ק סגורים וכלואים במקום רע ושפלות וכשיש עלייה לחלק הטוב אז מאוד נשבר השתוקק לעלות אל המקור ולדבק אל השורש הטוב. ולהרגיש נעימות ומתיקות של ההארה הבאה מא״ס ב״ה. וכשהאדם פועל זה העלייה לנ״ק הנ״ל. ואז כשהנ״ק מרגישין הנועם עליון אז הם נותנין הודיה ושבח לאלהי עולם וכל חלקי הטוב היוצאים מן הרע מודים ומשבחים שאין טוב ונאה כמו קדושת שמו ית׳ ושארה של א״ס ב״ה. אשר הוא ממלא כל עלמין ומחי׳ את כולם ועי״ז נתרבה התענוג אצלו ית׳. כשרואה שנתעלה הטוב וחלקי הקדושה שהיו ביד צר והאדם הצדיק ע״י עבודתו ואור תורתו ונשמתו מחזיר כל הנ״ק לשורשם הטוב ועבור תענוג זה שרצה מלכו של עולם לקבל שעשועים מהנבראים שע״י עבודת הנב״י יחזירו הכל לשורש והמקור עבור זה האצי״ל ובר״א ויצ״ר ועש״ה כל העולמות ונתן לנו תורה ומצות שרצה לזכות את ישראל שיוכלו ע״י אור התורה והמצות אשר יעשו בהתלהבות לשמה מחמת אהבתו ויראתו יתברך. אשר על ידי זה יאירו נשמתו בשרשי הקדושה ויתעלו ויתנשאו כל ענפי הקדושה. וכל הנ״ק מבירא עמיקתא להיות עולה ויושב בראש אלוה ולעשות ממנו כתר ר״ל שמעונג זה שנתרבה ע״י עלייה זו. פעולת הצדיק להעלות הנ״ק נתרבה בחי׳ הו״ד בעולם שבא ממנו הודי׳ על הגאולה שהי׳ להם. ויודו לה׳ כי טוב. ועי״ז נתפאר שמו ית׳ ונעשה ממנו כתר ועטרה. וזהו שהקב״ה יושב וקושר כתרים להאותיות וכ״ז עושה הקב״ה מחלקי הקדושה והטוב אשר הם כשבוים ביד צר והצדיק ע״י העובדות שלו ואור תורתו מציל הכל ומחזיר קדושה וחלקי טוב למעלה ומזה ההתנשאות והתשוקה אשר חלקי הטוב עולים אז הם פורחים לעילא לעילא להיות עטרה בראש צדיק שמזה נעשה כתר והוא גבוה מאותיות התורה אשר הם חיות העולמות ומזה העלייה של חלקי הטוב היוצאים מהרע נעשה תגים וכתרים שהיא למעלה מן העולמות (אולי צ״ל האותיות) שנדבקו במקור הנועם העליון. וזהו בחי׳ התגי״ן שצריך לתייג אותיות התורה שהם שעטנ״ז ג״ץ. שהוא אותיות שט״ן ע״ז כלומר כשהצדיק משבר העוז והתוקף של הרע ולוקח ושואב החיות ממנו ומחזירו אל מקור הטוב והקדושה אז נעשה ממנו כתר וס״ג למעלה מאותיות התורה. והנה כבר מבואר אצלינו למעלה כמה פעמים שיש ב׳ מיני הנהגות. א׳. הנהגת הוי״ה המהוה את העולמות ומחי׳ אותם. ויש הנהגה אחרת למעלה מן העולמות שהוא מקור ושורש הנהגה אשר לפעמים העולמות מתנהגים ע״י נועם עליון מקור הטוב אשר משם בא שפע להאדם בלי שום שיעור ומדה וגבול. לא מחמת איזה גמול ותשלום שכר זולת מדרכי החסד והטוב הפשוט הבא מאמיתת עצמותו ית״ש. והוא המדה הנק׳ חנון שהוא בחי׳ מתנת חנם. והנה משרע״ה הי׳ מקור ושורש וכללות הקדושה והטוב כמ״ש ותרא אותו כי טוב הוא ויראה ואהבה היה בעיניו כמילתא זוטרתא ולא עלתה על דעתו. כלל שעבור עבודת האדם לשמו ית׳ יקבל שכר. ולגבי משה היה די לתשלום שכר עשיית המצוה גופה ולימוד התורה. כי אהבתו ויראתו לשמו ית׳ היתה בלי שיעור וערך בתמימות גדול ואם השי״ת משפיע להאדם איזה שפע טוב הוא רק בדרך מתנת חנם הבא מהנהגה עליונה. לכך משרע״ה כשהתפלל הרבה והפציר בתפלות כמנין ואתחנ״ן עד שגרם בתפלתו לעורר אצלו ית׳ המדה של חנון הנק׳ מתנת חנם ואז התחיל לבקש אעברה נא ואראה ורצה משה לכנוס לא״י וזהו שאמר המדרש תחנוני׳ ידבר רש. זה משה שבא במתנת חנם. ר״ל דכוונת משה היה שיתנהגו העולמות תמיד ע״י הנהגה העליונה של מתנת חנם דבאמת אם היה משה רבינו עליו השלום בא לא״י אז היה נתבטל הרע מיד מהעולם והי׳ מקבץ ושואב אליו מיד בלי שום עבודה כלל כל החלקי טוב וכל הנ״ק. ואז היה בטל זה התענוג מהשי״ת אשר בא ע״י עבודת ב״א. אשר הם נטריחים ומייגעים א״ע לאסוף נדחים מד׳ כנפות הארץ ע״י אור התורה והמצות. וע״י היסורין והגלות ומזה בא תענוג גדול ושעשועים הרבה לשמו ית׳ ומשרע״ה היה שונא מאוד הרע והי׳ רצונו להעבירו מן העולם ואי בשביל שיתבטל עבודה זו מב״א ועבור מה יקבלו שפע וחיות. לזה רצה משרע״ה לעורר המדה ובחי׳ של מתנת חנם שהעולם יתנהג ע״י מדה ובחי׳ זו ובאמת יקבלו שכר בחנם מגודל רחמיו הפשוטים :
אמנם דעת ורצון הבורא ב״ה וב״ש עשירו של עולם לא

כן ידמה ולא חפץ בזה. אלא רק אדרבה רוצה בעבודת האדם שיבואו צדיקים ויעבדו עבודה תמה ושלימה ע"י התורה והמצות. וע"י הגלות אשר נתפזרו ב"י בין האומות בכל ד' רוחות העולם ויעלו וידביקו כל חלקי הטוב וכל הנ"ק עד אשר יושלמו לתקן ולברר כל הנ"ק ויקחו כל הטוב הצפון ברע וישאבו הכל מכל המקורות ויהיה תענוג גדול מאוד לשמו ית'. ואז יקבלו שכרם בדין חלף עבודתם ולפום צערא אגרא. אשר שרשו ויגעו א"ע להעלות הטוב מעמקי שאול אל רום הקדושה העליונה ולעשות ממנו כתר לראשו ית' וית'. ולהיות תגין וכתרים על אותיות התורה ולהכניע השטן ושרע שיבטל העוז והתוקף של התגברות החיצונים והשקר רק ידבק בטוב וליתן תענוג לכל העולמות והנבראים. וזש"ה ועשיר יענה עזות ר"ל אשר יש בחי' עזות בעולם אשר צריך האדם להכניעו וישראל הם עזין שבאומות ר"ל שהם צריכין לבטל התוקף והעזות מן החיצונים וליקח מהם החיות. והכל ע"י מע"ט של האדם. וזהו שהשיב לו הש"י רב לך אל תוסף גו'. עלה ראש הפסגה. ר"ל הבט והסתכל בראש הפסגה היינו התבונן בראשי וכתרי האותיות ושא עיניך ימה וצפונה גו'. ר"ל הסתכל בכל הנ"ק ובכל חלקי הטוב והקדושה אשר הם נפזרים בכל ד' רוחות השמים. וראה בעיניך כי צריך הכל לעלות ע"י מעשה ב"א אשר ע"י עבודתם יפעלו זאת. ועי"כ תבין בעצמך כי לא תעבור את הירדן. ואז ודאי בעצמך לא תרצה לעבור ולבוא לא"י. כי ע"י ביאתך שמה יתבטל עבודה ש מב"א ויתבטל עיקר כוונת הבריאה אשר היה רק עבור תענוג זה: וצו את יהושע ר"ל שאתה א"א לך לבוא שמה מחמת גודל קדושתך אשר הוא תמיד במילואו וטובו כי פני משה כפני חמה. ובביאתך שמה יתבטל הכל. ולא יהיה אז שום פגם וחסרון. ויתבטל התיקון והבירור מהעולם. אבל צו את יהושע. כי הוא נמשל לסיהרא. כי פני יהושע כפני לבנה. והלבנה לפעמים היא במילואה ולפעמים היא בחסרונה. ואח"כ חוזרת ושלם. ומן הירידה תצמח ותגדל העליה אח"כ. ונצמח מזה תענוג גדול ושעשועים רבים. וכן ע"י שיהושע יעביר את העם לא"י. אז יהיה קיום לעבודת הש"י של הכל"י. כי אף שלפעמים יחסרו אבל אח"כ ע"י עבודתם מעט מעט יעלו לרום המעלות ויכניעו את הרע. וישאבו ע"י העובדות שלהם ע"י התורה והמצות כל חלקי הטוב וכל הנ"ק בכ"מ שהם בד' כנפות הארץ ואז יגדל ויתרבה השעשוע בכל העולמות ועי"ז יקבלו הצדיקים שפע רצון וברכה בדין. כמאחז"ל ע"פ שמעו אלי אבירי לב הרחוקי' מצדקה. דכל העולם כולו ניזון בצדקה. והם נוטלים בזרוע שכר טרחתם אשר עבדו הש"י בכל כוחם. ע"י שהי' להם עבודה גדולה להוציא יקר מזולל. לשבר ולהכניע כל מציאות הרע שיש באיזה מקום ולשאוב חלקי הקדושה ולדבק הכל אל מקור הטוב ושורש הקדושה וכיה"ר שנזכה לזה ב"ב אמן: עוד בפסוק הנ"ל כאי לאמר הוא מיותר לכאורה. הגם שדחז"ל ע' איזה דרש שכ"ז אענה גם אני חלקי ובשום שכל ולב לדעת. י"ל כי הנה כתיב זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר. ואחז"ל לא כשאני נכתב אני נקרא. נכתב בהוי"ה ונקרא באדנ"י. רק לע"ל יקרא השם בכתיבתו וצריך להבין טעם הדברים. והוא כי שם הוי"ה ב"ה וב"ש מורה על שהוא ית' המה כל הויות וכל הנבראים הנמצאי' בהעולמות העליונים והתחתונים. אפילו הברואים הנמצאים בעמקי שאול תחתית הכל הוא מאתו ית' שבראם והויה אותם. והנה ידוע שבעוה"ז ישנו אחיזת ואחיזת החיצונים והקליפות סביב רשעים יתהלכון לבחי' הקדושה וכל עיקר עבודתינו עבודת ב"י הוא להרחיקם מהקדושה ולבערם מן העולם. והנה אם נקרא שם הוי"ה ב"ה בעולם הזה ככתיבתו המורה שהויה כל ההויות בזה יותן חס ושלום כח להקליפות והחיצונים ר"ל: לאשר גם המה הויות ונבראים בעולם. לזאת נקרא בעוה"ז בשם אדנ"י המורה על שהוא ית' אדון כל ומלכותו בכל משלה. ועי"ז נכנעו וגם נעו הקליפות והחיצונים מפחד מלכותו ויראתו ית' אמנם לע"ל אשר האלילים כרות יכרתון ואת רוח הטומאה יעביר הש"י מן הארץ כרות משפט ובלות בער. אז יקרא השם הוי"ה ב"ה ככתיבתו. ומפרע"ה היה רצונו ותשוקתו שיהיה אז בימיו ההזדככות הגדול הזה. היינו להעביר כל החיצונים והקליפות מן העולם והשם הוי"ה ב"ה יקרא ככתיבתו בעת ההוא בימיו. וזהו פי' ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר. היינו שבעת ההוא בימיו יאמר השם הוי"ה ב"ה ככתיבתו וכיה"ר שנזכה לזה ב"ב ע"י משיח צדקנו שיבוא ב"ב אמן. והבן היטב:

שמור את יום השבת לקדשו כאשר צוך ה' אלהיך ופירש"י ז"ל צוך כאשר במרה שאז נצטוו על שמירת שבת. ידוע דברי הזוה"ק מהו שבת שמא דקב"ה שמא דאיהו שלים מכל סיטרא. וכדי להבין זה צריך אני להאריך קצת. הנה כתיב ויקח אחת מצלעותיו ויסגור בשר תחתנה גו' ויביאה אל האדם ידוע ומפורסם שאדה"ר היה מובחר הבריאה יציר כפיו של הקב"ה וב"ש והוא היה הכולל לכל הקדושות וכל הנשמות ישראל וכל הסיטרא דקדושה היו נאחזים וכלולים בו ואדה"ר היה כלול מדכר ונוק' כי דו פרצופין נבראו. כי בכל דבר שבעולם צריך להמצא בו בחי' דכר ונוק'. ובפרט בעובד ה' צריך שימצא בו בחי' דכר ובחי' נוק' דהוא בחי' זכור ושמור. ר"ל משפיע ומקבל. ד"מ בחי' דכר הוא מה שדרכו להשפיע תמיד ע"י קדושתו וגודל הדביקות וטהרת המחשבה הוא משפיע תענוג רוחני באורות ועולמות ומדות עליונים. וגם יש אצלו בחי' נוק'. היינו שמקבל וממשיך שפע מעולמות העליונים לתחתונים ולכל הכנ"י כל מיני הצטרכותם. וכל מיני חסדים טובים כמו בני חיי ומזוני ורפואה וכדומה. כי אותו בחי' דכר מה שגורם שפע למעלה. אותו השפע נתהפך לזו"ע ונעשה בחי' דכר לנוק' להוליד פעם אחר מן המשכת חסד בעולם. דבכל עובדא פועל באותו זמן ג"כ לדורות ונתעורר אותו הפעולה ונולד ממנו שפע אחר בזמן אחר וזהו ויקח אחת מצלעותיו ר"ל חד מסטרוהי. היינו אותו הצד הבחי' של נוק' לקח מן האדם ויסגור בשר תחתנה ר"ל שנתן במקומה בחי' גשמית ר"ל שבזה הבחי' והצד של נוק' של הצדיק יהיה

היכלה

היתה בידו לקבל שפע עליונה ולהמשיך ממעלה למטה כל מיני טובות אפי' בדברים גשמיים . וזהו ויבן את הצלע שהקב"ה עשה מבחי' נוק' זו בנין שלם . וזהו שדרז"ל מלמד שנתן הקב"ה בינה יתירה באשה מבאיש . ר"ל שבזה הבחי' של נוק' השרה הקב"ה בתוכו שכל גדול שיהיה הצדיק יכול לעבוד את הש"י אף בבחי' זו של מקבל . הגם שלכאורה עיקר הבריאה של האדם הוא כדי להשפיע נ"ר ותענוג למעלה ולא לקבל פרס . אבל יש שכל גדול ובינה יתירה בבחי' זו של נוק' אשר לפעמים צריך להיות בבחי' מקבל שנצמח מזה עבודות גדול לשמו ית' בהעולמות העליונים וזהו נעשה לו עזר היינו נעשה מהשפעה זו שהשפיע למעלה שהוא בחי' דכר עזר וסעד דעז"ר בסיפוק אתון זר"ע . אור זרוע לצדיק דנעשה מהשפעה זו כאור זרוע . להוליד ממנו אח"כ שפע טוב למטה וע"י שיעשה יחוד בין דכר לנוק' בא ישועה ועזר לעולם . ובאם ח"ו לא זכה למעלה זו אז כנגדו . היינו השפע של דכר עומד מנגד . ואינו בא לידי קירוב וייחוד להיות נצמח מזה איזה הולדה והמשכת שפע . ועיקר הדבר הוא לחבר ולייחד הכל . וא"כ הצדיק צריך להמלא בו כל המדות וכל הדברים כלולים בו בחי' דכר שהוא רחמים , ובחי' נוקבא שהוא בחי' דין וגבורה . וז"ש הכתוב ויבואו מרתה ולא יכלו לשתות גו' , כי באמת גם בבחי' מרי"ה שהוא עק' וגבורה גם שם יש למצוא כח אלוהות ועבודת השם . אך א"א להמשיך ולקבל משם השפעה מחמת עוצם הגבורות ומרירות הדינים . ולא יכלו לשתות כי מרים הם . וזה"ש ויורהו ה' עץ גו' וימתקו המים . ר"ל שהקב"ה הראה להם עץ החיים האילנא דחיי שהוא האילן הק' שורש של הוי"ה . ושם באילן העליון נאחזים כל המדות והם כלולים וקשורים באחדות גמור כ"א כלול מחבירו . וגם בבחי' גבורה נמצא חסד שהוא רחמים . ועי"ז יכולין להמתיק המים וימתקו הדינים ויתהפכו לרחמים וזהו שאחז"ל גדולים צדיקים שמהפכים מדה"ד למדה"ר ולכך שם נצטוו על שמירת שבת . דהנה גם בבחי' שבת יש דכר ונוק' זכור ושמור זכור הוא בחי' קדושה של שבת שנשפע מעולמות העליונים ביום שבת . ובא הארה יתירה ע"כ נשמות ישראל . ויש בחי' שמור מה שאדם ממשיך את השבת לימי החול . ומכין את עצמו כל ימי החול על קדושת שבת . ושומר וממתין ומצפה ומייחל עליה . ועם הקדושה של שבת העבר נעשה כנוק' לימי החול ונצמח מזה דכר לקדושת שבת הבאה . וזהו בבחי' זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו כי הצדיק עושה מזכור שמור ואח"כ משמור זכור שעושה מתוך ימי החול שבת ומהפך הכל ומייחד הכל . וזהו בחי' הוי"ה אלהי"ם . שהוא בחי' דכר ונוק' . וזהו מ"ש בזה"ק שבת דאיהו שלים מכל סטרוהי ר"ל שבשבת נכלל כל הצדדים יחד וכל הבחי' של דכר ונוק' נשלמו . וזכור ושמור בדיבור אחד נאמרו . ונעשה יחוד גדול . וזש"ה שמור את יום השבת ר"ל שתראה לבוא לבחי' שמו"ר עם בחי' של דכר הבא מיום השבת ותראה לקדשו שתקדש א"ע בימי החול כשבת ותמשך מקדושת שבת לימי החול ומהכנת וקדושת של ימי החול תגדל אח"כ קדושת שבת הבאה וזהו תענוג גדול לפניו ית' כשאדם מייחד ומחבר הכל וזהו כאשר צוך ר"ל כאשר חיבר היוצר בתחילה בעת הבריאה של אדם שכלל בו כל הבהמות וגם בחי' נוק' עשה לו להיות לו לעזר ובשבת חוזרים כל הבחי' אף בחי' נוק' לכללות של אדם ונדבק בדכר ונשלם היחוד זש"ה ויביאה אל האדם ר"ל שבשבת בא לאדם בשלימות כי עולה ומתייחד הכל בנקודה פנימית כי יש עליות עולמות בשבת וזהו בחי' ה' אלהיך לייחד ולשלב הכל אלהי"ם בהוי"ה ולהמתיק הכל ולהתהפך לרחמים . וכיה"ר אמן :

עקב

והיה עקב תשמעון וגו' ושמר וגו' . צריך להבין ולדעת תיבת והיה שכתוב כאן גם תיבת עקב כי מהראוי היה לומר אם תשמעון את המשפטים גו' ושמר גו' וכבר עמד בזה האוה"ח הק' . עוד יש להבין ההבטחה שהבטיחה תוה"ק בכאן אם תשמעון את המשפטים ושמרתם ועשיתם אותם אז ושמר גו' את הברית גו' אשר נשבע לאבותיך היינו שהקב"ה יזכור לנו זכות אבות להופיע חסדו עלינו בזכות אבותינו והוא פלא והלא אם נשמע ונשמור ונעשה את כל המצות נהיה אז ראוים מצד עצמינו שיופיע עלינו הש"י חסדו הטוב . אמנם כשעיר לב י"ל דהנה בורא כל העולמות ב"ה וב"ש ברא נשמות עמו בנ"י למען ייטיבו דרכם ומעגלותיהם ללכת בדרכי ישרים לפניו ית' ע"פ מצות תוה"ק וכמ"ש האלהים ברא את האדם ישר וכאשר מטיבים מעשיהם משפיע הש"י להם כל הברכות וישועות וכל הטובות וחסדי אל ית"ש אכן כאשר אולת אדם תסלף דרכו ח"ו ואינו הולך בדרך הטוב והישר לפני אלהים ורצון הבורא בהוב"ש הוא ברוב טובו וחסדו לבל ידח ממנו נדח לזה זהו ג"כ מחסדי האל ית' אשר לפעמים מדכא את האדם ביסורין ר"ל וכמ"ש וה' חפץ דכאו החלי עד אשר יתקן אשר עיות ואחר כך מיישר האדם דרכו ללכת בדרכי הטובים והישרים ולפעמים ישנן נשמות שצריכין להתגלגל פעמים ושלש כמאחז"ל ע"פ הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר כללו של דבר שהבורא בהוב"ש חפץ למען צדקו לבל ידח ממנו נדח ומזכך ומטהר כל נשמות בנ"י עם קרובו כ"א לפי בחי' ומדריגתו . והנה כאשר בא אל האדם התעוררת לשוב בתשובה להש"י ולתקן את אשר עיות וקלקל עד הנה ורוצה מעתה ללכת בדרכי התורה והמצות אך הוא נלאה נשוא גודל מלחמת היצר אשר בכל עת יסיתהו להטות מדרך הטוב והישר . וקשה עליו לעמוד כנגדו ומצער עצמו מאוד בלבבו ואינו יודע כדת מה לעשות אך בהתיישב רוחו ודעתו עליו ויודע באמת שרצון הבורא בהוב"ש הוא לבלתי ידח ממנו נדח וא"כ בודאי סוף הדבר יהיה שישמור דרכי מצות ה' ועי"ז בא לידי שמחה גדולה ואומר בלבו הלא סוף דבר מוכרח הוא שאשמע את המשפטים האלה ואשמור ואעשה מצות ה' ושומר וממתין ומצפה בתשוקה גדולה ועושה עצמו כלי לקבלה בבחי' אסוך שמן ומייחל ומשתוקק שיבוא זה הפעם לקיים מצות ה' ועי"ז בזכרו כ"ז בתשוקה נכבדת אז הוא

מתחיל

מתחיל לעשות ולקיים מצות ה' מעט מעט עד אשר בא למדריגה גדולה וזהו מרומז כאן בפסוק והיה עקב תשמעון גו'. היינו שהתוה"ק מרמזת לנו בנ"י עם סגולתו. והיה כאשר יבוא שמחה בלבבכם וכמאחז"ל אין והיה אלא לשון שמחה והיינו כאשר יבוא שמחה בלבבכם בזכרכם חסדי אל ית' אשר עקב תשמעון את המשפטים האלה ר"ל שסוף הדבר יהיה שנשמע למשפטים ומצות ה' וכנ"ל כי חפץ ה' לבלתי ידח ממנו נדח ולזאת ומשרתם היינו שתהיו מצפים ומייחלים ומשתוקקים מתי יבוא העת הזאת עת לעשות לה' ולקיים מצותיו ית' ותעשו עצמיכם בבחי' אסוף שמן וכלי מוכשר לקבלת שכרת הקודש אז עי"ז ועשיתם אותם תתחילו לעשותם ולקיים מצות ה' מעט מעט עד אשר תקיימו את כל מצות ה' וכנ"ל ועל זאת הבטיחה לנו תוה"ק כי הבורא ב"ה וב"ש ישלם לנו מכ"מ כדרכו ית' וית' ושמר ה' אלהיך גו' החסד גו' היינו שגם הבורא ב"ה וב"ש יקבל תענוג גדול מאוד מזו התשוקה נכבדת אשר עשו א"ע בבחי' אסוף שמן לקבל עליהם מאז והלאה ללכת בדרכי ה' וכביכול גם הבורא ב"ש יתאוקק לזה העת להטיב חסדו על עמו ישראל בזכות עצמם וביני וביני יופיע עליהם חסדו וטובו בזכות אבות ובזכות התשוקה הנכבדת וכנ"ל וכאשר יקיימו מצות ה' וכמ"ש ועשיתם אותם וכנ"ל אז ואהבך וברכך ר"ל בזכות עצמך וכיה"ר אמן. והגן כ"ז היטב: או יאמר דהנה ידוע דקודם ביאת הגואל צדק נהיה מוכרחים כולנו כאחד לשוב בתשובה שלימה ואז יהיה הגאולה שלימה במהרה וזש"ה והיה עקב תשמעון הלא סוף הדבר יהיה שתהיו מוכרחים לשמוע לדברי ותעשו תשובה שלימה ותשמעו את המשפטים האלה לזה מבקש השי"ת ממנו עם קרובו א"כ על מה ולמה ושמרתם תמתינו מלעשות מה שצריך (כמו ואביו שמר את הדבר) הלא טוב יותר ועשיתם אותם ר"ל שתעשו תיכף ומיד ותקיימו כל המצות ועי"ז תזכו לגאול' שלימה מיד וכיה"ר אמן: או יאמר והיה עקב גו' ר"ל שהשי"ת הבטיח לנו שבזכות זה שסופינו לשמוע בקול ה' ולשמור ולעשות את כל המצות ושמר ה' אלהיך לך את הברית גו' ר"ל שהשי"ת ישמור לנו את הברית גם עתה הגם שעדיין אין אנו ראויים לכך אך עכ"ז מחמת שהוא צופה ומביט עד סוף כל הדורות ויודע באמת שנשוב אליו בכל לבבינו לשמור ולעשות ככל אשר צונו והרי הוא אצלו ית' כאלו כבר עשינו תשובה שלימה. וכיה"ר אמן:

כי תאמר בלבבך גו' איכה אוכל להורישם גו' זכור תזכר גו'. לכאורה קשה. דהא משרע"ה דיבר עם אנשים שהיו כולם צדיקים. ואתם הדבקים בה' אלהיכם גו'. ובודאי' צדיק הוא מפני שמופשט מזה הגשמי וכל הדברים הגשמיים נחשבים בעיניו כלא וכל הגוים כאין נחשבו. א"כ מה שייך לומר שהצדיקי' יהי' להם יראה מהמון גוים רבים. והלא כבר אמר דהמע"ה. ה' לי לא אירא. אך עכ"ז לפעמים עולם על לב הצדיק ומפל במחשבתו כפרואה הצלחת רשעים. אשר הם גדלו והצליחו ומתמה מאין כ"ז אם לא ע"י ניצוצות הק' השמונים בתוכם וזהו שמחי' אותם. דאל"כ מאין להם זה הכח. וא"כ מאותן חלקי הקדושה מתיירא הצדיק כי איך יגרש מזה הניצוצים מאחר שנבלעים בתוך הקדושה ומחייתם מהמחי' אותם. וזה"ש כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני. ר"ל מה שהם רבים מה שיש להם גדלות וכח זה ממני. ר"ל הספרא דקדושה מנה"ק אשר הם צפונים בהם וזהו הנותן להם כח וא"כ איכה אוכל להורישם. וזהו שהבטיח לנו השי"ת אל תירא מהם זכור תזכור גו' לפרעה כלומר הבט נא וראה בגודל יד החזקה אשר עשה בפרעה שכבר נודע שאצל פרעה שהוא התנין הגדול פרע"ה אותיות עור"ף והם היו בגוים רבבות ניצוצות קדושות. ואשר היו שם אחיזה ויניקה מהם והקב"ה עשה נפלאות מהם. שכל כוחות הקדושה אשר היו בהם נסתלקו להם להנקם מהם נקמת ה'. כי יצאו עשרה חלקי הקדושה אשר היו בהם והכו בהם מכה רבה. והכניעו כל עשרה כהכי דמשאבותא כמודע שלזה היו עשר מכות כי כל חלק מעשר קדושות הכניע את הרע שכנגדו בס"א ממול העורף. כמ"כ יעשה ה' לכל הגוים. אשר אתה ירא מפניהם. אף שיש בהם ניצוצות הק'. יהפוך ה' אלו הנה"ק ויקחו מהם נקמה להכניע אותם כי יתאוו לעלות ולדבק אתכם במקור הקדושה והבן:

ויענך וירעיבך ויאכילך גו'. במדרש פליאה אי'. ויענך בטורח הדרך וירעבך מטעם דגים ויאכילך את המן. מכאן רמז להדלקת נרות בשבת. והוא תמוה: אך בהעיר לב ושום שכל. י"ל דהנה כתיב תחת התפוח עוררתיך. ודרשו חז"ל במדרש דזה הפסוק משתעי בצדקות הנשים אשר היו במצרים. שבשעה שהיו הולכין לשאוב מים הקב"ה הזמין להם דגים בתוך כדיהם ומוליכין אותן אצל בעליהם לשדה ומאכילים ומשקים אותם ונזקקים להם בין שפתים שנאמר אם תשכבון גו' הרי שהיו הנשים מעוררות את בעליהן לשזיווג ונמצא אז היו אתערותא דלתתא מה שהנוקבא היא מעוררת את הדבר והנה אמחז"ל שמש בשבת צדקה לעניים ונ"ל זהו פירושו דהנה אנו צריכים כל ימי השבוע לאור השמש כדי להעיר לנו מתוך התפילה אך לע"ל כתיב לא יהי' לך עוד השמש לאור יומם וירח לאור לילה והיה ה' לך לאור עולם א"כ בשבת שהוא מעין עוה"ב וקדושה עליונה חופף על האדם מאור שבת א"כ למה צריכים אנו לאור השמש ביום זה של שבת אמנם כן באמת דזהו רק בדרך צדקה לעניים היינו מי שהוא עני בדעת וכסיל בחושך הולך ואפי' בשבת מי שהחשיך לו ואין לו השגה לקבל אור השבת אז מזריח לו השי"ת בדרך צדקה אור השמש וכמו כן מצות הדלקת נרות בשבת דבאמת בשבת א"צ לאור הנר כי השבת הוא כולו אור ובבוא יום השבת נמצא אז כל הבית אורה אך הוא בא לרמז על אתערותא דלתתא דהנשים המדליקין נרות בשבת משום שלום ביתם לייחד זכור ושמור והם תיקנו האשה לכך היא מדלקת שהי נרות להורות על בחי' זכור ושמור הנ"ל שנשלמו בשבת ונעשו יחוד וזיווג עליון ושם זיווג התחתון הוא גם כן בליל שבת את מורה של אתערותא דלתתא היינו שהנוק' מעוררת את הדבר לקבל ממנו תענוג וכנ"ל: והנה אי' דבמן היו ישראל מרגישין כל המטעמים חוץ מטעם דגים שלא היה בו ועננו

של הדבר נראה דהנה אמרו חז"ל אתו דרדקי לבי מדרשא ואמרי מ"ש ג' סמוך לד' הוא לרמוז גמול דלים שהג' הוא העשיר משפיע לזולתו שהוא בחי' נוק' הפושט יד ומקבל. וידוע שלכך הם האותיות של האל"ף בי"ת פנים נגד אחור היינו שהב' הופכת פניה מן האל"ף וכן שאר האותיות הופכים פניהם זה מזה והטעם הוא לפי שכל אות מקבל מאות חבירו הקודם לו וע"כ בוש להסתכל באפי' ולכך הופכת פני' כל אות מאות הקודם לו. וכן הדל"ת הופכת פניה מן הג' כיון שדל"ת הוא עני דלית ליה מגרמיה כלום רק מה שמקבל מן הג' שהוא העשיר המשפיע. ומאן דאכיל דלאו דיליה בוש להסתכל באנפיה ולזה רצונו הטוב של השי"ת שיהא אתערות' דלתתא. דעיקר בריאת האדם והנשמה אשר נשלחה מעולם העליון לגוף האדם היה רק להיות עובד את השי"ת בתורה ובמצות וע"י העובדא מעוררין השפע טוב מלמעלה ואז מה שאוכלין משלהם הם אוכלין חלף עבודתם עבודת שמים אזי אינם צריכים להיות בושים להסתכל בפני המשפיע כי הם הם בעצמם המשפיעים מלמעלה למטה כל מיני שפע טוב במעשיהם הטובים. משא"כ כשהנשמה היתה עדיין בעולם העליון אז היתה אכילתה וקבלת שפעה בתורת חסד ומתנת חנם. והי' נהמא דכסופא. חנם בלא תורה ומצות. ובלא שום אתערותא מלמטה. והנה ד"ע דהאותיות שמה מהופכים למפרע. ד' קודמת לג'. שהוא מורה ומרמז על היכא דיש לנוק' ג"כ בחי' דכ"ר. והוא דהנוק' מעוררת את הדכר להשפיע לה כדי שיקבל אז הדכר תענוג ממנה. אז היא גם כן בבחי' דכר מה שהיא מקדמת ומעוררת את התענוג. כי על ידי הנוק' נשלם תענוג הדכר וא"כ זהו בחי' אתערותא דלתתא. ולכך קודמת הד' לג'. כי אינה בושה אז מהג'. כי גם היא שוה לו. שהיא ג"כ משפעת לו תענוג. במה שמעוררת א"ע לקבל ממנו השפעתו. אבל בזמן כי לא היה אז אתערותא דלתתא. כי היו הבנ"י במדבר. רק שהשי"ת הבטיח להם הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. לכך לא היה במן בחי' וטעם דג. כיון שהיה בלא שעוררת התחתון היו בושים מהשפעה זו. לזה כתיב והמן כזרע ג"ד. הג' קודם לד'. מפני שהד'. שהוא המקבל הופכת פניה מן הג' מחמת בושה כנ"ל. ודג הוא בהיפוך שניהם בחי' דכר. מחמת שהנוק' מעוררת הדכר כנ"ל. ועבור זה דגים פרים ורבים. אך במן לא היה בחי' זו שהיה בלי שום התעוררות מלמטה. ולזה אמרו זכרנו את הדגה. ר"ל שהיו מזכירים בחי' של הד' אשר היא בחי' נק' שמעוררת את הדכר. ואז אין לו בושה מלאכול. אבל ועתה נפשנו יבשה. אותיות בושה. אין כל היינו שלא בא ע"י התעוררת התחתון. וזש"ה חז"ל על שלא אכלו מעבור הארץ עד למחרת. מעיקרא לא אכול. דאקרבי' עומר בריש' והדר אכלו. ר"ל כשבאו לא"י שהם היו מעוררין את השפע ע"י העומר שהקריבו והעלו תענוג למעלה. ואז אכלו משלהם. וישבות המן ממחרת. היינו שאח"כ לא אכלו עוד הבחי' מ"ן. ומזה רמז שצ"ל בכל הדברים אתערותא דלתתא כולי כדי שהמק' לא יתביישו מלקבל. וזהו נרמז בהדלקת נרות שבת. דהנוק' מעוררת את הדכר דאת שלום בית.

ולפ"ז מעתה עולין כהוגן דברי המדרש פליאה הנ"ל. וירעבך מטעם דגים. שלא היו במן טעם דגים. היינו שלא היה בו התעוררת התחתון ולכך היו בושים מלאכול וכנ"ל. וזש"ה מכאן רמז להדלקת נרות בשבת. דהוא מורה על בחי' נוק' שמעוררת את הדכר. ואז נעשה שלום בית. ומכאן מוכח שצ"ל בכ"מ אתערותא דלתתא. וכנ"ל והבן היטב:

ועתה ישראל וגו' כ"א ליראה וגו'. י"ל ע"פ מאחז"ל בשעה שמכניסין את האדם לדין שואלי' אותו ואומרים לו נשאת ונתת באמונה קבעת עתים לתורה כו' ואפ"ה אי איכא יראת ה' אין ואם לאו לאו וזה ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך ר"ל כל השאלות שישאלו לך ביום הדין מה שהשי"ת שואל מעמך הכל היא כי אם ליראה ר"ל אף אם קיימת כל הדברים שישאלו ממך עכ"ז אי איכא יראת ה' אין. כיה"ר אמן:

ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה וגו' אחרית שנה. הענין הוא שכל תיבה מלשון הקודש צריך לחקור על השורש שלה מאיזה עולם נלקחה ד"מ דורשת הוא לשון דרישת החכם ולשון חקירה שחוקר על הדבר ואי' ציון דורש אין לה מכלל דבעי דרישה דהיינו הצדיק נק' ציון עי"ד שאמר רשב"י אנא סימנא בעלמא ר"ל שכל המשכות הנמשכות מעולם לעולם הכל הוא ע"י הצדיק מעולמות העליונים מאוד לעולמות התחתוני' כל השפעות הנמשכים הוא רק ע"י התפלה ואי' למה תפלתן של צדיקים דומה לעתר מה עתר מהפך את התבואה כו' כך תפלתן של צדיקים מהפכת מדה"ד למדה"ר והענין הוא שיאשיהו המלך ע"ה שלח לחולדה הנביאה לשאול ממנה נבואה מחמת שהאשה היא רחמנית ביותר ולכאורה אינו מובן מה לו יתרון ברחמנות שלה הלא הדבר אשר ישים אלהים בפיה אותו תדבר לא תוסיף עליו כו' אך האמת הוא אע"פ שאותיות הנבואה באים להנביא באיזה סגנון אעפ"כ ביד הנביא יש כח ויכולת להפכו מכסא דין לכסא רחמים אשר ע"כ האיש שאינו רחמן כמו האשה לא היה מהפך מה גם לרשעים ולא כן האשה שהיא רחמנית וצריך להבין הענין באיזה אופן הוא מהפך והוא עי"ד מ"ש ה' אלהים נתן לי לשון לימודים היינו שהלשון הוא הדורש וממנו נמשך להדיבור ולהלשון הוא נמשך מהמחשבה הוא חכמה היינו (ונראה ע"ד ששמעתי מבן הרב משם הרב ז"ל שע"י הניגון יכול להפך פי' האותיות היינו טעמים חכמה ובזה הוא המשך לדברים האלה) כשאדם דורש של אוהבו הוא מחמת שנתעורר בו אהבה וחכמה על כן הוא חוקר עליו היינו מטיפה הזרעית שבאה ממנו ליסוד וכשהוגד לו של אוהבו שדרש עליו טוב אזי הלשון גורם תענוג ובאם לאו אזי נתעורר לו גודל הרחמנות נמצא הלשון הוא המחבר הכל לעולם התענוג הוא חכמה וכולם בחכמה אתבריר וכמו כן הצדיק צריך דרישה לכל המשכות שלו ולבררם וזהו מכלל דציון בעי דרישה היינו התחברות להחכמה וזהו הלשון בעצמו דרשת החכם שהחכם כשמתקשר בחכמה אז הוא דורש ומחבר האותיות לחכמה וס' בחכמה יסד ארץ וחכמים נק' עיני העדה וזהו ארץ אשר ה' אלהיך דורש

אותה

אותה[תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה מראשי"ת השנה היינו חכמה שנקר' ראשית כנודע ועד אחרית שנה מדריגות התחתונים כנודע . והבן זה היטב :

ראה

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה גו'. במדרש הה"ד מפי עליון לא תצא הרעות והטוב. ובהעיר לב ושום שכל . י"ל דהנה ידוע מאחז"ל . ואלו צדיק ורשע לא קאמר . אף על פי שהקדוש ברוך הוא יודע הכל במחשבה אף על פי כן אינו מביא אותו המחשבה אל הדיבור . דהאמירה של הש"י הוא עשיה ממש , כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו . א"כ אם היה בא לכלל דיבור שזה היה מוכרח האדם לעשות כן ויתבטל הבחירה. כנודע מדברי הרמב"ם ז"ל . והנה כבר נודע דהעיקר בכל עובדות האדם הוא הכוונה כדי לברר האמת מתוך השקר בכל הענינים. והתחלה צריך האדם לתקן מחשבתו ולייסר דעתו שלא יחשוב שום מחשבת פיגול בעולם . אלא מחשבות עבודות אלהות וישנא השקר במחשבתו רק לחשוב מחשבת אמת . וכן יטהר כל החושים הראיה והדיבור שלא להוציא דבר שקר מפיו . וכן הלב שלא יחמוד ויתאוה לשום דבר שקר . וזהו השורש מכל עסקיו של אדם מה שיכוון באכילה ושתיה . כיון דע"כ יש במאכל ההוא חיות אמת . המחי' את הדבר ההוא . וכשאדם אוכל בקדושה נדבק בו החיות אמת . והנ"ק שבתוך הדבר מאכל . והחיצונית וגשמית הדבר נעשה ממנו פסולת ונדחה לחוץ . וכן הוא העסק מו"מ שהאדם נושא ונותן באמונה הוא מדחה הרע והשקר. ומקבל הטוב והאמת . וזה ידוע שמאתו ית' לא נמצא שום שינוי . דהנה הש"י משפיע לאדם איזה שפע טובה. היינו חכמה או עשירות . וכדומה . וע"י השפעות הנ"ל אז מכיר האדם כח אלהותו ית' . ועושה ממנו כסא לשמו ית'. ד"מ כשהקב"ה משפיע לאדם שפע העושר ואם האדם נותן ללבו ומבין בדעתו שהוא בודאי אינו ראוי לשפעה זו . והחסד שעושה עמו השי"ת . ואז ע"י זה בא לידי בושה והכנעה ונותן שבח והודי' לשמו ית' . ועושה עם השפעה זו מצות , מחלק צדקה וכיוצא כדי לעשות תענוג וכ"כ להבורא ית"ש . ואז נעשה השפעה זו כסא לאלהותו ית'. כי ממשיך על השפעה זו כח וחיות אלהות, שמכיר באמת כי אין זה כוחו ועוצם ידו . רק ברכת ה' אשר הגנו ועושה ממנו צדקה וכדומה . ומגיע מזה תענוג גדול לאלהים ואז ממילא ניתוסף לו ברכה והקב"ה משפיע לו בכל יום יותר . אבל אם האדם אינו משיג ע"י ההשפעה כח וחיות אלהות . ואומר כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה ואז עושה השפעה הזו כסא להס"א ח"ו ר"ל . ואז ממילא לא נתקיים אצלו ההשפעה ונעשה קללה . ולפי הכנה שהאדם עושה . כך פועל בהשפעה זו ברכה או קללה כו' . וזה"ש ראה דראי' של אדם הוא כמו דביקות . שבכ"מ שנותן עיניו והשגחתו . שם הוא דבוק ולכך אומר ראה אנכי . ר"ל הסתכל שתדבק תמיד במדת אנכ"י שהוא גימ' כס"א . ר"ל שתראה תמיד להשגיח על הכסא . שע"י הכסא שהאדם עושה כן הוא ממשיך עליו ברכה או קללה ח"ו . וזה"ש את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלהיכם . ר"ל שאין השינוי בא לאדם מצדו ית'. זולת כפי הכסא שהאדם עושה . אם הוא שומע ומבין שהשפעה זו הוא מחסדו ית' . ואז ע"י זו שורה הברכה בדבר וכנ"ל . ואם לאו אז הוא ח"ו להיפוך. וזה"ש המדרש מפי עליון לא תצא הרעות והטוב . רק הכל נעשה ע"י פעולות האדם . אם עושה הכסא לטוב . אז שורה בהשפעה זו ברכה וכנ"ל. וכיה"ר אמן :

או י"ל ע"פ מאחז"ל אילמלי שמעו ישראל של יו"ד דברות מפי הגבורה . היה בטל זוהמת הנחש . אך מפני שאמרו קרב אתה ושמע והיו שומעין מפי הסרסור שהוא משה רע"ה . ואז ע"ז ירדו מבחי' הגבורה לקבל ע"י שליח . ועי"ז עדיין מעורב הטוב ברע וצריך האדם לעבוד מאוד לבטל הרע ולדבק בהטוב . וזש"ה ראה אנכי נותן לפניכם ר"ל שמשרע"ה הוכיח להם שע"י שהוא נותן להם התורה . מפני זה עדיין יש מציאות טוב ורע . ברכה וקללה אבל אם היו שומעין מפי הגבורה היו בני חורין . היינו חירות משיעבוד היצר ולא היה רק טוב לבד . כי הוא הטוב הפשוט והאמתי וז"ש המדרש מפי עליון לא תצא הרעות והטוב היינו אילמלי שמעו כל היו"ד דברות מפיו של שמו ית'. אז היו ניצולין מהרע. כי שם הוא רק טוב . וכיה"ר אמן :

עוד קצת באופן אחר ראה כו' י"ל ע"פ הפסוק הנ"ל מפי עליון לא תצא הרעות והטוב . ולכאורה מהראוי היה לכתוב והטובות וביותר קשה כי כל הטובות והברכות והישועות בודאי מתת אלהים הוא ומפי עליון המה נשפעות ברוב חסדו הגדול וח"ו לומר כן שמפי עליון לא תצא הטוב : אמנם י"ל דהדא מבוארת בחברת' כי לכך לא כתיב והטובות לשון רבים לאשר ידוע זה מצד החקירה ומצד האמונה שכל הטובות והברכות והחסדים ורחמים הבאים לכללות העולמות . והן לאיזה אנשים יחידים וכל מין נברא ונוצר ונעשה בעולם הכל נשפע ונמשך מאת הבורא בהוב"ש אשר הוא בראם ויצרם ועשאם . ומשפיע לכאו"א וכל מין ומין די השפעתו שצריך לו לחיותו וקיומו בהעולם ברוב טובו וחסדו הגדול בכל יום ושעה ורגע . והכל בחסד ורחמי' ובברכה רבה ונדיבה בלי הפסק . אמנם יש שינוי מצד המקבלים לפי פעולת מעשיהם לטוב או כו' כי יוכל להיות שהברכה והחסד ההוא הנמשך והנשפע אל האדם מלמעלה . יתהפך ח"ו אצלו להיפוך של ברכה וחסד וזהו מצד הרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי היינו שקפח השפע והפרנסה טובה שנמשך עליו מלמעלה . מצד מעשיו שאינם בדרך הישר והטוב . וזהו בחי' מדה כנגד מדה לאשר שהאדם הפך ממעשה הטוב לרע ח"ו אז כמ"כ נתהפך לו משפע טובה וברכה ללא טוב ח"ו . והנה ידוע שהש"י נתן הבחירה ביד האדם לבחור בטוב או בהיפוך ח"ו . לטעמים כמוסים וידועים שגזר בחכמתו ית' ויח'. להיות הבחירה חפשית ביד כל איש ואיש ליישר מסילות נתיבות דרכיו אל הטוב והישר או להיפך ח"ו . וזהו פי' מפי עליון לא תצא הרעות והטוב כנ"ל שממנו נשפע בכל עת ורגע רק טוב בלי הפסק רק שנתהפך ח"ו לאיזה איש

מהטוב

שהטוב אל ההיפוך מצד מעשיו אשר לא טובים המה. והטוב הנכתב בלשון יחיד רומז לזה . היינו מי מבני אדם שיטיב ויכשיר מעשיו בכל עניניו גם זה לא תלא שאפי יש׳ היינו שאדם זה יהיה טוב וישר . וזה להיפוך ח"ו כמאמרז"ל ואלו צדיק ורשע לא קאמר רק הבחירה מסורה ביד כאו"א לעשות כטוב וישר בעיניו אם לטוב כו׳. וכמבואר בספה"ק: ועפ"ז נבוא לבאר הפסוקים הנ"ל . ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. הגם שמפי עליון לא תצא הרעות רק ברכות וכל מיני טוב . אכ"ז לפעמי׳ יתהפך שפע הטוב וברכה עצמה אל ההיפוך של הטוב מצד שינוי המקבל בעת ההוא לפי מעשיו . והשפע טובה וברכה שנשפע מלמעלה לכאו"א מעדת ישראל לפי הצטרכותו ודי סיפוקו . ישתנה לפניהם לפעמים לאחד יהא ברכה וחסד וכל טוב כמו שנשפע עליו מלמעלה בלי שום גרעון ח"ו ולאחר להיפוך לפי מעשיו של כאו"א. וזהו אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה.היינו לפניכם דייקא ישתנה לפעמי׳ לקללה ח"ו ואם יאמר האומר א"כ איך אפשר לידע איזה שפע הוא של ברכה או להיפוך ח"ו הלא יוכל להיות שמהברכה יתהפך להיפוך ח"ו. היינו שיבוא לאיזה אדם עשירות גדול כרב ברכה . ויוכל להיות שיהא לו עשירות זה ע"ד עושר שמור לבעליו לרעתו ח"ו. וכן בשאר מיני טובות . לזה נתן מרע"ה רעכה"נ סימן מובהק על זה להכיר ולידע איזה ברכה הוא של חסד ואמת אשר הש"י חפץ בברכה ע היינו אם באותו שעה שנשפע אל האדם שפע טובה וברכה מלמעלה ילהב אז לבו לעבודתו הש"י יאתערותא דרוחא ונפשא באמת ולקיים את כל מצות ה׳ אשר צוהו . זהו סימן טוב ומובהק להאדם שהוא בשפע טובה ומבורכת לעד ותפלי בה יקרא לה . כי חפץ הש"י נקשרת בהשפעה ההיא וזהו פי׳ את הברכה היינו עם הברכה יהיה נשפע לו אתערותא דלבא כזה אשר תשמעו אל מצות ה׳ אלהיכם. זהו השפעה וברכה של אמת ומתקיימת. והיה כי יביאך כו׳ הברכה על הר גריזים גריזי"ם עולה מספרו ר"ס כמנין יו"ד הויו"ת אשר ע"י נשפעים כל הטובות והברכות לכל זרע ישראל ואת הקללה על הר עיבל ולכאורה יפלא והלא עיב"ל בגימ׳ ק"ב מספר ש"ם הק׳ יב"ק שהוא מנין השני שמות הוי"ה אלהי"ם הק׳ שהם בסוד המתקת הדינים כנודע. וגם השם הק׳ יב"ק עולה מספר בגימ"ל שמות הק׳ אהי׳ הוי"ה אדנ"י שהם שרשי מקוריים לכל הברכות והטובות. וגם הגימטרי׳ שם יב"ק היא יחוד גדולה קדושה . וא"כ איך יוכל להיות שמזה המספר ומאלו אותיות עיב"ל יצאו קללות ח"ו אכן יבואר זה עפ"י הנ"ל כי השפע ברכה עצמה היורדת ונשפעת מלמעלה יוכל להשתנות מצד המקבלים לפי שינוי מעשיהם לטוב או כו׳ וכנ"ל . וזה הדבר מבואר בפסוק הלא המה בעבר הירדן, היינו שמספר מלא האותיות והשמות הק׳ הנ"ל המה בעבר הירדן היינו להעביר כל הדינים ולהמשיך רחמים . אך הוא דרך מתוק ומופלג ומנושא ... כמו דרך מבוא השמש . היינו כי הלא עינינו רואות בהשמש. שהיא צורך לכל בשר עכ"ז ישנו כמה דברים שמתלבני׳ מזריחתה . כמו פשתן וכדומה וישנו ... דברים

שהשמש מאיר אותם . וגם חלב וגבן וחמאה וכדומה ניתוכים מחום השמש ואם השמש וכמה ושעוה מתקשה מחום השמש הגם כי זריחת השמש הוא לכולם כאחד בשוה אכ"מ ישתנה הדבר לפי ערך המקבלים זריחתה וכדמיון הזה הוא ממש שפע טובה וברכה היורדת מלמעלה תמיד בלי הפסק . רק שנשתנה לפי שינוי המקבלים לפי מעשה בני האדם וכנ"ל . וזהו אחרי הוא מופלג כנודע כי הוא מופלג ומובדל מהשגת בני אדם בשלימות . והש"י יזכנו להיות תמיד כלים ראוים מוכנים ומתוקנים לקבל השפע ברכה הנשפעת תמיד מלמעלה לטוב לנו כל הימים . וכיה"ר אמן : או יאמר דהנה באמת כל דבר אשר יעבור ויחלוף על האדם בעודו בחיים חיותו בעוה"ז . הן לטוב הן להיפוך ח"ו . יש בכל דבר ברכה או קללה עד"מ אם הש"י נתן לאיזה אדם עושר גדול ורב טוב . אז היא בשמה ברכה לפי הנראה לעינים אך אם האדם הלזה הוא נוטה עי"ז מדרכי התורה והמצוה מגודל העושר ורב טוב שהשפיע לו הש"י כמ"ש ורם לבבך ושכחת כו׳ והולך אחר שרירות לבו בתאוות העוה"ז.ומושל ברוחו הגסה של עם עני ודל וידו תקיפה עליהם בחוזקו כי כחו ועוצם ידו עשה לו כו׳ ואינו משים אל לבו כי הכל הוא נשפע מאתו ית׳ בכל עת ורגע . ולולא השגחתו עליו להשפיע לו זה הטוב אז היה כבר חסר מכל וכל והוא סובר שלעולם חוסן הוא לו אז העשירות כזה אינו בכלל ברכה רק הוא עושר שמור לבעליו לרעתו ר"ל . ועד"ז הוא ג"כ להיפך . אם איזה אדם הוא יורד מנכסיו ונעשה עני ח"ו . אז לפי הנראה הוא קללה אך אם הוא נותן ללבו ומתבונן בפנימיות הדבר ושוקל בדעתו ואומר אולי זאת הוא לטובתי . היינו אפשר אם היה הש"י משפיע לי הון רב ועושר גדול . אז היה כבר נסתלק מלבי שמו ית׳ ח"ו ר"ל וכנ"ל אבל עתה שלרם אין כל ובכל עת ורגע עיניו ולבו תלוים ומצפים לישועתו ית׳ וכפיו פרושות השמימה להספיק לו די צרכו דבר יום ביומו . ואז רואה בעיניו הנשמים שהוא ית׳ המפרנסו בכל עת במעשה נסים ואז הוא דבוק בהש"י ונותן לו שבח והודיה ומברך על הטוב הנעשה לו כ"ל וא"כ הוא באמת ברכה ולפ"ז יפול ספק בלב האדם שנכשל בחבלי העוני וכדומה . אם יתפלל ויבקש מהש"י שיסיר ממנו העניות וכיוצא . כי מי יודע אולי הוא לטובתו ע"ד וה׳ חפץ דכאו כו׳ כדי שיהא לבו נשבר ונדכה ונכנע לפני שמו ית׳ ויהא מייחל ומצפה לישועה ממנו ית׳ וא"כ היאך יתפלל להש"י להסיר זה ממנו ויהיה כפוי טובה ח"ו אדרבה יודה וישבח לשמו ית׳ . עד אשר אינו מניחו ליפול ברשת ומצודת היצר ח"ו . אך באמת יש סימן טוב שיוכל כאו"א להכיר אם הוא ברכה או ח"ו כו׳.היינו שאם זה הדחקות אינו מבטל אותו מעבודת הש"י ואינו מעבירו ע"ד קונו . אז הדבר ההוא ברכה בלי ספק . אבל אם הוא מבטל אותו ח"ו מעבודתו ית׳ . אז הוא ח"ו כו׳ . ויש להאדם להתפלל עד"ז להש"י להושיעו מצרתו ודוחקו כדי שיוכל לעבוד הש"י בלב טוב ושמח בלי שום מונע וזהו הכתוב ראה אנכי נותן כו׳ ברכה וקללה . ר"ל בכל דבר ודבר יש ברכה וקללה . וא"ת מאין יודע אם טוב הוא לו

להיפך

נסיפיך ח"ו . לזה אני נותן לכם סימן מובהק את הברכה אשר תשמעו כו' ר"ל שעם הברכה אם תוכלו לשמוע אל מצות ה' ולא יעכב על ידכם הברכה השפע לכם . אז בודאי היא ברכה באמת . ואם לא תשמעו הוא קללה ח"ו לאשר היא הגורמת שלא תשמעו אל מצות ה' ח"ו . ואין לך קללה יותר מזו . והש"י יזכנו לעובדו בלב שמח והרחבת הדעת מתוך שפע טובה וברכה וכל מיני טוב . וכיה"ר אמן :

עשר תעשר וגו' שנה שנה . ואחז"ל שתה שנה לו' שאין מעשרין מן החדש על הישן . ובהעיר לב תוס שכל . י"ל דהתורה מרמזת לנו כאן שכל גדול ונפלא בעבודות הש"י והוא דהנה כתיב תנו עוז לאלהים. ואחז"ל ישראל מוסיפין כח בפמליא של מעלה והיינו כי ע"י מעשה הצדיקים בעבודת הש"י ות' . כגון בלימוד תורה לשמה וקיום מצותיו באמת . עי"ז נתרבה ונשפך השפע טובה ורחבה לכל מעולמות העליונים לאדלקא כל בוצינין שבין וכל נהורין עילאין קדישין. ואז נמשך שפע ברכה והצלחה וכל מיני חסדים טובים וכל ברכאין שבין מכל העולמות הק' העליונים אל שדה חקל תפוחין קדישין. בחי' מלכותא קדישא ומשם נמשך שפע ברכה והצלחה . וכל טיבו וחדו להכנ"י דלתתא . נמצא כי מעשיהם הטובים של עם ה' בני אל חי.הנה בבחי' זריעה כי ע"י זריע' הלזו של המצות ומע"ט ניתוסף ונתרב' השפע ונתבך תמת רבות עילאה קדישא . מי"נ נהרות המושכין שמן אפרסמון לעולמות עליונים הק' . עד בחי' חקל תפוחין קדישין . ומשם להכנ"י לתתא . עם ה' בני אל חי והוא ממש כמו התבואה הנזרעת בשדה שעי"ז ניתוסף ונתרבה התבואה מאוד בהשדה . והנה בכל מצות התורה ובכל מעשה בני האדם הטובים והישרים בכל הנ"ל עיקר הדבר לדבק עצמו באמת ובתמים בהבורא ב"ה וב"ש הנכבד והנורא . ושיהיו פיו ולבו ומחשבותיו שוים בדביקות זה הגדול ולייחד ולקשר ביחודא הדא שני שמות הק' . הוי"ה אדנ"י . כנודע מספה"ק. ואז ע"י היחוד הזה נמשך כל ההשפעות טובות מיו"ד עילאה משם הוי"ה הק'. שהוא בסוד חכמה עילאה קדישא אל היו"ד תתאה משם אדנ"י הק' שהוא בסוד מלכותא קדישא חקל תפוחין קדישין . ועיקר היחוד ואתקשרותא דכולא . הוא ע"י בחי' יסוד צדיק חי עלמין . כי ע"י זו הבחי' נעשו כל היחודים דלעילא ותתא . כמ"ש בסדר הזה השמר לך פן תעזוב את. הלוי כל ימיך על אדמתך היינו כשתרצה לייחד יחודים ולקשר את העולמות העליונים ע"י המצות ומע"ט . השמר לך לבל תעזוב את הלוי הוא בחי' וסוד צדיק חי עלמין דהוא אתקשרותא דכולא וחיבורא דכולא ולוי הוא מלשון לוית חן לשון חיבור והתקשרות שהוא מקשר ומייחד כל ימיך היינו כל האמין עילאין קדישין . על אדמתך אדמה קודש. בחי' חקל תפוחין קדישין . והנה נודע מכספה"ק אשר בחודש אלול הוא העת והזמן אשר שבית האדם על דרכיו . ויפקח על מעשיו אשר פעל ועשה כל השנה כולה . ולתקן אותם בחרטה בלב ובוידוי פה . ובתשובה שלימה באמת ובתמים . מיראת ה' ומפחדו והדר גאונו ומאהבת הש"י בכל לב ונפש . ולמסור נפו"מ להש"י באמת ולקבל ע"ע באמת אשר

אלא והלאה יהיה דבוק אך ביראת הש"י כל היום וכמבואר בספה"ק . והנה י"ל טעם למה שנברר זמן זה להכשיר מעשיו היינו בחודש אלול דוקא . י"ל טעם א' כדי שכאו"א מישראל יבוא ליום הדין הגדול והנורא הזה.בר"ה ויוה"כ טהור ונקי ומזוכך ומנוקה מכל סיג בכל מעשיו ודיבוריו ומחשבותיו וכל חושיו כנודע מספה"ק ואפי' הצדיקים שבדור צריכין ג"כ בחודש אלול להתאמץ בעבודתם ביתר שאת ועוז מכל ימות השנה ובפרט שהמה ימי רצון כנודע גם עיקר היחודים אשר צריכים לעשות לייחד ולקשר וכמבואר למעלה הזמן לזה ביותר בחודש אלול וכנודע מכהאריז"ל מכמה יחודים השייכים לחודש הזה ועוד ישנו טעם בזה לעשות כל הנ"ל בחודש הזה לאשר הוא סוף השנה . בסוד עולם . שנה . נפש . ועוד יש טעם לזה כי אלול נוטרי' א' נול ר"ל כי בחודש הזה נפתח נול ופתח קטן לקבל הבעלי תשובה באמת , כי הצירוף של זה החודש הוא . הכו"י היוצא מס"ת של פסוק וצדק"ה תהי"ה לנ"ו . כי נשמור לעשות כו' . וה' דהתשובה הוא ה' דאחרונה משם הוי"ה הק' שהוא סוד עלמא דנוקבא סוד תשובה עילאה כנודע ומהפתח קטן שברגלא דה' היינו ההפסק וריוח שבין גגו של ה' בגד שמאל ובין הוא"ו שבתוכה . משם נפתח שער ופתח לקבל השבים בתשובה שלימה באמת ובתמים . ולאשר זה הצירוף שולט בזה החודש . לזה ג"כ זמן התשובה ולסגל מע"ט והיחודים בחודש הזה :

וע"פ הנ"ל יבואר ע"כ הפסוק הנ"ל , עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה . היינו שכל המצו' והמע"ט אשר זרעת והגדלו בקודש כהשפע' טובות הנשפע ונמשך אל השדה חקל תפוחין קדישין . תרצה לייחדם ולקשרם בין התרין יודי"ן היינו יו"ד עילאה משם הוי"ה הק' סוד החכמה עילאה קדישא . ויו"ד תתאה משם אדנ"י סוד המלוכה הק' שנה שנה לומר שאין מעשרין מן החדש על הישן . היינו לבל ימשך בתיקון דרכיו ומעשיו על התחדשות השנה לתקן אז את הישן משנה שעברה. רק עכ"פ יתקן הכל בחודש אלול ויתייחדו ויתקשרו כל העולמות ברזא דיחודא קדישא וכנ"ל ובבוא יום הדין יום ר"ה ויוה"כ יושפעו אז כל הטובות וכל הברכות להכנ"י לעילא ותתא . וכן יזכנו הש"י לעשות תשובה שלימה באמת לפניו ית' ולתקן דרכיו אך ביראת ה' תמיד כל היום וכיה"ר אמן :

עוד בפסוק הנ"ל תנחומא הה"ד לא תירא לביתך משלג כי כל ביתה לבוש שנים ס"ת שנים שלא שנים כפל לשון . הענק תעניק . נתון תתן פתוח תפתח עשר תעשר וכדומה והוא תמוה . ובהעיר לב והוס שכל ודעת . נראה ביאור הדברים . דהנה שהמע"ה קהשיב בסך פרשה דאשת חיל השבח שהבורא כל העולמים בהוב"ש משבח את הכנ"י ואמר כפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון , דהוא לכאורה כפל לשון אך פורש הדבר הוא דהנה ידוע דזרע ישראל מאמינים בני מאמיני' מאז עמדו מעמד הנבחר בהר סיני ושמעו מפיו ית' אנכי ה' אלהיך . מזה הדיבור הק' בשמעו מפי הגבורה נרשם ונחקק בתוך לבבם עם ה' . בני אל חי . אלהותיו' . ורום ושיום אלהותו . אשר הם נדבקים

במקור

במקור הלב . וזה הרומז הוא בכל איש ישראל אשר עמדו רגליו על הר סיני אך הרשימה הלזו היא מלובשת בתוך קליפות החיצונים ח"ו. המכסים הקרב והלב. הוא חומר הגשם אשר הוא מוקף בתאות גשמיות וזרות. אך מי שהוא מבני עליה ויש לו שכל זך. אז הוא משבר הלב. כמ"ש קרוב ה' לנשברי לב שמשברין קליפות הלב. ומסלקין כל התאות והחמדות הגשם והיצר. ומגלין הרשימו הנ"ל. והכל הוא ע"י תורה ומצות מה שאדם עוסק בזה בדו"ר. ובזה הוא מכניע כל הרע ומשבר הקליפות ומסיר האבן מעל הלב. ואז מתחיל לזרוח ולהתעורר הרוח חיים. אשר נפח בו אלהים. ומשכן הרוח הוא בלב ונתגלה הרשימו הק' של אנכי ה' אלהיך. ובעסק התורה והמצות הוא מאיר אור נשמתו ומטהר ומזכך ומנתח הלב שיהיה נקי מכל סיג. ואז מזה הרוח אשר משפעם בקרב לבו ומהרומז הנ"ל. נעשה הכנה וכלי בית קיבול להשרות בו שפע קדושה. ולהמשיך עליו אור קדוש מלמעלה שיהא יכול לקיים התורה ומצות ולהאיר כל העולמות מאורות העליונים: ובזה יובן מאחז"ל שרמזו במתק לשונם באמרם אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי. שהוא ע"ד הנ"ל היינו דאין האשה מתעברת רק ע"י שעשאה הבעל כבר כלי דע"י הדביקות שיש להבעל עמה בעת ביאה הראשונה עושה אותה כלי ע"י השוא רותא דשדי בגווה שנותן בה חיות וכח. ומזה הרוח שנותן במעיה. נעשית כלי והכנה שיש לה כח אח"כ לקבל הריון בביאה שניה ע"י שמעורר את עצמו הרוח הנ"ל ונעשה מזה הכלי שמעוררות הכח להוליד אחר כך וכמ"כ הם הכנ"י היינו דהבורא כל העולמים בהוב"ם השפיע לה רוח קדושה וטהרה. אז במעמד הר סיני הנבחר. ונתן אז מרותו עליהם ועי"ז נעשה רשימו וחקיקו אח"כ כשאדם עוסק בתורה ובמצות אז הוא מעורר הכלי והרשימו הנ"ל ונמשך להרשימו הנ"ל אור רוחני ושפע קודש ויכול להוליד תענוג גדול בעולמו' עליונים אך לאו כל אדם זוכה לזה שיהא היכולת בידו לגלות הרשימו הנ"ל כ"א ליחידי סגולה בני העלייה אשר להם הכח והגבורה להתגבר על יצרם ולבם ברשותם ומסירים כל החיצונים ומשברים כל הקליפות ואז נתגלה אצלם הרשימו הנ"ל. אבל המון עם וכללות של הכנ"י אשר המה משוקעים בתוך עסקי עולם הגשמי ומלובשים בתאות וחמדות הנדומי' ולאלו אין להם זה הכח לשבר לבותי הלב ולעורר הרשימו אך התיקון שלהם הוא דכשיש להמון עם דביקות וחיבור עם הצדיק שבדורם אז יכול להתמשך אליהם הארה להרשימו הנ"ל אף שבפ"ע אין כח בידם מ"מ ע"י שהם דבוקים ומחוברים ואוהבים הצדיקים עובדי הש"י. ואז הצדיקים בודאי יש יכולת בידם לגלות הרשימו הנ"ל. ואז כשהצדיקים מושכין הארה לרשימו הנ"ל אז מרגישין גם כן אחר האנשים הדביקים בהצדיקים ומחוברים להם בקשר אמיץ. וגם עליהם ממילא יופיע אור עליון ועל ידי אור הצדיק מאיר ג"כ הרשימו מאור נשמתם. וזהו כוונת ויחוד של ק"ש שאנו מייחדין ומקבלין ע"ע עמ"ש באמרינו שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. דהד' מורה על הכנ"י בחי' ד"ל אספקלריא דלא נהרא דלית בה מגרמה כלום

זולת מה שמשפיע לה צדיק העליון אור הזרוע בו ומשפיע להכנ"י ע"י הדביקות והחיבור שיש לה עמו. והצדיק מושך שפע מבחי' גבוה אפי' מבחי' כת"ר כתרו ישועה: שע"י עובדות עובדי ה' הקב"ה מלהיר א"ע בהתענוג שיש לו מעובדי ה' ואז ממשיך ישועה מבחי' כתר הנ"ל. שהוא בחי' אל"ף. פלא עליון ומשם ממשיך דרך השתלשלות העולמות ומדות ואורות עליונים הרמוזים בחי"ת ומשפיע אל הד' שהוא הכנ"י ע"י שיש לה יחוד וחיבור ע"י עובדי ה' אז נמשך השפע אל הד'. ונתמלא פגמה ונעשה ה'. והנה (כמו כן יש בכללות הכנס"י) כשהאדם עושה מצוה בדו"ר. אז שכרו היא שזוכה לעשות מצוה אחרת. שבכר מצוה מצוה. דע"י מה שעושה מצוה כהוגה. עושה עצמו כלי והכנה ועושה רושם שיהא יכול למשוך ע"ע רוח קדושה שיזכהו הש"י עוד הפעם לעשות מצוה זו בשכל יותר גדול. וכשזוכה לעשות המצוה שנית. אז שוב מזאת העשיה השנית עושה גם כן כלי ורשימו לפעם אחרת. נמצא שמכל עשיה עושה הכלי והכנה לקיים עוד הפעם ביתר שאת. ומעתה אם כן מיד שעושה הכנה ומתאווה ומשתוקק לעשות ולקיים עוד הפעם. אז אע"פ שעדיין לא עשה. מכ"מ כיון שבמחשבתו ורצונו באמת לעשות המצוה עוד. מחשבה טובה מצרפה הש"י למעשה. ואז מן השמים מסייעין לו לגמור ולהוציא מחשבתו ורצונו מהכח אל הפועל לקיים עוד הפעם אותה המצוה. וכשהאדם מתנהג עצמו כך כל ימיו. אז הוא ניצול ממצודת היצר הנתלה בתוכו של אדם המצנן את לבו מחום האש הבוער ומתלהב בקרבו ומחמם את עצמו לעשות איזה מצוה בהתלהבות גדול לשם הש"י. אז בא היצר ומצנן ומקרר דעתו ורוחו להתעצל בדבר ויפרוש מהמצוה. אבל כשהאדם מתנהג א"ע בבחי' הנ"ל. שעושה תמיד בכל עת א"ע כלי והכנה ע"י עשיית איזה מצוה שיוכל עוד הפעם לעשותה. א"כ כיון דכבר עשה המצוה ברצונו ומחשבתו הטהורה כנ"ל. הגם שעדיין לא עשאה בפועל ממש. עכ"ז שוב אין כח ביד היצר לצננו מהאש הבוער בלבו. מאחר שכבר קיים אותה המצוה בכח וברצון הטוב באמת. ועשה עצמו כלי והכנה לעשות עוד זו המצוה. אז משמים יסייעוהו לגמור המצוה. וזהו כוונת תוה"ק שרמזה לנו בכפל התיבות. נתן התן. עשר תעשר. וכדומה על כוונה הנ"ל. דכשהאדם עושה פעם א' איזה מצוה כגון צדקה או מעשר וכדומה יכוין אז במחשבתו לעשות עצמו בעשייה מצוה זו ביתר שאת וזה"ה עשר תעשר. ר"ל שתעשר עכשיו על בחי' וכוונה זאת שיהא ברצונך ויעלך לעשות עוד מצות מעשר. ובזה אתה עושה בקרבך כלי והכנה לעשיית מצוה זו שנית. וממילא עי"ז הוא ניצול ממצודת היצר שלא יהיה שוב יכולת בידו לצננו אח"כ כיון שכבר הוא מוחזק בעשיית מצוה זו כי הלא עשאה כבר שני פעמים. היינו עשייה פעם אחד בפועל. ועוד הכנה ורצון ומחשבה באמת על העתיד שיהא סיפוק בידו לעשות עוד מצוה א. וממחשבה טובה נחשבת ג"כ כמעשה. וזהו שאמר שהמע"ה הכבה בל הכנ"י כשה פזורה לעני. ר"ל שבעת ההוא שפורשם

כשה

כפה בנתינת צדקה לעני. אז בתוכו עת וזדיה שלחה לתכוין במחשבה היינו כנ"ל. שיהא כח ויכולת בידה לעשות ולקיים עוד מצות צדקה ביתר שאת בשתי ידים. שמלשת ומייחלת הכנ"י מתי יגיע העת שתזכה לקיים עוד המצוה של צדקה בבחי' יותר ויותר לאין שיעור וגבול. ואז ע"ז לא תירא לביתה משלג. ר"ל לא תירא מהיצר של שלג היינו שלג בצלמון. שהוא מצנן ומקרר את האדם ואינו מניחו לקיים המצוה. אשר ע"כ מבשיתה שלא תירא הכנ"י מזה. כל ביתה לבוש שנים היינו שנים כנ"ל. שהוא מלובש בכח שני עשיית המצוה. היינו עשיית המצוה פעם ראשונה בפועל ממש. ועוד הכנה וכלי ורצונו הטוב באמת לעשות עוד הפעם והוא נחשב ג"כ למעשה והרי הם שנים ואז טוב אין כח ביצר לבטל ולמנוע אותו מעשייתה שנית. רק אדרבה מסייעין לו מן השמים לגמור עוד עשיית מצוה זו. בכל טוב ובשלימות יותר. ויה"ר שנזכה כלנו לעשות כנ"ל. אמן:

נתון תתן גו' ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר גו'. י"ל ע"פ מ"ש באוה"ת הק' ז"ל ע"פ אם כסף תלוה את עמי את העני עמך. דלכאורה ישאל השואל בראותו כי ירבה כבוד האדם בזהב לרוב שלא נצרך בו. ולמה לא הספיק ה' להאדם רק מה שצריך והכרח לו. כי זה מה שאנו רואים שלפעמים יחסר לאדם ואפילו כדי צרכו. יש טעם בדבר נייסרו על עונו. משא"כ אוצרות הון למה לאיש לאין צורך בהם. לזה הודיע הכתוב כי יש אנשים שאינם ראויים לקבל חוקם לצד מעשיהם. כי ה' נותן בחסדו שפע הצורך בריות לכאו"א די מחסורו. והיה כי יחטא האדם ואינו ראוי לקבל פרנסתו בכבוד מידו ית'. חלקו המגיע לו. ואז לא יעלנו עליון אלא הרי הוא מתקבץ אל מקום אחר. ואז הוא צריך לקבל חלקו ע"י אחר. ויעשה ה' זה עבור ב' מדות טובות. הא' להשפלת האדם בעוה"ז שפעלו הרע. הב' כדי שיזכה הנותן באמצעית נתינת הצדקה וחסד לרעהו. וז"ש אם כסף תלוה את עמי. פי' אם ראית שיש לך כסף יותר על מה שאתה צריך לעצמך ואתה מלוה לעמי. תדע לך שאין זה חלק שמגיע לך אלא חלק האחרים שהוא העני עמך. ובזה לא יתגאה ולא יתגדל על העני. עיי"ש. ומכש"כ שלא יתן לו ברוע לב כיון דמשלו הוא נותן לו. ועבור זה ברכו השי"ת בזה שנתן והפקיד אצלו חלק חבירו. וז"ש נתון תתן לו אפילו מאה פעמים. מאחר שיש לך יותר מכדי צרכך אז בודאי אין זה שלך. וממילא אתה ליתן לו אפילו כמה פעמים, וז"ש ולא ירע לבבך כו' כי בגלל כו' יברכך כנ"ל. הלא בעבור זה ברכך השי"ת בעושר יותר מכדי צרכך מפני חלק העני שאינו זוכה שיהיה מונח אצלו. וגזר השי"ת שיהיה בפקדון אצלך. ואז יוצרך העני לקבל פרנסתו וחלקו ממש על ידך. ודי לו בעונש זה. וע"כ החזר לו פקדונו בכל עת בסבר פנים יפות. וכן יזכנו השי"ת לקיים מצוה זו בכל הנ"ל. ויה"ר אמן:

הפטרה כאשר השמים החדשים גו', רבי יודן בשם ר"א בנו של ריב"ז או'. שמים חדשים אכ"כ. אלא החדשים. אפילו שמים וארץ העתידין להבראות. כבר הם ברואים מוא"ו ימי בראשית. הה"ד בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. שמים שעלו במחשבה כו'. אלא לכבודו כו'. ק"ו לצדיקים שבשבילם נברא העולם עכ"ל. הענין הוא כי תכלית עבודת האדם בכל יום ויום תיכף כשיעור משנתו ימליך את ממ"ה הקב"ה ע"כ איבריו ויתבונן בשכלו שכל אבר מאיבריו מגדולם ועד קטנם הוא תלוי בשורשו בגבהי מרומים. והש"י הוא המחיה את הכל. וכאשר הוא ממליך ע"ע את ממ"ה הקב"ה אז נעשה מזה שם אדנ"י הקדוש. ששורשו בה' תתתונה של שם הוי"ה הק' ב"ה וב"ש לע"פ. היינו שהש"י הוא מלך מושל ואדון על הכל. וידוע דהאדם הוא סולם מוצב ארצה וראשו כו'. היינו שע"י מהנהגי' כל העולמות. והוא הוא הממוצע כל העולמו'. וממילא כשמתבונן במחשבתו. והמליך הש"י ע"ע וע"כ איבריו. ומוציא את מחשבתו לפועל. ע"י תורה ותפלה ומצות ומע"ט. שייך לכל אבר בדיבור ובמעשה. והוא עולה למעלה מעלה עד עולמות העליונים. אשר שורשו ביו"ד ראשונה של שם הוי"ה הק' ב"ה וב"ש. אז נעשה מזה יחוד. (הסר וחבל על דאבדין כו'):

שופטים

והיה כקרבכם אל המלחמה גו'. אל ירך לבבכם גו' ההולך עמכם גו' להלחם גו' ולהושיע גו'. ולכאורה אינו מובן מכמה דקדוקים. א'. תיבת לבבכם. מהראוי היה לכתוב לבכם. גם ההולך עמכם. הי"ל הולך עמכם. לאמר תיבת כי בכאן הוא נתינת טעם כלשון דהא הי"ל הולך. גם כפל הלשון להלחם ולהושיע: אמנם כ"ז יבואר ע"ג ויובן ע"פ דאי' בגמ' יומא. אמר ר"ל גדולה תשובה שזדונות נעשות כשגגות. שנ' שובה ישראל כו' כשלת כו'. איני והאר"ל גדולה תשובה שזדונות נעשות כזכיות שנ' כו'. ל"ק כאן מאהבה כאן מיראה. מאהבה נעשו כזכיות. מיראה נעשו כשגגות. עכ"ל הגמ'. והנה לפ"ז כשעושה תשובה מיראה שאז הזדונות נעשות כשגגות. אזי שני היצרים שבאדם אינם שמחים. היצ"ט אינו שמח כי עכ"ז נשאר לו להאדם עוד השגגות שהם חטאים. והיצה"ר אינו שמח כי מקודם היו זדונות ועכשיו נעשו שגגות. אמנם כשאדם עושה תשובה מאהבת ה'. באמת בשלימות. כראוי לאל גדול רם ונשא. אז היצ"ט יש לו שמחה בשלימות כי הזדונות נעשו זכיות. ובודאי כן מהראוי לכל איש ישראלי לעשות התשובה מאהבה, ובפרט בר"ה יום הק' והנורא ובעשי"ת. והנה ידוע דרחז"ל אמר כ"מ בגמ' היום זהו יומא דר"ה יום הגדול והנורא. אבל יבאו בני האלהים כו' ואז צריכין ישראל להתחזק בתשובה ומע"ט. ועפ"ז נבאר הפסוקים וגם הכתוב גו' אתם קרבים היום היינו בר"ה. על אויביכם. הוא מלחמת היצה"ר להכניעו ולעשות תשובה על כל החטאים והפשעות. ולזה הזהירה לנו תוה"ק אל ירך לבבכם. היינו שלא תעליבו ולא תדחיבו שני היצרים שבלבבכם היצ"ט והיצה"ר במה שלא תעשו התשובה רק מיראה ויבוא מזה מורך ותוגה לשני יצריכם וכנ"ל. רק תרצו לעשות

לעשות תשובה מאהבת הש"י ואז יהיה היצ"ט שמה בשלימות. כי ה' ההולך עמכם. תיבת כי יפורש בכאן בלשון אלא היינו לעשות תשובה רק מאהבה לה'. אשר הולך עמכם בכל עת ועושה לכם נסים ונפלאות עד אין מספר להלחם עם אויביכם ע"ד כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו. ולולא הקב"ה עוזרו לא היה יכול לו. ולהושיע אתכם. היינו כי ע"י התשובה מאהבה הוא מושיע אתכם להעשות מזדונות זכיות ויה"ר שנזכה לעשות תשובה באמת ובלב תמים מאהבת ה' אמן:

תצא

כי תצא וגו' ושבית שביו. הנה ידוע שכל עיקר כוונתם של ישראל כשהיו יוצאים למלחמה על אויביהם היה רק עבור הנ"ק שהיו מפוזרים ומובלעים ושבורים ונבוכים ביניהם של החיצונים שורש הרע מאז מחטא אדה"ר וישראל במעשיהם הטובים ובמחשבתם הטהורה היו פודים אותם מהשבי והמאסר שהיו כלואים שם. וז"ש כי תצא כו' ושבית שביו. היינו שעיקר כוונתך יהיה רק להוציא הנ"ק מכל מקומות מושבותיהם ששם מובלעים בתוך שורש הרע. ולהוציא בלעו מפיו. ולהעלות הנ"ק למקור שורשם הרמה בקודש. וכן יהי רצון אמן:

זכור את אשר עשה לך עמלק. במדרש כתיב זכור את יום השבת לקדשו. יכול דשני הזכירות שוים הם. על זה אמר שלמה. אין זכרון לכסיל עם החכם. אלא זה זכור לקדשו ולכבדו וזה זכרהו למחותו ולאבדו. וי"ל ביאור דברים אלו הוא דהפשוט הדבר הוא דהתוה"ק הזכירה אותנו על ד' זכירות. היינו שנזכור תמיד אלו הד' דברים אשר הם עיקרי יסודי הדת א' לזכור תמיד בכל עת מעמד הנבחר אצל הר סיני שכל איש ישראל צ"ל בעיניו תמיד בכל עת ורגע כאלו הוא עומד בהר סיני לקבל את התורה דבאדם שייך עבר ועתיד. אבל אצל הב"י אינו שייך זה. ובכל יום ויום הוא נותן התורה לעמו ישראל. וע"כ כשאדם פותח איזה ספר ללמוד צריך אז לזכור מעמד הר סיני וכאלו הוא קיבל את התורה מפי הגבורה ואז בא עי"ז לידי אימה ויראה כמו שניתנה התורה ברתת ובזיעה. שנא' ויחרד כל העם אשר במחנה וצריך שיהיה להאדם חרדה בכל רמ"ח איבריו הנק' מחנ"ה כמ"ש והיה מחניך קדוש. זכירה שניה הוא זכור את אשר עשה גו' למרים ר"ל כשהאדם מסתכל ומתבונן במעשה הצדקת מרים הנביאה אשר בא עליה מום כזה על שדברה לה"ר על אחיה משרע"ה לפני שמו ית'. כי אין הקב"ה רוצה שיקרא שום אדם רע לפני ה'. רק שצריך לשמור פיו ולשונו שלא ידבר בהם רק טוב ולשפוך חסדים לעולם ולהוציא הטוב מן הסתום אל הגילוי ולקבוע הטוב בהפה להכניע בלשון צדיק כל חלקי הרע תחת הטוב. זכירה ג' הוא זכירת שבת. שצריך אדם ליזהר ולקדש את יום השבת וכל ימי החול צריך כל אדם לזכור את יום השבת. ולייחל ולצפות על קדושת שבת. וכמו ששנינו חייב אדם לומר היום יום אחד בשבת או שני בשבת כו' וצריך כל אדם לחבר קדושת שבת עם כל יום. והא"כ זכירת עמלק. ר"ל הנה כי האדם הוא בדביקות גדול להש"י ולבו בוער כאש לעבודתו ית'. עכ"ז צריך הוא מאוד ליזהר להשגיח ע"ע בעינא פקיחא שלא יתי מקום לאלק הרע שבו כי ניצן היצר הוא טמון בלבו של אדם. וגם כי יחשוב האדם שהוא כעת במדריגה גדולה בדביקות עליון יוכל להיות שפתאום יתעורר בקרבו תאוות היצה"ר וצריך ליזהר ולהשגיח על זה מאוד בכל רגע למחות זכרו מלבו. אף שהאדם הוא דבוק תמיד בקדושת שבת. כמו שמצינו בדור המדבר שהיו דור דעה והיו אז במדריגה גדולה וגבוהה מאוד. וראתה שפחה על הים כו'. וקיבלו התורה מפי הגבורה ונפסקה מהם זוהמת הנחש רק מחמת שנסו את הש"י כמו שאמרו היש ה' בקרבנו אם אין ולא עשו שום דבר עבירה בפועל רק שחטאו במחשבתם שרצו לדעת מאין נמשך להם ההשפעה עליונה של הש"י אם ע"י הנהגה שהוא ע"פ עולמות התחתונים ע"י המדות לפי מעשיהם של הברואים לטוב או כו'. או שהשפע בא להם ע"י הנהגת עולם העליון המכונה בשם א"ס ויש בכאן בכל עמוק ופלא בביאור חטא זה אין כאן מקומו. היוצא לנו מזה הגם שהיו אז במדריגה גדולה. עכ"ז תיכף כשחטאו בהרהור המחשבה אז מיד ויבוא עמלק. ע"כ צריך כל אדם להשגיח ע"ע ולהכרית זכר עמלק היושב בקרבו שלא ימצא בו ממנו שום רושם כל שהוא. ויה"ר אמן:

ואתה עיף ויגע גו'. י"ל דהתורה מלמדת ומורה לכל איש ישראל הדרך הטוב והישר. והנהגה המאושרת איך לבטל מהאויב הרע הטמון בלבו של אדם דהנה באמת לא זו בלבד דזרע ישראל הם מצווים על מחיית האומה זרעו של עמלק אלא אף גם כל איש ישראל צריך למחות חלק הרע הטמון בלב כל אדם המכונה בשם עמלק ולשרש אחריו שלא ימצא בו שום שמץ ממנו אף משהו בעלמא דכ"ז שנמצא זרע עמלק בעולם הז כיון דהאדם הוא עולם קטן אז בודאי נמצא בכ"א כח עמלק וחלק הרע המתעורר בכל פעם להחטיא את האדם ולזה באה הזכירה בתוה"ק. והנה כחם של זרע ישראל אינו אלא בפה. הקול קול יעקב בתורה ובתפלה וכשאדם יש לו כח זה ובוער לבו תמיד להש"י. אז אין שום רע יכול לשלוט בו ח"ו. אבל אם האדם מניח כח זה ומשליכו אחרי גוו ויסעו מרפידים שריפו ידיהם כו' אז מיד ויבוא עמלק. והיכף שורה הרע עמו אך אם האדם תופס עכ"פ במדת היראה להיות ירא מלפניו ית' לעבור על רצונו עכ"פ אינו בא לידי חטא וזש"ה ואתה עיף ויגע היינו שנהלם כחך המיוחד לך שהוא בפה היינו בתורה ובתפלה מחמת שריפו ידיהם מד"ת מעבודות הש"י וגם אינם במדריגת יראה. וזש"ה ולא ירא אלהים. ע"כ תזכור תמיד בכל עת ורגע והיה נזהר מאוד בכל ענייך שלא יתגבר כח עמלק וזש"ה מחה תמחה מלבבך שורש הרע ולהכניע אותו תחת הטוב וזש"ה והיה כאשר ירים משה ידו וגבר גו' ר"ל ידו הוא כוחו היינו כשהצדיק מרים זה הכח להגביר הטוב על הרע אז וגבר ישראל אבל כאשר יניח וירפה עצמו מזה הכח מיד

וגבר

שכל גו' אשר ע"כ עלה הוגנת לו לכל אדם להתחזק א"ע בתורה ובתפלה להכניע הרע תחת הטוב והש"י יהא בעזרו וכן יה"ר שנזכה במהרה לזאת ולמחותו ולאבד זכרו מהעולם מכל וכל וזה יהי' ע"י משיח צדקנו ביאתו בב"א :

נצבים

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם גו'. צריך להבין ולדעת מהו לשון נצבים האמור כאן כי מהראוי הי"ל אתם עומדים או אתם היום כולכם לפני ה' כו' גם אינו מובן כיון שאמר כולכם הרי כלל כולם וא"כ למה פירט אח"כ ראשיכם שבטיכם גו' גם צריך להבין מהו זה שאמר מחוטב עציך עד שואב מימיך זהו לכאורה פלא גדול לספר רצונו לכלול כולם מקטן ועד גדול מהראוי היה לאחוז הדבר מן הקצה אל הקצה היינו מהגדולי גדולים שבהם עד הקטני קטנים שבהם בבחי' האיכות והמעלות ולמה אמר שהיכן בבחי' קטני המעלות. אכן בהעיר לב ושום שכל י"ל אחר אשר חנן אלהים ברחמיו דהנה כתיב ומלך אין באדום נצב מלך עיי"ש ברש"י ונראה לבאר זה הפסוק ע"ד רמז וסוד כידוע מספה"ק כשעלה ברצונו הפשוט ב"ה וב"ש הנכבד והנורא להאציל ולברוא את העולמות. עיקר העילה והסבה הגורמת והכריעה להיות בריאת העולמות. היה רק מפני שהיה רצונו הקדוש להתפאר בתואר מלכות כי כל התוארים והכוחות היו אז כלולים בעצמותו ית' אכן תואר מלכות אין מלך בלא עם ולסיבה זו האצי"ל ובר"א ויצ"ר ועש"ה את העולמות כולם עליונים ותחתונים כדי להתוודע ולהגלות כי הוא לבדו מלך ע"כ העולם כולו בכבודו ומלכותו בכל משלה וכמבואר אצלינו כמה פעמים בשם האריז"ל פי' ה' מלך גאות לבש עיי"ש ולאשר גלוי וידוע לפניו ית' וית' שאין כח המושג בהנבראים לקבל אור בהירתו אור א"ס ית'. אור נח ומנוחה. לזה כביכול צמצם א"ע בצמצומים רבים והאיר שפעו וחיותו. ואור בהירתו לכל עולם ועולם כפי אשר יוכל שאת. לקיומו ולצורך חיותו והעמדת מערכתו וברא ד' עולמות בכללן עול' אצילות הק' ועולם הבריאה והיצירה והעשיה. ובכל עולם ועולם ישנו עשר ספירות והם כח"ב חג"ת נהי"ם וכל אחת פועלת פעולתה לפי כוחה ובחירתה אשר יסד בה חי החיים יוצר בראשית כולם וכולם ברזא דאחד וכמאמר אליהו ז"ל בהתיקונים ואנת הוא דקשיר לון ומייחד לון כו'. והנה בחי' מלכות הקדושה שבכל עולם ועולם ובכל בחי' ובחי' לית לה מגרמה כלום שום פעולה עצמית בסוד ויען אינו ממש כלום וכנודע מספה"ק כ"א היא בבחי' הארץ כוללת שמקבלת מכל הספירות הק' ע"י מדת היסוד צדיק חי עלמין והיא מחלקת שפעה אשר קבלה לעולמות התחתונים בסוד ותתן טרף לביתה וחוק לנערותיה וידוע מספה"ק ע"פ אלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבנ"י ענין של הדברים הם עמוקים ורחבים מני ים. אכן ענין הדבר הוא בסוד אבידה מדעת אשר גזרה חכמתו ית' וית' לצורך העמדת וקיום העולמות נשתלשלו וירדו ר"ק ונבלעו בין הקליפות כ"ל אשר הבורא ב"ה שם הוא גבול לים היינו למלוכה הק' אשר סביב רשעים יתהלכון להיות להם אחיזה ח"ו ובעולם האצילות הק' אין להם שום אחיזה כלל כ"א מעט בעולם הבריאה ויותר ביצירה ועוד יותר בעשייה ועיקר המקור הקליפות והחיצונים הוא אדו"ם ועמל"ק זרעו בסוד כי רג"ע באשו רג"ע נוטרי' ראשית גוים עמלק וכ"ז שיש להם מלוכה וממשלה ושום התנשאות אז כביכול אין מעמד ומצב הראוי למלוכה הק' לקבל שפעה ובהירתה הראוים לקבל מהספירות הק' וכאשר אחינו ב"י עם ה' בני אל חי נותנים לבם לזה וצועקים במר נפשם אל ה' ועושים תשובה שלימה בלבב שלם ובאמת ואומרים שירות ותשבחות למלך אל חי וקים ברעותא דלבא וע"י הזמירות היכולת בידם לזמר עריצים ולהכרית כל החוחים והקוצים הסובבים את השושנה העליונה ועי"ז מתייחדת המלכות הק' בבעלה כביכול ומקבלת שפעה ורב טוב מהספירות הק' העליונים ומשפעת חסדים ורחמים וכל חדו וכל ברכאין להכנ"י לתתא והנה נודע כי דהמע"ה היה בבחי' וסוד המלוכה הק'. וסיהרא עילאה קדישא ובימי דוד ושלמה בנו קיימא סיהרא באשלמותא בסוד מילוי הלבנה בחצי החודש כי מאאע"ה עד שלמה היו ט"ו דורות וכן מרחבעם עד חורבן בהמ"ק היו ג"כ ט"ו דורות כי ע"י חטאי המלכים אז כביכול נפגם הלבנה ונעשה פגם כביכול בסיהרא עילאה קדישא מעט מעט עד אשר נחרב הבית בעוה"ר אך דהמע"ה שנשמתו היתה בסוד המלוכה הק' נתן לבו לתקן בחיים מדריגתו וע"י תשבחותיו וזמירותיו הנעימים הכרית כל הקליפות והחיצונים הסובבים להקדושה ובפרט כל מלכות אדום וכמ"ש ויהי כל אדום עובדים לדוד והסיר מהם שם המלוכה מכל וכל ואז כתיב ויעש דוד שם גו' וימלוך דוד ע"כ ישראל וגם בשהמע"ה כתיב ותכון מלכותו מאוד ואז היה מעמד ומצב מערכה שלימה להמלוכה הק' לקבל שפע בהירות וחסדים טובים מכל הספירות הק' ואז נעשה קיום ומצב ומערכה נכונה לתקומה שלימה הקדושה העליונה. ומלך אין באדום היינו לאשר אין שום שם מלוכה וממשלה באדום לזה נצב מלך נעשה קיום ומצב והערכה להמלוכה הק' בבחי' קומ' שלימה ובעבור חטאי המלכים כתיב ביהורם בן יהושפט בימיו פשע אדום מתחת יד יהודה וכתיב ויפשע אדום מתחת יד יהודה עד היום הזה אז תפשע לבנה עיי"ש ברש"י ולפי דרכינו יובן ע"נ היינו לאשר פשע אדום מתחת יד יהודה ועשו מלך עליהם ולזה אז תפשע לבנה סוד הסיהרא עילאה כביכול וכבוד אלהים הסתר דבר והנה משרע"ה רעיא מהימנא קדישא שעלה וייחד וקשר את כל ישראל בכללן ובפרטן לבחינתו ומדתו מדת התפארת מדת האמת כנודע בסוד יעקב מלבר משה מלגאו ואמת הוא מרכז אמצעי לכל העולמות א' הוא ראש לכל האותיות ות"ו בסוף ומ"ם באמצע וע"י שבאו כל ישראל לבחי' אמת לזה נעשה קיום ומצב העמדה והערכה להמלוכ' הק' ולהקומה שלימה העליונה וזהו אתם נצבים היום כולכם גו' את"ם אותיות אמ"ת

והולכים בבחי' נצבים בקומה שלימה והערכה ונשיאת ראש לפני ה' אלהיכם ואין שום מסך המבדיל בין ישראל לאביהם שבשמים רק בסוד פנים בפנים. גם י"ל אתם נוטרי' "אל תשליכנו "מלפניך גם נוטרי' "ורוח קדשך "אל "תקח "ממנו והבן כ"ז והנה אח"כ מגלה ומבאר כל הבחי' קומה שלימה בחי' וסוד יו"ד ספירות הק' לז"א ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל הם ה' בחי' ואח"כ בפסוק השני מונה ג"כ ה' בחי' טפכם נשיכם וגרך כו' מחוטב עציך עד שואב מימיך והם בסוד יו"ד הויו"ת בסוד ה' חסדי' וה' גבורות ואמרו מחוטב עציך גו' י"ל דהנה כתיב בן אדם קח לך עץ א' וכתוב עליו ליהודה ובנ"י חביריו ולקח עץ א' וכתוב עליו ליוסף עץ אפרים וכל ישראל חביריו וקרב אותם אחד אל אחד והיו לאחדים גו' ואח"כ כתיב ועבדי דוד מלך עליהם ורועה א' יהיה לכולם גו' ולהבין זה י"ל דהנה כתיב כי האדם עץ השדה וכתיב ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר כי נודע מספה"ק סוד הגן הק' שהוא סוד המלוכה הק' והיא נק' בבחי' שדה מקום הראוי לזריעה ובסוד שדה תפוחין קדישין ושם שתל הבורא בהוב"ש העץ החיים אשר בתוך הגן בסוד עץ החיים אשר מהלכו ת"ק שנה והוא סוד אילנא רברבא ותקיפא אשר תחותוהי תטלל חיות ברא ובענפוהי ידורון צפרי שמיא סוד הנשמות הק' של בני אל חי אשר מקורם נחצב משם והוא בסוד מ"ה הק' מספר אד"ם וזהו כי האדם עץ השדה והבן ולרמז זה צוה הבורא בהוב"ש ליחזקאל הנביא ליקח עץ א' למלכות יהודה ועץ א' למלכות ישראל לסוד כי האדם עץ השדה ולייחדם להיותם אחדים בידו ואח"כ כתיב ועבדי דוד מלך עליהם והבן ולרמז אלו השני עצים היו על המזבח שני גזירי עצים והיו כורתים עצי המערכה היינו לרמז שהיו כורתים וחוטבים וממשיכים השפע עילאה וחסדים טובים מבחי' עץ החיים ועץ השדה וכנ"ל. והנה נודע ומבואר אצלנו כמה פעמים. (ועיין בפ' ויצא) ובפרט בפסוק השמר לך פן תעזוב את הלוי כל ימיך על אדמתך שעיקר התקשרות וייחוד כל המדות הק' והמשכות השפעות קדושות וחסדים ורחמים הוא רק ע"י מדת יסו"ד. ולזה מדה יסוד נק' כביכול בבחי' חוטב עצך כי הוא ממשיך השפע הקדושה מבחי' עץ החיים אשר בתוך הגן עד שואב מימיך הוא בחי' מלכות הקדושה שהיא שואבת כל מימי החסדים העליונים וכל ברכאין עילאין קדישין וכמ"כ בקומה השלימה הישראלית האבות הקדושים הם נק' בבחי' חוטבי עצים בסוד מחצדי חקלא שהם ממשיכים השפעות קדושות וחסדים טובים ורחמים וכל ברכאין שבין לכל זרע ישראל ואישי ישראל שואבים ומקבלים השפע הקדושה וכל הטובות וישועות וכיה"ר עד ביאת משיח צדקנו ויגאלנו גאולת עולם במהרה בימינו אמן:

אתם נצבים היום וגו' אלהיכם וגו'. במ' זש"ה איומה כנדגלות דימה הקב"ה את ישראל כמלאכים במלאכים כתיב שרפים עומדים גו' בישראל כתיב אתם נצבים המלאכים אומרים קדוש קדוש קדוש וישראל אומרים אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב

עכ"ל לעניננו: ובהעיר לב ובוש שכל ובינה ודעת י"ל כי הנה נודע מדברי חז"ל דאין עמידה אלא תפלה שנא' ויעמוד פינחס ויפלל ולכאורה אינו מובן הכי לא מצינו זולת שום לשון עמידה באיזה אדם כ"א בתפלה דוקא ובודאי לא דבר רק הוא ח"ו ולא לפי פשטות הענין אך באמת חז"ל כוונו בזה לאיזה דבר שכל כפל' העומד ברומו של עולם ושורש הדבר הוא כך דבאמת חז"ל לא דברו מן אנשים פחותי ערך כ"א מן אנשי לבב השלימי' ביראת ה' ובתורתו ובאלו אמרו חז"ל אין עמידה אלא תפלה ר"ל דאצלם לא שייך עמידה כלל דכל ימי חייהם הם הולכים בשכל' ומחשבתם ממדריגה למדריגה ומעול' לעולם עליון כי כשהאדם רוצה לבקש את הבורא כל העולמים בהוב"ש ולהשיג ולבוא לעבודה האמיתית ולדבק עצמו תמיד בכל עת ורגע בהש"י אז צריך האדם הלזה לחקור ולחפש ולבדוק עד מקום שידו מגעת יומם ולילה ע"י תורה ומצות וע"י צירופי אותיות והיבות ושמותיו הק' וע"י מלאכים הק' שבכל עולם ועולם ובכל מדה הקדושה ונמצא שא"א לו להיות כלל במעמד ומצב אחד ולזה נק' הצדיקים מהלכים כמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדי' האלה. ואצלם לא יצוייר כלל לשון עמידה כי אם בתפלה דהוא הדביקות והיחוד באמת אל הבורא ית"ש. דהאדם כשמתחיל להתפלל קודם שמגיע לתפלת העמידה שהוא תפלת י"ח. אז הולך דרך השתלשלות העולמות ע"י השירות והשבחות שאומר ופסוקי דזמרה ומשיג האדם בכל פעם שכל גדול ביותר דרך מדות הק' אבל עדיין לא הגיע לדבר אל המלך בעצמו להיות דבוק אצלו ממש. בלי שום הבדל מסך וחלל אפי' של קדושה עליונה זולת אורו של א"ס הפשוט בלבד ולכך נק' עולם אצילות שהוא מלשון אצלו. היינו שהאדם עומד אצלו ית' כביכול. וזה דוקא בתפלת י"ח. שאז האדם עומד בעולם אצילות ואין שום מסך וחלל הקודש מפסיק בין האדם לקונו ית'. רק אור הא"ס ב"ה. הוא המקיף את האדם מכל צדדיו. ולפני ה' ישפוך שיחו משא"כ קודם שהגיע לתפלת י"ח. אינו דבוק עדיין עם המלך אע"ג דבחינת אצילות הוא בכל עולם ועולם מכ"מ אינו נגלה עצמותו ית'. זולת ע"י לבושים שבכל עולם ועולם עד"ז כשהאדם עוסק בפ' קרבנות שהוא עולם העשיה. אז הוא דבוק באצילות דעשיה וכן בפסוקי דזמרה הוא מתקרב יותר אל עולם המלאכים. ואז הוא באצילות דיצירה. ובברכות יוצר הוא מתקרב עוד יותר. ואז הוא בעולם השרפים שהוא אצילות דבריאה עד אשר מגיע האדם לתפלת י"ח אז הוא דבוק באצילות דאצילות ומשם אין לילך יותר כי כיון שצריך האדם לצייר בשכלו ולהיות דבוק במחשבתו דביקות אמיתית איך הוא עומד לפניו ית' לבדו מקיף אותו והוא מתחנן אליו כבן המתגעגע לפני אביו ומשפך בקשתו מעומקא דלבא. ושם לא יצוייר הליכה ולכך נק' תפלת י"ח תפלת העמידה כי שם האדם עומד לפני רבו. ומלכותא דרקיע כעין מלכותא דארעא כמלך ב"ו. אשר כל מי שרוצה לבוא אל חצר המלך פנימה. אז הולך מקודם מחצר לחצר ומחצר לטרקלין ומטרקלין לפלטרין ומפלטרין לחדר בית המלך. וכשיבוא לפני

המלך

המלך ממש. אז הוא בבחי׳ עומד ולא הולך כי תכלית ההליכות שלנו מקודם היה רק להיות בבחי׳ עומד לפני המלך כמ״ש הוא דרך תפלתינו לפני מלכנו בוראנו ית׳. צריכין אנו מקודם לעלות ממדריגה למדריגה ואנו הולכין מהיכל להיכל ומייחדין בהיכלין נפשין בנפשין רוחין ברוחין נשמתין בנשמתין. עד שאנו מגיעים ובאים להיכל קדשי קדשים ושם באים למלכות דאצילותא קדישא וכשאנו באים שמה אנו עומדים לפני יוצרנו ית׳. ושוב אין אנו נק׳ הולכים כ״א עומדים. ולזה נק׳ הש״ע. תפלה העמידה. והנה בודאי כמו שאנו עושים ומקדשין א״ע למטה כמ״כ אנו מעוררים את הדוגמא למעלה. וא״כ כשאנו באים למדריגה של העמידה לפניו ית״ש לבדו אז גם הוא ית׳ יתייצב כביכול לפנינו ר״ל כמו שאנו עומדים לפניו ית׳ ומדבקים מחשבתינו אל נקודה האמצעי שהיא הנקודה הפנימית המחיה את כל שהוא אלהותו ית׳ שורש הכל. כך באמת הקב״ה מצמצם א״ע כביכול ועומד בעצמו כביכול על נקודת ישראל שהם נקודת מחשבתו אשר בשבילם ברא כל העולמות עליונים ותחתונים כדי להטיב לזרע ישראל. והם עיקר הרצון והמחשבה הקדומה ואבן הראשה שממנה הושתת העולם ובני ישראל הם יסוד מוצק לכל העולמות. ועבורם נבראו הכל כדי לשמשם ולהכין להם כל צרכיהם וכל הנבראים הם משועבדים תחת זרע ישראל לעשות כל רצונם. וע״כ נקרא הוא ית׳ צור ישראל שהוא צורה של ישראל החקוקה בהכנה הגלו. כי הם עיקר הצורה והמחשבה שלו בתחלה: ובזה תבין מ״ש הכתוב הנני עומד לפניך שם על הצור. לפניך ר״ל בשבילך אני עומד שם. היינו כמו שאתה עומד במחשבתך ומצייר אצלך שאתה דבוק אלי ממש. כך אני עומד שם על הצור. ר״ל על צור של ישראל. היינו שהיה המחשבה הקדומה רק להטיב לזרע ישראל ועבורם נבראו כל החסדים טובים וכל השפעות טובות וכל העולמות צריכין ליתן שפעם לכנס״י. כי זהו עיקר קיומן וקיומן שבשביל זה נבראו. וזש״ה והכית בצור. היינו שתכה בזה הצור כלומר שתעורר זו המחשבה העליונה ודביקות אלהותו ית׳ בכנס״י. ואז ויצאו מים משם תמשוך כל השפעות טובות והסדים טובים לזרע ישראל:

ובאשר אנו זוכים לבוא לבחי׳ הקדושה לתפלת העמידה כנ״ל. אז אנו מתחילין לומר ברוך אתה ה׳ וברו״ך הוא מקור ושורש חכמה העליונה להמשיך שפע ולייחד ולקשר חכמה תתאה בחכמה עילאה. ולזה אנו אומרים אלהי אברהם כי אאע״ה היה הולך בכל העולמות ובכל המדריגות ונבחר לו להיות כסא ומרכבה לחכמה העליונה ע״י מדתו מדת חסד לאברהם. ונעשה מרכבה לימין להיות נמשך ונשפע ע״י החסדים כולם בעולם ונק׳ אלהי אברהם קו הימני. אלהי יצחק כי יצחק הביט והסתכל ג״כ בכל העולמות והמדרגות ונבחר לו להיות כסא ומרכבה לעולם הבינה שממשיך ע״י הברכה בכל העולמות ע״י שהיה תודיע לכל באי העולם דאית דין ואית דיין והיצק נ״ל שלא תרדה מפחד ה׳ ומהדר גאונו וזהו קו השמאלי ואלהי יעקב הוא״ו הנוספת במקום הזה. הוא להורות כי אות וא״ו היא מתייחסת אל יעקב שזהו מדתו ממש מדת ת״ת כמודע לי״ח כי יעקב כל מעשיו וכל תנועותיו וכל דרכיו היו רק באמת ולא היה בו שום תנועה של שקר ח״ו. כמו שמעיד עליו הכתוב תתן אמת ליעקב ונעשה כסא ומרכבה למדת אמת העליון קו האמצעי וע״כ כל עבודת עם ה׳ בני אל חי לייחדא ולאתקשרא באבהן בכל התפלות ובפרט בימי הרצון בר״ה הק׳ והנורא אנו מטהרין ומזככין מעשינו ע״י התשובה ומע״ט ונותנין אל לבנו שכל ההבלים של שקר וכל בחי׳ הרע בעולם הכל נחשב כאפס ואין וריק. ואז אנו מעוררין ההבל של אמת העליון. היינו ע״י שאנו תוקעים בשופר והבל של התוקע נכנס לתוך השופר אז זה ההבל יוצא מתוך השופר ומעורר ההבל העליון הבל האמת שהוא קשור ואחוז בשורש של הוי״ה של שם ס״ג הק׳ דהוא במילוי ג׳ יודי״ן ואל״ף דהבל גימ׳ ל״ז כמנין המילוי של שם ס״ג וג׳ יודי״ן הנ״ל מרמזין לג׳ מחשבות דכל יו״ד רומזת לחכמה ומחשבה כנודע ויש ג׳ מיני מוחין מוח של חכמה כנ״ל. היינו מה שהאדם מחדש במוחו ומחשב רוממות אלהותו ית״ש וחכמתו הסתומה. ויש חכמה שנית שהוא חכמת הזכרון ר״ל שאע״פ שאינו יכול להדש איזה דבר של בחכמתו עכ״ז ע״י שזוכר בחכמת הבורא יתב׳ שמו הוא מחשב בו תמיד ודביקות מחשבתו הוא רק באלהותו ית׳. ויש עוד חכמה שהוא חכמת הדמיון. היינו מה שהוא מדמה מילתא למילתא ומבין דבר מתוך דבר. ולזה מרמזין הג׳ יודי״ן הנ״ל וכולם צריכין אנחנו לחבר אותם ולהדביקם במקור החכמה הבא מא״ס ב״ה דהוא שורש של השרשים הוא האל״ף אלופו ש״ע ואז נעשה המילוי של שם ס״ג שהוא במילוי ג׳ יודי״ן ואל״ף. כל ההבלים אל שורש הוי״ה אז נחש לא ונצטרף ההבל הק׳ הוא גימ׳ ל״ז אל שורש הוי״ה בעצמו שהוא נימט׳ כ״ו ואז יוצא שם הוי״ה הק׳ במילוי ס״ג אך באמת יש ז׳ הבלים כמו שחשב שהמע״ה בספרו הבל הבלים כו׳ שהם נגד ז׳ ימי הבנין ולכל הבל יש שורש הוי״ה אשר נדבק בו. ונמצא ז׳ הבלים ההוא ז״פ ס״ג שה כ״א פעמים שם אהי״ה הק׳ שבכל פעם ס״ג יש ג״פ אהי״ה דהוא הג׳ יודי״ן המרמזין אל ג׳ אהי״ה ועלה בחשבון אמ״ת. וזה אנו מעוררין בקול השופר ההבל של אמת. ואז כשפעולה זה ההבל צריכין כל החיצונים והשקר להיות נידחין ממנו ומיסמרין בנוקבא דתה״ר (והבל הוא בחדש אלול ימי הרצון ומרמז אל הוי״ה של ס״ג ואהי״ה כנודע דלמ״ד מרמז על ג׳ יודי״ן של שם ס״ג וא׳. עוד שמעתי מאדומו״ר דאלול הוא נוטריקון א׳ לו״ל ר״ל דבחודש אלול הוא ית׳ מקנן שם והכנ״י מתייחד בקן עם הבורא בסוכ״ש שהוא האל״ף אלופו ש״ע והבן) וכל המסכים המבדילין נתבטלו ואורו של הקב״ה מזריח ומופיע על נשמות ישראל ועולה השמחה הלב והיחוד עליון מן השופר למעלה לרום השמים ומעורר הקולות של השופר העליון והבל האמת הרוחני ע״י מדתו של יעקב אבינו ע״ה. וכמו כן בהתפלה הק׳ ג׳ ברכות ראשונות הם נגד אברהם יצחק ויעקב. ומזכרו כולם בברכה ראשונה שהוא נגד אברהם כמשחז״ל ע״פ אלה תולדות כו׳ בהבראם א״ת בהבראם אלא באברהם שאברהם נברא העולם וכולם כלולין בו: ומעתה יובן

שמנ דברי המדרש הנ"ל. מה המלאכים נק' שרפים עומדים אף ישראל נק' נצבים במדריגת מעמד ומצב בבחי' תפלת שעמידה. ומה המלאכים הו' קק"ק נגד חב"ד ישראל ג"כ או' אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. שהם כבר נעשו כסא ומרכבה לחב"ד ובזה יפורש הפסוק אתם נצבים היום כו' ר"ל שמפרע"ה הסתכל בישראל והבין וראה שהם בבחי' נצבים עומדים: אמר אל תתמהו על מה שאתם היום נצבים ועומדים שהוא מחמת שאתם במדריגה גדולה לפני ה' אלהיכם. היינו אתם קשורים בדביקות עליון פנים בפנים עם ה' אלהיכם ואין שום מסך ומבדיל ביניכם ואתם קרובים אל המלך ושם לא יצוייר הליכה כ"א עמידה כנ"ל: וזהו פי' הפסוק בימים ההם אין מלך באדום נצב מלך ר"ל הצדיק אשר מקבל עליו עמ"ש והולך ממדריגה למדריגה עד שבא למדריגת נצב אז הוא המלך באדום. כי לא לאדם מתייחסת המלוכה. ואין נאה לה המלוכה. וזהו ג"כ פי' הפסוק ע"ש יתרו למשה וגו' אלהים ויכלת עמוד. ופירש"י ז"ל ואם יעכב על ידך לא תוכל לעמוד. ולכאורה אינו מובן זה מה חידש רש"י בזה. אך לדברינו הנ"ל יובן שפיר כי צריך לעשות רצונו ית' ולעבוד אותו בכל לב ונפש באמת ובתמים וילך תמיד ממדריגה למדריגה עד שיהא במדריגת עומד ולזה צריך מחשבה זכה וברורה. לבל יטריד וימנע אותו אשר ע"כ אמר יתרו למשה. ולוך הייע שלא יהי' לך שום טרדה. אך תהיה מקושר ומחובר בדביקות עליון. אז ויכלת עמוד להיות במדריגת עומד הנ"ל. ולזה פירש"י ז"ל שאם יעכב על ידך לא תוכל לעמוד. היינו אפילו משה רבינו ע"ה אם לא היה הקב"ה מסכים על ידו בזה לא היה יכול להיות במדריגת עמידה כנ"ל. והבן. והש"י יזכנו שנהיו מהעובדים אותו בשלימות באמת ובתמים. וביה"ר אמן:

האזינו

האזינו השמים ואדברה גו'. כבר נוחו קמאי דקמאי. דלכאורה תמוה שינוי הל'. שאצל השמים אמר לשון דיבור שהוא לשון קשה. ואצל הארץ לשון אמירה שהיא רכה. ותירצו מה שתירצו. ואענה גם אני חלקי. בהעיר לב ושום שכל. והענין הוא דהקב"ה האציל עולמות והשתלשלותם עד אין מספר ואין שיעור ואין חקר. וכל עולם הוא כאין ואפס ומשל נגד עולם שלמעלה ממנו. ונשתלשלו העולמות עד שנברא ג"כ העוה"ז שהוא גשמי. והוא ג"כ בחי' משל לעולם שלמעלה הימנו. וגם האדם שהוא עולם קטן בכל פרטיו ואיבריו. הוא משל ודוגמא לעולמות העליונים. וכן כל עולם ועולם מהעולמות שלמטה הימנו. הם כעין משל ודוגמא. וזש"ה האזינו השמים ואדברה. כי שמים הם כינוי לעולמות העליונים. ואדברה. ר"ל אדבר מהם קשות כי בהשתלשלותם נק' קשים. היינו שנשתלשלו מהם עולמות התחתונים כ"א למטה מחבירו. שהם רק דוגמא ומשל לעולמות העליונים. ותשמע הארץ אמרי פי. היינו שמהם אדבר רכות. והוא שאל תסתכל בזה שהוא עולם השפל. רק התבונן במעלתו שהוא רומז להעולמות שלמעלה ממנו זה למעלה מזה עד לאין מספר והם שרשו. והבן זה: או יאמר. כי הצדיק רוצה תמיד להחזיר בתשובה את בני דורו. ומדבר אליהם דברי מוסריו הקדושים במתק לשונו. אך עכ"ז כשאינם נכנסים בלבם דבריו הנעימים. מחמת כי נטמטם לבם כאבן מרוב התאוות הבהמיות והשמחים. גם מהמטעמים שלהם אשר המה לא טובים. אשר ע"כ אין מקום בלבם להכנס דברי המוכיח לש"ש. לזאת מלמדת ומרמזת לנו תוה"ק. עלה הוגנת ומובה. שידבר הצדיק דברי מוסר ותוכחה אל שורש נשמתם שישפע עליהם שפע טוב באופן שיוכלו לקבל ממנו דברי מוסריו ותוכחותיו הקדושים גם למטה. וזהו האזינו השמים ואדברה. היינו אדבר דברי מוסר ותוכחה אל שורש נשמתם הרוחני. המכונה בשם שמים. ואז ממילא תשמע הארץ שהוא גוף הגשמי אמרי פי. וזהו כוונת הבי דבי אתונא שהיו אפיקורסים ולא האמינו בזה. ולכן שאלו הלי גברא דאזיל ובעי איתתא ולא יהבי ליה מה חזי דאזיל לדוכתא דמידלי מיני'. היינו שכיון שמקודם דיבר אל אנשי דורו דברי מוסר ותוכחה. ולא האזינו לדבריו ולא שמעו בקולו. מה ראה שמדבר אח"כ אל שורש נשמתם אשר היא רוחני. כי לדעתם העטרה הוא מכש"כ שלא יטו אזן לדבריו משם. ולזה השיב להם התנא הקדוש תשובה נכחת בזה דשקיל סיכתא דנה לתתא ולא עייל. דנה לעיל' ועייל. ורמז להם בתשובתו זאת, שלתתא לא היה יכול ליכול מחמת כי אין שקי' שמי ואלול כי גברו ומלאו שם הקליפות כ"כ שבל לעילא שלוק שם שליפה ואחיזה להם. ואז יש מקום לעייל שם עייל. והבן זה היטב:

לקוטים לסדר דברים

פרשת ואתחנן

הטיבו כל אשר דברו. לכאורה תמי' הלא מוטב הי' שישמעו מפי הרב ומה שאמרו כן נמות. אין זה טענה. כי אדרבה יתעלה נפשינו במס"נ זהו עיקר שדם ועליות הנשמה ותשוקתם. ונראה לי דעיקר השבח שביבת הותם בזה אשר חפצו במדת האמת לדבר באשר היה אז עם לבבם. וזהו הטיבו כל אשר דברו. לא כן המתקרבים ומפתחים בפיהם ולבם בל עמם. ולו"מ מי יתן והיה לבבם זה כל הימים:

פ' עקב

והיה עקב תשמעון וגו'. כדי להבינך זה אקדים הקדמה אחת דהנה כבר נודע דכל הנשמות של ישראל היו כלולין באדה"ר כמשאחז"ל היפה שיה ביבדי

בישדי ארץ וכ"א היה תלוי וקשור באדה"ר ויש כמה בחי' נשמות ידועות במעלה זו מזו אותן נשמות אשר היו אחוזי' בראשו ובמוחו של האדם קדמאה. בוודאי הם גבוהים מאוד. ומהם בגופו ומהם ברגליו וכפי בחי' האבר שהיה להנשמה בו אחיזה כמו כן תגדל בחי' השכל להנשמה דודאי בחי' אותן נשמות אשר היו כלולים בעקב של אדה"ר היו שפלים במדרגות מערך הנשמות אשר היו נאחזים בגופו ומכ"ש במוחו וכן הוא בכל אדם עיקר משכן הנשמה הוא במוח ורוח בלב ונפש בכבד וכל מה שהגוף יותר למטה כמ"כ יתמעט בחי' השכל והחיות דאינו דומה החיות של אדם השרוי בלב להיות שנמצא ברגליו ויותר בעקב הרגל שהוא סוף הגוף ששם החיות מועט כמ"כ עד הנה דורות שעברו מעת בריאת אדה"ר עד עתה היה להם נשמות גבוהים אשר היה להם אחיזה באיברים גבוהים של אדה"ר והיה להם חיות הרבה. אבל עתה שכבר נשלמו תיקון הנשמות כולם ומעתה לא נמצא כ"א הנשמות מעקב שהוא בחי' עקביים כמו שאחז"ל בעקבות משיחא בסוף הגלות קודם ביאת משיח. אז הנשמות השפעים מלמעלה הם בחי' עקב שהוא בירור ותיקון אחרון והנשמות הללו הם נמשכין משיעור קומת אדה"ר. אך לכל זאת אף בדור הזה שיש לנו נשמות מעקב מ"מ כשאדם מתחזק בעבודת השם ומקשר א"ע באדם העליון אז גם הנשמות הללו באים לידי עלייה גדולה שמתעלים לשורשם וכן האדם אע"פ שחיות אשר הוא בעקב הוא שפל ונמוך מחיות הגוף ומכש"כ מחיות הראש מ"מ כשאדם מדבק א"ע ומשעבד כל הרמ"ח איברים לרמ"ח מצות עשה ושס"ה גידיו לשס"ה מצות ל"ת ומשעבד כל האיברים תחת הלב. ואח"כ משעבד הלב תחת המוח ומקשר כל גופו עם בחי' כנ"ן ומדבק ומייחד הכל במקור הקדושה ובבוראו עליון אז יש עלייה לכל גופו כי נעשה עולם שיעור קומה שלימה מרכבה לקדושה עליונה ואז יאירו כל הרמ"ח איברים כשאדם מקבל עמ"ש ע"י הרמ"ח תיבות דק"ש ואז מחבר את האהל להיות אחד ונעשה גם העקב רב מאוד שנדבק הכל במקור הקדושה. וזש"ה גם עבדך נזהר בהם. ר"ל כשאני מזהיר ומאיר א"ע וגופי על התורה והמצות. ואז בשמרם עקב רב שאני מגביה כל הגופים ואפילו בחי' עקב שלי נעשה רב. וזש"ה והיה לשון שמחה. ר"ל שיש שמחה ושעשועים לפניו ית'. עקב תשמעון את המשפטים האלה. שאפי' אותן הנשמות שהם מבחי' עקב עקביים ג"כ תשמעון את כל התורה וזה שמסיים ושמרתם ועשיתם אותם ר"ל באופן דעיקר הוא לנשמות הנמוכים הללו שהם מעקביים מסוף שיעור קומה וקרובים אל הגבול הם צריכי' שימור גדול לבל יכנסו ח"ו חוץ לגבול לבל ישלטו בהם ידי זרים ויניקת חיצונים רק צריך שמירה וגדר שגם העקב יהיה בקדושה. ועי"ז שתשמרו אתכם היטב מכח זה ועשיתם אותם ר"ל שתתקנו כל השיעור קומה ואז כשישלמו התיקון מהנשמות של העקביים ישמר ה' לך את הברית ואת החסד. ומזה יתבאר הכתוב הנ"ל. כל מקום אשר תדרוך כף רגליכם. אפילו במקום אשר יעשו הדרכה ושילוך אותם הנשמות אשר הם בסוף רגליהם שהם נשמות הבאים מעקביים ג"כ לכם יהיה הכל יהיה נכנס בקדושה ושלכם יהיה ואפילו אותן הנשמות של עקב אם יעבדו את השם וידרכו בארץ החיים ג"כ יהיה נכלל בהקדושה ויהי' יכולת בידם למשוך מן המדבר ר"ל ע"י הדבור של אותן הנשמות הנ"ל יעוררו הנהגה של רחמים מעולם הדיבור. ולא זו אלא אפי' בחי' הנהגה שהוא מכונה בשם לבנון שהוא מל"ב נתיבות החכמה ונ' שערי בינה גם מאותה הנהגה הגבוה יהי' יכולת ביד הנשמות הנ"ל למשוך משם שינהגו העולמות בלבנונית השפע אשר אין שום גוון כלל כי אם כלו לבן חיוור שוא ומן הנהר פרת וקחשיב דרך השתלשלות העולמות מלמעלה למטה שיהיה יכולת בידם להמשיך מן הנהר ר"ל מזה האור והתפשטות אשר נקרא נהר פרת שמימיו פרין ורבין ע"ד הכתוב אור זרוע לצדיק שאצל הצדיק העליון האור זרוע אצלו וכשתגלה אורו אז נצמח הולדה רבה וגדולה מכל מיני שפע טובה כלומר כשהצדיק העליון זורע אורו ומשפיע מהודו לכנ"י אז נמשך מזה כל מיני טוב וכל חסד כמו הזריעה שמגרעין א' עולה כמה חיטין והכוונה שיעשה יחוד להמשכת שפע מדכורא דהוא הצדיק יסוד העולם ועד ים האחרון דהוא הבחינה תתאה מדת המלכות שהוא ים תתאה הכל יהי' גבולכם וכולו יהיה נכלל בגבול הקדושה ע"י פעולות הנשמות הנ"ל אף שהם מכף רגל מבחי' עקביים הנ"ל ועל ידי זה הבטיח להם השי"ת ב"ה לא יתיצב איש בפניכם שלא יהיה להם שום התנגדות מכל צד רק פחד ומורא יתן ה' על כל פני הארץ כאשר דיבר לכם:

עוד לאלוה מילין לבאר הכתובים הנ"ל באר היטב על פי דרך דרוש ומתוך זה יתבארו הכתובים וכמה ענינים בדרך השכל. והוא דלכאורה יש לדקדק דמה זה שאמר ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך כיון דהזהיר לנו שיהיו כנס"י שומרים התורה והמצות והחוקים והמשפטים א"כ כשהאדם עובד את השם כראוי בדין הוא נוטל שכרו ולמה הוצרכו לזכות ולטובת והבטחת אבות אך נראה דפירוש הדבר הוא דידוע דהוא ית"ש מתנהג א"ע עם האדם מדה כנגד מדה כפי מה שהאדם מעורר למטה את מדה רחמנות כמ"כ הש"י מתנהג עמו. והנה כבר נודע דבכל דבר שבעולם נמצא בו בחי' זכור ושמור. וכדי להבין זה צריך אני להאריך קצת והוא דהנה אמרו חז"ל אין ברכת השם חל על דבר ריקם. וכן אמר הכתוב יהב חכמה לחכימין כ"ז הוא דאף שהקדוש ב"ה משפיע שפע רב אם לא יעשה האדם הכנה וכלי מוכשר לקבל השפעת הש"י אז לא יהיה יכולת ביד האדם ליהנות מהשפעה זו רק אם יש לו כלי כגון אם האדם מצפה ומחכה ושומר לחכמתו ית' ועי"ז עושה הכנה וכלי לקבל השפעת חכמתו ית' שמו ואז באמת הקב"ה משפיע לו שפע חכמה. וכן כל הדברים. וטעם הדבר שצריך להכין הכלי תחלה בזה תבין מ"ש חז"ל אין לו להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים בלבד שנ' הן יראת ה' הוא אוצרו. ולכאורה הוא מחוסר הבנה לומר דאין להקב"ה בעולמו אלא אוצר של י"ש בלבד. הלא הכתוב אומר הן לה' אלהיך השמים ושמי השמים. וכי יש לך

דבר בכל העולמות שאינו ברשותו ית"ש. גם מזו לם ן אוצר של יראת שמים וכן אחז"ל בכל המקומות דשואלין לאדם כמה שאלות עסקת בתורה וכדומה ועל כולם אי איכא יראת שמים אין דכתיב הן יראת ה' הוא וגו'. אך כשמתבונן האדם יבין וישכיל שבאמת אין להשי"ת אלא אוצר של יראת שמים ר"ל שכל הדברים וכל השפעות שבא מאתו ית' אי אפשר לבני אדם ליהנות מהם אלא שתקדים להם היראה דהוא הכלי והאוצר הנ"ל והוא עד"מ דהנה התבואה אינה צומחת מן הארץ אם לא שזורעין תחלה. ולכאורה יפלא כיון דחזינן דיש בהאדמה כח הצומח אשר מוטבע בה מהבורא ב"ה מאז ומקדם שתתן יבולה א"כ למה צריך האדם לזרוע וליתן התבואה בתוך הקרקע. אך הוא הדבר אשר דברנו שאמת הבוב"ה אין חקר לגדולתו ואין קץ וסוף לכחו והשפעתו כי השפע הנובע ממנו יתברך שמו הוא בהתפשטות ורחבת גדול בלי שיעור וערך. והנה השביע כח בארץ שיהיה בה כח צמיחה. אך כח הלזו הוא בדרך התפשטות ודבר שהוא בהתפשטות היאך אפשר לבוא לידי צמיחת גרעינין של חיטין וכדומה שזה הוא גבול וצמצום לכך אנו מוכרחים לעשות התבולה על כח זה והיינו ע"י שנותנים תבואה באדמה וזורעין גרעין והוא מתדבק אל כח הצומח שהוא שורשה וממנה לוקח ואז גם כח הצומח מצמצם כחו בגרעין זה, אך בהיות הגרעין למטה שלימה במציאותו אי אפשר לה לקבל עד שנרקב ובא אל מדריגת אין ואח"כ בא אל מדריגת צמצום ואעפ"כ יש בו כח רוחני ואז שניהם יוציאו כמה גרעינין אך לכל זאת הוא בגבול מחמת שנצמצם בכלי. דהיינו בחי' המגביל לכח הצומח. וכן אוצר של תבואה שאם אדם יפקוד להכנים התבואה בלא כלי רק לאויר העול' אז אפילו יתן כל ימי חייו הכל יתפשט לארץ לארכה ולרחבה ולא יהיה שמור. אכן בהיות לו אוצר שזה מקיף כל מה שנותנים בתוכו מארבע רוחות אז יכול האדם ליתן בתוכו כרצונו ויהיו שמור לו. לכך צריך האדם לעשות כלי ואז יכול לקבל השפעתו ית"ש מהמת שבא בצמצום לפי הכנה שמכין האדם א"ע ועושה שמירה וכלי לקבל השפעה הזו. כמו שאל אלישע הנביא את האשה מה יש לך בבית ותאמר וגו' כ"א אסוך שמן שיהיה יכולה להברכה לחול ולשרות. וכפי הכלים שהיו לה. כך קיבלה השפעת מאתו ית"ש. וכמו כן מדת היראה הוא מכונה בשם אוצר שהוא כלי השמירה לכל דבר אלקים כמו שאחז"ל כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת. כי כשיש לאדם יראת שמים אז הוא שומר א"ע ועושה לו גדר וגבול מה לעשות ומה שלא לעשות. ואז כל מה שמקבל מאתו ית"ש הוא שמור בו משא"כ אדם שאין בו יראת שמים אז אף אם השי"ת ישפיע לו כל המעלות חכמה ועושר וכדומה אז לא יהנה ממנו ולא שהיה מתקיימת בידו כי ח"ו יעשה עם השפעה זו חוץ לרצון הבוב"ה. אבל אם יש בו יראה אז הכל שמור. ונמצא היראה היא השמירה ובית קיבול לכל השפעות אלקות. ולכך נק' אוצר של יראת שמים כמו אוצר של תבואה שמועיל להתבואה שלא יתפשט לחוץ כמ"כ הוא אוצר היראה שומר כל הדברים הבאים מאתו ית' ונעשה

יחוד בבחי' משפיע ומקבל דהוא זכור ושמור. וכ"ז הוא בכללות התורה והמצות. והחכם יבין מעצמו כל פרטי הדברים איך שיש בו בחי' זכור ושמור והנה לפעמים עולה על לב האדם מה שהיצה"ר מסיתו ואומר לו הלא עברו רוב שנותיך אבל פגמת בהם והרבית לפשוע. שוב אין לך שום תקנה לשוב על עונותיך כי הזמן יכלה ותשובותיך לא יכלה ואין בכחך לעשות תשובה כראוי על כל חטא ועון ע"כ שמע לעצתי שמח לבך ועשה מה שבכחך. הרוג בקר ושחוט הצאן כי בלא"ה אבדת חלקך בעוה"ב מאחר שקלקלת עד הנה והוא מעוות שלא תוכל לתקן כך הוא פתוי היצה"ר הרוצה לאבד את האדם משני עולמות. אבל החכם עיניו בראשו כי א"א לבני אברהם יצחק ויעקב שיאבדו ולא יהיו להם ח"ו שום תקנה הלא יש להם חלק אלהי ממעל. ע"כ הוא מחזק את לבו ומאמין בדברי חז"ל שאמרו דאף אם עובר ח"ו על מצות השם מ"מ אל יתייאש מן הרחמי' כי אף אם יגולגל אלף פעמים מוכרח הוא לשוב ולתקן ולקיים את כל מצות ה', כי לא ידח ממנו נדח וכל מה שיש לו שורש בקדושה אף אם הוא בעמקי שאול הקב"ה מסבב ומגלגל עד אשר יעלה מתהומות כל הגלגולים קדושות הצריכות לשוב למקומם ולשורשן של הק'. וא"כ כשאדם מאמין באמונה שלימה שבוודאי הסוף יהיה שמוכרח לשוב ולתקן את מעשיו. עי"ז הוא משים על לבו מה לי לסבול צער גלגולים ולטעום טעם מרירות המות, כ"פ הלא הסוף יהי' בע"כ שאחזור לשוב להשי"ת מוטב שאשוב מיד בעודי בחיים חיותי ומה שיעשה הזמן יעשה השכל. ועיקר תלוי באמונה כשאדם מאמין בדברי חכמים שבוודאי יהיה כן אזי בא לו שמחה מזה שמאמין שיהי' דבוק בקדושה עכ"פ בסוף ומתוך האמונה זו לבו מתחרט ומתלהב לנפ"ת מתי יגיע יום לתקן את מעשי ולשמור מצות ה' וכשהוא שומר ומצפה ע"ז אז נעשה משמירה זו כלי ובית קיבול. והבא לטהר מסייעין לו מן השמים ומוציא מחשבתו מכח אל הפועל שיבוא לידי עשיי' ומשפיע לו בבחי' דכר וזהו ג"כ בבחי' זכור ושמור דהבוב"ה מתנהג עם בריותיו כמדתן במדה שאדם מודד מודדין לו. ואז ע"י שאדם עושה לעצמו שמירה וכלי ע"י שמחה והאמונה שיש לו במה שיהיה עובד את ה' א"כ גם הוא ית"ש מעורר רחמיו וחסדיו וכל הטובות שהבטיח לעשות לזרע אברהם יצחק ויעקב וגם הבטחות על ידי הנביאים הקדושים אף שהבטיחם שיהיו בסוף בעקבות משיחא אבל מחמת גודל האהבה אז גם השי"ת מעורר הבטחה זו ועושה מזה בחי' שמור ומתחיל לצפות כביכול מתי יגיע התור שאקיים הבטחה שהבטחתי לאבותיהם שאשפיע לזרע אברהם כל טוב וע"י בחי' שמירה זו מתחיל הקב"ה מיד לקיים הבטחות הנ"ל ומשפיע מיד לזרע אברהם להזכיר להם ברית אבות בבחי' דכר והבן: ומעתה נבוא אל מקראי קודש הנ"ל וזה שאמר והיה אין והי' אלא לשון שמחה ר"ל שתגיעו לזו הבחי' שתהיה לכם שמחה מזה שתבינו שעקב תשמעון את המשפטים האלה ר"ל שעכ"פ בעקב ובסוף כל איש ישראל ישמע בקול ה' לקיים מצותיו וע"י האמונה זו תהיה לכם שמחה ומזה תבואו לבחי' שמירה שתשמרו והנ"ל:

ותאבו מתי יגיעו הימים האלה לשמוע בקול ה' וזהו ושמרתם. ועי"ז ועשיתם אותם. ר"ל ע"י בחי' שמירה תזכו לבוא לידי עשייה שתתקנו מיד מעשיכם. ואז מה יעשה הקב"ה יתנהג עמך כמדתך ושמר ה' לך היינו עבורך יעשה ה' ג"כ בחי' שמירה וכלי ע"י הברית והחסד אשר נשבע לאבותיך והבטיח לך שיעשה זה באחרית הימים. עי"ז השי"ת משמר ההבטחה זו וישמור ויצפה להביא עליך אשר דיבר לך. וע"י התעוררת הנ"ל תבוא לבחי' זו שיתחיל הקדוש ב"ה להשפיע לך בבחי' דכר מיד מאותן הבטחות הנ"ל. ואז ואהבך וברכך וברך פרי בטנך בכל מיני ברכה ושפע טובה אמן כיה"ר:

והשבות אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך ה' אלהיך שמה. דהנה ידוע כי כמו שיש ז' היכלות דקדושה כמ"כ יש כנגדן ז' היכלות דטומאה וכנגד ז' מדורין דגיהנם. והנה האדם המשקע א"ע בהקליפה ח"ו ע"י עבירות שעושה אז הוא ממש בגיהנם ואדם כזה הרוצה לשוב אל השי"ת בתשובה מאין נמצא זה שיהיה עולה על לבו לעשות תשובה כיון שהוא משוקע בתוך הרע היאך יגיע לו מחשבה קדושה אך האמת הוא שזהו מחמת אהבת הבוב"ה לישראל וכביכול יורד אליו לתוך ז' היכלות דטומאה כדי להחזירו בתשובה וזה שאמר דוד המלך ע"ה הצילה מיד שאול נפשי היינו שאתה דייקא תציל את נפשי מיד שאול ז' היכלות דטומאה כנ"ל וזהו והשבות אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך: כי הגוים וז' היכלות דטומאה וז' מדורין דגיהנם חד הוא. ואם תרצה לידע מנין באה לך התשובה הזאת הוא מחמת ה' אלהיך שמה שיורד להציל אותך מיד שאול ואבדון וכשתעשה תשובה באמת כמו שמפורש בקרא אז אם יהיה נדחך בקצה השמים וכו' דהנה כתיב מ"י י"על"ה ל"נ"ו ה"שמימ"ה ר"ת מילה. וס"ת יהו"ה ורצה לומר שהמילה בחי' צדיק הוא החותם של שם יהו"ה ב"ה. אבל אם יהיה נדחך בקצה השמים ר"ל נוטה מן השמים אל בחי' קצה השמים גם משם יקבצך ה' אלהיך וז"ש בכפל לשון משם יקבצך וגו' היינו בחי' נצוצות קדושות שהורדת אתה ואבותיך בקליפה ע"י החטאים. ועוד אמר ומשם יקחך היינו נ"ק אשר נפלו בתחלת הבריאה אבידה מדעת כדי שיהי' בחי' ורצון כנ"ל והבן:

לט"ו באב וליה"כ

משנה סוף תענית. אר"שב"ג לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב וכיוה"כ שבהם בנות ישראל יוצאות בכלי לבן שאולין כדי שלא לבייש את מי שאין לו. ואמרינן בגמ'. ט"ו באב מאי הוא אר"י אמר שמואל יום שהותרו השבטים לבוא זה בזה. ויש לשום לב לדעת ולהבין מדוע יגדל היום הזה ליו"ט גדול כ"כ יותר מכל הימים טובים עבור זה שהותרו השבטים לבוא זה בזה. גם יש להבין מהו מקור השרשיי בעולמות העליונים לסיום הזה להיותו י"ט גדול כ"כ: ובשום שכל והערת לב י"ל ע"פ מה דאי' בסיום מס' הלזו. אר"א עתיד הק' ב"ה לעשות מחול לצדיקים לע"ל. והוא יושב ביניהם בג"ע. וכל אחד ואחד מראה באצבעו. שנאמר ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו. זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו. ע"כ. ובודאי יש להבין מהו ענין המחול אשר עתיד הקב"ה לעשות להצדיקים. כי ודאי אין אלו הדברים כפשוטן. וי"ל דהנה בעולם הנשמות עולם התשלום הגמול לעושי רצונו ית'. ארז"ל שכאו"א נכוה מחופתו של חבירו. כי יש גם במדריגה זה למעל' מזה. כ"א לפי פעולותיו ומעשיו הטובים שפעל ועשה בעוה"ז. נמצא כי עדיין נשמות הצדיקים לא הגיעו לידי שלימות המאושר. לאשר כ"א רואה שיש מדריגה למעלה הימנו. אמנם הבורא בהוב"ש מרוב טובו וחסדו הגדול חפץ למען צדקו לבל ידח ממנו נדח. בשום בחי' ומדריגה. ומצרף ומלבן נשמות ישראל בכל מיני זיכוך וצירוף. כצרוף את הכסף וכבחון את הזהב. עד אשר לע"ל יהיו כל נשמות הצדיקים בבחי' השוות שלימות המאושר. ואז לא יהיה שום אחד גדול מחבירו במעלה וכולם יהיו קרובים אל מקור כל המקורות הקדושה ובמעלת השגת הבורא בהוב"ש כולם יהיו שוים לטובה. והנה בעוה"ז א"א להשיג בהשגת הבורא בהוב"ש כ"א מצד פעולותיו ולא מצד עצמותו ית'. וכמבואר בספה"ק אמנם כן לע"ל לאשר יזדככו כל נשמות הצדיקים אז יבואו להשגה גדולה כ"כ שיוכלו להשיג הבורא בהוב"ש מצד עצמותו כביכול. וכאשר אמרנו בביאור הפסוק כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל. היינו שיהיה עת כזה אשר בנ"י יהיו במעלה גדולה כ"כ שישיגו את הבורא בהוב"ש מצד עצמותו ית'. והמלאכים הקדושים ישאלו אותם מה פעל אל. כי המלאכים אין להם השגה כ"א מצד פעולתו ית'. אבל בנ"י יהיה להם אז השגה גדולה כ"כ להשיג הבורא בהוב"ש מצד עצמותו ית' כביכול. וכל נשמות הצדיקים יהיו כולם בבחי' ומעלה הלזו: ובזה נבוא לבאר דברי ר"א עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים. מחו"ל הוא לשון עיגול. מלשון מחול הכרם. כי דבר עגול שאין בו מורשא דקרנתא הכל שוה לנקודה הפנימית ואין בו שום השתנות בשום איזה צד. וכן יהיה לע"ל כי כל נשמות הצדיקים כולם יהיו שוים לטובה. למקור ושורש כל שרשי הקדושה. והוא יושב באמצע וכאו"א מראה באצבעו כו' זה ה' קוינו לו היינו כמו שנתבאר שיהיה להם השגה בהבורא בהוב"ש מצד עצמותו ית'. והנה על בחי' זו שיהיה לע"ל כנ"ל רומזת אות סמ"ך שבא"ב. כי כתיבת אות סמ"ך הוא בעיגול בלי מורשא דקרנתא. והוא נק' עלמא דבינה. עוה"ב עולם החירות. וכנודע מספה"ק והוא סוד ט"ו באב. היינו אות הט"ו באותיות האלף בית. והוא אות סמך. ויו"ט הזה ט"ו באב מרמז על בחי' זו. לאשר הוא סוף כל המועדות שבשנה. בסוד היקף ובסוד עולם שנה נפש וכמ"כ יום הכפורים הוא ג"כ בבחי' הלזו. כנודע מספה"ק שיום הק' והטהור הזה הוא בסוד אימא עילאה תשובה עילאה. ולזה לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב וכיוה"כ. כי אלו הימים מרמזים על מעלת גדלות בנ"י. שיהיה להם לע"ל שהבורא בהוב"ש ייטיב חסדו עמהם לבל ידח ממנו נידח ולזככם שיהיו כולם שוים במעלה זו. היינו

הבנה גדולה מצד עצמותו ית' וכנ"ל וזהו שבאה בנות ישראל. היינו נשמות בנ"י יוצאים בכלי לבן שאולין. כי שאולים המה מחסד הבורא ב"ה וב"ש. אשר עשה עמהם כדי שלא לבייש את מי שאין לו. רק שיהיו כולם שוים במעלה ובמדריגה ובשלימות המאושר. וזהו ג"כ פי' דברי ר"י אמר שמואל יום שהותרו השבטים לבוא זה בזה. היינו שיום הזה מרמז לבהירות גדול כ"כ שיהיה לע"ל שלא יהיה כאו"א נכוה מחופתו של חבירו רק כולם יהיו שוים במדריגה. וזהו שהותרו השבטים לבוא זה בזה והבן כ"ז היטב:

לימי הרצון והתשובה

גמ' חגיגה יצאה ב"ק ואמרה שובו בנים שובבים חוץ מאחר והוא תמיה גדולה לעיני כל בר דעה כי שלא ידוע ומפורסם שאין לך דבר בעולם שעומד בפני התשובה וכמו שקיבל הש"י תשובת מנשה. הגם שהכעיס בוראו מאוד: אך באמת נראה לי דאין הכונה דגם אם היה שב בתשובה לא היה הקב"ה מקבלו חלילה להש"י מעשות כדבר הזה ולא כיוצא בו. אכן שורש הדבר הוא כך מגודל רחמי הש"י שמרחם ע"כ בריותיו. וגם על החוטאים נגדו ית'. וחושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח לזאת שולח הש"י הרהורי תשובה בלבם בזה הכרוז שיוצא בכל יום שובו בנים כו'. כנודע מספה"ק. ומעורר אותם שישובו בתשובה שלימה הן ע"י איזה סיבה מעוררם שישובו, היינו כמ"ש תשב אנוש עד דכא גו' שובו בני אדם. והקדוש ב"ה בעצמו פותח להם שערי התשובה ושואל ומבקש מכל או"א לעשות תשובה. אכן יש עבירות חמורות כ"כ כמו האומר אחטא ואשוב וכדומה. אז אין מהראוי שהש"י יחזור אחריו לעוררו ולבקש ממנו שיעשה תשובה רק צריך האדם להתעורר מעצמו ולשום אל לבו בלא אתערותא דלעילא מקודם ולהתודות לפניו ית' בכל לבבו וישפוך שיחו לפניו ית' שישלח לו עזר וסיוע מן השמים שיגמור תשובתו בכי טוב ואז באמת מקבלין תשובתו ג"כ כשובו מדרכו וחי. וזהו מאמרם ז"ל אין מספיקין בידו לעשות תשובה. ולא אמרו אין מקבלין תשובתו אך ודאי כוונתם הוא שאין מעוררין אותו מן השמים שישוב. אך ורק ממתינין ומצפים ומייחלין מתי יתעורר מעצמו לעשות תשובה שלימה. ואז בלי ספק שמקבלין תשובתו בשמחה. וכלל גדול אמרו חז"ל באמת שאין לך דבר העומד בפני התשובה. וזאת היתה כוונת הב"ק שהכריז שובו בנים כו' חוץ מאחר. היינו שהקב"ה הוא בעל הרחמי' ומתאווה מאוד שכל החוטאים ישובו אליו באמת לבל ידח ממנו נדח. ובפרט נשמה היקרה כמוהו שהיה גדול בתורה ובחכמה. אך שורת הדין וקו האמת והמשפט ניתן שלא לעוררו ולבקש ממנו שישוב. לזאת עשה השם יתברך ברוב רחמיו וחסדו הגדול סיבה זו כדי שישכיל ויבין אחר וישיג בחכמתו כוונת הש"י שבאמת רוצה שישוב אליו ויקבלו בסבר פנים יפות. אך בכביכול אינו יכול לומר לו בפירוש ולעוררו שישוב בתשובה. כמו שמתנהג ה"ע עם שאר החוטאים. מחמת שהכעיסו הרבה וידע רבונו ה'. וח"ש הב"ק שובו בנים כו'. היינו לכם אני אומר ומעורר אתכם ומבקש מכם שתשובו אלי חוץ מאחר. איני יכול לעוררו ולומר לו זה כנ"ל. אך כשיבין זה מעצמו וישוב בכל לבבו כראוי לו באמת. אז מה טוב ומה נעים. וכמו שמצינו בעון העגל שרמז הש"י למשה באומרו ועתה הניחה לי כו' כדי שישכיל ויבין שבו הדבר תלוי וכמו שבאמת כן הי'. שהשכיל והבין מרע"ה כוונתו ית'. והתפלל לפניו ית' לעורר רחמים על זרע ישראל והועיל בתפלתו כמ"כ רמז לו הש"י לאחר שיבין כוונתו ית'. שהוא לטובתו ושב ורפא לו. כי אין דבר כו' כנ"ל והכל נמחק וניתקן בתשובה. וכיה"ר שנשוב אליו באמת כראוי אמן: וגבי מנשה כתיב ויתפלל לה' ויעתר לו. ודרחז"ל א"ת ויעתר לו אלא ויחתר לו. מלמד שחתר לו הקב"ה למנשה חתירה מתחת כסא כבודו ית'. וקיבל תשובתו. וכן בפר"א אמרו שהמלאכים נעלו בפניו כל שערי תשובה עד שהש"י חתר לו חתירה. וכדי להבין ענין זה. אומר כי הנה כתיב גבי איוב הנגלו לך שערי מות. כי כמו שיש בעולמות העליונים שערי חיים. כמ"כ יש למטה בבחי' קליפות הנק' שערי מות. ובהם יכנס עוברי רצונו ית'. והנה עולמות העליונים הם כסא לכבודו ית'. היינו מכל מצוה ומע"ט אשר נעשה לכבוד שמו ית'. אז העובדא נעשה כסא לכבודו ית'. והנה גם בשערי מות יש בהם כח אלהים חיים אשר משם הוא חיותם וקיומם. כמ"ש ואתה מחיה את כולם. ואין קיום בהם זולת כח הקדושה וכבוד אלהים הסתר ונעלם וגנוז בתוכם אך שאינו בהתגלות. מחמת שהוא מעוטף בכמה לבושין ואדם המייגע א"ע ומחפש בחיפוש אחר חיפוש. אז מוצא גם שם אלהותו ית'. אך שהוא רחוק מן הבורא שהוא כבודו ית'. ונק' תחת כסא כבודו שהוא דבר תחתון מכבודו ית'. והנה השב בתשובה שלימה. הוא נכנס בשערי תשובה באתגליא כי מקודם פותחין לו השערים כדי שיכנס וזהו שמסייעין לו וכנ"ל. משא"כ מנשה שהכעיס הרבה לפניו ית' ותשובתו קשה. ולכן נעלו המלאכים בפניו השערי תשובה העליונים. ואז היה צריך לחפירה ולחזור בתשובה מבחי' התחתונים. ומשם לקרב עצמו לכבודו ית'. וזהו שחתר לו חתירה מתחת כו'. היינו שגילה לו כבודו ית' כביכול ע"י השערי מות שנק' תחת וכנ"ל. כדי שלא יהיה שום קיטרוג עליו. מפני שהיה באתכסייא ונעלם מהמלאכים ומשם קיבל תשובתו. וכיה"ר אמן. והבן:

הפטרה לר"ה

ויהי איש אחד גו' ושמו אלקנה גו' אפרתי ולו שתי נשים האחת חנה גו'. ואומר כי בכאן נרמז סודות נוראים ונפלאים והוא כי איש אחד. הוא אחד המיוחד שם הוי"ה ב"ה וב"ש הקדוש הנכבד והנורא. וכשנכתוב השם הזה בהכאה. היינו יו"ד פ' יו"ד. ה' פ' ה'. ו' פ' ו'. ה' פ' ה'. הוא עולה קפ"ד. שהוא גימ' מקו"ם. מקומו של עולם. וגימ' אלקנ"ה.

והעולם

ונתולדה מזה הוא בן תוחו. היינו שנתהפך הצירוף מן תח"ו שהוא דינים לתוח"ו שהוא רחמים גדולים גמורים. אלו שתי נשים. הוא בחי' עולמות המקבלים. היינו שתי ההי"ן שבשם הק' הוי"ה ב"ה וב"ש. שם. ה' אחת חנ"ה. הוא גימ' שם ס"ג. ושם. ה' שנית פנינ"ה. הוא מלכות. ע"ש יקרה היא מפנינים. ואי' בכתבים כי בשם ס"ג. שהוא גימ' חנ"ה. הוא יחודים מעליות השכינה כביכול. ובמלכו"ת הוא השפעה מן בני חיי ומזוני על עם קדושו זרע ישראל. ויהי לפנינה ילדים היינו שכ"א רוצה להוליד בשם מלכו"ת הק' ולהוריד שפע בני חיי ומזוני על עמו. ולחנה אין ילדים. היינו בשם ס"ג הק' שהוא ה' ראשונה בשם הק' הוי"ה ב"ה וב"ש. ששם הוא היחוד מעליות השכינה כביכול אין ילדים. היינו אין מי שמכוין ומייחד בשם הנ"ל שיהיה עליית השכינה כביכול. ועלה האיש ההוא מעירו מימים ימימה. הוא תפלה ובקשה. שאנו בנ"י עם קדושו מבקשין ומתפללין לפני השי"ת. והוא כי איתא בספה"ק כי אחר בריאת העולמות יש יחודים ע"י בנ"י עם ה'. בני אל חי שמייחדים במעשיהם וכוונותיהם הטובים אך קודם בריאת העולמות היאך היו אז יחודים כי לא היה עדיין עם קדוש ישראל לכוין ולייחד ומי הוא המייחדן. אמנם מאז ומקדם היו היחודים וזיווגם מיניה וביה. והפירוש הוא כך. כשעלה ברצונו הפשוט ובמחשבתו הקדומה. לברוא את העולמות וישראל עמו. וגלוי וידוע לפניו ית' שיהיו לעתיד צדיקים בעולם אשר יעשו יחודים וכוונות מעליית השכינה כביכול. ועי"ז היה לו אז שעשועים גדולים והרחבת המוחין ומזה היה עליית השכינה כביכול. והנה זאת היה מלפנים בדורות הראשונים שהיו אז צדיקים גדולים ובהרחבת הדעת והיה ביכולתם לכוין ולייחד כנ"ל. אך עכשיו בעוה"ר מאורך הגלות ודוחק העתים וגודל תכיפת הצרות אין אנו יכולים לעשות יחודים אשר ע"כ אנו מתפללין להשי"ת ועלה האיש ההוא מעיר"ו. היינו שיהיה לו עלייה מהשתעוררות שלו כמו קודם בריאת העולמות. מימי"ם היינו כמו שהיו מימי קדם. ימימה. יהיה ג"כ עכשיו בזמן הזה. הגם שיש עם קדושו מכ"ז אין ביכולתינו לכוין ולייחד כראוי ע"כ יתעורר מעצמו ויעשה יחודים ברצונו הפשוט והקדוש. ויהיה עליית השכינה ויבוא משיח צדקנו בב"א. וכיה"ר:

לימים נוראים

זכרנו לחיים ר"ת מספר הנ"ל, מלך, חפץ, בחיים ר"ת מספר כ'. והענין הוא כי אף שבאמת צריך האדם להתפלל בר"ה ויה"כ על בני חיי ומזוני. בני כי כתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן והאי נהר לא פסק מימיו לעלמין ואדם הרוצה להיות מרכבה להאי נהר צריך הוא להתפלל על הבנים וגם על חיי ומזוני צריך האדם להתפלל כי זולתם א"א להיות נמצא בעולם. אבל כ"ז צריך להיות בבחי' סוף וטפל ועיקר התפלה צריך להיות בר"ה ויוה"כ דווקא על בנין בית שיבנה ב"ב ועל גלות השכינה ובל יהיה מחשבתו על עצמו ח"ו. ואם יאמר האדם מה לי לבנין בהמ"ק דע מה שאמרו חז"ל כל דור שלא נבנה בהמ"ק בימיו כאלו נחרב בימיו והרי אנו ח"ו כאלו אנחנו המחריבים את הבהמ"ק. לכך צריך אדם להשים עיקר מחשבתו ותפלתו על בנין בהמ"ק שיבנה ב"ב ואז יתגלה מלכותו בעולם ויתגלה השכל העליון הקדוש עד כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם וזהו מה שאנו מתפללין זכרנו לחיים שר"ת מספר השכל שהוא החיים העקרים. וגם אנו מתפללין על נ' שערי בינה בחי' תשובה שיתגלו בעולם. והבן:

אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו ואם יאדימו כתולע כצמר יהיו. נראה לפרש דהנה אם אדם חוטא ואינו מחטיא אזי בתשובה שעושה ממשיך השרש והשפע מן ג' אלפין של ג' עולמות אבי"ע לעולם עשיה והנה אל"ף במילואו עולה קי"א ג' פעמים ק' עולה ש'. ג' פעמים יו"ד עולה למ"ד. ג"פ א' עולה ג' הרי של"ג. ואם ח"ו מחטיא את אחרים אזי בתשובה שעושה אינו ממשיך השרש רק מן ג' מילואי אלפי"ן ולא מהשרשים. והג' מילואים בגימטריא הנ"ל מספר צמ"ר וזהו פי' הפסוק אם יהיו חטאיכם היינו שהחטאים יהיו רק שלכם ולא לאחרים; כשנים כמו השני שהוא אדום ואינו מאדים. אזי כשלג ילבינו כנ"ל. ואם יאדימו כתולע שהוא צובע לאחרים כצמר יהיו:

עוד י"ל אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו גו'. היינו שלא יהיו חטאיכם ממקור הטומאה רק כשני שהוא בעצם לבן רק שנצבע מתולעת מקור הטומאה אז ע"י תשובה תוכלו להעלות את עצמיכם כ"כ עד כשלג ילבינו. היינו כי שלג הוא ג' אלפין במילואם שהם מספר של"ג והאלפי"ן הם מן ג' אהיה. אבל אם יאדימו כתולע. היינו שהחטאים יהיה מן מקור הטומאה אז כצמר יהיו והיינו מילוי של ג' אלפי"ן שהוא מספר צמר ולא האלפי"ן בעצמם. וכיה"ר שנשוב להשי"ת בכל לבבנו באמת ובתמים:

ונתנה תוקף קדושת היום וגו': וכל באי עולם יעברון לפניך כבני מרון. ויל"ד על הלשון כבני מרון שהוא לשון תרגום. ומ"ט לא נאמר כבני צאן. כאומר להלן כבקרת רועה כו' מעביר צאנו כו'. והנראה ליישב שהרמז הוא ע"פ מה דאיתא בזוה"ק ע"פ ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו וכו'. דקאי על המלאך מט"ט שע"י הולכים כל ההשפעות לישראל בכל השנה כולה. אבל בימים נוראים בר"ה ויה"כ אנו תלויים בדין. ר"ל שהי"ת שוקל העונות והזכיות של ישראל בפלס המאזנים איזה מהם יכריעו. ואם ראוים הם לפי מעשיהם לקבלת השפע. והנה יש לחקור היאך שייך לומר שיש כף מאזנים במרום. ומה הם המאזנים. אך דהנה ידוע דאורייתא ברא קב"ה עלמא ובאורייתא מתקיימת דהיינו שבכל דבר נמצאים אותיות מהתוה"ק. וכמו כן המאזנים הם ע"י אותיות התורה. והנה נשכיל איזה אות נראה ככף מאזנים הוא הט' שהוא נראה ככף מאזנים ע"כ כשהשי"ת רוצה לשקול מעשינו בכף מאזנים אזי הוא נוטל שני טתי"ן משם מטטרון ונשאר מרון; וזהו שאנו אומרים וכל באי עולם יעברון לפניך

כבני

כבני מרון וק"ל :

מה שאנו קורין בר"ה ביום הראשון וה' פקד את שרה וכו' כי בזה אנו יכולין להמשיך ולפקוד עקרות כמו שפירשנו וביארנו לעיל בחידושי תורה שכל מה שהאבות עשו פעלו בעולמות עליונים להמשיך שפע לבניהם נסים להם לא עשו לפי שעה רק שעשו לדורות אך שצריך האדם להעשות כלי לקבל השפע ההוא ודבר זה יכול האדם לעשות ע"י אותיות תורה מסיפורי מעשיות ונסים שנעשו לאבותינו. גם כתבנו בחידושי תורה לפרש מה שאנו קורין בר"ה ויאמר אבימלך שלכאורה אין זה ענין לר"ה ופירשנו שם כל הפ' ע"ד רמז כי הקב"ה קודם שנברא העולם עלו כל העולמות במחשבה לפניו ית"ש והיעץ בכל המדות איך שיתנהגו העולמות וזהו ויאמר אבימל"ך היינו המחשבה העליונה שנק' בשם אב"י מל"ך להיות כי עיקר עליות העולמות במחשבה היה כדי להיות להמאציל שואר מלך ויתגלה מלכותו בעולם ופיכ"ל שר לבאו היינו פ"י כ"ל והוא מדת יסוד אל אברהם הוא מדת חסד אלהים היינו הדינים עמ"ך נמתקים ע"י מדת הרחמים בכל אשר אתה עושה ועתה השבע"ה לי באלהים והיינו שזאת תהיה פעולתך לסתנהג עם כל השבע מדות עם מדות החסד. וזהו השבעה לי לבון שבע באלהי"ם שתמתיק הדינים מהם אם תשקור לי ולניני ולנכדי היינו בריא"ה יציר"ה עשיי"ה כחסד אשר עשיתי עמך היינו שבראתי מדת החסד כדי שתהיה אתה מרכבה למדה זו תעשה עמדי היינו העולמות העליונים. ועם הארץ אשר גרתה בה היינו בעולמות התחתונים. ויאמר אברהם אנכי אשבע היינו שאתנהג עם כל שבע ימי הבנין במדתי ״י״ מדת הרחמי' והוכיח אברה' את אבימלך על אודות באר המים והיינו כי מדת החסד ראתה שעתידים ישראל להיות בגלות עם השכינה הקדושה אז התחילה לבכות ולהתרעם לפני המחשבה העליונה על אודות באר מים חיים שהיינו השכינה הק' שנקראת באר מים חיים אשר גזלו עבדי אבימלך והיינו שהיא בגלות בין הקליפות שגזלו אותה והם נקראים בשם עובדים בסוד עבד כי ימלוך. ויאמר אבימלך לא ידעתי מי עשה הדבר הזה וגם אתה לא הגדת לי ו היינו כמו שאמר ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא ולכך לא ידעתי מי עשה את הדבר הזה. וגם אתה לא הגדת לי. והיינו שעשו מסך המבדיל ע"י עונותיהם ולא היה יכול מדת החסד להגדיל לי, וגם אנכי לא שמעתי בלתי היום והיינו לא שמעתי שיהיה קבלת עול מלכות שמים כמו שהיה במתן תורה כשאמר הקב"ה אנכי. בלתי היום היינו היום הידיעה יום מ"ת. ויקח אברהם היינו מדת הרחמים צאן ובקר ויתן לאבימלך היינו המחשבה העליונה ויכרתו שניהם ברית. ויצב אברהם את שב"ע כבשות הצאן היינו כבישה הדינים שימתק הכל במדת הרחמים והשפעות יהיו הולכים רק לישראל לבד ולא יהיה להחיצונים חלק בזה. וזהו לבדה"ן הוא מספר נ"א והיינו ייחוד הוי"ה אדנ"י וגם נרמז בזה יחוד נ' שערי בינה סוד נ' פשוטה מאותיות מנצפ"ך הפשוטים שהם רחמים פשוטים בה' עילאה. ולכך אות ה' קודם לאות נ'. ויאמר אבימלך אל אברהם מה הנה שבע כבשות האלה אשר הצבת לבדנה היינו האמת הוא שכבר יחדת את האות נ' פשוטה מאותיות מנצפ"ך הפשוטים. אבל מה תעשה עוד בנ' כפופה מאותיות מנצפ"ך הכפופים שהם דין ולכך בא כאן הה"א אחר הנו"ן והיינו שעדיין לא יחדת אותם. ויאמר כי את שבע כבשות האלה תקח מידי. היינו שגם כבישת הדינים מן נו"ן כפופה תקח מידי מדת החסד בעבור תהי' לי לעדה כי חפרתי את הבאר הזאת. פי' שתהיה לי לעדה שהבאר היינו השכינה תהא שייכות לי. ולכך אנו קורין את הפרשה הזאת בר"ה לפי שביום זה נברא העולם. והתיעץ הקב"ה עם המדות איך שיתנהגו העולמות. ודבר השייך לענינו הוא והבן היטב :

לסכות

ארבעה מינים שבלולב. הם נגד ד' אותיות הוי"ה בניקוד קמץ ושם זה הוא שם של חסד. רק שאין להחסד התפשטות וזהו סוד וקמץ הכהן. והנה שמיני עצרת הוא נגד ד' אותיות השם הק' הוי"ה בנקודת פתח. היינו שבחג הזה יש להחסד התפשטות בכל האורות העליונים ובכל העולמות העליונים ובכל הכוחות עליונים ותחתונים. וכ"ז ע"י שאנו עושין הקפות ומשמחין בשמחת תורה. שם בן ד' אותיות בנקודת קמץ. גימ' ל'. וזהו סוד טי"ת יודי"ן שבהויו"ת. וזהו שאנו אומרים בכל יום פותח את ידך. כלומר שאנו מבקשין מהבורא הנכבד והנורא לפתוח את היודי"ן שיהיה להחסד התפשטות בכל האורות עליונים ובכל העולמות העליונים ובכל הכוחות עליונים ותחתונים. וכ"ז צריכין ישראל לעשות ע"י הקפות שיהיו בנקודת פתח. כנ"ל עשרה הויו"ת בנקודת פתח עולה גימ' ת"ק. כלומר ע"י שאנו עושין כ"ז ע"י הקפות יזכנו הבורא חי עולמים לעץ החיים מהלך ת"ק שנה ע"כ אני זוכר :

יפתח ה' לך את אוצרו הטוב גו'. כי השם הגדול שבאוצר של יראת שמים הוא בלי ניקוד. וכאשר יאיר מנהיג העליון מירא' עילאה הגדול' מאהב' ובחכמ' יסד ארץ. ויהי' מנוקד ג"כ בנקודת פתח וזה יפתח ה' כו' את השמים. וזהו הנקוד נק' שמים שהוא וא"ו וכוא צורת ת"ס החקוקה בכסא שמשתחוות בכל הד' עולמות הרמוזים בד' אותיות השם הגדול ומבקש רחמים על ישראל. ואז כונן שמים כו'. ומי יקום יעקב ונעשה מן הנקודות ווי העמודים אמות הסיפים אשר דרך שם עוברים כל ההשפעות טובות ישועות ונחמות. וזהו לתת מטר ארצך בעתו. ולברך מספרו ידוע והלויה כמו וילוו עליך וישרתוך וזהו ביום השמיני עצרת. כאשר שמיטה נכלל' ומעוטרת ביובל. ונהרא מירא' הגדולה מאהבה ומלכא יתיב בתרעא. ולכן כוונת קדושת היום ההוא השם הגדול בנקודת פתח והבן :

ענין סכוכה הוא כדוגמא שאנו רואין מן התרנגולת שמתחילה מנפנפת וקוראת לבני' ונותנת מזונות לפניהם. ואח"כ מכנסת אותם תחת כנפי'. כענין הזה נוהגת השכינה הק' עמנו בר"ה ויוה"כ היא כותבת לנו מזונות וחיים טובים ואחר שמקבלת לנ' מזונות אזי מכנסת אותנו

אותנו תחת כנפיו וזהו ענין סוכות שהשם הק' מסככת אותנו בכנפי' סוכה ראש התיבה וסופה הוא ס"ה מספר שם אדנ"י ואותיות אמצעים הם כ"ו מספר שם הוי"ה ב"ה והענין כי בר"ה ויה"כ החיצונים מסבבים עלינו ואנו מוכרחים לשלוח שעיר לעזאזל. והשעיר נתונה לו בכדי שלא ישטין עלינו. ואח"כ מבריחים א"ע לסוכה ואנו מתחבאים שם והוא ע"י שאנו מקבלים עלינו עול מ"ש וממליכים את השי"ת על כל אבר ואבר שלא לעשות שום תנועה באיזה אבר רק מה שיגזור המלך. ואז אנו מתחבאי' במלוכה של מלך מלכי המלכים ומלכות הוא ניצוץ המתפשט ממנו. והוא מתלבש המלוכה שלו כמש"ה וה' בהיכל קדשו היינו שהשם הוי"ה מתלבש ונכנס בהיכל קדשו והוא היכל המלך וזהו סוכ"ה. אותיות ס"ה בקצוות ושם הוי"ה באמצע כנ"ל ומתלבש בשם אדנ"י. והבן מאוד:

בילקוט תהלים ויהי בשלם סכו. אמר ר' ברכיה מתחילת ברייתו של עולם עשה לו הקב"ה סוכה בירושלים. וכביכול היה מתפלל בתוכה ואומר יה"ר שיעשו בני רצוני אמר הקב"ה אברהם קרא אותו יראה שנ' ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה שם קרא אותו שלם שנ' ומלכי צדק מלך שלם אם אני קורא אותו יראה שם הצדיק מתרעם ואם אני קורא אותו שלם כדרך שקראו שם אברהם הצדיק מתרעם אלא הריני קורא אותו כדרך שקראו שניהם ירושלים יראה שלם עכ"ל של הילקוט. הנה הדרש שדרשו שסוכתו של הקב"ה היתה בירושלים מתחילת ברייתו של עולם הוא נכלל במלת ויהי שזה משמע הי' בתמיד בשלם סוכו והיה קשה להם הלא יש כמה שנים שלא נבנה בהמ"ק ולכך דרשו שמ"מ מתחילת ברייתו של עולם היה סוכתו בירושלים. והנה הדקדוקים רבו והעולה על כולנה הוא איך שייך לומר על בורא כל העולמים שהוא שוכן בסוכה והסוכה מקפת אותו דמדע שהוא מקיף כל עלמין. אך יתבאר דיש שני בחי' בכנסת ישראל הא' הוא מה שיש לה אור מקיף והשני הוא שיש לה הארה שמאיר בה בבחי' אור פנימי. ועל שם זה נקראת סוכה מצד שהיא מקפת את האור הפנימי והו סוד נקבה תסובב גבר ולכך נקראת שלם ע"ש ב' פעמים הק"ף שהיא מקפת את האור פנימי ואור המקיף מקיף אותה. והנה ב' פעמים הק"ף עולה ש"ע כמנין של"ם. והק"ף הוא שם א"ל במילואו כזה אל"ף למ"ד שעולה קפ"ה כנודע מן ההיקף שאנו מקיפים את התיבה בסוכות להמשיך לה אורות מקיפין שמורה ע"ש א"ל מספר הק"ף. ואנו מקיפין את התיבה ובידינו הלולב. ועז"ש יש ב' הקפות אדם המקיף ולולב המקיף ותיבה הניקפת. הקפה הא' הוא משם ס"ג הוי"ה במילוי כזה יו"ד ה"י וא"ו ה"י יוצא מזה שם ייא"י והוא מספ' א"ל וא"ל במילואו הוא מספר הק"ף. והקפה הב' הוא מג' שמות יה"ו יה"ו יה"ו שעולה ס"ג ומשם ס"ג יוצא ייא"י מספר שם אל וא"ל במילואו מספר הק"ף. והקפה הג' הוא משם מ"ה הוי"ה במילואו כזה יו"ד ה"א וא"ו ה"א יוצא ממנו ג' אלפי"ן המורים על ג' אהי' וג' אהי' מספרם ס"ג ומשם ס"ג יוצא ייא"י מספר אל. וא"ל במילואו מספר הק"ף. אמר הקב"ה אברהם קרא אותו יראה כי אברהם קראו יראה והיא יראה ופחד. יראה הוא אותיות ארי"ה וכתיב ארי"ה שאג מי לא יירא. והוא מספר רי"ו אותיות גבורה שעולה רי"ו והוא שם ע"ב משולש מספר רי"ו וזהו ויעבור ה' על פניו ויעבור הוא ע"ב רי"ו והוא המסכת חס"ד משם ע"ב מספר חסד ואברהם קראו כן כי עיקר בנין הנוקבא הוא מן הגבורות. ושם קראו שלם ע"ש אור המקיף אותה ואור פנימי שהיא מקפת אותו לכך אמר הקב"ה אם אני קורא כדברי זה אבטל דברי זה ואם אני קורא כדברי זה אבטל דברי זה אלא אקראהו כדברי שניהם ירושלי"ם יר"ו מספר גבורה. שלם הוא ב' פעמים הק"ף והבן:

לשמ"ע

כתיב תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף. ויש לפרש ע"ד רמז שהכנ"י מתפארת לפני הקב"ה בהשלות שעשתה ואומרת לפניו רבש"ע הלא עשינו לך תורי זהב והיינו שקיימנו ז' ימי הסוכות. ועו"ז רומז הז' של זהב ואותיות ה' ב' רומזים לשבעה הקפות של הושענא רבא כמו שנודע מכתבי האר"י ז"ל שהשבעה הקפות מתחלקים לב' בחינות והיינו לבחי' ה' ובחי' ב' עיי"ש. עם נקודות הכסף רומז לשמ"ע שהחג הזה הוא בבחי' נקודת הכסף. והיינו בנקודת פתח שהנקודה הזאת נקראת נקודת הכסף כי שם כסף מורה על תוקף החסדים. וגם נקודת פתח הוא פתח ומורה שמשם נפתחים להיות באים כל הברכות להעולם והוא בחי' המוח חכמה עילאה קדישא ושמ"ע היא בבחי' נקודה הזאת ובשם האריז"ל בכניסת היום יכוין בקדושת היום יוד קי ויו קי והוי"ה פשוטה יקוק והכל הוא בנקודת פתח ונבאר היחוד של הנקודה הזאת ובעזהי"ת יהי' זה להקדמה ולכלל גדול להבין סוד כמה ענינים. כי הנה כתיב יפתח ה' לך את אוצרו הטוב ואת השמים לתת מטר ארצך. יפתח ר"ל בנקודת פתח וזהו יפת"ח שיש בו אותיות פת"ח את אוצרו הטוב היינו הצדיק שנק' טוב כמש"ה אמרו צדיק כי טו"ב שם טוב יוצא מן ר"ת של א"ת ה"שמים ו"את ה"ארץ שמשם יוצא שם אהו"ה וכתוב בזוה"ק שהשם זה הוא נוקבא דביה חתים שמיא וארעא. והענין הוא כי שם אהו"ה הוא מספר טו"ב בחי' צדיק יסוד עולם אשר על ידו נעשה היחוד של שמים וארץ בחי' עולמות עליונים להארץ בחי' עולמות התחתונים וזהו את השמים לתת מטר ארצך כי כשיפתח לנו השמים. היינו האוצר הטוב בחי' את השמים את האוצר הזה יפתח לנו כדי את השמים היינו העולמות העליונים. לתת מטר ארצך בעתו. היינו להשפיע להעולמות התחתונים. והבן: והנה השפעות העליונות נקראים בשם ד"ד והענין הוא כאשר העולמות התחתונים מקבלים השפע מהעולמות העליונים הנקראים בשם ד"ד. מזה נמשך שנתרבה גם בהם שיהיו משפיעים ברב טוב ושפע אבל כשהתחתונים אינם יכולין לקבל השפע מהעולמות העליונים. אז אובדים גם שם רב השפע אשר להם כדמיון האשה כשהתינוק אינו יונק ממנה אז נאבד החלב מהדדים ונעשה ה"ו שני דלתי"ן ר"ל בחי' דלית בעולמות העליונים. וגם בחי' דלים ועניות בעולמות התחתונים

בתחתונים. ועי"ז מולים בני דלתי"ן ס׳ היטה ד"ד. ועפ"ז יבואר דברי הגמ׳ בברכות שאמר דוד לישראל לכו והתפרנסו זה מזה. והיינו שאמר להם שימשיכו פרנסה לעולם במה שיעשו היחוד שיתפרנסו זמ"ז. והיינו העולמות התחתונים מן העולמות העליונים. ואמר לשון זה מזה שהוא משמע שגם העליונים מתפרנסים מהתחתונים. והיאך יצויר דבר זה אם לא על הכוונה הנזכרת. דהיינו כשריבוי שפע העולמות העליונים תלוי בזה שהם משפיעי׳ להעולמות התחתונים וכשהתחתונים מקבלים מהם שפע אז מושפעים גם הם ברב שפע ומניעת קבלת ההשפעות מהם זה גורם מניעות השפעות׳ ח"ו זה הענין מה שהעולמות העליונים מתפרנסים גם הם מהתחתונים. וזהו ג"כ ענין יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק. כמוזכר בגמ׳: וזהו רמז מספר אותיות של הפסוק וידבר ה׳ אל משה במדבר סיני באוהל מועד באחד לחודש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר. שיש בזה הפסוק שבעים אותיות סוד שבעין עיטורין קדישין דעל גבי חספין. ויש שם י"ז תיבות מספר טוב שע"י הצדיק נעשה הייחוד כנ"ל. שהוא מייחד הכל בשני השי"ן עד חמשים שערי בינה. וסוד שבעים אורות שהם למעלה מל׳ ש"ב עם חכמה עילאה קדישא בחי׳ נקודת הכסף שהוא נקודת פתח ופתח הוא צורת ו׳ בחי׳ צדיק. ומורה שע"י הטוב נתייחד הכל כאשר אמרנו לעיל. וזהו ג"כ ודברתם אל הסלע וגו׳ והוצאת להם מים מן הסלע. כי סל"ע הוא מספר כס"ף סוד נקודת פתח שהנקודה הזאת היא בחכמה ונודע שמשם באו כל החסדי׳ להעולם. וכן כשצוה משה לברך את ישראל אמר להם כה תברכו את בני ישראל. ואמר להם כה תברכו היינו בבחי׳ ד"ה אמון דק"ש. אמור הוא מניקד בקמץ. ופירוש׳ מקור והיינו בחי׳ חכמה עילאה וזהו והוצאת להם מים מן הסלע היינו האותיות הפנימים של סלע כי סלע במילואו כזה סמ"ך למ"ד עי"ן האותיות האמצעים הוא מים. ומים הוא מספר צ׳ סוד צדיק יסוד עולם והבן כ"ז מאוד כי לאו כל מוחא סביל דא ויה"ר שיושפע עלינו שפע מחכמה באופן שנזכה להבין סודות התורה ורמזיה ברוך ה׳ לעולם אמן ואמן:

לקוטי הושע נ"ד

זרעו לכם לצדקה הנה הצדקה נמשל לזריעה ממש דכמו שאנו רואין דרך בני אדם כשרוצים לזרוע לוקחים תבואה ומטמינים אותה בארץ עד שנרקבה והוזרין וצומחין למעלה וכשנגמר גידולה קוצרין אותה ומוציאין אז כמה וכמה פעמים כמו שהוציאו בהזריעה ומי הוא הפתי יסור הנה ויאמר בלבו מה לי צרה הזאת להפסיד תבואתי שהוא כבר פעין ולאבדה בידים להצניעה בארץ שהיא נרקבת ולהיות עיני מייחלות ומצפות שתצמח ומי יודע אם תצלח ולא יגיע לה איזה הפסד ח"ו ובודאי מי שהוא אומר זה הוא חסר תבונה ואינו מאמין בהש"י שהגם שלעיני ב"ו נראה שהוא הפסד וכליון להתבואה עכ"ז יבטח בהש"י שישלח ברכה והצלחה במעשה ידיו ויעלה מכל גרעין וגרעין כמה וכמה גרעינים כמ"כ בענין צדקה יש איש אשר ירע לבבו מאחיך האביון ומתיירא לפתוח את ידו וליתן צדקה כי היאך יחסר ממונו בחסרון לא יוכל להמנות ואינו מאמין שהש"י ימלא חסרונו ואדרבה יוסיף לו שפע וברכה ע"ד מלא ממון הסר אך מי שיש לו איזה שכל ומדע אז הוא מאמין בהש"י בכל לבבו באמת כמו בזריעה בזו וראה דבזריעה נותנת הארץ פריה בשפע רב ומתעשרת את בעליה ובאמת הארץ לית לה מגרמה כלום אך היא מקבלת משמים בבחי׳ צדקה דשמים וארץ הם בבחי׳ דכר ונוקבא כמ"כ האדם משפיע ממונו לעניים ואביונים וסובר דמשלו הוא נותן להם ושוכח מאין בא לו השפע והעשירו׳ כי גם זהו מתת אלהים אשר נתן לו עושר ונכסים ג"כ בתורת צדקה ולא ע"פ מעשיו וכן כשהאדם מתבונן במצות פו"ר אז רואה שהוא ג"כ בענין זה כמו שאחז"ל כל מי שאינו נושא אשה ומוליד בנים כאלו שופך דמים וממעט את הדמות ולא יאמר האדם למה אתן בחנם חילי וכוחי ואוני הטיפה הבאה מהמוח וספק אם יעשה פרי וגם כי יצליחו ויעשו פרי מי יודע אם יהיה לו במה לפרנסם ואף במחשבתו לא יעלה דברים כאלו רק יבטח בהש"י ויעשה מה שמוטל עליו ויאמין שיגמור מחשבתו לטוב ויצליח ויעשה פרי הטוב לו ויזמין לו די מחסורו כל צרכו ובהדי כבשי דרחמנא למה ליה ולכן מכנה הכתוב מצות פו"ר ג"כ בלשון זריעה כמ"ש בבוקר זרע זרעך גו׳ דהוא דומה ממש לזריעה וכמו כן במצות שבת שנתן לנו הש"י שהאדם שיגע א"ע כל ימות החול להרויח ולמצוא טרף לביתו ודי מחסורו אשר יחסר לו וביום שבת שובת ונח מיגיעו וא"כ לכאו׳ השכל מחייב שבכל ימות החול יוציא ממונו כראוי לו לאכול כנפשו וליהנות מעמלו ומיגיע כפיו אבל בשבת לא יוציא כ"א דבר מועט היותר הכרחי להחיות את נפשו כי בשבת לא הרויח כלום ובאמת נהפוך הוא שצוה הש"י עלינו לענג ולכבד את השבת בכל היותר האפשרי ועוד יותר כמ"ש לוו עלי ואני פורע ומי שמאמין בהש"י באמת ויבטח ויענג את השבת יותר מכדי יכולתו וידע בבירור שהש"י ישלם לו במיטב ויזמין לו די צרכו ויותר כמו שהוציא לענג את השבת יותר מכפי יכולתו והשגתו ובמדה שאדם מודד כו׳ ובשאר ימי החול רבאי לנמצא הוצאתו כי באמת משבת באה שפע וברכה לששת ימי החול ובוא וראה שבכולם צוה הש"י להקדים לו הראשית כמו בזריעה צוה להפריש ביכורים כמ"ש ראשית ביכורי אדמתך גו׳ ותרומה ומעשרות שהם הבכורה וצוה הש"י עלינו לקדש לו כל בכור וכמ"כ בצדקה נק׳ ג"כ ראשית וכמ"כ במצות פו"ר ראשית אונו לו משפט הבכורה וצוה הש"י עלינו לקדש לו כל בכור וכמ"כ בצדקה צריך מקודם לעשר הקרן ממונו ואח"כ הריוח שיתן לו הש"י וגם בנתינת המעשר והצדק׳ עצמה יש ראשית היינו שצריך להקדים הקרוב קרוב יותר ועניי העיר מעניי עיר אחרת וא"ח מע"ס כו׳ כמבוא׳ בפוסקי׳ ובש"ע הלכה למעשה וגם השבת הוא הראשית מששת

ימי

ימי השמטה שהוא נקודה הפנימית המחיה את כל ימי החול וצריך לקדשי, ולא אלו המינים בלבד אלא אפילו הן החכמה צריך לספרים ממנה הראשית לה׳ שהוא היראה דכתיב ראשית חכמה יראת ה׳ והמשכיל יבין מדעתו :

(ירמיה) **כי** ה׳ ברא חדשה בארץ נקבה תסובב גבר. הנה כל דבר בעולם קודם שבא לידי השבירה וביטול המציאות אז עדיין לא נגמר שלימות הכלי כי עומדת בכל יום להשבר ולבוא לידי הפסד וכליון אבל כשבא כבר לידי ביטול ושביר׳ ואז נכנס הדבר בבחי׳ מ״ה ומזה המ״ה בא התחדשות הארה חדשה להכלי ההוא וזהו שמקיים אותה כמו התבואה כ״ז שהיא שלימה בארץ אז א״א לה שתצמח ותעשה פרי אך כשהיא נרקבת ובא לידי אפס ואין אז מצמיח הישועה וכו׳ זה והנה אף שהשבירה זו הוא כפי הנראה גבורה ודין אעפ״כ מעוטף בתוכו רחמים גדולים מאחר שע״י השבירה והביטול בא התיקון והוא בחי׳ דכר שהוא רחמים וזש״ה ה׳ ברא חדשה בארץ היינו שנותן להכלי בחי׳ חדשה מבחי׳ מ״ה וזש״ה נקבה תסובב גבר ר״ל שהכלי מסובב׳ הגבר ר״ל שאע״פ שהיא באה לידי שבירה וביטול שהוא דין וגבורה בחי׳ נוקב׳ אף על פי כן היא מסבב׳ הבחי׳ גב״ר הוא דכר המעוטף בתוכו והוא רחמים גדולים והבן זה היטב :

בימים ההם גו׳ יבוקש את עון גו׳ ואיננו גו׳. ולכאורה אינו מובן כוונתו בנבואה זו למה ועל מה יבוקש העון. ולא טוב ויפה הוא שיהיה נעלם ונאבד זכרו ולא יעלה על הלב לעולם. אך מינו שיש בהאותיו׳ שמחשבין בהם השוחרי׳ כל החשבונו׳ הצריכים להם יש אות א׳ הנק׳ בלשונם נו״ל ואות נו״ל בעצמו אינו נחשב בהמספר כלום. רק פעולתו הוא להגדיל מספר האות הכתוב אחריו מיחידית לעשירית ומעשירית למאות כו׳ כידוע להעוסקים בזה. כמ״כ העבירה בעצמה אינה נחשבת לכלום. רק פעולתה הוא להגדיל מספר הזכיות שנעשו מהעבירו׳ בעשותו תשובה שלימ׳ מאהבתו ית׳ וכמאחז״ל מקום שבע״ת עומדים כו׳. וכיה״ר שנזכה לשוב לשמו ית׳ באמת בכל לבבינו מאהבת הש״י במהרה בימינו אמן :

(תהלים) **בקראי** ענני אלהי צדקי. במדרש א״ר יהודה כך אמר דוד בקראי כו׳ כאוי לך להצדיקני שאיני שמשבט יהודה. וכתיב שמע ה׳ קול יהודה כו׳. ובהעיר לב י״ל דהנה יהודה הודה ולא בוש ואמר צדקה ממני. וע״י דיבורו הזה פעל לעצמו שיהא דיבורו נשמע בכל עת שירצה כי נתקשר בעולם הדיבור. כי באמת כשאדם מקלקל מעשיו אז יש עליו קיטרוג ואינו נשמע תפלתו. אך כשהאדם מודה ומקדים א״ע לפרט החטא שעשה. אז אין להמקטרג לומר שום דבר וממילא נמתק ונעשה סניגור ויהודה שהודה ואמר צדק׳ ממני ע״ז נתדבק בעולם הדיבור אך משה הוסיף להתפלל עליו ואמר לא זו בלבד שישמע הש״י לדיבורו אלא גם לקולו לבד יקשיב ויאזין הש״י כי יש כמה ענינים שא״א לפרט בדיבור וצריך לכללו בקול דהקול הוא כלל מכל האותיות והדיבורים וזש״ה וזאת ליהודה ויאמר ר״ל שכבר פעל לעצמו יהודה בחי׳ הדיבור הוא התגלות הדבר ע״י האותיות המכונה בתיבת זא״ת אך על דבר זה התפלל משה ואמר שמע ה׳ קול יהודה אפילו בקולו לבד תשמע ואל עמו תביאנו שיהא קשור בבורשו שיהא הקול נקשר במחשבה. ידיו רב לו שיהיו הכוחות אלו רב. היינו שיהא בידו כח למשוך שפע להכנ״י כל מה שירצה כל מיני השפעות טובים. הסר

ישלח עזרך מקודש וגו׳. ר״ל קודש ישראל לה׳ ראשית תבואתו היינו מהמת שישראל עלו במחשבה תחלה לפניו ית׳ בעת הבריאה. משם ישלח עזרך ומציון יסעדך ר״ל ציו״ן גימ׳ קנ״ו. מנין יוסף הצדיק מספר וא״ו שמות הוי״ה והוא צ״ע ומשם יסעדך ולזה אמרו במדרש כי כל הברכות והישועות שעתיד הקב״ה לעשות לישראל כולם הם מציון כי מקור מעין הברכה הוא צ״ע והבן :

נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים. הנה יש השפעה אשר נמשכת והולכת מאתו ית׳ והוא בבחי׳ צמצום המכונה בשם אלהי״ם שהוא בחי׳ גבור״ה ודי״ן. והנה כשנחלק הצימצום אז נעשה המיעוט יותר אך ידוע ומפורסם בתוה״ק שאין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות ר״ל דכשאנו מחלקים בחי׳ אלהי״ם לשני חלקים וכל חלק גימ׳ נ״ס שהוא לשון ריבוי לרבות כל מיני השפעות טובים וזש״ה נהר פלגיו ר״ל דכשתחלק השפעה של הצמצום דהוא בחי׳ נה״ר דמיני׳ דינין מתערין אז כשנפלג ונחלק לשנים. אז ישמחו עיר אלהים. היינו שנתרכך ובא לידי מיתוק ונעשה הכל רחמים וכן יהי רצון אמן :

היטיבה ה׳ לטובים ולישרים בלבותם. מלת בלבותם לכאורה אינו מובן כלל. ויבואר ע״פ פי׳ האר״י הק׳ ז״ל ע״פ קרוב ה׳ לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת ולפי הנראה סתרי אהדדי הרישא והסיפא מתחלה אומר שהש״י עונה לכל קוראיו ואח״כ פרט תיבת באמת שמשמעו שאינו עונה כ״א למי שקורא אותו באמת אך אחר העיון היטב והדקדוק בלשון הפסוק שמקודם אמר מלת הוה היינו קוראיו שמשמעו שהש״י עונה אותו בכל עת שהוא קורא אותו על מבוקשו ושאלתו ולבסוף אמר לשון עתיד יקראוהו שמשמעו שקוד׳ שמוצי׳ הבקשה מפיו בדיבור רק הוא עדיין מחשב בלבו שהוא מתאוה וחפץ לאיזה דבר וענין. אז תיכף ומיד עונה אותו הש״י על תאוות לבו וממלא חפצו ורצונו. אך הענין הוא כך להמון עם עונה אותם בעת שקוראין לו דוקא לא קודם הקריאה בדיבור פיהם רק שעלה בלב כ״א מהם איזה רצון לבקש מלפניו ית׳ על איזה דבר. אמנם אנשי אמת אזי היא עונה להם קודם שמוציאים הדיבור מפיהם המבוקש שלהם רק תיכף ומיד כשעלה בלבם ובמחשבתם מה שהם רוצים להתפלל עליו להש״י ע״י איזה דבר מיד נעשית חפצם ורצונם כאלו כבר בקשו זאת בפירוש בתפלתם בדיבור פיהם כמאמר הכתוב והיה טרם יקראו כו׳. ולכן אומר אצל אנשי אמת יקראוהו בלשון עתיד היינו מפני שהש״י יודע מחשבות וצופה מה שבלבו איזה חפץ ורצון להתפלל לפניו ית׳ על איזה דבר אף שעדיין לא התפלל על דבר זה עכ״ז הש״י ממלא רצונו.

רצונו וחפצו תיכף ומיד. וזש"ה היטיבה ה' לטובים ולישרי'
ר"ל שהמה כבר במעלה רמה גדולה ונפלאה. אבל הש"י
היינו שרואין תמיד פני ה' כמ"ש ישר יחזו פנימו כמובא
בילקוט שמעוני אעפ"כ מטיב להם הש"י בלבותם היינו
שאינם צריכים לזעוק ולהתפלל על איזה מבוקש שנצרך
להם רק שהש"י הוא נותן לבות אז תיכף ומיד כשעולה
בלבבם לבקש מלפניו ית"ש על איזה דבר עונה להם
וממלא שאלתם כאלו כבר הוציאו מבוקשם בדיבור פיהם
בתפלתם: או ירצה מלת בלבותם ר' נחמיה אומר
חשב ישראל לעשות עבירה אין הקב"ה כותבה עד
שיעשנה. ואם חשב לעשות מצוה מיד הקב"ה כותבה
כאלו עשה אותה אבל בעכו"ם אם חשב לעשות עבירה
אפילו עדיין לא עשאה הקב"ה כותבה עליו מיד כאלו
עשאה שנא' הוי חושבי און ופועלי רע לא נקרא רע עד
שפועל במעשה אבל מחשבה טובה של ישראל אם חשב
בלבו לעשות הטוב מחשב לו הקב"ה כאלו עושה במעשה
וכ"ה אומר בגמרא דקדושין המובא בילקוט שמעוני דף
ק"ב ע"ב ז"ל מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה וה"פ
היטיבה ה' לטובים ולישרים בלבותם היינו אפילו לא
עשו עדיין הפעולה הטובה במעשה רק בלבותם שעלה
על המחשבה לעשות טוב אזי היטיבה ה' עמהם לשלם
להם שכר מעשה טובה כאלו עשו במעשה הטוב הנ"ל
אמנם: חסר

הנותן שלג כצמר. עיין בכוונת האריז"ל דשל"ג
הוא גימ' ג' אלפי"ן מג' שמות אהי"ה עיי"ש
דהנה יש ג' אלפי"ן בעולם וכולהו חד. אתה אחד ושמך
אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד וכל הג' אחדות האלו
הם כולם כלולים זה בזה באחדות גמור האמיתי ועיקר
שצריך האדם להסתכל להתאחד ולהיות דבוק וקשור בג'
אלפי"ן הנ"ל הגם שלע"ע שהם בגלות הם עדיין באחדו'
בכח בבחי' אתכסיא. אבל באתגלייא אינו חזק כ"כ
האחדות דיש עת שהאדם נופל מדביקות הבורא. או
מדביקות התורה. או מאהבת ישראל ויש לפעמים
ונרגן מפריד אלוף שמפריד האלופו ש"ע אבל באמת בכח
צריך האדם לידע שהוא כולו חד וזהו כוונת הש"י כששאל
משה ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם. ויאמר אליו
אהי"ה אשר אהי"ה דר"ת ג' אלפי"ן. שבא לרמז דאף
בגלות אהיה עמהם בשיעבוד באחדות. אך שאינו בפועל
אבל לע"ל כשיסולק החיצונית. אז יתאחדו באחדות גמור
ואמיתי. ואז יכירו כל העמים כי הכל אחד. וזש"ה גבי
שסמע"ה וידבר שלשת אלפים משל ר"ל שדיבורו הי' תמיד
מן האחדות של ג' אלפי"ן הנ"ל. וזש"ה ואת למדת אותם
עליך להיות אלופים לראש. ר"ל שבעיני האדם צ"ל העיקר
והראש והחשיבות שבכל הענינים רק להתאחד הג' אלפי"ן
בקשר אמיץ שלא יפרדו איש מעל אחיו ח"ו. רק יהיו
נאחזים ודבוקים ומתייחדים באחדות גמור האמיתי
וכיה"ר אמן:

משלי

יראת ה' ראשית דעת. מדרש ש"ס, לא הסכימה
דעתו לדעת אביו שאמר ראשית חכמה יראת
ה'. והוא תמוה וכדי לבאר זאת לך נקדים לך קושית
הזוה"ק ע"פ ובראשי חדשיכם תקריבו עולה לה'. וכי
כמה ראשין אית לה לסיהרא ומאי כתיב ובראשי לשון
רבים. והנה ידוע דברי המדרש תנחומא. בראשית
ברא אלהים א"ר יצחק לא היה צריך להתחיל התורה
אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה ומ"ט פתח
בבראשית. אלא משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם
נחלת גוים. וכדי להבין קושית ר"י הנ"ל ותירוצו הוא
כך. דר"י מקשה. הלא עד החודש הזה לכם. הוא
הכל מעולם התוהו היינו כל הדורות אשר הלשו ועברו
אשר השחיתו והתעיבו כמו חטא אדה"ר ודור אנוש.
ודור הפלגה. ודור המבול. כל המעשיות הנכתב
בתורה ומה נוגע לנו בזה מה דהוה הוה. והעיקר
הוא עולם התיקון כשבאו זרע ישראל למקום הנבחר
מעמד הר סיני וקיבלו את התורה מפי הגבורה.
והשיגו רוח נבואה שהיו דור דיעה. וקיבלו התורה
והמצות שאז באו לכלל תיקונם. ומשם הי' להתחיל
התורה ולא מעולם התוהו והתהו. אך שורש הדבר
דהתורה מורה לנו במה שכתבה כל סדר הדורות וכל
מעב"ר. דאם רוצה איזה אדם לתקן נפשו ונפש כל
ישראל. מבחי' תחתונה עד ראשית הנקודה שורש
השרשים אשר משם נתפשטו כל ענפי נשמות ישראל
אזי כשיסתכל האדם במעשה בראשית דבר יום ביומו
סדר השתלשלות הבריאה עד שיגיע למאמר ויהי אור
זהו מרמז על מעשיהם של צדיקים. כדאיתא במדרש.
ואח"כ כל מה שעברו מהקלקולים אשר השחיתו דור
הפלגה ודור המבול וי"ד דורות שהיו מאדם עד נח
שהכעיסו את הבורא ית'. וי"ד דורות מנח עד אברהם.
וכשהאדם רואה כל נעשה אבות אשר נכתבו בתורה
עד שהתחיל העולם לבוא לכלל תיקון מעט מעט עד
שבאו לכלל הזדככות והגיע למעמד הר סיני לתכלית
השגה עד שהיו נק' דור דעה. וכשהאדם מתבונן
בזה. יוכל האדם ליקח מזה שכל ומוסר היאך לתקן את
נפשו. וכשהאדם מתקן את נפשו. יוכל לתקן אח"כ
נפש כל ישראל. ויכול האדם לדבק בהטוב. ולהכניע
כל חלקי הרע. ועיקר התיקון הוא אם האדם הוא
דבוק כבחי' מ"ה החדש. ובכל מעשיו רואה ויודע
השפלות והקטנות שלו. דלא מיבעיא כשאדם הוא דבוק
בבחי' מחשבה באיזה חכמת אלהות בזה הוא בקל להשיג
מדת מ"ה. הקטנות מחמה שהוא דבוק בחכמת אלהות.
הרחב' מני ים. ואז ממילא נעשה האדם קטן בעיניו.
בפרט כשהוא דבוק בחכמה. דהוא בחי' יו"ד שהוא
קטנה מכל האותיות. דזה מורה על קטנות. אלא אף
גם כשמתבונן האדם בהתבוננות יתירה להיטיב מעשיו
דאז הוא דבוק בבחי' ה' עילאה. אז צריך ג"כ למלאות
הנ"ל במחשבה העליונה ולהדביק הכל אל השורש. היינו
הא' שהוא אלופו ש"ע. ואף שהאדם הוא בבחי' המדות
וו"ק. שהוא אז בעולם הדיבור בחי' הוא"ו. והוא
משבר מעשיו ומדותיו. צריך ג"כ לחבר הכל אל הא'
דהוא האחדות. וגם כשהוא דבוק בעולם המעשה.

דהוא

דהוא בחי' של ה' תתאה. צריך לחבר כל העשיות אל השורש דהוא הא'. ולחבר את הכל להיות הכל אחד. ועי"ז בא התיקון. כשהאדם מדבק א"ע במקור הטוב אז נעשה האדם כאבן השואבת המושך אצלו כל דבר. וכמ"כ כשהאדם מדבק א"ע לחיות האמיתי אל שורש הטוב ומיוחד בכל עובדי מעשיות. אז הוא מושך לעצמו כל חלקי הטוב אשר המה צפונים ונעלמים בתוך הגלות בין הקליפות והיצונים. דמאין יש להם להיצונים להתפשט. ונחלת גוים מאין הוא חיותם וקיומם אין זה כ"א מחמת ומלכותו בכל משלה שגנוז ונעלם בתוכם ניצוץ טוב הק' שמחיה אותם. וכשהאדם מדבק הטוב אל המקור והשורש. אז ג"כ כל חלקי הטוב נמשכין לשורשן. ואז ממילא יתפרדו כל פועלי און. ואז אפילו נחלת גוים ניתן לזרע ישראל. לא בתורת מתנה רק ממילא כיון שנלקח מהם החיות. אז יוחזר כל דבר לשורשו. כי כל זמן שלא בא הדבר לידי תיקונו אז שולטים בהטוב ידי זרים וגזל הוא בידם. וזהו תירוצו של ר"י הא דלא התחילה התורה מהחודש הזה לכם דהוא העיקר היאך שבאו ישראל לכלל תיקון ולמה פתח בבראשית. היינו משום שרצה הש"י להראות לכל מי אשר יסתכל במעב"ר. ישכיל ויבין ויראה היאך צריך כל דבר לתקן על מקומו ולהדביקו בשורש האחדות ולאסוף כל הטוב אל השורש אל האחדות האמיתי. וזש"ה כח מעשיו הגיד לעמו. כשהאדם ממשיך כל הכח והשורש הטוב של המעשים והעובדות אל עמו שהוא המקור והשורש של הטוב. אל האחדות האמיתי. דהוא האל"ף פל"א עליון. עי"ז הם פועלים לתת להם נחלת גוים. שנמשך כל חיות הטוב הצפון בנחלת גוים ונאסף אל השורש. ואז ממילא יוחזר הנחלה להכנ"י. והנה בחי' תחתונה מן המדות נק' בת בחי' נוקבא ותשות כח על ידי שהיא למטה ואז יש יכולת לשלוט בה ח"ו ידי זרים כשות היצוניות וצריך האדם ל[illegible] היטב ולחבר זאת הב"ת אל השורש להעלותה לראש ע"י הוא"ו. וזהו ע"י תיקון בראשית בר"א שי"ת דהוא הוא"ו שהוא לשון דיבוק והתחברות. וכשהאדם מדבק הב"ת שהוא החכמה תתאה אל הוא"ו. ואז נעשה הצירוף של בראשית ב"ת ראש"י כמבואר בזוה"ק שצריך האדם לחבר הב"ת. ולהיותה מדובק אל השורש בכל הענינים. הן בחכמה תתאה הן בחכמה עילאה לדבק אל הוא"ו. ולהיות האחד הא' בשלימות. וזהו רומז עטרת הא'. שהוא יו"ד שלמעלה. יו"ד שלמטה. וא"ו באמצע: ועפ"ז יתבאר מדרש ש"ס הנ"ל ע"כ. דהמע"ה אמר ראשית חכמה יראת ה'. לפי שהוא היה דור י"ד מן עולם התיקון ועדיין לא היתה הסיהרא במילואה. מחמת שהיו עדיין כמה אומות בעולם שלא רצו לקבל עליהם עמ"ש. וכל העובדות של דהמע"ה היה לשמור את הכנ"י ולהצילה מכל מקרים ופגעים לזה לא היה הדבר בשלימות. ביחוד האמיתי. לכך אמר ראשית חכמה שהוא מרמז אל הראשית של החכמה תתאה. דהטוב מן החכמה תתאה הוא היראה. ולא עשה יחוד רק היו"ד תחתונה בהוא"ו. אבל בימי שהמע"ה דבימיו היה הסיהרא במילואה וטובה. והיה מולך בכיפה וכל האומות הביאו מנחה לה'. ומלך בעליונים ובתחתונים ועשה יחוד גמור בכל דבר הן בחכמה עליונה ותחתונה קשר הכל ביחוד גמור אל שורש השרשים אל האל"ף שהוא האחדות האמיתי. לז"א שלמה יראת ה' ראשית דעת. דדעת הוא הוא"ו המכריע בין התחתונים לעליונים. והוא חיבר הכל באחדות האמיתי בשני ראשים ביו"ד התחתונה אל קוצו של יו"ד העליונה וכן. וזהו ב"ת ראש"י. דהב"ת שלה ויושב בין שני הראשים העליונים. ונעשה א' ע"י הוא"ו וכנ"ל. וזהו ובראשי חדשיכם. כשהאדם מחדש את מעשיו הקודמים ומביא הכל לידי תיקון לחבר הב' יודין אל הוא"ו. כנ"ל. וז"ש הכ' בפ' בא. והיה לכם לזכרון. ר"ל דאז בעת יצימ"ל היה תיקון גדול ויחוד עליון. דהס"ר נשמות שבישראל באו לידי הזדככות גמור והיה מאיר להם האור של קדושת פסח. והנה ליל ש"ו דהוא ליל שמורים שם יום ש"ו דהוא בחי' זכו"ר ושמו"ר. והארה של קדושת פסח הנעשה מאז בעת יצימ"ל זה מתעורר תמיד בכל דור ודור כשמגיע יום הנ"ל אז נתעורר האור ועת הגאולה ותיקון לכל זרע ישראל. וזש"ה והיה היום הזה לכם לזכרון. בחי' דבר להשפיע לכם תמיד שפע רצון. ותחוגו אותו חג לה'. ר"ל שתחוגג במחוגה כמו המחוגה שהוא סובב הכל בעיגול כל העיגול על הנקודה ומרכז האמצעי כמ"כ האור של פסח הנעשה אז בימי פסח והיה התיקון לב"ת ראש"י שבא לכלל הכלא זה האור והקדושה של פסח יקיף לכם מכל צד שיהיה אחדות גמור והכל דבוק בשמו ית'. וזש"ה חקת עולם תחגוהו ר"ל אפילו הכוכבים והמזלות ועולם הגלגלים אשר נטבעו מאתו לחק עולם הכל יהיה מקיף אתכם ויהיה בידכם לסבב אותם לכל צד שתרצו כמו שסיבב מרע"ה בעת יצימ"ל כן יהיה לדורותיכם שלא ימנע שום מזל מלעשות רצונכם ולהכניע כל חלקי הרע תחת הטוב ולהשפיע לכם ביומי דניסן ימי רצון שפע ברכה וקדושה ודביקות והתעוררות הגאולה ולקיים בנו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. וכן יהי רצון אמן:

אם תבקשנה ככסף וגו' אז תבין יראת ה' ודעת קדושים תמצא. דהנה עינינו רואות דאוהב כסף לא ישבע כסף ותמיד אך להעשיר ויש ללמד זכות על אנשים כאלו הגם דבאמת יש לו הון רב ועושר גדול עכ"ז כיון דלא זכה ואין מעשיו רצוים לפני המקום אז כל העשירות מתעלם ומתכסה ממנו ואז דומה לו כאלו אין לו כלום ונחשב בעיני עצמו כעני לכך הוא מייגע את עצמו להרויח עוד שסובר שאין לו במה לפרנס א"ע והסמוכין עליו. כי נגעו עיניו בעורון ואינו רוא' את עשרו כספו וזהבו וכשהתבונן היטב בענין זה תראה בחוש שכגון זה ממש הוא מעלות ומדות הצדיקים שאנו רואים אף שעובדים את הש"י כל ימי חייהם ומשגלים תמיד בכל עת מצות ומע"ט הם צועקים מכאב לבם שעדיין לא עשו כלום ולא עבדו לשמו ית' ולכאורה הוא זר דאסור לומר דבר שאינו אמת ובפרט לפניו ית' ויודע איש בנפשו אם הוא צדיק גמור ושב קיים התורה והמצות אך דהוא על בחי' א' הנ"ל דכל העובדות ומע"ט שעושה הצדיק בעוה"ז אינם

אלא

אלא בשעת עשייתו המצוה והעבודה הטובה אבל אח"כ תיכף ומיד יש לזה הסתלקות ועלייה למעלה והם נגנזים וצפונים בעולמות עליונים לפי ערך מעשה ידיו אשר הם מגיעים עד רום השמים העליונים וכ"ז עושה הש"י מחמת שהן בקדושיו לא יאמין פן ואולי עוד יחטא הצדיק הזה ואז יפגום גם כן במעשיו הראשונים לכך הקב"ה ברוב רחמיו וחסדו הגדול מסלקם ומעלה אותם לרום המעלות לעולמות הרוחניים העליונים אשר שם אין מגיע שום פגם וקטרוג ושטן ולכך הצדיק אינו מרגיש בהם כיון שאינם נגד עיניו אף שנותנים לו הארה גדולה אל מקור שורש נשמתו דכל המע"ט שעשה הנה שהם גנוזים למעלה עכ"ז הם מאירים לו כשמש להאיר נשמתו ובכלו אפ"ה כל מע"ט שלו נשכחים אז ממנו ודומה בעיניו כאלו לא עשה עדיין כלום איזה טוב לשמו יתב' ושופך מכאב הלב באמת וזהו בחי' יראי ה' וזש"ה אם תבקשנה ככסף היינו כשהסתכל היטב בבחי' של העשירים אשר מבקשים תמיד כסף ומטמונים והנה כמ"כ בסגולת המצות והמע"ט כמו העשירים בעולם כי מזה ההנהגה של העשירים תבין יראת ה' להתנהג בעשיית המצות ומע"ט וביראת ה' תמיד כל ימי חייך כמוהם בהוספת הון רב כי תדע מזה מדת הצדיקים הקדושים אשר הנהגתם הוא בבחי' דמיון העשירים שלא ישקטו ולא ינוחו כל ימיהם מלאסוף הון ועושר רב ומהם יראו וכן יעשו הצדיקים שלא יספיק להם מה שמסגלים תמיד מצות ומע"ט ומתאוים ומשתוקקים ונכספים לעשות עוד. וכן יזכנו הש"י לעשות מע"ט ומצות לאין שיעור וגבול וערך וכיה"ר אמן :

להפטרת תשא

בשם דודו הרב הגאון הגדול זללה"ה :

בגמ' ברכות א"ר חלבו א"ר הונא לעולם וכו' בתפלת המנחה. שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה שנ' ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו גו' ענני ה' ענני גו' ענני שתרד אש מן השמים וענני שלא יאמרו מעשה כשפים הוא עכ"ל הגמ' והנה כל העובר ע"ז משתומם למה הביאה הגמ' כאן זה הדרש על הפ' ענני ה' ענני ומה שייכות יש זה הדרש למימרא דרב חלבו אמר רב הונא ומה גם שלקמן במס' זו איתא זה הדרש ע"פ ענני ה' ענני בביאור יותר וז"ל הגמ' א"ר אבוהו למה נא' ענני פעמים עיי"ש ובהעיר לב ושום שכל י"ל דלכאורה יפלא ג"כ מימרא דרב הונא מהיכי מוכיח דאליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה שנ' בעלות המנחה ויגש אליהו כו' דילמא מעשה שהיה כך היה שאירע זמן תפלתו בזמן מנחה אמנם לעולם נוכל לומר שהיה נענה ג"כ בעת אחר אכן י"ל דקושיא חדא מתורצת בחברתה דאם קשה למה אמר לנביאי הבעל אש לא תשימו שלא כוונתו היה להראות נסים ונפלאות בכח השי"ת ב"ה ולהודיע לכל בחי העולם כי ה' הוא האלהים ע"כ אדרבה היה לו להגדיל הנס בכל היותר אפשרי שאינו הנס שישימו הם אש על מזבחותיהם לא ישרפו קרבנותיהם וא"כ למה אמר להם ואש לא תשימו . אמנם

י"ל בזה כי למעט בניסא עדיפא ליה ולא רצה להעמיס טירחא כביכול כלפי שכינה . אך קשה אם למעט בניסא עדיפא למה לו להביא כדי מים לקרבן שלו וכו' ויאמר שנו גו' ויאמר שלשו גו' מזה מוכח דרצונו היה להגדיל הנס . אך האמת הוא דלמעט בניסא עדיף וגם מצוה להריק מים על קרבנו זהו מטעם דאמרינן בגמ' ג' דברים נאמרו באש של מעלה וא' מהם היא אוכלת לחים כיבשים ולכך צוה להריק מים לאשר ידע בהם גם שבודאי תרד אש של מעלה מן השמים והיא אוכלת לחים כיבשים אבל לעולם למעט בניסא עדיפא וא"כ לפ"ז לא מוכח דאליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה כי דילמא מעשה שהיה כך היה וכנ"ל . אך לפ"ז ק' הפי' דלעיל דכפל בפ' ענני וא' כו' וענני שלא יאמרו מעשה כשפים הוא ולפי המבואר היאך יעלה על הדעת לומר שכשפים המה כיון שהיא אוכלת לחים כיבשים ובוודאי אין זה מעשה כשפים כ"א אש של מעלה וכנ"ל אלא ע"כ לומר דלעולם היה רצונו להגדיל הנס כל מה שהיה ביכולתו להראות לכל כי ה' הוא האלהים ופרסומי ניסא עדיפא ליה . וא"כ קשה למה אמר ואש לא תשימו היה לו להגדיל הנס עוד יותר וכנ"ל אלא מוכרחים אנו לומר ע"כ לאשר היה בזמן קודם מנחה עדיין וכמ"ש ויהתלו בהם אליהו עד הצהרים לזה היה ירא אליהו דאם ישימו אש יכול להיות שישרפו קרבנותיהם ולא יועיל תפלתו לאשר הוא עדיין קודם זמן מנחה כי עיקר קבלת התפלה היא בזמן מנחה ולזה בבוא זמן המנחה הגדיל הנס להפליא וצוה להריק מים על קרבנו ג' פעמים כ"כ היה בטוח שיהיה נענה בתפלתו אז בזמן המנחה . וא"כ עיקר ההוכחה הוא שאליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה הוא מזה הדרש ענני ה' ענני כי מזה מוכח לסתור הסברא דלמעט בניסא עדיפא . וגם ג' דברים נאמרו באש של מעלה . הכל נסתר . ומוכרחים אנו לומר דלהגדיל הנס עדיף ועיקר קבלת התפלה היא בזמן מנחה וכנ"ל ולכך מוכרח הגמ' להביא זה הדרש דב' פעמים ענני והבן זה היטב כי דברים מושכלים הם :

פ' ברכה

וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים . ונראה דהנה יעקב אבינו ברך את השבטים לפני מותו . ועשה אותם מרכבה לשם אדנ"י כמש"ה וזאת אשר דיבר להם אביהם . זאת הוא בחי' מלכות קדישא כמבואר במקום אחר והוא שם אדנ"י לשון אדנות ומלכות . ושם אדנ"י במילואו הוא שנים עשר אותיות כזה . אלף דל"ת נו"ן יוד . והם כנגד שנים עשר בני יעקב . ועשה את כל אחד מרכבה לאות אחת . אבל משה רבינו עשה אותם מרכבה לשם הוי"ה ב"ה . י"ב שבטי י"ה כנגד י"ב גבולי אלכסון כידוע . וזהו וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים שמתחילה היה במדריגת אלקי"ם נוקבא ומשה רבינו בירך אותם ועשה אותם להיות בבחי' שם הוי"ה ב"ה מדריגת איש דוכרא . וזהו איש האלהים בבחי' אלהים נעשה איש כנ"ל והבן :

איתא במדרש ששים המה מלכות אלו ששים מסכתות. ושמונים פילגשים אלו פתחיהן. כי התחלות האותיות של הששה סדרים עולה בגימ' שמונים, זרעים. מאימתי. מועד. יציאות השבת. נשים. חמש עשרה נשים. נזיקין. ארבעה אבות נזיקין. קדשים. כל הזבחים. טהרות. אבות הטומאות. וז"ש ושמונים פילגשים אלו פתחיהן היינו התחלות האותיות:

ה' שפתי תפתח וגו'. כי מה שדור המדבר מיאנו לעלות מצד שאמרו פה במדבר עינינו אל המן כי לא ידעו מה הוא ובבחי' ומדריגת מה אנחנו. אשר הוא למעלה ממדריגת המלאכים. ואיך נעלה לאכול מעבור הארץ. ופן ואולי נתגשם ח"ו מצד האכילה לזה אמר משה רבינו וראיתם את הארץ מה היא כלומר כי גם אוירא דא"י מחכים. ובבחי' מה הוא. מה הוא דייקא:

טובים מאורות שברא אלהינו. רומז על הצדיקים שהקב"ה נותן בהם כח ועוז להיות מושלים בהם בעצמם. וזהו אמרו בהם להיות מושלים ותיבת בהם נמשך למטה לתיבת להיות מושלים. ואלו השלשה סיבות בהם להיות מושלים דבוק. ויחדיו נגשים. ואח"כ יש להם כח למשול גם בקרב תבל: נ"א טובים מאורות היינו החכמים שמחה ואור בלבותם כי טובים מלשון בהטיבו את הנרות וזה בא מהמת שברא אלהים ויצרם בדעת בבינה ובהשכל. וכח וגבורה נתן בהם להיות מושלים תחלה על עצמותם. ואח"כ בקרב תבל והם מלאים זיו כי הם הם הממשיכים חסד בעולם ע"ד משוך חסדך ליודעך כי ה' חסדים יש כנודע. והנה חסד בריבוע יהן בגימ' מ"ש"ך עד"ז ה"פ ח' עולה מ'. ה"פ ס'. עולה ש'. ה"פ ד' עולה כ' והבן:

איתא במדרש שלשת חסיים המתים יקראו אותם על שמם. ע"פ אלפא ביתא. אברהם בנימין. ועוד שיהא שמי שיש בו מדת ענוה יעמוד תחלה בתחיית המתים. ועפ"ז יבואר הת"י. כד חמא משה ענוותנותי' דיהושע קרא להושע בן נון יהושע. פי' כי כשראה נקראו יהושע. אמר פן יתרעם יהושע על דבר זה כי אמר שגרמתי לו בזה שיתאחר לעמוד בתח"ה כי מתחלה היה התחלת שמו בה"א ועתה ביו"ד. אמנם כשראה בו מדה ענוה. נמצא הוא יעמוד בתחלה לתחייה ואז קרא אותו יהושע. והבן:

במדרש הנפטר מחבירו אל יפטר אלא מתוך דבר הלכה. ומאי הלכה יחיד ורבים הלכה כרבים. עכ"ל המדרש. פי' כי שם של שמירת הדרך הוא יוה"ך היוצא מן ס"ת מפסוק כי מלאכיו יצוה לך. והם ר"ת של י'חיד ו'רבים ה'לכה כ'רבים שהוא ג"כ שם זה:

קול ה' יחיל מדבר יחיל ה' מדבר קדש. דהנה הדיבור של מילי דעלמא נקרא קול והדבור שמדברין דברי תורה נקרא קול ה'. והפי' הוא כך. קול ה' היינו התורה. יחיל לשון המתן. כמו ויחל עוד שבעת ימים. דהיינו התורה הממתן על המדבר אותה. יחיל ה' מדבר קדש. כלומר הממתן ה' מדבר קדש על המדבר את התורה שיהיה דיבורו קדוש:

בגמ' אמר ר' אלעזר בן עזריה יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין וכו'. דכתיב עניה ושכורת ולא מיין. מיתיבי שכור מקחו מקח וכו' כללו של דבר וכו' אלא שפטור מן התפלה. מאי יכול אני לפטור דקאמר נמי מדין תפלה. עכ"ל הגמ'. קשה על לשון ראב"ע דהוה ליה למימר אלא מדי"ן תפילה קא אמינא מאי לשון נמי דקאמר. ועוד קשה שאם היה סברת ראב"ע לפטור את העולם מן הדין מחמת שכרות לא היה ליה למימר אלא סוף הפסוק שכורת ולא מיין. ומאי מייתי תחלת הכתוב. עניה. וי"ל ע"פ דאי' בגמ' ג' מעבירין את האדם ע"ד וע"ד קונו ואחד מנייהו עניות למאי נ"מ למיבעי רחמי. נמצא מ"ש ראב"ע יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין דכתיב עניה ושכורת ולא מיין כוונתו היה למיפטר מכל המצות מחמת עניות. ומן התפלה מחמת שכרות. אבל המקשה לא הבין כוונתו. וסברת המקשה היה שכוונת ראב"ע לדייק מן שכורת ולא מיין שכל העולם פטורין מן הדין ומשום זה הקשה הלא שיכור חייב בכל המצות חוץ מן התפלה. ותירץ ראב"ע מאי יכילנא לפטור דקאמר נמי מדין תפלה. פי' מה שאני מייתי סוף הפסוק שכורת וגו'. כוונתי ג"כ לפטרו מדין תפלה כי מכל המצות המה פטורין מן הדין מחמת עניה. והבן:

בגמ' לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב שבהם בנות ישראל יוצאות בכלי לבן שאולות שלא לבייש את מי שאין לו. ואיתא עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם. וכ"א מראה באצבעו. שנא' ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה וגו'. ועוד איתא בגמ' עתיד הקב"ה לעשות לכל צדיק וצדיק מדור בפני עצמו כדי שלא יהא אחד נכוה מחופתו של חבירו. ולכאורה שני המאמרים סתרי אהדדי. ותירץ מ"ש בגמ' עתיד הקב"ה לעשות מדור וכו' קאי על עוה"ב עולם הנשמות שהשכר טוב שנותן השי"ת לכל צדיק בג"ע הוא רק לפי מעשיו בעוה"ז. ולפיכך עשה הקב"ה לכל צדיק מדור בפ"ע זו למעלה מזו לפי מעשיו בעוה"ז אחד גדול מחבירו. כן השגת כל צדיק בעוה"ב אחד גדול מחבירו במדור אחד. ואם יהיו כולן במדור אחד ויראה הצדיק אשר השגות השני יותר גדול ממנו יקנא אותו היינו אע"פ שאין שם שום קנאה ותחרות לא שיקנא אותו על גודל השגתו רק שיקנא אותו מפני מה לא עבד הוא את השי"ת בעוה"ז בעבודה כזאת אבל לימי המשיח יהיה לכ"א השגה גדולה לא מצד עצמו ומעשיו ואפילו מי שיהיה ראוי מצד מעשיו להשגה זו יסיר ממנו השי"ת השגתו שיש לו מצד מעשיו. וכל השגתו יהיה רק מחסדי הא-ל. אשר כ"א בשוה מראה באצבעו הנה אלהינו זה וזהו שאמרה הגמ' עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם. כי מחול הוא בעיגול. כלומר שכולם יעמדו בעיגול וקב"ה כביכול נקודה האמצעית של העיגול. וכ"א מראה באצבעו הנה אלהינו זה כלומר שיהיה לכ"א השגה גדולה בשוה וההשגה הזאת תהיה מחסדי הא-ל ית' לא לפי מעשיהם. וזהו כוונת הגמרא לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב ר"ת באלפא ביתא ואות ט"ו שבא"ב הוא אות סמ"ך שהוא עגול רמז שיעמדו כולם בהשגה אחת. שבהם בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולים. ר"ל שכולם יהיה להם השגה

שאת. לא לפי מעשיהם רק מחסדי האל. כדי שלא לביישו את מי שאין לו. ואע"פ שהגמרא כוונה אל דבר אחר. אבל התורה כפטיש יפוצץ. ואולי גם לזה רמזה הגמרא:

ואבלו כשעריך ושבעו. וקשה האי כשעריך מיותר. אכן הענין הוא כי הנה עיקר נתינת הצדקה לעניים אין הכוונה שיתן להעני כ"כ שישבע העני מנהיכהו. כי הוא מן הנמנע. רק השביעה לעני הוא מאת השי"ת לבדו. רק בכל דבר צריך להיות מקודם אתערותא דלתתא והשי"ת ברחמיו רצונו תמיד להשפיע לברואיו כל טוב. ובעבור זה צריך אתערותא דלתתא לפתוח השער של השפע. וז"ש הפסוק ואכלו בשעריך הם כוונתך עם הצדקה מה שאתה נותן להם. לאכול בשעריך. דהיינו שתפתח את השער של השפע. ושבעו אז יהיה לעניים שביעה מרחמי השי"ת כנ"ל. וזהו פסוק תפתח וגו' האי את הוא מלשון עם כלו' עם פתיחת ידך שאתה פותח לצדקה לעניים תפתח אתה שער השפעה שישפיע להם השי"ת כפי צרכם: וכבר דברנו מזה בפ' תרומה ע"פ ויקחו לי תרומה כו' ע"ש:

חכמים המה להרע ולהיטיב לא ידעו. דהנה איתא ע"פ להרע או להיטיב. אוכל להיטיב לא אוכל להרע. וזהו כוונת הנביא. חכמים המה להרע. פי' שרוצים לקנות שלימות עם מדת להרע. היינו שלא יאכלו וע"י התעניות והסיגופים המה רוצים לקנות השלימות. ולהיטיב לא ידעו. פי' להטיב שיאכלו ועי"ז יקנו שלימות זה לא ידעו והבן:

כה אמר ה' אלהי ישראל שימו איש חרבו על ירכו וגו'. פירש"י והיכן אמר זובח לאלהים יחרם כך שנוי במכילתא. ע"כ פירש"י. והנה מה הי' קשה לרש"י והיכן אמר הלא משה רבינו אדון כל הנביאים אמר כה אמר ה' ובודאי כן שמע מפי הגבורה. ותו ק' הלא במכילתא איתא לסיפוך ע"פ זה. וז"ל לא היו דברים מעולם ומשה בדה מלבו. והטעם הוא כי אי' בכמה מקומות החילוק שבין משה רבינו ע"ה לשאר נביאים שכל הנביאים נבאו בכה. ומשה ניבא בזה הדבר. ולהבין החילוק שבין לשון כה. לזה הדבר. כי משה רבע"ה העיד הכתוב עליו פ"א בפ אדבר בו שראה נבואתו באספקלריא המאירה. ולא הי' שום דמיון בנבואתו. רק דיבר עם השי"ת כביכול כאשר ידבר איש אל רעהו. ולכן אמר נבואתו בלשון זה הדבר כי אותו הדבר אמר לו הקב"ה בפי' אבל כל הנביאים דברו באספקלריא שאינ' מאירה רק כמו דמיון פי' שהי' מדמה מילתא למילתא. ועפ"ז הי' קשה לרש"י ז"ל כאן ע"פ כה אמר ה' דהיינו שלא שמע נבואתו בפירוש. רק שהיה מדמה מילתא למילתא. והיכן אמר. פירוש לאיזה דבר היה מדמה מזה. ואמר רש"י ז"ל לדיבור זובח לאלהים יחרם. לא שפיר הביא פירוש המכילתא כי זה גם כן היה קשה להמכילתא שכאן אמר משה בלשון כה ולא בלשון זה הדבר אלא לא היו דברים מעולם דהיינו שלא הי' דיבור כאן בפירוש. אלא משה בדה מלבו פי' שהיה מדמה מילתא למילתא כנ"ל והבן:

מדרש ויבחתו ארנה שבע פעמים. למה שבע פעמים כי שבע יפול צדיק וקם. ד"א למה שבע אמר לו הוי רואה א"ע כאלו את נתון לפנים משבעה קונקלין ויושב ודן ואני נידון לפניך ואת ממלא עלי רחמים. א"ר חנינא בר' יצחק לא זז משתחוה והולך משתחוה והולך עד שהכנים מדה"ד למדה"ר. עכ"ל המדרש. כי כל אדם מחויב לעבוד את השי"ת באלו השבעה מדות. א' אהבה לאהוב את השי"ת ואת תורתו ומצותיו בכל נפשו ולעשות נחת רוח להקב"ה. ב' יראה. ליראה ממנו ית'. ג' תענוג היינו שיהיה מכל עבודתו תמיד תענוג לו ית'. ד' נצוח. ה' הודיה. היינו שיודה להשי"ת תמיד על כל ניסיו וישועותיו. ו' חי עולמים. היינו לקשר כל העולמות להשי"ת שיתן להם חיות ובעבור זה נקרא הקב"ה חי עולמי' שהוא מחיה את כל העולמות. ז' מלכות. פי' שירא' תמיד בעצמו אם עשה איזה עבודה ולא ירגיש בעצמו שהמליך עליו השי"ת בכל גופו ובכל איבריו וגידיו אין עבודתו נחשבת לכלום. רק יראה כ"א שיעשה עבודתו בהתלהבות והתחזקות גדול. ושירגיש שהמליך עליו ממה"מ הקב"ה על כל גופו וכל איבריו. וכל עבודתו לא יהיה רק לה' לבדו. אבל מי שממליך ח"ו עליו המלכה היצונית ר"ל אזי נפלו ח"ו השבעה מדות אלו ... בהשבירה ר"ל. והחכם במוחין גדלות שלו מעלה אלו הז' מדות מהשבירה לפני רום. וזהו למה שבע פ"ס כי שבע יפול צדיק וקם פי' החכם בנפילתו למוחין דקטנות עבור זה בהתחזקות למוחין דגדלות הוא מקים השבעה נפילות למעלה לפני רום. ד"א הוי רואה א"ע כאלו את נתון לפנים משבעה קינקולין וכו'. פי' שיעקב עלה למעלה לפנים מן' קינקולין היינו לעולם האצילות וגם לא היה לעשו הרשע שליטה עליו. א"ר חנינא בר' יצחק לא זז משתחוה והולך משתחוה והולך עד שהכנים מדת הדין למדה"ר פי' שר"ח בר"י אמר שעוד גדול מזה היה עבודת הקודש של יעקב אע"ה. שאברהם הי' מדת החסד ויצחק היה בחי' דין ויעקב בחיר שבאבות היה לו אלו השני מדות כי אברהם ויצחק. היינו חסד וגבורה. ולפיכך צורתו של יעקב חקוקה תחת כסא הכבוד והכנים מדת הדין למדת הרחמים פי' שהיפך הדינים לרחמים גמורים:

כל דבר הבאה לידי חימון אדם יוצא בה ידי חובת מצה וכל דבר שאין בא לידי חמוץ אין אדם יוצא ידי חובת מצה. כי העיקר העבודה החשובה באדם הוא כשעובד את השי"ת רק אפי' בדברי הרשות ומעשה אותם לה' אבל מי שאינו עובד להקב"ה רק בדברי תורה ותפלה לחוד אין עבודתו כ"כ חשובה לפני המקום. וזהו כ"ד הבאה לידי חימוץ שיכול אדם לטעות בשביל תאוות הגשמיות או תאוות עולם אדם יוצא בה ידי חובת מצה כשעושה הדבר ההוא ואין מחשבתו טעה בזה לתאוות העולם רק לה' לבדו יוצא בה ידי חובת מצה. וכ"ד שאין בא לידי חימוץ היינו שעבודתו הוא רק בתורה ובתפלה לחוד וכיוצא בהם אין יוצא בה ידי חובת מצה והבן:

ואבוא היום אל העין פירש"י היום יצאתי והיום באתי מכאן שקפצה לו הדרך. ולכאורה מנין לרש"י שקפצה לו הדרך היכי מוכח מהקרא זאת. שמא

יצא

יגה אליעזר זה כמה ימים. וי״ל דהנה איתא בס׳ קבלה שהשם של קפיצת הארץ הוא אהו״ה והוא ר״ת של ׳את ׳השמים ׳ואת ׳הארץ והר״ת של ׳והשבת ׳היום ׳אל ׳הענין הוא ג״כ שם הנ״ל. אך עדיין צריכים לידע אם קפצה לו הדרך. או אם הוא קפץ להדרך. אך שהשם של קפיצת הדרך הוא היפך אהו״ה היוצא מר״ת א״ת ה״שמים ו״את ה״ארץ. וכאן השם של ו״השבת ה״יום א״ל ה״ענין הוא להיפך וה״ס. מכאן מוכיח רש״י שקפצה לו הארץ. פי׳ שהארץ קפצה אליו:

כאשר דבר ה׳ ביד משה לו. הנה להבין הלשון ביד משה. היה לו לכתוב כאשר דבר ה׳ אל משה. ואי׳ בתקוני הזוה״ק שרמוזי דידין על הידים נרשם כל מעשה איש ותחבולותיו. ומשה רבע״ה היה לו כ״כ הזדככות הגוף עד שכל התורה היה רשום בשתי ידיו תורה שבכתב ותורה שבע״פ. ואם לא היו בני ישראל חוטאים בעגל לא היה צריך משה רבינו לקבל הלוחות כי על שני ידיו היה נרשם כל התורה כולה. וזהו פי׳ הפסוק כאשר דבר ה׳ ביד משה. שכל דבורי ה׳ היו נרשמים על יד משה. ואם היה נרשם התורה על ב׳ ידיו של משה לא היה כח להס״א לשלוט. אך מחמת חטאם ישראל. הי׳ ידי משה כבדים ויקחו אבן וישימו תחתיו. פי׳ היה צריך ליקח אבן הייני הלוחות תחתיו פי׳ תחת הידים. ואהרן וחור תמכו בידיו מזה אחד ומזה אחד. פירוש שהיו צדיקים גדולים ורצו בהזדככותם לתמוך ידי משה מזה אחד ומזה אחד פי׳ שיהיה נרשם על שתי ידיו שתי תורות תורה שבכתב ותורה שבע״פ. אך מחמת התגברות החטא היה צריך לקבל הלוחות. והיו ידיו אמונה עד בוא השמש פי׳ עד שיבוא הגואל ב״ב כמאמר הכתוב לפני שמש ינון שמו ואז כל התורה יהיה נרשם ע״י משה. ויעביר ה׳ את רוח הטומאה מן הארץ ומלאה כל הארץ דעה. וזהו כמאמר ר׳ אליעזר אמר אוי לכם שתי זרועותי שהם כשתי תורות. שהיה לר׳ אליעזר כ״כ הזדככות הגוף עד שהיו שני זרועותיו שני תורות כנ״ל. והבן:

אתם נצבים היום כולכם גו׳ מחוטב עציך עד שואב מימיך. הנה מה ענין שני המדריגות שדיבר שמנה משה מי הוא בין שניהם הדרגה היותר חשובה. אך הענין הוא חוטב עץ הוא העובד את ה׳ בסיגופים גדולים בחי׳ חוטב עץ דרגא התחתונה. ושואב מים הוא בחי׳ העובד השואב מיין עילאין בשכלו בחי׳ היותר גדולה ועם אלו שני המדריגות דבר משה:

איתא בזוה״ק פ׳ נח. אמר ר׳ אחא כד חטא אדם קדמאה היה כל העולם בסכנתא עד דהקריב נח קרבן לה׳. וכן איתא בזוה״ק לקמן ע״פ וירח ה׳ את ריח הניחוח עיי״ש. וקשה מדוע לא הקריב נח קרבנות קודם המבול והיה מכפר על בני דורו וכן הקשה רב אחא בעצמו שם. וכי נח שהיה צדיק מדוע לא הציל מפיהם את כל בני דורו ותירץ כי לא היו אז בני דורו שנקשר באילנא דחיי ע״ש וא״כ קשה קושיא הנ״ל הלא ע״י קרבנות היה יכולת ביד נח להציל את כל בני דורו ממיתתם. אכן הענין הוא. דהנה כתיב בפסוק כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ ודרשו חז״ל אף בהמה חיה ועוף נזקקין לשאינן מינן א״כ לא היה ידועה לנח איזה בהמה כשרה להקרבה כי כן פסק הרמב״ם ז״ל אם יתערב רובע א׳ אפי׳ בתוך אלף לא בטל ופוסל את כולן מלהקרבה ולפ״ז היו אז כל הבהמות פסולין מלהקריב אף מהן קרבן כי התערובות היה בכל העולם אמנם כשבאו מעצמם אל התיבה וכל שהתיבה קולטתו תמה היו מהכשרים ולכן מהם לקח נח אחר המבול להקריבה קרבן לה׳ אבל קודם המבול היו כולן פסולין להקרבה מפני התערובות האיסור כנ״ל. ולפ״ז נוכל לפרש דברי הזוה״ק שלא יהו סותרים דחז״ל ע״פ כי מלאה הארץ חמס ודרשו חז״ל לא נחתם גז״ד כ״א בשביל הגזל ובזוה״ק מבואר להיפך במה דאי׳ שם כי לא נחתם גז״ד רק בשביל זנות ולפי דברינו הנ״ל אפשר לומר שזה כוונת הזוה״ק דהנה באמת לא נחתם גז״ד אלא מחמת החמס אשר בכפיהם כדברי חז״ל. אך אם היה לא נמצא לנח בהמה כשרה להקרבה היה מכפר עליהם לקרוע משם הגז״ד ולקשר אותם באילנא דחיי אך מחמת הזנות שהיה תערובות בעולם ולא היה ידוע לנח איזה בהמה כשרה להקרבה לזה לא הקריב קרבן קודם המבול וזה כוונת הזוה״ק שלא נחתם גז״ד אלא בשביל זנות כנ״ל ושניהם לדבר אחד נתכוונו. והבן:

מה שהקשו הקדמונים מ״ט לא מל אאע״ה א״ע טרם שנצטוה מפי הגבורה הלא אמרו חז״ל שקיים אברהם אבינו את כל מצות התורה ואפי׳ דקדוקי סופרים וא״כ מדוע לא עשה המצוה הזאת בעצמו מבלי צווי ה׳ עכ״ל. והנה צריך לדעת מנין בא לו הידיעה לאאע״ה להבין את התוה״ק טרם שניתנה. כי לא היה בשני האלפים הראשונים שום התגלות התורה רק סודות ויחודים עליונים ואחר כך כאשר נמסר לנו התוה״ק ע״י משה רבינו במעמד הר סיני הנק׳ תורה שבכתב. אז נתגלה לנו דקדוקי מצות ע״י לבושי התורה הנק׳ פרד״ס ועל ידי י״ג מדות אשר נמסר לנו בע״פ וזהו נק׳ תורה שבע״פ. אכן שורש הדבר כי אאע״ה מאז הכיר את הבורא ב״ה וב״ש שיעבד נפשו ורוחו ונשמתו לעבודתו ית״ש שלא לעשות שום תנועה קלה באחד מאבריו להנאת עצמו וכל כוונתו היה לעשות נ״ר ליוצרו. ועי״ז נתקשר כל הרמ״ח איבריו בשורש העליון להיות מרכבה לשכינה הק׳ וע״י האיברים השיג את כל מצות התורה כי רמ״ח איברים של אדם הם רמ״ח מ״ע ושס״ה גידיו הם מצות ל״ת. ועי״ כל אבר ואבר נגלה לו שורש המצוה השייך לאותו האבר ולזה קודם שמל את עצמו לא נתגלה לו שורש מצות מילה כי עדיין היה זה האבר מכוסה. ואחר כך כאשר חתך את הערלה אז ראו עיניו שורש המצוה הזאת ע״י אבר הנגלה והבן. ועפ״ז נוכל לפרש הפסוק. וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחוט את בנו. ולכאורה תי׳ וישלח אברהם את ידו הוא למותר ולא היה צריך לכתוב רק ויקח את המאכלת. ועוד איך שייך ענין שליחות אצל יד שלא הדבר תלוי ברצון אדם לעשות עם איבריו כרצונו. אך הפי׳ הוא כאשר אמרנו כי כל עשיות של אאע״ה לא היה להנאת עצמו בלתי לה׳ לבדו. ובזה נתקשרו כל רמ״ח איבריו לעבודתו ית׳ והנה כאשר רצה אאע״ה להעלות את יצחק בנו עולה לה׳ וזה לא היה

רצון הבורא רק לנסותו ולא לשוחטו לכך היה צריך שאע״ה לכוף את ידו לעשות שליחותו וזהו וישלח והבן:

בראשית

אעשה לו עזר כנגדו. הענין הוא כמבואר בזוה״ק כאשר עלה ברצונו הקדוש לברוא את העולם היה בשביל שיהיה לו אומר מלך כו׳ וכבר ביארנו מזה ע״פ ה׳ מלך גאות לבש עיי״ש. לפיכך צריך כ״א נשעבד כל רמ״ח איבריו לעבודתו ית״ש להמליך עליהם שמה״מ הקב״ה וזהו ענין מרכבה של מטה כי על ידי זה יהיה אדם מרכבה לשכינתא קדישא ובעשייתו איזה מצוה בדו״ר בשם כל ישראל. אז הוא מעורר ג״כ לבבות ישראל לעבודתו ית״ש כי רמ״ח איבריו הם מקושרים ברמ״ח מ״ע כ״א בשורש שלו כנודע. אמנם צריך כל האדם להתבונן בנפשו אם עבודתו היא תמה מבלי פסולת היצר חלילה לבל יפול מן הדביקות ע״י טירדת וסיבת הזמן כי אז בנקל יגיע אליו עצת היצר חלילה להכשילו וכמאמר חז״ל עבירה גוררת עבירה. וגם אמרו עבר עבירה ושנה נעשה לו כהיתר. והוא לא יבין כל זאת כמ״ש כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו. והעצה היעוצה לזה להסתכל במי שכנגדו היינו אם יראה באדם אחר שעושה איזה דבר שלא כהוגן יחשוב גם הוא בדעתו מפני מה הזמין ה׳ לפני לראות הדבר הזה אם לא כי הנגע הזה נוגע בקירות הבית שלי. ומחמת השתת היצר טח עיני מראות. וישוב אל ה׳ וירחמהו ובזה יגרום הפעולה להשני היינו כנגדו לעורר לב השני בתשובה כי עיקר הפעולה של התשובה שלו היה על ידי כנגדו והבן. ועפ״ז יש לומר הפסוק כי תראה שור אויבך או חמורו תועה השב תשיבנו לו דהיינו כשתראה נפש הבהמיות של אויבך שונה מדרך האמת אז ישוב הוא בעצמו אל ה׳ כנ״ל ויצמח מזה טובה גם להשני לעורר לבו בתשובה וזה השב תשיבנו לו. והבן:

בשלח

אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל. דקשה להבין על חוזק הבטחון הזה של האויב אשר בודאי ינצח במלחמה. שלא פן יתחזק הצד שכנגדו. אבל הוכן הענין הוא דהנה כתיב ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים ודרשו חז״ל שריפו ידיהם מד״ת ועי״ז היה בכח קליפת עמלק להרע להם. וקשה מדוע תפסו חז״ל עזיבת התורה בלשון רפיון ידים הלא עיקר קיום התורה והמצות הוא בלב כמ״ש והיו הדברים האלה על לבבך. ולהיפך ח״ו מקונן עליהם הנביא השמן לב העם הזה. אבל שורש הדבר הוא דהנה כתיב בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ דאית בהון כ״ח אתוון אשר בהם ברא הקב״ה את השמים ואת הארץ והמה מספר שני פעמים י״ד דהיינו יד הגדולה ויד החזקה. ואי׳ בזוה״ק אסתכל באורייתא וברא עלמא וכן דרשו חז״ל ע״פ יום הששי כי נתחזקו שמים וארץ בעת קבלת התורה ביום הששי בסיון במעמד הר״ס וגם אמחז״ל בראשית בשביל ראשית וכו׳. ועפ״ז יבואר הפסוק כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים כי ע״י שנתן להם התוה״ק נתחזקו שמים וארץ. אשר נבראו באותיות מספר כ״ח כנ״ל ובשביל זה חיזק ידי עמו דהיינו יד הגדולה ויד החזקה לתת להם נחלת גוים. אמנם הי׳ כאשר יעזבו את התורה. אז נאמר וילכו בלא כ״ח לפני רודף ופגע בהם קליפת עמלק הנק׳ ג״כ ראשית שנא׳ ראשית גוים עמלק. וזהו כוונת חז״ל שריפו ידיהם מד״ת דהיינו השני ידים יד הגדולה ויד החזקה מספר כ״ח אותיות הנ״ל אז ויבוא עמלק. והנה כתיב כי יד על כס יה מלחמה לה׳ בעמלק מדור דור. כבר פירשנו בכמה מקומות סוד מלחמת עמלק כי כל איש הישראלי צריך ללחום מלחמה זו ולמחות שורש הרע ושר קליפות עמלק הטמון בקרבו מיום הוולדו כמ״ש כי רע ומר עזבך את ה׳ מ״ר הוא מספר עמלק וזהו הקליפה המשמאלת בלילות ר״ל אשר שרשו הוא רל״י ויעקב אבינו ע״ה הי׳ בכחו לבטל קליפה זו. כמחז״ל ע״פ כחי וראשית אוני ולכן ר״ת רל״י הוא רחל לאה יעקב ולעתיד לבוא כאשר יתגדל ויתקדש שמו של הקב״ה אז יתבטל קליפת עמלק ויתהפכו מן מ״ר לר״ס ועפ״ז נאמר רם על כל גוים ה׳. וזהו ג״כ כוונת המקוה דהיינו שיעור המקוה מ״ס סאה והסאה ששה קבים ש״ה מספר ר״ס כנ״ל. וע״פ הכוונה הזאת אשר יגשו באומנות כאשר יבוא אל תוך המים דהיינו חסדים עליונים ואז יתהפך מ״ר לר״ס כנ״ל. והנה עיקר מחיית עמלק אשר יהיה לעתיד ב״ב ויתגלה מלכותו לעין כל ותרומם קרן ישראל יהיה ע״י יד השלישי הנק׳ יד הרמה כידוע לי״ח. ויהיה הצירוף מן ג׳ פעמים יד מספר מ״ב סוד שם מ״ב הקדוש אשר ע״י יוריד הש״י טל של תחי׳ ויחיה בו את המתים. אבל לע״ע אין בכחנו להשתמש בשם זה כ״א לעתים וזמנים ידועים. וכאשר עשה ה׳ נסים לישראל בהוציאם מארץ מצרים כמ״ש ובנ״י יוצאים ביד רמה היינו על ידי יד השלישי הנקרא רמה כן מסר ה׳ סודו ליראיו ונתן כח להשתמש בשם זה לעתים וזמנים ידועים כמו אליהו ואלישע אשר עשו נסים לשנות הטבע ולהחיות מתים. ולעשות נסים למעלה מהטבע. ועפ״ז נוכל לפרש דברי הגמ׳ רבי יוחנן חלש על לגביה רבי חנינא לבקרו א״ל חביבין עליך יסורים. א״ל לא הן ולא שכרן. א״ל הב לי ידך ויהב ליה ידיה ואוקמיה ומקשי הש״ס וליקום ר׳ יוחנן לנפשיה ומשני אין חבוש מתיר עצמו כו׳ עכ״ל הגמ׳. והנה הדברים תמוהין מאוד להבינם כפשוטו. השאלה והתשובה. וגם למה דווקא א״ל הב לי ידך וכי ע״י אחיזת היד תמשוך אליו הרפואה מן השמים. אם לא ע״י תפלה ותחנונים. אבל שורש הדברים כאשר ביארנו לעיל. אך נקדים עוד לבאר ענין יסורים של אהבה כי יש בזה שני דרכים א׳ אשר צריך כל איש הישראלי לדבק נפשו באהבה בש״י ובתורתו הק׳ כמ״ש חז״ל איזהו יסורים של אהבה כל שאין בו ביטול תורה וביטול תפלה וזה יהיה שכרו בעוה״ז לעבוד את ה׳ מתוך הרחבה גדולה כמחז״ל כל המקיים את התורה מעוני

שפו לקיימה מעושר. והנה עניות ר"ל נק' יסורים גדולים כדאמרינן בגמ' כל יסורים ולא יסורי עניות וגם אמרינן גדול נסיוני עושר מנסיוני עוני כמו שאמר הכ' עושר שמור לבעליו לרעתו דהיינו לנסותו מדרך התורה והמצות ח"ו כי ע"י עשירות יכול האדם בנקל למלאות תאוותו מתענוגי העוה"ז אבל כשהצדיק עמד בנסיון לקבל היסורים באהבה והוא לקיים את התורה מעוני לבל יהיה בו ביטול תורה ותפלה ח"ו אז יהיה שכרו בעוה"ז לעמוד ג"כ בנסיוני עושר ולקיים את התורה מתוך הרחבה גדולה. ועפ"ז יש לפרש דברי חז"ל שכר מצוה מצוה והלא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא ולפי דברינו הנ"ל ניחא. וזהו מ"ש חז"ל אצל הצדיקים מתחלתן יסורין וסופו שלוה דהיינו נסיוני עושר כנ"ל:

עוד יש דרך נכון מאוד בעניני יסורים של אהבה אצל המקבלים עליהם יסורים מתוך אהבת ישראל ועי"ז מקשרים אהבת ישראל לאביהם שבשמים ביחוד גמור ואז נתבטלו כל הדינים קשים ע"י יסורים הנ"ל כי הוא מעורר בחי' השליטות הנק' יד הרמה כנ"ל וזהו ששאל ר' חנינא את ר' יוחנן על איזה דרך הוא קבלת היסורים שלו אם לקבל שכרם דהיינו שכר מצוה כנ"ל או בשביל טובת ישראל להמתיק הדינים בשרשם ולהמשיך על כ"י שפע וברכה וחיים ממקור העליון ע"י יד השליטה כנ"ל. ועי"ז השיב ר' יוחנן לא הן ולא שכרן רק גודל כוונתי לחבר ולייחד אהבת ישראל לאהבת הקב"ה וכנ"ל. ולזה נתחכם ר' חנינא ועשה היחוד הגדול והנורא ע"י אשר קבל לעצמו היד של ר' יוחנן להיות אלו ב' ידים. דהיינו יחוד של שם מ"ב הק' כנ"ל ואז יהיה כח בידו לשנות הטבע מדין לרחמים גמורים ואשר אמרו אין חבוש כו' כמאמרם ז"ל ע"ש ויעזור לו אבישי בן צרויה עזרו בתפלה ולא היה כח ביד דוד לבדו ללחום נגד הפלשתים כי אין חבוש וכו'. ומעתה נבאר לענין הראשון כי כל איש הישראלי צריך ללחום מלחמת ה' צבאות ולמחות שורש עמלק הטמון בקרבו וכאשר ידבק נפשו בדרכי התורה והמצות אז ישמור אותו ה' מכל דבר. שמא ר"ל כמאמר הז"ל תורה אגינא מגנא והשמירה הוא ע"י אותיות השניות מן השורש דהיינו עיקר שורש עמלק שמשמא ר"ל הוא רל"י והשמירה הוא האותיות הסמוכות להם דהיינו שמ"ך וזהו כוונת הפייטן שמך מעולם עובר על פשע דהאותיות שמ"ך תופף כל היום על האותיות רל"י לבל יקרב אל האדם להשפיע אותו בטומאת קרי ח"ו וזהו שתיקנו חז"ל לומר בזמירות בליל שבת מש"ך חסדך ליודעיך אל קנא ונוק' כבר פירשנו בזה מדוע לא כתיב אל רב חסד. עיי"ש. אמנם גם לפי דברינו הנ"ל מתורץ שפיר דהיינו אותיות שמ"ך השומרים את ישראל ברוב חסדי ה' לבל יזיק אותם הקליפה רל"י השוכן בקרבך כנ"ל ולכן תקנו חז"ל להניח אצבעו הנק' אמה על מזוזות הבית בעת בואו הביתה ובעת צאתו מביתו החוצה וגם בלילה קודם השינה יניח אצבעו על השם שד"י הנרשם על המזוזה ויאמר שדי ישמרני מכל דבר רע כ"ז הוא ע"פ הכוונה הנ"ל כי כאשר יחבר מספר אמ"ה אל השם שד"י יהיה בין הכל מספר שמ"ך כנ"ל. ועי"ז ישמר ה' אותו מכל מכשול

וזהו פי' הפסוק אמר אויב ארדוף וכו' אחלק שלל כי האויב הוא היצה"ר שם בטחונו כאשר יחלק שלל הוא גי' שמ"ך פי' שיסיר השמירה ממנו ויהיה נשאר השורש שלו רל"י הוא קליפת עמלק. ואז ישיג וישמא ח"ו את כולם ויתגבר על בני אדם להכשילם ח"ו וה' ברחמיו ישמרנו ויצילנו מכל דבר רע ומפחד לילה מעתה ועד עולם וכן יהי רצון אמן:

יתרו

אם את הדבר הזה תעשה וצוך אלהים ויכלת עמוד. ופירש"י ז"ל. תמלך בגבורה אם מצוה אותך לעשות כן תוכל עמוד ואם יעכב על ידך לא תוכל לעמוד. והנה קשה להבין מ"ש רש"י ז"ל ואם לאו לא תוכל לעמוד הלא הקב"ה נתן כח ביד משה לעשות את הניסים האלה כן יוסיף ה' כח ביד משה לעשות גם את הדבר הזה שלא ע"פ הטבע. אך הענין הוא כי יש שני מיני מורי ישראל. א' הוא אשר יורה לעדת בנ"י דרכי התורה והמצות כל חוקותיו ודקדוקיו ודיני איסור והיתר. וכולם סרים למשמעתו בדיני ממונות לשפוט בין איש ובין רעהו. ועוד יש המייחד ומקשר לבות ישראל לאביהן שבשמים. וע"י תוכחתו מעלה את ישראל לקשר אותם בקשר עליון ולהוריד להם שפע וברכה וחיים ממקור הברכות. והנה הצדיק הזה צריך להיות תמיד בדביקות גדול בל יפרדנו בני אדם. אף כי לפעמים הוא מחבר א"ע באהבי"י ללמדם דברי אלהים חיים ועי"ז מעורר את לבבם לשוב אל ה'. אמנם אח"כ ע"י התעוררת בנ"י לבו בוער בקרבו כאש מתלקחת מגודל אהבת ישראל. ואז הוא מחבר ומייחד אהבת ישראל לאהבת הבורא ב"ה. וכל התחברותו עם בנ"א הוא רק לעבודתו ית"ש. ולא כצדיק הא' המתחבר עם בנ"א בכל עת לדין ולהורות לכל מי שיצטרך. ומעתה נבוא לבאר דברי הכתובים הנ"ל והנה בהתחלה אשר שאל יתרו למשה. הכפיל את דבריו. כי אמר מה הדבר הזה אשר אתה עושה לעם. מדוע אתה יושב לבדך וכו'. וגם משה בתשובתו הכפיל את דבריו. אשר אמר כי יבוא אלי העם לדרוש את אלהים. וכי יהיה להם דבר בא אלי. ושפטתי וכו' והודעתי וכו'. כי המה מדברים מענין שני הצדיקים הנ"ל. ולכן שאל יתרו את משה מה זה אתה עושה לעם. דהיינו איזה צדיק אתה. אם לדין ולהורות. או לקשר ולייחד אהבת ישראל לאביהם שבשמים. והשיב משה כי הוא עוסק בשני דרכים ולכן אמר בכפל לשון. כי יבוא אלי העם לדרוש את אלהים דהיינו לעורר את לבבם בתשובה. ועוד אמר כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטתי וגו' והודעתי וגו'. דהיינו כי הדבר מוטל עלי ג"כ לדין ולהורות ועי"ז אמר יתרו לא טוב הדבר אשר אתה עושה דהיינו כי הצדיק המעלה נשמות ישראל צריך להיות תמיד בדביקות כנ"ל. ולכן אמר לו יתרו איעצך וגו'. היה אתה לעם מול האלהים כאשר אמרת. ואתה תחזה דהיינו לדין ולהורות תבחר אנשים אחרים תחתיך. וז"ש יתרו בסוף הפ' אם את הדבר הזה תעשה וצוך אלהים

ייכלה עמוד. ופירש"י ז"ל המלך בגבורה כי זה כלל גדול אשר אדם א' אין ביכלתו לעשות שני דרכים הנ"ל ולכן מסר לו סימן. אם ישכים ה' על ידו לבהור אנשים אחרים לדין ולהורות אז הוא יהיה נאמר לדיק הדור מול האנשים כאשר אמר. ואם יעכב על ידו אז לא יכול לעמוד דהיינו שהוא לא יהא נאמר לדיק הדור כנ"ל רק ינתן לו השי"ת לדיק אחר במקומו והבן:

ע"פ אשכילה בדרך תמים מתי תבוא אלי אתהלך בתם לבבי בקרב ביתי. יש לפרש ע"פ מה דאיתא בגמ' ברכות כשעלה עמוד השחר נכנסו חכמי ישראל ואמרו אדונינו המלך עמך ישראל לריכין פרנסה. ואמר לכו והתפרנסו זה מזה. ואמרו אין הקומץ משביע את הארי. ואמר להם לכו ופשטו ידיכם בגדוד. וכו' עיי"ש. וקשה מאוד להבין דבריהם הקדושים. וכי לא ידע דוד המע"ה שאין הקומץ משביע את הארי. ועו קשה מדברי הש"ס משמע שבכל יום השיב להם כך. והלא כבר שמע ביום אתמול שאין ביכולתם להשיג פרנסתם זה מזה ועוד הרי גם הוא עשה כן בברחו מפני שאול והתפרנס הוא ואנשיו במה שהלכו לשלול שלל. והענין הוא כי עיקר דרך האמת להשיג די מחיית ביתו הוא הבטחון בה' המהיה את כל ויקוים בו מקרא שכתוב והבוטח בה' חסד יסובבנו ובלבד כאשר יפרנס א"ע בהיתר ויסתפק במיעוט ושמח בחלקו ואז טוב לו וה' ייטיב לו באחריתו אבל מי שאין לבבו חזק באמונת ה' כ"כ אשר ישיג די פרנסתו בקרב ביתו בלי רוב טירחא ויגיעה אזי לריך האיש הזה לעשות תחבולות כ"א לפי ערכו והנה אף זה האיש כשיעסוק במלאכתו או במו"מ באמונה בלי שום רמיה גם הוא בכלל עובד את ה' באמונה. כמ"ש חז"ל ע"פ עושה לדקה בכל עת זה המפרנס אשתו ובניו אבל שעיקר דרך הבטחון הוא לבטוח בה' באמת להסתפק במיעוט כנ"ל וכן מבואר בס' חובת הלבבות ע"ש מעשה שהיה פרוש א' נוסע למרחקים למצוא שמה די מחיית ביתו ופגע באדם א' מן עכו"ם ואמר לו הפרוש. הבט נא וראה איך אתם משתגעי' לעבוד למי אשר אין בו כח להושיע אתכם. ואמר לו העכו"ם ואתה למי תעבוד ואמר לו הפרוש עבד אלהים אנכי והוא האל המהיה את כל ומפרנס לכל. אמר לו העכו"ם הנה מעשיך יכחישו את דבריך אם אתה עובד ה' באמת מדוע הרחקת נדוד לחפש טרף ביותר הלא אלהיך אשר בטחת בו יש בו כח לפרנס אותך בביתך מיד הלך אותו פרוש לביתו עכ"ל. הרי מבואר דעיקר דרך בטחון הוא להסתפק במיעוט בלב שמח ואז יקוים בו והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאוד. ולפ"ז יבואר ע"כ דהז"ל שבאו לפני דוד המע"ה בכל יום כשהגיע זמן תפלת שחרית ואמרו לו עמך ישראל לריכים פרנסה היינו לעורר עליהם שפע וברכה ע"י תפלתו והשיב להם לכו והתפרנסו זה מזה דהיינו שיסתפקו במיעוט כנ"ל ואז ייטיב להם באחריתם והשיבו כי יש ביניהם שאין לבבם חזק באמונה והבטחון ושיסתפקו בהמיעוט ולזה שבכילו באמרם אין הקומץ משביע את הארי כנ"ל ולזה השיב להם לכו ופשטו ידיכם וכו'. וזה הוא פי' הפסוק אשכילה בדרך היינו דרך פרנסה. תמים היינו

אם איש כזה הוא הולך בדרך תמים. מתי תבוא אלי דהיינו מתי יגיע הפרנסה אלי בלי שום טרחה. אתהלך בתם לבבי. פי' שמחזק את לבבו באמונת ה' באמת כנ"ל. בקרב ביתי דהיינו ע"י חוזק הבטחון מצא די פרנסתי בקרב ביתי:

ברכה

וימת שם משה עבד ה'. ופירש"י אפשר משה מת וכתב וימת שם משה אלא עד כאן כתב משה מכאן ואילך כתב יהושע. ר"מ אומר ספר התורה חסר כלום והוא אומר לקוח את ספר התורה הזה אלא הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע עכ"ל רש"י ז"ל. ולכאורה שני הפירושים אינם מובנים. דהיינו לפי' הראשון קשה הלא כתיב לקוח את ספר התורה הזה. ולפירוש הב' קשה הלשון. ומשה כתב בדמע. מהו הלשון בדמע. והענין הוא כי התורה הקדושה קודם נתינתה על הארץ לא היה בה רק יחודים וצרופי שמות. וכאשר כתב משה אח"כ את התורה כתבה ע"פ פרד"ס וקיפל בה כל המעשים מן בריאת שמים וארץ ע"פ צרופי אותיות עד וימת שם משה. ומכאן ואילך לא כתב משה רק מה ששמע מפי הקב"ה דהיינו רק האותיות הצרופי שמות והיו כתובים בערבוביא דהיינו שלא ע"פ הפשט וכאשר בא יהושע וראה את סיגלא מהצרופים והיחודים אלו בירר כל תיבה בפ"ע. ועכשיו ניחא. דהנה לפי' הא' שאמר יהושע כתבו היינו שבירר האותיות אחת לאחת כנ"ל. ור"מ בא לפרש שלא תאמר שיהושע כתב מעצמו האותיות. אלא הקב"ה אומר ומשה כתב בדמע דמע לשון ערבוביא היינו שהיו מעורבים. עד שבא יהושע וכתבן כנ"ל והבן:

תהלים

מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו. ואמרי' בגמ' קינה לדוד מבעיא ליה אלא כאשר נאמר לו הנני מקים עליך רעה מתוך ביתך. אמר דלמא עבד או ממזר. אבל כיון שברח מפני אבשלום בנו נאמר כלום בן מרחם על אבא ולכך אמר בלשון מזמור. ולכאורה תמי' דהנה פשיטא שהיה דוד מזמר קודם בריחתו מפני אבשלום רק שהיה נגלה אליו מן השמים אשר בנו יהיה רודף אחריו. אז נוכל לפרש כדבריהם שאמר כלום בן מרחם על אבא. דהיה ניחא מ"ש מזמור לדוד. אבל כאן המזמור הזה אמר דוד בברחו מפני אבשלום והיו עיניו רואות שבוא רודף אחריו להרגו לולי ה' מגן בעדו להצילו וקב"ה שלחו ברחמים לסכל עלת אחיתופל. ואחר את כל אלה ראו עיניו מה שעשה בנו מעשה אכזריות והיאך יוכל לומר עליו כלום בן מרחם. אך הענין הוא דהנה כאשר נאמר לדוד הנני מקים עליך רעה כו' לא היה יודע על איזה דרך יהיה הרדיפה והירידה שלו. אם הרדיפה יהיה ע"פ דרך נסיון עד אשר ישוב אל ה' וירחמהו להשיבו על כנו ויהיה מלך ישראל כבראשונה או שהרדיפה יהיה ע"פ

מזל ות״ס דרך הטבע ולא ישוב עוד לשבת על כסא ממלכתו לעולם. ועל זה הפליל דוד ועשה סימן לעצמו. היינו אם הרדיפה יהיה ע״י עבד או ממזר וזה הוא ע״פ דרך הטבע כי הרבה עבדים פורצים באדוניהם. אז ידאג בנפשו פן נפסק המזל. ואם יהיה הרדיפה שלא כדרך הטבע אז ידע גם הוא שרק לנסותו בא אליו הדבר הזה וזהו כוונת חז״ל באמרם כלום בן מרחם על אבא. כי קודם שברח היה דואג בלבו דלמא הרדיפה יהיה ע״י עבד או ממזר. אבל כאשר ברח מפני אבשלום בנו. אז אמר דוד כלום בן מרחם על אבא. וכאן בשבילי נשתנה הטבע ונהפך לאכזרי. בודאי הגיע אלי הדבר הזה רק לנסותו. ולהטיב באחריתי כאשר אשוב אל ה׳ באמת. ולכן אמר בלשון מזמור: טעם על מה שאמרו חז״ל מה דאסיר לן רחמנא שרי לן כוותיה וכו׳ וגם שם בגמרא שאמרה ילתא לרב נחמן להאכילנה בשר בחלב. ור״נ צוה לתת לה כחל כי בזה תמצא טע׳ בשר בחלב. הלא כל דברי חז״ל נאמרי׳ בהשכל ללמד לאדם דעת. אמנם גם בזה הענין נוכל להבין דרך האמת לקיים מצות השי״ת בלי שום טעם בדבר רק לקיים מצות סבורא ב״ה כגזירת מלך על עבדיו ופן יעלה על לב אדם לאמר על מצות ל״ת שבתורה כמו לבישת שעטנז ואכילת חזיר ובשר בחלב שהמה אסורים לנו על פי חכמות הרפואות. אבל באמת המה נקראים חוקת התורה. ולכן אמרו חז״ל כל מה דאסיר לן רחמנא שרי לן כוותיה לדעת כי אין שום סכנה באכילתם. או בעשייתם אחרי אשר טעמו טעם איסור ולא הגיעו מזה שום נזק. ועי״ז נוכל להבין כמארז״ל שהמה נקראים חוקת וחובה עלינו לקיים גזרותיו וכפי מה דאמרינן בגמרא גר קטן מטבילין אותו ע״ד ב״ד וכו׳ מהו דתימא חוב הוא לו אלא שבו״ס וכדאמרינן עבדא בהפקירא ניחא ליה קמ״ל ה״מ בגדול דטעם טעם איסורא אבל בקטן דלא טעם טעם איסורא זכות הוא לו עכ״ל. והנה לזה כיון רב נחמן להראות לכל אשר נמצא בו טעם בב״ח. רק שנהט מחויבי׳ לקבל עלינו באהבה לקיים מצותיו וחוקותיו כגזירת מלך על עבדיו:

יתרו

ויאמר ה׳ אל משה רד העד בעם וגו׳ ויאמר משה גו׳ אמה העדותה בנו גו׳. ויאמר ה׳ אל משה לך רד ועלית אתה ואהרן גו׳. לכאורה אינו מובן התשובה שהשיב ה׳ למשה במ״ש לא יוכל העם לעלות. ורש״י ז״ל פי׳ מ״ש הקב״ה עוד לך רד. כי היה צריך התראה בשעת מעשה אבל לא נודע לנו מזה תשובה למשה על דבריו. ונקדים מה דאיתא במדרש וז״ל. כשעלה משה למרום ראה שהקב״ה יושב וקושר כתרים לאותיות אמר משה מי מעכב על ידך. אמר לו הקב״ה חזור לאחורך. וראה לו את עקיבא בן יוסף שהיה דורש על כל קוץ וקוץ תילי תילי הלכות עכ״ל המדרש. והנה ידוע אשר הכתרי האותיות הם התגין על האותיות שעטנ״ז ג״ץ. והם נקראים כתר בעלי תשובה וכמאחז״ל במקום שבע״ת עומדים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד שם בג׳ זה שום טובה גדולה מאתו ית״ש שנותן חסד עם

הבע״ת למשוך להם חיות מעולם העליון אשר ... שם אחיזת החיצונים כלל. כי עד שהיה הי׳ נמשך חיותה ממקור הטומא׳ ר״ל וכמבואר ברמב״ם ז״ל שהקפה מרין נמשך חיות לאדם שעבר עבירה שיש בו כרת ר״ל עיי״ש אבל כשעלה בלבו לעשות תשובה באמת ובמס״כ מיד נפרד החיות שלו מן הקליפות ובשביל זה הכין השי״ת עולמות עליונים המה התגין הנ״ל למשוך להם היושב משם. והנה משה רבינו היה היה במדריגה גבוה מאוד עד שהיה השכינה מדברת מתוך גרונו. וכאשר עלה למרום וראה את הכתרים מן בעלי תשובות אמר מי מעכב על ידך. היינו היאך יעלה על דעת לב אחד מישראל לעשות נגד רצונך חלילה והשב בלבו כיון שיקבלו ישראל את התורה אזי יהיה גם המה במדריגה הזאת. והשיב לו הקב״ה חזור לאחורך. היינו שאמר לו הבט וראה במדריגה התחתונה. ואז תראה בני אדם המשוקעים בין הקליפות ר״ל מפני הסתת היצר. וכאשר ישתרשו על עונותיהם וישובו אלי במס״נ בשבילם אני קושר הכתרים הנ״ל. ולזה הראה לו את עקיבא בן יוסף שהיה ממשפחת גרים. וגם הוא בעצמו לא היה ת״ח מנעוריו כמ״ש ר״ע בעצמו כשהייתי ע״ה. ואח״כ זכה להוסיף חידושים רבים בתוה״ק ונזדכך גופו עד שיצאה נשמתו באחד. בשביל אנשים כיוצא בו הכינותי הכתרים איש איש לפי מדריגתו להמשיך לו חיותו. וזהו שאמר משה להקב״ה כי אתה העדותה בנו כו׳ ומי יעבור חלילה נגד רצונך. ע״ז השיב לו הקב״ה לך רד כלומר הסתכל במדריגה התחתונה כנ״ל. ואז תבין שבהכרח להתרות פעם שנית וכפרש״י ז״ל. רק ועלית אתה ואהרן:

(מגילת אסתר) **ויאמרו** לו חכמיו וזרש אשתו אם מזרע היהודים מרדכי

אשר החלות לנפול לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו. והנה רבו הדקדוקים מזה. א׳ מ״ש היהודים בתוס׳ ה׳ הידוע. ב׳ תיבת אם דמשמע כאלו היה מסופק אם היא מזרע היהודים. הלא כבר נאמר לעיל כי הגידו לו את עם מרדכי. וגם שמרדכי בעצמו אמר להם שהוא יהודי. ג׳ מ״ש החילות לנפול לפניו וכי שפילה תליא בהתחלה. ד׳ מ״ש בכפל לשון לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו. אך הענין הוא דהנה כתיב ויבוא עמלק וגו׳ ויאמר משה אל יהושע גו׳ עד סוף הענין ויאמר ה׳ אל משה כתוב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע גו׳ וקשה מדוע משה בעצמו לא נלחם בעמלק. והלא סיחון ועוג נלחם משה בעצמו. גם מ״ש הקב״ה ושים באזני יהושע. וכי יהושע נצטוה על מלחמת עמלק. והלא הצווי היה לשאול המלך הראשון. ורש״י פי׳ ושים באזני יהושע המכניס את ישראל לארץ כו׳ ומה זה תלוי במחיית עמלק. אכן הענין הוא דהנה מבואר בכהאריז״ל דעיקר מחייה עמלק הוא ע״י בחי׳ צדיק אשר יהיה מזרע רחל כנודע לי״ח. ולזה שלח משה את יהושע דווקא שהוא הי׳ מזרע רחל. אבל מחמת שהמלחמה הי׳ קודם קבלת התורה וקודם שנכנסו לארץ הקדושה להעביר משם הז׳ עממין הטמאים שהם ז׳ מדות דקליפה. לכן כתיב ושים באזני יהושע ופרש״י ז״ל שהוא המכניס את ישראל לארץ. וכאשר נהרגל יהושע במלחמות ז׳ עממין מעכב

הדבר עד אשר הגיע ימי שאול מלך ישראל שהי' ג"כ מזרע רחל. ועפ"ז יבואר הפסוק הנ"ל. מ"ש אם מזרע היהודים היינו שהמה חקרו על משפחתו אם הוא ממשפחת רחל אשר מלחמת עמלק היתה על ידו. וגם אמרו התחלות לנפול לפניו. דהיינו שהי' הנפילה הראשונה ע"י יהושע. והנפילה שני' ע"י שאול שהמה היו מזרע רחל לא תוכל לו לכבוש אותו תחת ידך כי נפול תפול לפניו כי סוף כל הימים שתהיה נפילתך ע"י משפחה זו. והבן:

ותען אסתר גו' תנתן לי נפשי גו' כי נמכרנו גו' להשמיד גו' ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו החרשתי גו' ויאמר המלך אחשורוש גו' מי הוא זה גו' אשר מלאו לבו לעשות כן. והנה קשה הל' נמכרנו שאמרה אסתר. כי היאך שייך לשון מכירה אצל הריגה. והיה צ"ל כי נגזר עלינו. ועוד למה הוסיפה אסתר לאמר ואלו לעבדים גו' נמכרנו החרשתי אשר לא נאמר עד הנה שום זכר מן מכירות לעבדים. ועוד מה אמר אחשורוש מי הוא זה וגו' הלא הוא בעצמו חתם א"ע על הגזירה כמו שאמר הכתוב ויכתוב בשם המלך וגו'. כן הקשה אדמו"ר הרב הקדוש. ותירץ ע"ז ע"פ מה ששמע בשם הר"ר שרירא גאון זצ"ל ע"פ מעשה שהיה אז בימיו עושר מופלג והיה לו ס"ת שהיה כתב ידו של עזרא הסופר. ולהעשיר הזה היה לו שני בנים. ולאחר פטירתו היה מחלוקת גדול בין הבנים היורשים מחמת שכל אחד מהם חפץ לקחת את הס"ת הזה תלקחת כל כסף וזהב שבעולם. והגיעו שע. והיתה לפני יודעי דת ויצא הפס"ד שהמחלוקה תהיה ביניהם ע"פ הגורל ומי שיזכה ע"פ הגורל בהס"ת שייך לו הס"ת הזה. והפילו גורל ביניהם וזכה האחד בהס"ת הנ"ל ושמח מאוד שמחה גדולה והיה בעיניו כמוצא שלל רב. ולהשני היה לו יסורים גדולי' כי אף שלקח כנגדו הרבה כסף וזהב כ"ז אינו שוה לו מגודל תשוקתו להס"ת הזה. והיה שם בהעיר הנ"ל מומר אחד וכראותו כל זאת מאוד חרה אפו על היורש הזה שאיבד הון רב בעד ס"ת אחת. ועשה ברשע להחליף את מלבושיו כדי שלא יכירוהו. והלך להבית הכנסת אשר היה שם הס"ת הזה. והתחבא שמה באיזה זוית עד הערב וכאשר הלכו כל האנשים לביתם לקח המומר הזה את הס"ת מגרשיקו שלא כתוב ועבדתם את ה' אלהיכם וברך את לחמך וגו' ועשה הרשע הזה ברשעתו ומחק את הע' מן ועבדתם וכתב א' במקומו ופיסל את הס"ת בחירוף וגידוף גדול ר"ל. ודבר זה לא נוודע לשום אדם. ולאחר כמה ימים נודע הדבר שיש טעות כזה בהס"ת הזה והנה היורש הזה בהס"ת נפל בגורלו היה לו צער גדול כשמעו מזה. ומגודל היסורים ודאגה נחלה מאוד כי אמר אף שיכולין לתקן הטעות הזה אבל לא יהיה נקרא ס"ת של עזרא הסופר. ובא אליו אביו בחלום הלילה וסיפר לו את כל המאורע וצוה לחפש תחת השולחן ושם נמצא עין של המומר אשר יקויים בו עין תחת עין ועוד אמר לו אביו אשר הס"ת לא יתקן שום אדם. כי כן יצא הפסק מהב"ד של מעלה אשר עזרא הסופר בעצמו יתקן את הס"ת שלו וכן היה כאשר אמר אביו.

וכאשר שמע הגאון הנ"ל המעשה הזאת אמר שעפ"ז נוכל לתרץ הפסוקים הנ"ל. כי המן הרשע עשה ג"כ כדבר הזה היינו מתחילה כאשר בא לפני המלך לא גילה לו הוא כוונתו הרע רק אמר שרצונו לקנות את היהודים לעבדים בהם. ונותן בעד זה עשרת אלפים ככר כסף. וכו' השטר מכירה על לה"ק לעבדם. והמלך אחשורוש חתם א"ע על זה. ואח"כ עשה המן הרשע ברשעתו ומחק את הע' וכתב א' במקומו בלשון לאבדם. ואח"כ כאשר ראו סופרי המלך את השטר מכירה שהיה נכתב לאבדם אז כתבו הם פי' הדבר להשמיד להרוג ולאבד. וזהו שאמרה אסתר. ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו. היינו כאשר אמר לפניך בתחילה. החרשתי. ולכן כעס המלך אחשורוש ואמר מי הוא זה ואי זה הוא אשר מלאו לבו לעשות כן. פי' כי אני לא מכרתי אותם אלא לעבדים. ועל ידי זה עשה לנו השי"ת נסים ונפלאות על ידי מרדכי ואסתר. וכיה"ר שירומם קרן ישראל ב"ב [illegible] ודפח"ח:

השמטה לפרשה וישלח

וישלח יעקב מלאכים וגו'. פרש"י מלאכים ממש ארצה שעיר שדה אדום. פרש"י ז"ל כל תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה הטיל לה ה' בסופה. והספיקו[illegible] רבו. א' למה אמר להם יעקב שהוא בארץ שעיר ובשדה אדום. שלא שלח מלאכי קודש. ובודאי המה יודעים היכן הוא. ותו הרי יעקב בעצמו אמר אח"כ לאלו[illegible] כה תאמרון אליו במוצאכם אותו. ולמה להמלאכים [illegible] ארצה שעיר וגו'. ותו קשה למה באמת שלח יעקב מלאכים ולמה לא שלח לו אנשים, ותו קשה שפרש"י תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה הטיל ה"א בסופה [illegible] שאין חילוק הוי לי' למיכתב למ"ד בתחילתה. [illegible] של התורה לרמז בא ויעא"ס דבר כאן למטה [illegible] בדבריו למעלה בשמי מרומים. ובשביל כן שלח [illegible] דוקא מלאכים ממש. כי אין איש בארץ שיוכל [illegible] כוונתו הזכה כמו מלאך ה' צבאות וכל כוונת י[illegible] להכניע הקליפה ולהמתיק הדינים בשורשם. [illegible] שלח אותם ארצה שעיר. ורמז להם כי שעיר גימ' תק"[illegible] שדה אדום בחי' הדינים היינו להמתיק תק"פ דינים בשרשם וזה שדרשו חז"ל כל תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה הטיל ה' בסופה כי א' של ארץ היא מרמזת על אלופו ש"ע ר"ל עם קוצה של למ"ד גימ' ש"ן. ועם למ"ד במילואה הוא אותיות מגדל הפורח באויר. כי ש"ן בגימ' ג' במ"ק. ועם קוצה של למ"ד הפורח למעלה היינו הוא"ו שעל הלמ"ד. היא מגדל הפורח באויר. וזאת היה תוכן כוונת יעקב אע"ה להעלות הדינים למעלה במחשבתו הטהורה ולהמתיק בשורשן הטיל ה"א בסופה וכיון הוי"ה במילוי ההי"ן גימ' ב"ן ורמז לעולם הבינה המכונה בשם טהירו עילאה עולם היובל עולם החירות וזהו שרומז יעקב אע"ה "ארצה "שעיר ר"ת א"ש ש'דה א'דום ר"ת ש"א ויעקב היה בחי' מים. וזהו ש"ס מי"ם א"ש ומים ערבן יחד ועשה מהם שמים והבן.

תם ונשלם